Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 30 Αυγούστου 2020 • Ετος 12ο • Αρ. φύλλου 624* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Προς πάγωμα των πολιτογραφήσεων

Η Κομισιόν πιέζει για λήψη μέτρων μετά τις αποκαλύψεις, ενώ η κυβέρνηση μελετά νέα σενάρια αντιμετώπισης της κατάστασης

Οι αποκαλύψεις του ειδησεογραφικού πρακτορείου Al Jazeera δεν αποτέλεσαν κεραυνό εν αιθρία στην κυβέρνηση, αλλά κάτι που αναμενόταν στον Λόφο του Προεδρικού. Η Κομισιόν πιέζει εκ νέου για λήψη αυστηρών μέτρων, με τον ευρωπαίο επίτροπο για τη δικαιοσύνη Didier Reynders να θέτει θέμα νομικής δράσης κατά της Κύπρου και τον Γερμανό ευρωβουλευτή - και σκληρό επικριτή του προγράμματος - Sben Giegold να θέτει ζήτημα παραπομπής της Κύπρου στο δικαστήριο ευρωπαϊκών κοινοτήτων για παραβίαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Κύκλοι από τις Βρυξέλλες εκτιμούν πως είναι δύσκολο να επιβάλει η Κομισιόν διακοπή του προγράμματος καθότι δεν διαθέτει τέτοιους μηχανισμούς. Θεωρείται, ωστόσο, πως μπορεί να βρεθούν τρόποι να εξαναγκαστεί η Κύπρος να εφαρμόσει τουλάχιστον αυστηρότερα μέτρα. Στην κυβέρνηση άρχισαν να επεξεργάζονται, μεταξύ άλλων, το ενδεχόμενο μόνιμης ή προσωρινής αναστολής του επενδυτικού προγράμματος. Κάτι τέτοιο, ωστόσο, συζητείται με επιφύλαξη από κυβερνητικούς κύκλους, δεδομένων των αντιδράσεων που θα προκαλέσει σε διάφορους εμπλεκόμενους παράγοντες που αντιδρούν εντόνως σε ένα τέτοιο σενάριο. **Σελ. 3**

Ζήτημα παραπομπής της Κύπρου στο Δικαστήριο Ευρ. Κοινοτήτων για παραβίαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

JAMES KLEINFELD

Δόθηκαν διαβατήρια σε φυγάδες

Ο δημοσιογράφος των «Cyprus Papers» James Kleinfeld, στην αποκλειστική συνέντευξή του στην «Κ», αναλύει τα έγγραφα για τις πολιτογραφήσεις που βρέθηκαν στην κατοχή τού Al Jazeera. Μιλάει για τις περιπτώσεις που δεν θα έπρεπε να είχαν λάβει υπηκοότητα, αλλά και για την επίθεση που δέχτηκαν για το ότι η έρευνα αποτελεί προϊόν προπαγάνδας με πολιτικές σκοπιμότητες, λέγοντας ότι «είναι γελοία και μόνο η σκέψη ότι, ενώ εργάζομαι από το σπίτι μου στο Camden του Λονδίνου, η δουλειά μου μπορεί να καθορίζεται και να καθοδηγείται με κάποιον τρόπο από τις γεωπολιτικές εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο». **Σελ. 5**

ΝΑΤΑΣΑ ΠΕΙΛΙΔΟΥ

Δεν έχουν αλλάξει τα σχέδια γεωτρήσεων

Εντός της κυπριακής ΑΟΖ παραμένουν οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο χώρο των γεωτρήσεων και δεν υπάρχουν πληροφορίες για αλλαγή των σχεδιασμών τους, τονίζει η υπουργός Ενέργειας Νατάσα Πειλίδου. Θεωρεί πως οι τουρκικές προκλήσεις δεν επηρεάζουν το έργο τους. **Οικονομική σελ. 4**

ΖΩΗ ΔΩΡΟΘΕΑ ΠΑΝΑ

Να αναπτύξουμε όλοι υγειονομική κουλτούρα

Η επιδημιολόγος δρ Ζωή Δωροθέα Πανά στη συνέντευξή της στην «Κ» λέει ότι πρέπει να υπάρξει καλλιέργεια σωστής υγειονομικής κουλτούρας, από τους γονείς. Θεωρεί ότι η τήρηση των μέτρων θα βοηθήσει όχι μόνο στην παρεμπόδιση της μετάδοσης του ιού αλλά και της γρίπης. **Σελ. 16**

ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΙ

Έθαψε οριστικά 80 Ασσιώτες η Κιουτσιούκ

Εκεί που χρόνια ψάχναμε τα λείψανά τους, που ο κατοχικός στρατός μετακίνησε το 1995, η Τ/κ μέλος της ΔΕΑ Γ.Π. Κιουτσιούκ δήλωσε στις 18/08/20, ότι ταυτοποιήθηκαν ήδη 77 και δεν πρέπει να ανάγεται πλέον σε πολιτικό θέμα. Ουδείς από την ε/κ πλευρά αντέδρασε μέχρι στιγμής. **Σελ. 10**

ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΣ ΕΝΟΨΕΙ

Αμμόχωστος: Ίσως η τελευταία ευκαιρία

Εφτά σημαντικότατοι λόγοι για να υποβληθεί άμεσα και επειγόντως η νέα ολοκληρωμένη πρόταση για την επιστροφή της Αμμοχώστου, που υπέβαλαν ενώπιον της κυβέρνησης οι Θεόφιλος Β. Θεοφίλου, Γεώργιος Κ. Αρέστη και Δημήτριος Χ. Χατζηχαμπή. **Σελ. 6**

Εάν χάσει μπορεί να αρνηθεί να φύγει από τον Λευκό Οίκο!

Μέλη της οικογένειας Τραμπ ευχάριτα περιστοιχίζουν και φωτογραφίζονται με το προεδρικό ζεύγος μετά την ομιλία αποδοχής του χρίσματος από τον Ντόναλντ Τραμπ στο συνέδριο των Ρεπουμπλικάνων την Παρασκευή. Πάντως, ο Νόαμ Τσιόμσκι, μιλώντας στην «Κ» για την προεδρική υποψηφιότητα, είχε πει τις προάλλες ότι εάν χάσει ο Τραμπ μπορεί και να αρνηθεί να φύγει από τον Λευκό Οίκο! **Σελ. 20**

ΕΡΑ

Ψηλές ταχύτητες για το εμβόλιο

Ελπιδοφόρα τα μηνύματα

Επιταχύνεται ο παγκόσμιος επιστημονικός αγώνας για την παρασκευή ενός αποτελεσματικού και ασφαλούς εμβολίου κατά της COVID-19. Ομως η διεθνής προσπάθεια έχει εν μέρει μετατραπεί, όπως άλλωστε συνέβη και με την κατάκτηση του Διαστήματος, σε απόπειρα εδραίωσης γεωπολιτικής και επιστημονικής υπεροχής, κάτι που θα έχει άγνωστες συνέπειες για τη δημόσια υγεία. **Σελ. 21**

Μήνας ευαίσθητων ισορροπιών για την Ανατολική Μεσόγειο

Κίνηση ματ του ΝΑΤΟ για κρίσεις μεταξύ μελών του

Η Αθήνα προετοιμάζεται μετά και το πολύ σαφώς οριοθετημένο χρονοδιάγραμμα που δημιουργείται κατόπιν των αποφάσεων για πλαίσιο κυρώσεων ενόψει της συνόδου Κορυφής της ΕΕ, αλλά και της εμφανούς πρόθεσης Τραμπ να αποφύγει την κλιμάκωση σε προεκλογική περίοδο. Ακόμη και το ΝΑΤΟ έκανε άνευ προηγουμένου κινήσεις, όπως εκείνη που ανακοίνωσε ο Γενς Στόλτενμπεργκ στον Ερντογάν, για τη δημιουργία μηχανισμού αντιμετώπισης και αποκλιμάκωσης των κρίσεων ανάμεσα σε κράτη-μέλη. Η Άγκυρα διαρρέει ότι το Βερολίνο συμφωνεί μαζί της όπως ο ελληνοτουρκικός διάλογος ξεκινήσει το συντομότερο δίχως όρους. **Σελ. 7, 18**

- **Και εγένετο** αεροπορική βάση στην Πάφο 22 χρόνια μετά. **Σελ. 8**

Λιβύη: Εύθραυστη η εκεχειρία αλλά...

Θωρακίζει διπλή επιδιαιτησία

Τίποτα δεν άλλαξε στο πεδίο της σύγκρουσης, καθώς οι εχθροπραξίες είχαν «παγώσει» εδώ και κάμποσες εβδομάδες. Οι δυνάμεις του Σαράζ σταμάτησαν την πορεία προς Σύρτη και Τζούφρα, δύο στρατηγικής σημασίας πόλεις που βρίσκονται στα χέρια του Χαφτάρ. Η μετάβαση από τον ανοικτό πόλεμο στην «παγωμένη σύγκρουση» θα θωρακίσει τη διπλή επιδιαιτησία Ρωσίας και Τουρκίας. **Σελ. 23**

ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ

Τα πρόσωπα που άδειασαν το Πρόγραμμα

Μέσω της έρευνας του δικτύου Al Jazeera για το Πρόγραμμα Πολιτογραφήσεων αναδείχθηκαν και τρανταχτές υποθέσεις αιτητών/τριών για την απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας που προκαλούν ερωτηματικά για τον τρόπο με τον οποίο ελαμβάνοντο οι τελικές πολιτικές αποφάσεις για την παραχώρηση διαβατηρίου. Γιατί οι πάροχοι υπηρεσιών δεν χρησιμοποίησαν επαρκώς τη διαδικασία του Know your Client. Εν αναμονή και για νομική γνωμάτευση για το πώς θα προχωρήσει η Δημοκρατία με την αποστέρηση διαβατηρίου στις 29 προβληματικές υποθέσεις, όπου φαίνεται ότι έχουν διαπραχθεί και ποινικά αδικήματα. **Σελ. 4**

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Σελ. 4
✓ **Al Jazeera:** σοβαρή δημοσιογραφία ή υπερβάλλων ζήλος.

ΠΑΝΟΣ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑΣ Σελ. 5
✓ **Το ανταγωνιστικό** πλεονέκτημα της κυπριακής ιθαγένειας.

ΧΡΥΣΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ Σελ. 8
✓ **«Προσγείωση»** και έλεγχος διαβατηρίων.

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το δις εξαμαρτείν

Μετά από το μεγάλο πλήγμα του κουρέματος το 2013, που ήταν αφορμή να διαπομπευθεί η χώρα μας διεθνώς ήρθαν οι διακηρύξεις που ακούσαμε να γίνονται από την πολιτική ηγεσία του τόπου, για το μη παρέκει. Ουδείς διανοείτο τότε ότι θα αφήνονταν τα πράγματα να φτάσουν σε μια δεύτερη διεθνή προσβολή, μόλις μερικά χρόνια μετά. Μάλιστα, το πιο εξωφρενικό είναι ότι ενώ η κυβέρνηση διατύπωνε τη θέση, ότι μέσω Κατάρ δεχόμαστε υβριδικό πόλεμο από την Τουρκία, μπήκε σε διαξιφισμούς με την αντιπολίτευση αντί να συγκαλέσει Εθνικό Συμβούλιο για να συζητήσουν όλοι μαζί πώς αντιμετωπίζουμε τον υβριδικό κίνδυνο. Εκτιμούμε ότι η διαχείριση αυτής της κρίσης άφησε εκτεθειμένες όλες τις πολιτικές δυνάμεις, κυρίως γιατί δεν φαίνεται να μαθαίνουν από τα λάθη που κατά συρροή διαπράχθηκαν.

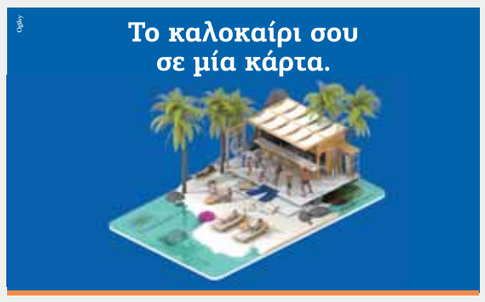

Πλήρωσε με κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας από 29/07/2020 μέχρι 08/09/2020 και κέρδισε!

60 τυχεροί | 6 εβδομάδες | €60.000

20 τυχεροί που θα χρησιμοποιήσουν για πρώτη φορά την κάρτα τους, θα μοιραστούν ακόμα **€10.000**

Μάθε περισσότερα στο **www.hellenicbank.com/summerwin.**
Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Η σημασία της Μονής της Χώρας

Ο Αμερικανός καθηγητής, ειδήμων της βυζαντινής αρχιτεκτονικής και της ιστορίας, Ρόμπερτ Αουστερχατ μιλάει στην «Κ» για τη Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη, που αναμένεται να μετατραπεί και αυτή σε τζαμί. Ο Αουστερχατ λέει ότι για να καταλάβει κάποιος τη σημασία της πρέπει να τη δει ως έργο όπου η αρχιτεκτονική συνυπάρχει με τις τοιχογραφίες. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Μια ζωή Γερμανική από την Alpha Square

Το έργο «Μια ζωή γερμανική», του Κρίστοφερ Χάμπτον, σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου κατέβηκε εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού και τώρα επιστρέφει, με τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη στον ρόλο της Μπρουνχίλντε Πόμσελ, γραμματέα του Γιόζεφ Γκέμπελς. Η Alpha Square, μαζί με το Σατιρικό Θέατρο παρουσιάζουν ένα έργο που μιλάει για τη συλλογική ευθύνη, τις ενοχές και τον ρόλο της ιστορίας εγκιβωτισμένης στη θεατρική πράξη. **Ζωή, σελ. 3**

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Το αποτεφρωτήριο του Δήμου Πατρέων

Οι αρχιτέκτονες Στέλιος Ανδρικόπουλος, Κώστας Γρίβας και Αλεξάνδρα Στράτου, που κέρδισαν το Α΄ βραβείο του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού ιδεών, μιλούν για την εναλλακτική πρότασή τους για την ανέγερση του δημοτικού αποτεφρωτηρίου της Πάτρας μιλούν στην «Κ» που θα αρχίσει να χτίζεται στις παρυφές του Παναχαϊκού όρους. **Ζωή, σελ. 4**

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Άρα υπάρχει ελπίς!

Δεχόμαστε λέει η κυβέρνηση υβριδική επίθεση από την Τουρκία μέσω Κατάρ με αφορμή το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων, που από το 2013 και εντεύθεν απέφερε στην Κ.Δ. οκτώ δισ. δολάρια. Ας δούμε την κατάσταση ψύχραιμα και διά των γεγονότων. Το 2013 η Κύπρος υπέστη φοβερό πλήγμα με το κούρεμα, συνεπεία της βουλιμίας των golden boys του τραπεζικού τομέα και μεγάλων δικηγορικών, ελεγκτικών οίκων και ντιβέλοπερς που ασχολήθηκαν επισταμένα με «εταιρείες κέλυφος» που…ξεπλένονταν στη Μεσόγειο. Ένεκα του μεγάλου εκείνου κόλπου της golden κλίκας, η πλειοψηφία των πολιτών πληρώνει μέχρι σήμερα ακριβό τίμημα, εγκλωβισμένη σε δυσβάσταχτα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Και είδαμε ακόμα, τράπεζες να καταρρέουν, εφάπαξ και τις αποταμιεύσεις να εξανεμίζονται, μισθοί να ψαλιδίζονται και την ανεργία να σκαρφαλώνει σε ύψη πρωτόγνωρα. Η εκτελεστική και όχι μόνο ηγεσία διακήρυξε –κεχωρισμένα ότι το μαχαίρι θα φτάσει στο κόκκαλο και οι αυτουργοί θα οδηγηθούν ενώπιον της δικαιοσύνης και πως επ' ουδενί θα δεχθούν επανάληψη παρόμοιων φαινομένων.

Ουδείς, ωστόσο, είδε της φυλακής τα κάγκελα, διότι απλώς τα παιδιά της βουλιμικής κλίκας είναι ανέγγιχτα από τη δικαιοσύνη. Αφού μέχρι και όταν ο τέως άρχων του Ανωτάτου «συνελήφθη» κλέπτων τραπεζικάς οπώρας (!),όλοι, μα όλοι, σφύριζαν αδιάφορα. Η ευρωπαϊκή Κύπρος έγινε ρεζίλι σε τέτοιο βαθμό που έφτασε να «συμπρωταγωνιστήσει» στη μαύρη κωμωδία «Το Ξέπλυμα» μαζί με τη Στριπ, τον Όλντμαν και τον Μπαντέρας. Ο πολύ κόσμος περιπλανημένος θεώρησε ότι ο εξευτελισμός της χώρας μας είχε γίνει τέλειος και πως η κλίκα των βουλιμικών θα αποσυρόταν από τα κόλπα. Όμως πριν αλέκτορα φωνήσαι, η κλίκα τράβηξε ξανά προς τη δόξα ανασύροντας από τα σπλάχνα της κρατικής φαρέτρας ένα σπουδαίο εργαλείο «οικονομικής ανάκαμψης», που ακούει στο όνομα «πρόγραμμα πολιτογραφήσεων». Το πρόγραμμα προνοούσε επενδύσεις εύπορων ξένων στην Κύπρο με αντάλλαγμα το ευρωπαϊκό διαβατήριο της Κ.Δ. για τους ίδιους και τις οικογένειές τους. Ναι, εύποροι ξένοι αλλά όχι και πρόσωπα εγκληματικού παρελθόντος, όπως οι Καμποτιανοί δικτάτορες συγγενείς των σφαγέων Πολ Ποτ. «Κάναμε λάθη, όντως», λένε τώρα οι κυβερνήτες «αλλά στις τόσες χιλιάδες τι είναι οι είκοσι;»… Όσο τα ξέραμε εμείς και τα γράφαμε εντός Κύπρου, δεν υπήρχε πρόβλημα η κυβέρνηση μάς είχε γραμμένους στα παλαιότερα των υποδημάτων της, παρόλο που έσπευσαν να κάνουν νέα νομοθεσία για το «πρόγραμμα» διότι το «μπάτε σκύλοι αλέστε» ήταν πολύ προκλητικό. Ξανά, λοιπόν, στο κλαρί η Κύπρος μέχρι το επόμενο κόλπο. Κι ενώ προσπαθούσα να καταλάβω μέχρι πού θα το πάει το Al Jazeera, ήρθε και με βρήκε, πριν από 12 μέρες, η δήλωση της Τ/κ μέλους της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων Γκιουλντέν Κιουτσιούκ με την οποία επιχειρούσε να δώσει οριστικό τέλος στο ζήτημα των 80 Ασσιωτών αιχμαλώτων πολέμου που εκτελέστηκαν από τον στρατό κατοχής, τάφηκαν στο Ορνίθι και τα οστά τους μετακινήθηκαν σε άγνωστο χώρο το 1995. Δέκα χρόνια μετά έγινε στο Ορνίθι εκταφή και βρέθηκαν υπολείμματα των μετακινηθέντων λειψάνων και τώρα η κ. Κιουτσιούκ λέει ότι ταυτοποιήθηκαν 77 άνθρωποι από κάτι κοκκαλάκια και η υπόθεση κλείνει. Βλέπουμε λοιπόν ότι ακόμα και στα εγκλήματα πολέμου, το μαχαίρι ποτέ δεν φτάνει στο κόκαλο. Οι 80 οικογένειες αποτελούν λογιστικό στοιχείο για την Τουρκία που επιχειρεί την ώρα που εμείς υπνώττουμε να το διαγράψει. Η κυβέρνηση δεν αντέδρασε προφανώς γιατί ήταν απασχολημένη. Πολύ απασχολημένη κι αυτό τον υβριδικό πόλεμο δεν τον πρόσεξε. Και το ερώτημα είναι: σε αυτό το τοξικό περιβάλλον υπάρχει ελπίς; Ο Νόαμ Τσόμσκι προσφάτως στην «Κ» μίλησε για τρεις απειλές που αντιμετωπίζει ο πλανήτης: τον αυξημένο κίνδυνο πυρηνικού πολέμου, την κλιματική αλλαγή και την περιστολή της δημοκρατίας και εξήγησε: «Η τελευταία απειλή μπορεί να μοιάζει άσχετη αλλά δεν είναι. Η μόνη ελπίδα για να αντιμετωπίσουμε τις δύο υπαρξιακές κρίσεις είναι μέσω αυθεντικής δημοκρατίας, στην οποία ενημερωμένοι πολίτες παίρνουν τη ζωή στα χέρια τους». Άρα υπάρχει ελπίς!

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Από τα τηλεφωνήματα του Τραμπ στο Al Jazeera και την Αμμόχωστο

Πόντους κερδίζει ολοένα η πολιτική του Κυριάκου Μητσοτάκη και η σοβαρότητα με την οποία κινείται. Και αυτό φαίνεται και από τον τρόπο που αντιμετωπίζεται από τους Ευρωπαίους ομολόγους του, αλλά και από τον πλανητάρχη που την περασμένη εβδομάδα του τηλεφώνησε δύο φορές με σκοπό να μεσολαβήσει μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Η αποφασιστικότητα που έδειξε ο Μητσοτάκης απέναντι στις τουρκικές προκλήσεις, τόσο στον Έβρο όσο και στην καταπάτηση των θαλασσίων ζωνών της Ελλάδας, αλλά και οι γρήγορες αποφάσεις που έλαβε για την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας με Ιταλία και Αίγυπτο αποτέλεσαν αποτελεσματική απάντηση στον Ερντογάν. Γι' αυτό και ο νεοσουλτάνος έδωσε συνέχεια με νεύρα, απειλές και Navtex…

- Νίκο, δεν αποκλείω ο Τραμπ να σε αρχίσει και εσένα στα τηλέφωνα. Εκτός κι αν τον προλάβει ο Μπάιντεν…

Το κρίσιμο βεβαίως είναι η συνέχεια και κυρίως η συμπόρευση με την Κύπρο, γιατί οι κίνδυνοι μιας νέας προσέγγισης με την Τουρκία είναι πολλοί και όχι πάντα ξεκάθαροι… Σύμφωνα με πηγή μου, Κυριάκος και Νίκαρος θα έχουν πολύ σύντομα νέα διαβούλευση για τις εξελίξεις κατά την οποία δεν θα ανταλλάξουν μόνο απόψεις αλλά θα λάβουν και αποφάσεις…

Καθόλου άσχημα δεν τα πήγαν οι Χριστοδουλίδης - Δένδιας στο άτυπο Συμβούλιο των ΥΠΕΞ της ΕΕ. Τελικά αυτό που σας είχα γράψει για τη δύναμη του βέτο επιβεβαιώθηκε, σύμφωνα με όσα μου μετέφερε καλά πληροφορημένη πηγή. Και οι δύο ΥΠΕΞ προειδοποίησαν πως αν η ΕΕ αποφασίσει κυρώσεις κατά της Λευκορωσίας και όχι κατά της Τουρκίας, εφαρμόζοντας δύο μέτρα και δύο σταθμά, τα δύο βέτο θα έπεφταν στα σίγουρα. Τελικά αποφάσισαν ομόφωνα σε συμφωνία για προώθηση των κυρώσεων. Τα όσα ανακοίνωσε μετά το Συμβούλιο ο Μπορέλ δεν τα λες και λίγα. Εάν εφαρμοστούν καμιά φορά οι εν λόγω κυρώσεις ο Ερντογάν το κλείνει το μαγαζί.

Βεβαίως, οι Ευρωπαίοι και κυρίως οι Γερμανοί, ελπίζουν πολύ ότι μέχρι τις 14-15 Σεπτεμβρίου που θα συνέλθει η ειδική Σύνοδος Κορυφής της Ε.Ε. για τις σχέσεις με την Τουρκία, θα βρουν τρόπο να οδηγήσουν τον Ερντογάν σε διάλογο. Αν όχι με την Κύπρο, πράγμα αδύνατον, τουλάχιστον με την Ελλάδα. Οπόταν, ούτε κυρώσεις θα χρειαστεί να εφαρμόσουν, ούτε τις σχέσεις τους με τον νεοσουλτάνο να χαλάσουν. Εκτός κι αν αυτός προτιμήσει να πουλήσει πατριωτισμό, ισλαμισμό και εθνικισμό, οπόταν τα πράγματα θα πάρουν ένα νέο, πολύ διαφορετικό δρόμο…

Το μπάχαλο στο ΔΗΚΟ συνεχίζεται με την ομάδα όσων αποχώρησαν να επιτίθενται ξανά στον πρίγκιπα Νικόλαο με αφορμή τις δηλώσεις του για τον περήφανο κόσμο του ΔΗΚΟ. Ωστόσο, η πρόσφατη αναφορά του εκπροσώπου των αποχωρησάντων Αλέκου Τρυφωνίδη, «ποια σχέση έχει ο Νικόλας Παπαδόπουλος και η ομάδα του με τον περήφανο κόσμο του ΔΗΚΟ» μάλλον δεν ακούγεται ως η πιο επιτυχημένη…

Ιδιαίτερα όταν ο πρίγκιπας Νικόλαος είναι εκλεγμένος βουλευτής του κόμματος από το 2006 και πρόεδρος του ΔΗΚΟ από τον Δεκέμβριο του 2013, χωρίς η προεδρία του να έχει αμφισβητηθεί προηγουμένως από αυτούς που τώρα των επικρίνουν.

Πάντως, απ' όσα μου λέει η ΔΗΚΟαναθρεμμένη Φωτούλα, ο πρίγκιπας τα έχει βρει μπαστούνια τελευταία και αρκετοί προγραμματισμοί που ετοιμαζόταν να προωθήσει έχουν παγώσει μετά τη μαζική φυγή στελεχών. «Όσο και να το υποβαθμίζουν, όσο και να μην αναφέρονται σε αυτό, η πληγή είναι πολύ μεγάλη και είναι πολύ δύσκολο να κλείσει. Κάποιοι μάλιστα φοβούνται πως μάλλον θα μεγαλώσει και αυτό θα φανεί στις βουλευτικές» όπως μου είπε, σημειώνοντας: «Κάποια στελέχη του ΔΗΚΟ ήδη παραπονιούνται πως άρχισαν να βρίσκουν κλειστές πόρτες από παλιά μέλη του κόμματος και του περήφανου κόσμου που έστησε το ΔΗΚΟ».

Η κυρία Φωτούλα μου ανέφερε ακόμα πως μια στασιμότητα υπάρχει και στην προσέγγιση με το ΑΚΕΛ, χωρίς να είναι ξεκάθαρο κατά πόσον αυτό οφείλεται στην περίοδο των διακοπών ή σε «άλλα αίτια»…

- Αληθεύει ότι οι αντιδράσεις σε επίπεδο βάσης και στα δύο κόμματα για μια επικείμενη συνεργασία εξακολουθούν να είναι έντονες;

Με την είσοδο και του Οδυσσέα-Τσακ Νόρις στο σκάνδαλο των πολιτογραφήσεων, όπως το αποκάλυψε το Al Jazeera, οι εξελίξεις προβλέπεται να είναι ακόμα πιο συναρπαστικές απ' όσο αρχικά φάνηκε. Παρά το ότι η είσοδός του στον φανταχτερό κόσμο των πρόσφατων δημοσιευμάτων έγινε με καθυστέρηση και ύστερα από επικρίσεις και σχόλια που δέχτηκε. Θα δούμε εάν η απόφασή του έγινε για να μπει στο… κάδρο της φωτογραφίας ή επειδή έχει όντως κάτι άλλο σημαντικό να ψάξει. Κάτι που είναι απορίας άξιο γιατί δεν το έψαξε τόσον καιρό…

ΚΟΥΙΖ: Μήπως η πολιτική μας ηγεσία να κρύψει για λίγο τα σπαθιά και να οργανώσει ένα Εθνικό Συμβούλιο για να συζητηθεί το θέμα της Αμμοχώστου και να ληφθούν αποφάσεις; Δεν θα κουραστώ να το γράφω.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πρίν στην «Κ»

30.VIII.1940

ΓΑΛΛΙΚΗ ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΦΡΙΚΗ: Ως ανεμένετο παρά των δυναμένων να γνωρίζουν την εν ταις γαλλικαίς αποικίαις της Αφρικής επικρατούσαν κατάστασιν πνευμάτων, το παράδειγμα της γαλλικής αποικίας του Τσαντ, προσχωρησάσης εις τας υπό τον στρατηγόν ντε Γκωλλ δυνάμεις ηκολούθησαν και αι άλλαι εν τη ισημερινή Αφρική αποικίαι της Γαλλίας, ήτοι το Καμερούν και το Γαλλικό Κονγκό, προσχωρησάσαι και αυταί εις το κίνημα του στρατηγού ντε Γκωλλ. […] Ο στρατηγός ντε Γκωλλ, αναγγέλλων το γεγονός από ραδιοφώνου σήμερον την νύκτα, προσέθεσε τα εξής: «Το Καμερούν και το Κονγκό ετέθησαν υπό την διοίκησιν των αντιπροσώπων μου, οίτινες και ανέλαβον την αρχηγίαν των εις αυτά στρατευμάτων».

ΑΝΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΙ: Το Ρώυτερ μεταδίδει ότι τηλεγραφήματα, προερχόμενα εκ διαφόρων σημείων της Μ. Βρεταννίας, αφήνουν να εννοηθή ότι η επίθεσις των γερμανικών αεροπλάνων κατά της αμύνης της Αγγλίας την παρελθούσαν νύκτα ήτο ευρυτάτη, αλλ' εξ όλων των πληροφοριών προκύπτει ότι τα επιτευχθέντα υπό του εχθρού αποτελέσματα είναι ελάχιστα εν αναλογία προς τας καταβληθείσας προσπαθείας. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιοί την γνώμην την οποίαν εξέφρασαν ήδη πολλοί ειδικοί, ότι η δράσις της γερμανικής αεροπορίας κατά τας νυκτερινάς πτήσεις δεν είναι πολύ αποτελεσματική.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

Από τον Θεό τραβιέται ο άνθρωπος όπως ο καρχαρίας από το αίμα. *Οδυσσέας Ελύτης.*

1 Στο αστέρι. Όλα τα είχε η Μαριωρή, μας προέκυψε και ο έλεγχος του Οδυσσέα για τα χρυσά διαβατήρια. Απλά, πολυμήχανέ μου, οι όροι εντολής σου είναι να ελέγχεις τα έξοδα του προϋπολογισμού όχι τα έσοδα. Just saying love.

2 Στο overplay. Εντάξει, βρε παιδιά του Al Jazeera, είμαστε λίγο μικροαπατεωνάκια, αλλά όχι και να "απειλούμε την ασφάλεια της Ευρώπης». Κόψτε λίγο γιατί θα εκτεθούμε ως αξιόπιστο network που είμαστε.

3 Στη στατιστική. Αν από 1400 αιτήσεις βρήκαν μόνο 20 προβληματικούς που έλαβαν υπηκοότητα οι Καταρινοί, ή είναι λίγο άσχετοι ή κάτι λάθος έπαιξε. Είκοσι ολιγάρχες λαμόγια βρίσκω στο city του Λονδίνου σε μια μπυραρία. Όχι σε όλη την χώρα.

4 Στο ring fencing. Και εσύ Jesus Nikosa υτό με την κατά μέτωπο επίθεση σε Κατάρ το σκέφτηκες καλά; Ξέρεις πως την επόμενη φορά που θα θες να πας στο αγαπημένο σου Harrod's θα φας πόρτα; Surprise! Ανήκει στον Εμίρη και αυτό!

5 Στα ιδεώδη. Jesus Nikos, να πω πως δεν είδες το background με τον Χριστό την ώρα της μεγαλύτερης στιγμής στην πολιτική σου καριέρα; Δεν είδες τι έπαιζε πίσω σου; Σκέφτηκες για μια στιγμή πως ήτανλίγο περίεργο, αλλά μετά θεώρησες πως σου πάει με το motto, πατρίς - θρησκεία - οικογένεια.

6 Στο δεδομένα. Το ότι μετά από είκοσι χρόνια καθαρίσαμε τις αράχνες από τα αχρησιμοποίητα από την κατασκευή τους υπόστεγα, και έσκασαν μύτη καμία δεκαριά μαχητικά από Γαλλία και (μητέρα) Ελλάδα, πέρασε στο ντούκου. Αντίστοιχα στα 90s αυτό θα έφερνε ζεμπέκικα και ζιβανίες. Κάποιος χαμογελάει στον τάφο του.

7 Στη συνωμοσία. Μάθαμε και τι είναι hybrid warfare αυτή τη βδομάδα. Ε, Διονύση, Κυριάκο, Άριστε; Τουλάχιστον εσύ υπέγραψες το κείμενο. Respect.

8 Στον whistle blower. Έχει και αυτός τον ρόλο του στη σύγχρονη δημοκρατία. Είναι ο σύγχρονος «κάρφας». Αν είναι αυτός ο λόγος που δεν θα γίνει η Λεμεσός Dubai, προτείνω να μετονομαστεί η Πλατεία Ελευθερίας σε «whistle blower square».

9 Στη γνώση. Ο «πολύς» Τζον Μπόλτον πρώην σύμβουλος εθνικής ασφαλείας του Τραμπ, στο βιβλίο του «The room where it happened| περιγράφει τις συνομιλίες του Αμερικανού προέδρου με τον Ταγίπ. «Όταν τον άκουγα να μιλάει στον Τραμπ ήταν σαν να άκουγα τον Μουσολίνι να μιλάει στη Ρώμη από το μπαλκόνι». Σοκ και δέος, αγαπητέ μου ατσαλάκωτε.

10 Στο αποτέλεσμα. Ό,τι και να πούμε όσο και να μεμψιμοιρήσουμε, ίσως η καλύτερη διαχείριση κρίσης στην ιστορία της ΚΔ έγινε από το σημερινό Υπουργείο Υγείας. Ο βαθμός δυσκολίας αυξάνεται από την πολυπλοκότητα διαχείρισης των επιδημιολόγων που άλλα λεν το πρωί και άλλα το βράδυ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος • Σύμβουλος Εκδοσης : Αλκης Ανδρεου
Αρχισυντάκτρια: Μαρινα Οικονομιδου • Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Στην κόψη του μαχαιριού οι πολιτογραφήσεις

Στο τραπέζι το ενδεχόμενο αναστολής του προγράμματος από πλευράς κυβέρνησης, την ώρα που η Κομισιόν πιέζει για λήψη μέτρων

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«Είμαστε σε ένα υβριδικό πόλεμο» διέρρεαν πανικόβλητοι σε δημοσιογραφικούς κύκλους οι παροικούντες το Προεδρικό το βράδυ της περασμένης Κυριακής, ζητώντας ενισχύσεις στο πεδίο της μάχης, όταν η ερευνητική ομάδα του Al Jazeera αποκάλυπτε παραχώρηση διαβατηρίων σε πρόσωπα με ποινικό μητρώο και σε πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα. Αποκαλύψεις που, όπως έλεγαν από την κυβέρνηση, στόχο είχαν να πλήξουν την Κυπριακή Δημοκρατία σε μία δύσκολη χρονική συγκυρία και στο Κυπριακό αλλά και στην οικονομία. Το τι διεξήχθη την τελευταία βδομάδα με αφορμή τα δημοσιεύματα θα μπορούσε να διδάσκεται σε πανεπιστήμιο, ως παράδειγμα προς αποφυγή για διαχείριση κρίσης. Ήταν η κυβέρνηση που άνοιγε διπλωματικό μέτωπο με το Κατάρ, καταγγέλλοντάς το ευσχήμως για εξυπηρέτηση των τουρκικών συμφερόντων –ασχέτως της παραχώρησης άδειας στην κρατική εταιρεία του Κατάρ για το οικόπεδο 10-, ήταν το Προεδρικό που παραδεχόταν τηλεφώνημα του Προέδρου στον Εμίρη του Κατάρ για να σταματήσει το δημοσίευμα, οι επιθέσεις του κυβερνητικού εκπροσώπου στο ΑΚΕΛ για τις διαρροές, η κυβέρνηση που προκήρυσσε τον whistle blower των εγγράφων, αλλά και η μετωπική επίθεση του υπουργού Εσωτερικών Νίκου Νουρή υπό το βλέμμα του Ινσού προς το αραβικό πρακτορείο, που έδειχναν πως η κυβέρνηση είχε χάσει προ πολλού την ψυχραιμία της. Το αν υπάρχουν ή όχι σκοπιμότητες και πολιτικές προεκτάσεις από τη διαρροή των εν λόγω εγγράφων είναι ένα ζήτημα που τίθεται προς συζήτηση. Το σίγουρο είναι πως οι νέες αποκαλύψεις επανέφεραν στο τραπέζι τη συζήτηση για το μέλλον του επενδυτικού προγράμματος, με τις σκέψεις για αναστολή του προγράμματος να ενισχύονται. Ήδη στις Βρυξέλλες άρχισε εκ νέου η δυσφορία με τον Ευρωπαίο Επίτροπο για τη Δικαιοσύνη να εξετάζει τη δυνατότητα νομικής δράσης κατά της Κύπρου σχετικά με το καθεστώς υπηκοότητας μέσω επενδύσεων, ενώ ο ευρωβουλευτής Sben Giegold θα θέσει ζήτημα παραπομπής της Κύπρου στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για παραβίαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας

Οι Βρυξέλλες εδώ και καιρό κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου και προειδοποιούν για το πρόγραμμα επενδύσεων. Οι πρώτες αντιδράσεις τέθηκαν όταν βγήκε στο προσκήνιο κυπριακό άρωμα στην υπόθεση του Ρώσου ολιγάρχη Όλεγκ Ντεριμπάσκα. Ενδεικτικά όσα άκουσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας από τους ευρωβουλευτές για το επενδυτικό πρόγραμμα, όταν το 2018 βρέθηκε στο Στρασβούργο να μιλήσει ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τότε υπεραμύνθηκε του προγράμματος, σημειώνοντας πως η Κύπρος έδωσε μόνο το 0,3% των υπηκοοτήτων που δόθηκαν από ευρωπαϊκές χώρες σε υπηκόους τρίτων χωρών. «Δεν είναι στη δική μου χώρα που ολιγάρχες τρίτων χωρών είναι ιδιοκτήτες ποδοσφαιρικών ομάδων, ούτε είναι στη δική μου χώρα που μεγάλες πλατείες και κτίρια ανήκουν σε ολιγάρχες» σημείωσε δηκτικά. Άλλωστε, για το εν λόγω ζήτημα υπήρξε και σοβαρή διένεξη μεταξύ του Προέδρου και του Ευρωπαίου Επιτρόπου Χρίστου Στυλιανίδη, ο οποίος ανεπιτυχώς του ζητούσε να υπάρξει συγκράτηση από πλευράς της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Θέμα αναστολής του προγράμματος για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μελετά η κυβέρνηση, ωστόσο, κυβερνητικοί κύκλοι θεωρούν πως οι πιέσεις διαφόρων παραγόντων θα αποτρέψουν ένα τέτοιο σενάριο.

Η Le Monde και η Γιούροβα

Το ζήτημα βεβαίως δεν έκλεισε εκεί. Υπήρξαν στη συνέχεια τα δημοσιεύματα λίγο πριν την δημοσιοποίηση της Έκθεσης για την άδεια χορήγησης ιθαγένειας, που αφορούσαν αμφιλεγόμενες προσωπικότητες στις οποίες παραχωρήθηκε κυπριακή υπηκοότητα όπως την περίπτωση του Μαλαισιανού καταζητούμενου Τζο Λόου και του δικτάτορα από την Καμπότζη που άνοιξαν και στην Κύπρο τη συζήτηση διακοπής του προγράμματος. Υπήρξε βεβαίως και η κίνηση της αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Αξίες και τη Διαφάνεια, Βέρα Γιούροβα, να αναδημοσιεύσει στον προσωπικό της λογαριασμό, άρθρο της γαλλικής εφημερίδας Le Monde με τίτλο «Το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων στην Κύπρο». Κίνηση που είχε τη δική της σημειολογία. Όχι μόνο γιατί δημοσιευόταν από εφημερίδα που έχει άριστες σχέσεις με την Κομισιόν αλλά και γιατί είναι κοινό μυστικό ότι όταν η Ε.Ε. θέλει να στείλει προειδοποίηση σε ένα κράτος μέλος για τους χειρισμούς του, αλλά και για το τι προτίθεται να κάνει, διοχετεύει την είδηση πρώτα και κύρια σε εγνωσμένου κύρους ΜΜΕ καλλιεργώντας το έδαφος. Αυτό έγινε άλλωστε και πριν από το κούρεμα καταθέσεων.

Στο εδώλιο η Κύπρος

Σε αυτό το πλαίσιο θεωρείται πως εμπίπτουν και όλα όσα δημοσίευσε η ερευνητική ομάδα του Al Jazeera. Ήδη ο Ευρωπαίος Επίτροπος για τη Δικαιοσύνη Didier Reynders, σε σχόλιό του στο Al Jazeera, αποκάλυψε ότι εξετάζει τη δυνατότητα νομικής δράσης κατά της Κύπρου σχετικά με το καθεστώς υπηκοότητας μέσω επενδύσεων. Ο ίδιος είχε σημειώσει πως θα ήθελε να δει κάποια δράση από την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τη νέα νομοθεσία, αλλά το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης βαρύνει την Κύπρο. Πέραν της Κομισιόν ο Γερμανός ευρωβουλευτής Sben Giegold, ο οποίος είναι σκληρός επικριτής του επενδυτικού προγράμματος της Κύπρου, έθεσε την Παρασκευή που πέρασε ζήτημα παραπομπής της Κύπρου στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για παραβίαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Η αλήθεια πάντως είναι πως σε επίπεδο Κολλεγίου Επιτρόπων δεν έχει επί του παρόντος συζητηθεί μεμονωμένα το θέμα της Κύπρου και του επενδυτικού προγράμματος. Πολιτικοί κύκλοι που βρίσκονται στις Βρυξέλλες σημειώνουν πως είναι αντιληπτό στα θεσμικά όργανα ότι η Κύπρος έχει προχωρήσει σε βελτιώσεις σε ό,τι αφορά το επενδυτικό πρόγραμμα και πως τα όσα βγαίνουν στη δημοσιότητα αφορούν «αμαρτίες» του παρελθόντος.

Όπως εκτιμούν οι ίδιοι κύκλοι είναι πολύ πιθανό η Κομισιόν να προχωρήσει σε εισήγηση γύρω από την παραχώρηση διαβατηρίων, που δεν θα αφορά μόνο την Κύπρο αλλά όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. που εφαρμόζουν το εν λόγω πρόγραμμα. Υπάρχουν και οι κύκλοι που εκτιμούν πως αν και η Κομισιόν δεν μπορεί να επιβάλει διακοπή του προγράμματος καθώς δεν έχει τέτοιο μηχανισμό, θα πιέσει μέσω άλλων οδών είτε για την αναστολή του επενδυτικού προγράμματος, είτε για αυστηρότερη εφαρμογή των νέων κανονισμών. Πολιτικοί κύκλοι σημειώνουν πως ενώ η ιθαγένεια είναι στη δικαιοδοσία των κρατών μελών, η Ε.Ε. μπορεί να κινήσει κατά παράβαση διαδικασία με τον ισχυρισμό ότι παραβιάζονται αρχές και αξίες της Ένωσης.

Τα σενάρια της επόμενης μέρας

Στο Προεδρικό, παρά τη μετωπική επίθεση και απέναντι στην αντιπολίτευση αλλά και απέναντι στο διεθνές πρακτορείο Al Jazeera, μελετούν τα επόμενα βήματα. Υπάρχει έντονη η πεποίθηση μελών του Υπουργικού Συμβουλίου από τη δημοσιοποίηση της υπόθεσης Τζο Λόου, ότι το επενδυτικό πρόγραμμα κάνει περισσότερη ζημιά παρά οφέλη. Αυτής της προσέγγισης είναι και ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης, και ο υπ. Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης. Θα πρέπει να σημειωθεί πως περιπτώσεις που βγήκαν στο φως της δημοσιότητας την βδομάδα που πέρασε, ήταν κατά τη διάρκεια της θητείας του κ. Πετρίδη στο Υπ. Εσωτερικών. Ήδη υπάρχουν τέσσερα σενάρια ενώπιον της κυβέρνησης:

1. Διακοπή του επενδυτικού προγράμματος.

2. Αναστολή για κάποιο χρονικό διάστημα και εξέταση των προβληματικών περιπτώσεων για ανάκληση των διαβατηρίων.

3. Στενότερη ενημέρωση της Κομισιόν για τα πρόσωπα που πολιτογραφούνται.

4. Συνέχιση του προγράμματος ως έχει με αυστηρή τήρηση των κανονισμών.

Ήδη κυβερνητικοί κύκλοι εμφανίζονται επιφυλακτικοί για το κατά πόσο θα μπορέσει να περάσει ένα σενάριο αναστολής του προγράμματος, καθώς όπως λέγεται, δεδομένης και της δύσκολης οικονομικής περιόδου, οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πιέσουν προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Τα πρόσωπα που δηλητηριάζουν το πρόγραμμα

Εννέα προβληματικές περιπτώσεις παραχώρησης κυπριακής υπηκοότητας - Μείζον ζήτημα η αποστέρηση των διαβατηρίων

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Η έρευνα του δικτύου Al Jazeera για το Πρόγραμμα Πολιτογραφήσεων ανέδειξε τρανταχτές υποθέσεις αιτητών/τριών για την απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας που προκαλούν εύλογα ερωτηματικά για τον τρόπο με τον οποίο ελαμβάνοντο οι τελικές πολιτικές αποφάσεις για την παραχώρηση διαβατηρίου. Σημαντικό είναι το θέμα της διερεύνησης των προσώπων που αιτούντο τη λήψη υπηκοότητας και των εργαλείων που είχαν διαθέσιμα. Σε όλες τις περιπτώσεις γινόταν κατ' αρχήν έρευνα, η οποία διασταυρωνόταν με τα επίσημα πιστοποιητικά που κατέθεταν οι αιτούντες είτε απευθείας στο Υπουργείο είτε μέσω των παρόχων υπηρεσιών (δικηγόρων, ελεγκτικών οίκων κ.λπ.). Η μη καταδίκη ενός προσώπου ή η μετέπειτα μη αρμόζουσα συμπεριφορά

Η διαδικασία Know your Client δεν χρησιμοποιήθηκε από τους παρόχους υπηρεσιών ως έπρεπε, παρά έγινε ελλιπής και εν πολλοίς επιπόλαια χρήση της.

είναι ένα ζήτημα που σε πολύ μεγάλο βαθμό δεν μπορούσε να λειτουργήσει κατά του αιτούντος, αφού προσκομιζόταν λευκό ποινικό μητρώο, αφού σε κάποιες περιπτώσεις το αδίκημα είχε παραγραφεί ή δεν είχε τελεσιδικήσει η νομική περιπέτεια του αιτούντος. Σε κάθε περίπτωση μάλιστα, οι αρμόδιοι λειτουργοί συνέτασσαν σχετική έκθεση με όλα τα ευρήματα. Μάλιστα, μετά την υπόθεση του Μαλαισιανού Τζο Λόου, οπότε και συστάθηκε η Τριμελής Επιτροπή, 29 προβληματικές περιπτώσεις προωθήθηκαν για δρομολόγηση των διαδικασιών αποστέρησης της κυπριακής υπηκοότητας, αφού όπως είπε η πρόεδρος της Επιτροπής Δήμητρα Καλογήρου υπάρχει υποψία και για ποινικές ευθύνες. Αυτές οι υποθέσεις, ωστόσο, δεν μπορούν προς ώρας να προχωρήσουν, αφού οι εκθέσεις που έχουν γίνει έχουν συνταχθεί με βάση τον παλαιό νόμο περί Αρχείου Πληθυσμού, και δεν είναι βέβαιο, αν η ψήφιση του νέου Νόμου περί Αρχείου Πληθυσμού μπορεί να εφαρμοστεί και για τις εκθέσεις που έχουν ήδη γίνει. Για το ζήτημα έχει ζητηθεί νομική γνωμάτευση από τη Γενική Εισαγγελία, ώστε οι διαδικασίες αποστέρησης να προχωρήσουν, προκειμένου να διασκεδαστεί κατά τι τουλάχιστον και η δυσανασχέτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1. Ali Beglov - ΡΩΣΙΑ
Ο επιχειρηματίας Ali Beglov απέκτησε την κυπριακή υπηκοότητα στις 12 Δεκεμβρίου 2018, έχοντας καταθέσει λευκό ποινικό μητρώο. Ωστόσο, ο Ali Beglov είχε καταδικαστεί σε διετή φυλάκιση για το αδίκημα του εκβιασμού με χρήση βίας. Η αίτησή του υπεβλήθη από το δικηγορικό γραφείο Χριστόδουλος Γ. Βασιλειάδης & ΣΙΑ ΔΕΠΕ.

2. Mir Rahman Rahmani - ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ
Ο επιχειρηματίας και πολιτικός Mir Rahman Rahmani απέκτησε την κυπριακή υπηκοότητα στις 7 Μαρτίου 2017, και δύο χρόνια μετά κατέλαβε τη θέση του εκπροσώπου της Κάτω Βουλής του Αφγανιστάν. Η σύζυγός του και οι τρεις θυγατέρες του κατέχουν την υπηκοότητα των Νήσων St. Kitts και Nevis. Η αίτησή του υπεβλήθη από το δικηγορικό γραφείο Σάββας Πογιατζής ΔΕΠΕ.

3. Mykola Zlochevskyi - ΟΥΚΡΑΝΙΑ
Ο επιχειρηματίας Mykola Zlochevskyi απέκτησε την κυπριακή υπηκοότητα στις 11 Νοεμβρίου 2017, έχοντας προσκομίσει λευκό ποινικό μητρώο. Σύμφωνα με το Al Jazeera, βρισκόταν υπό διερεύνηση για διαφθορά όταν έλαβε το κυπριακό διαβατήριο. Το 2020 κατηγορήθηκε ότι προσπάθησε να δωροδοκήσει τις αρχές της Ουκρανίας με το ποσό των 6 εκατ. δολαρίων ώστε να τερματίσουν τις δικαστικές έρευνες. Η αίτησή του υπεβλήθη από το γραφείο Ανδρέας Μ. Σοφοκλέους (Proteas Management Services Ltd).

4. Zhang Keiqiang - ΚΙΝΑ
Ο πολιτικός Zhang Keiqiang απέκτησε την κυπριακή υπηκοότητα στις 8 Φεβρουαρίου 2018. Είχε προσκομίσει λευκό ποινικό μητρώο, ενώ είχε συλληφθεί από την κινεζική αστυνομία το 2011 για απάτη. Αργότερα καταδικάστηκε σε τέσσερα χρόνια φυλάκιση πάλι για απάτη, και αποφυλακίστηκε τον Ιανουάριο του 2015. Η αίτησή του υποβλήθηκε από τη MCFS Services Ltd.

5. Mehdi Ebrahimi (Tony Newman) / Maleksabet Ebrahimi - ΙΡΑΝ
Πρόκειται για άκρως προβληματική υπόθεση, αφού σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» πατέρας και υιός βρίσκονται μεταξύ εκείνων των περιπτώσεων για τις οποίες διερευνάται η αποστέρηση της υπηκοότητας, αφού απέκτησε το κυπριακό διαβατήριο με πλαστά έγγραφα. Καταζητούνται διεθνώς από την Interpol με Κόκκινη Ειδοποίηση. Η αίτηση του Mehdi Ebrahimi κατατέθηκε από την Quality Group και του Maleksabet Ebrahimi από τη Μαρκίδης & ΣΙΑ ΔΕΠΕ.

6. Pham Nhat Vu - ΒΙΕΤΝΑΜ
Ο επιχειρηματίας Pham Nhat Vu από το Βιετνάμ απέκτησε την κυπριακή υπηκοότητα στις 15 Μαΐου 2019. Κατέθεσε λευκό ποινικό μητρώο ημ/νίας 13 Απριλίου 2018. Τον Απρίλιο του 2019 συνελήφθη και τον Δεκέμβριο του 2019 καταδικάστηκε για χρηματισμό σε τετραετή φυλάκιση.Η αίτησή του κατατέθηκε από την Ιωάννης Παπαζαχαρία ΔΕΠΕ.

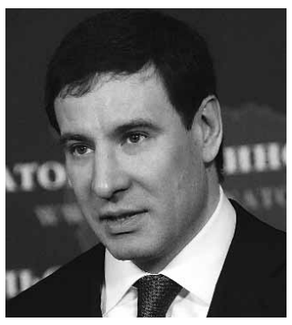

7. Mikhail Yurevich - ΡΩΣΙΑ
Ο πολιτικός Mikhail Yurevich απέκτησε την κυπριακή υπηκοότητα στις 29 Μαρτίου 2017. Τον Μάιο του 2017 το όνομά του συμπεριλήφθηκε στον κατάλογο με τους διεθνείς καταζητούμενους της Ρωσικής Ομοσπονδίας και από τον Μάιο του 2018 υπόκειται σε κυρώσεις από την Ουκρανία. Η αίτησή του κατατέθηκε από την Ιωάννης Παπαζαχαρία ΔΕΠΕ.

8. Oleg Bakhmatyuk - ΟΥΚΡΑΝΙΑ
Ο Ουκρανός επενδυτής Oleg Bakhmatyuk έλαβε την κυπριακή υπηκοότητα στις 21 Μαΐου 2018. Όπως αναφέρεται στο δημοσίευμα του Al Jazeera αυτή την περίοδο διερευνάται από την ουκρανική αστυνομία για κατάχρηση και ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Η αίτησή του υποβλήθηκε από το γραφείο L. Papaphilippou & Co LLC.

9. Emad Al Ghreiwati / Bouchra Al Oulabi - ΣΥΡΙΑ
Οι Σύροι Emad Al Ghreiwati και Bouchra Al Oulabi απέκτησαν κυπριακό διαβατήριο στις 12 Δεκεμβρίου 2018. Σε έκθεση του ΥΠΕΣ αναφερόταν ότι ο Emad Al Ghreiwati είχε συμπεριληφθεί το 2011 στη λίστα κυρώσεων της Ε.Ε. για τη Συρία. Το 2012 το όνομά του αφαιρέθηκε κατόπιν προσφυγής του Al Ghreiwati στο ΕΔΑΔ. Οι αιτούντες προσκόμισαν λευκά ποινικά μητρώα το 2017. Η αίτησή τους κατατέθηκε από το γραφείο Ανδρέας Γιωρκάτζης ΔΕΠΕ.

KnowYour Client

Στην παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας μέσω του Προγράμματος Πολιτογράφησης σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι τράπεζες, και φυσικά οι πάροχοι υπηρεσιών προς τους αιτούντες, όπως δικηγόροι, ελεγκτικές εταιρίες, εταιρίες διαχείρισης γης. Αυτές οι εταιρίες σε αρκετές περιπτώσεις είτε δεν ελάμβαναν τόσο σοβαρά υπόψη τους το ιστορικό του πελάτη τους, είτε θεωρούσαν πως συνάπτουν συμφωνίες κυρίων και εν αγνοία τους δεχόντουσαν a priori ως αληθή τα πιστοποιητικά και τα λεγόμενά τους. Εδώ είναι λοιπόν που εντοπίζεται για την προηγούμενη περίοδο ένα σημαντικό κενό, η αγνόηση του KnowYour Client (KYC). Το KYC ουσιαστικά είναι η διαδικασία επαλήθευσης της ταυτότητας των πελατών της κάθε εταιρίας προκειμένου να αποτραπεί το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, η κλοπή ταυτότητας, οι οικονομικές απάτες, καθώς και η χρηματοδότηση τρομοκρατικών ενεργειών. Σε αυτό το πεδίο, είναι πιθανόν να υπάρχουν αστικές ευθύνες τόσο σε δικηγορικές όσο και σε άλλες εταιρίες παροχής υπηρεσιών, αλλά και στις ίδιες τις τράπεζες, όπως φυσικά και στην Κεντρική Τράπεζα. Οι όποιες ευθύνες θα πρέπει να αναζητηθούν από τα συλλογικά όργανα ώστε να αποδωθούν τα του Καίσαρος τω Καίσαρι.

Al Jazeera: σοβαρή δημοσιογραφία ή υπερβάλλων ζήλος;

Του **ΚΩΣΤΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Ο υβριδικός πόλεμος (hybrid warfare), σύμφωνα με την βιβλιογραφία (FT) είναι η προσπάθεια αποσταθεροποίησης προσώπου, επιχείρησης, χώρας χωρίς χρησιμοποίηση ως μέσου της πραγματικής βίας. Τα μέσα για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι η χρησιμοποίηση κυβερνοεπιθέσεων, η διασπορά ψεύτικων ειδήσεων, η κατασκοπεία και οι υποκλοπές. Η δημοσιοποίηση των εγγράφων αποκαλούμενα και ως «Cyprus papers» θα μπορούσε να ήταν μια ευγενής προσπάθεια αποκάλυψης ενός δικτύου διάσωσης αμφιλεγόμενων προσώπων ή και διεθνών εγκληματιών, αν αυτή η προσπάθεια περιοριζόταν στον (μικρό) αριθμό των προβληματικών περιπτώσεων όπου οι αιτητές και οι μεσάζοντες τους ξεγέλασαν τις κυπριακές αρχές, είτε προσκομίζοντας ψεύτικα λευκά ποινικά μητρώα, είτε αποκρύπτοντας τη σχέση του αιτητή με πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα.

Οι μερικές δεκάδες προβληματικών περιπτώσεων σε συνδυασμό με μπόλικη δημοσιογραφία κλειδαρότρυπας διεθνούς εμβέλειας σε επίπεδο who is who του διεθνούς jet set των δισεκατομμυριούχων, πακεταρισμένα με τη λάμψη του ονόματος του διεθνούς δικτύου και με μια σημαντική επένδυση προσωπικού και τεχνολογίας για την υπόθεση προώθησης των «Cyprus papers» στο διαδίκτυο, δημιουργούν ένα εκρηκτικό μείγμα επικοινωνιακού όπλου διάβρωσης της εικόνας μιας χώρας, σε αυτή τη περίπτωση της Κύπρου.

Μελανά σημεία της έρευνας

Η έρευνα και παρουσίαση του δικτύου Al Jazeera για τα «Cyprus papers» μπορούν να τεθούν υπό αμφισβήτηση όχι επί της ουσίας των λαθών και παραλείψεων της Κυπριακής Δημοκρατίας, λάθη τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα να δοθούν ευρωπαϊκά διαβατήρια σε αμφιλεγόμενα πρόσωπα. Οι ισχυρισμοί των Κύπριων κρατικών αξιωματούχων περί «υβριδικού πολέμου», αν και υπερβολική κατά πολλούς, μπορούν να στοιχειοθετηθούν ευλόγως από τις ίδιες τις ενέργειες, τη θέρμη και το ύφος του δικτύου απέναντι στη χώρα: «Τα βρώμικα μυστικά της Κύπρου», «Η Κύπρος απειλεί την ασφάλεια της Ευρώπης» είναι δημοσιογραφικές υπερβολές εκτός του συνήθους ύφους του δικτύου, και έχουν προφανή σκοπό να παρουσιάσουν τη χώρα ως ένα παγκόσμιο καταφύγιο των εγκληματιών. Πράγμα που σίγουρα δεν μπορεί να ισχύει από τα στοιχεία του ρεπορτάζ όπου από τις χίλιες τετρακόσιες αιτήσεις (1400) που έχει το Al Jazeera στην κατοχή του μόνο είκοσι δύο (22) περιπτώσεις σύμφωνα με το ίδιο το δίκτυο έχουν εκκρεμότητες με τη δικαιοσύνη, ενώ από αυτούς μόλις τέσσερεις (4) έχουν σύμφωνα και πάλι με το δίκτυο καταδικαστεί σε φυλάκιση. Επιπρόσθετα πρέπει να αναφερθεί πως κανένα από τα πιο πάνω αμφιλεγόμενα πρόσωπα δεν φέρεται να ενέχεται σε ισλαμικές ομάδες ή υπάρχει υπόνοια για σύνδεση με τρομοκρατία ή άσκηση βίας.

Συμπερασματικά ο κύριος τίτλος του δικτύου «Η Κύπρος απειλεί την Ευρωπαϊκή Ασφάλεια», «Cyprus poses a threat to EU security» εκθέτει το δίκτυο και μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ψευδής είδηση» (fake news).

Επιπλέον των 22 προσώπων με δικαστικές καταδίκες ή και εκκρεμότητες το δίκτυο δεν αντιστάθηκε

Οι ισχυρισμοί των Κύπριων κρατικών αξιωματούχων περί «υβριδικού πολέμου», αν και υπερβολική κατά πολλούς, μπορούν να στοιχειοθετηθούν ευλόγως από τις ίδιες τις ενέργειες, τη θέρμη και το ύφος του δικτύου απέναντι στη χώρα.

Ο Ευρωπαίος Επίτροπος Ντιτιέρ Ρέιντερς τόνισε εμφαντικά, την ουσία του θέματος, πως είναι ευθύνη του δικαστικού συστήματος της Κύπρου να ερευνήσει τις υποθέσεις.

στον πειρασμό να δώσει στη δημοσιότητα ονόματα και προφίλ αιτητών κυπριακών διαβατηρίων που ήταν καθόλα νόμιμη η αίτησή τους, κάτω από τον τίτλο «ποιοι είναι οι δισεκατομμυριούχοι που αγοράζουν υπηκοότητες». Οι περισσότεροι από τους χαρακτηριζόμενους από το δίκτυο ως «Super» Rich» εκθέτοντας τα προσωπικά τους δεδομένα, δεν έχουν οτιδήποτε επιλήψιμο. Προχωρώντας ένα βήμα παραπέρα για να προστεθεί το ανάλογο αλατοπίπερο το Al Jazeera δημιούργησε μια κατηγορία «σβησμένων προφίλ» που περιγράφονται προσωπικότητες χωρίς να κατονομάζονται. Δικαιολογώντας αυτή την κατηγοριοποίηση ο Al Jazeera αναφέρει πως δημιουργήθηκε για ανθρώπους που τα στοιχεία τους συνάδουν με τους νόμους και τις απαιτήσεις του σχεδίου, με σκοπό να δείξει το δίκτυο πόσο ελκυστικό είναι το πρόγραμμα στην παγκόσμια επιχειρηματική ελίτ. Σημειώνοντας, μάλιστα, πως η συγκεκριμένη λίστα περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκαπέντε (15) δισεκατομμυριούχους. Στη λίστα αναφέρονται ως προσωπικότητες «ο πλουσιότερος άνθρωπος στο Αφγανιστάν», «Κινέζος με πέρα από 110 χιλιάδες υπαλλήλους», «Πρόεδρος βιομηχανίας ηλεκτρικών αυτοκινήτων», «Μέτοχος εταιρείας τηλεπικοινωνιών αξίας 3,8 δις», «Γάλλος φιλάνθρωπος, μέλος ευρωπαϊκής βασιλικής οικογένειας», «Γερμανός αξίας 2,8 δις με ιδιόκτητο νησί στις Σεϋχέλλες», «Ισραηλινός ιδιοκτήτης 228 ξενοδοχείων σε όλο τον κόσμο», «ένας από τους πλουσιότερους Αφρικανούς, ιδιοκτήτης εταιριών τηλεπικοινωνίας», «Ρώσος επενδυτής με προσωπική αξία 7,8 δισ.», «μέλος της ισχυρής οικογένειας Μπιν Λάντεν», «Σέρβος ιδρυτής μιας από τις μεγαλύτερες εταιρίες ομορφιάς στον κόσμο, με αξία 4,8 δισ.», «Αμερικανός χρηματοδότης εκστρατείας εναντίον του Τζο Μπάιντεν».

Εύλογα κάποιος θα μπορούσε να εικάσει πως πίσω από τις αποκαλύψεις των στοιχείων των «υπέρ – πλούσιων» βρίσκεται η προσπάθεια αποτροπής άλλων νομοταγών «υπέρ – πλούσιων» να προβούν σε αίτηση για επενδύσεις στην Κύπρο με εξασφάλιση διαβατηρίων, φοβούμενοι την πιθανή έκθεση τους στα διεθνή ΜΜΕ.

Επίτροπος και legal action

Τελευταίο παράδειγμα αμφιλεγόμενης δημοσιογραφικής πρακτικής εκ μέρους του δικτύου βρίσκεται στο θέμα με τίτλο «Η Ευρώπη στοχεύει σε νομικά μέτρα στην Κύπρο για τα χρυσά διαβατήρια» ("EU eyes legal action on Cyprus for golden passports"). Εδώ παρουσιάζεται ο Ευρωπαίος Επίτροπος Δικαιοσύνης να λέει κάτι που.. δεν φέρεται να είπε ποτέ, κάτι το οποίο ακούγεται να πράττει στο σχετικό βίντεο του δικτύου η δημοσιογράφος με τη φωνή της («the time has come for legal action»). Ο Επίτροπος Ντιτιέρ Ρέιντερς, στην πραγματικότητα φέρεται να δήλωσε στη συνέντευξή του: «I have many contacts with the Cypriot Minister of Interiors. I have sent a letter, now we are analysing if it's needed to introduce an infringement proceeding».Δηλαδή, στην πραγματικότητα ο Επίτροπος είπε «… αναλύουμε αν χρειάζεται νομική διαδικασία». Έκφραση πολύ διαφορετική από τον τίτλο και τον τόνο του ρεπορτάζ. Ο Επίτροπος συνέχισε και τόνισε εμφαντικά, την ουσία του θέματος, πως είναι ευθύνη του δικαστικού συστήματος της Κύπρου να ερευνήσει τις υποθέσεις.

Ο κ. Κώστας Παπαγεωργίου είναι ειδικός σε θέματα επικοινωνίας.

Η κυβέρνηση πώλησε διαβατήρια σε κατάδικους, φυγάδες και ΠΕΠ

Ο δημοσιογράφος των «Cyprus Papers» James Kleinfeld αναλύει τα έγγραφα για τις πολιτογραφήσεις που βρέθηκαν στην κατοχή τους

«Είναι γελοία και μόνο η σκέψη ότι, ενώ εργάζομαι από το σπίτι μου στο Camden του Λονδίνου, η δουλειά μου μπορεί να καθορίζεται και να καθοδηγείται με κάποιον τρόπο από τις γεωπολιτικές εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο δημοσιογράφος του Al Jazeera James Kleinfeld.

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Τα χαρτιά του για το πώς προέκυψε η αποκάλυψη των εγγράφων που αφορούν το επενδυτικό πρόγραμμα της Κύπρου ανοίγει ο έναν από τους δημοσιογράφους της ερευνητικής ομάδας του Al Jazeera James Kleinfeld. Μιλάει για τις αμαρτωλές περιπτώσεις που δεν θα έπρεπε να είχαν λάβει υπηκοότητα, αλλά και για την επίθεση που δέχτηκαν για το ότι η έρευνα αποτελεί προϊόν προπαγάνδας με πολιτικές σκοπιμότητες.

–Πώς προέκυψε η διερεύνηση του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος;

–Πολύ απλά. Καθώς ερευνούσαμε μία άλλη υπόθεση πριν από αρκετό καιρό, είχαμε λάβει από μία πηγή τα συγκεκριμένα έγγραφα που αφορούν την Κύπρο. Μαζί με αρκετούς συναδέλφους μου ξοδέψαμε τουλάχιστον έξι μήνες –στην ουσία όλη την περίοδο της πανδημίας– διερευνώντας 2.500 ονόματα που παρουσιάζονται στα έγγραφα γνωστά και ως «Cyprus papers». Πολύ γρήγορα η ουσία της υπόθεσης ήταν ξεκάθαρη σε μας. Ένας μεγάλος αριθμός από εκλεγμένους ή διορισμένους πολιτικούς αξιωματούχους, πρόσωπα με ποινικό παρελθόν, πρόσωπα που αντιμετωπίζουν σοβαρές ποινικές κατηγορίες, ακόμα και ένας συγκεκριμένος αριθμός προσώπων που βρίσκονται σε λίστα κυρώσεων διεθνώς, βρίσκονται μέσα στα εν λόγω έγγραφα.

–Είναι μόνο το επενδυτικό πρόγραμμα της Κύπρου που παρουσιάζει προβλήματα; Άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. που έχουν το παρόμοιο πρόγραμμα δεν παρουσιάζουν παρόμοια ζητήματα;

–Η διαρροή που έχουμε στην κατοχή μας αφορά αποκλειστικά τα κυπριακό πρόγραμμα επενδύσεων. Έχω δει πολλές εκθέσεις με παρόμοια ζητήματα που αφορούν άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε., αλλά δεν θα μπορούσα να σχολιάσω κάτι περισσότερο από όσα έχουν ήδη καταγραφεί δημοσίως στις εκθέσεις. Γνωρίζω πως η Κομισιόν ανησυχεί και για τα τρία προγράμματα «χρυσών διαβατηρίων».

–Έχουν λεχθεί πολλά για τη χρονική συγκυρία της αποκάλυψης. Η κυβέρνηση μιλάει για προπαγάνδα και υπογραμμίζει τις καλές σχέσεις του Κατάρ με την Τουρκία, υπονοώντας πολιτικά κίνητρα πίσω από τις αποκαλύψεις…

–Για να είμαι ειλικρινής, είναι γελοία και μόνο η σκέψη ότι, ενώ εργάζομαι από το σπίτι μου στο Camden του Λονδίνου, η δουλειά μου μπορεί να καθορίζεται και να καθοδηγείται με κάποιον τρόπο από τις γεωπολιτικές εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο! Η ερευνητική ομάδα του Al Jazeera είναι γεμάτη από έμπειρους, βραβευμένους δημοσιογράφους που βρίσκονται σε διάφορα μέρη του κόσμου. Η Deborah Davies, επικεφαλής των Cyprus papers, εργάστηκε για χρόνια σε ένα από τα καλύτερα βρετανικά ερευνητικά προγράμματα. Ο επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας Phil Rees εργαζόταν στο BBC πάνω από 20 χρόνια. Η υπόνοια ότι χειραγωγούμαστε είναι εξωφρενική. Για να είμαι όμως ειλικρινής, αυτές οι αβάσιμες καταγγελίες μου δίνουν σχετική ικανοποίηση. Αν είχαν βάσιμα επιχειρήματα που να αμφισβητούν την ποιότητα και την εγκυρότητα της δουλειάς μας, δεν θα τα είχαν χρησιμοποιήσει;

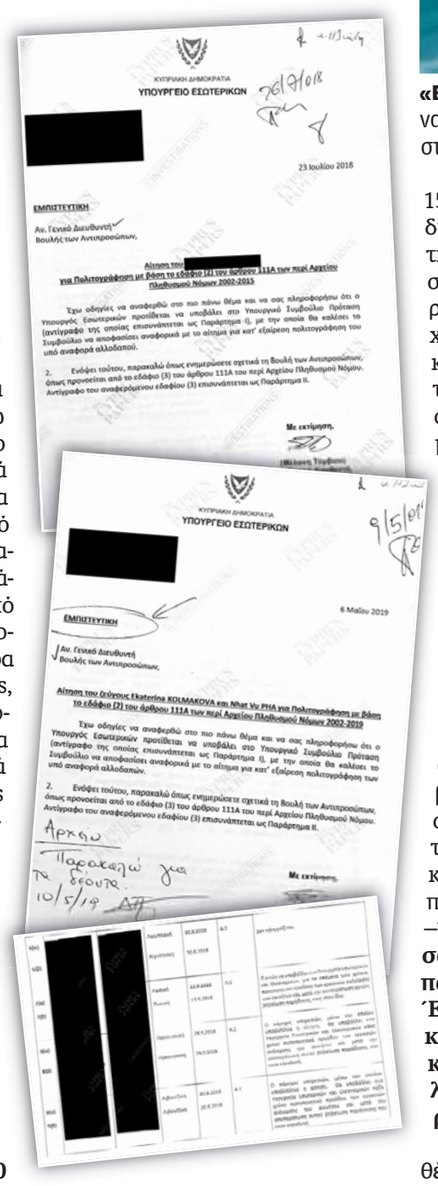

Οι αμαρτωλές περιπτώσεις

–Έχετε περισσότερους από 1.400 επενδυτές στην κατοχή σας. Πόσα διαβατήρια έχουν δοθεί σε πρόσωπα με εγκληματική δραστηριότητα και πόσες περιπτώσεις αφορούν πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα;

–Έχουμε εντοπίσει εννέα πρόσωπα που όταν εγκρίθηκε το διαβατήριό τους, είτε είχαν ποινικές καταδίκες, είτε είχαν υπό διερεύνηση υποθέσεις ή τους είχαν προσαφθεί κατηγορίες. Εντοπίσαμε επίσης άλλα 15 πρόσωπα που βρίσκονταν υπό διερεύνηση, είχαν προσαφθεί κατηγορίες ή είχαν καταδικαστεί αμέσως μετά την απόκτηση διαβατηρίου. Σε κάποιες περιπτώσεις το χρονικό διάστημα μεταξύ της έγκρισης κατοχής διαβατηρίου και των κατηγοριών που είχαν προσαφθεί ήταν τόσο μικρό, που θα μπορούσε να δοθεί η εντύπωση ότι η αγορά του διαβατηρίου ήταν το μέσο για να αποφύγουν τη δικαιοσύνη. Σε αρκετές περιπτώσεις οι κάτοχοι του κυπριακού διαβατηρίου είναι φυγάδες που κρύβονται στη Λεμεσό, στο Μόντε Κάρλο, στο Λονδίνο και στις ΗΠΑ. Σε ό,τι αφορά τα πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα, η έρευνά μας καταδεικνύει 38 πρόσωπα που μπορούσαν να θεωρηθούν ΠΕΠ τη στιγμή που το διαβατήριό τους εγκρινόταν. Αυτός ο αριθμός δεν εμπερικλείει μέλη της οικογένειας που θεωρούνται και αυτά ΠΕΠ σύμφωνα με τον κυπριακό και ευρωπαϊκό νόμο.

Σε αρκετές περιπτώσεις οι κάτοχοι του κυπριακού διαβατηρίου είναι φυγάδες που κρύβονται στη Λεμεσό, στο Μόντε Κάρλο, στο Λονδίνο και στις ΗΠΑ.

–Έχετε και τα ονόματα των μεσαζόντων που εμπλέκονται στην πώληση σκιωδών διαβατηρίων; Έχουμε να κάνουμε με συγκεκριμένες δικηγορικές εταιρείες και άλλους μεσάζοντες που αναλαμβάνουν προβληματικές περιπτώσεις;

–Δυστυχώς, τα έγγραφα που διαθέτουμε δεν μας επιτρέπουν να εξακριβώσουμε ποια δικηγορικά γραφεία διαμεσολάβησαν για να δοθεί υπηκοότητα. Αλλά αντιλαμβανόμαστε καλά πως είναι ένα πεδίο που σηκώνει περαιτέρω διερεύνηση.

–Υπάρχει περίπτωση διαφθοράς που εμπλέκει Κύπριους πολιτικούς και αξιωματούχους;

–Κανένα από τα έγγραφα που έχουμε δεν μας επιτρέπει να εξακριβώσουμε κάποια περίπτωση πολιτικής διαφθοράς που εμπλέκει άμεσα Κύπριους πολιτικούς.

Σε κάποιες περιπτώσεις το χρονικό διάστημα μεταξύ της έγκρισης κατοχής διαβατηρίου και των κατηγοριών που είχαν προσαφθεί ήταν τόσο μικρό, που θα μπορούσε να δοθεί η εντύπωση ότι η αγορά του διαβατηρίου ήταν το μέσο για να αποφύγουν τη δικαιοσύνη.

–Ο υπουργός Εσωτερικών έχει αναφέρει πως καμία υπηκοότητα δεν έχει δοθεί παραβιάζοντας τους κανονισμούς τη δεδομένη χρονική περίοδο που δόθηκαν. Τα έγγραφά σας λένε το αντίθετο;

–Βρήκαμε αριθμό υποθέσεων που υπήρχε σαφώς παραβίαση των κανονισμών. Πρόσωπα που είχαν ξεκάθαρα ποινικό μητρώο πριν από την αίτησή τους για κυπριακή υπηκοότητα. Αυτό που είναι το πιο ενδιαφέρον στην όλη υπόθεση είναι τα παραθυράκια του νόμου που επέτρεπαν σε πρόσωπα που τους είχαν ήδη προσαφθεί κατηγορίες, να μπορούν να αποκτήσουν κυπριακή υπηκοότητα. Τα παραθυράκια του νόμου επέτρεπαν και πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα να αποκτήσουν υπηκοότητα πριν από το 2019 και τους επιτράπηκε να έχουν στη κατοχή τους τώρα διαβατήρια, παρά το γεγονός ότι πλέον δεν θα μπορούσαν να τα αποκτήσουν.

–Να αναμένουμε νέες αποκαλύψεις;

–Όλες οι πληροφορίες μας γύρω από τα έγγραφα γνωστά ως «Cyprus Papers» έχουν ήδη δημοσιευθεί. Σκοπεύουμε ωστόσο να συνεχίσουμε την έρευνά γύρω από τα ονόματα που παρουσιάζονται στα εν λόγω έγγραφα. Αν μάθουμε για νέες περιπτώσεις που πρόσωπα έλαβαν διαβατήρια ενώ δεν θα έπρεπε να λάβουν, ή αν έρθουν κοντά μας περιπτώσεις όπου διαβατήρια συγκεκριμένων προσώπων πρέπει να ανακληθούν, τότε είμαστε έτοιμοι να τις παρουσιάσουμε.

–Υπήρξε οποιαδήποτε απευθείας αντίδραση από την κυβέρνηση, από πολιτικά πρόσωπα, από ΜΜΕ ή από την κυπριακή κοινωνία αμέσως μετά τις αποκαλύψεις σας;

–Οι αντιδράσεις από την αποκάλυψη των «Cyprus Papers» ήταν υπερβολικές. Και όπως και άλλες αποκαλύψεις που κάναμε μέσω έρευνας, οδήγησε στη δημιουργία δύο στρατοπέδων. Αυτούς που χαιρετίζουν τη σημαντικότητα των αποκαλύψεων και ζητούν ανάληψη ευθυνών από τους υπαίτιους της κατάστασης και αυτούς που γίνονται ένα με όσους κατέχουν την εξουσία και προσπαθούν να αποδομήσουν τη δουλειά μας. Πολιτικά πρόσωπα και κάποιες προσωπικότητες των ΜΜΕ ισχυρίζονται πως η δουλειά μας ήταν προϊόν προπαγάνδας και συνδεόταν με τα συμφέροντα της Τουρκίας. Πέραν του ότι οι ισχυρισμοί τους είναι ανόητοι, η ουσία είναι ότι κανένας από όλους αυτούς δεν κατάφερε μέσω στοιχείων να αναιρέσει την ουσία της αποκάλυψής μας. Ότι δηλαδή η κυπριακή κυβέρνηση πούλησε διαβατήρια σε κατάδικους, φυγάδες και υψηλού ρίσκου πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα. Το γεγονός αυτό έχει εκτιμηθεί από πολλούς στην Κύπρο και τα μηνύματα που λαμβάνουμε από την προηγούμενη Κυριακή είναι απόδειξη αυτού που αναφέρω.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της κυπριακής ιθαγένειας

Όταν ένα κράτος παραχωρεί την υπηκοότητά του σε πολίτη άλλης χώρας, πρόκειται συνήθως για μια πράξη απόδοσης τιμών και έκφρασης ευγνωμοσύνης προς τον νέο πολίτη, για τις ιδιαίτερες υπηρεσίες που παρείχε στον λαό του εν λόγω κράτους. Για παράδειγμα τον Ιανουάριο του 2019, η ελληνική κυβέρνηση τίμησε με την παραχώρηση ελληνικής ιθαγένειας τους τρεις ψαράδες (έναν Αλβανό και δύο Αιγύπτιους) που κατά τη διάρκεια της φονικής πυρκαγιάς στο Μάτι, χωρίς να λογαριάσουν τη δική τους ζωή, έπεσαν στη θάλασσα για να σώσουν τις ζωές άλλων ανθρώπων. «Πήγα με την καρδιά μου. Όσους ανθρώπους έσωσα, το έκανα με την καρδιά μου. Δεν περίμενα κάτι. Αύριο θα περπατάω στον δρόμο Έλληνας…», δήλωσε τότε ο Μαχμούτ, ένας εκ των δύο Αιγυπτίων, φανερά ευγνώμων για την τιμητική αυτή διάκριση.

Όταν επί προεδρίας Τάσσου Παπαδόπουλου ανοίχτηκε το παράθυρο για την παραχώρηση υπηκοοτήτων στη βάση οικονομικών κριτηρίων, η χώρα μετρούσε την πρώτη απόπειρα κοστολόγησης της κυπριακής ιθαγένειας. Βεβαίως εδώ τίθεται το ερώτημα, κατά πόσο είναι ηθικά ορθό να εμπορευματοποιείται η ιδιότητα του πολίτη μιας χώρας. Μήπως κάποια πράγματα δεν έχουν τιμή; Από την άλλη, υπάρχει άραγε αξιόπιστη μαθηματική φόρμουλα υπολογισμού της νομικής σχέσης του πολίτη με το κράτος; Ο στόχος πάντως που τέθηκε από την τότε κυβέρνηση, ήταν η προσέλκυση ξένων επενδυτών, οι οποίοι θα άφηναν στην πραγματική οικονομία ένα αξιοσέβαστο κεφάλαιο. Η ίδια φιλοσοφία υιοθετήθηκε και επί προεδρίας Δημήτρη Χριστόφια, παρόλο που το 2011 έγινε προσπάθεια βελτίωσης της ελκυστικότητας του προγράμματος. Από τα 25 εκατομμύρια ευρώ που ήταν αρχικά το απαιτούμενο ύψος της επένδυσης, ο πήχης κατέβηκε στα 10 ή 15 εκατομμύρια, αναλόγως της μορφής επένδυσης. Ήταν τότε που άρχιζε η κυπριακή οικονομία να ασφυκτιά, με την κυβέρνηση να αναζητάει απεγνωσμένα ψήφο εμπιστοσύνης, κυρίως προς τις κυπριακές τράπεζες. Ακόμα και υπό αυτές τις συνθήκες όμως, τα κριτήρια παρέμειναν αυστηρά. Καθένα από αυτά επέβαλλε με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την επένδυση στην πραγματική οικονομία συνεισφέροντας στη μεγέθυνση του ΑΕΠ και σε νέες θέσεις εργασίας. Αυτός ήταν και ο βασικός λόγος όμως, που η ζήτηση για το κυπριακό διαβατήριο παρέμεινε χαμηλή. Άλλωστε, γιατί να επιλέξει κανείς την κυπριακή υπηκοότητα όταν με αντίστοιχη επένδυση σε άλλα προηγμένα κράτη της Ε.Ε. θα μπορούσε εξασφαλίσει μια καλύτερη ποιότητα ζωής γι' αυτόν και την οικογένειά του.

Και φτάνουμε στην κυβέρνηση Αναστασιάδη, η οποία κατάφερε ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για το κυπριακό πρόγραμμα: Έστησε ένα μοναδικό καταφύγιο και συνάμα πλυντήριο, για τον κάθε απατεώνα, φοροφυγά ή διεφθαρμένο ΠΕΠ. Από το 2013 τροποποίησε το άρθρο 111Α της σχετικής νομοθεσίας, (άρα εις γνώση της βουλής), δίνοντας υπερεξουσίες στο Υπουργικό Συμβούλιο ώστε να καθορίζει ανενόχλητο τα κριτήρια της κατ' εξαίρεση πολιτογράφησης. Τον Μάιο του ίδιου έτους θεσπίζει τα πρώτα κριτήρια, με τη σημαντικότερη αλλαγή να είναι η μείωση του ύψους της επένδυσης στα 5 εκατομμύρια. Ένα χρόνο αργότερα, το Υπουργικό σκανδαλωδώς ξεχειλώνει τα κριτήρια, στρέφοντας τις επενδύσεις απροκάλυπτα στον κλάδο των ακινήτων. Κι αφού «αι ημέτεραι» δυνάμεις θησαύριζαν, ποιος νοιάστηκε για την πραγματική οικονομία; Το ξεχείλωμα διπλασίασε τις αιτήσεις για πολιτογράφηση τη διετία 2014-15, ενώ το 2016 τις τριπλασίασε. Σεπτέμβρη του 2016 κι ενώ προθερμαίνονταν οι μηχανές για την προεκλογική περίοδο, η κυβέρνηση Αναστασιάδη βγάζει το κυπριακό διαβατήριο σε εκπτωτική προσφορά 50%. Οι «υψίστου επιπέδου υπηρεσίες» προς τη Δημοκρατία τιμολογούνταν πλέον στα 2,5 εκατομμύρια. Ήταν τότε που κάθε ακίνητο, καλό, κακό, μικρό ή μεγάλο, κόστιζε 2,5 εκατ., κομμένο ραμμένο στα μέτρα του προγράμματος. Οι στρεβλώσεις στην αγορά ακινήτων, τα ακριβά ενοίκια και η αύξηση των αστέγων στη Λεμεσό ήταν οι παράπλευρες απώλειες με τις οποίες δεν ασχολήθηκε, ούτε απολογήθηκε ποτέ κανείς.

Η άτακτη υποχώρηση ήρθε δύο χρόνια αργότερα, όταν υπό την πίεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και υπό το βάρος σειράς δημοσιευμάτων του ξένου Τύπου για μεγάλο αριθμό επενδυτών-απατεώνων που ξέπλεναν χρήματα μέσω του κυπριακού προγράμματος, η κυβέρνηση αποφάσισε να θεσπίσει αυστηρότερα κριτήρια αξιολόγησης των υποψήφιων επενδυτών. Το ρεπορτάζ του Al Jazeera, όμως, καταδεικνύει ότι και αυτός ο μηχανισμός υπήρξε διάτρητος.

Είναι για όλα τα πιο πάνω που ο κ. Νουρής στη συνέντευξη Τύπου την περασμένη Τετάρτη πιάστηκε ξανά να ψεύδεται. Δεν κληρονόμησε η κυβέρνηση Αναστασιάδη κανένα πρόγραμμα πολιτογράφησης με χαλαρό πλαίσιο ελέγχου και αμφίβολου οικονομικού οφέλους για τη Δημοκρατία. Το πρόγραμμα πολιτογράφησης ξεχείλωσε, έκοψε και έραψε η σημερινή κυβέρνηση, εις γνώσιν της για το μηδαμινό όφελος στην οικονομία (1,2% - βλέπε έκθεση ΥΠΟΙΚ Φεβ. 19). Τα οφέλη όμως έρεαν απρόσκοπτα προς τους ημέτερους developers, λογιστές και δικηγόρους, που έτρεχαν σ έναν αγώνα μίζας για την ταχύτερη διαδικασία πολιτογράφησης. Καθότι δεν τα έχει προσμετρήσει ο κος Γεωργιάδης στην έκθεσή του, ενδεχομένως τα έσοδα να έρεαν και μαύρα! Το ισχυρότερο δε πλήγμα κατά της αξιοπιστίας της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι που ανάμεσα στη λίστα με τα δικηγορικά γραφεία που αποκόμισαν οφέλη από το πρόγραμμα πολιτογράφησης, φιγουράρει και το γραφείο που φέρει το όνομα του πρώτου πολίτη της χώρας. Αν ο Αιγύπτιος Μαχμούτ περπατάει πλέον στο δρόμο σαν «Έλληνας», ο μέσος Κύπριος πολίτης, με την Κυπριακή Δημοκρατία να διασύρεται διεθνώς και το κύρος της να πιάνει πάτο, έχει κάθε λόγο να ντρέπεται και να περπατάει στο δρόμο ως να είναι ο τελευταίος «ιθαγενής».

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Αμμόχωστος: Η τελευταία ευκαιρία

Επτά σημαντικότατοι λόγοι για να υποβληθεί άμεσα και επειγόντως η νέα ολοκληρωμένη πρόταση για την επιστροφή της Αμμοχώστου

Των **ΘΕΟΦΙΛΟΥ Β. ΘΕΟΦΙΛΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΑΡΕΣΤΗ** *και* **ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Χ. ΧΑΤΖΗΧΑΜΠΗ**

Πριν από λίγες μέρες συμπληρώθηκαν σαράντα έξι χρόνια από την τουρκική εισβολή και την κατάληψη και κατοχή από τον τουρκικό στρατό πέραν του ενός τρίτου των εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας περιλαμβανομένης της Αμμοχώστου. Σχεδόν μισός αιώνας. Όσο απίστευτο και αν ακούγεται, όσο άδικο και αν μας φαίνεται. Αυτή είναι η στυγνή πραγματικότητα, η πικρή αλήθεια που συνεχίζει να πληγώνει και προκαλεί αβάσταχτο πόνο σε όλους τους εκτοπισμένους. Όσους είναι ακόμα στη ζωή και κρατούν ζωντανή την ελπίδα. Παρά τα αρνητικά δεδομένα των τετελεσμένων της πολύχρονης κατοχής, την τουρκική αδιαλλαξία και τις ανησυχητικές εξελίξεις που προκαλούν η ασύδοτη επιθετικότητα και ο χωρίς όρια επεκτατισμός της Τουρκίας.

Που ετοιμάζεται, ανάμεσα σε άλλα, να σφετεριστεί και εποικίσει και την περίκλειστη περιοχή της Αμμοχώστου, το τελευταίο κομμάτι της πόλης που γλύτωσε (;) από την αδηφάγο βουλιμία της. Είναι με βάση αυτή την ελπίδα –που είναι ακόμα ζωντανή αλλά τρεμοσβήνει– που γράφονται αυτές οι γραμμές και επαναφέρεται και πάλι η εισήγησή μας για την υποβολή από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας μιας νέας, εμπλουτισμένης και ολοκληρωμένης πρότασης για την επιστροφή της Αμμοχώστου.

Ναι, με την ελπίδα ότι αυτή τη φορά η φωνή μας θα εισακουστεί και η κυβέρνηση θα προχωρήσει πάραυτα στην ετοιμασία και υποβολή επίσημα μιας τέτοιας πρότασης προς την τ/κ ηγεσία μέσω των Ηνωμένων Εθνών και της Ε.Ε. Και με την προσδοκία ότι δεν θα επαναληφθεί αυτό που συνέβη πριν από τρία χρόνια όταν, παρά τις ρητές διαβεβαιώσεις που μας δόθηκαν από κυβερνητικής πλευράς ότι η πρόταση που είχαμε παρουσιάσει θα υποβαλλόταν στα

Η.Ε. και στην Ε.Ε., τελικά εγκαταλείφθηκε και ξεχάστηκε σε κάποιο συρτάρι. Είχαμε προειδοποιήσει τότε μέσα από το κείμενο της ίδιας της πρότασής μας και άλλως πως για το ενδεχόμενο και τους κινδύνους που υπήρχαν να προχωρήσει η τουρκική πλευρά με τα δικά της σχέδια για το άνοιγμα της περιοχής κάτω από τ/κ διοίκηση σε περίπτωση δικής μας απραξίας και αδράνειας. Δυστυχώς, δεν εισακουστήκαμε και οι εξελίξεις απέδειξαν το βάσιμο των φόβων και των ανησυχιών που είχαμε εκφράσει. Και αντί να έχουμε εμείς την πρωτοβουλία και να επηρεάζουμε και διαμορφώνουμε εμείς τις καταστάσεις σύμφωνα με τα συμφέροντα μας, είμαστε και πάλι ουραγοί των εξελίξεων και τρέχουμε ασθμαίνοντας να αποσοβήσουμε τα χειρότερα.

Έχοντας υπ' όψη τις εξαγγελίες και τις προετοιμασίες που έχουν γίνει εν τω μεταξύ από τουρκικής πλευράς για το άνοιγμα και την εκμετάλλευση της περίκλειστης περιοχής –περιλαμβανομένων και επισκέψεων επί τόπου Τούρκων υπουργών και υψηλόβαθμων αξιωματούχων– επαναφέρουμε την πρότασή μας και ζητάμε από την κυβέρνηση να την επανεξετάσει και να υποβάλει χωρίς καθυστέρηση. Αφού την τροποποιήσει, συμπληρώσει, διανθίσει και διαμορφώσει όπως οι αρμόδιες υπηρεσίες της θεωρούν καλύτερο και ορθότερο. Θα είναι η επίσημη πρόταση της ε/κ πλευράς και της κυβέρνησης της Δημοκρατίας προς τα Η.Ε., την Ε.Ε., την Τουρκία και την τ/κ ηγεσία. Δεν διεκδικούμε την πατρότητά της, δεν θέλουμε, δεν ζητάμε και δεν χρειάζεται οποιαδήποτε αναφορά στα ονόματά μας. Το περιεχόμενό της είναι γνωστό στην κυβέρνηση αφού επιδόθηκε ως υπόμνημα στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στον υπουργό Εξωτερικών, σε αρχηγούς πολιτικών κομμάτων και είναι δημόσιο κείμενο μετά τη δημοσίευση της στην «Καθημερινή» και άλλα ΜΜΕ. Γι' αυτό και δεν θεωρούμε αναγκαία την παράθεσή του εκ νέου στη σημερινή μας παρέμβαση.

Εκείνο που προέχει και επείγει είναι η αποτροπή του ανοίγματος και του εποικισμού και της περίκλειστης περιοχής που φαίνεται ότι επίκειται με βάση τους τουρκικούς σχεδιασμούς και η επιστροφή της Αμμοχώστου σύμφωνα με τα σχετικά Ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και τη συναφή πρόνοια της Συμφωνίας Υψηλού Επιπέδου της 19ης Μαΐου 1979. Οι καθημερινές σχεδόν ανακοινώσεις και εξαγγελίες αξιωματούχων του κατοχικού καθεστώτος και μελών της τουρκικής κυβέρνησης δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία για τα σχέδιά τους να ανοίξουν, εποικίσουν και σφετεριστούν και το τελευταίο κομμάτι της σκλαβωμένης πόλης.

Οι δηλώσεις του Μ.Α. της Κύπρου στα Η.Ε. Πρέσβη κ. Ανδρέα Μαυρογιάννη σε πρόσφατη συνέντευξή του αναφορικά με τις προθέσεις και τις μεθοδεύσεις της τουρκικής πλευράς για την Αμμόχωστο κρούουν ηχηρά τον κώδωνα του κινδύνου και επιτείνουν την αγωνία και τους φόβους μας.

«Η επιστροφή της Αμμοχώστου σύμφωνα με τα Ψηφίσματα του ΣΑ και το τεράστιο, πολυετές και πολυδάπανο έργο της ανοικοδόμησής της με συμμετοχή και των Τ/κ θα συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην επανεκκίνηση και ανάκαμψη της οικονομίας τόσο στις ελεύθερες περιοχές όσο και στα κατεχόμενα», επισημαίνουν οι κ.κ. Θεόφιλος Β. Θεοφίλου, Γεώργιος Κ. Αρέστη και Δημήτριος Χ. Χατζηχαμπή, στην σημερινή τους παρέμβαση προς την Κυβέρνηση. Μήπως όμως ο γερανός στη φωτογραφία από την περίκλειστη πόλη είναι μια κάποια προειδοποίηση;

Οι τρεις επιφανείς Βαρωσιώτες επανέρχονται «με την προσδοκία ότι δεν θα επαναληφθεί αυτό που συνέβη πριν από τρία χρόνια, όταν, παρά τις ρητές διαβεβαιώσεις που μας δόθηκαν από κυβερνητικής πλευράς ότι η πρόταση που είχαμε παρουσιάσει θα υποβαλλόταν στα Η.Ε. και στην Ε.Ε., τελικά εγκαταλείφθηκε και ξεχάστηκε σε κάποιο συρτάρι».

Τα επτά σημεία

Ως κατακλείδα της δημόσιας παρέμβασής μας θεωρούμε σημαντικό να επισημάνουμε ιδιαίτερα τα εξής:

α) Στο σημείο που έχουν φτάσει τα πράγματα ο πιο αποτελεσματικός και ίσως ο μόνος τρόπος για να προληφθεί και αποτραπεί το άνοιγμα της περίκλειστης περιοχής της Αμμοχώστου είναι η υποβολή δικής μας ολοκληρωμένης και δελεαστικής πρότασης για την επιστροφή και το άνοιγμα της πόλης με τη νόμιμη επαναλειτουργία του λιμανιού και άλλες πρόνοιες. Εκτιμούμε ότι θα είναι πολύ δύσκολο αν όχι αδύνατο για την τουρκική πλευρά να προχωρήσει μονομερώς και παράνομα στο άνοιγμα της περίκλειστης περιοχής σε περίπτωση που έχουν ενώπιόν τους και απορρίψουν μια τέτοια πρόταση.

«Οι καθημερινές σχεδόν ανακοινώσεις και εξαγγελίες αξιωματούχων του κατοχικού καθεστώτος και μελών της τουρκικής κυβέρνησης δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία για τα σχέδια τους να ανοίξουν, εποικίσουν και σφετεριστούν και το τελευταίο κομμάτι της σκλαβωμένης πόλης», υπογραμμίζεται στην παρέμβαση των τριών.

β) Ανάλογα και με το περιεχόμενό της μια εμπλουτισμένη, ολοκληρωμένη και δελεαστική δική μας πρόταση θα αντικρισθεί θετικά και θα εκτιμηθεί από τα Η.Ε. και την Ε.Ε. και θα βρει ανταπόκριση και υποστήριξη ανάμεσα σε σημαντική μερίδα Τ/κ. Ο εκλεγμένος ηγέτης της τ/κ κοινότητας κ. Ακιντζί και ο ηγέτης του τ/κ Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος κ. Ερχιουμάν αντιτίθενται σε μονομερείς και παράνομες ενέργειες σχετικά με το καθεστώς της περιοχής αυτής και με πολύ πρόσφατες δηλώσεις τους επανέλαβαν τη θέση τους υπέρ του ανοίγματός της σε συνεργασία με τα Η.Ε. Δηλαδή σύμφωνα με τις πρόνοιες των σχετικών Ψηφισμάτων του Σ.Α. των Η.Ε. 550 και 789. Ακόμη και σε περίπτωση που δεν γίνει γενικά αποδεκτή μια εμπλουτισμένη και δελεαστική πρότασή μας, θα προκαλέσει προβληματισμό ανάμεσα στην τ/κ κοινότητα, θα δυσκολέψει και πιθανό να παρεμποδίσει τα σχέδια των ακραίων και των φανατικών κύκλων.

γ) Η επιστροφή της Αμμοχώστου σύμφωνα με τα Ψηφίσματα του Σ.Α. και το τεράστιο, πολυετές και πολυδάπανο έργο της ανοικοδόμησης της με συμμετοχή και των Τ/κ θα συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην επανεκκίνηση και ανάκαμψη της οικονομίας τόσο στις ελεύθερες περιοχές όσο και στα Κατεχόμενα.

δ) Οι θετικές επιπτώσεις μιας τέτοιας εξέλιξης, όπως η επιστροφή της Αμμοχώστου, στο κλίμα και στις σχέσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων και στις προσπάθειες και προοπτικές συνολικής λύσης του Κυπριακού είναι τόσο εμφανείς που δεν χρειάζεται να αναπτυχθούν και αναλυθούν περαιτέρω.

ε) Η δική μας πλευρά δεν θα έχει κανένα κόστος ούτε θα διατρέχει κάποιο κίνδυνο από την υποβολή μιας τέτοιας πρότασης. Δεν έχει απολύτως τίποτε να χάσει από μια εποικοδομητική και καλοπροαίρετη πρωτοβουλία σαν αυτή. Είναι η τουρκική πλευρά που θα εκτεθεί αν την απορρίψει και που θα δυσκολευτεί πολύ να προχωρήσει με δικές της μονομερείς και παράνομες ενέργειες όταν θα υπάρχει στο τραπέζι των Η.Ε. και της Ε.Ε. η δική μας νόμιμη και αμοιβαία επωφελής πρόταση.

στ) Πιστεύουμε ότι οι Βαρωσιώτες στη συντριπτική πλειονότητα τους θα χαιρετήσουν και στηρίξουν την υποβολή της πρότασης που εισηγούμαστε, γιατί θα τους δώσει την ικανοποίηση ότι η κυβέρνηση έκανε ό,τι περνούσε από το χέρι της και εξάντλησε όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για να παρεμποδίσει τις άνομες τουρκικές μεθοδεύσεις και να προωθήσει την επιστροφή της πόλης σύμφωνα με τα Ψηφίσματα των Η.Ε. Εκτιμούμε, επίσης, ότι λαμβάνοντας υπ' όψη και την προσπάθεια αυτή της κυβέρνησης θα εισακούσουν τις εκκλήσεις που τους απηύθυνε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην πρόσφατη ομιλία του στη Δερύνεια και θα κωφεύσουν στις σειρήνες που τους καλούν να επιστρέψουν κάτω από τ/κ διοίκηση.

ζ) Επισημαίνεται τέλος ότι οποιαδήποτε αδράνεια από μέρους μας και παράλειψή μας να πάρουμε όλες τις δυνατές πρωτοβουλίες για να παρεμποδίσουμε και αποτρέψουμε τα σχέδια των σοβινιστικών τουρκικών κύκλων να ανοίξουν και σφετεριστούν και την περίκλειστη περιοχή, θα σημάνει και θα επιφέρει το τέλος των προσπαθειών για αποφυγή της διχοτόμησης και επίτευξη της επιθυμητής λύσης διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας.

Προσδοκούμε ότι αυτή τη φορά, έστω και με τρία χρόνια καθυστέρηση, θα εισακουστεί η φωνή μας, η εισήγησή μας θα τύχει της ειλικρινούς και ενεργού υποστήριξης του δημάρχου και των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου Αμμοχώστου και θα υποβληθεί από την κυβέρνησή μας νέα πρόταση για επιστροφή της Αμμοχώστου. Εκφράζουμε την άποψή μας και καταθέτουμε την πρότασή μας ως ενεργοί πολίτες και ενδιαφερόμενοι Αμμοχωστιανοί, ως εκπλήρωση καθήκοντος και χρέους προς τη σκλαβωμένη πόλη μας και την κατεχόμενη πατρίδα μας αυτές τις μαύρες μέρες των επετείων της εισβολής και της κατοχής.

Αναμένουμε ότι οι κρατούντες σε όλα τα επίπεδα δεν θα αδρανήσουν και πάλι και θα πράξουν τώρα τα δέοντα χωρίς καμιά χρονοτριβή, πρόσχημα ή δικαιολογία. Ας σκεφτούν μόνο ότι δεν έχουμε τίποτε να χάσουμε και μόνο όφελος μπορεί να αποκομίσουμε από την υποβολή μιας νέας πρότασης για την επιστροφή της Αμμοχώστου.

Για να μην τους βαραίνουν ευθύνες και κατατρύχονται από ενοχές για την οριστική απώλειά της. Για να μην είναι υπόλογοι στην Ιστορία, στους Βαρωσιώτες και στον κυπριακό λαό,

Ο κ. Θεόφιλος Β. Θεοφίλου είναι πρέσβης ε.τ., πρώην μόνιμος αντιπρόσωπος στην Ε.Ε., ο κ. Γεώργιος Κ. Αρέστης είναι επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Κεντ, πρώην δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου και τέως δικαστής του Δικαστηρίου της Ε.Ε. και ο κ. Δημήτριος Χ. Χατζηχαμπής είναι επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Exeter και πρώην πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Οταν Γερμανία και ΗΠΑ πιέζουν για διάλογο

Η Άγκυρα διαρρέει ότι το Βερολίνο συμφωνεί μαζί της όπως ο ελληνοτουρκικός διάλογος ξεκινήσει το συντομότερο δυνατό δίχως όρους

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Μεγάλη διπλωματική κινητικότητα παρατηρήθηκε στα ελληνοτουρκικά κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εβδομάδας με την εμπλοκή Γερμανίας και ΗΠΑ. Ουάσιγκτον και Βερολίνο επιμένουν στη σημασία της διευθέτησης των ελληνοτουρκικών στο τραπέζι του διαλόγου. Οι τελευταίες πληροφορίες από την Άγκυρα θέλουν τις δύο πλευρές να διαφωνούν για τη σύνθεση της τράπεζας των διαπραγματεύσεων. Η τουρκική πλευρά πιστεύει ότι στόχος

Οι τουρκικές αναφορές στον ρόλο του γαλλικού παράγοντα την παρούσα περίοδο, κάθε άλλο παρά τυχαίες είναι και αυτό διότι, η Άγκυρα προσεγγίζει τη Γαλλία του Μακρόν ως ανταγωνιστή.

Μετά και την τελευταία γερμανική μεσολάβηση και το τηλεφώνημα Τραμπ στον Ερντογάν, η Τουρκία θεωρεί ότι η προσπάθεια έναρξης διαλόγου με την Ελλάδα, σκοντάφτει στο «βέτο» Μητσοτάκη.

της Αθήνας την παρούσα στιγμή είναι η αποφυγή των τετ-α-τετ συνομιλιών με την Άγκυρα. Παράλληλα, εξαιτίας των νέων επιπλοκών στα ελληνοτουρκικά, η Άγκυρα από τη μία αφήνει ανοιχτή την πόρτα στη διπλωματία και από την άλλη ετοιμάζεται για όλα τα ενδεχόμενα.

Η πρώτη γερμανική παρέμβαση στη νέα κρίση στην Ανατολική Μεσόγειο ήρθε στα τέλη του Ιουλίου λίγο μετά την έναρξη της γερμανικής προεδρίας στην Ε.Ε. Τότε οι κινήσεις του ερευνητικού «Ορούτς Ρέις» για διεξαγωγή ερευνών σε συγκεκριμένη περιοχή έφεραν Τουρκία και Ελλάδα αντιμέτωπες, με τους στόλους τους παραταγμένους αντικριστά στο Αιγαίο. Η καγκελάριος Μέρκελ επικοινώνησε με τον Κυριάκο Μητσοτάκη και τον Ταγίπ Ερντογάν και κατάφερε να θέσει προς ώρας υπό έλεγχο την μεγάλη ένταση που αναδυόταν. Την πρώτη γερμανική διαμεσολάβηση ακολούθησε το Σύμφωνο Ελλάδας-Αιγύπτου για καθορισμό των ΑΟΖ, κίνηση η οποία, εκτός από την οργή της Άγκυρας, προκάλεσε εκνευρισμό και στο Βερολίνο, σύμφωνα με τουρκική διπλωματική πηγή, καθώς η χρονική συγκυρία θεωρήθηκε άστοχη. Με τις ελληνοτουρκικές σχέσεις να οδηγούνταν ξανά σε εκτροχιασμό, το Βερολίνο αποφάσισε να αναλάβει νέα πρωτοβουλία ώστε να οδηγηθούν οι δύο πλευρές σε διαπραγματεύσεις. Έτσι, την προηγούμενη εβδομάδα έλαβε χώρα η επίσκεψη του Γερμανού υπουργού Εξωτερικών σε Αθήνα και Άγκυρα: «Τα προβλήματα παραμένουν. Ο ελληνοτουρκικός διάλογος αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις, κυρίως την αδιαλλαξία του διδύμου Ελλήνων-Ελληνοκυπρίων, το οποίο δίδυμο ενθαρρύνεται από το Παρίσι», ισχυρίζονταν στα μέσα της εβδομάδας, οι πηγές της «Κ» στην Άγκυρα. Η αναφορά στον ρόλο του γαλλικού παράγοντα στην κρίση της Αν. Μεσογείου την παρούσα περίοδο, κάθε άλλο παρά τυχαία είναι και αυτό διότι η Άγκυρα προσεγγίζει τη Γαλλία του Μακρόν ως ανταγωνιστή στη μεγάλη αναμέτρηση που θεωρεί ότι λαμβάνει χώρα σε Ευρώπη και Αν. Μεσόγειο. Ο Τούρκος ακαδημαϊκός Κεμάλ Ινάτ, ο οποίος συμμερίζεται πολλές από τις θέσεις της τουρκικής διπλωματίας, θεωρεί ότι την παρούσα στιγμή τόσο στην Ε.Ε. όσο και στην Ανατολική Μεσόγειο, το Παρίσι ανταγωνίζεται το Βερολίνο. Λίγο πριν από τις προεδρικές εκλογές της Γαλλίας, ο κ. Μακρόν επιχειρεί να εντυπωσιάσει τη δεξιά εκλογική του βάση, πρώτα με την εμπλοκή της χώρας του σε σειρά κρίσεων, όπως λ.χ. αυτή της Λιβύης, και στη συνέχεια οικοδομώντας ένα νέο μέτωπο στην Αν. Μεσόγειο.

Η παρέμβαση Τραμπ

Ανεξαρτήτως της τουρκικής ανάγνωσης των γαλλικών προθέσεων, το σίγουρο είναι ότι η Ε.Ε. στο σύνολό της δεν επιθυμεί να δει τις ελληνοτουρκικές σχέσεις να εκτροχιάζονται εν μέσω πανδημίας και οικονομικής κρίσης. Γι' αυτό, άλλωστε, τόσο η προεδρία της Ένωσης όσο και το Βερολίνο επιμένουν στη σημασία της διευθέτησης των προβλημάτων στα ελληνοτουρκικά μέσω διαλόγου. Σχολιάζοντας τούτο, αλλά και τις επαφές του Γερμανού ΥΠΕΞ σε Αθήνα και Άγκυρα, οι ίδιες τουρκικές πηγές εκτιμούσαν: Την παρούσα στιγμή οι θέσεις της ελληνικής πλευράς στα ζητήματα της Αν. Μεσογείου δεν βρίσκουν σύμφωνη ολόκληρη την Ε.Ε., καθώς εντός υπάρχουν παράγοντες που εξακολουθούν να «ποντάρουν» στη συνεργασία με την Τουρκία σε ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων. Παράλληλα, η Άγκυρα θεωρεί ότι η προσπάθεια έναρξης διαλόγου ανάμεσα σε Τουρκία και Ελλάδα σκοντάφτει στο «βέτο» της κυβέρνησης Μητσοτάκη, διότι η Αθήνα δεν θέλει να βρεθεί μόνη της στο τραπέζι των συνομιλιών με την Τουρκία. «Η Ελλάδα επιθυμεί να παρασύρει στις διαπραγματεύσεις την Ε.Ε. Το Βερολίνο έχει διαφορετική άποψη για το όλο ζήτημα. Συμφωνεί μαζί μας ότι ο διάλογος πρέπει να ξεκινήσει μια ώρα αρχύτερα δίχως όρους και προϋποθέσεις», συμπέραναν οι ίδιες τουρκικές πηγές.

Λίγο μετά την τελευταία γερμανική μεσολάβηση και την ανακοίνωση Μητσοτάκη για τη διεύρυνση των ελληνικών χωρικών υδάτων, η Ουάσιγκτον παρενέβη στις εξελίξεις, με δύο ξεχωριστές τηλεφωνικές επικοινωνίες του προέδρου των ΗΠΑ Ντ. Τραμπ πρώτα με τον Έλληνα πρωθυπουργό και στη συνέχεια με τον Τούρκο πρόεδρο, με στόχο την αποφυγή ανεπιθύμητων εξελίξεων. Στον απόηχο της προσπάθειας του Λευκού Οίκου, η Άγκυρα προχώρησε σε δύο κινήσεις. Πρώτη: στη νέα στρατιωτική άσκηση στα ανοιχτά των κυπριακών παραλίων προχώρησε στην έκδοση νέων ΝΑΥΤΕΧ. Δεύτερη: το Προεδρικό αλλά και το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας υπογράμμισαν τη σημασία του διαλόγου για την επίλυση των προβλημάτων. Πλην των διπλωματικών κινήσεων Ουάσιγκτον και Βερολίνου η Άγκυρα, μελετούσε τις τελευταίες μέρες διάφορες κινήσεις που θα μπορούσαν να κάνουν τα τουρκικά σκάφη πλησίον των ελληνικών χωρικών υδάτων και στις νότιες θάλασσες της Κύπρου.

Ποντάρει στη Μέρκελ

Στο πλαίσιο αυτό σημαντικό είναι να λεχθεί ότι η τουρκική πλευρά αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στον διάλογο με το Βερολίνο, παρά τα προβλήματα που παρατηρούνται στις διμερείς σχέσεις τα τελευταία χρόνια, για τρεις κυρίως λόγους: 1) Η γερμανική προεδρία στην Ε.Ε. επιβάλλει στο Βερολίνο μια ψύχραιμη στάση σε όλα τα ζητήματα που αφορούν τις διπλωματικές και οικονομικές σχέσεις της Ένωσης όπως λ.χ. το προσφυγικό. 2) Η Άγκυρα θεωρεί ότι η Γερμανία ως ηγετική δύναμη της Ε.Ε. αντιμετωπίζει μεγάλες προκλήσεις, όπως είναι η αμερικανική προεδρία που με την ιδιόμορφη διαχείριση ζητημάτων εμπνέει ανησυχία στους ατλαντικούς συμμάχους της, η Ρωσία και η Κίνα που επιχειρούν να κερδίσουν έδαφος σε νέα μέτωπα. 3) Το Βερολίνο δεν επιθυμεί να βρεθεί αντιμέτωπο με νέα προβλήματα εντός της δυτικής συμμαχίας. Τέλος, η Άγκυρα προβάλλει το επιχείρημα ότι η συνεργασία με το Βερολίνο στην οικονομία αναπτύσσει και νέα δυναμική και αυτό προκύπτει από τα τελευταία στοιχεία. Το 2019 η Τουρκία υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους αγοραστές στρατιωτικού εξοπλισμού από τη Γερμανία, με εισαγωγές που ξεπέρασαν τα 250 εκατ. ευρώ, ο αριθμός των τουρκικών εταιριών που βρίσκονται υπό τον έλεγχο του γερμανικού κεφαλαίου ξεπέρασε τις 7.000. Το δε οικονομικό ισοζύγιο Γερμανίας – Τουρκίας, καταγράφει τα τελευταία χρόνια ανοδική πορεία καθώς γερμανικοί κολοσσοί όπως η «Siemens» επιλέγουν να επενδύουν στις εθνικές υποδομές της Τουρκίας παρά τον προβληματισμό της ευρωπαϊκής κοινότητας έναντι στις κινήσεις της τουρκικής κυβέρνησης.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΑΤΤΑΛΙΔΗ**

Ντεσιμπέλ, πολιτεία, κοινωνία

Εδώ και χρόνια, κάποιοι οδηγοί-καμικάζι μετέτρεψαν δρόμους της Λευκωσίας και άλλων πόλεων, σε μεταμεσονύκτιες πίστες ταχύτητας, με οχήματα τα οποία παράγουν βίαιο επιθετικό θόρυβο. Ο αριθμός των εμπλεκομένων δεν είναι γνωστός. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο ήχος παραπέμπει σε ομαδικό αγώνα ταχύτητας, σε άλλες περιπτώσεις σε δύο ή τρεις παράφρονες, ενώ σε κάποιες σε έναν μοναδικό ασυνείδητο παραβάτη με τεράστια επιμονή και θέληση να ενοχλήσει.

Η αστυνομία δεν περιόρισε τους παραβάτες. Γενικά, προηγούμενες ηγεσίες της είχαν την τάση να υποβαθμίζουν το ζήτημα, επιδεικνύοντας μια στάση που μπορεί να χαρακτηριστεί από συγκαταβατική έως νωχελική. Στις διαμαρτυρίες των κατοίκων μέλη της αστυνομίας αντέτειναν ότι έχει να κάνει με νεαρούς, ότι η καταδίωξή τους μπορεί να προκαλέσει δυστύχημα και πως λίγη ανοχή δεν πειράζει. Επιπλέον, η αστυνομία έχει την τάση να περιγράφει το τρομακτικό φαινόμενο ως «ηχητική ρύπανση», υποβαθμίζοντάς το. Ο όρος ηχητική ρύπανση παραπέμπει στο τυχαίο, ενώ οι παραβάτες στην προκείμενη περίπτωση στοχεύουν στην επιθετική ενόχληση. Τροποποιούν τα οχήματά τους για να παράγουν επικίνδυνα επίπεδα ντεσιμπέλ, ενώ η επιμονή τους δείχνει ότι στοχεύουν στο να βλάψουν. Ο όρος εγκληματίας δεν θα ήταν υπερβολικός για τους οδηγούς αυτούς, ενόψει της ανακοίνωσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, ο οποίος κατάταξε την ηχητική ρύπανση ως τη δεύτερη αιτία

Προς τιμή του, ο νέος Αρχηγός φαίνεται ότι αντιλήφθηκε τη σοβαρότητα του προβλήματος. Υιοθέτησε ένα γενικό περιορισμό, απαγορεύοντας την κυκλοφορία μηχανών αργά τη νύκτα, σε καθορισμένες μέρες σε κάποιους δρόμους όπου αποδεδειγμένα υπάρχει πρόβλημα από τις κόντρες και τα νυκτερινά ράλι.

επιβάρυνσης της υγείας του ανθρώπου μετά την περιβαλλοντική ρύπανση, ενώ η στέρηση ύπνου αποτελεί γνωστή μέθοδο βασανισμού.

Παρόλα αυτά πρώην αρχηγός της αστυνομίας δήλωσε δημόσια ότι η ηχητική ρύπανση δεν αποτελεί θέμα της αστυνομίας. Υπάρχουν, εντούτοις, δεδομένα από άλλες χώρες που αποδεικνύουν ότι το πρόβλημα είναι σοβαρό και χρήζει άμεσης αντιμετώπισης. Γαλλική έρευνα δείχνει ότι ένας παραβάτης οδηγός μπορεί σε σύντομο χρονικό διάστημα να ενοχλήσει 11.000 πολίτες. Για τον λόγο αυτό οι γαλλικές αρχές έχουν αναπτύξει και εφαρμόσει τεχνολογία καταπολέμησης του εγκλήματος αυτού. Η συσκευή καταμέτρησης και καταγραφής της κατεύθυνσης του ήχου που έχει στη διάθεσή της η γαλλική αστυνομία εντοπίζει και βιντεογραφεί για σκοπούς σύλληψης το επιθετικό όχημα. Η σύλληψη του οδηγού και κατάσχεση του οχήματος μπορεί να γίνει οποιαδήποτε ώρα της ημέρας και όχι μόνο το βράδυ. Η δική μας αστυνομία δεν υιοθέτησε ούτε αυτό ούτε άλλους προσφερόμενους τρόπους για να εντοπίσει και να τιμωρήσει τους ένοχους (Ένας είναι να τους φωτογραφίσει και να τους συλλάβει την επόμενη μέρα. Άλλος είναι να εντοπίσει και να κλείσει τα συνεργεία που κάνουν την παράνομη τροποποίηση στα οχήματα με στόχο την παραγωγή εκκωφαντικού ήχου). Προς τιμή του, ο νέος αρχηγός φαίνεται ότι αντιλήφθηκε τη σοβαρότητα του προβλήματος. Υιοθέτησε έναν γενικό περιορισμό, απαγορεύοντας την κυκλοφορία μηχανών αργά τη νύκτα, σε καθορισμένες μέρες σε κάποιους δρόμους όπου αποδεδειγμένα υπάρχει πρόβλημα από τις κόντρες και τα νυκτερινά ράλι. Το μέτρο ήταν αποτελεσματικό και ανακούφισε πολύ τους ταλαιπωρημένους ξάγρυπνους πολίτες των περιοχών αυτών.

Εν τούτοις η οργάνωση μοτοσικλετιστών διαμαρτυρήθηκε για το μέτρο θεωρώντας ότι παραβιάζει τα δικαιώματα των μελών της. Αυτό δεν αποτελεί έκπληξη στον τόπο μας όπου γενικά κοινωνικά ή επαγγελματικά σύνολα έχουν την τάση να διεκδικούν μόνο τα δικαιώματά τους και σπάνια αναγνωρίζουν τις υποχρεώσεις τους. Για το θέμα αυτό οι οργανωμένοι μοτοσικλετιστές δεν είχαν ποτέ προηγουμένως επιδείξει οποιαδήποτε ευαισθησία ή επιθυμία για αυτορρύθμιση, αλλά ούτε και καταδίκασαν τους παραβάτες συναδέλφους τους. Αμέσως μετά τη διαμαρτυρία τους, οι αρχηγοί των μεγάλων κομμάτων κάλεσαν την αστυνομία να αναστείλει το απαγορευτικό μέτρο. Για την απαγόρευση διαμαρτυρήθηκαν και όσοι διαθέτουν μοτοσικλέτες προς ενοικίαση, διότι έχει περιοριστεί η δραστηριότητά τους λόγω πανδημίας. Ως αποτέλεσμα ο αρχηγός της αστυνομίας εξαίρεσε τις ενοικιασμένες μηχανές από την απαγόρευση, πράγμα που εγείρει κάποια ερωτήματα, αλλά τα πιο σημαντικά ερωτήματα είναι για τους πολιτικούς αρχηγούς.

Αυτό διότι οι πολιτικοί αρχηγοί κατά τα χρόνια της απραξίας της αστυνομίας δεν ενδιαφέρθηκαν για το βασανιστήριο εναντίον των ανοργάνωτων αθώων πολιτών, ούτε για τις πιθανές επιπτώσεις της επιδεικνυόμενης από το κράτος συγκατάβασης και ανοχής, αλλά αμέσως έτειναν ευήκοον ους στους οργανωμένους μοτοσικλετιστές. Ζύγισαν τα δικαιώματα των άγρυπνων έναντι του δικαιώματος της άνευ περιορισμού χρήσης της μηχανής, όταν το έκαναν αυτό; Υπολόγισαν ότι η ανοχή της παρανομίας από την αστυνομία στο παρελθόν πιθανό να εξέθρεψε γενική περιφρόνηση του νόμου που εκδηλώθηκε και με άλλους τρόπους; Άκουσαν ποτέ για την σωτήρια πολιτική της μηδενικής ανοχής ακόμη και για τις μικρές παραβάσεις; Έχουν υπόψη ότι η βεβαιότητα της τιμωρίας είναι πιο σημαντική από την αυστηρότητα της ποινής για την διασφάλιση της ευνομίας; Μήπως η ατιμώρητη παράβαση οδηγεί σε μεγαλύτερη ή και στο έγκλημα; Διερωτήθηκαν πόσο ακόμη θα άντεχαν τα τεντωμένα νεύρα των άγρυπνων πολιτών προτού ωθηθούν σε πράξεις απόγνωσης; Ποια είναι η λύση για τους άγρυπνους πολίτες; Κανένα από τα πιο πάνω δεν φαίνεται να τους απασχόλησε, παρά μόνο ότι είχαν κάποιους πιθανούς ψηφοφόρους να ικανοποιήσουν. Σημειώνεται ότι την νύκτα των δηλώσεων των αρχηγών κομμάτων ξανάρχισαν οι καμικάζι και συνεχίζουν απτόητοι.

Από όλα αυτά ίσως να διαφαίνεται και το πώς υποσκάπτεται η δυνατότητα της κυπριακής πολιτείας να καταπολεμεί την παρανομία και να λύνει προβλήματα. Σε πολλούς τομείς η παράβαση και η παρανομία γίνονται ανεκτές και νομιμοποιούνται σε βαθμό που οι νομοταγείς πολίτες αποδεικνύονται οι «βλάκες» της υπόθεσης. Η φοροδιαφυγή αμείβεται με αμνηστία. Οι στρατηγικοί κακοπληρωτές διευκολύνονται. Οι πολεοδομικές παραβάσεις τακτοποιούνται. Η ιδιοποίηση δημόσιας γης και δημόσιων πόρων γενικά ευλογείται ή και οργανώνεται από το κράτος. Κατά το lockdown οι «έξυπνοι» έκαναν τον περίπατό τους ανενόχλητοι στο Γραμμικό Πάρκο. Φτάσαμε στην πώληση κυπριακών διαβατηρίων σε διεθνείς καταζητούμενους, και αυτό που κυρίως απασχολεί το κράτος είναι το πώς διέρρευσαν τα έγγραφα που μας το αποκαλύπτουν, και τα κίνητρα του Al Jazeera που τα δημοσίευσε. Σε σχέση με τα διαβατήρια, σοβαρές επαγγελματικές οργανώσεις, μέλη των οποίων είναι πιθανό να επωφελούνται, προσπαθούν να μας πείσουν ότι οι κυπριακές πρακτικές πώλησης της ιδιότητας του πολίτη αποτελούν υπόδειγμα.

Ο κ. Μιχάλης Ατταλίδης είναι ακαδημαϊκός και πρώην διπλωμάτης.

Και εγένετο βάση στην Πάφο 22 χρόνια μετά

Η επιχειρησιακή ενσάρκωση του Δόγματος του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου σε νέες συνθήκες και με καθυστέρηση δύο δεκαετιών

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η τετραμερής πρωτοβουλία «ΕΥΝΟΜΙΑ», αεροναυτική άσκηση Κύπρου, Ελλάδας, Γαλλίας και Ιταλίας που πραγματοποιήθηκε από τις 26 έως και τις 28 Αυγούστου δυτικά της Κύπρου, δεν μπορεί να συμπεριληφθεί στη συνήθη στρατιωτική δραστηριότητα που αναπτύσσεται το τελευταίο διάστημα, πέριξ της Κύπρου. Η χρήση υποδομών της Εθνικής Φρουράς, πέρα από τη τετριμμένη πενιχρή συμμετοχή μέσων της, σε κοινές στρατιωτικές δραστηριότητες με τρίτες χώρες, δίνει νέα διάσταση στο γεωπολιτικό παιχνίδι της ανατολικής Μεσογείου αποκαλύπτοντας

Κατά την διάρκεια της τριήμερης παρουσίας των μαχητικών στην ΑΒΠ, η κυπριακή αεράμυνα ήταν σε επιχειρησιακή ετοιμότητα. Την αντιαεροπορική ομπρέλα της Βάσης συνέδραμαν και άλλες μονάδες της ΕΦ που είχαν μετακινηθεί στους προβλεπόμενους χώρους διασποράς.

Τρία από τα τέσσερα πολεμικά πλοία (Ελλάδας, Ιταλίας και Κύπρου) που πήραν μέρος στην άσκηση, καθώς επίσης και τα τέσσερα μαχητικά αεροσκάφη, Ελλάδας και Γαλλίας (2 Rafael και τα 2 F-16).

τόσο ξεκάθαρα , ίσως, για πρώτη φορά, το ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η Κύπρος, αλλά και η Ε.Ε. στο νέο περιβάλλον της περιοχής. Και αν τα αποτελέσματα της αεροναυτικής άσκησης με την επωνυμία «Ευνομία» αξιολογηθούν σε βάθος χρόνου, από στρατιωτικής απόψεως, η εικόνα που παρουσίαζε το διάστημα της άσκησης, η αεροπορική βάση «Ανδρέας Παπανδρέου» στην Πάφο, προκαλεί ήδη ευφορία στη Λευκωσία. Η παρουσία τεσσάρων μαχητικών αεροσκαφών στην Αεροπορική Βάση Πάφου (ΑΒΠ) εκ των πραγμάτων τράβηξε τα φώτα του δημόσιου ενδιαφέροντος, ωστόσο σε στρατιωτικό-επιτελικό επίπεδο η προσοχή είχε εστιαστεί στην ουσία, η οποία δεν είναι άλλη από το επιχειρησιακό κομμάτι και το τεστάρισμα της «Ανδρέας Παπανδρέου», για πρώτη φορά από τότε που εγκαινιάσθηκε το Μάρτιο του 1998.

Η «Ανδρέας Παπανδρέου»

Η ΑΒΠ προέκυψε ως το κορυφαίο επιστέγασμα των πολιτικών επιλογών Αθήνας και Λευκωσίας, στα μέσα της δεκαετίας του 1990 και είχαν ως αιχμή το Δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου. Από τις 25 Μαρτίου 1998 που τελέσθηκαν τα εγκαίνια, ουδέποτε ελληνικά πολεμικά αεροσκάφη χρησιμοποίησαν τις υποδομές παρά το γεγονός ότι αυτές κατασκευάσθηκαν για μεταστάθμευση ελληνικών πολεμικών αεροσκαφών στην Κύπρο. Μοναδική εξαίρεση ήταν η προσγείωση 4 μαχητικών F-16 της ελληνικής πολεμικής αεροπορίας, μετά τη συμμετοχή τους στην κορυφαία ετήσια άσκηση της Εθνικής Φρουράς «Νικηφόρος 1995» προς επιθεώρηση από τον τότε Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Γλαύκο Κληρίδη. Η ΑΒΠ ουδέποτε δοκίμασε τους μηχανισμούς υποδοχής και παραμονής μαχητικών αεροσκαφών, σε επιχειρησιακό περιβάλλον. Ένα μεμονωμένο γεγονός έχει καταγραφεί κατά την εγκατάσταση των αντιαεροπορικών TOR M1 στην Κύπρο. Το σύστημα κλείδωσε δυο τουρκικά μαχητικά που πετούσαν πάνω από την ΑΒΠ. Έκτοτε η ΑΠΒ είχε περιπέσει σε απραξία με το σύνολο των πραγματικών δυνατοτήτων της να παραμένει ανεκμετάλλευτο.

Το τεστάρισμα

Η αλλαγή ρότας στην αμυντική πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας τα τελευταία χρόνια, καθώς και το ξεπάγωμα των εξοπλιστικών προγραμμάτων, έβγαλε από τη ναφθαλίνη τη Βάση της Πάφου η οποία παρά την απουσία του βασικού της αντικειμένου που είναι η φιλοξενία μαχητικών αεροσκαφών, αποτέλεσε ένα δυνατό εργαλείο στη σύναψη των πρώτων συνεργασιών στον στρατιωτικό τομέα, με γειτονικές χώρες.

Με το Δόγμα του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου να έχει εγκαταλειφθεί, η Βάση χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο άσκησης των Ισραηλινών μαχητικών αεροσκαφών. Το πρώτο σοβαρό τεστ των υποδομών της Εθνικής Φρουράς στην Πάφο έγινε από τις Ηνωμένες Πολιτείες μετά την ψήφιση του νόμου Μενέντεζ-Ρούμπι και την άρση του αμερικάνικου εμπάργκο.

Τον Φεβρουάριο του 2020, υπό την ομπρέλα παροχής διευκολύνσεως για ανθρωπιστικούς σκοπούς, στην Πάφο εγκαταστάθηκε αμερικανική δύναμη αποτελούμενη από 12 ελικόπτερα και δύναμη 380 ανδρών. Η Αμερικανοί παρέμειναν στην Πάφο για 2 μήνες χρησιμοποιώντας, ποικιλοτρόπως, τις υποδομές της Εθνικής Φρουράς. Το δεύτερο τεστ πραγματοποιήθηκε από τους Γάλλους πολύ πριν κορυφωθούν οι έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην ανατολική Μεσόγειο. Ήταν την περίοδο επίσκεψης του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη στο Παρίσι και του έντονου γαλλικού ενδιαφέροντος για ναυτικές και αεροπορικές υποδομές της Κύπρου. Πέρα από την καθημερινή, σχεδόν, ορατή από τις ακτές παρουσία γαλλικών πολεμικών πλοίων, κυρίως της φρεγάτας La Fayette, γαλλικά πολεμικά αεροσκάφη ήταν επί καθημερινής βάσεως στην «Ανδρέας Παπανδρέου».

Τα οφέλη της «Ευνομίας»

Στο διά ταύτα, η τετραμερής αεροναυτική άσκηση «Ευνομία» θεωρείται η κορύφωση και η πρώτη ολοκληρωμένη δοκιμασία των επιχειρησιακών δυνατοτήτων της ΑΒΠ. Δηλαδή αυτό που ήταν ο αντικειμενικός σκοπός δημιουργίας της Βάσης, προς τα τέλη της δεκαετίας του 1990. Η υποδοχή, φιλοξενία και παροχή υπηρεσιών σε ελληνικά μαχητικά αεροσκάφη που θα μεταστάθμευαν στην Κύπρο. Απόφαση η οποία δεν λήφθηκε ποτέ από τις τότε κυβερνήσεις Ελλάδας και Κύπρου. Εν αντιθέσει με άλλες περιπτώσεις όπου η παρουσία μαχητικών ήταν σύντομη, το διάστημα 26-28 Αυγούστου η ΑΒΠ υποδέχθηκε 4 μαχητικά αεροσκάφη, διαφορετικού τύπου, τα οποία βρήκαν ασφαλές καταφύγιο στα υπόστεγα της βάσης. Τα 2 γαλλικά μαχητικά Rafael, καθώς και τα 2 ελληνικά F-16 για τρεις μέρες επιχειρούσαν στην περιοχή για σκοπούς ασκήσεων, έχοντας ως βάση την «Ανδρέας Παπανδρέου». Χρήση που κατά στρατιωτικές πηγές ανέδειξε τις επιχειρησιακές δυνατότητες της ΑΒΠ σε όλα τα επίπεδα.

Τα αντιαεροπορικά

Η εξοικείωση των πληρωμάτων, γαλλικών και ελληνικών μαχητικών, θεωρείται από στρατιωτικής απόψεως το σημαντικότερο επίτευγμα, κάτι που κατά τις ίδιες απόψεις προοιωνίζεται την τύχη της συνεργασίας της Κύπρου με τις δύο χώρες. Την περίοδο της άσκησης, η κυπριακή αεράμυνα είχε μια από τις λιγοστές ευκαιρίες να δοκιμάσει τα αντανακλαστικά της σε πραγματικές συνθήκες από αέρος. Σύμφωνα με αξιόπιστες στρατιωτικές πηγές, η σταθερή αντιαεροπορική ομπρέλα της ΑΠΒ είχε ενισχυθεί και από άλλες αυτοκινούμενες μονάδες οι οποίες είχαν αναπτυχθεί με βάση τα επιχειρησιακά σχέδια του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Φρουράς. Η δε άφιξη, παραμονή και επιχειρησιακή δράση, για πρώτη φορά, των 2 ελληνικών F-16 κατέδειξε πως και υπό τις παρούσες συνθήκες αποτελεί έναν από τους δυνατούς κρίκους συνεργασίας, Κύπρου – Ελλάδας στον στρατιωτικό τομέα.

Η ΤΕΤΡΑΜΕΡΗΣ

Πέρα από τις αεροπορικές δυνάμεις που μεταστάθμευσαν για τρεις μέρες στην ΑΒΠ, την παρουσία 6 ελληνικών μαχητικών F-16 την περασμένη Πέμπτη, που προσέγγισαν την περιοχή της Κύπρου χωρίς να γίνουν αντιληπτά από την τουρκική αεράμυνα, την άσκηση πλαισίωσαν και άλλες δυνάμεις των τεσσάρων ευρωπαϊκών κρατών. Οι δυνάμεις που συμμετέχουν στην άσκηση από τις 4 χώρες ήταν:

ΕΛΛΑΔΑ
- Η φρεγάτα ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ και οργανικό ελικόπτερο.
- Ομάδα Ανορθόδοξου Πολέμου Διοίκησης Υποβρυχίων Καταστροφών.
- 2 μαχητικά F-16 από την ΑΒΠ.
- 6 μαχητικά F-16 από την Κρήτη.
- 1 αεροσκάφος ΑΣΕΠΕ (ιπτάμενο ραντάρ).
- 1 C-130 για μεταφορά υλικού και προσωπικού.

ΓΑΛΛΙΑ
- 1 φρεγάτα (LA FAYETTE) με οργανικό ελικόπτερο.
- 2 μαχητικά RAFALE από ΑΒΠ

ΙΤΑΛΙΑ
- 1 Αντιτορπιλικό OURANO LA PENNE

ΚΥΠΡΟΣ
- 1 πλοίο ανοιχτής θαλάσσης (ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ)
- 1 ελικόπτερο Sar AW 139
- 1 ομάδα Μονάδας Υποβρυχίων Καταστροφών ΜΥΚ

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΧΡΥΣΗ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

«Προσγείωση» και έλεγχος διαβατηρίων

Και αν ακόμα δεχτούμε, για χάρη συζήτησης, όλους τους ισχυρισμούς της κυβέρνησης Αναστασιάδη και ΔΗΣΥ για το θέμα των προβληματικών πολιτογραφήσεων, που προέκυψε ξανά τις τελευταίες μέρες, η ουσία παραμένει η ίδια και αφήνει εκτεθειμένο τον πρόεδρο και την κυβέρνησή του: Το πολύτιμο για την κυπριακή οικονομία Πρόγραμμα Πολιτογραφήσεων, το οποίο άρχισε επί διακυβέρνησης Τάσσου Παπαδόπουλου, συνεχίστηκε επί διακυβέρνησης Δημήτρη Χριστόφια και συνεχίζεται – και μάλιστα με διαδικαστικές βελτιώσεις – επί διακυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη, δυστυχώς, μετατράπηκε, μόνο επί διακυβέρνησης Αναστασιάδη, σε εργαλείο δυσφήμισης της χώρας μας.

Και ασφαλώς, το πρόβλημα δεν είναι αν αυτή η δυσφήμιση γίνεται

Το πρόβλημα είναι ότι αυτή η δυσφήμιση βρίσκεται σε εξέλιξη και θα συνεχίσει να βρίσκεται σε εξέλιξη, ακόμα και αν στην Κύπρο σταματήσουμε να συζητούμε...

σημείο τριβής ανάμεσα στις πολιτικές δυνάμεις στο εσωτερικό, ούτε αν αυτή η δυσφήμιση προκαλεί αντιπαραθέσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης της Κύπρου, ή στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Το πρόβλημα είναι ότι αυτή η δυσφήμιση βρίσκεται σε εξέλιξη και θα συνεχίσει να βρίσκεται σε εξέλιξη, ακόμα και αν στην Κύπρο σταματήσουμε να συζητούμε το θέμα. Εάν, μάλιστα,

δεχτούμε την εκτίμηση ότι πρόκειται για κακόβουλη εκστρατεία, καθοδηγούμενη από φιλοτουρκικούς φορείς, αναδεικνύεται ακόμα πιο εμφαντικά η υποχρέωση όλων να προστατεύσουμε αυτό το πολύτιμο για την οικονομία Πρόγραμμα Πολιτογραφήσεων αναδεικνύεται όμως και η ευθύνη της κυβέρνησης Αναστασιάδη και ΔΗΣΥ, που δεν το προστάτευσε και που κατέστησε τη χώρα ευάλωτη.

Στόχος μας, επομένως, δεν πρέπει να είναι η διακοπή της δημόσιας συζήτησης για τη δυσφήμιση, αλλά η διακοπή της ίδιας της δυσφήμισης. Και για να σταματήσει η δυσφήμιση αυτή καθ' εαυτή, θα πρέπει να σταματήσουν οι μεμονωμένες αιτίες, ή αφορμές, πάνω στις οποίες αυτή εδράζεται. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ να δίνει πειστικές απαντήσεις για κάθε περίπτωση, θα πρέπει να προχωρήσει με την αποστέρηση πολιτογράφησης των μεμονωμένων περιπτώσεων για τις οποίες δεν υπάρχουν πειστικές απαντήσεις, θα πρέπει να γίνει έρευνα για ενδεχόμενα ποινικά αδικήματα όσων ενεπλάκησαν σε προβληματικές πολιτογραφήσεις και, κυρίως, θα πρέπει η εφαρμογή του Προγράμματος Πολιτογραφήσεων να συνεχιστεί με τη δέουσα προσοχή και επιμέλεια. Μεταφορικά, αλλά και κυριολεκτικά, θα λέγαμε ότι η κυβέρνηση του ΔΗΣΥ θα πρέπει να... προσγειωθεί και να σταθεί λίγο στον έλεγχο διαβατηρίων.

Όταν γίνουν αυτά, οποιαδήποτε κακόβουλη προσπάθεια θα αποτυγχάνει, η δημόσια αντιπαράθεση θα εκλείψει και το κύρος της Κυπριακής Δημοκρατίας και του διαβατηρίου της διεθνώς, θα προστατεύεται. Άλλωστε, αυτή η προστασία πρέπει να είναι πάντα η προτεραιότητα κάθε κυβέρνησης. Και είναι λυπηρό το γεγονός ότι, για την κυβέρνηση ΔΗΣΥ δεν ήταν.

Ο κ. Χρύσης Παντελίδης είναι μέλος της Γραμματείας του Εκτ. Γραφείου του ΔΗΚΟ.

Ο Ακιντζί αναμένει τον αντίπαλο στο 2ο γύρο

Δημοσκοπήσεις δείχνουν τους Τατάρ και Ερχιουρμάν να αναμετρούνται για το 2ο εισιτήριο των «προεδρικών» της 11ης Οκτωβρίου

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Καθώς πλησιάζει η 11η Οκτωβρίου, η τ/κ κοινότητα εστιάζει την προσοχή της στις «προεδρικές εκλογές». Οι τελευταίες σφυγμομετρήσεις δείχνουν ότι ο Μουσταφά Ακιντζί βρίσκεται πολύ κοντά στην επίτευξη του στόχου της συμμετοχής του στον δεύτερο γύρο, ενώ για το δεύτερο εισιτήριο δεν αποκλείεται να γίνει μια αναμέτρηση-ντέρμπι. Οι τελευταίες ενδείξεις θέλουν τον Τουφάν Ερχουρμάν, τον ηγέτη της τ/κ κεντροαριστεράς, να έχει αναπτύξει σημαντική δυναμική που ενδεχομένως θα τον οδηγήσει στον β΄ γύρο, αφήνοντας τον εκλεκτό της Άγκυρας Ερσίν Τατάρ στα κρύα του λουτρού. Ο βασικός λόγος σύμφωνα με τις μετρήσεις είναι οι επιπτώσεις από τη συνεχιζόμενη πανδημία, η εντεινόμενη οικονομική κρίση αλλά και τα εσωτερικά προβλήματα της τ/κ Δεξιάς. Από την άλλη ο κ. Ακιντζί διατηρεί σε μεγάλο βαθμό την εκλογική βάση, η οποία του άνοιξε το 2015 τον δρόμο για τη νίκη.

Ο Τατάρ, έχοντας την υποστήριξη κυρίως της «εκλογικής» βάσης του «κυβερνώντος» Κόμματος Εθνικής Ενότητας και της Άγκυρας, επιχειρεί να εντυπωσιάσει την κοινή γνώμη, προβάλλοντας το όραμά του για λύση δύο κρατών και στο εγχείρημα ανοίγματος των Βαρωσίων υπό τ/κ διοίκηση.

Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δείχνουν τον Ακιντζί να βρίσκεται ένα βήμα πιο μπροστά από τους αντιπάλους του στον πρώτο γύρο των «προεδρικών». Οι δε συνεργάτες του κ. Ακιντζί προβληματίζονται για το ενδεχόμενο της συμμετοχής Ερχιουρμάν στον δεύτερο γύρο.

Στις «προεδρικές» θα συμμετέχουν αρκετοί υποψήφιοι που έχουν αφήσει κατά τα προηγούμενα χρόνια το αποτύπωμά τους στα τ/κ πολιτικά δρώμενα. Μαζί με τους κ.κ. Ακιντζί και Τατάρ, θα αναμετρηθούν πολλοί νυν και τέως ηγέτες τ/κ πολιτικών κομμάτων. Ο κ. Ακιντζί κατεβαίνει στις «εκλογές» διατηρώντας ζωντανό το όραμα της επανένωσης του νησιού με βάση το ομοσπονδιακό μοντέλο, που, όπως διακηρύττει, αποτελεί μονόδρομο για την επίλυση του Κυπριακού με βάση τη συγκατάθεση των δύο κοινοτήτων και των διεθνών παραγόντων. Η στάση Μ. Ακιντζί βρίσκει ανταπόκριση σε μεγάλο τμήμα της τ/κ Αριστεράς και στους κύκλους που επιδιώκουν λύση και την ενσωμάτωση και της τ/κ κοινότητας στην Ε.Ε. και τη διεθνή κοινότητα. Ο κ. Τατάρ, συμμετέχει στις «προεδρικές» έχοντας εξασφαλίσει την υποστήριξη μερίδας της τ/κ Δεξιάς, κυρίως της «εκλογικής» βάσης του «κυβερνώντος» Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) αλλά και της Άγκυρας. Ο «πρωθυπουργός» επιχειρεί να εντυπωσιάσει την τ/κ κοινή γνώμη, προβάλλοντας το όραμά του για την περίφημη λύση δύο κρατών και βασιζόμενος σε μεγάλο βαθμό στο εγχείρημα του ανοίγματος της περίκλειστης πόλης των Βαρωσίων υπό τ/κ διοίκηση. Ο ηγέτης του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ), κ. Ερχιουρμάν δίνει το παρών του στην αναμέτρηση σε μια ιδιαίτερα δύσκολη συγκυρία της τ/κ κεντροαριστεράς. Με το Κυπριακό σε στασιμότητα και τα ποσοστά των κομμάτων της τ/κ Αριστεράς να οπισθοχωρούν τα τελευταία χρόνια, ο Τουφάν Ερχιουρμάν δίνει αγώνα δρόμου για να συσπειρώσει την «εκλογική» βάση του κινήματός του. Ταυτόχρονα, καλείται να αντιμετωπίσει την πρόκληση που ακούει στο όνομα Μουσταφά Ακιντζί. Από τις τάξεις της τ/κ Δεξιάς στις «εκλογές» της 11ης Οκτωβρίου κατεβαίνουν και άλλοι ηγέτες κομματιών σχηματισμών, όπως ο «αντιπρόεδρος της «κυβέρνησης», Κουντρέτ Όζερσαϊ, που ήταν υποψήφιος και το 2015. Ο κ. Όζερσαϊ επιχειρεί να περάσει το μήνυμα ότι είναι ένας φιλόδοξος πολιτικός που γνωρίζει πολύ καλά το Κυπριακό και στοχεύει στην επίλυσή του με βάση εναλλακτικές προσεγγίσεις, προβάλλοντας και «το όραμα του ανοίγματος του Βαρωσιού», ως προσωπική του υπόθεση. Στις «προεδρικές» συμμετέχουν επίσης, ο ηγέτης του Κόμματος Αναγέννησης (ΚΑ), Ερχάν Αρίκλι και ο πρώην ηγέτης του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΚ), Σερντάρ Ντενκτάς, ο οποίος προβάλλει τη συνομοσπονδία ως το καταλληλότερο πλέον μοντέλο λύσης. Στις «εκλογές» της 11ης Οκτωβρίου αναμένεται να λάβουν μέρος και εκπρόσωποι μικρότερων κομματικών σχηματισμών καθώς και ανεξάρτητοι υποψήφιοι.

Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις

Καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» δεν κρύβουν τον προβληματισμό τους απέναντι στις τελευταίες σφυγμομετρήσεις που αφορούν τις επικείμενες «προεδρικές», καθώς διάφοροι υποψήφιοι χρηματοδοτούν υποτιθέμενες έρευνες που δίνουν στους ίδιους υψηλά ποσοστά με στόχο να εντυπωσιάσουν και να συσπειρώσουν την «εκλογική» τους βάση. Παρ' όλα αυτά οι τελευταίες έρευνες δείχνουν ένα «ντέρμπι» για τις πρώτες τρεις θέσεις της κατάταξης των υποψηφιοτήτων: «Μικρή διαφορά χωρίζει πλέον τους πρώτους τρεις πιο ισχυρούς υποψήφιους για την προεδρία της ΤΔΒΚ. Κυρίως η διαφορά ανάμεσα στο δεύτερο και τρίτο μικραίνει καθημερινά», σύμφωνα με τις ίδιες πηγές. Συγκεκριμένα τις τελευταίες εβδομάδες οι περισσότερες έρευνες δείχνουν ότι το δίδυμο Ακιντζί – Τατάρ βρίσκεται πολύ κοντά στη δεύτερη τελική αναμέτρηση των «προεδρικών». Ωστόσο, αυτή η εξέλιξη δεν πρέπει να οδηγήσει σε λανθασμένα συμπεράσματα. Ο Τουφάν Ερχιουρμάν οικοδομεί αυτήν την περίοδο το προφίλ τού «άφθαρτου» πολιτικού ηγέτη, ο οποίος γνωρίζει πολύ καλά το Κυπριακό. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο κ. Ερχιουρμάν προσπαθεί να πείσει τους ψηφοφόρους ότι είναι σε θέση να τους εκπροσωπήσει στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό αλλά και να υποστηρίξει τη θέση των Τ/κ στη διεθνή κοινότητα με επιτυχία. Έτσι, παρά τα προβλήματα στο εσωτερικό του ΡΤΚ και τα ποσοστά της τ/κ Αριστεράς που εξακολουθούν να οπισθοχωρούν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, ο κ. Ερχιουρμάν εξακολουθεί να έχει ελπίδες για «ανατροπή» στην πρώτη Κυριακή των «προεδρικών». Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι σε σχέση με τους αντίπαλους του, ο κ. Ακιντζί βρίσκεται ένα βήμα πιο μπροστά στην πρώτη αναμέτρηση των «προεδρικών». Οι περισσότερες δημοσκοπήσεις θεωρούν δεδομένη τη συμμετοχή του στον επαναληπτικό γύρο, έστω και με μια ενδεχόμενη μικρή διαφορά ποσοστών. Παρά τα ενθαρρυντικά μηνύματα της τελευταίας περιόδου, το στρατόπεδο του κ. Ακιντζί δεν εφησυχάζει και θεωρεί ότι πρέπει να ακολουθηθεί προσεκτική γραμμή κατά τη μικρή χρονική περίοδο που απομένει μέχρι την ημέρα της «κάλπης». Οι συνεργάτες του κ. Ακιντζί προβληματίζονται για το ενδεχόμενο της συμμετοχής του Τουφάν Ερχιουρμάν στον δεύτερο γύρο των «προεδρικών», διότι σε μια τέτοια περίπτωση, ο ηγέτης του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος θεωρείται σίγουρο ότι θα έχει τόσο την υποστήριξη της Άγκυρας όσο και τις «ψήφους» πολλών ψηφοφόρων της τ/κ Δεξιάς.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ**

Η Συμφωνία Ειρήνης Ισραήλ - ΗΑΕ: προεκτάσεις και μηνύματα

Ο μετασχηματισμός των στρατηγικών συμμαχιών που θα επιφέρει, στο άμεσο μέλλον, η ειρηνευτική συμφωνία μεταξύ Ισραήλ και Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (ΗΑΕ), προοιωνίζει ραγδαίες εξελίξεις στη Μ. Ανατολή σε μια περιοχή που εκτείνεται από την Ανατολική Μεσόγειο μέχρι και το Μαρόκο και από την Άγκυρα και Τεχεράνη μέσω Ιράκ και Συρίας στον Λίβανο και στη Λιβύη και που φτάνει μέχρι την Υεμένη. Η ιστορικής σημασίας Συμφωνία Ειρήνευσης, η οποία ανακοινώθηκε από τον πρόεδρο Τραμπ στις 13 Αυγούστου, μεσούσης της προεκλογικής του εκστρατείας ίσως να αποτελέσει για τον πρωθυπουργό Νετανιάχου μία «ψήφο εμπιστοσύνης», αφού οι οιωνοί είναι οι καλύτεροι. Είναι ξεκάθαρο ότι τα αραβικά κράτη δεν είναι πλέον διατεθειμένα να παραμερίσουν τα στρατηγικά και ζωτικά τους συμφέροντα στον βωμό της απόρριψης διαφόρων ειρηνευτικών σχεδίων που αφορούν στη διένεξη μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων.

Όχι πάντως στον βαθμό που το έπρατταν μέχρι σήμερα. Ο κυριότερος, όμως, λόγος της Συμφωνίας είναι συνυφασμένος με το απόφθεγμα που βγαίνει μέσα από τη ρεαλιστική πολιτική και θέλει «τον εχθρό του εχθρού μου να είναι φίλος μου». Και πράγματι, τα δίπολα Τουρκίας-Κατάρ και Ιράν-Κατάρ, που δραστηριοποιούνται σε Ιράκ, Συρία, Λίβανο, Λιβύη, Υεμένη και Ανατολική Μεσόγειο, αποτελούν ολοένα και περισσότερο πραγματική απειλή, τόσο για τα κράτη του Κόλπου όσο και για το Ισραήλ σε βαθμό που να επισκιάζει οποιοδήποτε άλλο ιδεολογικό ή θρησκευτικό εμπόδιο υπάρχει μεταξύ τους. Η δε τάση δείχνει ότι και άλλα αραβικά κράτη θα ακολουθήσουν το ίδιο μονοπάτι. Τα ωφελήματα για το Ισραήλ είναι πολλαπλά και δεν αφορούν μόνο στην ασφάλεια αλλά και σε άλλους τομείς της οικονομίας και της τεχνολογίας. Μπορεί, βέβαια, να μπήκε φρένο στο σχέδιο ειρήνευσης Τραμπ, σε ό,τι αφορά στην προσάρτηση περιοχών της Δυτικής Όχθης, όμως το ίδιο φρένο μπήκε και στη στρατηγική των Παλαιστινίων, οι οποίοι πλέον δεν θα μπορούν εμπλακούν στις σχέσεις Ισραήλ και αραβικών κρατών, με τα οποία έχουν οικονομικές και σχέσεις ασφάλειας. Με άλλα λόγια οι σχέσεις Ισραήλ και ΗΑΕ αλλά και των άλλων αραβικών κρατών, αν και εφόσον ακολουθήσουν το παράδειγμά τους, δεν θα εξαρτώνται πλέον από τις σχέσεις Ισραήλ και Παλαιστινίων και αυτό καταργεί το παραδοσιακό πλεονέκτημα των τελευταίων.

Είναι ξεκάθαρο ότι τα αραβικά κράτη δεν είναι πλέον διατεθειμένα να παραμερίσουν τα στρατηγικά και ζωτικά τους συμφέροντα στο βωμό της απόρριψης διαφόρων ειρηνευτικών σχεδίων που αφορούν στην διένεξη μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων.

Τη συμφωνία μεταξύ Ισραήλ και Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (ΗΑΕ) ανακοίνωσε στο Λευκό Οίκο ο πρόεδρος Τραμπ στις 13 Αυγούστου.

Ένας άλλος λόγος, που μπορεί να βρίσκεται σε μια άλλη διάσταση, πλην όμως θα μπορούσε να θεωρηθεί ως συνυφασμένος με τις πιο πάνω εξελίξεις είναι κι η διαμάχη μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας και πιο συγκεκριμένα αυτός αφορά σε μια δυνητική συμφωνία μεταξύ Κίνας και Τεχεράνης, κάτι που ο ΥΠΕΞ του Ιράν, στις 5 Ιουλίου, επιβεβαίωσε ότι η Τεχεράνη διαπραγματεύεται μια συμφωνία με το Πεκίνο, διάρκειας 25 ετών. Αυτή η συμφωνία, σύμφωνα με πληροφορίες, αφορά επενδύσεις της Κίνας σε ενέργεια, μεταφορές και τράπεζες. Προνοεί επίσης, συνεργασία στην παραγωγή οπλικών συστημάτων, ανταλλαγή πληροφοριών και κοινές στρατιωτικές ασκήσεις. Σύμφωνα με τους Times αυτή η συμφωνία μπορεί να φτάσει στα 400 δισεκατομμύρια δολάρια κινεζικών επενδύσεων. Θα μπορούσε, λοιπόν, η Συμφωνία Ισραήλ και ΗΑΕ – δύο πολύ καλών συμμάχων των ΗΠΑ – να ερμηνευτεί και ως το αντίπαλο δέος της Συμφωνίας Κίνας – Ιράν.

Αντιδράσεις και μηνύματα

Η Τουρκία και το Ιράν καταδίκασαν τη συμφωνία και απείλησαν με αντίποινα τα ΗΑΕ, με σκοπό να αποθαρρύνουν τα λοιπά αραβικά κράτη. Παρόλα αυτά, η περιρρέουσα ατμόσφαιρα θέλει και άλλα αραβικά κράτη να προχωρούν στη σύναψη παρόμοιων συμφωνιών. Η Αίγυπτος και η Ιορδανία είχαν προχωρήσει σε παρόμοιες συμφωνίες το 1979 και 1994, αντίστοιχα.

Η καταδίκη της Συμφωνίας από το Ιράν δεν προκάλεσε έκπληξη. Η Τεχεράνη βλέπει τη Συμφωνία ως μία νεοφανή πολυεθνική συμμαχία που απειλεί τις περιφερειακές της επιδιώξεις, οι οποίες στο εσωτερικό της χώρας πρέπει να εμφανίζονται πάση θυσία ότι λειτουργούν προς όφελος του λαού. Τα πρόσφατα, όμως, γεγονότα σε Ιράκ, Συρία και Λίβανο καθώς και η καταδίκη μέλους της Χεζμπολάχ, από το ΔΔΧ, για τη δολοφονία του πρωθυπουργού Χαρίρι, έχουν επηρεάσει την ικανότητα της Τεχεράνης για προώθηση των σχεδίων της στην Μ. Ανατολή.

Στην Τουρκία, η πολιτική του Ερντογάν απολαμβάνει την υποστήριξη του πολιτικού σκηνικού της χώρας και ως ΚΜ του ΝΑΤΟ και με μία, μερικώς συγχυσμένη, μερικώς ενοχλημένη και μερικώς απογοητευμένη και γεμάτη ασάφεια και συμβιβασμούς Ε.Ε., βρίσκεται σε πιο πλεονεκτική θέση από το Ιράν. Με τη Συμφωνία, όμως, η Τουρκία βλέπει πλέον ότι βρίσκεται αντιμέτωπη με ένα συνασπισμό ευρωπαϊκών και αραβικών κρατών που είναι σε θέση να χαλάσει τα σχέδιά της. Η πιο ανοικτή, πλέον, σχέση Ισραήλ και Αράβων και ειδικότερα με τα ΗΑΕ, θα επιτρέψει στον πρώτο να αυξήσει τη βοήθεια – κάτι για το οποίο η Άγκυρα κατηγόρησε στο παρελθόν τον Ισραήλ ανοικτά – προς τον συνασπισμό που μάχεται κατά της Μουσουλμανικής Αδελφότητας στη Λιβύη. Η υποστήριξη της Άγκυρας προς τη Χαμάς και οι προσπάθειές της για αύξηση του φανατικού ισλαμικού αισθήματος στην Ιερουσαλήμ, έχει σπρώξει το Ισραήλ μακριά από αυτόν που αποκαλείτο παραδοσιακός εταίρος. Το Ισραήλ είναι αποφασισμένο να προστατεύσει τα οικονομικά του συμφέροντα στην Ανατολική Μεσόγειο και να ακυρώσει το τουρκο-λιβυκό μνημόνιο. Το ίδιο θέλουν και τα ΗΑΕ, των οποίων η επένδυση στο αγωγό EastMed, δεν είναι καθόλου τυχαία. Η λειτουργία του θα μειώσει κατά 50% τις εξαγωγές σε Φ.Α. του Κατάρ προς την Ευρώπη.

Τα κυριότερα μηνύματα που στέλνει αυτή η Συμφωνία προς την Ε.Ε., είναι ότι η ειρήνευση στην περιοχή της Μέσης Ανατολής δεν εξαρτάται από τη διένεξη μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων και ότι τον αποσταθεροποιητικό παράγοντα, τον αποτελούν τα δύο μη αραβικά, μουσουλμανικά κράτη, η Τουρκία και το Ιράν. Προς δε τις ΗΠΑ και ειδικότερα στους Δημοκρατικούς, εκπέμπεται ένα ηχηρό όχι σε ό,τι αφορά στις προθέσεις τους για αποκατάσταση της πυρηνικής συμφωνίας Ιράν – Ομπάμα. Για το Ισραήλ και τα λοιπά κράτη του Κόλπου, το πρόγραμμα αυτό αποτελεί κόκκινο πανί, αφού το θεωρούν ως θανάσιμη απειλή.

Η Συμφωνία εξομάλυνσης των σχέσεων Ισραήλ και ΗΑΕ και κατ' επέκταση του αραβικού κόσμου μπορεί να χαρακτηριστεί ως η αρχή του τέλους των επεκτατικών σχεδίων της Τουρκίας και του Ιράν, αλλά και των απειλών που δέχεται ο αραβικός κόσμος από το τρίγωνο Τουρκία – Κατάρ – Ιράν και τους αντιπροσώπους τους, Χούτι, Χεζμπολάχ, Χαμάς και Μουσουλμανική Αδελφότητα.

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχάνης είναι αρχιπλοίαρχος (εα) ΠΝ (Πρώην διοικητής Κυπριακού Ναυτικού).

Πώς η Κιουτσιούκ διέγραψε 80 Ασσιώτες

Ισχυρίζεται ότι ταυτοποιήθηκαν ήδη 77 άτομα και αποκρύβει ότι πρόκειται στην πλειοψηφία τους για μεμονωμένα μικρά οστά των θυμάτων

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

Με μια έκδηλα νευρική δήλωση, η Γκιουλντέν Πλουμέρ Κιουτσιούκ, η Τ/κ μέλος της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων (ΔΕΑ), «σκέπασε» τον ομαδικό τάφο των 80 Ε/κ αιχμαλώτων πολέμου του '74 από την Άσσια, που εκτελέσθηκαν από τον κατοχικό στρατό, στο Ορνίθι της Αφάνειας. Η δήλωση Κιουτσιούκ έγινε στις 18 τρέχοντος μηνός, χωρίς ουδείς από την ε/κ πλευρά να αντιδράσει, παρόλο που αυτό ήταν και είναι ισχυρός μοχλός στα χέρια της ΚΔ κατά της Τουρκίας, αφού αποδεδειγμένα πρόκειται για διπλό έγκλημα πολέμου καθώς τα οστά των θυμάτων που εκτελέστηκαν μετακινήθηκαν από τον τουρκικό στρατό το 1995, σε άγνωστο χώρο. Πιο συγκεκριμένα στις 18/08/2020, μιλώντας στο τ/κ "πρακτορείο ειδήσεων", η κ. Κιουτσιούκ διερωτήθηκε, ποιόν και σε τι θα εξυπηρετήσει το σχέδιο δράσης τριών αξόνων που ανακοίνωσε η ΚΔ στο θέμα των αγνοουμένων. Πώς θα βοηθήσει αυτό τη ΔΕΑ διερωτήθηκε η Κιουτσιούκ και τόνισε ότι έχει γίνει η ταυτοποίηση των 77 από τα 80 άτομα, που βρέθηκαν κατά τις εκταφές στην Αφάνεια με σκοπό την ανεύρεση των αγνοουμένων της Άσσιας ενώ δύο από αυτούς δεν ταυτοποιήθηκαν ακόμα για τεχνικούς λόγους. Εξαιρετικά σημαντική λεπτομέρεια είναι ότι η κ. Κιουτσιούκ απέκρυψε ότι ταυτοποιήθηκαν στην πλειοψηφία τους μεμονωμένα μικρά οστά των θυμάτων.

Έχουν ανασκαφεί από τη ΔΕΑ όλοι οι μεγάλοι τάφοι εγκλημάτων πολέμου κατά Τ/κ, όπως στη φωτογραφία στη Γεράσα τον Ιούνη του 2007, ο τάφος θυμάτων της περιοχής Τόχνης.

Σχεδόν από όλους τους ομαδικούς τάφους Ε/κ, τα λείψανα μεταφέρθηκαν και εξαφανίσθηκαν συστηματικά για να μην υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία κατά του στρατού κατοχής. Στη φωτογραφία ο αρχικός τόπος ταφής των Ασσιωτών στο Ορνίθι Αφάνειας.

Σιγή ιχθύος

Από τις 18/08/2020 αναμέναμε τις αντιδράσεις της δικής μας πλευράς στις επιτήδειες και πολιτικά κατευθυνόμενες δηλώσεις Κιουτσιούκ, υπήρξε όμως σιγή ιχθύος. Ενδεχομένως, οι «άμεσα ενδιαφερόμενες» αρχές ή και οργανώσεις να αφέθηκαν στις αγκάλες της θερινής ραστώνης. Πάντως από το δικό μας αρχείο προκύπτει ότι μέχρι τις αρχές του έτους το κεφάλαιο των 80 της Άσσιας δεν είχε κλείσει για την κυβέρνηση καθώς στις 08/01/2020, ο Επίτροπος Προεδρίας Φ. Φωτίου, είχε συνάντηση με αντιπροσωπεία της Άσσιας, στην παρουσία του Ε/κ μέλους της ΔΕΑ, Λεωνίδα Παντελίδη, κατά την οποία διαβεβαίωσε ότι η Κυβέρνηση καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να διακριβωθεί η τύχη και του τελευταίου αγνοούμενου της κοινότητας με πειστικά και αποδεικτικά στοιχεία: «Όσον δε αφορά το μείζον πρόβλημα της σκόπιμης μετακίνησης των λειψάνων της πλειοψηφίας των αγνοουμένων της Άσσιας από την περιοχή Ορνίθι, αποφασίστηκαν ενέργειες που θα αναληφθούν άμεσα, τόσο εντός όσο και εκτός Κύπρου, για προώθηση λύσης του σοβαρού αυτού προβλήματος» κατά τον κ. Φωτίου. Ένα χρόνο πριν, μιλώντας στην ημερίδα με θέμα «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Αγνοούμενοι της Κύπρου» (01/02/2019), ο κ. Φωτίου είχε πει σχετικά: «Μετακινήσεις δεν έχουν γίνει μόνο στην περίπτωση της Άσσιας αλλά και αλλού». Εξέφρασε δε την εκτίμηση ότι μπορεί και η πλειοψηφία των 800 αγνοουμένων που αναζητούμε τώρα να έχουν μετακινηθεί. Επειδή με το ζήτημα των αγνοουμένων ασχολούμαστε επισταμένα πέραν των 25 ετών, αντιλαμβανόμαστε το ρόλο που διαδραματίζει ο καθένας, από τα κατά καιρούς μέλη της ΔΕΑ, μέχρι τους κρατικούς και υπηρεσιακούς αξιωματούχους και τις οργανώσεις συγγενών, θεωρούμε σκόπιμο χάριν της αλήθειας, να παραθέσουμε στοιχεία που εκτιμούμε ότι αποδεικνύουν, πως ο ρόλος που διαδραματίζει από το 2006 που ανέλαβε τη θέση του Τ/κ μέλους της ΔΕΑ, η Γκιουλντέν Πλουμέρ Κιουτσιούκ, δεν είναι -ως έπρεπε- η απροκατάληπτη διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων αλλά είναι πρωτίστως η εντεταλμένη συγκάλυψη των εγκλημάτων πολέμου του στρατού εισβολής, υπηρετώντας την τουρκική προπαγάνδα ότι η Τουρκία εισέβαλε στην Κύπρο για να φέρει την ειρήνη και να προστατέψει τους Τ/κ και φορτώνοντας συλλήβδην τα εγκλήματα σε παραστρατιωτικούς των δύο κοινοτήτων.

Η Τουρκία για κανένα δικό της έγκλημα πολέμου έχει αφήσει αποδείξεις καθώς αποδύθηκε σε συστηματική μετακίνηση λειψάνων από τους αρχικούς χώρους ταφής, από το 1995.

Ο ρόλος που παίζει από το 2006 που ανέλαβε τη θέση του Τ/κ μέλους της ΔΕΑ, η Γκιουλντέν Πλουμέρ Κιουτσιούκ, δεν είναι -ως έπρεπε- η απροκατάληπτη διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων, αλλά είναι πρωτίστως η εντεταλμένη συγκάλυψη και απενοχοποίηση των εγκλημάτων πολέμου του στρατού εισβολής.

Τι μας είπε η Γκιουλντέν Πλουμέρ Κιουτσιούκ

Τη συνάντησα στις 21/8/2017, κατόπιν δικής της πρωτοβουλίας, για να μου εξηγήσει τις θέσεις της, ύστερα από σειρά δικών μου ρεπορτάζ και άρθρων στην «Κ», για τους Ασσιώτες, στα οποία απηύθυνα ερωτήματα προς τον Μουσταφά Ακιντζί, ο οποίος είχε υποσχεθεί ότι θα λυνόταν το ζήτημα. Ωστόσο, οι Ασσιώτες «μετακινούνταν» από το Ορνίθι, στο Τέμπλος κι από κει στην Άσσια και μετά στο σκουπιδότοπο του Δικώμου, λες και δεν μιλούσαμε περί λειψάνων αλλά περί εκδρομικού ομίλου. Απαντώντας σε ερώτησή μου για την μετακίνηση του τάφου, η κ. Κιουτσιούκ μου είπε: «Κάναμε πολλές έρευνες πάνω σε αυτή την περίπτωση και γνωρίζουμε σίγουρα ότι τη μετακίνηση των οστών δεν την έκαμε ο τουρκικός στρατός. Αν ρωτήσετε αν την έκαμαν οι τ/κ αρχές θα σας πω ότι δεν είμαι σίγουρη διότι ήταν ένα έγκλημα (η μετακίνηση) που έγινε τη δεκαετία του '90 και κανείς δεν μιλά γι' αυτό». Σε άλλη ερώτηση περί του χώρου μετακίνησης των οστών είπε: «Σύμφωνα όμως με τις πληροφορίες από τις έρευνες που έκαμε το Γραφείο μου αυτά τα οστά είτε ρίχτηκαν στη θάλασσα είτε καταστράφηκαν. Ίσως όμως και οι πληροφορίες αυτές να είναι λανθασμένες». Τρεις μήνες μετά και ενώ ουδείς κατά την κ. Κιουτσιούκ μιλούσε για τη μετακίνηση διότι είναι έγκλημα, αιφνιδίως βρέθηκαν έξι μάρτυρες κι ένας τόπος ταφής στο σκουπιδότοπο του Δικώμου που θα είναι πολύ δύσκολο αν όχι αδύνατο να τον ανασκάψει κανείς, διότι για να αποκατασταθεί ο χώρος με κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετακινήθηκαν, σύμφωνα με όσα λέχθηκαν στους Ασσιώτες συγγενείς, τεράστιοι όγκοι σκουπιδιών και χώματος. Μια απόλυτα βολική συνταγή για κλείσιμο της υπόθεσης της Άσσιας σαν πιλοτική λύση για να κλείνουν οριστικά και όλες οι υποθέσεις μετακινήσεων ομαδικών τάφων. Αυτά τον Αύγουστο του 2017. Τώρα τον Αύγουστο του 2020, με δημόσια δήλωση της, που δεν διαψεύσθηκε ούτε από την ΚΔ ούτε από τη ΔΕΑ, η κ. Κιουτσιούκ κλείνει το κεφάλαιο Άσσια...

Μόνο η ε/κ πλευρά άνοιξε ομαδικούς τάφους Τ/κ

Στη στήλη μας με τίτλο, «Το έγκλημα πίσω από τα εγκλήματα» (10/06/2018), θέσαμε την ουσία του ζητήματος: «Στην περίπτωσή μας, η ΚΔ άνοιξε όλους τους τάφους των άδικα δολοφονηθέντων Τ/Κ από Ε/Κ παραστρατιωτικούς και έδωσε και όλα τα στοιχεία που κατείχε για Τ/Κ αγνοούμενους, χωρίς την όποια συγκάλυψη. Η πλευρά της κ. Κιουτσιούκ προέβαλλε και προβάλλει προφάσεις περί «στρατιωτικών ζωνών» του στρατού κατοχής και «κλειστών περιοχών». Η Τουρκία, από την άλλη, στο πλαίσιο επιχείρησης συγκάλυψης μετακίνησε ομαδικούς τάφους, όπως των 80 Ασσιωτών ή και εξαφάνισε λείψανα από τεράστιους τάφους περισυλλογής, όπως αυτούς δίπλα από το ξενοδοχείο Celebrity, Κορνόκηπου ενώ αρνείται να δώσει στοιχεία ακόμα και για άλλες γνωστές περιπτώσεις εγκλημάτων πολέμου, όπως επί παραδείγματι των 14 γυναικόπαιδων στο Σύσκληπο. Στόχος της Άγκυρας, που υλοποιείται κατά γράμμα από την κ. Κιουτσιούκ, είναι πλέον ο τερματισμός του προγράμματος εκταφών και βολεύεται θαυμάσια πίσω από την έλλειψη μαρτυριών. Η καθυστέρηση του προγράμματος εκταφών και ο επιδιωκόμενος τερματισμός του, όχι μόνο δεν υπηρετεί την ανθρωπιστική πτυχή του προβλήματος αλλά αποτελεί τον πολιτικό-στρατηγικό στόχο της Άγκυρας. Αν όμως η Τουρκία, σεβόμενη τα ανθρώπινα δικαιώματα των οικογενειών των αγνοουμένων, έδινε στοιχεία για τις μετακινήσεις τάφων και για τους μεγάλους ομαδικούς τάφους που προέκυψαν μετά από την περισυλλογή νεκρών στρατιωτών στα διάφορα πεδία μαχών, ο αριθμός των 800 αγνοουμένων που αναζητούμε θα μπορούσε σε διάστημα ακόμη και ενός έτους να εκμηδενιστεί. Διερωτώμαι ποια είναι η προσφορά της τουρκικής πλευράς, για σχεδόν μισό αιώνα στην επίλυση της τραγωδίας των αγνοουμένων. Μήπως η πρόσφατη «εισφορά» 100.000 δολαρίων της Τουρκίας στα ταμεία της ΔΕΑ;

Από το 2008, είχαμε γράψει για το χώρο ταφής δίπλα στο ξενοδοχείο Celebrity στο αλιευτικό καταφύγιο της Λαπήθου. Πήρε χρόνια μέχρι ο κατοχικός στρατός να δώσει άδεια εκταφής σε ένα μεγάλο ομαδικό τάφο, σύμφωνα με μαρτυρίες Τ/κ. Οι ανασκαφές συνεχίζονται μέχρι σήμερα αλλά τα ευρήματα φτωχά... λόγω -και στην περίπτωση αυτή- της σκόπιμης μετακίνησης των λειψάνων.

Τον Ιούνιο του 2018

Με τίτλο, «Το τέλος του προγράμματος εκταφών αγνοουμένων», γράφαμε στις 17/06/2018, για τακτικές κινήσεις της κ. Κιουτσιούκ για υλοποίηση του στρατηγικού στόχου της Άγκυρας για κλείσιμο του προγράμματος εκταφών: Με τη λήξη του προγράμματος, υπερπηδείται το μέγα ζήτημα των, από μέρους της Τουρκίας, διαπραχθέντων εγκλημάτων πολέμου, τα οποία και διαγράφονται οριστικά. Μάλιστα, έχοντας στο χέρι την απόδειξη των διαπραχθέντων από Ε/Κ παραστρατιωτικούς εγκλημάτων σε Τόχνη, Μαράθα, Αλόα, Σανταλάρη, η Άγκυρα μπορεί να δικαιολογεί την πρόφασή της ότι εισέβαλε στο νησί για να σώσει τους Τ/Κ από γενοκτονία και να φέρει την ειρήνη, την ίδια ώρα που για κανένα δικό της έγκλημα πολέμου έχει αφήσει αποδείξεις καθώς αποδύθηκε σε συστηματική μετακίνηση λειψάνων από τους αρχικούς χώρους ταφής, από το 1995». Τότε ήταν που έφτασε στην Κύπρο, βάσει απόφασης του Κογκρέσου των ΗΠΑ (19/10/1994), αποστολή υπό τον πρέσβη Ρόμπερτ Ντίλον ώστε να διερευνήσει την τύχη πέντε Αμερικανών πολιτών κυπριακής καταγωγής, των οποίων οι υποθέσεις είχαν υποβληθεί στη ΔΕΑ. Ένας εξ εκείνων ήταν ο 16χρονος Ανδρέας Κασάπης από την Άσσια.

Μερικά από τα οστά του εντοπίσθηκαν κοντά στο χωριό Μόρα, αναγνωρίστηκαν με τη μέθοδο του DNA κι επεστράφησαν στην οικογένειά του για ταφή στις 22/06/1998. Διά το φόβο των Αμερικανών, ο κατοχικός στρατός έσπευσε στο Ορνίθι όπου ήταν ο ομαδικός τάφος των 80 Ασσιωτών, μεταξύ των οποίων και ενός ακόμη Αμερικανού υπηκόου, και με εκσκαφείς και φορτηγά μετακίνησε τα οστά. Ιδού τι έγραψε σχετικά το Μάρτιο του 2014 σε έκθεση που υπέβαλε στον Πρόεδρο Αναστασιάδη (όταν παραιτείτο από μέλος της ΔΕΑ εξαιτίας κυβερνητικής αδιαφορίας, υπονόμευσης της Κ.Δ. και υπόσκαψης της ΔΕΑ λόγω πολιτικών σκοπιμοτήτων) ο Πρέσβης ε.τ. σήμερα, Θεόφιλος Θεοφίλου: «Στα μέσα περίπου της δεκαετίας του΄90, ο τάφος τους (των Ασσιωτών) διαταράχθηκε και τα οστά τους μεταφέρθηκαν σε άλλο μέρος με στόχο την απόκρυψη του εγκλήματος. Σύμφωνα με τις υπάρχουσες πληροφορίες και όλες τις ενδείξεις, επρόκειτο για καλά σχεδιασμένη και οργανωμένη επιχείρηση που έγινε με οδηγίες της Άγκυρας, στην οποία πήραν μέρος αρκετά άτομα που χρησιμοποίησαν μηχανήματα εκσκαφής και φορτηγά.

Όταν το 2009 ύστερα από κάποιες πληροφορίες έγιναν ανασκαφές στο χώρο της αρχικής ταφής, βρέθηκαν εκεί μόνο τέσσερεις (4) ολοκληρωμένοι σκελετοί, τρεις (3) σχεδόν ολόκληροι σκελετοί και αριθμός ανακατωμένων και θρυμματισμένων οστών από υπολείμματα άλλων σκελετών. Η συντριπτική πλειοψηφία των οστών δεν βρέθηκε και οι επτά προαναφερθέντες σκελετοί βρέθηκαν στην κατάσταση που περιγράφηκε επειδή ήταν σε λαγούμι όπου δεν έφτασε η «χούφτα» του σκαπτικού μηχανήματος. Παρά τα επανειλημμένα διαβήματά μας και τις εισηγήσεις μας για ανεύρεση και των υπόλοιπων οστών, η Τ/Κ Εκπρόσωπος μας ανέφερε συνεχώς ότι δεν γνωρίζουν πού μεταφέρθηκαν τα οστά, ότι δεν βρίσκουν άλλους μάρτυρες, ότι κάποιοι που πιθανόν να γνωρίζουν αρνούνται να μιλήσουν και διάφορα άλλα. [...] Σε συζητήσεις που είχαμε στη Δ.Ε.Α. για το θέμα αυτό επέμενε ότι πρέπει να προχωρήσουμε με την ταυτοποίηση των ανευρεθέντων οστών χωρίς να περιμένουμε άλλο, να τα παραδώσουμε στους συγγενείς τους και να κλείσουν οι σχετικοί φάκελοι».

Εγώ Χριστό και εσύ Αλλάχ...

Τα γαλλικά του κ. Νίκου

Παραμονές της εμφάνισης από το Προεδρικό, την περασμένη Τετάρτη, η κυβέρνηση στο παρασκήνιο είχε ανοίξει τα χαρτιά της για τη στάση και τακτικής της, απέναντι στα δημοσιεύματα του αραβικού δικτύου προτάσσοντας και τα πατριωτικά αισθήματα του ντόπιου δημοσιογραφικού κόσμου. Την επομένη ο Νίκος Νουρής απογείωσε το κυβερνητικό αφήγημα, εμπλέκοντας Εμίρηδες και βασιλικές οικογένειες σε σημείο πρόκλησης διπλωματικού επεισοδίου. Ε, μα έχει άδικο ο άνθρωπος; Δεν μπορούσαν να περιμένουν καμιά εβδομάδα μέχρι να ολοκληρώσει τις καλοκαιρινές του διακοπές; Πρόλαβε να κάνει διακοπές, ούτε 24 ώρες. Παράτησε σύξυλη τη σύζυγό του στην Καλαμάτα, όπως μαθαίνω, για να δώσει απαντήσεις. Πάντως και ο κ. Νίκος, όπως λένε οι κακές γλώσσες, φέρεται να φρέσκαρε τα «γαλλικά» του, στην τηλεφωνική επικοινωνία που είχε με τον Εμίρη του Κατάρ. Λογικά μια ανησυχία θα πρέπει να είχε και η Νατάσα Πηλείδου. Στην κοινοπραξία του τεμαχίου 10 εκτός από την ExxonMobil είναι και η Qatar Petroleum, κρατική εταιρεία.

Οι «πατάτες»

Η παραδοχή κάποιων, εντός της κυβέρνησης, ότι έγιναν χοντρές πατάτες στο πρόγραμμα πολιτογραφήσεων δεν σβήνει μονοκοντυλιά τις ευθύνες που υπάρχουν στο κυβερνητικό στρατόπεδο. Ούτε αποτελεί άλλοθι τα περί νομότυπων διαδικασιών κατά τον χρόνο παραχώρησης κάποιων διαβατηρίων. Κάποιες περιπτώσεις βγάζουν μάτι, ασχέτως αν τηρήθηκαν οι πρόνοιες του προγράμματος. Δεν μπορεί π.χ. η Κυπριακή Δημοκρατία να παραχωρεί διαβατήριά της, σε πρόσωπο για το οποίο μια απλή αναζήτηση στο διαδίκτυο θα φαινόταν ότι υπάρχουν σοβαρές υπόνοιες ότι σχετίζεται με τους αδελφούς μουσουλμάνους ή κάποιος άλλος εκτίει ποινή φυλάκισης. Υπάρχουν και άλλες καραμπινάτες περιπτώσεις. Η κυβέρνηση ελέγχεται γιατί καθυστέρησε να κλείσει τα κενά. Όσο και αν ενοχλεί τον κ. Νουρή, η εντύπωση που υπάρχει είναι πως τα όποια μέτρα, πάρθηκαν μετά από την πίεση ξένων δημοσιευμάτων.

Έσκασε μύτη

Και μέσα στο μπάχαλο με τα διαβατήρια εμφανίσθηκε και ο συνταξιούχος τέως γενικός εισαγγελέας της Δημοκρατίας Κώστας Κληρίδης. Ανησύχησε, τώρα που δεν έχει και πολλές σκοτούρες, μήπως τον πάρουν τα σκάγια για το θέμα των ερευνών της διαρροής. Έσπευσε μέσω συμπάθειών του στον δημοσιογραφικό χώρο να διαχωρίσει τη θέση του, πληροφορώντας την κοινή γνώμη, που αγωνιούσε, να κάνει γνωστό ότι «Εμείς, ως Νομική Υπηρεσία ή Γενικός Εισαγγελέας, δεν ρωτηθήκαμε, ούτε μας ζήτησε κανένας να δώσουμε οδηγίες για αστυνομική διερεύνηση διαρροών». Αν λάβουμε υπόψη τη χρονική έναρξη των αστυνομικών ερευνών, αυτό που μπορεί να υποθέσει κάποιος είναι ότι ο κ. Κληρίδης την περίοδο εκείνη είχε άλλα βάσανα, όπως τον χρόνο αφυπηρέτησής του, από τη θέση του Γενικού Εισαγγελέα. Έβαλε όλα τα λαμόγια για την οικονομία φυλακή και το μόνο που άφησε σε εκκρεμότητα ήταν για τη διαρροή, την οποία θα την είχε εντοπίσει μέχρι να πουν κύμινο.

Όταν το κυβερνητικό επιτελείο βγαίνει να απαντήσει στο Κατάρ και στο Al Jazeera για προπαγάνδα κατά της Κύπρου, πέρα από την ουσία, θα έπρεπε να ήταν περισσότερο προσεκτικό και στην εικόνα. Δεν γίνεται, κ. εκπρόσωπε της κυβέρνησης και κ. υπουργέ Εσωτερικών, να κατατροπώνετε το θεοκρατικό Κατάρ με φόντο ψηφιδωτή εικόνα του Χριστού, δώρο του Πάπα Βενέδικτου κατά την επίσκεψή του στην Κύπρο. Άντε να πείσεις μετά κακοπροαίρετους και μη ότι δεν είμαστε και εμείς η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος.

Η διαρροή

Ηλεκτρονική υποκλοπή των στοιχείων για τις πολιτογραφήσεις δεν έγινε, διότι τα έγγραφα δεν είναι σε ηλεκτρονική μορφή. Τα έγγραφα είναι διαβαθμισμένα και τα παραλαμβάνει ο γενικός διευθυντής της Βουλής, τα οποία προωθεί στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή. Ποιος κ. υπουργέ των Εσωτερικών είναι το «βαθύ λαρύγγι», η Μαρικκού που τα Λεύκαρα; Γιατί δεν λέτε αυτά τα οποία διαρρέονται από την κυβέρνηση στο παρασκήνιο; Εκτός και αν έχετε υποψία ή στοιχεία πως τη διαρροή την έκανε ο καντινιέρης της Βουλής, ή κάποιος δημοσιογράφος – κομάντο του αραβικού δικτύου, πραγματοποίησε επιχείρηση και έκλεψε τα έγγραφα. Στη Βουλή οι διοικητικές υπηρεσίες γνωρίζουν ποιοι έλαβαν τα στοιχεία, οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες δεν μπορούν να ξετυλίξουν το κουβάρι; Κύριε Συλλούρη, κάτι τρέχει και η Βουλή είναι αυτή που θα πρέπει να ρίξει άπλετο φως γιατί φοβάμαι πως θα μείνει η τάτσα.

Ο Μάρτης και η Σαρακοστή

Όπου γάμος και χαρά η «Βασίλω» πρώτη.

Σιγά μην έλειπε από το πανηγύρι ο Τζακ Νόρις των απανταχού κατατρεγμένων, κατά κόσμο Οδυσσέας. Βούτυρο στο ψωμί του, υποθέσεις όπως αυτή με τα διαβατήρια. Αυτός και ο Φαίδωνας, εκ Πάφου, που ακόμα και όταν η επικαιρότητα δεν βοηθά μάχονται μέχρι μετά τις μεσονύχτιες ώρες να εμπλουτίσουν την επικαιρότητα προκειμένου να τους δώσει βήμα δημοσιότητας. Από τη μια ο Παφίτης δήμαρχος έχει συνήθεια να στέλνει μηνύματα, με θέματα λαβράκια, σε δημοσιογράφους ακόμα και μετά τα μεσάνυχτα και από την άλλη, ο φόβος και ο τρόμος ημικρατικών και άλλων συναφών υπηρεσιών, έστω και με καθυστέρηση, ανακοίνωσε ότι θα ξετινάξει το επενδυτικό πρόγραμμα πολιτογραφήσεων. Να το δείτε πως σε κάποια στιγμή θα παίξει πρώτο θέμα στο Al Jazeera και άντε μετά να τον πιάσεις. Αυτά βλέπει ο Φαίδωνας και έχει χάσει τον ύπνο του.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο υπουργός Υγείας έχει καταβάλει τεράστιες προσπάθειες και για το ΓεΣΥ αλλά και για αντιμετώπιση της πανδημίας, σε σημείο να έχει συγκρουσθεί με κατεστημένα εντός του υπουργείου του. Δεν γίνεται όμως κ. Ιωάννου να διαπιστώνεται ένα τόσο σοβαρό λάθος με τα τεστ των αεροδρομίων και να το προσπερνάνε οι αρμόδιοι με ένα απλό, «συγγνώμη έγινε λάθος». Είστε πολιτικός προϊστάμενος. Πάρτε κεφάλια.

Εχουμε κουράσει

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Οπως το καταλαβαίνω εγώ, η πολιτική μας στα ελληνοτουρκικά κατά την τρέχουσα περίοδο συνοψίζεται στο εξής απλό: ακολουθούμε τις κανονιοφόρους στις μανούβρες τους. Προσαρμοζόμαστε, δηλαδή, στις κινήσεις του στόλου, ο οποίος με τη σειρά του προσαρμόζεται και αυτός στις κινήσεις του τουρκικού στόλου. Παρακολουθούμε και αναλόγως δίνουμε ένταση ή πόνο. «Τονίζουμε», λ.χ., στον Στόλτενμπεργκ του ΝΑΤΟ, όπως έπραξε ο υπουργός Αμύνης, ότι η πολιτική ίσων αποστάσεων «δεν γίνεται αποδεκτή»! Εύγε! Και αλλάζει τίποτε, αφού το «τονίσαμε»; Μήπως θα ήταν καλύτερο το αποτέλεσμα εάν είχαμε ανεβάσει την ένταση μερικά κλικ και το είχαμε «διατρανώσει»;

Αγέρωχες πόζες και ρητορείες δεν μπορούν να κρύψουν την πραγματικότητα ότι παίζουμε εκεί όπου μας έχει οδηγήσει η Τουρκία: σε μια παρατεταμένη αναμέτρηση στόλων, μέσω ταυτόχρονων αεροναυτικών ασκήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο. Θα είναι μια περίοδος παρατεταμένης δοκιμασίας, σε όλα τα επίπεδα, του αμυντικού μηχανισμού της χώρας, με το «untoward event» (ατυχές γεγονός) να μην μπορεί να το αποκλείσει κανείς.

Μας συμφέρει αυτό; Ηταν η αρχική επιδίωξή μας να βρεθούμε στη συγκεκριμένη θέση; Κουτό το ερώτημα, καταλαβαίνω. Εντούτοις, το θέτω επειδή παρατηρώ με κατάπληξη τη χαρά του ηρωισμού και της αυτοθυσίας σε ορισμένους, οι οποίοι θαρρείς ότι προσβλέπουν στην αναμέτρηση. Καταλαβαίνω ότι δεν γίνεται να μην τηρούνται τα προσχήματα, δεν γίνεται να μην επαναλαμβάνονται από τους εκπροσώπους του κράτους τα γνωστά τροπάρια και οι καθιερωμένες δηλώσεις εθνικής υπερηφάνειας και αυτοπεποίθησης, αλλά υπάρχει κανείς που να πιστεύει, χωρίς διάθεση πλάκας και αστεϊσμού, ότι μας συμφέρει αυτή η θέση; Αν υπάρχει, είναι μάλλον κακώς πληροφορημένος ως προς τις αληθινές δυνατότητές μας ή προδικάζει τη σωτήρια παρέμβαση των ΗΠΑ. Σίγουρα, πάντως, κανένα από τα δύο δεν μπορεί να είναι η επιθυμητή έκβαση από την Αθήνα, αφού και στις περιπτώσεις το μόνο που κερδίζουμε είναι χρόνος. Μια προσωρινή ανάπαυλα, μέχρι οι συνθήκες να επαναφέρουν το θέμα στην ημερησία διάταξη.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Αυτό που ονομάζουμε «στρατηγική» μας στα ελληνοτουρκικά και μας έχει οδηγήσει στη θέση αυτή, δεν είναι κάτι που μπορεί να το έχουμε διαλέξει και διαμορφώσει συνειδητά. Είναι απλώς η μόνη δυνατή επιλογή, πλην της τέλειας απραξίας. Είναι το λογικό επακόλουθο εσφαλμένων, αλλά εθνικά υπερήφανων, επιλογών που έχουν προηγηθεί, στη δύναμη των οποίων εμείς υπακούουμε μοιρολατρικά, προσπαθώντας με όση φιλοτιμία μάς βρίσκεται να πείσουμε ότι δήθεν και αυτό μπορούμε να το αντιμετωπίσουμε!

Οφείλεται η κατάσταση αυτή στην απροθυμία να συζητήσουμε σοβαρά με τους Τούρκους. Μπορεί να το ζητούμε στα λόγια, αλλά θέλουμε να γίνεται με τρόπο που δεν θα σημαίνει κάτι και δεν θα δεσμεύει κανέναν. Με τρόπο που δεν θα ενοχλεί την εύθικτη υπερηφάνεια μας, που δεν καταδέχεται τέτοιες κουβέντες με τους Τούρκους, αλλά συγχρόνως και τους συνομιλητές μας θα ικανοποιεί. Κοροϊδεύουμε τον εαυτό μας, με άλλα λόγια, επειδή ο σκοπός της πολιτικής μας είναι πάντα να χρονοτριβήσουμε, να διατηρήσουμε τις συνθήκες ακινησίας, ελπίζοντας σε κάποιες ιδεώδες περιστάσεις που θα παρουσιασθούν σε ένα μαγικό μέλλον.

Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο έχουμε κουράσει διεθνώς με τις διαμαρτυρίες μας, ώστε να είναι αναπόφευκτες εκ μέρους των συμμάχων μας οι ίσες αποστάσεις. Η κούραση αυτή φάνηκε και στον διάλογο Κάρενμπαουερ και Μπορέλ, που έγινε με ανοικτό μικρόφωνο, φάνηκε στις δηλώσεις των συμμάχων μας που ζητούν και από τις δύο πλευρές αποκλιμάκωση, φάνηκε εντέλει και στη νερόβραστη απόφαση του άτυπου συμβουλίου των υπουργών Εξωτερικών της Ενωσης. Χρειαζόμαστε, συνεπώς, μια νέα πολιτική, με σκοπό τη δίκαια διευθέτηση των ελληνοτουρκικών και η οποία θα πείθει τους απέναντι για τη σοβαρότητα των προθέσεών μας. Πώς γίνεται αυτό; Εφόσον το 2004 είχαμε φθάσει στο σημείο να έχουμε συμφωνήσει το 80%, δεν θα υπάρχει ένας τρόπος να τους πείσουμε ότι εγκαταλείπουμε τον μαξιμαλισμό;

Καλή δύναμη

Στη φωτογραφία της Παρασκευής διέπραξα ένα σοβαρό λάθος, εξαιτίας της αφέλειάς μου. Χρωστώ, ως εκ τούτου, μια συγγνώμη τόσο στον ίδιο τον Γιώργο Κατρούγκαλο όσο και στους αναγνώστες, καθώς δεν εγνώριζα (και ούτε μπορούσα να υποθέσω, εξ ου και η αφέλεια) ότι η απώλεια των μαλλιών του τέως υπουργού οφείλεται σε θεραπεία στην οποία υποβλήθηκε στις αρχές του μηνός για την αντιμετώπιση ενός προβλήματος υγείας. Πληροφορούμαι μάλιστα ότι οι γιατροί τού είχαν συστήσει να παραμείνει οικουρών μέχρι τα μέσα Σεπτεμβρίου, αλλά στον ίδιο επικράτησε το αίσθημα της υποχρέωσης να παραστεί στη Βουλή, δεδομένου ότι στον ΣΥΡΙΖΑ δεν περισσεύουν οι ειδικοί περί τα ελληνοτουρκικά. Του εύχομαι ολοψύχως καλή δύναμη και καλή ανάρρωση. Να επανέλθει γερός και δυνατός!

Η μεγάλη εικόνα

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Το δίκτυο Al Jazeera συνεχίζει την επίθεση εναντίον της Κύπρου, η Ε.Ε. προειδοποιεί την Κυπριακή Δημοκρατία ότι δεν αποκλείεται η λήψη νομικών μέτρων, η Τουρκία τρίβει τα χέρια της παρακολουθώντας τον διασυρμό μας στη διεθνή κοινότητα και την ίδια ώρα στο εσωτερικό ξεγυμνώνεται η ανεπάρκεια των πολιτικών μας αρχηγών να διαχειριστούν αυτό το τόσο σοβαρό θέμα, συνθέτοντας μια στοιχειώδη υπερασπιστική γραμμή απέναντι στην επίθεση που δέχεται η χώρα. Και η σοβαρότητα του θέματος δεν απορρέει μόνο από τις αποκαλύψεις του Al Jazeera αλλά κυρίως από τη χρονική συγκυρία που επιλέγει το συγκεκριμένο δίκτυο να εξαπολύσει την επίθεσή του. Μια χρονική συγκυρία που η Τουρκία εντείνει τις παράνομες ενέργειες της στην Ανατολική Μεσόγειο, απειλεί για άνοιγμα της Αμμοχώστου και προσπαθεί να πλήξει την αξιοπιστία της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση ώστε να δυναμιτίσει την προσπάθειά μας να πετύχουμε κυρώσεις απέναντι στη δική της ανομία.

Πώς αμυνόμαστε; Και κυρίως πώς αποδεικνύουμε ότι έχουμε επίγνωση αυτής της μεθοδευμένης επίθεσης ώστε να σταματήσουμε το εσωτερικό αλληλοφάγωμα, το οποίο δεν μας οδηγεί πουθενά, αλλά αντιθέτως αποδεικνύει ακόμα μια φορά ότι αδυνατούμε να προτάξουμε μια υπερασπιστική γραμμή προκειμένου να διασώσουμε τη χώρα και όχι ο καθένας το κομματικό του συμφέρον; Προφανώς με το θέμα των πολιτογραφήσεων τα έχουμε κάνει μπάχαλο και προφανώς κάποια στιγμή η κυβέρνηση πρέπει να λογοδοτήσει γι' αυτό το φαγοπότι που στήθηκε για λίγους. Κι αν σ' αυτό το φαγοπότι είναι εμπλεκόμενα και πολιτικά πρόσωπα (ακόμα και στα πιο ψηλά αξιώματα) σαφώς και πρέπει να λογοδοτήσουν. Αυτή τη στιγμή ωστόσο δεν είναι αυτό που προέχει. Και ο λόγος είναι γιατί η Τουρκία κινείται μεθοδευμένα, προκλητικά και στοχευμένα ώστε να αποδυναμώσει τη διαπραγματευτική θέση της Κύπρου. Άρα αν αντιλαμβανόμαστε τη σοβαρότητα της κατάστασης τότε οφείλουμε να αφήσουμε τις εσωτερικές κομματικές αντιπαραθέσεις κατά μέρος και να αντιμετωπίσουμε αυτή την απειλή με γνώμονα τη χώρα και όχι τις επερχόμενες εκλογές (βουλευτικές ή προεδρικές). Αν πραγματικά θέλει να αντιπολίτευση (βλέπε ΑΚΕΛ) να μας πείσει ότι κόπτεται για τη χώρα, τότε αντί να αξιοποιεί την προπαγάνδα των ξένων, αρχίζοντας ένα εσωτερικό πόλεμο τη στιγμή που μας πυροβολούν απ' έξω, θα έπρεπε να ζητήσει τη σύγκληση Εθνικού Συμβουλίου και να αφήσει προς το παρόν τις καταγγελίες για τους χειρισμούς της κυβέρνησης κεκλεισμένων των θυρών.

Αντ' αυτού εκείνο που πετυχαίνει τώρα είναι να δημιουργεί εύλογες υποψίες ότι καπηλεύεται τα εν λόγω σκάνδαλα προς ίδιον κομματικό συμφέρον και πως εκείνο που πρωτίστως την καίει είναι το κόμμα και όχι η χώρα και η μεγάλη εικόνα. Και η μεγάλη εικόνα είναι πως αυτή τη στιγμή πλήττεται ύποπτα η Κύπρος έστω κι αν εμείς οι ίδιοι ως κράτος δώσαμε την ευκαιρία να μας στήσουν στη γωνιά. Αυτό το οποίο επιδιώκεται από την εν λόγω επίθεση που δεχόμαστε, είναι να πληγεί η αξιοπιστία της Κύπρου ώστε να μην έχει καμία δυνατότητα να επιτύχει μια αξιοπρεπή λύση του Κυπριακού. Άρα, αν πραγματικά κόπτονται οι πολιτικοί μας αρχηγοί για τη χώρα και όχι για το κομματικό τους συμφέρον εκείνο που θα έπρεπε να έχουν ήδη πράξει ήταν να ζητήσουν την σύγκληση Εθνικού Συμβουλίου ώστε να αντιμετωπίσουν από κοινού και μεθοδευμένα αυτή την επίθεση και μετά να απαιτήσουν να λογοδοτήσει η κυβέρνηση για τα σκάνδαλα. Όσο η Τουρκία είναι εκεί έξω και προκαλεί οφείλουμε να δράσουμε άμεσα για να αμυνθούμε. Και από πλευράς κυβέρνησης πρέπει να υπάρξει το συντομότερο η πρόθεση να ανακληθούν όλες οι ύποπτες πολιτογραφήσεις, αλλά και από πλευράς αντιπολίτευσης να παραμεριστεί το κομματικό συμφέρον. Εκτός κι αν δεν έχουμε μάθει τίποτα από την ιστορία μας και επιμένουμε να αλληλοτρωγόμαστε προκειμένου να σώσει ο καθένας τα κομματικά του συμφέροντα, την ώρα που ο πραγματικός εχθρός παραμονεύει μεθοδευμένα και στοχευμένα για να μας πιάσει ξανά στον ύπνο.

elenixenou11@gmail.com

EPA/CHAMILA KARUNARATHNE

Ηλικιωμένες γυναίκες με πορτρέτα αγνοούμενων συγγενών τους κατά τη διάρκεια πορείας διαμαρτυρίας στο Κολόμπο της Σρι Λάνκα, απαιτούν δικαιοσύνη για τα αγαπημένα τους πρόσωπα.

Ο αληθινός πατριωτισμός

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Τη θερινή ραστώνη του 2019 είχε διακόψει κάπως απότομα, το δημοσίευμα της διεθνούς ειδησεογραφικής οργάνωσης OCCRP που ενέπλεκε το πρώην δικηγορικό γραφείο του Νίκου Αναστασιάδη και τον ίδιο με το ρωσικό δίκτυο ξεπλύματος μαύρου χρήματος Troika Laundromat. Ο τότε κυβερνητικός εκπρόσωπος Πρόδρομος Προδρόμου το χαρακτήρισε λιβελογράφημα και είδε κυπριακό δάκτυλο που στόχο είχε να πλήξει τον Πρόεδρο. Για μέρες συζητείτο ποιος το διέρρευσε, με το πρώην δικηγορικό του γραφείο να προειδοποιεί με αγωγές όσους αναδημοσίευαν τα ευρήματα του OCCRP, ενώ κυβερνητικοί κύκλοι φωτογράφιζαν το ΑΚΕΛ και τον Μακάριο Δρουσιώτη για τη «μειοδοτική» αυτή πράξη. Λίγο αργότερα, σε συνέντευξή του, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θέλησε να βάλει μία τελεία. Όχι παραδεχόμενος λανθασμένες πρακτικές που εξέθεσαν τη χώρα, αλλά προειδοποιώντας τους wistle blowers πως η υπομονή του έχει και κάποια όρια.

Τότε, φοβούμενοι τον διεθνή διασυρμό, πολλοί από μας σιωπήσαμε. Ακολούθησαν όμως άλλες ειδήσεις που έπλητταν περαιτέρω τη χώρα. Διαβατήρια που είχαν δοθεί μέσω του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος στον Μαλαισιανό καταζητούμενο Τζο Λόου και στον δικτάτορα της Καμπότζης φιγουράριζαν διεθνώς. Για πολλούς ήταν η λογική συνέχεια μιας κακής πρακτικής καθώς τα μέλη του Συμβουλίου Εθνικής Οικονομίας εξέφρασαν από την αρχή επιφυλάξεις για το όλο εγχείρημα του προγράμματος, ενώ η Κομισιόν έκρουε προ πολλού τον κώδωνα του κινδύνου για τις καταχρήσεις του. Οι επιφυλάξεις των μελών του ΣΕΟ αγνοήθηκαν, ενώ ο πρόεδρος δήλωνε στις Βρυξέλλες πως η Κύπρος στοχοποιείται για τους «καλά γνωστούς λόγους». Κάπως έτσι σιωπήσαμε, καθώς θεωρούσαμε πως ξένοι δάκτυλοι έβαλαν στο μάτι το επενδυτικό μας πρόγραμμα και την οικονομία μας. Ακόμα όμως και ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης παραδεχόταν μετά τις αποκαλύψεις πως το πρόγραμμα υπερεκτιμήθηκε, ενώ ο Κωνσταντίνος Πετρίδης σημείωνε πως πρακτικές είχαν προκαλέσει ζημιά στην αξιοπιστία της χώρας. Κινήσεις που έδιναν την αίσθηση πως η κυβέρνηση μετά το διεθνές ρεζίλεμα είχε πρόθεση να συμμορφωθεί έστω και εκ των υστέρων. Όμως συγκεκριμένα συμφέροντα που εμπλέκονταν με το πρόγραμμα επενδύσεων φαίνεται πως πάτησαν πόδι. «Αν ρίχνετε το φταίξιμο στην κυβέρνηση, εγώ θέλω να ρίξω το φταίξιμο στους δημοσιογράφους γιατί εσείς θα το παρακάνετε για να πουλήσετε εφημερίδες», έλεγε ο πρόεδρος του ΚΕΒΕ Χριστόδουλος Αγκαστινιώτης λίγο μετά τις αποκαλύψεις, ενώ ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας που έλαβε 650.000 ευρώ από την υπόθεση Λόου έκρινε πως το θέμα δεν λύνεται στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων και καλούσε «να σεβαστούμε τους ανθρώπους που επένδυσαν».

Καθόλου τυχαία και η πρώτη συνέντευξη του νεοδιορισθέντος Νίκου Νουρή. «Αχρείαστος θόρυβος», για ένα πρόγραμμα που βοήθησε «τα μέγιστα» την Κύπρο σημείωνε, εκφράζοντας παράλληλα την άποψη πως το πρόγραμμα έπρεπε να συνεχιστεί. Και όσο κι αν λήφθηκαν αποφάσεις για αυστηρότερα μέτρα όσο κι αν υπήρξαν υποσχέσεις για ανάκληση 29 διαβατηρίων, το δημοσίευμα του Al Jazeera δεν θα έπρεπε να εκπλήξει κανέναν.

Αυτό που κανείς δεν ανέμενε ήταν τον διασυρμό του κράτους από την προηγούμενη Κυριακή μέχρι σήμερα. Όχι μόνο για τις αποκαλύψεις του πρακτορείου, αλλά κυρίως από τη διαχείριση του όλου θέματος στο εσωτερικό. Γιατί αν η κυβέρνηση προχωρούσε έστω και τώρα σε παραδοχές λαθών και λήψη μέτρων, σήμερα δεν θα κάναμε αυτή τη συζήτηση. Όταν όμως ένας Πρόεδρος ζητάει από τον Εμίρη του Κατάρ να κλείσει συνοπτικά το θέμα, όταν το Προεδρικό προσβλέπει στον πατριωτισμό των ΜΜΕ, επικαλούμενο «έναν υβριδικό πόλεμο», και όταν ένας υπουργός Εσωτερικών προσφεύγει σε μία τέτοια ντροπιαστική παράσταση, τότε το μέλλον μας κρίνεται δυσοίωνο.

Δυσοίωνο γιατί κάποιοι νομίζουν πως παίζουν στην αυλή του σχολείου τους. Γιατί κάποιοι δεν αντιλαμβάνονται την κρισιμότητα των στιγμών. Γιατί όσο κι αν φιμώσουν τις επικρίσεις στο εσωτερικό, ένα Al Jazeera, μία Guardian ή Le Monde θα συνεχίσουν να μας αποκαλύπτουν στο εξωτερικό.

Είδαμε να γίνεται άλλωστε πριν από το κούρεμα. Το βλέπουμε και σήμερα, δίνοντας πολλές αφορμές που έχουν λαβώσει ανεπανόρθωτα την αξιοπιστία μας. Αν θέλουμε να μάθουμε κάτι από όλο αυτό, ας είναι το να λάβουμε αυστηρότερα μέτρα διαφάνειας. Αν είμαστε πατριώτες, να τιμωρήσουμε όλους αυτούς τους μεσάζοντες που για να πλουτίσουν, παρέκαμψαν κανονισμούς και λάβωσαν ανεπανόρθωτα το κύρος της χώρας τους. Σε όλους αυτούς που κλείσαμε τα μάτια και δεχτήκαμε τις πιέσεις τους έτσι; Μόνο έτσι θα κάνουν πράξη τον πατριωτισμό που με ευκολία επικαλούνται κάθε λίγο. Όχι για να φιμώσουν τις όποιες επικρίσεις αυτή τη φορά, αλλά για να σταματήσουν το τσουνάμι που έρχεται.

economidoum@kathimerini.com.cy

Η Κύπρος ως σημαία ευκαιρίας

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Η ναυτιλιακή βιομηχανία είναι εξαιρετικά σημαντική για την κυπριακή οικονομία, συνεισφέροντας γύρω στο 7% του ΑΕΠ της χώρας. Είναι γεγονός ότι αρχικά η κυπριακή σημαία δεν είχε καλό όνομα. Θεωρείτο σημαία ευκαιρίας με βασικό χαρακτηριστικό το χαμηλό κόστος και τις περιορισμένες απαιτήσεις και υποχρεώσεις. Στην πορεία, όμως, υπήρξε συστηματική προσπάθεια εκ μέρους όλων με αποτέλεσμα το κυπριακό νηολόγιο να είναι σήμερα σαφώς πιο ποιοτικό και η Κύπρος να έχει μετατραπεί σε σημαντικό και αξιόπιστο διεθνές κέντρο πλοιοδιαχείρισης.

Υπάρχουν και άλλοι τομείς που ξεκίνησαν χαμηλά και στην πορεία πέτυχαν την ποιοτική αναβάθμιση. Τα κυπριακά πανεπιστήμια δεν είχαν πάντα το σημερινό ψηλό επίπεδο. Ούτε ο κυπριακός τουρισμός διέθετε αρχικά την ξενοδοχειακή υποδομή που διαθέτει σήμερα και η οποία συγκρίνεται ευνοϊκά με την υπόλοιπη Μεσόγειο.

Πιο επώδυνη υπήρξε, ασφαλώς, η προσαρμογή του τραπεζικού τομέα. Για χρόνια οι κυπριακές τράπεζες λειτουργούσαν χωρίς σωστές διαδικασίες και με ανεπαρκή εποπτεία. Είχαν μετατραπεί σε πλυντήριο της υφηλίου, προσελκύοντας ξένες καταθέσεις αμφίβολης προέλευσης, τις οποίες μετέτρεπαν σε κακής ποιότητας δάνεια στο εσωτερικό. Την οδυνηρή κατάληξη τη γνωρίζουμε όλοι. Σήμερα, το τραπεζικό μας σύστημα λειτουργεί σε ένα εντελώς διαφορετικό, ευρωπαϊκό, εποπτικό πλαίσιο. Με αξιόπιστες διαδικασίες και αυστηρούς ελέγχους.

Παρόμοια είναι η προσαρμογή του τομέα των επιχειρηματικών υπηρεσιών. Το μοντέλο με τις κακόφημες εταιρείες κέλυφος ουσιαστικά ανήκει στο παρελθόν. Όσοι δεν το έχουν συνειδητοποιήσει, θα το καταλάβουν σύντομα. Υπάρχει όμως σήμερα η ευκαιρία για προσέλκυση ξένων εταιρειών με υπόσταση και πραγματική συμβολή στην οικονομική δραστηριότητα, οι οποίες θα αξιοποιούν τα υπαρκτά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που διαθέτει πράγματι η χώρα μας. Θα είναι σίγουρα πιο λίγες αυτές οι εταιρείες, αλλά θα έχουν πολύ πιο ουσιαστική και ποιοτική συμβολή στην ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας. Ακόμη και ο νέος τομέας της διαχείρισης επενδυτικών ταμείων, βασίζεται στην ύπαρξη αυστηρής και αξιόπιστης εποπτείας.

Είναι αυτή ακριβώς την πορεία, της ποιοτικής αναβάθμισης και της αξιοπιστίας που πρέπει να ακολουθήσουν όλοι οι τομείς της οικονομίας και αναφέρομαι συγκεκριμένα στον τομέα των ακινήτων και στην αξιοποίηση του κινήτρου της πολιτογράφησης επενδυτών. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το συγκεκριμένο κίνητρο βοήθησε στην ανάκαμψη του τομέα των ακινήτων, ο οποίος βρέθηκε σε πολύ δύσκολη θέση μετά το ξεφούσκωμα της φούσκας που είχε δημιουργηθεί την περασμένη δεκαετία. Είναι όμως εξίσου ξεκάθαρο ότι στη διαχείριση του προγράμματος αυτού έγιναν σοβαρά λάθη. «Αυτό πρέπει να το αναγνωρίσουμε, προφανώς αναλαμβάνουμε την ευθύνη, ενώ ουσιαστικές διορθωτικές κινήσεις έχουν ήδη γίνει από τις αρχές του έτους», ήταν η δήλωσή μου τον περασμένο Νοέμβριο, όταν υπηρετούσα ακόμη στην κυβέρνηση. Προφανώς, συνέχιση του προγράμματος πολιτογραφήσεων προϋποθέτει επιβεβαίωση και τήρηση των νέων αυστηρών κριτηρίων, αναγνώριση των παλαιών λαθών και διόρθωσή τους με αφαίρεση όσων διαβατηρίων κακώς έχουν δοθεί. Αλλά και στροφή, έστω μέρους των επενδύσεων, προς νέους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, πέρα από τον τομέα των ακινήτων και του τουρισμού.

Κυρίως όμως, πρέπει να αποβάλουμε τις προσεγγίσεις της «αρπαχτής». Δηλαδή, τις προσεγγίσεις που βλέπουν μόνο το σήμερα, αλλά που υπονομεύουν το αύριο της οικονομίας μας. Να μας απασχολήσει δηλαδή η βιωσιμότητα του αναπτυξιακού μας μοντέλου. Τα προηγούμενα χρόνια, η επικέντρωση ήταν στη διόρθωση του τραπεζικού συστήματος και στην εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών. Ήταν και οι δύο πολύ σημαντικές κινήσεις προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της βιωσιμότητας. Τώρα πρέπει να πραγματοποιήσουμε τα επόμενα βήματα. Η μεγάλη μελέτη που πραγματοποιεί το Συμβούλιο Οικονομίας θα είναι σίγουρα υποβοηθητική. Σε αυτό το πλαίσιο να μη διστάσουμε να επανεξετάσουμε ακόμη και τη δομή του φορολογικού μας συστήματος, χωρίς καν να αυξάνουμε το συνολικό φορολογικό βάρος, προκειμένου οριστικά να αποβάλουμε το στίγμα της «σημαίας ευκαιρίας» από τη χώρα μας. Η κρίση του κορωνοϊού όχι μόνο δεν πρέπει να παρεμποδίσει, αλλά πρέπει κατ' ακρίβεια να επιταχύνει αυτή την εθνική προσπάθεια.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

«Εν να φκει η ψυσιή μου» με τη μάσκα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Οι αγαπημένοι μου παππούδες και οι καλές μου γιαγιάδες, μακαρίτισσες σήμερα, φορούσαν πάντα ένα μαύρο μαντό. Ένα μεγάλο μαντίλι στο κεφάλι, ή όπως αλλιώς λέγεται, κουρούκλα, τσεμπέρι, σάλι, το οποίο έδεναν γύρω από το πρόσωπο. Άφηναν ακάλυπτα τα μάτια και κατά κανόνα, τη μύτη. Τότε δεν υπήρχαν οι «σιερόστρατες», δηλαδή οι δρόμοι από άσφαλτο και η ατμόσφαιρα ήταν κατά κανόνα γεμάτη από σκόνη. Ακόμη τις παλαιότερες εποχές, δεν υπήρχαν τα απολυμαντικά μέσα και ο αέρας κουβαλούσε ζωύφια, μύγες και άλλα έντομα, τα οποία παρενοχλούσαν και κουβαλούσαν και πολλές αρρώστιες. Ο τρόπος προστασίας, με το μαντό, ήταν απλός και πολύ αποτελεσματικός. Βεβαίως οι Κύπριοι απέκτησαν και ισχυρά αντισώματα, γι' αυτό και δεν τους άγγιζε η ελονοσία. Η ιστορία, ίσως και παράδοση, λέει ότι όταν το 1878 έφθασαν οι πρώτοι Βρετανοί στρατιώτες στο νησί, αποδεκατίστηκαν από την ελονοσία, αφού η Κύπρος ήταν γεμάτη από έλη. Αναγκάστηκαν οι αποικιοκράτες να φέρουν ευκαλύπτους από την Αυστραλία, οι οποίοι χρειάζονταν τεράστιες ποσότητες νερού και έτσι αποξήραναν τα περισσότερα έλη. Οι Κύπριοι φυσικά με τα αντισώματα δεν είχαν καμία ανάγκη. Είχαν αυτό το οποίο αποκαλείται σήμερα η ανοσία της αγέλης.

Επιστροφή στο μέλλον θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το διάταγμα της κυβέρνησης, για υποχρεωτική χρήση της μάσκας, ελέω κορωνοϊού, στα σχολεία, στις υπεραγορές, στις εκκλησίες και σε άλλους πολυσύχναστους χώρους. Η απόφαση ακούγεται θεωρητικά πολύ λογική και πολύ εύκολη. Στην πράξη όμως τα πράγματα είναι πολύ δύσκολα και ίσως παρατραβηγμένα. Κάποιος στον καφενέ χαρακτήρισε τη χρήση μάσκας ως το μαρτύριο της σταγόνας, το σατανικό αυτό κινέζικο βασανιστήριο. Οι απόψεις για την χρησιμότητα της μάσκας και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις στην υγεία διαφέρουν, κυρίως ανάμεσα στους γιατρούς και δεν πέρασαν πολλές βδομάδες, όταν οι επιδημιολόγοι δε συνιστούσαν τις μάσκες. Υπάρχουν μελέτες οι οποίες υποστηρίζουν ότι όταν ο γιατρός φορά για πολλές ώρες τη μάσκα στο χειρουργείο, επηρεάζεται ο εγκέφαλος του, γιατί στην ουσία αναπνέει μεγαλύτερες ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα, από αυτό το οποίο ο ίδιος εκπνέει. Άρα καθίσταται επικίνδυνος, αφού μειώνεται η αντίληψή του και η εγρήγορση του μυαλού. Αλλά και στην πράξη, πολλαπλασιάζονται οι μαρτυρίες και οι καταγγελίες, τις τελευταίες ημέρες, κυρίως από γυναίκες, ότι με την χρήση μάσκας ζαλίζονται και αρρωσταίνουν. Η καλύτερη απόδειξη για του λόγου το αληθές, ήταν το ξέσπασμα από τηλεοράσεως του υπουργού Εσωτερικών Νίκου Νουρή, ο οποίος δεν άντεξε την μάσκα και είπε το περίφημο, «εν να φκει η ψυσιή μου» και έβγαλε τη μάσκα. Άλλοι ειδικοί υποστηρίζουν ότι είναι αναγκαίο κακό η μάσκα και την παρομοιάζουν με τα φάρμακα, τα οποία θεραπεύουν, αλλά και αφήνουν κατάλοιπα, έχουν δηλαδή και παρενέργειες.

Η κυβέρνηση αποφάσισε, σωστά ή λάθος, να επιβάλει την υποχρεωτική χρήση μάσκας στους μεγάλους μαθητές και όλους τους εκπαιδευτικούς. Τα αποτελέσματα σε λίγους μήνες θα καταδείξουν την αξία της απόφασης του Υπουργικού και των επιδημιολόγων, οι οποίοι φέρουν και το ηθικό βάρος της απόφασης, έστω και αν είναι συμβουλευτικός ο ρόλος τους. Αν αύριο μικρά παιδιά, με προβλήματα υγείας, τα οποία δεν γνωρίζουν οι γονείς τους, ή εκπαιδευτικοί με άλλα προβλήματα, προσβληθούν από άλλες χειρότερες ασθένειες, λόγω μάσκας, τότε αλλοίμονο συνειδησιακά, σε αυτούς οι οποίοι πήραν τέτοιες αποφάσεις. Στατιστικά και επιδημιολογικά, τα παιδιά δεν κινδυνεύουν, αφού φαίνεται ότι το ανοσοποιητικό τους σύστημα είναι δυνατό και καταπολεμά τους ιούς ταχύτατα. Το επιχείρημα ότι θα μεταφέρουν το κορωνοϊό στους παππούδες ή στις ευάλωτες ομάδες δεν φαίνεται να είναι και τόσο ισχυρό, αφού αυτές οι ομάδες πρέπει να φορούν μάσκα και όχι τα παιδιά.

«Ο φόβος φέρνει κόλαση» και η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για μάσκες σίγουρα αναδύει φόβο, όπως και η απόφαση για το «κέρφιου». Θα μπορούσαν να γίνουν πιο ψύχραιμες σκέψεις, οι οποίες και πάλι να εδράζονται σε σύγχρονα παιδαγωγικά δεδομένα. Για παράδειγμα θα μπορούσαν να γίνονται μαθήματα σε υπαίθριους χώρους, σε αίθουσες εκδηλώσεων και άλλους μεγάλους χώρους, χωρίς να απαιτείται η χρήση μάσκας. Εξάλλου, όπως λένε όλοι οι μαθητές, τα καλύτερα μαθήματα γίνονται εκτός των τάξεων. Ευτυχώς ο καιρός στην Κύπρο επιτρέπει μέχρι και τον Νοέμβριο να διεξάγονται μαθήματα σε ανοικτούς χώρους. Αλλά ό,τι και να πούμε, μόνο ο Θεός θα μας σώσει από τους αυτοαποκαλούμενους σωτήρες μας. Ή όπως τραγουδά ο αιώνιος έφηβος Βασίλης Παπακωνσταντίνου: «Φοβάμαι όλα αυτά που γίνονται και θα γίνουν για μένα χωρίς εμένα...»

kaparispan@yahoo.gr

Καιρός να σοβαρευτούμε

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Πολλά και συγκινητικά έχουν γραφτεί και ειπωθεί αυτή την περίοδο για τους κυβερνήτες, πιλότους, αξιωματικούς που λειτουργούν «στα κόκκινα» εδώ και πολύ καιρό. Το αξίζουν. Γιατί το κάνουν χωρίς να πληρώνονται αρκετά, με λιγοστά μέσα και πάρα πολύ μεγάλες δυσκολίες. Δεν τους αρέσει να μιλούν για αυτά, ούτε να γκρινιάζουν. Θέλουν να κάνουν τη δουλειά τους σωστά και να μείνουν πιστοί στην αρχή πως θα παραδώσουν την επικράτεια ελληνικής κυριαρχίας ακριβώς όπως την παρέλαβαν.

Πέρα από τα λόγια, όμως, τους αξίζουν και έργα. Είναι επείγουσα η ανάγκη να σοβαρευτούμε ως κοινωνία και ως κράτος. Εχουμε απέναντί μας μια απειλή που δεν θα εξαφανισθεί. Το αντίθετο. Οι στρατηγικές υποχρεώσεις της χώρας είναι ακόμη μεγαλύτερες, καθώς αφορούν πλέον όχι μόνο το Αιγαίο, αλλά και την Ανατολική Μεσόγειο.

Το πολιτικό κόστος πρέπει να φύγει από τη μέση όταν πρόκειται για αποφάσεις εθνικής ασφαλείας. Κανένας βουλευτής δεν μπορεί να σταματάει αυτονόητες αποφάσεις που σέρνονται για χρόνια, όπως η μεταφορά των πεζοναυτών από τον Βόλο στην Αθήνα, η μεταφορά του ναυστάθμου και της τεχνικής βάσης στην Κρήτη. Κανένας φαύλος υπουργός δεν μπορεί να εμποδίζει τη ριζική αναδιάρθρωση της πολεμικής βιομηχανίας μας που μαράζωσε από τις κομματικές και άσχετες διοικήσεις και τα ρουσφέτια. Δεν έχουμε ούτε την πολυτέλεια ούτε και τον χρόνο για πολιτικά παιχνίδια. Η χώρα χρειάζεται επειγόντως ένα πρόγραμμα αναβάθμισης των αμυντικών δυνατοτήτων της, χωρίς μεσάζοντες, χωρίς όμως και πλίθιους φραγμούς που βάζουν τρικλοποδιά. Είμαστε σε ένα σημείο όπου ακόμη και η αναβολή άμεσης καταβολής των αναδρομικών συντάξεων θα έπρεπε να βρίσκεται στο τραπέζι, όσο βαρύ και αν είναι το πρόβλημα για μια μερίδα της κοινωνίας. Χρειαζόμαστε γενναίες αποφάσεις, όπως εκείνη χάρη στην οποία αποκτήσαμε τελικά τα περίφημα τέσσερα υποβρύχια που όλοι λοιδορούσαν και σήμερα εκθειάζουν.

Βρισκόμαστε σε μια φάση που αναπτύσσουμε νέες συμμαχίες, με τα Εμιράτα, με το Ισραήλ και με άλλες χώρες. Μας προσφέρονται ευκαιρίες για φιλόδοξα προγράμματα συμπαραγωγής και τη δημιουργία ενός τομέα υψηλής τεχνολογίας που θα μας πάει σε άλλο επίπεδο άμυνας.

Ολα αυτά μπορούν να γίνουν με ευρύτατη πολιτική συναίνεση. Οι πολιτικοί αρχηγοί γνωρίζουν τα προβλήματα. Η σημερινή στρατιω-τική ηγεσία επίσης γνωρίζει σε βάθος όλους τους φακέλους, διαθέτει την απαιτούμενη αποφασιστικότητα και τεχνοκρατική επάρκεια και ξέρει καλά τι πρέπει να γίνει.

Αν δεν βάλουμε μυαλό και δεν κινηθούμε γρήγορα και δυναμικά, θα είμαστε υπόλογοι απέναντι στην Ιστορία. Γιατί ο μεγάλος κίνδυνος δεν θα είναι ένας επώδυνος συμβιβασμός, ο οποίος ενδεχομένως να είναι και αδύνατος με τη σημερινή Τουρκία. Το χειρότερο θα είναι μια κλιμακούμενη φινλανδοποίηση.

Στρατηγική Τούρκων και Ελλήνων

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Οσοι πιστεύουν ότι η Τουρκία έχει μακρόχρονη στρατηγική, και ότι η Ελλάδα δεν έχει, έχουν δίκιο όσον αφορά το πλαίσιο αναθεώρησης και επεκτατισμού που η Αγκυρα υπηρετεί εδώ και δεκαετίες, καθώς και την επένδυσή της στην πολεμική βιομηχανία. Παραβλέπουν, όμως, ότι, παρά το γενικό πλαίσιο, οι κινήσεις του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν καθορίζονται από τις προσωπικές του επιλογές, τις παρορμήσεις και τις εξαρτήσεις του. Ο καιροσκοπισμός, η ανευθυνότητα και η απόρριψη θεσμών εξυπηρετούν τη στρατηγική για κάποιο διάστημα· στο τέλος, όμως, θα την υπονομεύσουν, όταν τα συμφέροντα του σημερινού, πανίσχυρου ηγέτη δεν θα ταυτίζονται με αυτά της χώρας.

Διαδοχικές ελληνικές κυβερνήσεις μπορούν να κατηγορηθούν για αδράνεια, για τον φόβο να αναλάβουν την ευθύνη για πρωτοβουλίες και λύσεις που θα προκαλούσαν κριτική και πολιτικό κόστος εντός συνόρων. Ομως, η στρατηγική της Ελλάδας ήταν πάντα ενιαία και σταθερή, με άξονα τις στενές σχέσεις με τους εταίρους στην Ε.Ε. και τους συμμάχους στο ΝΑΤΟ, με αφοσίωση στο διεθνές δίκαιο. Πάντα υπήρχαν ακραίες εθνικιστικές αντιλήψεις, οι οποίες δυσχεραίνουν τις κινήσεις κυβερνήσεων, αλλά δεν έχουν βρεθεί στην εξουσία, όπως συμβαίνει σήμερα στην Τουρκία, όπου ο Ερντογάν παντρεύει τον ακραίο εθνικισμό με τον θρησκευτικό σωβινισμό εντός και εκτός συνόρων. Η μόνιμη επιθετικότητα της Τουρκίας δεν συνιστά από μόνη της στρατηγική· ούτε η έλλειψη επιθετικότητας της Ελλάδας σημαίνει απουσία στρατηγικής.

Η ενίσχυση των σχέσεων με το Ισραήλ και την Αίγυπτο, η συμφωνία των Πρεσπών, οι συμφωνίες με την Ιταλία για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών και με την Αίγυπτο για την οριοθέτηση των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών μεταξύ των δύο χωρών, καθώς και η ανακοίνωση της επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια στο Ιόνιο, δείχνουν μια δυναμικότητα των τελευταίων κυβερνήσεων που απουσίαζε για πολλά χρόνια. Και αυτό, παρά την κριτική και τις ενίοτε έντονες αντιδράσεις της αντιπολίτευσης. Καταλύτης, ασφαλώς, είναι η συνεχής τουρκική αμφισβήτηση των συνόρων και δικαιωμάτων Ελλάδας και Κύπρου. Σημασία, όμως, έχει ότι η Ελλάδα δραστηριοποιείται και στο διπλωματικό και στο στρατιωτικό πεδίο. Οι δηλώσεις αλληλεγγύης από Ευρωπαίους αξιωματούχους και αρχηγούς κυβερνήσεων, η προχθεσινή απόφαση για τον σχεδιασμό προγράμματος κυρώσεων της Ε.Ε. εναντίον της Τουρκίας, η ετοιμότητα και αποφασιστικότητα των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων είναι μέρη μιας εθνικής στρατηγικής που είναι και μακρόχρονη και ενώνει όλους τους Ελληνες. Κάποιοι θα ήθελαν μια πιο επιθετική Ελλάδα, άλλοι φοβούνται ότι στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει την Τουρκία η χώρα μας διατρέχει τον κίνδυνο να μιμείται τουρκικές πρακτικές. Η ανησυχία αυτή είναι εύλογη, επειδή σημαντικότατο κομμάτι της ελληνικής στρατηγικής είναι η χώρα μας να αποτελεί παράδειγμα κράτους δικαίου την ώρα που ο Ερντογάν γίνεται ολοένα πιο αυταρχικός και επιζήμιος για τη χώρα του εντός και εκτός συνόρων.

Ο Ερντογάν θέλει να απομονώσει την Ελλάδα από τους εταίρους της, να παρουσιάζεται η χώρα μας ως «ειδική περίπτωση» όπου το διεθνές δίκαιο και η αλληλεγγύη των εταίρων και συμμάχων δεν ισχύουν. Οι τελευταίες ημέρες δείχνουν ότι η Ελλάδα όχι μόνο δεν αποκόπηκε από τον κορμό της Ε.Ε., αλλά οι τουρκικές απειλές οδήγησαν στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ Ελλάδας και των εταίρων της. Γι' αυτό ο Ερντογάν αναμένεται και να κλιμακώσει τις απειλές και να παραπονείται ότι η Ελλάδα είναι το χαϊδεμένο παιδί της Ευρώπης. Επίσης, θα εντείνει τον πόλεμο προπαγάνδας για να δείξει ότι η Ελλάδα δεν τηρεί τους κανόνες που η Ε.Ε. πρεσβεύει (κανόνες που ο ίδιος παραβιάζει). Γι' αυτό η Ελλάδα πρέπει κάθε στιγμή να αποδεικνύει ότι διαφέρει πολύ από την Τουρκία του Ερντογάν. Εάν κάποιοι λειτουργοί της παραβιάζουν νόμους και κανόνες, πρέπει να λογοδοτήσουν – όχι για να μη μας εκθέτουν, αλλά επειδή θέλουμε μια κοινωνία που εξασφαλίζει τη δικαιοσύνη σε όλους. Η δικαιοσύνη είναι η δύναμή μας, ισχυρό όπλο με το οποίο μπορούμε να απαντάμε στις αιτιάσεις, στην επιθετικότητα των Τούρκων. Να αποκαλύπτουμε πως ο Ερντογάν, με τη συμπεριφορά του, είναι αυτός που πρέπει να απομονωθεί – και από τη διεθνή κοινότητα και, αργά ή γρήγορα, από τη δική του κοινωνία.

Τον καιρό εκείνο...

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Πολεμική φρενίτις σαρώνει την Τουρκία. Επέτειοι ιστορικών γεγονότων, που έχουν συμβεί περίπου πριν από μία χιλιετία, ανακαλούνται σήμερα στη μνήμη από τον Τούρκο πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν για να τονώσουν το «μαχητικό πνεύμα» των πολιτών της χώρας του.

«Δεν υπάρχει φόβος για το αναπόφευκτο. Η Τουρκία θα πάρει ό,τι της ανήκει δικαιωματικά στη Μεσόγειο, στο Αιγαίο και στη Μαύρη Θάλασσα». Με αυτά τα λόγια απευθύνθηκε στα πλήθη ο κ. Ερντογάν στους εορτασμούς για την επέτειο της νίκης του Σελτζούκου σουλτάνου Αλπ Αρσλάν επί του αυτοκράτορος του Βυζαντίου Ρωμανού Διογένη στο Μαντζικέρτ το 1071.

Ο πόλεμος είναι ομολογία αδιεξόδου της πολιτικής και η διπλωματία επίπονος προσπάθεια αποκαταστάσεως μιας νέας λειτουργικής ισορροπίας.

Ο πόλεμος είναι ο καταλύτης που διαμορφώνει την ιστορία της ανθρωπότητος. Περί αυτού δεν υπάρχει αμφιβολία. Είναι η άσκηση βίας στον ανώτατο δυνατό βαθμό. Το θηριώδες προκαλεί θαυμασμό, η έλξη του αίματος ασκεί σε ορισμένους ακατανίκητη γοητεία.

Αλλά ο πόλεμος είναι μια εύκολη υπόθεση, σε σύγκριση με τη διπλωματία διά της οποίας δημιουργείται περιβάλλον σταθερότητος και αναπτύξεως των εθνών. Ο πόλεμος είναι ομολογία αδιεξόδου της πολιτικής και η διπλωματία επίπονος προσπάθεια αποκαταστάσεως μιας νέας λειτουργικής ισορροπίας.

Η εκπλήρωση της διπλωματικής αποστολής δεν είναι εύκολη υπόθεση. Διότι πέραν των δυσχερειών με την αντίπαλο δύναμη υπάρχει πάντα η κοινή γνώμη στο εσωτερικό και η κομματική αντιπαλότης.

Ο Κωνσταντίνος Ζωγράφος, γαμβρός του πρώην ηγεμόνα της Μολδαβίας Μιχαήλ Βοεβόδα Σούτζου και εκ των πρωτεργατών της Επαναστάσεως, ήταν ο πρώτος πρέσβης που εστάλη από την Αντιβασιλεία επί Οθωνος στην Κωνσταντινούπολη το 1834.

Η ατμόσφαιρα ήταν απολύτως αρνητική και έως τον Δεκέμβριο του 1837 που ανεκλήθη στην Ελλάδα, ο Ζωγράφος δεν είχε γίνει δεκτός από τον σουλτάνο Μουράτ Β΄, που απαιτούσε συνομολόγηση ελληνοτουρκικής συνθήκης, αρνούμενος ωστόσο να δεχθεί τα διαπιστευτήρια του Ελληνα διπλωμάτη.

Δύο χρόνια αργότερα, τον Νοέμβριο του 1839, επί του μεταρρυθμιστού σουλτάνου Αμπντούλ Μετσίντ, ο Ζωγράφος, ως υπουργός Εξωτερικών, μετέβη εκ νέου στην Κωνσταντινούπολη, όπου έγινε δεκτός από τον σουλτάνο, και παρασημοφορήθηκε. Επειτα από λίγους μήνες συνομολόγησε με τον Οθωμανό ομόλογό του Ρεσίντ Πασά ad referendum Συνθήκη Φιλίας, Εμπορίου και Συμμαχίας, με την οποία αναγνωριζόταν πρακτικώς η ανεξαρτησία της Ελλάδος από την Υψηλή Πύλη.

Το εγχείρημα του Ζωγράφου υπήρξε ριψοκίνδυνο και θαρραλέο, αλλά η αντίδραση στην Ελλάδα υπήρξε θηριώδης. Η οικία του λιθοβολήθηκε από τον διεγερθέντα όχλο, εναντίον του κηρύχθηκε το ανάθεμα και ο Ζωγράφος παραιτήθηκε.

Δεκαπέντε χρόνια αργότερα, το 1855, υπογράφηκε νέα συμφωνία, που δεν διέφερε ουσιαστικά από τη συνθήκη που είχε διαπραγματευθεί ο Ζωγράφος με τον Ρεσίντ Πασά. Είχε επέλθη απλώς ωρίμανση του θέματος. Αυτά συνέβαιναν εκείνον τον καιρό. Να δούμε πού θα καταλήξει στις μέρες μας η κρίση.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Η ατολμία ως αυτοκαταδίκη

Αν σκεπτόμαστε συνετά και ρεαλιστικά, ξέρουμε ότι η αξιοκρατία μόνο στόχος μιας κοινωνίας μπορεί να είναι, όχι ηθική προστακτική. Οι ηθικές προστακτικές, τα αναρίθμητα «πρέπει» που αραδιάζουμε για να ξορκίσουμε λάθη ή την ασφυκτική παρακμή μας, είναι η πιο α-νόητη, σίγουρα περιττή λεκτική εκτόνωση απερισκεψίας και προχειρότητας. Ποιος, με ποιες πρακτικές πειθούς θα επιβάλει τα «πρέπει» και τις προστακτικές μας;

(Γι' αυτό και όταν ακούμε πρωθυπουργό ή αρχιεπίσκοπο ή δήμαρχο ή πρύτανη να εκστομίζουν κάποιο «πρέπει», ξέρουμε ότι είναι ή παραλυτικά άτολμος ή απλώς ολιγόνους.)

Η λέξη «αξιοκρατία», σε μια οργανωμένη κοινωνία, σημαίνει: Μοναδικό κριτήριο για την ανάθεση ευθυνών δημόσιου λειτουργού είναι οι πιστοποιημένες ικανότητές του. Από τον κλητήρα ώς τον Γενικό Διευθυντή, από την καθαρίστρια ώς τον επιτελικό σχεδιαστή πολιτικής, το προαπαιτούμενο και συνεχώς επανελεγχόμενο είναι η ευφυΐα, η δημιουργικότητα, η ευπρέπεια. «Προσόντα» που δεν προκύπτουν από ποσοτική κρίση - αξιολόγηση (όπως, λ.χ., οι «πολυετίες», το «λευκό ποινικό μητρώο», το πλήθος των «τυπικών προσόντων - τίτλων») δεν βαρύνουν στην εκτίμηση της αξιοσύνης ενός δημόσιου λειτουργού.

Ουτοπία όλα αυτά; Σκέτος ρομαντισμός; Οχι όταν ένας λαός θέλει να συνεχίσει να υπάρχει ιστορικά. Οταν θέλει να τελειώνει με τη δουλική υποταγή σε συμφεροντολόγους εγωπαθείς ή σε αδίστακτους διεθνείς εξουσιολάγνους. Οταν θέλει να γλιτώσουν τα παιδιά του από τη σκλαβιά στο «ντελίβερι», στη λάντζα ή στον υπνοβατισμό του σερβιτόρου.

Η «αξιοκρατία» σημαίνει: ύστερα από διακόσια χρόνια ατιμωτικού διασυρμού της έννοιας «δημόσιος υπάλληλος», η λέξη να ταυτίζεται με τον αδέκαστο, τον ταλαντούχο, τον ακούραστα δημιουργικό, τον «μπροστάρη» της κοινωνίας – όχι με το παράσιτο που μόνο εισπράττει. Ξέρουμε όλοι ότι μια τέτοια κοσμογονία θα προκύψει νομοτελειακά, όταν εξαλειφθεί το «ρουσφέτι», δηλαδή ο «σταυρός προτίμησης», επομένως μόλις γίνει νόμος εκλογικός η «μονοεδρική περιφέρεια». Το ξέρουμε όλοι. Δεν το θέλουν οι τύραννοί μας, επαγγελματίες αγοραπωλητές της εξουσίας.

Ο μέγιστος θρίαμβος της κοματοκρατίας (κομματικής απολυταρχίας) είναι ότι: λέξεις, όπως «τύραννοι» ή «αγοραπωλητές της εξουσίας», γράφονται, δημοσιεύονται, ξαναγράφονται, ξαναδημοσιεύονται, χωρίς κανένας να προσβάλλεται, να θεωρεί ότι αδικείται ή υβρίζεται, κανένας δεν ζητάει την παρέμβαση του εισαγγελέα. Η νέκρωση της κοινωνικής ευαισθησίας καταδείχνει το μέγεθος της συντελεσμένης αποσύνθεσης.

Στη διάρκεια του προσωπικού μας βίου απασχολήθηκαμε όλοι με «δημόσια», όπως τα λέμε, πρόσωπα, κυρίως με τους επαγγελματίες της πολιτικής. Γνωρίσαμε, έστω από την εγγύτητα της τηλεοπτικής οθόνης, την εκφραστική τους ικανότητα, την όποια (συνηθισμένη, ανεπαρκή ή χαρισματική) ευφυΐα τους, την ευθύτητα ή την κρυψίνοια, την ηθική τους ευαισθησία (αν τους ενοχλεί το ψέμα, η δολιότητα, ο ναρκισσισμός), αν η γλώσσα τους προδίδει ειλικρίνεια ή καλοσερβιρισμένη απάτη.

Στο σχολείο, πάντως, δεν ασκήθηκαν οι μαθητές, της μεταπολίτευσης, μάλλον ποτέ (προγραμματικά) στην εκτίμηση ποιοτήτων. Στο ελλαδικό σχολείο, από τα νήπια ώς και το διδακτορικό, ο χαρακτήρας της γνώσης - μάθησης είναι στυγνά και απόλυτα χρηστικός. Ενδιαφέρει τυφλά και μόνο η ωφελιμότητα, γι' αυτό και το φροντιστήριο όχι απλώς αχρηστεύει το σχολείο, το γελοιοποιεί.

Η κυρία Νίκη Κεραμέως, π.χ., ή οποιοσδήποτε άλλος υπουργός Παιδείας της Ν.Δ., είναι ίσως επιδέξια να λογαριάζει πόσα παιδιά και με ποια διάταξη πρέπει να συγκροτούν σχολική τάξη τώρα με τον κορωνοϊό. Αλλά απέδειξε ότι είναι ανύπαρκτη η γνώση και η εμπειρία της για τα κυρίως προβλήματα της παιδείας: Πώς συνδέεται η γλώσσα, γραμματική και συντακτικό, με τη λογική των μαθηματικών, η σπουδή της Ιστορίας με την ανάπτυξη της Τέχνης. Ισως «καταλαβαίνει» ότι είναι αναπηρία για την ελληνική κοινωνία, το σχολείο να είναι πάρεργο και το φροντιστήριο κυρίως έργο, αλλά οι προτεραιότητές της είναι άλλες. «Καταλαβαίνει» το ρεζιλίκι των «κομματικών νεολαιών» στα πανεπιστήμια, όμως δεν τολμάει τη ρήξη.

Το πιο δραματικό σύμπτωμα της ανήκεστης παρακμής μας: Γνωρίσαμε στο πεδίο της πολιτικής, τις τελευταίες δεκαετίες, ανθρώπους έκτακτης οξύνοιας, σοβαρής κατάρτισης, ηγετικών χαρισμάτων. Εγιναν αρχηγοί κομμάτων, πρωθυπουργοί, πρωτοκλασάτοι υπουργοί, ανώτατοι κρατικοί αξιωματούχοι. Μπορούσαν να «γράψουν Ιστορία» – δεν το αποπειράθηκαν. Για να «γράψεις Ιστορία», πρέπει να «σπάσεις αυγά» – δεν το διανοήθηκαν. Απέρχονταν ή απήλθαν αφήνοντας αμετάβλητο το τέλμα ντροπής που παρέλαβαν.

Θυμηθείτε ονόματα, τις προσδοκίες που γέννησαν, την απογοήτευση να εγκλωβιστούν σε ρόλους κομπάρσου. Ευάγγελος Βενιζέλος, Θεόδωρος Πάγκαλος, Αντώνης Τρίτσης, Χρύσανθος Λαζαρίδης, Σάββας Καλεντερίδης, Προκόπης Παυλόπουλος – ελάχιστες ενδείξεις μιας ανθρωποβόρας παρακμής, που εξουδετερώνει την ποιότητα καθιστώντας τον συμβιβασμό αυτονόητον και αναπότρεπτη την αυτοεξόντωση. Μνημονεύω παραδειγματικά όσους το δικό μου δασκαλικό ένστικτο ξεχώρισε ως χαρισματικούς – ασφαλώς άλλοι θα κρίνουν ορθότερα.

Τι θα μπορούσαν να κάνουν; Μα η ζωή και η δυναμική της αλλαγής δεν προκύπτει από συνταγές και υποδείξεις – ένας σπόρος σιναπιού μπορεί να τινάξει βράχο, λέει το Ευαγγέλιο. Προσδοκίες για τη βλαστική δύναμη του σπόρου δεν γεννάει η συμπαθής Κυρία Κεραμέως, ούτε ο θλιβερός κ. Μιλ. Βαρβιτσιώτης – και ακολουθεί χείμαρρος επιφανών της επικαιρότητας. Επαναλαμβάνω: υποκειμενική η κατάθεση.

Ατομική ευθύνη και συλλογικό αγαθό

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Είναι δύσκολο να μην παρατηρήσει κανείς ότι η έννοια της «ατομικής ευθύνης» έχει επιστρέψει στο καθημερινό μας λεξιλόγιο σε ένα πολύ ευρύτερο πλαίσιο από αυτό της φιλελεύθερης οικονομικο-πολιτικής θεωρίας και του ατομικισμού της αγοράς. Στη συγκεκριμένη συγκυρία της ατομικής χρήσης χειρουργικής ή άλλης μάσκας για την προστασία του συνόλου του πληθυσμού από τον κορωνοϊό, ο πολιτικός φιλόσοφος θα σημειώσει μια πτυχή της ατομικής ευθύνης, όπως παραδοσιακά χρησιμοποιείται από τη φιλοσοφία της οικονομίας. Στη φιλελεύθερη θεωρία, η ατομική ευθύνη προτρέπει το άτομο να ακολουθεί το καλώς εννοούμενο συμφέρον του, ώστε να επωφελείται το κοινωνικό σύνολο. Στην παρούσα έκτακτη κατάσταση της αντιμετώπισης της πανδημίας, η ατομική ευθύνη απαιτεί από το άτομο να προστατεύσει τον εαυτό του, προστατεύοντας έτσι και το κοινωνικό σύνολο. Η παρατήρηση αυτή δίνει την ευκαιρία να εξεταστεί πιο προσεκτικά η σχέση ανάμεσα στον εγωισμό, ως πρακτικό κίνητρο κοινωνικής δράσης, και τους διαφορετικούς βαθμούς ορθολογικότητας της προάσπισης του ατομικού συμφέροντος.

Όταν κάποιος που πεινάει μαζεύει δαμάσκηνα για να τα φάει, λέει ο Τζον Λοκ (1632-1704) στη «Δεύτερη πραγματεία περί κυβερνήσεως» (1690), τα στερεί από τους συνανθρώπους του. Αν και απόλυτα κατανοητή και ορθολογική πράξη, οι συνέπειές της για τους υπόλοιπους είναι αρνητικές. Όταν τελειώσουν τα δαμάσκηνα, αυτοί που δεν πρόλαβαν να φάνε θα μείνουν νηστικοί. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα, η εγωιστική πράξη έγκειται στην προτίμηση που δείχνουμε στον εαυτό μας: προτιμούμε να χορτάσουμε εμείς και αδιαφορούμε για το αν θα πεινάσουν όλοι οι άλλοι. Υπάρχει όμως και ένας άλλος τρόπος να σκεφτούμε και να πράξουμε ώστε να υπηρετήσουμε το συμφέρον μας. Αν φυτέψουμε δαμασκηνιές, τότε όχι μόνο θα φάμε όσα δαμάσκηνα θέλουμε, αλλά αναγκαστικά θα περισσέψουν. Συνεπώς, στη δεύτερη αυτή περίπτωση, τα αποτελέσματα της εγωιστικής πράξης είναι θετικά για την υπόλοιπη κοινωνία, αφού αυξάνεται, αντί να μειώνεται, ο συνολικός υλικός πλούτος. Η δεύτερη αυτή πράξη είναι ενός ανώτερου βαθμού ορθολογικότητας από την πρώτη, θα σχολιάσει ο Γερμανός κοινωνιολόγος Μαξ Βέμπερ (1864-1920), και αυτό γιατί δεν υπηρετεί αποκλειστικά και μόνο έναν σκοπό αλλά δύο, την αύξηση τόσο του προσωπικού όσο και του συλλογικού πλούτου. Μπορούμε να ορίσουμε ως κοινωνικά «υπεύθυνη» στάση τη σταθερή επιλογή της πράξης ανώτερης βαθμίδας ορθολογικότητας: αντί να κόψουμε ένα δαμάσκηνο, φυτεύουμε μια δαμασκηνιά.

Τα δαμάσκηνα που αναγκαστικά θα περισσέψουν, και άρα δεν προορίζονται για προσωπική χρήση, ο παραγωγός τα διαθέτει στους συμπολίτες του μέσω της πώλησης. Το ίδιο θα κάνει και αυτός που εκτρέφει πρόβατα και ο άλλος που παρασκευάζει κρασί και ο τρίτος που φτιάχνει ρούχα. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται η ανταλλακτική κοινωνία ή «αγορά», αφού όλοι αποσκοπούν στον πλουτισμό μέσω της πώλησης αγαθών που παράγουν σε ποσότητες μεγαλύτερες από την προσωπική τους χρεία. Με αυτόν τον τρόπο, μέσω του κινήτρου του πλουτισμού εξασφαλίζονται τα απαραίτητα αγαθά όχι μόνο για την επιβίωσή του ανθρώπου αλλά και για την όλο και μεγαλύτερη ευχαρίστησή του. Αποσκοπώντας άρα στο προσωπικό μας συμφέρον, υπηρετούμε το συλλογικό αγαθό. Παρατηρούμε δε ότι η ορθολογική πράξη ανώτερης βαθμίδας έχει ένα πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Αν κόψω το δαμάσκηνο και το φάω, θα απολαύσω μόνο το δαμάσκηνο. Αν όμως φυτέψω μια δαμασκηνιά, μέσω της κοινωνίας ανταλλαγής ή «αγοράς», μπορώ να απολαύσω όσα αγαθά παράγει η ανθρωπότητα. Αν μάλιστα αναλογισθώ το απειροελάχιστο κομμάτι μόχθου που προσφέρω σε σχέση με τον μόχθο για να παραχθούν όλα τα αγαθά που μπορώ να απολαύσω, τότε η ατομική ευθύνη μετατρέπεται σε προσωπικό συμφέρον. Πώς είμαι επομένως βέβαιος ότι οι συνάνθρωποί μου θα πράξουν υπεύθυνα; Η φιλελεύθερη θεωρία απαντά ότι, αν και έχουμε κάθε λόγο να αμφιβάλουμε για την ηθική αρετή τους, πρέπει να εμπιστευτούμε τη δίψα τους για πλούτο και απολαύσεις. Το καλώς εννοούμενο συμφέρον θα τους ωθήσει στην επιλογή της πράξης ανώτερης βαθμίδας ορθολογικότητας, καθιστώντας τους έτσι κοινωνικά υπεύθυνους.

Στην περίπτωση της χρήσης μάσκας έχουμε ένα παρόμοιο φαινόμενο. Οι ειδικοί εξηγούν ότι η αποτελεσματικότητα του μέτρου εξαρτάται από την καθολική εφαρμογή του. Κι αυτό γιατί στην ουσία, όταν η χρήση γίνεται μεμονωμένα, τα οφέλη είναι ελάχιστα, όπως στην περίπτωση που κόβω το φρούτο για να το φάω. Το μέτρο είναι αποτελεσματικό μόνο όταν όλοι δρουν υπεύθυνα και αυτό γιατί το υποκείμενο που φέρει μάσκα προστατεύει και προστατεύεται από όλους τους υπόλοιπους. Η υπεύθυνη στάση επιτρέπει το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Όπως ακριβώς το φύτευμα μιας δαμασκηνιάς οδηγεί στη δημιουργία και εύρυθμη λειτουργία της ανταλλακτικής κοινωνίας, απόρροια της ανώτερης ορθολογικότητας της υπεύθυνης πράξης, έτσι και η συστηματική καθημερινή χρήση χειρουργικής μάσκας στην εποχή της πανδημίας οδηγεί στην επανίδρυση του δημόσιου χώρου και της κοινωνίας των ανθρώπινων ανταλλαγών. Αντίθετα, η μη χρήση μάσκας απειλεί με κοινωνική παράλυση. Διακυβεύεται δηλαδή αυτό που ο Αριστοτέλης ονόμαζε «πολιτική φιλία», το αίσθημα αλληλεγγύης που διαπνέει ένα σύνολο ατόμων με κοινό συμφέρον και κοινή μοίρα, όπως τους επιβάτες ενός πλοίου που θαλασσοδέρνεται στο ανοικτό πέλαγος. Υπονομεύεται ακριβώς το ουσιαστικότερο συλλογικό αγαθό που είναι η συγκρότηση των μεμονωμένων ατόμων σε κοινωνία, η οποία επιφέρει το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα και επιτρέπει στα άτομα με ελάχιστη σχετικά προσπάθεια να απολαύσουν αγαθά που δεν θα μπορούσαν ποτέ να έχουν αν δρούσαν μεμονωμένα.

Συνεπώς, στην παρούσα έκτακτη κατάσταση, η υγεία είναι ένα μόνο από τα αγαθά που διακυβεύονται. Η πανδημία είναι ένα πολύπλοκο φαινόμενο, το οποίο επηρεάζει σχεδόν όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, όπως η οικονομία και η πολιτική φιλία. Είναι εύλογο ότι, όταν κάποιος δεν έχει εμπιστοσύνη στους συνανθρώπους του, όταν φοβάται δηλαδή να μπει στο ταξί ή στο μαγαζί, να κάτσει στο καφενείο ή στο εστιατόριο, να πάει στο σχολείο ή στο αμφιθέατρο, δεν παραλύει απλά η οικονομική και η κοινωνική δραστηριότητα, αλλά αποσυντίθεται η ίδια η πολιτική κοινωνία. Όταν λοιπόν επιμένουμε στη χρήση μάσκας μόνο για λόγους υγείας σφάλλουμε. Η ατομική ευθύνη, που ταυτίζεται με το ατομικό συμφέρον, επιβάλλει την επιλογή αυτή, γιατί πετυχαίνει όχι μόνο τον σκοπό της διασφάλισης της υγείας, αλλά και, το σημαντικότερο, της διατήρησης του αγαθού της πολιτικής φιλίας και ενότητας. Είναι η επιλογή της ανώτερης βαθμίδας ορθολογικότητας.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αναπληρωτής καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Τα διαβατήρια με την «κίτρινη» βούλα

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Το Αλ Τζαζίρα έχει την τιμητική του. Με συνεχή ρεπορτάζ βγάζει στο φως την μαζική και αδιαφανή βιομηχανία απόκτησης κυπριακού, ευρωπαϊκού διαβατηρίου. Οι κυπριακές αρχές εφαρμόζουν πρόγραμμα πώλησης του διαβατηρίου με κριτήρια που έχουν δεχθεί κριτική από την Επιτροπή, το Ευρωκοινοβούλιο και από μια σειρά από διεθνείς οργανισμούς, ενώ έχουν δημοσιευτεί στοιχεία από το OCCRP, το Reuters και τώρα το Al Jazeera. Η Επιτροπή ζήτησε τον τερματισμό του προγράμματος- Μάλτα και Βουλγαρία το έχουν ήδη σταματήσει. Ο ΥΠΕΣ Ν. Νουρής μιλώντας στον τηλεοπτικό Αλφα στις 22/4 αποκάλυψε «μας είχε ζητηθεί ευγενικά από τον αρμόδιο Επίτροπο να αποσύρουμε το επενδυτικό πρόγραμμα διαβατηρίων και έχουμε απαντήσει γραπτώς προς αρμόδιο Επίτροπο και ότι έχει θωρακιστεί αρκούντως έναντι των ανησυχιών της Ε.Ε.». Το Sigmalive στις 2/5 μάς πληροφορεί πως «ξεκάθαρη ήταν η απάντηση του υπουργού Εσωτερικών στο ερώτημα του Ευρωπαίου Επιτρόπου Δικαιοσύνης Ν. Ρέιντερς... η Κυπριακή Δημοκρατία δεν πρόκειται να αναστείλει το πρόγραμμα. Ιδιαίτερα αυτή τη χρονική στιγμή που η πατρίδα μας, στηριζόμενη στις υπηρεσίες, θα καταβάλει πολύ μεγάλη προσπάθεια για να εξέλθει από τη νέα οικονομική κρίση στην οποία έχουμε περιέλθει εξαιτίας του κορωνοϊού. Έχω επίσης ξεκαθαρίσει στον Επίτροπο ότι είμαστε ένα κυρίαρχο κράτος, μέλος μεν της Ε.Ε., αλλά κυρίαρχο κράτος και έχουμε κάθε δικαίωμα ως κυπριακή κυβέρνηση να παίρνουμε αυτές τις αποφάσεις από μόνοι μας και αυτή ακριβώς είναι η δική μας ξεκάθαρη θέση».

EPA/HOTLI SIMANJUNTAK

Οι εργαζόμενοι στη βιομηχανία παραγωγής τόφου στην Ινδονησία έχουν υποστεί μεγάλες συνέπειες λόγω της μείωσης της κατανάλωσης.

Μετά τις αποκαλύψεις του Al Jazeera η Εκπρόσωπος της Επιτροπής δήλωσε στον «Φιλελεύθερο» στις 27/8 πως «αναμένουν να δουν ανακλήσεις διαβατηρίων που δόθηκαν μέσω επενδύσεων, σε όποιες περιπτώσεις προκύπτουν παραβάσεις. Τέτοιου είδους σχέδια έχουν επιπτώσεις στην Ε.Ε. στο σύνολό της. Η Κομισιόν αναμένει πως η επανεξέταση θα είναι ενδελεχής και τα αποτελέσματά της θα εφαρμοστούν τάχιστα». Ο Ν. Ρέιντερς ανέφερε στο Al Jazeera στις 27/8, «πως έχει δώσει οδηγίες στο νομικό τμήμα της Κομισιόν, αν είναι εφικτό μέσα στο νομικό πλαίσιο που υπάρχει αυτή τη στιγμή, να ξεκινήσει μια διαδικασία για να φανεί αν προκύπτει από πλευράς Κυπριακής Δημοκρατίας οποιαδήποτε παραβίαση του Ευρωπαϊκού Δικαίου μέσα από το επενδυτικό πρόγραμμα πολιτογραφήσεων. Ο γνωστός ευρωπαϊστής και γνωστός influencer Γκι Φέρχοφστατ θεωρεί πως «πωλούν ευρωπαϊκές υπηκοότητες, γι' αυτό χρειαζόμαστε επειγόντως ευρωπαϊκό έλεγχο, επίβλεψη και κανονισμούς που να διέπουν τέτοιες πράξεις».

Το μυστικό καθίσταται ολοένα και πιο κατανοητό. Η Κύπρος είναι το μόνο κράτος-μέλος της Ε.Ε. που εφαρμόζει αυτές τις πρακτικές. Αναμφίβολα το πρόγραμμα αυτό κόστισε στην Κύπρο πολύ περισσότερα από τον τζίρο των έξι δισ. που προκάλεσε ως έσοδο. Η φήμη της νήσου ήταν ήδη διάτρητη από τόσα άλλα προηγήθηκαν με τη χορήγηση διαβατηρίων σε Καμποτζιανούς μαφιόζους, σε Σαουδάραβες καθεστωτικούς με δυνατότητες για μακρινές πτήσεις στις Σεϋχέλλες, σε Μαλαισιανούς κομπιναδόρους, σε Ρώσους ολιγάρχες κ.λπ. Σε μια άλλη χώρα ο γενικός εισαγγελέας ήδη θα ζητούσε τα στοιχεία και θα έδινε απαντήσεις για το πώς μια χώρα-μέλος της Ε.Ε. κατάντησε πλυντήριο-λιπαντήριο σε αδιαφανείς πρακτικές. Σε μια άλλη χώρα ο γενικός ελεγκτής θα διενεργούσε τη δική του αυτοτελή έρευνα. Στην Κύπρο η μόνη έρευνα που διεξάγεται είναι εκείνη για το πώς διέρρευσαν τα ντοκουμέντα στο Al Jazeera !

Η απροκάλυπτα κυνική πρακτική της κυβέρνησης, η σιωπή παραγόντων με κρίσιμη σημασία στη δομή της εξουσίας, η στρεβλή διαχείρισή του από μερίδα των ΜΜΕ, τα οποία αντί να ερευνούν, σχολιάζουν ή επιτίθενται σε άλλους που ερευνούν, μάς οδηγεί στο πλέον σοβαρό συμπέρασμα επί του ζητήματος. Η συντήρηση αυτής της κατάστασης πραγμάτων συνδέεται με το άλυτο Κυπριακό και την απόκτηση πλεονεκτημάτων πάνω στο 60% του εδάφους της νήσου.

Ο έλεγχος παρέχει προσόδους, βέβαιες διασφαλίσεις ικανές να ωθούν την αλυσίδα της βιομηχανίας των διαβατηρίων να αδιαφορεί για τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις, ή την κυβέρνηση να αδιαφορεί για το γεγονός πως οι άλλες δύο χώρες με ανάλογα προγράμματα με την πρώτη δημόσια αναφορά της Επιτροπής έσπευσαν να τα τερματίσουν. Ομάδες συμφερόντων –από τραπεζίτες έως επιχειρηματίες με απίστευτα ψηλά ΜΕΔ, από developers έως μεσάζοντες στο γλέντι πάνω στις τ/κ περιουσίες, από πολιτικούς της στασιμότητας έως το λόμπι των εκδοτών ΜΜΕ που εξαρτά την εξέλιξή του από τη σχέση του με την εκτελεστική εξουσία, συγκροτούν μια πολύ ισχυρή κάστα εξουσίας που επιβάλλει τους όρους της σε μια σειρά από ζητήματα. Η μικρή αυτή αριθμητικά μειοψηφία διαθέτει μηχανισμούς μαύρης προπαγάνδας που αγωνίζονται νυχθημερόν για να μην αλλάξει τίποτε με κεντρικό όπλο την παραποίηση της αλήθειας και την πατριδοκαπηλία. Έχουν ταυτίσει τη συντήρηση του στάτους κβο με τον «πατριωτισμό» και την ταύτιση με τον Ντενκτάς σε μάχη κατά του «κατευνασμού». Όσο πιο πάνω ανεβάζουν τα επίθετα και καλλιεργούν τον φανατισμό, άλλο τόσο καθαρά φαίνεται πως αυτή η κάστα δεν επιθυμεί την επίλυση γιατί δεν επιθυμεί την ομοσπονδιακή δομή-πρακτικά επιδιώκει ώστε κανένας να μην ανακατεύεται στα πόδια της, «στις δουλειές της». Εκτός άλλων, το (τέως) δικηγορικό γραφείο του Ν. Αναστασιάδη συμμετέχει στις διαδικασίες, έχοντας πωλήσει πολύ ικανό αριθμών διαβατηρίων. Αυτή είναι η εικόνα μιας χώρας της οποίας το 37% τους εδάφους της κατέχεται από τουρκικά στρατεύματα και η οποία νυχθημερόν θα έπρεπε να μαζεύει αλληλεγγύη με στόχο να γίνει μια κανονική χώρα-μέλος της ΕΕ. Η ένταξη από ατμομηχανή επίλυσης και εκσυγχρονισμού της κοινωνίας μας, εξέπεσε σε βιομηχανία πώλησης διαβατηρίων σε ό,τι πιο μαύρο κυκλοφορεί στην Άπω και Εγγύς Ανατολή...

www.larkoslarkou.org.cy

Από μάντεις κακών έχουμε μπουχτίσει

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

«**Παίζουμε** στην παράταση, παίζουμε στις καθυστερήσεις και δεν βλέπω πώς θα μπορέσουμε να κρατήσουμε στη ζωή τη διαδικασία, αν κλείσει και αυτό το μικρό παράθυρο. Δεν θέλω να είμαι μάντης κακών, αλλά αν αυτό το τέλμα συνεχιστεί και μετά το καλοκαίρι, δύσκολα βλέπω τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων», δήλωνε στις 3 Απριλίου του 2018, πριν από το δείπνο Αναστασιάδη - Ακιντζί της 16ης Απριλίου, ο Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής Ανδρέας Μαυρογιάννης. Η πιο πάνω δήλωση μαζί με το «τέλος εποχής του Κυπριακού» είχαν προκαλέσει πολλές αντιδράσεις και γι' αυτό χαρακτηρίστηκε κινδυνολόγος μαζί με άλλους που είχαν τότε το θράσος ή το θάρρος να πουν πραγματικότητες και να ασχοληθούν με «καιρικά φαινόμενα», όπως «τσουνάμι» και άλλα. Ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Κύπρου στα Η.Ε. και part time διαπραγματευτής, μια και η θέση αυτή κατάντησε εδώ και τρία χρόνια θέση πλεονάζοντος προσωπικού, επανέρχεται από μακριά (Νέα Υόρκη), κάτι ανάλογο με τον «φίλο που ήρθε απόψε από τα παλιά», και μας προειδοποιεί και για άλλα καταστροφικά που μπορεί να επισυμβούν.

«Πρέπει να διατηρήσουμε την ιδιαιτερότητά μας και τον δικό μας αποφασιστικό ρόλο στα θέματα που μας αφορούν. Ως γνωστόν τα του οίκου μας τα διαχειριζόμαστε εμείς. Τα δικά μας τα ζητήματα εμείς τα διαπραγματευόμαστε. Και η Ε.Ε. πρέπει να έρχεται να ενισχύει και όχι να μας πακετοποιεί... Αυτό είναι ακριβώς το μεγάλο πρόβλημα. Και στα ελληνοτουρκικά και στα ευρωτουρκικά η τάση είναι το Κυπριακό να χαθεί και να γίνει μια υποσημείωση», συμπλήρωσε χαρακτηριστικά. Σωστός ο Ε/κ διαπραγματευτής. Εδώ έχουμε αποφασιστικό ρόλο και λόγο σε αυτά που δεν μας αφορούν και δεν θα έχουμε για τα δικά μας. Μετά την ποδοσφαιροποίηση, με τις παρατάσεις και τις καθυστερήσεις, τώρα περάσαμε στην εποχή της πακετοποίησης και των υποσημειώσεων.

Σε πλήρη αρμονία με την πρόσφατη δήλωση του ΥΠΕΞ, ο Ανδρέας Μαυρογιάννης προειδοποιεί και αυτός με τη σειρά του τους Ευρωπαίους εταίρους μας, σίγουρα συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδος, ότι «Κυπριακής Δημοκρατίας παρούσης πάσα αρχή παυσάτω». Εμείς μόνο διαχειριζόμαστε τα του οίκου μας. Το θέμα βέβαια είναι ποιου οίκου μας, του νοτίου ή του βορείου του ελευθέρου ή του κατεχομένου, του ενός ή του άλλου μισού, γιατί, είτε μας αρέσει είτε όχι, εδώ και μισό αιώνα μισό οίκο διαχειριζόμαστε και αυτό μετά κόπων και μόχθων.

Η παρέμβαση του Ε/κ διαπραγματευτή, αναφορικά με τη στάση της Ε.Ε., ήταν αναμενόμενη μέχρι και επιβεβλημένη. Τις τελευταίες βδομάδες όλοι οι πολιτικοί μας, φωστήρες και μη, επικρίνουν την Ε.Ε. για την απροθυμία της να επιβάλει κυρώσεις εναντίον της Τουρκίας. Μέχρι και η «Κουτσή Μαρία» νουθετεί τους «ανεπαρκείς» εταίρους μας για το πώς θα πρέπει να συμπεριφέρονται. Ανεξαρτήτως όμως της ορθότητας των επισημάνσεών του, θα έπρεπε να τον είχε προβληματίσει το γεγονός ότι, ιδίως μετά το Κραν Μοντάνα, οι παρεμβάσεις των Ευρωπαίων και οι δηλώσεις αλληλεγγύης αφορούν μόνο τα ενεργειακά και όχι την ουσία του Κυπριακού, για το οποίο πάντα μας παραπέμπουν στην πρωτοβουλία του γ.γ. των Η.Ε. Εμμέσως πλην σαφώς υιοθετούν τις θέσεις του γ.γ. και κατ' επέκταση τις εκθέσεις του στις οποίες επιρρίπτει ευθύνες και στη δική μας πλευρά.

Συνεπώς ο κ. Μαυρογιάννης, ο οποίος ήταν παρών στο δείπνο στις 7 Ιουλίου του 2017 και άρα έχει ιδίαν γνώση για τα διαμειφθέντα, θα πρέπει να μας διαφωτίσει για τη μετά το ναυάγιο στάση της κ. Μογκερίνι, η οποία ήταν και αυτή παρούσα, και άλλων αξιωματούχων της Ε.Ε . Με απλά λόγια θα πρέπει να μας εξηγήσει γιατί οι «άσπλαχνοι» εταίροι μας υιοθετούν τις θέσεις του γ.γ. τη στιγμή που βίωσαν την τουρκική αδιαλλαξία, η οποία, με βάση το δικό μας αφήγημα και μόνο, ήταν η αιτία του ναυαγίου. Μήπως η ύπατη εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατάλαβε άλλα από αυτά που διημείφθησαν; Μήπως εξυπηρετούσε και αυτή τουρκικά συμφέροντα, όπως ο Νορβηγός λομπίστας των Τούρκων ή μήπως το αφήγημά της είναι εκ διαμέτρου αντίθετο από το δικό μας και ,μόνο και μόνο, από εταιρική αλληλεγγύη δεν θέλει να μας εκθέσει;

Σίγουρα οι φόβοι του Κύπριου διαπραγματευτή έχουν βάση. Οι Ευρωπαίοι θα ήθελαν μια λύση πακέτο για όλα τα προβλήματα στην Ανατολική Μεσόγειο με πρώτιστα αυτά της Τουρκίας. Στην ουσία θέλουν μια συνολική διευθέτηση του Κυπριακού γιατί, κακά τα ψέματα, το θεωρούν τη γενεσιουργό αιτία των πλείστων εντάσεων στην περιοχή.

Άλλωστε το Κυπριακό ήταν πάντα μέρος του πακέτου των ελληνοτουρκικών διαφορών. Το θέμα είναι ότι ουδέποτε ήταν υποσημείωση αλλά αντίθετα ο μεγάλος πηχυαίος τίτλος. Έτσι ήταν το 2004 όταν βροντοφωνάξαμε το μεγάλο «Όχι» και ακόμα το 2017, στο Κραν Μοντάνα, όταν παλινδρομούσαμε και προβληματιζόμασταν για σχέδια Β΄ και Γ΄.

Συνεπώς αντί να κουνάμε το δάκτυλο στους Ευρωπαίους και να διαμαρτυρόμαστε για την πακετοποίηση και τις υποσημειώσεις θα πρέπει πρώτα να πείσουμε ότι η επανένωση της πατρίδας μας παραμένει και σήμερα ο πρώτιστός μας στόχος. Βέβαια, αν συνεχίσουμε με αυτόν τον τρόπο σίγουρα θα αποφύγουμε την πακετοποίηση, για την οποία μας προειδοποιεί εκ του μακρόθεν ο Ε/κ διαπραγματευτής, όχι γιατί οι Ευρωπαίοι θα αλλάξουν άποψη, αλλά γιατί θα βρεθούμε εντελώς εκτός πακέτου και από υποσημείωση θα καταντήσουμε ένας πολύ μικρός αστερίσκος.

Αν και, όπως δήλωσε πριν από δύο χρόνια ο κ. Μαυρογιάννης, δεν θέλει να είναι μάντης κακών δυστυχώς και πάλι κακά μαντάτα μας έφερε.

Είναι καιρός λοιπόν να αντιληφθούν όλοι αυτοί που ασχολούνται με το εθνικό μας θέμα ότι από μάντεις κακών έχουμε μπουχτίσει. Τον μάντη καλών περιμένουμε εδώ και μισό αιώνα, αλλά μάταια.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

Life is short, to drink cheap wine

2000 reasons to go out

wiz-guide.com

Download on the App Store

GET IT ON Google Play

wizguide
LiveBetter

Υγειονομική κουλτούρα κατά του ιού

Η επιδημιολόγος και λέκτορας Παιδιατρικής, δρ Ζωή Δωροθέα Πανά, λέει στην «Κ» ότι δεν χρειάζεται πανικός και φόβος

Συνέντευξη στην
ΑΝΤΡΗ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ

Η καλλιέργεια της σωστής υγειονομικής κουλτούρας, ο καθημερινός έλεγχος πιθανών συμπτωμάτων του παιδιού και η τήρηση των μέτρων προστασίας είναι τα βασικά «πυρομαχικά» ενάντια στην εξάπλωση του ιού στα σχολεία. Αυτό τονίζει στη συνέντευξή της στην «Κ» η επιδημιολόγος και λέκτορας Παιδιατρικής, δρ Ζωή Δωροθέα Πανά. Σημειώνει ότι σε περίπτωση εμφάνισης κρουσμάτων στα σχολεία, υπάρχει πρωτόκολλο διαχείρισης και θεωρεί ότι η τήρηση των μέτρων πιθανώς να βοηθήσει όχι μόνο στην παρεμπόδιση της μετάδοσης του ιού αλλά και της γρίπης.

Είναι σημαντικό να τονιστεί από την παρούσα εμπειρία του νότιου ημισφαίριου που διανύει τη χειμερινή περίοδο, ότι η τήρηση των μέτρων ατομικής προστασίας βοηθούν όχι μόνο στην ελάττωση της μετάδοσης του ιού SARs-COV-2 αλλά και του ιού της γρίπης.

–Βρισκόμαστε μία ανάσα πριν από το άνοιγμα των σχολείων. Ποια είναι η κύριά σας ανησυχία;

–Δεν είναι ακριβώς ανησυχία αλλά μία συνεχόμενη εγρήγορση στο να είναι εφικτός και αποτελεσματικός ο έλεγχος της επιδημιολογικής κατάστασης και της μετάδοσης του ιού στην κοινότητα, και συνεπώς και στον χώρο του σχολείου, λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τις ιδιαιτερότητες του κάθε χώρου. Όπως και σε οποιονδήποτε άλλο χώρο, ο ακρογωνιαίος λίθος είναι να εφαρμόζουμε πιστά και να τηρούμε οριζόντια το πλαίσιο ασφάλειας που καθορίζεται πρωτίστως από τα υγειονομικά πρωτόκολλα και τα λοιπά μέτρα ασφάλειας. Αυτός είναι ο βασικός μας στόχος, πρακτικά η υιοθέτηση μιας υγειονομικής κουλτούρας (με την εφαρμογή των μέτρων ατομικής προστασίας, φυσικής αποστασιοποίησης, συνεχής εξαερισμός του χώρου κτλ.) και από τα παιδιά μας, που θα είναι και στο περιβάλλον του σχολείου. Αυτά είναι και τα βασικά αποτελεσματικά «όπλα» μας για να ελέγχουμε την πανδημία ειδικά κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου.

–Τι θα πρέπει να προσέξουν οι γονείς αλλά και τα παιδιά;

–Δεν χρειάζεται πρωτίστως πανικός και φόβος, αλλά οργάνωση και σύνεση. Σε ό,τι αφορά στους γονείς, θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο υποστηρικτικοί και συμμετοχικοί στη συνεργική προσπάθεια δημιουργίας ενός σχολικού περιβάλλοντος ασφάλειας. Ο γονιός γνωρίζει καλύτερα από τον καθένα το παιδί του. Άρα είναι πρώτιστης σημασίας ο γονιός καθημερινά να ελέγχει εάν το παιδί έχει κάποια συμπτώματα λοίμωξης. Επιπλέον, οι γονείς μπορεί να συμβάλουν στην καλλιέργεια της υγειονομικής κουλτούρας. Π.χ. το παιδί θα πρέπει να μάθει να πλένει σωστά τα χέρια του, θα πρέπει να μάθει να φορά σωστά τη μάσκα του, να ξέρει γιατί για ένα διάστημα δεν θα πρέπει να συγχρωτίζεται. Άρα, ο γονιός που ξέρει το παιδί του μπορεί να βοηθήσει και επικουρικά να συμβάλει μαζί με τον εκπαιδευτικό σ' αυτήν την καλλιέργεια της υγειονομικής κουλτούρας. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να προκαλέσουμε πανικό και φόβο σ' ένα παιδί που ουσιαστικά τώρα καλλιεργεί την προσωπικότητά του. Από την άλλη πλευρά, οφείλουμε να το εκπαιδεύσουμε και να εξοικειωθεί πρακτικά με την νέα πραγματικότητα που βιώνουμε ώστε να έχουμε μια όσο το δυνατόν ομαλή εκπαιδευτική χρονιά. Άρα, τα δύο βασικά είναι η προετοιμασία του παιδιού για το σχολείο, η ενημέρωση και καλλιέργεια της σωστής υγειονομικής κουλτούρας και ο έλεγχος συμπτωμάτων του παιδιού. Από εκεί και πέρα η διασφάλιση της υγείας ενός παιδιού αποτελεί βασική μέριμνα μιας Πολιτείας και αυτό πρέπει να μπει στο πλαίσιο της δημόσιας υγείας εφόσον διανύουμε μία πανδημία. Όλοι μαζί θα προσπαθήσουμε να διαχειριστούμε ενδεχόμενα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο κι όχι ο ένας απέναντι στον άλλο έχοντας πάντα ως γνώμονα την ασφάλεια του παιδιού.

–Το τελευταίο χρονικό διάστημα έγινε μία μεγάλη συζήτηση για τη χρήση της μάσκας ειδικότερα από παιδιά στα σχολεία. Τι ισχύει τελικά;

–Διανύουμε μία περίοδο με υποχρεωτική χρήση μάσκας από τους ενήλικες σε κλειστούς χώρους. Ο σκοπός της μάσκας είναι αυτός που είπαμε από την αρχή. Βάζουμε τη μάσκα είτε την απλή χειρουργική ή την υφασμάτινη για να λειτουργήσει ως ένας μηχανικός «φραγμός» ώστε να μην μπορούν εύκολα να μεταδοθούν τα αναπνευστικά σταγονίδια από το ένα άτομο στο άλλο. Όσον αφορά την παιδική ηλικία, οι συστάσεις του Αμερικανικού Οργανισμού Πρόληψης Νοσημάτων αναφέρουν ότι η χρήση της μάσκας είναι επικίνδυνη σε ηλικίες κάτω των δύο ετών επειδή τίθεται θέμα πιθανής ασφυξίας. Υπάρχει έπειτα το ηλικιακό φάσμα που απασχόλησε για τη χρήση της μάσκας σε ηλικίες 6-11 ετών. Στις νεότερες οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας αναφέρεται ότι θα πρέπει να συνυπολογίσουμε κι άλλους παράγοντες για αυτές τις ηλικίες, π.χ. εάν εφαρμόζονται κι άλλα μέτρα, κατά πόσο το παιδί μπορεί να συμμορφωθεί κ.ά. Για τις ηλικίες πέραν των 11 ετών συστήνεται η χρήση μάσκας όπως και στους ενήλικες. Συνυπολογίζοντας όλα αυτά κάθε χώρα προσαρμόζει τις οδηγίες και έτσι βλέπουμε μία ετερογένεια στο πλαίσιο αυτό, όχι λόγω ασυνέπειας όσον αφορά το ρόλο της μάσκας γενικά, αλλά λόγω περιορισμένης επιστημονικής τεκμηρίωσης. Έχουμε πει από την αρχή ότι διαχειριζόμαστε μία πρωτόγνωρη κατάσταση.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Οι γονείς θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο υποστηρικτικοί και συμμετοχικοί στη συνεργική προσπάθεια δημιουργίας ενός σχολικού περιβάλλοντος ασφάλειας.

–Ποιο είδος μάσκας συστήνεται να χρησιμοποιούν τα παιδιά;

–Οι συστάσεις του ΠΟΥ για τη χρήση μάσκας στην παιδική ηλικία αναφέρουν ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί εκτός από τη χειρουργική και η υφασμάτινη. Το σημαντικό είναι να γίνεται σωστή χρήση και να βρούμε το σωστό μέγεθος και εάν πρόκειται για υφασμάτινη εκτός από το μέγεθος θα πρέπει να φροντίζουμε για το καθημερινό πλύσιμό της.

Εφαρμογή πρωτοκόλλων

–Σε ποια περίπτωση υπάρχει πιθανότητα να κλείσει ένα σχολείο;

–Υπάρχουν πρωτόκολλα διαχείρισης σε περίπτωση πιθανής εμφάνισης επιβεβαιωμένων κρουσμάτων στο σχολικό περιβάλλον. Ενεργοποιούνται όπως γνωρίζουμε οι μηχανισμοί και διαδικασίες άμεσα από το τμήμα ιχνηλάτησης του Υπουργείου Υγείας και τηρείται το πρωτόκολλο σχετικά με την έγκαιρη ανίχνευση κρουσμάτων, ελέγχου των επαφών, απομόνωσής τους και απολύμανσης του χώρου. Δεν σημαίνει απαραίτητα ότι ένα σχολείο θα κλείσει. Μα ακόμα και αν κλείσει, αυτό θα γίνει για κάποιες ημέρες ώστε ν' ακολουθηθούν αυστηρά οι παραπάνω διαδικασίες. Κάθε περίπτωση βέβαια θα πρέπει να αξιολογείται περαιτέρω καθώς είναι διαφορετικό να παρατηρηθεί ένα κρούσμα και άλλο ένα cluster σε ένα σχολείο.

–Τελικά σε ό,τι αφορά στο λάθος που έγινε από κλινικό εργαστήριο σε σχέση με τα κρούσματα που ανακοινώθηκαν λανθασμένα ως θετικά, τίθεται ζήτημα ελέγχων των διαδικασιών που ακολουθούνται;

-Θα ήταν άδικο να αμφισβητήσουμε τη διαγνωστική αξία του μοριακού τεστ διάγνωσης. Η χώρα μας είχε από την αρχή ακολουθήσει το τρίπτυχο αυξημένοι εργαστηριακοί έλεγχοι – έγκαιρη ιχνηλάτηση και έγκαιρη απομόνωση, έτσι διαχειρίστηκε επιτυχημένα την πρώτη φάση της επιδημίας και αποτελεί το βασικό μας εχέγγυο για να ελέγχουμε δυναμικά την κατάσταση της πανδημίας και τους επόμενους μήνες. Από την άλλη, είναι αναμενόμενο κατά τη διάρκεια μιας κρίσεως ενδεχομένως να γίνονται λάθη. Το πιο σημαντικό όμως είναι να μαθαίνουμε από τα λάθη μας και να γινόμαστε πιο σοφοί. Επίσης, σημαντικό είναι να λειτουργούν οι κρατικοί μηχανισμοί, κάτι που έγινε και στην προκειμένη περίπτωση άμεσα. Πρακτικά το Υπουργείο Υγείας θορυβήθηκε, διενήργησε επαναληπτικό έλεγχο, εφάρμοσε τα πρωτόκολλα όπως και όφειλε. Απόδειξη είναι ότι το λάθος εντοπίστηκε άμεσα.

–Τι θα απαντούσατε σε όσους επικαλούνται θεωρίες συνωμοσίας σε σχέση με την πανδημία;

–Πρέπει να κατανοήσουμε ότι ο κόσμος έχει κουραστεί. Βγήκαμε από το οριζόντιο lockdown με οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Αυτό το πλαίσιο δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες σε συνδυασμό με ότι είναι μια πρωτόγνωρη κατάσταση οπότε ευνοεί την παραπληροφόρηση σε σχέση με την πανδημία και να οδηγεί πιθανότατα σε κάποιες αντιδράσεις σε σχέση με τη σοβαρότητα ή τη διαχείριση. Από εκεί και πέρα, ως επιστήμονες οφείλουμε ν' ακολουθούμε την τεκμηριωμένη γνώση και ακολούθως να την αξιολογούμε και να βοηθούμε συμβουλευτικά για το πώς προχωρούμε. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι υπάρχει μία πανδημία, ένας νέος ιός που επηρεάζει σε πολλούς τομείς κάθε χώρα. Οτιδήποτε άλλο, δεν με αφορά ως επιστήμονα. Πρέπει να λειτουργήσω με γνώμονα την επιστήμη και τα δεδομένα. Όλες οι απόψεις είναι σεβαστές, πρέπει ν' ακούγονται αρκεί να μην είναι τροχοπέδη ενός προβλήματος που αφορά τη δημόσια υγεία.

–Ενόψει φθινοπώρου και της εμφάνισης της γρίπης, τίθεται ζήτημα μιας δίδυμης επιδημίας; Υπάρχει πλάνο γι' αυτό το ενδεχόμενο;

–Κατά τους χειμερινούς μήνες έχουμε έξαρση μιογενών λοιμώξεων μεταξύ αυτών και της εποχικής γρίπης. Επειδή σε πολλές ιογενείς λοιμώξεις του αναπνευστικού συστήματος υπάρχουν πολλά κοινά κλινικά συμπτώματα, αυτό ενδεχομένως να μας οδηγήσει σε δυσκολία διαχείρισης ατόμων που παρουσιάζουν τα συμπτώματα αυτά. Επίσης κάθε χρόνο αναμένουμε να έχουμε και σοβαρά νοσούντες από γρίπη, άρα φέτος θα έχουμε και λόγω της πανδημίας αύξηση του συνολικού αριθμού των σοβαρά νοσούντων από ιογενείς λοιμώξεις του αναπνευστικού. Είναι σημαντικό, όμως, να τονιστεί από την παρούσα εμπειρία του νότιου ημισφαίριου που διανύει τώρα τη χειμερινή περίοδο, ότι λαμβάνουμε το μήνυμα πως η τήρηση των μέτρων ατομικής προστασίας βοηθά όχι μόνο στην ελάττωση της μετάδοσης του ιού SARs-COV-2 αλλά και του ιού της γρίπης. Άρα τα μέτρα ατομικής υγιεινής και προστασίας, το μέτρο της φυσικής αποστασιοποίησης και της μάσκας θα έχουν και επιπρόσθετες ωφέλειες για τη διαχείριση φέτος το χειμώνα των λοιμώξεων που μεταδίδονται με τον ίδιο τρόπο με αναπνευστικά σταγονίδια όπως και η γρίπη.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ Α. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ**

25 χρόνια Ιντερνετ στην Κύπρο

Κλείνουν 25 χρόνια από τη λειτουργία της πρώτης υπηρεσίας ίντερνετ στην Κύπρο. Μέχρι τότε δεν υπήρχε στην Κύπρο υπηρεσία ίντερνετ και οι πολίτες βρίσκονταν σε πολύ μειονεκτική θέση έναντι των άλλων πολιτών της Ευρώπης. Σημειώνεται ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο είχε ξεκινήσει εμπορικά η υπηρεσία ίντερνετ από τον Μάρτιο του 1992 και στην Ελλάδα το 1993. Το 1995 βρίσκει την Κύπρο και το Ιράν να είναι οι μόνες χώρες που δεν υπήρχε καθόλου υπηρεσία ίντερνετ.

Από το τέλος του 1994 άρχισαν να πυκνώνουν οι φωνές διαμαρτυρίας και διοργανώνονταν συζητήσεις με θέμα την επίσπευση της εισαγωγής του ίντερνετ στην Κύπρο. Μετά από πιέσεις των πολιτών η ΣΥΤΑ κατέθεσε την άνοιξη του 1995 στη Βουλή διατίμηση για το τέλος πρόσβασης στο ίντερνετ, το οποίο ήταν 20 φορές πιο ακριβό από το τέλος της απλής τηλεφωνίας, ζητώντας η πρόσβαση στο ίντερνετ να χρεώνεται 5 σεντ το λεπτό.

Δηλαδή ένας συνδρομητής αν ήταν συνδεδεμένος στο ίντερνετ για μια ώρα την ημέρα θα κατέβαλλε στη ΣΥΤΑ 90 λίρες τον μήνα (!) τηλεπικοινωνιακό τέλος και στον αντίστοιχο πάροχο ίντερνετ 10 με 20 λίρες μηνιαία συνδρομή, αφού τότε η σύνδεση γινόταν με αναλογικές τηλεφωνικές γραμμές με χρήση μόντεμ. Η ΣΥΤΑ εξήγησε ότι τα ακριβά αυτά τέλη πρόσβασης θα αντιστάθμιζαν την απώλεια εσόδων από τις άλλες υπηρεσίες φαξ, TELEX και X.25 καθιστώντας την Κύπρο ως τη μόνη χώρα στον κόσμο που θα είχε εικοσαπλάσιο τέλος πρόσβασης στο ίντερνετ και αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να μη διαδοθεί η καινοτόμα αυτή υπηρεσία στις λαϊκές μάζες και να παραμείνει μια ακριβή υπηρεσία μόνο για τις επιχειρήσεις. Το χειρότερο από όλα ήταν η παντελής έλλειψη κυπριακής παρουσίας στον κυβερνοχώρο. Αν έψαχνε κάποιος στο Yahoo, γιατί τότε Google δεν υπήρχε, στο λήμμα Cyprus, θα έβρισκε μόνο πληροφορίες για τα κατεχόμενα και τη φωτογραφία του κατοχικού ηγέτη Ραούφ Ντενκτάς να φιγουράρει στη θέση του Προέδρου.

Σήμερα, είκοσι πέντε χρόνια μετά, η Κύπρος βρίσκεται στην ίδια μειονεκτική θέση κατέχοντας μια από τις τελευταίες θέσεις στην ΕΕ στη ψηφιακή οικονομία πολύ ακριβή και αργή υπηρεσία ίντερνετ.

Η μόνη κυπριακή παρουσία στο ίντερνετ ήταν η ιστοσελίδα δύο φοιτητών του MIT, του Γιώργου Ζαχαρία (σημερινού President στην ΚΑΥΑΚ) και του Παναγιώτη Ζαφείρη (σημερινού πρύτανη του ΤΕΠΑΚ).

Παρακολουθώντας από μακριά την κατάσταση και έχοντας εμπειρία για την παντοδυναμία του «Συστήματος» στην Κύπρο, θεώρησα ότι έπρεπε να γίνει μια επανάσταση για να εξαναγκαστεί η ΣΥΤΑ να προσφέρει το ίντερνετ στην Κοινωνία των Πολιτών της Κύπρου σε προσιτές τιμές. Αφού συμφωνήσαμε με τη Hellas On Line για την πρώτη σταθερή σύνδεση με το ίντερνετ, στις 14 Ιουλίου ο τότε αρχιεπίσκοπος Κύπρου ενέκρινε τη δαπάνη για την κάλυψη του κόστους προμήθειας του πρώτου δικτυακού εξοπλισμού και της ευθείας σύνδεσης με την Ελλάδα.

Έφερα «παράνομα» μέσα στη βαλίτσα μου τον πρώτο δικτυακό εξοπλισμό, δηλαδή, χωρίς την εξασφάλιση της νενομισμένης έγκρισης από τη ΣΥΤΑ και κανόνισα με τον ΟΤΕ τη γρήγορη εγκατάσταση της ευθείας γραμμής στις εγκαταστάσεις του ΛΟΓΟΥ. Συνδέσαμε με το router 32 τηλεφωνικές γραμμές που ήταν εγκατεστημένες στο ΛΟΓΟ για τηλεψηφοφορίες, και στις 31 Αυγούστου 1995, εξήγγειλα την υπηρεσία ίντερνετ με τέλος πρόσβασης τοπικής τηλεφωνίας και όχι με την απαγορευτική εικοσαπλάσια χρέωση που σκόπευε να επιβάλει η ΣΥΤΑ.

Τόση ήταν η ζήτηση της νέας υπηρεσίας που την 1η Σεπτεμβρίου 1995 οι δρόμοι γύρω από το κτίριο του ΛΟΓΟΥ είχαν γεμίσει από δεκάδες αυτοκίνητα ενδιαφερομένων που ήθελαν να εγγραφούν στη νέα αυτή υπηρεσία.

Με την ανακοίνωση της υπηρεσίας ίντερνετ, το «Σύστημα» της Κύπρου πιάστηκε στον ύπνο και από τις αντιδράσεις μπορεί κάποιος να καταλάβει πολλά. Υπήρχαν δηλώσεις από τον τότε πρόεδρο και τον τότε γενικό διευθυντή της ΣΥΤΑ ότι η εισαγωγή του ίντερνετ από το ΛΟΓΟ ήταν βόμβα στα θεμέλια της ΣΥΤΑ και ότι υπήρχε κίνδυνος πτώχευσής της. Μέλη του Δ.Σ. της ΣΥΤΑ επισκέπτονταν τον τότε αρχιεπίσκοπο και του έλεγαν ότι η ΣΥΤΑ θα πτωχεύσει και ότι θα αδυνατεί από την πτώχευση να προσφέρει τις υπηρεσίες της στην Εθνική Φρουρά. Τα Ταχυδρομεία διαμαρτυρήθηκαν γιατί θα έχαναν έσοδα από τη διακίνηση της αλληλογραφίας λόγω της εισαγωγής του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Οι διάφοροι «οικονομολόγοι» έλεγαν στον τότε αρχιεπίσκοπο ότι το ίντερνετ είναι μια παγκόσμια φούσκα και ότι με την προώθηση της υπηρεσίας θα πτωχεύσει η Αρχιεπισκοπή και πολλά άλλα.

Η ΣΥΤΑ έκοψε τελικά τις τηλεφωνικές γραμμές πρόσβασης και αυτή η ενέργειά της προκάλεσε πολλαπλές αντιδράσεις από τους πολίτες και την τότε κυβέρνηση, με αποτέλεσμα μετά από μερικές μέρες να υπαναχωρήσει ατάκτως και να αποκαταστήσει την πρόσβαση των συνδρομητών στον κόμβο του ΛΟΓΟΔΙΚΥΟΥ και να προχωρήσει κανονικά η εξάπλωση του ίντερνετ στην Κύπρο όπως σε κάθε άλλη χώρα.

Σήμερα, είκοσι πέντε χρόνια μετά, η Κύπρος βρίσκεται στην ίδια μειονεκτική θέση, κατέχοντας μία από τις τελευταίες θέσεις στην Ε.Ε. στην ψηφιακή οικονομία πολύ ακριβή και αργή υπηρεσία ίντερνετ. Αυτό άλλωστε δήλωσε πρόσφατα και ο νέος υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής της Κύπρου. Το «Σύστημα» συνεχίζει φαίνεται να παραμένει πολύ δυνατό και θα χρειαστεί φαίνεται μια νέα επανάσταση αφού αδυνατεί από μόνο του να προχωρήσει μπροστά για το καλό των πολιτών της χώρας.

Ο κ. Χριστόδουλος Α. Πρωτοπαπάς είναι ανώτερος εκτελεστικός διευθυντής HELLAS SAT.

ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

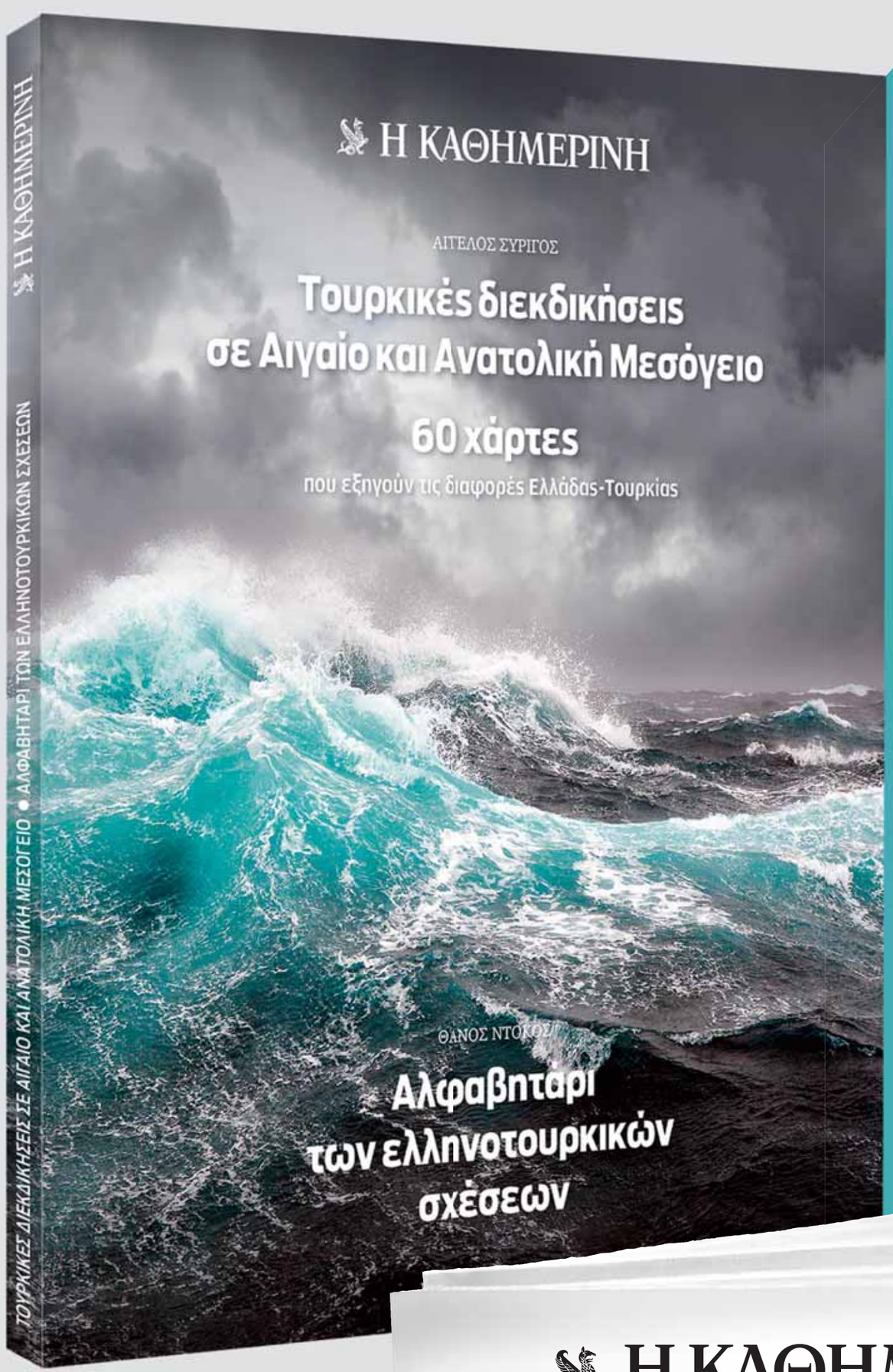

Μια ειδική έκδοση για τις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας και τις τουρκικές διεκδικήσεις στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο.

Με 60 κατατοπιστικούς χάρτες και πλήρη επεξήγηση των όρων και του νομικού πλαισίου.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κρίσιμος Σεπτέμβριος για Αθήνα και Αγκυρα

Η στρατηγική των δύο πλευρών

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Για ένα μήνα εξαιρετικά ευαίσθητων ισορροπιών στην Ανατολική Μεσόγειο προετοιμάζεται η Αθήνα, μετά και το πολύ σαφώς οριοθετημένο χρονοδιάγραμμα που φαίνεται ότι δημιουργείται κατόπιν των αποφάσεων για πλαίσιο κυρώσεων ενόψει της Συνόδου Κορυφής της Ε.Ε. στα τέλη Σεπτεμβρίου, αλλά και της εμφανούς πρόθεσης του Ντόναλντ Τραμπ να αποφύγει την κλιμάκωση σε προεκλογική περίοδο. Η ένταση των τελευταίων εβδομάδων οδήγησε ακόμα και το συνήθως προσεκτικό ΝΑΤΟ να αναλάβει πρωτοβουλίες άνευ προηγουμένου. Οπως εκείνη που ανακοίνωσε το βράδυ της Παρασκευής ο γ.γ. του Βορειοατλαντικού Συμφώνου Γενς Στόλτενμπεργκ στον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, για τη δημιουργία ενός μηχανισμού αντιμετώπισης και εν συνεχεία αποκλιμάκωσης των κρίσεων ανάμεσα σε κράτη-μέλη. Πρόκειται για μια πρωτοφανή εξέλιξη στην ιστορία του ΝΑΤΟ.

Είναι αμφίβολο ότι ο πρόεδρος της Τουρκίας υπολογίζει πως η διπλωματική κινητικότητα των τελευταίων εβδομάδων μπορεί να ανατρέψει τον σχεδιασμό του στην Ανατολική Μεσόγειο, ενδεχόμενο το οποίο λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη από την Αθήνα. Ο Ερντογάν δείχνει να ακολουθεί μια τακτική με ευρεία αποδοχή και σε διπλωματικούς κύκλους της Τουρκίας, βάσει της οποίας μόνο οι κρίσεις ξεκλειδώνουν τις εξελίξεις για πρόοδο σε θέματα που αφορούν τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, υπό το πρίσμα βέβαια των συμφερόντων της Αγκυρας.

Οπως δείχνει η στρατιωτική κινητοποίηση των τελευταίων εβδομάδων, η δραστηριοποίηση του «Ορούτς Ρέις» στα νότια του Καστελλόριζου αποτελεί μεν αντίδραση στη συμφωνία ΑΟΖ Ελλάδας - Αιγύπτου, κυρίως όμως είναι ένας τρόπος διατήρησης του ιδεολογήματος της «Γαλάζιας Πατρίδας» στη ζωή. Μετά το τουρκολιβυκό μνημόνιο, την εδραίωση μιας κάποιας στρατιωτικής παρουσίας στη Λιβύη αλλά και τις βάσεις που διευρύνει στα Κατεχόμενα, η τουρκική ηγεσία φαίνεται ότι εκτιμούσε πως τα ελληνικά περιθώρια αντίδρασης ήταν περιορισμένα.

Οι εξάρσεις των τελευταίων ημερών, που εκφράστηκαν από την ανοίκεια, πολεμική ρητορική του Ταγίπ Ερντογάν και τη χρονική επέκταση των ερευνών του «Ορούτς Ρέις», αποτελούν τις πλέον προφανείς αντιδράσεις από την πλευρά της Αγκυρας. Την εβδομάδα που πέρασε, από την Αγκυρα εκφράστηκε έντονη ανησυχία και για τις συζητήσεις στην Αθήνα περί επέκτασης της αιγιαλίτιδας ζώνης από τα 6 στα 12 ναυτικά μίλια και πέρα από τις ακτές της Δυτικής Ελλάδας.

Το ΝΑΤΟ αναζητεί, πρωτοφανές στα χρονικά, τη δημιουργία ενός μηχανισμού αποκλιμάκωσης των κρίσεων ανάμεσα σε κράτη-μέλη.

Οι κραυγές στα ΜΜΕ, κυρίως όμως οι διπλωματικοί ψίθυροι για το ενδεχόμενο επέκτασης της αιγιαλίτιδας ζώνης και στην Κρήτη, φανερώνουν την πραγματική ανησυχία της Αγκυρας, να μετατραπεί δηλαδή το μεγάλο νησί σε ενός είδους βάση προβολής στρατιωτικής ισχύος που θα απειλεί στην πράξη τα σχέδια των Τούρκων στην περιοχή. Πέρα από την ελληνική στρατιωτική παρουσία και το αυξανόμενα ισχυρό στρατιωτικό αποτύπωμα των ΗΠΑ στη Σούδα, είναι σταδιακά συχνότερη και η μεταστάθευση αεροπορικών δυνάμεων από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ) και τη Γαλλία. Σε αυτό το σχήμα των συνεργασιών με τα ΗΑΕ και τη Γαλλία έχει σημαντικότατο ρόλο ο αρχηγός ΓΕΕΘΑ Κωνσταντίνος Φλώρος, ο οποίος εκτός από το τακτικό σκέλος το οποίο εκ των πραγμάτων εποπτεύει, έχει συνεισφέρει σημαντικά στη χάραξη στρατηγικής για την Κρήτη στην Ανατολική Μεσόγειο.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΤΕΕΦ ΚΥΠΡΟΥ

Ελλάδα, Κύπρος, Γαλλία και Ιταλία συμμετείχαν στη μεγάλη αεροναυτική άσκηση «Ευνομία 2020» που διεξήχθη στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο.

Η ανάγκη ενίσχυσης του στόλου

Ολη αυτή η ναυτική –κατά κύριο λόγο– κινητοποίηση επαναφέρει στην επιφάνεια το ζήτημα των κυρίων μονάδων του Στόλου. Στο υπουργείο Εθνικής Αμυνας έχουν φθάσει τον τελευταίο μήνα προτάσεις από πολλές πλευρές, οι οποίες περιλαμβάνουν από ναυπήγηση νέων μονάδων εντός Ελλάδος μέχρι παραχώρηση παλαιότερων μονάδων για «ενδιάμεση λύση», αλλά και προσπάθειες αναθέρμανσης υποθέσεων (χονδρικά από Γαλλία, ΗΠΑ, Γερμανία, Ισπανία και Βρετανία). Προτεραιότητα, η οποία έχει εγκριθεί και από το Μέγαρο Μαξίμου που επιβλέπει την προσπάθεια προώθησης κάποιων εξοπλιστικών προγραμμάτων, είναι η ταχεία βελτίωση του μέσου όρου ζωής και αποτελεσματικότητας των υφισταμένων πλοίων. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, προκρίνονται προγράμματα που εμπλέκουν την εγχώρια ναυπηγική βιομηχανία, ενώ προχωρούν ταχέως και προμήθειες όπως τα τέσσερα ελικόπτερα MH-60R, που έχουν, άλλωστε, ήδη εγκριθεί. Στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής φαίνεται ότι η κυβέρνηση επιθυμεί ένα εμπροσθοβαρές πρόγραμμα το οποίο θα επιβαρύνει τον προϋπολογισμό κυρίως κατά τα έτη 2020 και 2021.

Τα γαλλικά Ραφάλ

Μετά τα F-16 των ΗΑΕ, αναμένεται να σταθμεύσουν στην Κρήτη επί κάποιο μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και γαλλικά Ραφάλ. Η άσκηση της τελευταίας εβδομάδας και οι συνεκπαιδεύσεις των F-16 της Πολεμικής Αεροπορίας με τα γαλλικά Ραφάλ αποτέλεσαν και ένα τεστ διαλειτουργικότητας ανάμεσα στους δύο τύπους αεροσκαφών. Το ζήτημα προμήθειας Ραφάλ (όπως επισήμανε η «Κ» και την περασμένη Κυριακή) βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο, με τη διαχείρισή του να γίνεται σε ανώτατο επίπεδο, ανάμεσα στον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και τον πρόεδρο της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν. Τις τελευταίες εβδομάδες, στα πολλά στρατηγικά πλεονεκτήματα της Κρήτης προστέθηκε και ένα ακόμα.

Η Προκεχωρημένη Ναυτική Βάση Κυριαμαδίου στην Ανατολική Κρήτη αποδείχθηκε για το Πολεμικό Ναυτικό σημαντικός εφοδιαστικός κρίκος που επέτρεψε σε σημαντικές μονάδες να διατηρήσουν και να ενισχύσουν την αυτονομία τους στην Ανατολική Μεσόγειο. Εχει τη σημασία του ότι περί την Κρήτη πλέουν οι πιο ισχυρές μονάδες του Π.Ν., αλλά και η ενόχληση της Αγκυρας για την επιχείρηση των F-16 που απογειώθηκαν από τη Σούδα. Σε όλη τη στρατηγική που χαράσσεται περί την Κρήτη σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η Αίγυπτος, όπως φάνηκε και από την επιχείρηση μεταφοράς των εννέα αεροσκαφών των ΗΑΕ, τα οποία ξεκίνησαν από τον Περσικό Κόλπο, μεταστάθευσαν στην Αλεξάνδρεια και από εκεί πέρασαν στο ελληνικό νησί.

Με βάση αυτά τα δεδομένα υπάρχουν δύο ενδεχόμενα για το επόμενο χρονικό διάστημα. Το πρώτο, και πλέον αναμενόμενο, είναι η Αγκυρα να συνεχίσει τις επεκτάσεις των NAVTEX περίπου στην περιοχή που έχει δεσμευτεί μέχρι και την 1η Σεπτεμβρίου για ένα εύλογο χρονικό διάστημα. Σε αυτή την περίπτωση θα συνεχιστεί η κατάσταση ελεγχόμενης έντασης των τελευταίων ημερών. Το πλέον αρνητικό ενδεχόμενο είναι, με δεδομένη την παρέλευση των ενενήντα ημερών από το αίτημα αδειοδότησης της ΤΡΑΟ με βάση το τουρκολιβυκό μνημόνιο, να εκδοθεί NAVTEX για έρευνες στα ανατολικά της Κρήτης. Ετσι, καθίσταται σαφές ότι το παιχνίδι επιδεινώνεται ραγδαία. Σε κάθε περίπτωση όμως Αθήνα και Λευκωσία παρατηρούν με ανησυχία και ένα άλλο φαινόμενο, αυτό των ενισχύσεων των κατοχικών δυνάμεων στη βόρεια Κύπρο, αλλά και την ταχεία προώθηση των σχεδίων για ναυτική βάση όχι μόνο στον Βορρά αλλά και στα ανατολικά, την Αμμόχωστο. Δεν είναι τυχαίο ότι σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, η φρεγάτα «Κεμάλ Ρέις» έκανε σε εγκαταστάσεις του τουρκικού ναυτικού στην Αμμόχωστο τις πρόχειρες επιδιορθώσεις που της επέτρεψαν να φωτογραφηθεί δίχως τη ζημιά που υπέστη από την πρύμνη της «Λήμνος» στις 12 Αυγούστου.

Οι διερευνητικές επαφές Ελλάδας - Τουρκίας το 2002-2004

Του **ΤΑΣΟΥ ΓΙΑΝΝΙΤΣΗ***

Την άνοιξη του 2002 ξεκίνησαν διερευνητικές επαφές μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, που μετά το 2004 ατόνησαν. Συχνά, και ιδίως σε περιόδους έντασης των ελληνοτουρκικών σχέσεων, όπως σήμερα, διατυπώνονται ερωτήματα για το πού οδήγησε η διαδικασία εκείνη, αν πέτυχε, αν δημιούργησε προβλήματα, αν είχαν τεθεί «κόκκινες γραμμές», αν είχαν επέλθει συμβιβασμοί σε κάποια ζητήματα, ποιες διαφορές συζητήθηκαν, ποιες περιοχές αφορούσαν οι συζητήσεις και, γενικώς, ερωτήματα που καλύπτουν όλο το φάσμα των γνωστών θεματικών και προβληματισμών.

Είναι σκόπιμο να επισημανθούν τα εξής σημεία γύρω από τη διαδικασία εκείνη:

1. Σκοπός ήταν η επίλυση της νομικής διαφοράς για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο και η διερεύνηση για το αν υπάρχουν σημεία σύγκλισης ως προς τις διαδικασίες επίλυσης της διαφοράς αυτής.

2. Σε αντίθεση με προηγούμενες ή άλλες διαδικασίες, οι διερευνητικές επαφές δεν αποτελούσαν διαδικασία επίσημης ή ανεπίσημης διαπραγμάτευσης. Ολη η προσέγγιση ήταν άτυπη, χωρίς δεσμευτικότητα για καμία πλευρά. Δεν ετίθετο θέμα αποδοχής ή νομιμοποίησης ή δεσμευτικότητας οποιουδήποτε σημείου της διαδικασίας. Οτιδήποτε και αν συζητούνταν, ακόμα και αν διαπιστωνόταν σύγκλιση απόψεων, δεν είχε κανένα χαρακτήρα συμφωνίας. Οτιδήποτε έφτανε σε σημείο ωρίμανσης θα έπρεπε να υπαχθεί στη διαδικασία ad referendum, δηλαδή να εγκριθεί από την πολιτική ηγεσία, οπότε και θα έπαιρνε έναν πιο τυπικό χαρακτήρα. Οχι βεβαίως μεμονωμένα, αλλά ως σύνολο. Κάτι τέτοιο δεν έφτασε ποτέ να γίνει.

3. Οι συζητήσεις ήσαν προφορικές, με ελάχιστα άτυπα σημειώματα σε περίπτωση που κάθε πλευρά έκρινε σκόπιμο να δώσει κάποια πρόσθετη πληροφόρηση.

4. Το περιεχόμενο των συζητήσεων ήταν η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και ένας περιορισμένος αριθμός θεμάτων που ήσαν αλληλένδετα με το θέμα αυτό και τα οποία περιοδικά έρχονται ξανά και ξανά στην επιφάνεια.

Ολη η προσέγγιση ήταν άτυπη, χωρίς δεσμευτικότητα για καμία πλευρά.

5. Τα χωρικά ύδατα αποτελούν προκριματικό ζήτημα για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, ανεξάρτητα με τη σειρά που θα συζητηθούν. Ωστόσο, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, ο προσδιορισμός του εύρους των χωρικών υδάτων προσδιορίζεται με μονομερή ενέργεια κάθε χώρας και δεν ήταν δυνατό να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης.

6. Σε μια σειρά από ζητήματα καταγράφηκαν διαφορετικές απόψεις και οι τρόποι τους οποίους κάθε πλευρά αντιλαμβανόταν ότι θα μπορούσαν να ακολουθηθούν για την επίλυσή τους.

7. Υπήρξαν θέματα που δεν έγιναν δεκτά ως αντικείμενο συζήτησης.

8. Συζητήθηκε το ζήτημα της προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης σε περίπτωση μη σύγκλισης απόψεων για τη διαδικασία επίλυσης θεμάτων που δεν θα είχαν λυθεί, που, όμως, προϋπέθετε όχι απλώς διερευνητικές επαφές, αλλά τυπική διαπραγμάτευση τόσο για τα θέματα που θα ετίθεντο όσο και για μια σειρά προκαταρκτικά ζητήματα που θα συνδέονταν με το συνυποσχετικό που θα έπρεπε να συνταχθεί. Κάθε τέτοιο σημείο θα έπρεπε να συμφωνηθεί.

SHUTTERSTOCK

Σκοπός των επαφών του 2002-2004 ήταν η επίλυση της νομικής διαφοράς για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο και η διερεύνηση για το αν υπάρχουν σημεία σύγκλισης ως προς τις διαδικασίες επίλυσής της.

Υπενθυμίζεται, πάντως, ότι το θέμα της προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης ήταν σημείο της Δήλωσης του Συμβουλίου Κορυφής του Ελσίνκι (Δεκέμβριος 1999).

9. Ο,τι και αν ελέχθη δεν σημαίνει ότι ισχύει σήμερα, δεκαπέντε χρόνια αργότερα. Αν αρχίσει νέος γύρος, είναι αδιάφορο σε ποιο σημείο έφτασε ο παλιός, αφού αυτός δεν δεσμεύει κανένα, εκτός αν οι δύο πλευρές συμφωνήσουν να ξεκινήσουν από σημεία που είχαν συζητηθεί. Δεν αναφέρω τη λέξη «συμφωνηθεί», καθώς δεν αποτελούσε μια διαδικασία όπου θα μπορούσε να συμφωνηθεί κάτι. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί αν έφτανε στο τέλος της και είχε την πολιτική αποδοχή των δύο πλευρών.

10. Ο,τι λέγεται ότι ελέχθη είναι ανεξέλεγκτο, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν συμφωνημένα πρακτικά. Γράφονται και λέγονται απίστευτες ανακρίβειες γύρω από τη διαδικασία εκείνη για λόγους που δεν έχει νόημα ο εντοπισμός τους.

11. Σχέδιο κοινού ανακοινωθέντος για τα θέματα που συζητήθηκαν και τις απόψεις που ανταλλάχθηκαν δεν έφτασε ποτέ σε τελικό στάδιο.

12. Είναι προφανές ότι η ολοκλήρωση της διαδικασίας των διερευνητικών επαφών θα έφερνε σε ανώτατο πολιτικό επίπεδο τα θέματα για τα οποία θα έπρεπε να ληφθούν αποφάσεις. Προφανώς η διαδικασία δεν έφτασε εκεί.

Η διαδικασία των διερευνητικών επαφών επέτρεψε στις δύο πλευρές να κατανοήσουν καλύτερα τις θέσεις και τα επιχειρήματα της άλλης πλευράς. Η διαδικασία ήταν αποφορτισμένη από υπερβολές, ρητορικές κορώνες, καταγγελτικές λογικές. Αποτέλεσε κανάλι ανοικτής γραμμής και επικοινωνίας μεταξύ των δύο χωρών. Σε μια σειρά από ζητήματα έδειξε ότι οι διαφορές θα μπορούσαν να περιοριστούν ή και να ξεπεραστούν και σε κάποιο βαθμό είχαν καταγραφεί και διαδικασίες που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην κατεύθυνση αυτή. Σε διάφορα δημοσιεύματα μετά το 2004 έχουν επισημανθεί ορισμένες ειδικότερες πτυχές των ζητημάτων που συζητήθηκαν τότε. Συνολικά, η προσέγγιση εκείνη συνέβαλε ώστε οι δύο πλευρές να έχουν βρεθεί σε ένα σημείο που, αν συνεχιζόταν, ίσως επέτρεπε την υπέρβαση των ελληνοτουρκικών διαφορών. Αυτό όμως είναι μια υπόθεση.

Ο,τι και αν ελέχθη δεν σημαίνει ότι ισχύει σήμερα, δεκαπέντε χρόνια αργότερα.

Ούτε η Ελλάδα ούτε η Τουρκία κέρδισε ή έχασε οτιδήποτε. Ισως μια μορφή κέρδους είναι ότι και οι δύο μπόρεσαν να πάρουν μια εικόνα για τι θα μπορούσαν να ωφεληθούν αν κατάφερναν ποτέ να λύσουν τα ζητήματα που τις απασχολούν με διαδικασίες από τις οποίες θα έβγαιναν και οι δύο κερδισμένες. Τέτοιο κεκτημένο ακόμα δεν υπάρχει. Η συνέχεια μένει να φανεί στο μέλλον.

Κάθε τέτοια διαδικασία πρέπει να σταθμίζεται με βάση και το πολιτικό και συνολικότερο πλαίσιο με το οποίο συνδέεται χρονικά. Οι διερευνητικές επαφές ακολούθησαν τότε τις αποφάσεις του Ελσίνκι, ξεκίνησαν σε μια φάση στην οποία δινόταν σκληρή μάχη για την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ενωση (με ή χωρίς επίλυση του Κυπριακού), διεξάγονταν σε ένα κλίμα στο οποίο Ε.Ε. και Τουρκία είχαν δείξει ότι ενδιαφέρονταν να ξεκινήσει η διαδικασία ένταξης της δεύτερης και, γενικότερα, σε χρόνο που οι σχέσεις Τουρκίας με τη Δύση βρίσκονταν σε εξαιρετικά καλό επίπεδο, αλλά και η θέση και το βάρος της Ελλάδας στην Ε.Ε. ήταν υψηλά.

Ολοκληρώνοντας, απαντήσεις σε ερωτήματα του τύπου που αναφέρθηκαν στην αρχή δεν μπορούν να δοθούν για έναν βασικό λόγο:

Γιατί τέτοια ερωτήματα (και οι απαντήσεις τους) προϋποθέτουν διαπραγματεύσεις ή, πάντως, διαδικασίες που έχουν κάποια δεσμευτικότητα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ούτε δεσμευτικότητα ούτε διαπραγμάτευση υπήρξε. Είναι χαρακτηριστικό ότι καμία πλευρά δεν επικαλέστηκε ποτέ σημεία που συζητήθηκαν στις διερευνητικές επαφές, γιατί ακριβώς γνωρίζει ότι δεν έχει τίποτα να ωφεληθεί από αυτό. Συνεπώς, τέτοια ερωτήματα θα αφορούν άλλες διαδικασίες.

* Ο κ. Τάσος Γιαννίτσης είναι πρώην αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών.

Το τηλεφώνημα Μητσοτάκη με τον Τραμπ

Ο πρωθυπουργός ανέλυσε τους όρους για έναρξη του διαλόγου με την Αγκυρα

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Αντιμέτωπη με ένα ιδιαίτερα δύσβατο περιβάλλον βρίσκεται με την έναρξη της νέας πολιτικής περιόδου η κυβέρνηση, καθώς ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης καλείται να διαχειριστεί τις πολλαπλές προκλήσεις της διαρκώς κλιμακούμενης τουρκικής επιθετικότητας, της απειλής ενός δεύτερου κύματος κορωνοϊού και της ανάσχεσης των οικονομικών συνεπειών της υγειονομικής κρίσης.

Στην κορυφή της ατζέντας του κ. Μητσοτάκη βρίσκονται εκ των πραγμάτων οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, που κινούνται εδώ και εβδομάδες σε τεντωμένο σχοινί. Ο πρωθυπουργός, κατά τις δύο επικοινωνίες που είχε με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ, κατέστησε σαφές υπό ποιους όρους η Αθήνα θα προσέλθει σε διάλογο: «Είμαστε διατεθειμένοι να ξαναπιάσουμε το νήμα των διερευνητικών από εκεί που σταμάτησαν το 2016, για το ένα και μοναδικό ζήτημα που είναι ο καθορισμός θαλασσίων ζωνών. Και αν δεν μπορέσουμε να συμφωνήσουμε, να καταλήξουμε σε ένα συνυποσχετικό και να πάμε στη Χάγη. Για να ξαναρχίσουμε τις συζητήσεις όμως πρέπει η Τουρκία, που κλιμακώνει διαρκώς τις προκλήσεις, να σταματήσει αμέσως, ώστε να πάμε σε αποκλιμάκωση», ανέφερε, σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Μητσοτάκης, κατά την 20-25 λεπτών επικοινωνία τους. Επί της ουσίας, η Αθήνα ζητεί η Αγκυρα να τερματίσει το μπαράζ των προκλήσεων και να υπάρξει ένα «ικανό διάστημα ηρεμίας, προκειμένου να αποδειχθεί η συνέπεια της άλλης πλευράς στο Αιγαίο», πριν επαναρχίσουν οι διερευνητικές επαφές.

Στο Μέγαρο Μαξίμου δεν υποτιμούν τις στενές σχέσεις που έχουν αναπτύξει ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντ. Τραμπ και ο Ταγίπ Ερντογάν. Ομως αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην «ετοιμότητα» που επέδειξε ο Αμερικανός πρόεδρος να παρέμβει στην εν εξελίξει κρίση, επικοινωνώντας την περασμένη Τετάρτη δύο φορές με τον κ. Μητσοτάκη και μία με τον Τούρκο ομόλογό του. Εξάλλου, το μήνυμα του Αμερικανού προέδρου στον πρωθυπουργό ήταν ότι «θέλω να βοηθήσω στην αποκλιμάκωση». Οπως αναφέρεται, ο κ. Τραμπ σε δύο μήνες βρίσκεται αντιμέτωπος με μια εξαιρετικά δύσκολη εκλογική αναμέτρηση στην οποία προσέρχεται, μάλιστα, με τον ρόλο του «αουτσάιντερ». Ως εκ τούτου, η ψήφος της ελληνικής μειονότητας αποκτά βαρύνουσα σημασία. Επίσης, είναι προφανές ότι θα αποτελούσε τεράστια «σκιά» για τον ίδιο να υπάρξει επί της προεδρίας του «σύρραξη» δύο συμμαχικών στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ χωρών.

Η επίσκεψη Μάας

Με την ίδια ακριβώς λογική, η Γερμανίδα καγκελάριος Αγκελα Μέρκελ δεν θα ήθελε η τρέχουσα γερμανική προεδρία στην Ευρωπαϊκή Ενωση να συνδεθεί με μια ελληνοτουρκική σύγκρουση, είτε λόγω «ατυχήματος», είτε εξαιτίας περαιτέρω κλιμάκωσης από πλευράς Ερντογάν. Πάρα το γεγονός ότι η πρόσφατη επίσκεψη του υπουργού Εξωτερικών Χ. Μάας σε Αθήνα και Αγκυρα δεν απέφερε απτά αποτελέσματα, είναι βέβαιο ότι η Γερμανίδα καγκελάριος θα συνεχίσει να εργάζεται για τη δημιουργία προϋποθέσεων έναρξης του διαλόγου ανάμεσα στις δύο πλευρές. Θα πρέπει, πάντως, να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Μάας μετέφερε στις επαφές του στην ελληνική πρωτεύουσα πως το Βερολίνο αντιλαμβάνεται ότι εάν η Τουρκία επιμείνει στην παραβατική συμπεριφορά της, κάποιας μορφής κυρώσεις στη Σύνοδο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ενωσης, στο τέλος Σεπτεμβρίου, θα είναι μονόδρομος.

Το μήνυμα του προέδρου των ΗΠΑ ότι «θέλει να βοηθήσει» και οι επόμενες κινήσεις της Αγκελα Μέρκελ.

Σε κάθε περίπτωση, η Αθήνα θεωρεί ότι τον τελευταίο μήνα προχώρησε σε δύο καθοριστικές κινήσεις οι οποίες μεταβάλλουν υπέρ της το σκηνικό που επιχειρεί να διαμορφώσει ο κ. Ερντογάν στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο: Με τη συμφωνία για μερική οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο «διεμβόλισε» το τουρκολυβικό μνημόνιο. Ενώ, μέσω της επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια στο Ιόνιο, εξέπεμψε σαφές μήνυμα για το πώς θα κινηθεί, εάν η Αγκυρα εξαγγείλει έρευνες πλησίον ελληνικών νησιών «βασιζόμενη» στη συμφωνία με την κυβέρνηση της Τρίπολης.

Παράλληλα, όπως προαναφέρθηκε, ο κ. Μητσοτάκης έχει εκ των πραγμάτων στραμμένη την προσοχή του στην αποτροπή ενός δεύτερου κύματος του κορωνοϊού. Η κυβέρνηση είναι σαφές ότι θα κινηθεί με πυξίδα τις οδηγίες των ειδικών. Ομως, αποκλείεται το ενδεχόμενο ενός γενικευμένου lockdown, όπως εκείνο του περασμένου Μαρτίου. Αντιθέτως, εάν υπάρξει μεγάλη αύξηση των κρουσμάτων θα πρέπει να αναμένεται η λήψη μέτρων «τύπου Πόρου» και στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη.

Τέλος, κρίσιμη είναι η στήριξη της οικονομίας, καθώς η ύφεση το τρέχον έτος μπορεί να προσεγγίσει ή και να υπερβεί το 8%. Ο κ. Μητσοτάκης θα παρουσιάσει σε δύο εβδομάδες στη ΔΕΘ τον σχεδιασμό της κυβέρνησης που θα στηρίζεται σε δύο πυλώνες: Σε δέσμη μέτρων για τη στήριξη επιχειρήσεων και εργαζομένων στους πληττόμενους από τον κορωνοϊό κλάδους. Και σε διαρθρωτικές παρεμβάσεις με βαθύτερο ορίζοντα. Στο πλαίσιο αυτό, ο πρωθυπουργός αναμένεται να ανακοινώσει μειώσεις σε φόρους και εισφορές, περιλαμβανομένης της εισφοράς αλληλεγγύης.

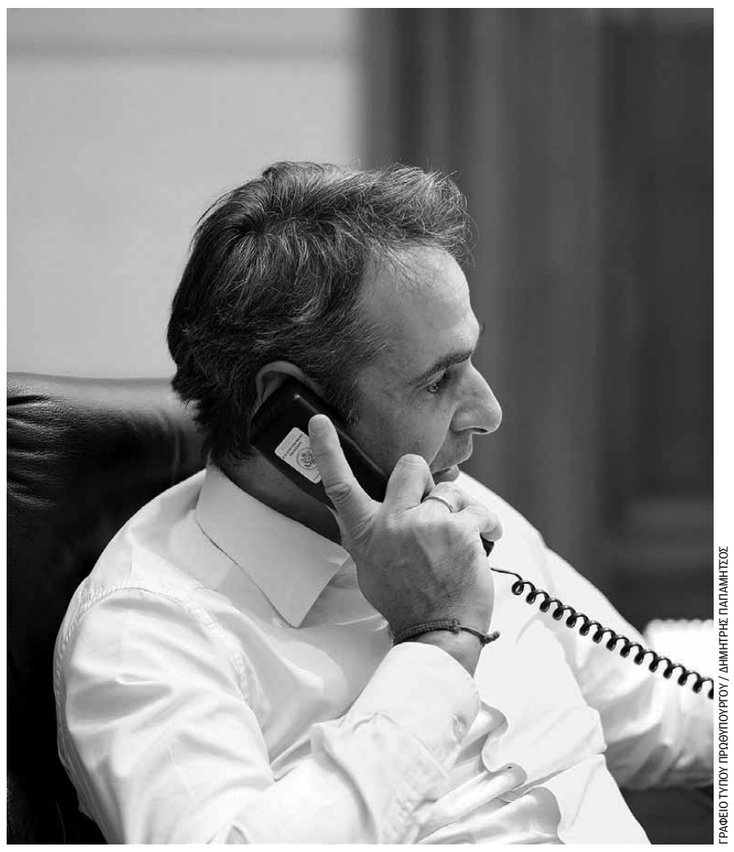

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

«Για να ξαναρχίσουμε τις συζητήσεις πρέπει η Τουρκία να σταματήσει αμέσως τις προκλήσεις, ώστε να πάμε σε αποκλιμάκωση», ανέφερε, σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Μητσοτάκης κατά την 20-25 λεπτών επικοινωνία που είχε με τον Αμερικανό πρόεδρο.

Προθεσμία της Ε.Ε. προς την Αγκυρα

Εάν δεν συνετιστεί μέχρι τις 24/9, η Σύνοδος Κορυφής θα αποφασίσει κυρώσεις

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Διχασμένη παραμένει η Ευρωπαϊκή Ενωση όσον αφορά τον τρόπο διαχείρισης της διαρκώς αυξανόμενης τουρκικής επιθετικότητας στην Ανατολική Μεσόγειο. Σε μία εβδομάδα έντονης αλλά –προς το παρόν τουλάχιστον– ατελέσφορης κινητικότητας διεθνώς για την εκτόνωση της ελληνοτουρκικής κρίσης, οι ρωγμές αυτές καλύφθηκαν στο άτυπο συμβούλιο εξωτερικών υποθέσεων (ΣΕΥ) που έλαβε χώρα την Πέμπτη και την Παρασκευή στο Βερολίνο. Η επιμονή της Αγκυρας στην παραβατική συμπεριφορά της ενόψει της έκτακτης Συνόδου Κορυφής στις 24-25 Σεπτεμβρίου δεν αποκλείεται να τις επαναφέρει στην επιφάνεια.

Προς το παρόν, η ευρωπαϊκή στρατηγική απέναντι στην Τουρκία συνεχίζει να ακροβατεί μεταξύ του καρότου του ευρωτουρκικού διαλόγου για τα πολλαπλά σύνθετα ζητήματα που ταλανίζουν τις διμερείς σχέσεις και του μαστιγίου πιθανών νέων κυρώσεων. Στον κατάλογο πιθανών κυρώσεων που παρουσίασε προφορικά στη σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. για την Εξωτερική Πολιτική Ζοζέπ Μπορέλ, περιλαμβάνονται στοιχεία που θα θορυβήσουν την Αγκυρα. Στη σχετική λίστα, είπε ο κ. Μπορέλ την Παρασκευή, μπορεί να συμπεριληφθούν πλοία και άλλα περιουσιακά στοιχεία που εμπλέκονται στις παράνομες δραστηριότητες, στα οποία ενδέχεται να απαγορευθεί η πρόσβαση σε ευρωπαϊκές υποδομές, κεφάλαια και τεχνολογία. Επιπλέον, πρόσθεσε, υπάρχει η δυνατότητα επιβολής κυρώσεων σε τομεακό επίπεδο, που θα αφορούν «τους τομείς της τουρκικής οικονομίας που είναι πιο στενά συνδεδεμένοι με την ευρωπαϊκή οικονομία».

Η προθεσμία που τέθηκε είναι η 24η Σεπτεμβρίου, ημερομηνία έναρξης της έκτακτης Συνόδου Κορυφής της Ε.Ε. με αντικείμενο τις σχέσεις με την Τουρκία. Οπως ανέφεραν τόσο ο κ. Μπορέλ όσο και ο Γερμανός υπουργός Εξωτερικών, Χάικο Μάας, αν έως τότε δεν έχει υπάρξει αποκλιμάκωση στην περιοχή, η Σύνοδος θα επικεντρωθεί στην επιλογή των κυρώσεων. Ο κ. Μπορέλ κάλεσε την Αγκυρα να «σταματήσει τις μονομερείς ενέργειες» στην περιοχή και είπε πώς η αποκλιμάκωση είναι «βασική προϋπόθεση» για να υπάρξει διάλογος. Αντιστοίχως, ο κ. Μάας τόνισε ότι «η Τουρκία πρέπει να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις, να μη συνεχίσει τις προκλήσεις που τακτικά συμβαίνουν» στην Ανατολική Μεσόγειο. «Θέλουμε να υπάρξει εποικοδομητικός διάλογος» μεταξύ των δύο πλευρών, είπε ο επικεφαλής της γερμανικής διπλωματίας, αναφέροντας ότι η διαμεσολαβητική προσπάθεια του Βερολίνου «θα συνεχιστεί και τις επόμενες ημέρες και εβδομάδες».

Ωστόσο, η επίδειξη ενότητας αυτή μεταξύ των «27» είναι επισφαλής. Η Ελλάδα και η Κύπρος, με τη στήριξη της Γαλλίας και αρκετών άλλων χωρών (με πιο ένθερμη την Αυστρία), επιμένουν ότι η επίμονα παραβατική συμπεριφορά της Αγκυρας επιτάσσει την επέκταση των κυρώσεων εις βάρος της – ο Νίκος Δένδιας την Παρασκευή χαρακτήρισε την κίνηση αυτή «απόλυτη αναγκαιότητα» για να επιτευχθεί η αποκλιμάκωση στην περιοχή. Η Γερμανία, όμως, όπως άλλωστε και η Ιταλία και η Ισπανία, εξακολουθούν να δίνουν προτεραιότητα στην αναζήτηση ενός πλαισίου διαλόγου, τόσο απευθείας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας όσο και ευρύτερα για το συνολικό φάσμα των ευρωτουρκικών σχέσεων. Η εκτίμηση όσων υιοθετούν τη συγκεκριμένη προσέγγιση είναι ότι η Αγκυρα θα αντιδράσει σε ανακοίνωση νέων κυρώσεων με περαιτέρω σκλήρυνση της στάσης της και θα εξανεμιστούν, έτσι, οι όποιες προσδοκίες για μια νέα ευρω-τουρκική συνεννόηση.

Παρά την ανησυχία των Ευρωπαίων για την τουρκική πολιτική στην Ανατολική Μεσόγειο, η επίδειξη ενότητας μεταξύ των «27» στο θέμα αυτό είναι επισφαλής.

«Υπάρχει ευρεία ανησυχία στην Ε.Ε. για την τουρκική πολιτική, αλλά σε αυτό το πλαίσιο, υπάρχει ένα ευρύ φάσμα προτιμήσεων και εργαλείων», εξηγεί στην «Κ» ο Ιαν Λέσερ, αντιπρόεδρος του German Marshall Fund of the United States και επικεφαλής του γραφείου Βρυξελλών της δεξαμενής σκέψης. «Στο ένα άκρο βρίσκεται η Γαλλία, που διαθέτει τη βούληση και τη στρατιωτική δύναμη πυρός για να επιδείξει πυγμή στην περιοχή. Η Γερμανία δεν προτίθεται να κάνει κάτι τέτοιο, ενώ ίσως έχει την πιο σφαιρική εικόνα του ρόλου της Τουρκίας σε μια ευρύτερη εμβέλεια θεμάτων, πέραν της Ανατολικής Μεσογείου. Αλλοι ανησυχούν για τη στάση της Αγκυρας, αλλά δεν νιώθουν άνετα με τις κυρώσεις ως εργαλείο».

Με το θεσμικό πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε. ως έχει –«όχι ακριβώς ευέλικτο στον σχεδιασμό του», όπως το θέτει ο Λέσερ– «το αποτέλεσμα είναι μια εν πολλοίς κοινή κατανόηση της κρίσης στις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας, αλλά ένας βαθμός αδράνειας όταν φτάνει η ώρα για δράση». Οπως και το ζήτημα της Λευκορωσίας, καταλήγει, η Τουρκία «θα είναι μια πραγματική δοκιμασία για τη βούληση της Ε.Ε.».

Ανακατεύει την εσωκομματική τράπουλα ο Τσίπρας

Οι νέοι βουλευτές και τα στελέχη που επανέρχονται

Η δημοσκοπική ανάκαμψη είναι μονόδρομος για τον ΣΥΡΙΖΑ τους επόμενους μήνες. Το 2020 δεν ήταν μια καλή χρονιά, με την αξιωματική αντιπολίτευση να κινείται λίγο πάνω από το 20%, απέχοντας σχεδόν 10 μονάδες από το εκλογικό αποτέλεσμα του προηγούμενου Ιουλίου. Από τη στιγμή που ο κορωνοϊός και η οικονομική κρίση που έχει επιφέρει ήρθαν για να μείνουν, στην Κουμουνδούρου ψάχνουν τρόπους να ξεφύγουν από την εσωστρέφεια και να καρπωθούν την πολιτική φθορά που αναμένουν πως θα έχει η κυβέρνηση.

Οι εκκρεμότητες είναι πολλές στη λίστα του προέδρου: Η διεξαγωγή του 3ου συνεδρίου με τον παραδοσιακό τρόπο έχει σχεδόν αποκλειστεί λόγω της πανδημίας, ο μετασχηματισμός δεν μπορεί να λάβει σάρκα και οστά, πολλά στελέχη επιμένουν στις δημόσιες αντιπαραθέσεις και σε «φάλτσα» μέσω αναρτήσεων ή συνεντεύξεών τους, το ΚΙΝΑΛ εμφανίζεται όλο και πιο απόμακρο, ενώ για την επιχειρούμενη εδώ και καιρό διεύρυνση προς το Κέντρο ένα ερώτημα πλανάται στην Κουμουνδούρου: «Χωράνε τελικά όλοι στον ΣΥΡΙΖΑ;» Οι παλαιοί κομματικοί εξακολουθούν να καταλογίζουν στον Αλέξη Τσίπρα πως θα έπρεπε να είχε προχωρήσει στη διεξαγωγή του συνεδρίου τον περυσινό Δεκέμβριο, υποστηρίζοντας πως ο δυϊσμός που υπάρχει αυτή τη στιγμή, με την παράλληλη λειτουργία της Πολιτικής Γραμματείας και του Πολιτικού Συμβουλίου, δεν βοηθάει το κόμμα.

Φρεσκάρισμα

Το πρώτο σήμα για το restart και τα απαραίτητα μηνύματα θα τα δώσει ο κ. Τσίπρας τις επόμενες ημέρες με τον ανασχηματισμό που ετοιμάζει σε επίπεδο τομεαρχών. Τελικές αποφάσεις δεν έχουν ληφθεί ακόμα, όμως ένα φρεσκάρισμα θεωρείται από όλους ότι είναι απαραίτητο μετά 14 μήνες στην αντιπολίτευση. Νέοι βουλευτές, που δεν έχουν έως τώρα αναλάβει νευραλγικά πόστα, φέρονται να έχουν ήδη αξιολογηθεί από τον πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ με βάση τη μέχρι τώρα παρουσία και τις δημόσιες εμφανίσεις τους, σε μια προσπάθεια να ανακατέψει την τράπουλα και να φέρει καινούργια πρόσωπα στο προσκήνιο, ανεξαρτήτως τάσεων.

Αλλαγές θα γίνουν, επίσης, στα «σκιώδη» υπουργεία που δεν έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα, ενώ, όπως είχε δημοσιεύσει η «Κ» από την προηγούμενη εβδομάδα, θεωρείται πιθανή η μετακίνηση του Νίκου Παππά σε άλλο πόστο, προκειμένου να «σβηστεί» όσο είναι δυνατόν η υπόθεση Μιωνή. Αυτό και μόνο θα δημιουργήσει ορισμένες καραμπόλες στο οικονομικό επιτελείο της Κουμουνδούρου, που θα αναλάβει πρωταγωνιστικό ρόλο από τον Σεπτέμβριο, καθώς αναμένεται και η αναπτυξιακή πρόταση του κόμματος. Το πρόσωπο που θα την αναλάβει αναζητείται, αφού η Λούκα Κατσέλη, εκτός του ότι εξαρχής επιθυμούσε να έχει συμβουλευτικό ρόλο, φέρεται να μη συμφώνησε στα πρόσωπα που θα στελεχώσουν την επιτροπή εμπειρογνωμόνων. Τόσο οι προεδρικοί όσο και οι «53+» περιμένουν να δουν αν ο Αλέξης Τσίπρας θα διατηρήσει τις ισορροπίες που υπάρχουν αυτή τη στιγμή στους τομεάρχες, καθώς επτά-οκτώ στελέχη εκτιμάται ότι κινούνται εξ αριστερών του προέδρου στο υπάρχον σχήμα. Δεν είναι λίγοι όσοι προεξοφλούν την απομάκρυνση του Παύλου Πολάκη από τη θέση του αναπληρωτή τομεάρχη Εσωτερικών.

Στη Θεσσαλονίκη αναμένεται να δώσει το στίγμα της αντιπολιτευτικής τακτικής και να εγκαινιάσει την αντεπίθεση προς την κυβέρνηση.

Οι ίδιες πηγές επισημαίνουν πως δύο πρόσωπα (εκτός Κοινοβουλευτικής Ομάδας) θεωρούνται πιθανά, έπειτα από βολιδοσκόπηση που έχει γίνει, για τον ρόλο του αναπληρωτή εκπροσώπου Τύπου, δίπλα στον Αλέξη Χαρίτση. Στον τομέα της Επικοινωνίας, σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», έχει αποφασιστεί να ενισχυθούν οι επαφές του κόμματος με τον ξένο Τύπο και τους ανταποκριτές του και ρόλο υπευθύνου των διεθνών ΜΜΕ εξετάζεται να αναλάβει ο Λευτέρης Κρέτσος, που επανενεργοποιείται στον ΣΥΡΙΖΑ. Αυτή την εβδομάδα προγραμματίζεται να συνεδριάσει η Πολιτική Γραμματεία, όπου σε στενό κύκλο ο πρόεδρος θα αναλύσει όλα τα τρέχοντα ζητήματα της επικαιρότητας καθώς και τις εσωκομματικές πρωτοβουλίες που σκέφτεται να αναλάβει.

Στην Κουμουνδούρου ήδη προετοιμάζουν την άνοδο του Αλέξη Τσίπρα στη Θεσσαλονίκη. Εκεί αναμένεται να δώσει το στίγμα της αντιπολιτευτικής τακτικής που θα ακολουθήσει και να εγκαινιάσει την αντεπίθεση προς την κυβέρνηση. Εστω και σε περιορισμένο κοινό, ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης θα μιλήσει στους παραγωγικούς φορείς το Σάββατο 19 Σεπτεμβρίου, ενώ την επόμενη ημέρα σχεδιάζεται να πραγματοποιήσει την καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου, προσαρμοσμένη και αυτή στις νέες συνθήκες που επιβάλλει η πανδημία.

Ο Αλέξης Τσίπρας κρατάει ακόμη κρυφά τα χαρτιά του. Το πρώτο σήμα για το restart και τα απαραίτητα μηνύματα θα τα δώσει τις επόμενες ημέρες, με τον ανασχηματισμό που ετοιμάζει σε επίπεδο τομεαρχών.

Νόμος και τάξη η εκλογική ατζέντα του Τραμπ

Καμία αναφορά στην υγειονομική κρίση

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Με σημαία την αποκατάσταση του νόμου και της τάξης, μια στρεβλή θριαμβολογία για τα επιτεύγματά του στην οικονομία των ΗΠΑ και στην εξωτερική πολιτική της Ουάσιγκτον, την έλλειψη αναφορών στην πανδημία και στην όξυνση των φυλετικών διακρίσεων, ο πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ διεκδικεί την επανεκλογή του στις εκλογές του Νοεμβρίου. Σκιαγραφώντας μια ζοφερή εικόνα για την κατάσταση της χώρας σε περίπτωση που επικρατήσει ο Δημοκρατικός αντίπαλός του Τζο Μπάιντεν, ο Τραμπ προσπαθεί να κινητοποιήσει μια ξεχωριστή δημογραφική ομάδα, τους κατοίκους των προαστίων και δη τις λευκές γυναίκες («απελπισμένες νοικοκυρές» τις βαφτίζει ο αμερικανικός Τύπος, επικαλούμενος έναν έντονα σεξιστικό όρο). Η ψήφος τους μπορεί πάντως να αποδειχθεί καθοριστική για την ενδεχόμενη νίκη του.

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ επενδύει στον φόβο που προκαλούν στην πληθυσμιακή αυτή κατηγορία οι εικόνες από τις οργισμένες διαδηλώσεις και τα επεισόδια στο Ουισκόνσιν, στο Σιάτλ, στη Μινεάπολη και στο Πόρτλαντ, μετά τα αλλεπάλληλα επεισόδια αστυνομικής βίας εις βάρος άοπλων μαύρων πολιτών. Πάντως, φαίνεται ότι η στρατηγική αυτή αποδίδει καρπούς, αφού η ψαλίδα σε κρίσιμες πολιτείες κλείνει τον τελευταίο καιρό και το προβάδισμα του Δημοκρατικού υποψηφίου περιορίζεται. Δεν είναι τυχαίο ότι και ο ίδιος ο Μπάιντεν υποχρεώθηκε να αποδοκιμάσει τις λεηλασίες. «Η περιττή βία δεν θα επουλώσει τις πληγές», δήλωσε ο Δημοκρατικός υποψήφιος, μετακομίζοντας σε μια ατζέντα που αποτελεί προνομιακό πεδίο του Τραμπ.

Σύμφωνα με τις περιγραφές του προέδρου, ο Μπάιντεν είναι «μαριονέτα της ριζοσπαστικής Αριστεράς», «δούρειος ίππος που ανοίγει τον δρόμο για τον σοσιαλισμό, την καταστροφή των προαστίων και τον αφοπλισμό των πολιτών», με στόχο «τη διάλυση του αμερικανικού ονείρου». Και ο ίδιος είναι ο μοναδικός που μπορεί να αποτρέψει τη δυστοπία, όπου βίαιοι αναρχικοί και εγκληματίες θα απειλούν ανενόχλητοι νομοταγείς πολίτες, ενώ «η χώρα θα ανήκει πλέον στην Κίνα» και οι παράνομοι μετανάστες θα απολαμβάνουν μαζική αμνηστία. Με εξαίρεση την Πρώτη Κυρία των ΗΠΑ Μελάνια Τραμπ, από το συνέδριο έλειψαν οι αναφορές στα πρόσφατα επεισόδια φυλετικής βίας. Αν παρακολουθούσε κανείς τις τετραήμερες εργασίες του, θα έμενε με την εντύπωση ότι το βασικό ζήτημα βίας στις ΗΠΑ σήμερα εκπορεύεται από τους αντιρατσιστές και αντιφασίστες ακτιβιστές.

Υπήρξαν, ωστόσο, νύξεις και προς τους μαύρους ψηφοφόρους, προκειμένου να μη δοθεί η εντύπωση ότι το επιτελείο του προέδρου έχει αποφασίσει ότι η συγκεκριμένη κατηγορία έχει χαθεί οριστικά για τον Τραμπ. Από τον Μπεν Κάρσον, τον μοναδικό μαύρο υπουργό της κυβέρνησης, μέχρι την Κιμ Κλέισιτς, τη δυναμική μαύρη υποψήφια για το Κογκρέσο στο Μέριλαντ, η επωδός ήταν κοινή: οι Δημοκρατικοί θεωρούν τις ψήφους μας δεδομένες, αλλά δεν είναι.

Η ανάληψη του χρίσματος των Ρεπουμπλικανών μπροστά στον Λευκό Οίκο από τον Ντόναλντ Τραμπ ήταν ίσως η πιο τραντα-χτή απόδειξη κατάλυσης της διάκρισης των εξουσιών από τον σημερινό πρόεδρο. Είχε προηγηθεί το μήνυμα του υπουργού Εξωτερικών Μάικ Πομπέο προς το συνέδριο του κόμματος από το Ισραήλ, όπου βρισκόταν για διπλωματική αποστολή με χρήματα των Αμερικανών φορολογουμένων, κάτι επίσης πρωτόγνωρο στα κομματικά χρονικά. Οι περισσότεροι ομιλητές είχαν το ίδιο επίθετο με τον πρόεδρο, η σύζυγός του Μελάνια, οι κόρες του Ιβάνκα και Τίφανι, οι γιοι του, η νύφη του, Λάρα. Οπως επισημαίνουν οι New York Times, το φετινό συνέδριο ήταν μια επίδειξη προσωπολατρίας προς τον Τραμπ, από την οποία απουσίαζαν όλα τα πολιτικά τζάκια των Ρεπουμπλικανών: οι Μπους, οι Τσέινι, πρώην πρόεδροι των ΗΠΑ, στελέχη περασμένων ρεπουμπλικανικών κυβερνήσεων, όπως η Κοντολίζα Ράις, και άλλοι εκπρόσωποι του κατεστημένου του κόμματος. Μάλιστα, ο πρώην υπουργός Εξωτερικών Κόλιν Πάουελ επέλεξε να εμφανιστεί στο συνέδριο των Δημοκρατικών.

Ολοι οι συμμετέχοντες στο συνέδριο απέφυγαν τις αναφορές στην πανδημία, λόγω της κακής διαχείρισής της από τον Τραμπ, και όπου γινόταν μνεία αυτής, ο χρόνος ήταν πάντα παρελθοντικός, λες και η κρίση έχει ξεπεραστεί. Το ενδιαφέρον είναι πως, ενώ οι Δημοκρατικοί ξέχασαν τελείως το ζήτημα της ρωσικής ανάμειξης στις προηγούμενες εκλογές, οι Ρεπουμπλικανοί έκαναν ταξίδι στον χρόνο, επτά μήνες πίσω, και επανήλθαν πολλές φορές στο θέμα της διαδικασίας παραπομπής του προέδρου, παρουσιάζοντάς το ως συνωμοσία εις βάρος του.

Προσπαθεί να κινητοποιήσει υπέρ του τους κατοίκους των προαστίων και δη τις λευκές γυναίκες – «απελπισμένες νοικοκυρές», κατά τον αμερικανικό Τύπο.

«Καλός άνθρωπος»

Τέλος, ένα επίμονο μήνυμα καθ' όλη τη διάρκεια του συνεδρίου, κατά το CNN, ήταν ότι ο Τραμπ είναι πιο συμπαθής άνθρωπος από ό,τι φαίνεται. Μετά την επιχείρηση εξωραϊσμού του από την οικογένειά του και την προσπάθεια της Πρώτης Κυρίας των ΗΠΑ να δώσει μια πιο συναισθηματική πτυχή στην προεδρία του κατά την ομιλία της, στενοί συνεργάτες του επιχείρησαν να τον περιγράψουν ως άνθρωπο που βρίθει ενσυναίσθησης. «Ενας καλός και αξιοπρεπής άνθρωπος. Εύχομαι να ήσασταν στο πλευρό του μαζί μου για να δείτε την απέραντη καλοσύνη του σε οποιονδήποτε γνωρίζει», ανέφερε χαρακτηριστικά ο Νταν Σκαβίνο, ο γκουρού του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, που συχνά κρύβεται πίσω από τα προσβλητικά tweets του Τραμπ. «Ημουν με τον πατέρα μου και έχω δει την οδύνη στα μάτια του κάθε φορά που ενημερώνεται για τις ζωές που χάθηκαν από αυτήν την πανδημία», είπε από την πλευρά της η κόρη του Ιβάνκα.

A.P.

Ο Ντόναλντ Τραμπ και... σχεδόν όλο του το σόι επί σκηνής, στο συνέδριο του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, στον Λευκό Οίκο. Οι περισσότεροι ομιλητές είχαν το ίδιο επίθετο με τον πρόεδρο.

Πολιτείες-κλειδιά

Ο Μπάιντεν προηγείται του Τραμπ σε έξι πολιτείες που θεωρούνται αποφασιστικής σημασίας για την κατάκτηση της προεδρίας τον Νοέμβριο, ωστόσο η ψαλίδα από τον Ρεπουμπλικανό αντίπαλό του κλείνει σταδιακά. Λιγότερο από τρεις μήνες απομένουν έως την αναμέτρηση και, σύμφωνα με δημοσκόπηση του δικτύου CNBC, ο Μπάιντεν έχει κατά μέσον όρο προβάδισμα 3% στις πολιτείες-κλειδιά της Αριζόνα, της Φλόριντα, του Μίσιγκαν, της Βόρειας Καρολίνας, της Πενσιλβάνια και του Ουισκόνσιν. Μόνο που στη Βόρεια Καρολίνα είναι μόνο 1%, 2% στην Αριζόνα και 3% σε Φλόριντα και Πενσιλβάνια, αντιστοίχως. Στο Ουισκόνσιν προηγείται κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες και στο Μίσιγκαν κατά έξι. Να σημειωθεί ότι τον περασμένο μήνα, με βάση την ίδια έρευνα, ο Μπάιντεν βρισκόταν πίσω από τον Τραμπ. Ο τέως πρόεδρος των ΗΠΑ, Μπαράκ Ομπάμα, είναι ο μοναδικός Δημοκρατικός υποψήφιος που κατάφερε να εξασφαλίσει τον έλεγχο της πολιτείας τα τελευταία χρόνια: το πέτυχε το 2008, όχι όμως και το 2012. Στη Φλόριντα, μια πολιτεία όπου δεν έχει την πολυτέλεια να χάσει ο Τραμπ, ο πρόεδρος περιόρισε το προβάδισμα του Μπάιντεν, από 6% τον περασμένο μήνα σε 3% τον Αύγουστο. Τέλος, στην Αριζόνα, μια πολιτεία όπου ουδείς Δημοκρατικός υποψήφιος έχει κερδίσει από το 1996, ο Μπάιντεν προηγείται του Τραμπ με 49% έναντι 47%. Ο Τραμπ κέρδισε την προεδρία το 2016 σοκάροντας τους Δημοκρατικούς με νίκες στην Πενσιλβάνια, στο Μίσιγκαν και στο Ουισκόνσιν. Ηταν ο πρώτος Ρεπουμπλικανός που κέρδισε αυτές τις δύο πολιτείες από το 1988 και ο πρώτος που κέρδισε το Ουισκόνσιν από το 1984. Η κούρσα είναι αμφίρροπη και στις τρεις αυτές πολιτείες.

Επενδύουν στις ταραχές οι Ρεπουμπλικανοί

Δύο νεκροί και ένας τραυματίας ήταν ο απολογισμός της επίθεσης 17χρονου αυτόκλητου βοηθού των αστυνομικών δυνάμεων, ο οποίος άνοιξε πυρ με αυτόματο όπλο εναντίον διαδηλωτών στην κωμόπολη Κενόσα του Ουισκόνσιν τα ξημερώματα της Τετάρτης. Η κωμόπολη, μεταξύ Μιλγουόκι και Σικάγο, στις όχθες της λίμνης Μίσιγκαν, βίωνε την Πέμπτη την τέταρτη κατά σειρά νύχτα διαδηλώσεων μετά τον βαρύ τραυματισμό του Αφροαμερικανού Τζέικομπ Μπλέικ από λευκό αστυνομικό.

Ο 17χρονος δράστης της επίθεσης παραπέμφθηκε ενώπιον της δικαιοσύνης με κατηγορίες ανθρωποκτονίας από πρόθεση, ενώ, σύμφωνα με το ποινικό δίκαιο της πολιτείας, θα δικαστεί ως ενήλικος. Ο νεαρός είναι θαυμαστής των ειδικών δυνάμεων της αστυνομίας, ενώ σε φωτογραφίες από προεκλογική εκδήλωση του Ντόναλντ Τραμπ πέρυσι στην Αϊόβα εικονίζεται στην πρώτη σειρά, σύμφωνα με δημοσίευμα του περιοδικού Politico.

Ο εν λόγω νεαρός εμφανίζεται σε βίντεο, μετά την πράξη του, να βαδίζει προς το μέρος συγκεντρωμένων αστυνομικών με υψωμένα τα χέρια, αλλά συνεχίζοντας να φέρει το αυτόματο όπλο του, τύπου AR-15, περασμένο στον ώμο του, και να τους ανακοινώνει υψηλόφωνα ότι «σκότωσε κάποιον». Ο συστηματικά διχαστικός και ενίοτε ρατσιστικός λόγος του προέδρου Τραμπ μοιάζει να έχει νομιμοποιήσει ψυχικά ασταθείς οπαδούς του να πάρουν τον νόμο στα χέρια τους, στηρίζοντας τις πράξεις τους πάνω στη γεμάτη φοβίες, αποκαλυπτικού τύπου ρητορική του Αμερικανού προέδρου.

Στην ομιλία του ενώπιον του συνεδρίου των Ρεπουμπλικανών, ο αντιπρόεδρος Μάικ Πενς εμφάνισε τις βίαιες ταραχές στην Κενόσα ως απόρροια της ανικανότητας των Δημοκρατικών να επιβάλουν την τάξη στις πόλεις τους. Ο κυβερνήτης του Ουισκόνσιν, Τόνι Εβερς, και ο δήμαρχος της Κενόσα, Τζον Ανταράμιαν, είναι Δημοκρατικοί.

Καθώς η εκλογικά κρίσιμη πολιτεία του Ουισκόνσιν αντιμετωπίζει το φάσμα της κοινωνικής αναταραχής, ορισμένοι Δημοκρατικοί εκφράζουν φόβους ότι οι λεηλασίες και οι συγκρούσεις με την αστυνομία ενισχύουν το επιχείρημα του Τραμπ ότι αυτή θα είναι η ζωή των Αμερικανών με μια «ακροαριστερή» κυβέρνηση Μπάιντεν. Οσο περισσότερο διαρκούν οι ταραχές τόσο περισσότεροι αναποφάσιστοι ψηφοφόροι των προαστίων θα πάψουν να αντιμετωπίζουν με συμπάθεια το κίνημα «Οι ζωές των μαύρων έχουν αξία» (BLM) κατά της αστυνομικής βίας.

Οπαδός του Τραμπ ο 17χρονος που σκότωσε δύο διαδηλωτές στον απόηχο του βαρύτατου τραυματισμού του Τζέικομπ Μπλέικ.

«Η κατάσταση αυτή εξυπηρετεί τον Τραμπ. Σημαντική μερίδα αναποφάσιστων δεν έχει ιδεολογικά κίνητρα και μπορεί εύκολα να μετακινηθεί από το ένα κόμμα στο άλλο», λέει ο πρώην δήμαρχος του Μάντισον, στο Ουισκόνσιν, Πολ Σόγκλιν. Από την πλευρά του, ο Τραμπ δεν χάνει την ευκαιρία να εμφανίζει μια δεύτερη θητεία του ως το καλύτερο αντίδοτο στις ταραχές, στέλνοντας ξεκάθαρο μήνυμα μέσω του Μάικ Πενς, την Τετάρτη. «Ο νόμος και η τάξη θα επανέλθουν στους δρόμους της χώρας μας και για κάθε Αμερικανό, ανεξάρτητα από τη φυλή, την πίστη ή το χρώμα του», είπε ο Πενς.

Προβεβλημένοι Ρεπουμπλικανοί άσκησαν επίσης κριτική στον Δημοκρατικό υποψήφιο Τζο Μπάιντεν για την ολιγωρία του απέναντι στο κύμα λεηλασιών και βίαιων ταραχών αυτής της εβδομάδας στην Κενόσα. Ο τέως αντιπρόεδρος είχε καταδικάσει την αιματηρή σύλληψη του Μπλέικ, αλλά περίμενε μέχρι την Τετάρτη για να μιλήσει για τις διαδηλώσεις, σε βίντεο που δημοσιοποίησε σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Η οργή για τον τραυματισμό του Μπλέικ, που θα του στερήσει την ικανότητα να περπατάει, ξεπέρασε τις διαδηλώσεις στους δρόμους της Κενόσα όταν οι παίκτες της ομάδας μπάσκετ Μιλγουόκι Μπακς, στην οποία ανήκει και ο Γιάννης Αντετοκούνμπο, αποφάσισαν αιφνιδιαστικά να μποϊκοτάρουν το παιχνίδι των ημιτελικών. Η πρωτοβουλία των παικτών βρήκε μιμητές σε πολλές άλλες ομάδες επαγγελματικών σπορ, όπως το μπέιζμπολ, το φούτμπολ, ακόμη και το τένις, με τη Ναόμι Οζάκα να ανακοινώνει ότι μποϊκοτάρει τον τελικό στη Νέα Υόρκη.

Οι εκτεταμένες καταστροφές στην Κενόσα κάνουν, όμως, πολλούς κατοίκους ακόμη πιο καχύποπτους απέναντι στον πολιτικό κόσμο και στις Αρχές. Ο Αφροαμερικανός Ρόναλντ Γκλόβερ λέει ότι είδε ομάδες βαριά οπλισμένων λευκών ανδρών να «περιπολούν» τους δρόμους τις τελευταίες ημέρες και συνέστησε στον εντεκάχρονο γιο του να πέφτει στο πάτωμα του δωματίου κάθε φορά που θα ακούει τον ξερό ήχο πυροβόλου όπλου.

Ο Ράντι Μπράις, που υπήρξε υποψήφιος της αριστερής πτέρυγας των Δημοκρατικών για την πολιτειακή Βουλή, καγχάζει όταν ακούει ότι ο Τραμπ είναι ο υποψήφιος «του νόμου και της τάξης», επισημαίνοντας τον μεγάλο αριθμό συμβούλων και στελεχών του Λευκού Οίκου που αντιμετώπισαν ποινικές διώξεις. «Είναι πολύ θλιβερό και θα ήθελα να μη γινόταν, αλλά από την άλλη δεν υπάρχει άλλη δίοδος παρά η βία για την έκφραση της αγανάκτησης. Η οργή έχει ξεχειλίσει. Τι πρέπει να γίνει για να σταματήσει η αστυνομία να πυροβολεί ανθρώπους;» αναρωτιέται ο Μπράις.

Ο πρώην δήμαρχος Σόγκλιν, από την πλευρά του, ανησυχεί ότι ορισμένοι Δημοκρατικοί πολιτικοί δεν δίνουν τη δέουσα προσοχή στα προβλήματα που δημιουργούν οι ταραχές στους μικρούς επιχειρηματίες και στους κατοίκους της περιοχής, οι οποίοι αναζητούν προστασία. Η ανασφάλεια αυτή απειλεί να γίνει η σημαντικότερη αιτία μετακίνησης αναποφάσιστων ψηφοφόρων προς τον πρόεδρο Τραμπ. «Η εντύπωση που επικρατεί στον κόσμο του Ουισκόνσιν είναι ότι θύματα των ταραχών και των λεηλασιών είναι αθώοι πολίτες. Βλέπουν μικρά καταστήματα να καίγονται, θέσεις εργασίας να χάνονται και δεν αντέχουν άλλο», σημειώνει ο Σόγκλιν.

REUTERS, A.P.

EPA

Διαδηλωτές στην Κενόσα. Οσο περισσότερο διαρκούν οι ταραχές, τόσο περισσότεροι αναποφάσιστοι ψηφοφόροι των προαστίων θα πάψουν να αντιμετωπίζουν με συμπάθεια το κίνημα «Οι ζωές των μαύρων έχουν αξία».

Με γκάζι στην κούρσα για το εμβόλιο

Ελπιδοφόρα μηνύματα από το μέτωπο της επιστήμης και ανησυχίες για τις πιέσεις από πολιτικούς ηγέτες που αδημονούν

Της **ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΔΗ**

Επιταχύνεται ο παγκόσμιος επιστημονικός αγώνας για την παρασκευή ενός αποτελεσματικού και ασφαλούς εμβολίου κατά της COVID-19. Ομως η διεθνής προσπάθεια έχει εν μέρει μετατραπεί, όπως άλλωστε συνέβη και με την κατάκτηση του Διαστήματος, σε απόπειρα εδραίωσης γεωπολιτικής και επιστημονικής υπεροχής, κάτι που θα έχει άγνωστες συνέπειες για τη δημόσια υγεία.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) πρόσφατα ανακοίνωσε ότι 170 εμβόλια, που βρίσκονται σε διάφορα στάδια κλινικής δοκιμής, αξιολογούνται. Επτά από αυτά βρίσκονται στη φάση 3, το τελικό στάδιο πριν από την έγκρισή τους από τους ρυθμιστικούς μηχανισμούς. Ολα καταγράφουν ενθαρρυντικά αποτελέσματα.

Το εμβόλιο της Moderna Inc, παραδείγματος χάριν, φαίνεται να έχει καλά αποτελέσματα και στις ηλικίες άνω των 56 ετών, πυροδοτώντας την παραγωγή αντισωμάτων όπως στους νεότερους και δημιουργώντας ελπίδες για την προστασία των ευάλωτων ομάδων.

Το εμβόλιο που αναπτύσσεται από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και τη φαρμακοβιομηχανία AstraZeneca πυροδοτεί ανοσοποιητική αντίδραση και παραγωγή λεμφοκυττάρων Τ, και αναμένεται να τεθεί προς αξιολόγηση από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς στα τέλη του χρόνου, εφόσον συγκεντρωθούν επαρκή στοιχεία για την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητά του. Λιγότερο αισιόδοξος, ο καθηγητής Κρις Ουίτι, επικεφαλής των υγειονομικών υπηρεσιών της Αγγλίας, εκτιμά ότι δεν θα υπάρχει εμβόλιο πριν από τον χειμώνα 2021-22.

Η Κίνα, τη Δευτέρα, αποκάλυψε ότι έχει ήδη ξεκινήσει τον μαζικό εμβολιασμό συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων, με το εμβόλιο που ανέπτυξε η κρατική φαρμακοβιομηχανία Sinopharm, σε συνεργασία με τη Στρατιωτική Ακαδημία Επιστημών. Το εμβόλιο πυροδοτεί ανοσοποιητική αντίδραση, έχει σπάνιες και ήπιες παρενέργειες, αλλά δεν έχει ακόμα ολοκληρώσει τη φάση 3 της κλινικής δοκιμής, που πραγματοποιείται στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Η εταιρεία εκτιμά ότι το εμβόλιό της θα βρίσκεται στα φαρμακεία τον Δεκέμβριο.

Με την έναρξη του εμβολιασμού, το Πεκίνο «υπέκλεψε» την «παγκόσμια πρώτη» στη χρήση εμβολίου κατά της COVID-19 από τη Μόσχα. Πριν από μερικές ημέρες, ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν, τονίζοντας με την παρουσία του την εθνική σημασία της εξέλιξης, ανακοίνωσε ότι το ρωσικό εμβόλιο Sputnik 5 είναι το πρώτο παγκοσμίως που εγκρίθηκε για ευρεία χρήση, ύστερα από μόλις δύο μήνες κλινικής έρευνας. Μάλιστα, τόνισε ότι ήδη εμβολιάστηκε μία από τις κόρες του. Το Sputnik 5 παρήχθη στο ερευνητικό εργαστήριο Γκαμελάγια, σε συνεργασία με το ρωσικό υπουργείο Αμυνας. Χορηγείται σε δύο δόσεις και, σύμφωνα με το ρωσικό υπουργείο Υγείας, προσφέρει διετή προστασία από τον κορωνοϊό. «Γνωρίζω ότι είναι αποτελεσματικό, πυροδοτεί την ανάπτυξη ανοσίας και –επαναλαμβάνω– πέρασε από όλα τα αναγκαία τεστ», κόμπασε ο Ρώσος πρόεδρος. Πολλοί επιστήμονες, ωστόσο, στη Ρωσία και στο εξωτερικό, όπως και ο ΠΟΥ, εξεπλάγησαν από την ταχύτητα με την οποία παρασκευάστηκε το εμβόλιο, αλλά και την απόλυτη μυστικότητα που περιέβαλε την ανάπτυξή του. Την Τετάρτη ανακοινώθηκε ότι τους επόμενους δύο μήνες θα εγκριθεί και δεύτερο ρωσικό εμβόλιο, αυτή τη φορά, του Ινστιτούτου Ιολογίας της Σιβηρίας.

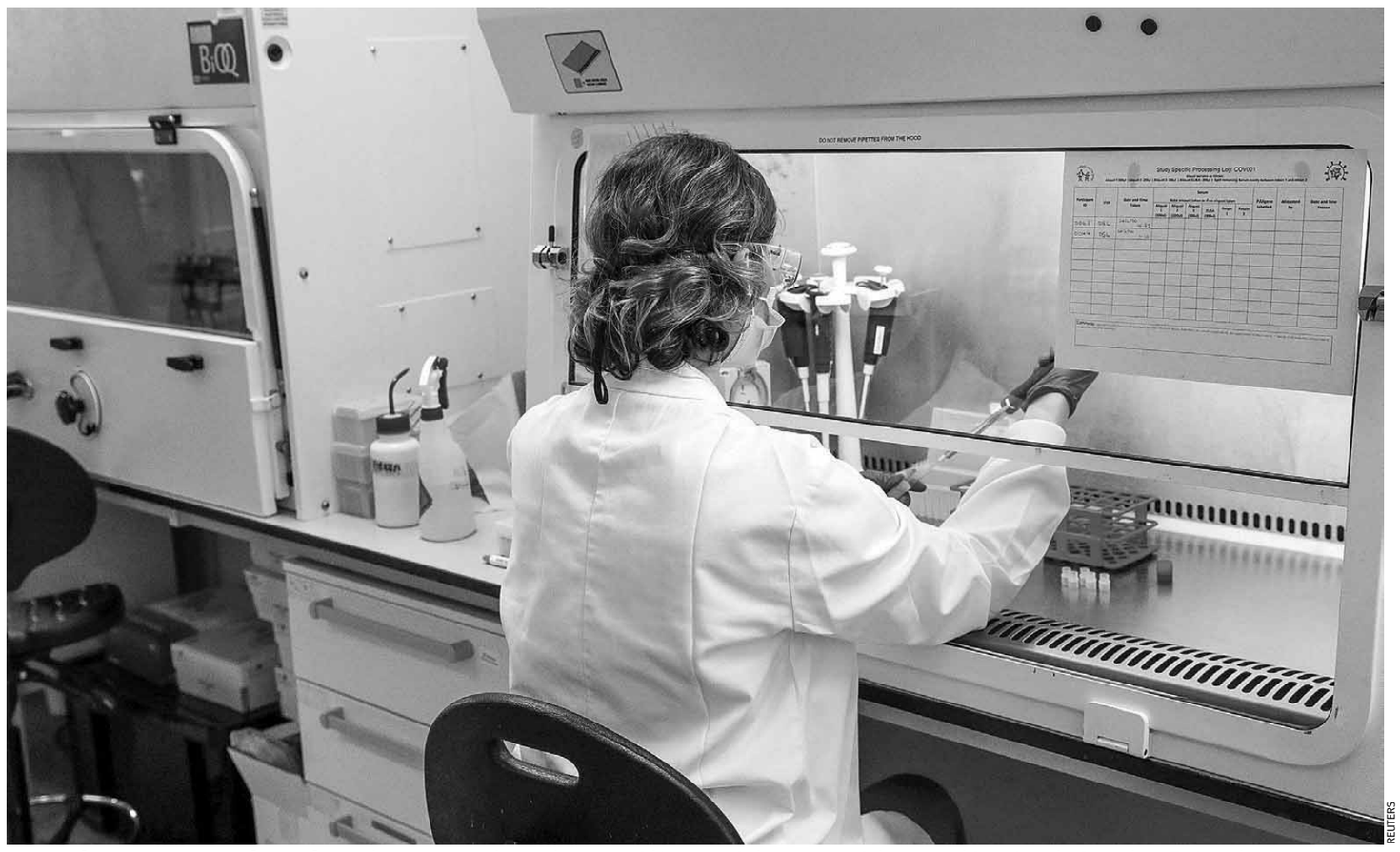

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας πρόσφατα ανακοίνωσε ότι 170 εμβόλια, που βρίσκονται σε διάφορα στάδια κλινικής δοκιμής, αξιολογούνται. Επτά από αυτά βρίσκονται στη φάση 3, το τελικό στάδιο πριν από την έγκρισή τους από τους ρυθμιστικούς μηχανισμούς.

REUTERS

Ειδικοί προειδοποιούν για τους κινδύνους που εγκυμονεί για τη δημόσια υγεία ενδεχόμενη έγκριση εμβολίων χωρίς όλους τους αναγκαίους ελέγχους.

Διάθεση «επιτάχυνσης των ελεγκτικών διαδικασιών» για την «τάχιστη» έγκριση του εμβολίου της Οξφόρδης φαίνεται να έχει και ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ, που αναζητεί εύκολο τρόπο για να βγει από τη δυσμενή θέση στην οποία βρίσκεται. Οι ΗΠΑ, σε χρονιά εκλογών, καταγράφουν περίπου 5 εκατομμύρια κρούσματα κορωνοϊού και θρηνούν περίπου 180.000 θανάτους από COVID-19. Σύμφωνα με δημοσίευμα των Financial Times, η αμερικανική κυβέρνηση θα προσπαθήσει να υπερκεράσει τη συμβατική διαδικασία έγκρισης του εμβολίου από τον Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA), προκειμένου να λάβει «έγκριση για επείγουσα χρήση» τον Οκτώβριο και ο μαζικός εμβολιασμός να ξεκινήσει πριν από τις εκλογές της 3ης Νοεμβρίου. Ενα τέτοιο εγχείρημα πιθανώς να κλονίσει την ήδη περιορισμένη εμπιστοσύνη των Αμερικανών στα εμβόλια.

Καταγγελία

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Αμερικανός πρόεδρος ασκεί πιέσεις στον FDA για να επιτύχει τον στόχο του. Προ εβδομάδος, κατήγγειλε μέσω Twitter τον οργανισμό και το «βαθύ κράτος» ότι εκουσίως καθυστερούν τις κλινικές δοκιμές των εμβολίων «ώστε να μη διατίθενται πριν από τις προεδρικές εκλογές» και τόνισε την απόλυτη ανάγκη επίσπευσης της διαδικασίας. Με ανάλογο τρόπο, παλαιότερα ο Αμερικανός πρόεδρος άσκησε πιέσεις προκειμένου να επισπεύσει την έγκριση διάφορων «θαυματουργών θεραπειών» κατά της COVID-19, όπως της χλωροκίνης, και πολύ πρόσφατα της χορήγησης πλάσματος αναρρωννυόντων.

Ο δρ Ουαλίντ Ζελάντ, επικεφαλής του Κέντρου Φαρμακευτικής Πολιτικής και Συνταγογράφησης του Πανεπιστημίου του Πίτσμπουργκ, υποστηρίζει ότι τα στοιχεία για την αποτελεσματικότητα της χορήγησης πλάσματος παραποιήθηκαν από τον FDA, επισημαίνοντας ότι ο πρόεδρος Τραμπ προσπαθεί να πολιτικοποιήσει τη διαδικασία έγκρισης φαρμάκων και εμβολίων κατά της COVID-19. «Τους επόμενους μήνες, καθώς θα συγκεντρώνονται τα στοιχεία από τις κλινικές μελέτες των εμβολίων, η ασφάλεια εκατομμυρίων ανθρώπων θα εξαρτάται από την επιστημονική κρίση του FDA. Αν "υπερβάλει" στην εκτίμησή του, θα βρεθούμε ενώπιον ενός τεράστιου προβλήματος», δήλωσε χαρακτηριστικά.

Ακόμα και η μεταβολή των συστάσεων των Κέντρων Ελέγχου Παθήσεων και Πρόληψης (CDC) για τα τεστ κορωνοϊού, ώστε να γίνονται μόνο σε ασθενείς με συμπτώματα και όχι σε ασυμπτωματικούς στο πλαίσιο ιχνηλάτησης επαφών επιβεβαιωμένου κρούσματος, αποδόθηκε από αξιωματούχο του CDC σε «άνωθεν πιέσεις». Ο πρόεδρος Τραμπ είχε άλλωστε επανειλημμένως δηλώσει ότι «οι ΗΠΑ πρέπει να κάνουν λιγότερα τεστ».

Τα φάρμακα

Αν και απέχουμε από την οριστική φαρμακευτική θεραπεία της COVID-19, πολλά, υπό δοκιμήν, σκευάσματα έχουν ικανοποιητικά αποτελέσματα. Ανάμεσά τους κυριαρχούν:

1. Δεξαμεθαζόνη. Κατά τη διάρκεια έρευνας, η δεξαμεθαζόνη συνέβαλε στην επιβίωση του ενός από τους οκτώ διασωληνωμένους ασθενείς. Σήμερα περιλαμβάνεται στο πρωτόκολλο νοσηλείας των βαρύτερων κρουσμάτων.

2. Πλάσμα αναρρωννυόντων. Το πλάσμα ασθενών που ανέρρωσαν από COVID-19 είναι πλούσιο σε αντισώματα. Οι ειδικοί δηλώνουν ότι δεν διαθέτουν επαρκή στοιχεία για την αποτελεσματικότητα της χορήγησης πλάσματος.

3. Ρεμδεσιβίρη. Το σκεύασμα έχει χρησιμοποιηθεί κατά καιρούς κατά της ηπατίτιδας C και κατά του Εμπολα. Στην COVID-19 μικραίνει τον χρόνο νοσηλείας, αλλά παραμένει άγνωστο αν περιορίζει τη θνησιμότητα.

4. Τοσιλιζουμάμπη. Ανοσοκατασταλτικός παράγων, που χορηγείται κατά της ρευματοειδούς αρθρίτιδας. Ως ενέσιμο μπλοκάρει την ιντερλευκίνη 6. Οταν χορηγήθηκε σε Ιταλούς ασθενείς, μείωσε τον κίνδυνο διασωλήνωσης.

5. Αντιυπερτασικά χάπια. Μελέτη έδειξε ότι υπερτασικοί ασθενείς είχαν μικρότερο κίνδυνο σοβαρής ασθένειας ή θανάτου εφόσον λάμβαναν αναστολείς του μετατρεπτικού ενζύμου αγγειοτενσίνης (ACEi) ή αποκλειστές υποδοχέων αγγειοτενσίνης. Ωστόσο τα σκευάσματα είναι άχρηστα σε ασθενείς με κορωνοϊό που δεν είναι υπερτασικοί.

6. Εισπνεόμενη ιντερφερόνη - βήτα. Μικρή βρετανική μελέτη έδειξε ότι το εισπνεόμενο σκεύασμα, που χορηγείται σε ασθενείς με σκλήρυνση κατά πλάκας, περιορίζει τον χρόνο νοσηλείας ασθενών με COVID-19.

Γιατί στην Καλιφόρνια ξεσπούν τόσες δασικές πυρκαγιές;

Οι τέσσερις παράγοντες που «άναψαν» τον σπινθήρα και οδήγησαν στο φετινό εφιαλτικό καλοκαίρι

Των **KENDRA PIERRE LOUIS**
και **JOHN SCHWARZ**
THE NEW YORK TIMES

Η Καλιφόρνια φλέγεται. Περισσότερα από 1,6 εκατ. στρέμματα έχουν μετατραπεί σε στάχτη τις τελευταίες εβδομάδες. Πολλές πυρκαγιές πυροδοτήθηκαν από τους χιλιάδες κεραυνούς που έπεσαν στην περιοχή. Οι ασυνήθιστα υψηλές για την εποχή θερμοκρασίες και οι θυελλώδεις άνεμοι δημιούργησαν την «ιδανική συνταγή» για την πύρινη κόλαση. Επτά άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και δεκάδες χιλιάδες εγκατέλειψαν τις εστίες τους, αναζητώντας ασφαλές καταφύγιο, μια πραγματική πρόκληση μεσούσης της πανδημίας.

Γιατί, όμως, η Καλιφόρνια είναι τόσο ευάλωτη στις πυρκαγιές και ποιοι παράγοντες τις καθιστούν τόσο καταστροφικές; Πρώτα απ' όλα, για τη δυσάρεστη πραγματικότητα ευθύνονται σε μεγάλο ποσοστό οι κλιματικές συνθήκες της πολιτείας.

Οπως εξηγεί ο βιοκλιματολόγος του Παρατηρητηρίου της Γης Λαμόν - Ντόχερτι του πανεπιστημίου Κολούμπια, Παρκ Ουίλιαμς, «η πυρκαγιά είναι κάτι εξαιρετικά απλό. Αρκεί η ύπαρξη ξηρής βλάστησης και μία σπίθα, και τα υπόλοιπα είναι ιστορία». Η υγρασία στην Καλιφόρνια αυξάνεται κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου και του χειμώνα. Το καλοκαίρι, η βλάστηση αποξηραίνεται λόγω έλλειψης βροχοπτώσεων και υψηλών θερμοκρασιών. Η ξηρά βλάστηση, λοιπόν, μεταβάλλεται σε προσάναμμα.

Η πολιτεία ήταν πάντα ευάλωτη στις πυρκαγιές, όμως στην παρούσα δυσμενή κατάσταση συμβάλλει και η κλιματική αλλαγή. «Οι θερμοκρασίες είναι αρκετά υψηλότερες από τις συνήθεις εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Η βλάστηση αποξηραίνεται ταχύτερα και καίγεται ευκολότερα», εξηγεί ο δρ Ουίλιαμς.

Η τήρηση αρχείων για τις πυρκαγιές στην Καλιφόρνια ξεκίνησε το 1932. Είναι, λοιπόν, εύκολο να διαπιστώσει κανείς ότι οι δέκα μεγαλύτερες πυρκαγιές σημειώθηκαν μετά το 2000. Ανάμεσά τους η μεγαλύτερη στην ιστορία της πολιτείας, αυτή του Μοντεσίνο, το 2018.

Ακόμα και αν οι φυσικές συνθήκες είναι ιδανικές για ολοκαύτωμα, χρειάζεται και κάποιος να ανάψει τον πρώτο σπινθήρα. Κάποιες φορές αυτός ο «κάποιος» είναι η φύση, όπως συμβαίνει με τους κεραυνούς. Ομως, τις περισσότερες φορές για αυτόν ευθύνεται ο άνθρωπος. «Οι περισσότερες πυρκαγιές στη Νότια Καλιφόρνια είναι προϊόν ανθρώπινης δραστηριότητας». Πολλές θανατηφόρες πυρκαγιές πυροδοτήθηκαν από την πτώση πυλώνων και καλωδίων ηλεκτρικού ρεύματος. Η πυρκαγιά Καρ του 2018, η έκτη μεγαλύτερη στην ιστορία της πολιτείας, ξεκίνησε όταν έσκασε το ελαστικό ενός φορτηγού, με αποτέλεσμα να προσκρούσει σε πεζοδρόμιο και να προκληθεί σπινθήρας.

Υπεράνθρωπες είναι οι προσπάθειες των πυροσβεστών στην Καλιφόρνια να θέσουν υπό έλεγχο τις φωτιές, οι οποίες έχουν μετατρέψει σε στάχτη περισσότερα από 1,6 εκατ. στρέμματα.

A.P.

Ο δρ Ουίλιαμς τονίζει ότι οι άνθρωποι διαρκώς φτιάχνουν τις συνθήκες για τη δημιουργία σπινθήρων και καθώς η εποχή της ξηρασίας διαρκεί για μεγάλο χρονικό διάστημα «ενισχύεται και η πιθανότητα δημιουργίας ενός τέτοιου σπινθήρα σε λάθος στιγμή. Πάντα, βέβαια, υπάρχει και το ενδεχόμενο εμπρησμού». Επίσης, η ανοικοδόμηση οικισμών κοντύτερα σε δασικές περιοχές αυξάνει τις πιθανότητες δασικής πυρκαγιάς.

Ενας άλλος σημαντικός παράγοντας που καθιστά τόσο καταστροφικές τις σημερινές δασικές πυρκαγιές είναι, παραδόξως, οι πολιτειακές προσπάθειες αποτροπής τους. «Τα τελευταία εκατό χρόνια καταπολεμήσαμε με επιτυχία τις πυρκαγιές στις δυτικές ΗΠΑ. Ομως αυτό πρακτικά σημαίνει ότι παρέμεινε πολύ εύκαυστο υλικό, που θα έπρεπε να έχει καεί. Ετσι, τον τελευταίο αιώνα είχαμε αύξηση της βλάστησης σε πολλές περιοχές. Οταν ξεκινάει μια πυρκαγιά σε πολλές περιοχές της Καλιφόρνιας, βρίσκει πολύ περισσότερη βλάστηση, δηλαδή καύσιμη ύλη, συγκριτικά με αυτό που θα έβρισκε αν είχαμε επιτρέψει στις πυρκαγιές να καίνε ανεξέλεγκτα τον τελευταίο αιώνα».

Ενας ακόμα παράγοντας που συμβάλλει στη γιγάντωση των πυρκαγιών είναι οι «Σάντα Ανα». «Αυτοί μεταφέρουν ξηρούς ανέμους από τη Μεγάλη Λεκάνη της Δύσης στη νότια Καλιφόρνια», επισημαίνει ο Φενγκ Πενγκ Σαν, αναπληρωτής καθηγητής του τμήματος Γεωεπιστημών του πανεπιστημίου του Μιζούρι. Ο δρ Σαν, σε μελέτη του το 2015, έδειξε ότι η Καλιφόρνια έχει δύο διακριτές αντιπυρικές περιόδους: Η μία, μεταξύ Ιουνίου και Σεπτεμβρίου, συνδέεται με τον θερμότερο και ξηρότερο καιρό. Η δεύτερη περίοδος, που εκτείνεται από τον Οκτώβριο έως τον Απρίλιο, οφείλεται στους ανέμους Σάντα Ανα. Σε αυτή την περίοδο οι πυρκαγιές εξαπλώνονται με τριπλάσια ταχύτητα και εστιάζονται κοντύτερα σε αστικά κέντρα, ενώ ευθύνονται για το 80% των οικονομικών ζημιών, τις τελευταίες δύο δεκαετίες, μετά το 1990. Οι Σάντα Ανα ξηραίνουν τη βλάστηση, αλλά και μετακινούν διαρκώς τις πυρωμένες στάχτες διασπείροντας παντού τις φλόγες.

Ετσι, για μία ακόμα φορά, επιστρέφουμε στον ρόλο που διαδραματίζει η κλιματική αλλαγή. Είναι βέβαιο ότι η διασύνδεση οποιασδήποτε πυρκαγιάς με τη μεταβολή των κλιματικών συνθηκών και την υπερθέρμανση του πλανήτη απαιτεί πολύ χρόνο. Ομως, οι συνέπειες της εκπομπής αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και οφείλονται στην ανθρώπινη δραστηριότητα αποτελούν τη βάση όλων όσων συμβαίνουν στην ατμόσφαιρα. Είναι βέβαιο ότι η τάση της κλιματικής αλλαγής να καθιστά όλο και πιο ξηρή τη βλάστηση της Καλιφόρνιας δεν είναι παρά ο οιωνός ενός πραγματικού πύρινου μέλλοντος.

Προβλέψεις για τον κορωνοϊό μετά τη χαλάρωση των μέτρων εγκλεισμού

Του **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΦΩΚΑ***

Στις 24 Αυγούστου δημοσιεύθηκε σε διεθνές περιοδικό εργασία μας, όπου γίνεται «πρόβλεψη για τον αριθμό των θανάτων μετά τη χαλάρωση των μέτρων, χρησιμοποιώντας μόνο τα δεδομένα θανάτων κατά την περίοδο εγκλεισμού». Αυτή η πρόβλεψη στηρίζεται σε έναν πολύπλοκο αριθμητικό αλγόριθμο που κατασκευάσαμε σε συνεργασία με τους συνάδελφους Παναγιώτη Κεβρεκίδη και Jesus Cuevas-Maraver. Αυτός ο αλγόριθμος, με βάση τα δεδομένα του αριθμού των θανάτων κατά την περίοδο εγκλεισμού, υπολογίζει επτά σταθερές οι οποίες καθορίζουν τη μαθηματική εξίσωση που διέπει τον αριθμό θανάτων. Μία από αυτές τις σταθερές εκφράζει τον αριθμό των επαφών των ασυμπτωματικών ατόμων· μετά τη χαλάρωση των μέτρων, προφανώς αυτή η παράμετρος θα αυξηθεί. Κατά συνέπεια, για να υπολογίσουμε τον αριθμό των θανάτων μετά την άρση του εγκλεισμού, διπλασιάζουμε, ή τριπλασιάζουμε, κ.ο.κ., την ανωτέρω παράμετρο, κρατούμε τις υπόλοιπες σταθερές ως έχουν, και επιλύουμε την εξίσωση που προκύπτει. Τα αποτελέσματά μας δείχνουν ότι αν ο αριθμός των επαφών διπλασιαστεί, η αλλαγή στον αριθμό των θανάτων σε σύγκριση με αυτόν της περιόδου του εγκλεισμού είναι πολύ μικρή· αν όμως τριπλασιαστεί, η κατάσταση είναι δραματική. Είναι σημαντικό ότι έχουμε παρόμοιο αλγόριθμο και για υπο-πληθυσμούς: διαχωρίζοντας τον πληθυσμό σε «νέους» (κάτω των 40) και «μεγαλύτερους» (άνω των 40) διαπιστώσαμε ότι ενώ η αύξηση των επαφών μεταξύ «νέων» οδηγεί σε αύξηση των κρουσμάτων αλλά όχι των θανάτων, η αύξηση επαφών με «μεγαλύτερους» έχει καταστροφικές συνέπειες. Οι ανωτέρω προβλέψεις μας επαληθεύθηκαν σε πολλές πολιτείες της Αμερικής και σε αρκετές χώρες, όπως στη Νότια Κορέα.

Βάσει των ανωτέρω εργασιών, οι οποίες ολοκληρώθηκαν την τρίτη εβδομάδα του Μαΐου, δήλωσα ότι το δεύτερο κύμα του κορωνοϊού στην Ευρώπη θα εμφανιστεί μέσα στο καλοκαίρι και όχι το φθινόπωρο, γεγονός που τώρα επιβεβαιώνεται, τουλάχιστον όσον αφορά τα κρούσματα. Επίσης, εξέφρασα τότε την

Αν ο αριθμός των επαφών τριπλασιαστεί, η αλλαγή στον αριθμό των θανάτων σε σύγκριση με αυτόν της περιόδου του εγκλεισμού θα είναι δραματική.

ανησυχία μου για μεγάλη αύξηση θανάτων, η οποία ευτυχώς μέχρι στιγμής δεν έχει παρατηρηθεί. Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι, όπως τονίζουμε στις ανωτέρω εργασίες, οι προβλέψεις μας για τον αριθμό των θανάτων μετά τον εγκλεισμό στηρίζονται στην «παραδοχή ότι ο ιός παραμένει το ίδιο θανατηφόρος». Υπάρχει η πιθανότητα ο ιός να έχει γίνει λιγότερο θανατηφόρος. Αυτό προκύπτει από μια άλλη σειρά εργασιών μας που ολοκληρώθηκαν στο Κέντρο Ερευνών Μαθηματικών της Ακαδημίας Αθηνών από κοινού με τους μόνιμους ερευνητές του κέντρου, Γεώργιο Καστή και Νίκο Δικαίο. Σε αυτές τις εργασίες παρουσιάζονται «προβλέψεις για τον τελικό αριθμό θανάτων και κρουσμάτων κατά τη διάρκεια εγκλεισμού». Το γράφημα που δημοσιεύεται δείχνει την εκπληκτική ικανότητα των μαθηματικών καθώς και αλγορίθμων τεχνητής νοημοσύνης να επιτυγχάνουν ακριβείς προβλέψεις. Συγκεκριμένα, αυτό το γράφημα αναφέρεται στον αριθμό θανάτων από τον κορωνοϊό στην Ισπανία· η μπλε καμπύλη απεικονίζει τα δεδομένα που χρησιμοποιήσαμε, τα οποία αφορούν την περίοδο μέχρι την 1η Μαΐου. Χρησιμοποιώντας αυτά τα δεδομένα, ο αλγόριθμός μας προβλέπει τους μετέπειτα θανάτους οι οποίοι απεικονίζονται με τη λεπτή πράσινη καμπύλη. Είναι προφανές ότι αυτή η καμπύλη είναι πολύ κοντά στον μέχρι τώρα πραγματικό αριθμό θανάτων που απεικονίζονται με τα δεδομένα της κόκκινης καμπύλης.

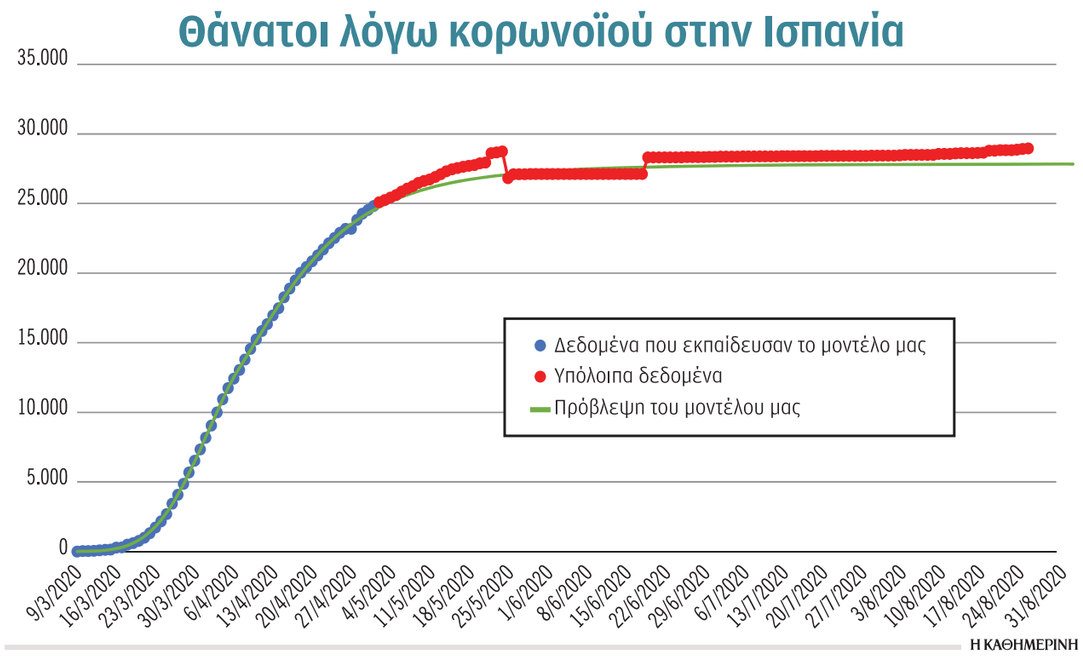

Είναι ενδιαφέρον ότι, ενώ την τρίτη εβδομάδα του Μαΐου φάνηκε μία απόκλιση των πραγματικών δεδομένων από την πρόβλεψή μας, μετά την επίσημη διόρθωση των δεδομένων, η πρόβλεψή μας επαληθεύθηκε πλήρως.

Εχουμε παρόμοια γραφήματα για την Ιταλία, τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Αυτά τα γραφήματα όχι μόνο δείχνουν την απροσδόκητη ακρίβεια των προβλέψεών μας από τις 2 Μαΐου έως τις 27 Αυγούστου, αλλά επίσης, και αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό, ότι «ο αριθμός των θανάτων σε αυτές τις χώρες είναι πολύ κοντά σε αυτόν που θα σημειωνόταν αν είχε διατηρηθεί ο εγκλεισμός».

Από την άλλη μεριά, «ο αριθμός των κρουσμάτων μετά τη χαλάρωση των μέτρων συνεχώς αυξάνεται». Ιδιαίτερα, σχετικό γράφημά μας για την Ισπανία δείχνει ότι η καμπύλη των κρουσμάτων παρουσιάζει μεγάλη απόκλιση από αυτό που θα είχε συμβεί αν ο εγκλεισμός είχε διατηρηθεί. Εχουμε ανάλογα γραφήματα για τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου ο αριθμός των κρουσμάτων είναι μικρότερος αυτού της Ισπανίας, καθώς και για την Ιταλία όπου υπάρχουν ελάχιστα μόνο κρούσματα. Αξίζει να τονιστεί ότι για τα κρούσματα της Ισπανίας, η καμπύλη των δεδομένων και η καμπύλη της πρόβλεψής μας άρχισαν να αποκλίνουν περίπου δέκα μέρες μετά την πλήρη άρση των μέτρων.

Πρόσφατη δημοσίευση παρουσιάζει πειστικά στοιχεία για το ότι ο ιός έχει υποστεί συγκεκριμένη μετάλλαξη. Τα αποτελέσματα μας δείχνουν σχετική σταθερότητα για τον αριθμό θανάτων και αυτό υποδηλώνει ότι υπάρχει πιθανότητα αυτή η μετάλλαξη να είναι λιγότερο θανατηφόρος. Αλλη εξήγηση για τη μη μεγάλη αύξηση των θανάτων μπορεί να είναι ότι τα κρούσματα είναι στη μεγάλη πλειονότητά τους νέοι, για τους οποίους η θνησιμότητα είναι μικρή, και οι οποίοι δεν έχουν ακόμη μολύνει μεγάλο αριθμό «μεγαλύτερων». Οπως γνωρίζουμε, βασικός παράγοντας για τη μεγάλη μεταδοτικότητα του κορωνοϊού είναι το υψηλό επίπεδο ιικής αποβολής πολύ νωρίς από ασυμπτωματικά άτομα. Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι ο αριθμός των κρουσμάτων στην Ισπανία άρχισε να παρουσιάζει μεγάλη αύξηση πριν από 6-7 περίπου εβδομάδες, θεωρώ ότι η μόλυνση των μεγαλύτερων άρχισε να αυξάνεται στη χώρα αυτή πριν από περίπου 5-6 εβδομάδες. Σε αυτή την περίπτωση, ο αριθμός των θανάτων θα έπρεπε ήδη να έχει αρχίσει να αυξάνεται. Οντως, από την πρώτη εβδομάδα του Αυγούστου σημειώνεται για την Ισπανία απόκλιση της καμπύλης των θανάτων από την καμπύλη των προβλέψεών μας. Το ότι αυτή η απόκλιση είναι προς το παρόν μικρή υποδηλώνει ότι ο μεταλλαγμένος ιός είναι ίσως λιγότερο θανατηφόρος. Για τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιταλία, η απόκλιση είναι μικρότερη, γεγονός συνεπές με το ότι τα κρούσματα είναι λιγότερα.

Συνοψίζοντας, πιστεύω ότι αν στις επόμενες δέκα ημέρες ο αριθμός των θανάτων στην Ισπανία δεν παρουσιάσει μεγάλη απόκλιση από την καμπύλη των προβλέψεών μας, τότε το δεύτερο κύμα θανάτων θα είναι μικρό και ίσως μπορεί να αντιμετωπισθεί με τα υπάρχοντα μέτρα πρόληψης. Αν όμως η απόκλιση μεγαλώσει, τότε οι τρέχουσες κυβερνητικές συστάσεις που ισχύουν για άτομα άνω των 65 θα πρέπει άμεσα να επεκταθούν σε άτομα άνω των 45. Διότι, παρόλο που δεν έχουμε ανάλογες μελέτες για την Ελλάδα, με βάση την αρχή της «συνέχειας», θα είναι παράξενο αν τα συμπεράσματα για τις ανωτέρω χώρες δεν ισχύουν και για την Ελλάδα.

* Ο κ. Αθανάσιος Φωκάς, PhD, MD, είναι κάτοχος της Εδρας Μη Γραμμικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου του Cambridge και μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

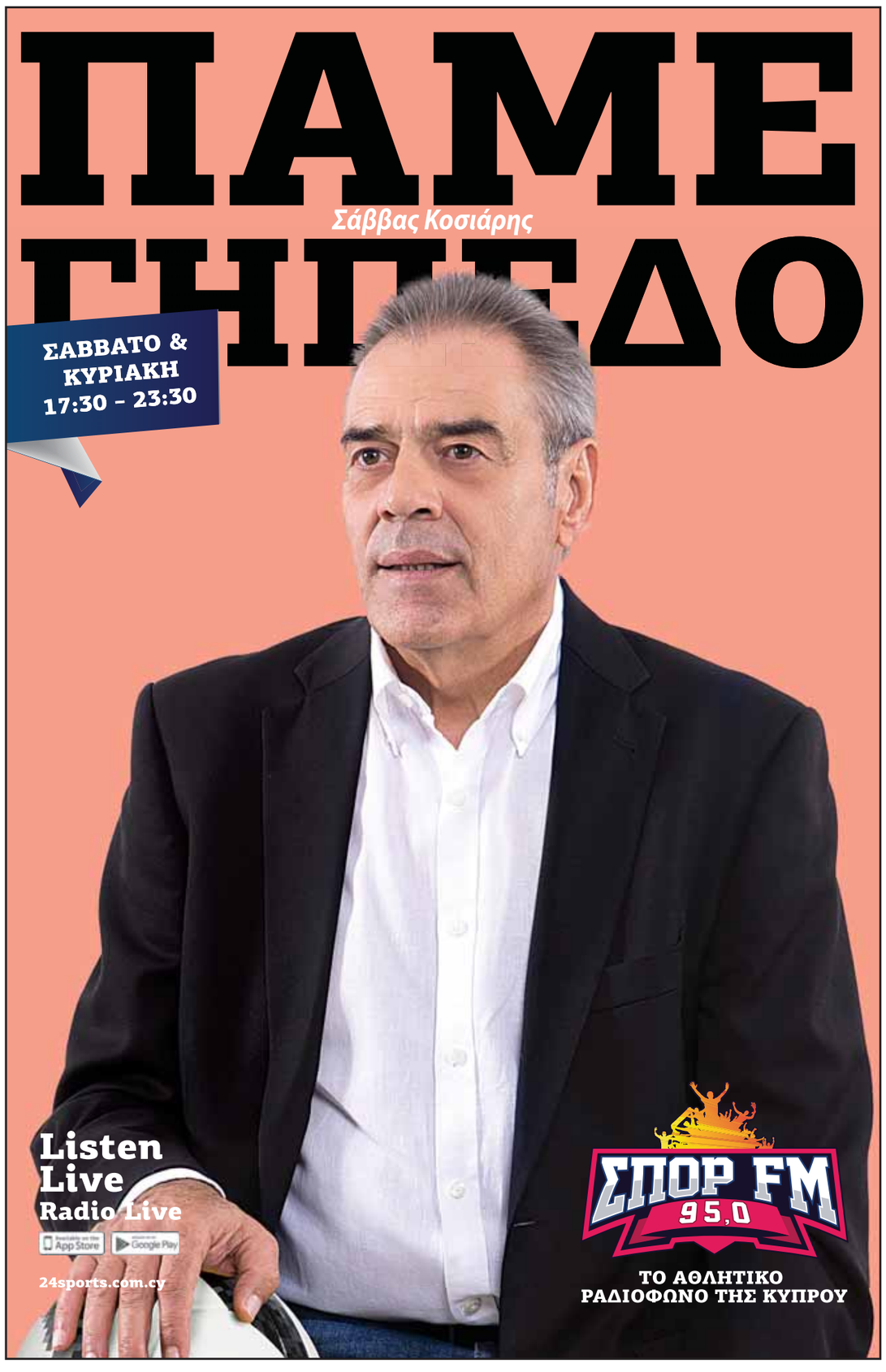

Σε λεπτό σχοινί ακροβατεί η εκεχειρία στη Λιβύη

Νάρκη Χαφτάρ στη συμφωνία Σαράζ- Σάλεχ για κατάπαυση του πυρός

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Κάθε θαύμα κρατάει το πολύ τρεις ημέρες, λέει η γνωστή παροιμία, και οι τελευταίες εξελίξεις στη Λιβύη δεν τη διέψευσαν. Την Παρασκευή 21 Αυγούστου οι πολιτικοί εκπρόσωποι των δύο αντιμαχόμενων στρατοπέδων, ο πρωθυπουργός Φαγέζ Σαράζ και ο πρόεδρος του Κοινοβουλίου Αγκίλα Σάλεχ, αιφνιδίασαν ευχάριστα τη διεθνή κοινή γνώμη ανακοινώνοντας, με παράλληλες δηλώσεις τους, συμφωνία κατάπαυσης του πυρός σε ολόκληρη τη χώρα. Ωστόσο, μόλις δύο ημέρες αργότερα, ο Αχμέντ αλ Μισμάρι, εκπρόσωπος των στρατιωτικών δυνάμεων του Χαλίφα Χαφτάρ, που ελέγχουν την ανατολική Λιβύη, απέρριψε την εκεχειρία χαρακτηρίζοντάς την «εκστρατεία δημοσίων σχέσεων» του Σαράζ και εκείνων που τον υποστηρίζουν, δηλαδή της Τουρκίας και του Κατάρ.

Σε πρώτο χρόνο, τίποτα δεν άλλαξε στο πεδίο της σύγκρουσης, καθώς οι εχθροπραξίες είχαν «παγώσει» ούτως ή άλλως εδώ και κάμποσες εβδομάδες. Οι δυνάμεις του Σαράζ σταμάτησαν την πορεία τους προς τη Σύρτη και στην Τζούφρα, δύο στρατηγικής σημασίας πόλεις (η πρώτη ελέγχει μεγάλα κοιτάσματα και τερματικούς σταθμούς πετρελαίου, η δεύτερη φιλοξενεί μεγάλη αεροπορική βάση) που βρίσκονται πάντα στα χέρια του Χαφτάρ. Στην ανάσχεση του στρατοπέδου Σαράζ βασικό ρόλο φαίνεται ότι έπαιξε ο βομβαρδισμός της τουρκικής βάσης στην Αλ Ουατίγια, στις 5 Ιουλίου. Ουδείς ανέλαβε την ευθύνη για την επίθεση, αλλά αρκετά ρεπορτάζ αραβικών και ευρωπαϊκών μέσων υποστήριξαν ότι προήλθε από την αεροπορία των Εμιράτων, με επιμελητειακή υποστήριξη της Γαλλίας – και δεν διαψεύσθηκαν. Καθώς ο Ερντογάν δεν καταλαβαίνει τίποτε άλλο από τη γλώσσα της δύναμης –αλλά αυτή τη γλώσσα την καταλαβαίνει καλά–, φαίνεται ότι η Αγκυρα πήρε το μήνυμά της και αναγκάστηκε να μετριάσει τις φιλοδοξίες της.

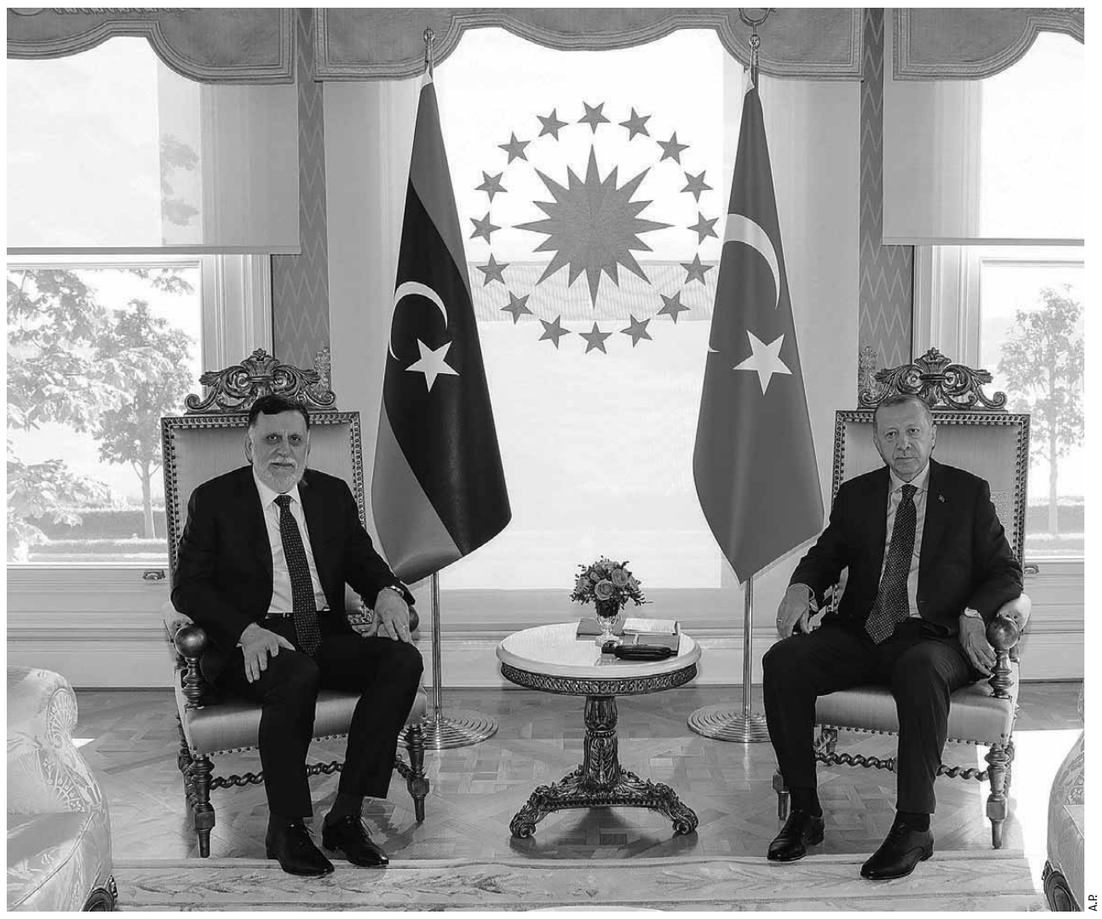

Ο επικεφαλής της διεθνώς αναγνωρισμένης λιβυκής κυβέρνησης Φαγέζ αλ Σαράζ και ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν ποζάρουν για τους φωτογράφους, τον περασμένο Ιούλιο, στην Κωνσταντινούπολη.

A.P.

Η μετάβαση από τον ανοικτό πόλεμο στην «παγωμένη σύγκρουση» θα θωρακίσει τη διπλή επιδιαιτησία Ρωσίας και Τουρκίας.

Η συμφωνία Σαράζ - Σάλεχ προβλέπει αποστρατιωτικοποίηση της Σύρτης και ανάθεση της ασφάλειάς της σε αστυνομική δύναμη, αποδεκτή τόσο από την Τρίπολη όσο και από τη Βεγγάζη. Υπήρξε, επίσης, επί της αρχής συμφωνία για επαναλειτουργία των εγκαταστάσεων πετρελαίου και για διεξαγωγή νέων εθνικών εκλογών τον Μάρτιο, πράγματα που αν υλοποιηθούν (ένα τεράστιο ΑΝ) θα αποτελέσουν άλματα στον μακρύ δρόμο για την πολιτική επίλυση της κρίσης. ΗΠΑ, Ευρωπαϊκή Ενωση, Ρωσία, Αίγυπτος και Τουρκία καλωσόρισαν τη συμφωνία, αλλά, όπως πάντα, ο διάβολος κρύβεται στις λεπτομέρειες.

Εκκρεμότητες

Ακανθώδη ζητήματα, όπως το μέλλον των ξένων στρατευμάτων και των μισθοφόρων που βρίσκονται τόσο στη δυτική όσο και στην ανατολική Λιβύη, η διάλυση των πολιτοφυλακών και η δημιουργία εθνικού στρατού ή, ακόμη, η διανομή των πετρελαϊκών εσόδων ανάμεσα στις τρεις περιοχές της χώρας (Τριπολίτιδα, Κυρηναϊκή, Φεζάν) έμειναν εκτός συμφωνίας. Το ίδιο το μέλλον της Σύρτης παραμένει σε εκκρεμότητα, καθώς το στρατόπεδο Σαράζ επιμένει ότι πρέπει να ενσωματωθεί στην Τριπολίτιδα, ενώ ο Σάλεχ θέλει να τη μετατρέψει σε διοικητικό κέντρο της Λιβύης, έδρα του νέου προεδρικού συμβουλίου που θα συσταθεί. Δεν είναι καθόλου βέβαιο, επίσης, ότι θα υπάρξει συμφωνία γύρω από την αστυνομική δύναμη που θα εγκατασταθεί στη Σύρτη, αν και όποτε εφαρμοστεί η συμφωνία.

Ενα επιπλέον πρόβλημα ήταν ότι η συμφωνία Σαράζ - Σάλεχ έμοιαζε να θέτει στο περιθώριο τον ισχυρό άνδρα της ανατολικής Λιβύης, Χαλίφα Χαφτάρ. Αν και ο Σάλεχ έχει ισχυρή υποστήριξη ανάμεσα στις φυλές της περιοχής, ο Χαφτάρ είναι εκείνος που ελέγχει τις στρατιωτικές δυνάμεις, χωρίς τις οποίες ο Σάλεχ και το Κοινοβούλιο του Τομπρούκ δεν θα είχαν καμία τύχη. Ρεπορτάζ αραβικών μέσων λένε ότι ο πρόεδρος της Αιγύπτου Αμπντέλ Φατάχ αλ Σίσι, ο οποίος απειλούσε ότι θα εισβάλει στη Λιβύη αν οι δυνάμεις του Σαράζ κινούνταν προς τη Σύρτη, θα ήταν πρόθυμος να θυσιάσει τον Χαφτάρ και να ποντάρει στον Σάλεχ, προκειμένου να απομακρυνθεί ο κίνδυνος άμεσης σύγκρουσης της χώρας του με την Τουρκία.

Δεν γνωρίζουμε αν είναι έτσι τα πράγματα, σε κάθε περίπτωση όμως, άλλοι ισχυροί παίκτες στο λιβυκό δράμα, όπως η Γαλλία και τα Εμιράτα, μάλλον δεν είναι έτοιμοι να εγκαταλείψουν τον Χαφτάρ, στο πρόσωπο του οποίου βλέπουν το πιο ισχυρό ανάχωμα απέναντι στους Αδελφούς Μουσουλμάνους και στην Τουρκία. Το ίδιο φαίνεται να ισχύει και για τη Ρωσία, όσο και αν η Μόσχα πνέει μένεα με την ξεροκεφαλιά του να τορπιλίσει τη δική της πρωτοβουλία ειρήνευσης στην αρχή της χρονιάς και να εξαπολύσει την ατελέσφορη εκστρατεία του προς την Τρίπολη, που του έγινε μπούμερανγκ.

Κρίκος στην αλυσίδα

Είναι λογικό, επομένως, να εικάσει κανείς ότι ο Χαφτάρ θα πρέπει να είχε λάβει κάποια μηνύματα ενθάρρυνσης προτού απορρίψει διά του εκπροσώπου του την κατάπαυση του πυρός ως απατηλή κίνηση του Σαράζ, της Τουρκίας και του Κατάρ. Τούτων δοθέντων, δεν αποκλείεται η συμφωνία Σαράζ - Σάλεχ να προστεθεί στην αλυσίδα των αποτυχημένων προσπαθειών ειρήνευσης στη Λιβύη, η οποία περιλαμβάνει τη συμφωνία του Σκιράτ στο Μαρόκο το 2015, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, τη διεθνή διάσκεψη στο Παλέρμο της Ιταλίας το 2018, τη συμφωνία Σαράζ - Χαφτάρ στο Αμπου Ντάμπι τον Φεβρουάριο του 2019 και την πρωτοβουλία της Μόσχας τον Ιανουάριο του 2020.

Τουρκική βάση στη Μισράτα

Αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκην υποτροπή των στρατιωτικών συγκρούσεων μεγάλης κλίμακας στο εγγύς μέλλον. Δεν αποκλείεται να προστεθεί η Λιβύη στον μακρύ κατάλογο των «παγωμένων συγκρούσεων» που ενδημούν στο γεωπολιτικό τόξο Βαλκανίων - Καυκάσου - Μέσης Ανατολής - Βόρειας Αφρικής, επιτρέποντας στα αντιμαχόμενα στρατόπεδα να διατηρούν μερίδια εξουσίας και στις ισχυρές περιφερειακές ή παγκόσμιες δυνάμεις να εδραιώνουν σφαίρες επιρροής και στρατιωτικές βάσεις. Στην περίπτωση της Λιβύης, οι κύριοι ωφελημένοι από μια τέτοια εξέλιξη θα ήταν η Τουρκία και η Ρωσία, καθώς θα εδραιώνονταν ως προστάτιδες δυνάμεις της δυτικής και ανατολικής Λιβύης αντίστοιχα, κερδίζοντας όχι μόνο μερίδια από την εκμετάλλευση των πετρελαίων και από τα έργα ανοικοδόμησης, αλλά και μόνιμη στρατιωτική παρουσία – η Τουρκία στη Μισράτα και η Ρωσία στην Τζούφρα ή και στη Σύρτη. Η ειρωνεία της Ιστορίας είναι ότι, σε αυτό το σενάριο, εκείνες που θα μείνουν εκτός νυμφώνος θα είναι οι δυνάμεις της Δύσης που πρωτοστάτησαν στον πόλεμο του 2011 και στην ανατροπή του καθεστώτος Καντάφι.

Παζάρι Ε.Ε. - Ρωσίας και στη μέση ο Λουκασένκο

Σε αδιέξοδο ο Λευκορώσος πρόεδρος

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Ακόμα και αν έχουν περάσει τρεις εβδομάδες από τις αμφιλεγόμενες εκλογές της 9ης Αυγούστου, η ένταση των αντικυβερνητικών διαδηλώσεων στη Λευκορωσία παραμένει πρωτοφανής. Ενώ βρίσκεται αντιμέτωπος με τη μεγαλύτερη εγχώρια πρόκληση της 26χρονης κυριαρχίας του, ο πρόεδρος Αλεξάντερ Λουκασένκο στρέφεται προς το εξωτερικό προς αναζήτηση αποδιοπομπαίων τράγων, ώστε να αυξήσει τη δημοφιλία του, καθώς και συμμάχων που μπορούν να τον βοηθήσουν να βγει από το αδιέξοδο στο οποίο βρίσκεται. Ως αποτέλεσμα, η Λευκορωσία εξελίσσεται σε ένα σύνθετο γεωπολιτικό παιχνίδι μεταξύ της Ρωσίας και των συμμάχων της Δύσης.

Επειτα από τις επανειλημμένες νύξεις του Λουκασένκο πως η χώρα του περικυκλώνεται από νατοϊκά στρατεύματα, την Τετάρτη η διεθνής συμμαχία αρνήθηκε εκ νέου πως υπάρχει συσσώρευση στα σύνορα της χώρας, αμβλύνοντας τη δημόσια τοποθέτησή της σε μια έκκληση για επαναληπτικές εκλογές. Αρκετοί αναλυτές θεωρούν πως οι επιθέσεις του Λουκασένκο κατά του ΝΑΤΟ στοχεύουν στο να ενισχύσουν το αφήγημα του αδύναμου κρίκου και να προσελκύσουν το ενδιαφέρον του Ρώσου προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν. Παραδόξως, μόλις δύο μήνες νωρίτερα το κατηγορητήριο ήταν αντίστροφο, με τον Λουκασένκο να υπονοεί ότι οι εγχώριοι εχθροί του ελέγχονταν από το Κρεμλίνο. Μάλιστα, λίγες ημέρες πριν από τις εκλογές, οι δυνάμεις ασφαλείας συνέλαβαν 33 Ρώσους υπηκόους με τον ισχυρισμό ότι σχεδίαζαν να προκαλέσουν αναταραχές.

Την Πέμπτη, ο Πούτιν έκανε την πρώτη του επίσημη κίνηση ανακοινώνοντας τη συγκρότηση μιας εφεδρικής αστυνομικής δύναμης με στόχο πιθανή επέμβαση στη Λευκορωσία, εάν αυτό κριθεί απαραίτητο. «Ο πρόεδρος της Λευκορωσίας μού ζήτησε να δημιουργήσω ένα συγκεκριμένο αστυνομικό σώμα και το έκανα», ανέφερε ο Ρώσος ηγέτης στην κρατική τηλεόραση. Παράλληλα, την ίδια ημέρα, η Ε.Ε. ενέτεινε τις πιέσεις της, εξετάζοντας το ενδεχόμενο επιβολής νέων κυρώσεων με τη μορφή ταξιδιωτικών απαγορεύσεων και «παγώματος» περιουσιακών στοιχείων σε 20 πρόσωπα που θεωρούνται υπεύθυνα για την καταστολή των διαδηλώσεων. Από την πλευρά της, η αρχηγός της αντιπολίτευσης της Λευκορωσίας, Σβετλάνα Τιχανόφσκαγια, απηύθυνε έκκληση στον Πούτιν να σεβαστεί την κυριαρχία της Λευκορωσίας, δηλώνοντας ωστόσο πρόθυμη για μελλοντικές συνομιλίες μαζί του. «Ανησυχούμε, αλλά δεν φοβόμαστε», απάντησε η νεαρή πολιτικός στη γερμανική Bild σε ερώτηση για πιθανή παρέμβαση της Μόσχας στη διαμάχη.

Ο Πούτιν ανακοίνωσε τη συγκρότηση μιας εφεδρικής αστυνομικής δύναμης με στόχο πιθανή επέμβαση στη χώρα.

Η υπόθεση της Λευκορωσίας δεν είναι το μοναδικό μέτωπο όπου δοκιμάζονται οι σχέσεις Ρωσίας και Ε.Ε. Η δηλητηρίαση του επικριτή του Κρεμλίνου Αλεξέι Ναβάλνι προκάλεσε την έντονη δυσπιστία και ανησυχία της Ευρώπης, η οποία ζήτησε περισσότερη συνεργασία από τη Μόσχα για τη διαλεύκανση του περιστατικού. Επίσης, την Πέμπτη, η γενική εισαγγελία της Ρωσίας ανακοίνωσε ότι δεν βρήκε ενδείξεις για διάπραξη ποινικού αδικήματος εις βάρος του Ναβάλνι, ζητώντας παράλληλα από τη Γερμανία νομική συνδρομή, την οποία το Βερολίνο συμφώνησε να παράσχει άμεσα.

Οι διαμαρτυρίες με αίτημα την παραίτηση του προέδρου Λουκασένκο συνεχίζονται αμείωτες στη Λευκορωσία.

EPA

Πνεύμα εθελοντισμού και αλληλεγγύης στη Βηρυτό

Της **VIVIAN YEE**
THE NEW YORK TIMES

Εξι ημέρες μετά τις καταστροφικές εκρήξεις στο λιμάνι της Βηρυτού, η Σάρα ελ Σαγέντ πληροφορήθηκε ότι ένα όνειρό της έγινε πραγματικότητα, καθώς έλαβε επιστολή αποδοχής της σε πρόγραμμα μάστερ αρχιτεκτονικής εσωτερικών χώρων σε ισπανικό πανεπιστήμιο.

Μόλις φύγει από τον Λίβανο, η Ελ Σαγέντ ελπίζει ότι θα αφήσει πίσω της την κρατική ανικανότητα που μοιάζει να προκάλεσε την καταστροφή, την πολιτική διαφθορά την οποία η νεολαία κατηγορεί για τη διάψευση των προσδοκιών της, την οικονομική βύθιση της μεσαίας τάξης προς τη φτώχεια και την ολιγωρία του πολιτικού κόσμου να προωθήσει μεταρρυθμίσεις. Η μόνη διέξοδος μοιάζει να είναι ένα δεύτερο διαβατήριο. Η Εξοδος μοιάζει πια αναπόφευκτη.Η Ελ Σαγέντ δεν ετοιμάζεται, όμως, ακόμη να φύγει. «Δεν δραπετεύω. Θέλω τουλάχιστον να βοηθήσω τη Βηρυτό να σταθεί ξανά στα πόδια της πριν φύγω», λέει. Η 30χρονη Λιβανέζο-Παλαιστίνια αρχιτέκτονας είναι ιδιοκτήτρια μικρής επιπλοποιίας στη συνοικία Γκεμαϊζέ, που υπέστη μεγάλες καταστροφές στις 4 Αυγούστου.

Παρά το αναμενόμενο brain drain που θα προκαλέσουν η ύφεση και η πολιτική αστάθεια.

Ενώ στη Βηρυτό συνεχίζεται η καταγραφή των ζημιών, χιλιάδες νέοι Λιβανέζοι μέχρι 30 ετών εμφανίστηκαν στις κατεστραμμένες γειτονιές, προσφέροντας εθελοντικά την εργασία τους. Ελάχιστοι, όμως, από τους χιλιάδες αυτούς εθελοντές θέλουν να παραμείνουν στη χώρα. Μετά την έκρηξη, οι προξενικές αρχές δυτικών χωρών, όπως αυτές του Καναδά στη Βηρυτό, διαχειρίζονται σημαντικά αυξημένο αριθμό αιτήσεων για άδειες εργασίας.

Οπως πολλοί νέοι άνθρωποι στον αραβικό κόσμο, η γενιά των νέων Λιβανέζων αντιμετωπίζει ιδιαίτερα ανταγωνιστική αγορά εργασίας και δεν αφήνει ευκαιρία για επαγγελματική αποκατάσταση να πάει χαμένη. Αν και κάποιοι συγγενείς της Ελ Σαγέντ εγκατέλειψαν τον Λίβανο για μεταπτυχιακές σπουδές ή θέσεις εργασίας στο Ντουμπάι ή στη Δύση, εθελοντές όπως η Ελ Σαγέντ επέλεξαν να μείνουν, ελπίζοντας να βοηθήσουν μία χώρα στο χείλος της οικονομικής καταστροφής. Για πολλούς νέους εθελοντές, η περισυλλογή υλικών από τα ερείπια θυμίζει καλύτερες ημέρες, όταν οι μισογκρεμισμένες σήμερα συνοικίες της Γκεμαϊζέ και της Μαρ Μικαέλ ήταν πόλος έλξης χάρη στα μπαρ, στα εστιατόρια και στη νυχτερινή ζωή τους. Το διαμέρισμα της Ελ Σαγέντ καταστράφηκε από την έκρηξη, όπως και τα σπίτια των φίλων της, οι επιχειρήσεις τους και τα αυτοκίνητα όλων τους. Οι πόρτες σε όλη την ανατολική Βηρυτό πετάχτηκαν από τα πλαίσιά τους. Οταν άρχισαν οι λεηλασίες στη γειτονιά, η Ελ Σαγέντ άρχισε να σφραγίζει τις πόρτες διαμερισμάτων. Χάρη στην πλατφόρμα συμμετοχικής χρηματοδότησης GoFundMe, η 30χρονη είχε μαζέψει μέσα σε είκοσι ημέρες αρκετά χρήματα για την αντικατάσταση 90 πορτών στη συνοικία Γκεμαϊζέ.

Ζευγάρι ηλικιωμένων κοιμήθηκε στο χολ του διαμερίσματός του, με παλιά βαριά ραπτομηχανή να συγκρατεί τα απομεινάρια της κατεστραμμένης πόρτας του. Αλλοι που ζήτησαν τη βοήθεια της Ελ Σαγέντ, είχαν απελπισθεί ακούγοντας τις εκβιαστικές προσφορές τοπικών ξυλουργών και άλλων τεχνητών, που ζητούσαν εκατοντάδες δολάρια ΗΠΑ για αντικατάσταση εξώπορτας.

STOIXIMAN

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2020

STOIXIMAN

Διπλή ευκαιρία για το όνειρο

Η Ομόνοια βρίσκεται ένα βήμα μακριά από την συμμετοχή σε όμιλο ευρωπαϊκής διοργάνωσης

Εξαιρετικός είναι ο μέχρι τώρα απολογισμός των εκπροσώπων μας στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Η Ομόνοια στο Champions League και ο ΑΠΟΕΛ και ο Απόλλωνας στο Europa League, πέτυχαν τέσσερις νίκες – προκρίσεις στους μονούς αγώνες που έδωσαν. Η Ομόνοια βρίσκεται ένα μόλις ένα βήμα μακριά από την εξασφάλιση συμμετοχής σε όμιλο ευρωπαϊκής διοργάνωσης για πρώτη φορά στην ιστορία της. Οι «πράσινοι», αφού στον Α' γύρο απέκλεισαν την πρωταθλήτρια Αρμενίας στην παράταση με 1-0, την περασμένη Τετάρτη πανηγύρισαν σπουδαία νίκη και πάλι εκτός έδρας, κερδίζοντας 2-0 τη Λέγκια Βαρσοβίας και προκρίθηκαν στον γ΄ προκριματικό γύρο του Champions League. Πλέον το «τριφύλλι» έχει δυο match ball για να μπει για πρώτη φορά σε ομίλους: ο μονός τρίτος προκριματικός αυτής της διοργάνωσης και αν δεν το καταφέρει ένας μονός αγώνας play off του Europa. Το όνειρο των ομίλων για τον κάθε Ομονοιάτη φαντάζει πιο κοντά από ποτέ. Η Ομόνοια θα μάθει τον αντίπαλό της στον γ' προκριματικό γύρο του Champions League αύριο 31 Αυγούστου (13:00) και θα παίξει το παιχνίδι «ζωής και θανάτου» στις 15 ή 16 Σεπτεμβρίου. Ο αγώνας θα είναι ξανά μονός και με νίκη το «τριφύλλι» θα προκριθεί στα πλέι οφ του Champions League «κλειδώνοντας» παράλληλα θέση στους ομίλους του Europa League.

Η Ομόνοια μπορεί να τερματιστεί η κατάρα των ομίλων φέτος.

Την πιο ευρεία σε έκταση σκορ νίκη της ιστορίας του πήρε ο Απόλλωνας.

Ο Ντογκαλά βοήθησε τον ΑΠΟΕΛ να πάρει την πρόκριση μέσα στο Κόσοβο.

Οι πέντε πιθανοί αντίπαλοι

Η Ομόνοια θα είναι στο γκρουπ των ανίσχυρων και θα έχει ως πιθανούς αντίπαλους τις: Γιουνγκ Μποις (Ελβετία), Ερυθρός Αστέρας (Σερβία), Ντιναμό Ζάγκρεμπ (Κροατία), Καραμπάχ (Αζερμπαϊτζάν), Μακάμπι Τελ Αβίβ (Ισραήλ). Ο συνάδελφος Δημήτρης Χριστοφόρου αναλύει την πεντάδα των πιθανών αντιπάλων της Ομόνοιας στον δρόμο για τους «χρυσοφόρους» ομίλους.

Ντινάμο Ζάγκρεμπ: Μόνιμοι πρωταθλητές Κροατίας και η μοναδική που αν πέσει η Ομόνοια μαζί της θα την κουβαλήσει στους «δυνατούς» της κλήρωσης των play offs. Υπό αυτή την έννοια είναι καλή. Από την περσινή ομάδα που μπήκε στους ομίλους έφυγε ο μακράν κορυφαίος παίκτης της, Ντάνι Όλμο, που βγάζει πια το ψωμί του στη Λειψία. Γενικώς έτσι ζουν στην Ντιναμό. Αναδεικνύουν παίκτες και μετά βγάζουν από αυτούς εκατομμύρια. Λούκα Μόντριτς, Μάριο Μάντζουκιτς, Ματέο Κόβατσιτς, Ίγκορ Μπίσκαν, Ντέγιαν Λόβρεν για να αναφέρουμε μόνο μερικούς. Φουλ επιθετική ομάδα που όταν είναι φαβορί βρίσκει τρόπο να περάσει. Ειδικά στην Κροατία περιμένεις να δεχθείς πολύ μεγάλη πίεση. Στην τρίχα πέρασε την Κλουζ καθώς στα πέναλτι είχαν το τελευταίο οι Ρουμάνοι που αν το έβαζαν περνούσαν και το έχασαν. Βαθμός δυσκολίας: Ψηλός.

Γιανγκ Μπόις: Τα τελευταία τρία χρόνια έσπασε το μονοπώλιο της Βασιλείας αν και φέτος το πρωτάθλημα κινδύνεψε να το χάσει από τη Σεντ Γκάλεν. Ομάδα που φτιάχτηκε από τον Άντι Χούττερ, θαυμάσαμε το έργο του μετά στην Άιντραχτ, και τώρα συνεχίζει ο Τζεράδρο Σεοάνε τα δυο τελευταία χρόνια. Πέρσι βγήκε από τον Ερυθρό Αστέρα στα εκτός έδρας γκολ και έπαιξε ομίλους Europa. Γενικώς ήταν η χειρότερη έκδοση της τριετίας. Πούλησαν το βασικό τους δεξί μπακ Λοτομπά στη Νις και πήραν ελεύθερο για την ίδια θέση τον Μασέιρας από τη Σιόν. Στις 30 του μήνα έχουν τελικό κυπέλλου με τη Βασιλεία. Βαθμός δυσκολίας: Σχετικά ψηλός.

Ερυθρός Αστέρας: Άλλη μια ομάδα που βγάζει και πουλά παίκτες με αποτέλεσμα να μην ξέρεις πως θα την βρεις. Όμως και αυτή έχει τρία σερί πρωταθλήματα παρά την αποχώρηση του προπονητή που έφερε την αναγέννηση Βλάταν Μιλόγεβιτς. Σπιριντόνοβιτς, Κατάι με ελληνικό παρελθόν και ο Κανγκά από Σπάρτα Πράγας οι προσθήκες της. Αξιοπρεπής ομάδα και σίγουρα πολύ σημαντικό αν πας Βελιγράδι που δε θα έχει κόσμο. Βαθμός δυσκολίας: Από τις κληρώσεις που τις λες καλές.

Καραμπάχ: Την βρήκε πέρσι ο ΑΠΟΕΛ σε δυο διοργανώσεις και την προσπέρασε οριακά. Θα πάρει παίκτες από ράφια κοντά στα δικά μας και έτσι εξηγείται πως πήρε τον Ούρος Μάτις που σκόραρε κιόλας για αυτήν όπως το είχε κάνει κι εναντίον της. Πήρε εφτά σερί φορές τον τίτλο στο Αζερμπαϊτζάν. Σαφώς η καλύτερη κλήρωση αν τις κρίνουμε καθαρά αγωνιστικά.

Μακάμπι Τελ Αβίβ: Δυο ομάδες του λαού αντιμέτωπες αλλά χωρίς λαό στο γήπεδο μπορεί να μας προκύψει. Ο Γιώργος Δώνης θα προσθέσει ίντριγκα στη διαδικασία και προσωπικά δεν το θεωρώ θετικό αυτό. Έκανε καλά προκριματικά ως τώρα. Η επιστροφή του Ταλ Μπεν Χαιμ είναι καλή προσθήκη. Αγωνιστικά δεν τη λες σε πιο ψηλό επίπεδο από τη Λέγκια. Από αυτές που θα τις παλέψεις με ίσες πιθανότητες πρόκρισης.

Γενικά είναι όλες ομάδες που έχουν σερί πρωταθλήματα και συμμετοχές στη διοργάνωση που τους δίνουν εμπειρία. Όλες πιο έμπειρες από την Ομόνοια τα τελευταία χρόνια.

ΑΠΟΕΛ και Απόλλωνας

Απόλλων και ΑΠΟΕΛ εξασφάλισαν το βράδυ της Πέμπτης την πρόκρισή τους στον β' προκριματικό γύρο του Γιουρόπα Λιγκ. Οι «γαλάζιοι» της Λεμεσού διέλυσαν με 5-1 την Σαμπουρτάλο στο ΓΣΠ, ενώ ο ΑΠΟΕΛ έπαιξε με τη φωτιά, αλλά δεν κάηκε στο Κόσοβο κερδίζοντας στην παράταση με 2-0 την Τζιλάνι. Οι δύο εκπρόσωποι της Κύπρου στη δεύτερη τη τάξει διοργάνωση της ΟΥΕΦΑ (η Ανόρθωση θα αρχίσει το ευρωπαϊκό οδοιπορικό της στον γ' προκριματικό γύρο) θα μάθουν τον αντίπαλό τους στην κλήρωση που θα γίνει την αύριο Δευτέρα (31/8, 14:00). ΑΠΟΕΛ και Απόλλων θα είναι στους «δυνατούς» της κλήρωσης.

Οι αγώνες Μακάμπι Χάιφα-Ζελιέζνιτσαρ και Κάλιου Νομ-Μούρα αναβλήθηκαν λόγω κορωνοϊού και για την τύχη τους θα αποφασίσει η ΟΥΕΦΑ. Επομένως ΑΠΟΕΛ και Απόλλων έμαθαν τους 34 από τους 36 πιθανούς αντιπάλους που είναι:

Κουκιέσι (Αλβανία), Σερβέτ (Ελβετία), Άρης Θεσσαλονίκης, ΟΦΗ, Βέντσπιλς (Λετονία), Ολύμπιγια Λιουμπλιάνα (Σλοβενία), Λίνκολν (Γιβραλτάρ), Μπάτσκα Τόπολα (Σερβία), Χόνβεντ (Ουγγαρία), Κολερέιν (Β. Ιρλανδία), Χιμπέρνιανς (Μάλτας), Ρένοβα (Σκόπια), Βίκινγκ (Νορβηγία), Όσιγιεκ (Κροατία), Καϊσάρ (Καζακστάν), Γκέτεμπργκ (Σουηδία), Μπάλα Τάουν (Ουαλία), Μπάτσκα Τόπολα (Σερβία), Χάμαρμπι (Σουηδία), Ντουνάιτσκα Στρέντα (Σλοβακία), Μπότο Γκλιμτ (Νορβηγία), Προγκρέ (Λουξεμβούργο), Ριτεριάι (Λιθουανία), ΤΣΣΚΑ Σόφιας (Βουλγαρία), Νέφτσι Μπακού (Αζερμπαϊτζάν), Τόρσαβν (Ν. Φαρόε), Λάτσι (Αλβανία), Λοκομοτίβ Πλόφτιβ (Βουλγαρία), Μποτοσάνι (Ρουμανία), Πιάστ Γκλιβίτσε (Πολωνία), Τέουτα (Αλβανία), Μπόρατς Μπάνια Λούκα (Βοσνία), Σάμπροκ Ρόβερς (Ιρλανδία), Σφιντούλ Γκέοργκε (Μολδαβίας).

Υπενθυμίζεται ότι στην κλήρωση της Δευτέρας θα προκύψουν 36 ζευγάρια που θα δώσουν μονούς αγώνες στις 17 Σεπτεμβρίου. Επίσης, ΑΠΟΕΛ και Απόλλων αλλά και η Ανόρθωση θα μπουν στην κληρωτίδα και την Τρίτη, όταν και θα μάθουν τον πιθανό αντίπαλο τους (ή το ζευγάρι από το οποίο θα προκύψει ο αντίπαλός τους) στον 3ο προκριματικό γύρο εφόσον βέβαια οι δύο πρώτοι προκριθούν.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Μπακαλί Νταμπό

Η περίπτωση του Γάλλου επιθετικού του Απόλλωνα αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του σκηνικού που σε κάθε καλοκαίρι διαδραματίζεται. Η ανακοίνωση της μεταγραφής του αντιμετωπίστηκε με μια διστακτικότητα, κυρίως λόγω της ομάδας από την οποία προερχόταν (Νέφτσι Μπακού). Οι πρώτες του εμφανίσεις, στα πρώτα φιλικά έδωσαν «δικαίωμα» για κριτική του... στυλ είναι βαρύς, δεν θυμίζει Ζελάγια, δύσκολα θα αναπληρώσει το κενό και πολλά άλλα. Όπως ανάλογα συμβαίνει κάθε καλοκαίρι για πολλούς ποδοσφαιριστές και σε πολλές ομάδες. Πλέον, με τέσσερα γκολ σε δύο επίσημα παιγνίδια, συν κάποια άλλα σε φιλικά, άλλαξαν άρδην τα δεδομένα. Ο βαρύς φορ έγινε... killer και αναλόγως της συνέχεια βλέπουμε!

* * * * *

Εμίλιο Ενσούε

Εξακολουθεί ο επίσημος Απόλλωνας να απορεί, γιατί συντηρείται το θέμα Ενσούε στα ΜΜΕ. Επιμένει ο εκπρόσωπος Τύπου του Απόλλωνα να υποστηρίζει, πως είναι απλά θέμα του προπονητή η μη χρησιμοποίηση του. Υπάρχει δηλαδή περίπτωση ο Σοφρώνης Αυγουστή να έχει στη διάθεση του τον συγκεκριμένο ποδοσφαιριστή και να τον αγνοεί; Επιμένει, ωστόσο, ο επίσημος Απόλλωνας, αν και απορεί για τις απορίες των ΜΜΕ, να μην ξεκαθαρίζει αν έχουν ξεπεραστεί οι προβληματισμοί της διοίκησης, για τη στάση του ποδοσφαιριστή, στην πρόταση για μείωση απολαβών. Ούτε επίσημη ενημέρωση προέκυψε, αν έχει καταλήξει σε συμφωνία με τον ποδοσφαιριστή, υπό τα νέα οικονομικά δεδομένα, τα οποία ισχύουν για όλους. Προβληματισμοί και αμφιβολίες για το μέλλον του Ενσούε στον Απόλλωνα, στοιχεία τα οποία η ίδια η διοίκηση επίσημα δημοσιοποίησε, προ λίγων μηνών.

* * * * *

Αφρικανικό στυλ

Ασάντε από μεριάς Ομόνοιας και Εντογκαλά από τον ΑΠΟΕΛ όχι απλά έθελξαν στην πρώτη τους παρουσία με την ομάδα τους, άλλα εντυπωσίασαν, αλλάζοντας κιόλας τα δεδομένα για τις ομάδες τους. Ο ένας με την κόμη ράστα και ο άλλος αφάνα... έβαλαν λίγο στη ζωή μας το χαλαρό, εξωτικό και τόσο αυθεντικό, αφρικανικό στυλ.

* * * * *

Χωρίς κορωνοϊό

Υποθετικά μιλώντας, αν η Ομόνοια στο επόμενο παιγνίδι της αγωνιζόταν στο ΓΣΠ σε μια εποχή δίχως τον κορωνοϊό μετά κιόλας την επική πρόκριση επί της Λέγκια... το γήπεδο μάλλον θα έμοιαζε μικρό για να χωρέσει το Λαό. Δυστυχώς όμως η πραγματικότητά δεν το επιτρέπει

* * * * *

Επανάσταση!

Ο Βάλεμ ανακοινώθηκε από την ΚΟΠ στις αρχές του 2020 αλλά τα έφερε έτσι η κατάσταση που τέλη Αυγούστου μάθαμε την πρώτη του κλήση για το αντιπροσωπευτικό μας συγκρότημα. Ακούγαμε από διάφορες πηγές πως στο μυαλό του είχε να κάνει μια ανανέωση άλλο όμως να το βλέπεις μπροστά σου να συμβαίνει. Αξιολόγησε όλους τους νεαρούς και θα τους δώσει ευκαιρίες στα ματς του Nations League, με μόνους πιο έμπειρους τους Χριστοφή και Εφραίμ πέραν του Βαλεντίνου Σιέλη που επέστρεψε μετά από καιρό στις κλήσεις. Μακάρι να του βγει το πλάνο του νέου μας προπονητή αφού κάθε απόπειρα ανανέωσης έχει και το ρίσκο της.

* * * * *

Εκτεθειμένοι για το τίποτα

Βγήκε η ανακοίνωση για τα στάδια παραμονή της έναρξης του πρωταθλήματος και ξαφνικά, ως δια κυπριακής μαγείας, μέσα σε 10 μέρες όλοι βρήκαν τρόπο να εξασφαλίσουν την απαραίτητη άδεια. Ο κοινός νους αναρωτιέται πώς γίνεται κάθε φορά να συμβαίνει αυτό και αν δεν είναι τόσο χρονοβόρα η διαδικασία τελικά γιατί στους τρεις μήνες που έχουν στη διάθεσή τους τα στάδια δεν κάνουν ό,τι απαιτείται να τελειώνουμε. Απαντήσεις μην περιμένετε και μακάρι να ήταν ο μόνος τομέας της ζωής μας που συμβαίνει αυτό. Γράψτε πάντως κάτω πως το Νοέμβρη πιθανόν να επανέλθει το θέμα αφού τα μισά γήπεδα πήραν προσωρινή άδεια και όχι για ολόκληρη την αγωνιστική περίοδο. Εμείς απλά να επαναλάβουμε πως η ασφάλεια του κόσμου είναι κάτι πάρα πολύ σοβαρό για να το αντιμετωπίζουμε έτσι.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Έναν καθρέφτη παρακαλώ

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Ανάμεσα στις πολλές παθήσεις που μαστίζουν τον ευρύτερο χώρο του ποδοσφαίρου μας, είναι και η απαξίωση που ζει ο δημοσιογραφικός κόσμος από διάφορους εμπλεκόμενους. Συχνά, πυκνά ο δημοσιογράφος γίνεται δέκτης είτε απειλών, είτε και επιθέσεων, λεκτικών, ευτυχώς σπανίως σωματικών, κάθε φορά που αμφισβητεί την εξουσία της όποιας ομάδας ή παράγοντα. Αποτελεί με λίγα λόγια τον εύκολο στόχο και πλέον κάποιοι δεν έχουν κανένα ενδοιασμό να μειώσουν ή να ειρωνευτούν το λειτούργημα καμιά φορά και την προσωπικότητα του επαγγελματία.

Παραδείγματα υπάρχουν δεκάδες και σ' αυτά εμπλέκονται πρωταγωνιστές απ' όλες τις ομάδες. Παράγοντες, προπονητές, δυστυχώς ή ευτυχώς όχι παίκτες αφού εδώ και χρόνια τους στέρησαν το δικαίωμα να τοποθετούνται επί των εξελίξεων.

Η εν λόγω διαπίστωση δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από κανένα, όπως επίσης και το γεγονός ότι σ' άλλες χώρες της Ευρώπης η απαξίωση του δημοσιογράφου αποτελεί σήμα πολέμου... με νικητές σχεδόν πάντοτε το δημοσιογραφικό κόσμο. Ενδεχομένως γιατί σε χώρες πολιτισμικά πιο προηγμένες από την δική μας, ο δημοσιογραφικός κόσμος κατάφερε να επιβάλει την ισχύ του, σ' αντίθεση με τον δικό μας όπου ακόμη ο επαγγελματίας μοιάζει με κλοτσοσκούφι του καθενός που θεωρεί ότι έχει την εξουσία να τα βάζει με όλους και όλα. Αναλύοντας όμως την όλη κατάσταση, δυστυχώς για τον χώρο μας ο μοναδικός και κύριος υπεύθυνος για την απαξίωση που ζούμε είναι όσοι συμμετέχουμε σ' αυτό που λέμε δημοσιογραφικό συνάφι.

Είναι γιατί συμμετέχουμε ως συνεργάτες στα επικοινωνιακά σχέδια των ομάδων και σχεδόν ποτέ δεν τοποθετούμαστε στη φυσική μας θέση που είναι απέναντι. Γιατί ο δημοσιογράφος δεν μπορεί να βρίσκεται μήτε εκεί που βρίσκεται η εξουσία, μήτε με την μεριά του κόσμου. Δυστυχώς ή ευτυχώς, η φυσική του θέση είναι ανάμεσα στους δύο βασικούς πόλους της κοινωνίας και στην Κύπρο δεν είναι δυστυχώς αυτονόητο ή κατανοητό.

Και όσο οι περισσότεροι επιλέγουν να πατούν σε ανορθόδοξα μέρη και πεδία, όσο ταυτίζονται πλήρως με την διοίκηση, τον προπονητή ή τον παράγοντα... τότε και προσβολές θα δεχόμαστε και απαξίωση και θα συμμετέχουμε σ' ένα θέατρο που καθένας στήνει για να κρύψει λάθη ή να προωθήσει συμφέροντα.

Με λίγα λόγια αν είναι να βρούμε μια λύση στο όλο θέμα, η μοναδική χρήσιμη θα ήταν να κοιταχτούμε επιτέλους σ' έναν καθρέφτη... που μας χρειάζεται επειγόντως.

Προοπτική, υπομονή και βλέπουμε...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Τέτοια εποχή, περισσότερη σημασία έχει το αποτέλεσμα και η πρόκριση. Σε μια περίοδο κατά την οποία φυσιολογικά δεν μπορεί να βρίσκεται μια ομάδα στον απόλυτο βαθμό ετοιμότητας, σημασία έχει να φθάνει στο ζητούμενο, δείχνοντας παράλληλα προοπτική για αγωνιστική βελτίωση. Και οι τρεις προκρίσεις των προηγούμενων ημερών, λίγο – πολύ κινήθηκαν σε αυτά τα πλαίσια.

Πιο έτοιμη, σ' ένα πολύ πιο απαιτητικό παιγνίδι, έδειξε η Ομόνοια. Όχι τόσο γιατί η εκτός έδρας αναμέτρηση κόντρα στη Λέγκια ήταν το τρίτο επίσημο φετινό παιγνίδι, αλλά κυρίως γιατί μιλάμε για την ομάδα με τις λιγότερες αλλαγές, σε σχέση με την περσινή περίοδο, γιατί μιλάμε για μια ομάδα με πρόσημο θετικό στον απολογισμό της περσινής περιόδου (για όσο αυτή κράτησε). Θετικό στοιχείο για τους πράσινους και η σημαντική διαφορά προς το καλύτερο, από τη μία Τετάρτη στην Αρμενία μέχρι την αμέσως επόμενη Τετάρτη στην Βαρσοβία.

Δεν τίθεται θέμα συζήτησης για το (χαμηλό) επίπεδο ποιότητας της αντιπάλου του Απόλλωνα. Θετικό, ωστόσο, για την ομάδα της Λεμεσού, ότι φρόντισε να φανεί η μεγάλη διαφορά δυναμικότητας, από το πρώτο λεπτό του αγώνα και σαφώς η πολύ καλύτερη παρουσία σε σχέση με τον πρώτο αγώνα πρωταθλήματος και παρά τα πρώτα σημαντικά αγωνιστικά προβλήματα.

Σαφώς και δεν ήταν ικανοποιητική η εμφάνιση του ΑΠΟΕΛ στο Κόσοβο. Το ζητούμενο είναι ο βαθμός βελτίωσης, στα πιο δύσκολα που ακολουθούν και κυρίως πόσο γρήγορα και έγκαιρα μπορεί να επιτευχθεί κάτι τέτοιο. Φυσιολογικά θα μπορούσε να πει κάποιος, πως οι γαλαζοκίτρινοι είναι πολύ πιο πίσω σε βαθμό ετοιμότητας από Ομόνοια και Απόλλωνα, έχοντας αρκετές αλλαγές αλλά και σημαντικά ακόμη κενά στο ρόστερ, πολύ περισσότερα από Ομόνοια και Απόλλωνα. Γενικότερα, ούτε ο υπέρμετρος ενθουσιασμός δικαιολογείται, ούτε και η μεγάλη απογοήτευση. Υπάρχει ακόμη δρόμος, για να διαφανεί πού θα βγάλει την κάθε ομάδα ξεχωριστά. Μην μένουμε σε μια – δυο καλές ενέργειες κάποιων ποδοσφαιριστών, αναδεικνύοντας τους από τώρα μεγάλους πρωταγωνιστές μιας περιόδου που μόλις έχει ξεκινήσει και ας μην θεωρήσουμε δεδομένη την αποτυχία κάποιων άλλων, αν τώρα διανύουν περίοδο ντεφορμαρίσματος ή χρειάζονται κόμη χρόνο.

Η επάνοδος στις ευρωπαϊκές αγωνιστικές υποχρεώσεις, με την πάροδο σημαντικού χρονικού διαστήματος, λόγω της διακοπής για τι εθνικές ομάδες, θα προσφέρει σίγουρα ένα πολύ πιο αξιόπιστο δείγμα για όλους...

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2020

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-0,13%	0,18%	0,31%	0,48%	1,31%	1,64%	-1,09%	1,90%	-0,24%

ΕΛΛΑΔΑ

«Βροχή» οι αιτήσεις για επιδότηση ποδηλάτου

Σελ.6

Δεν άλλαξαν τα σχέδια για γεωτρήσεις

Πειλίδου: Οι εταιρείες παραμένουν στην ΑΟΖ - Πιθανή αναβολή αν έχουμε δεύτερο κύμα πανδημίας

Ενα δεύτερο κύμα της πανδημίας και συνέχιση των περιορισμών, ενδεχομένως να διαφοροποιήσουν το πρόγραμμα γεωτρήσεων, εκτιμά η Υπουργός Ενέργειας Νατάσα Πηλείδου, σε συνέντευξή της στην «Κ». Διαβεβαιώνει, ωστόσο, πως οι εταιρείες παραμένουν εντός της ΑΟΖ και πως η κυβέρνηση δεν έχει πληροφόρηση για διαφοροποίηση του σχεδιασμού έναρξης εργασιών μέσα στο 2021. Θεωρεί πως οι τουρκικές προκλήσεις δεν επηρεάζουν το έργο τους. Για την πώληση της Noble στην αμερικάνικη Chevron η εκτίμηση είναι πως δεν θα αλλάξουν οι αρχικοί σχεδιασμοί εκμετάλλευσης του κοιτάσματος «Αφροδίτη». Για την πώληση του κυπριακού φυσικού αερίου δηλώνει ότι αναμένεται να αρχίσει το 2025 με 2026 στη βάση των σημερινών προγραμματισμών. Ευελπιστούμε ότι μέχρι τότε θα έχουν ανακάμψει οι αγορές. Αν όλα εξελιχθούν ομαλά, θα μπούμε σε μια ροή και πορεία ανάκαμψης, αργής αλλά σταθερής. Εκτός από τα ενεργειακά, η Νατάσα Πειλίδου αναφέρεται και στους άλλους στόχους του υπουργείου και τονίζει ότι ετοιμάζονται σχέδια χορηγιών για επιχειρήσεις και νοικοκυριά. **Σελ. 4**

Η πανδημία απειλεί άμεσα και τους βιότοπους

Το πλήγμα που έχει δεχθεί ο τουρισμός παγκοσμίως είναι τεράστιο και, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, θα μειώσει το παγκόσμιο ΑΕΠ κατά 1,5%. Ομως, η παύση δραστηριοτήτων σε τουριστικές περιοχές είχε και παράπλευρες συνέπειες. Μία από αυτές, η αύξηση του κυνηγιού που απειλεί βιοτόπους και προστατευμένες περιοχές. **Σελ. 11**

«Βροχή» τα λουκέτα στην οδό Αγ. Ανδρέου

Στο ναδίρ η κίνηση

Γύρω στα 25 καταστήματα παραμένουν κλειστά στην ιστορική οδό Αγίου Ανδρέου στη Λεμεσό, ενώ αρκετά που έχουν επαναλειτουργήσει απειλούνται άμεσα με λουκέτο. Φωνή απόγνωσης από τους καταστηματάρχες οι οποίοι τονίζουν ότι η ιστορική οδός αργοσβήνει. Καίριο το πλήγμα από την πανδημία και τη μείωση του τουρισμού. Ζητούν κρατική στήριξη. **Σελ. 3**

Σχέδια για στήριξη παραγωγών ελαιολάδου

Για ζημιές από πανδημία

Λάδι από τον τόπο τους αγοράζουν οι Κύπριοι. Σύμφωνα με έρευνα, το 70% της εγχώριας ζήτησης καλύπτεται από την ντόπια παραγωγή. Ετοιμάζονται σχέδια στήριξης των παραγωγών ελαιολάδου από το Υπουργείο Γεωργίας, μετά τις ζημιές που υπέστη η παραγωγή τον Μάιο και η ζήτηση λόγω πανδημίας. **Σελ. 5**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΟΟΣΑ

Η κρίση του κορωνοϊού ξεπέρασε τη Lehman

Μεγαλύτερες συνέπειες από την κατάρρευση της Lehman Brothers θα έχει για την παγκόσμια οικονομία η πανδημία του κορωνοϊού. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ, το ΑΕΠ των χωρών-μελών του μειώθηκε κατά 9,8% το δεύτερο τρίμηνο, ενώ ο χρόνος για την ανάκαμψη παραμένει αβέβαιος. **Σελ.10**

ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Τα logistics έγιναν επενδυτικό καταφύγιο

Επενδύσεις άνω των 60 εκατ. ευρώ πραγματοποίησαν τις προηγούμενες εβδομάδες εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητα, για απόκτηση ή ανάπτυξη ακινήτων logistics. Ολες οι κινήσεις αφορούν ακίνητα στον Ασπρόπυργο, που εξελίσσεται στην πιο ελκυστική περιοχή για τέτοιες εγκαταστάσεις. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,88%**	**-0.05%**
Γερμανία	-0,42%	0.08%
Γαλλία	-0,13%	0.07%
Ιταλία	1,01%	0.09%
Ισπανία	0,37%	0.07%
Ιρλανδία	-0,10%	0.06%
Ελλάδα	1,09%	0.019%
Ην. Βασίλειο	0,30%	-0.11%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **FLORIAN HENSE***

Επιβραδύνεται ο ρυθμός ανάκαμψης της Ευρώπης

Η οικονομική δραστηριότητα σε ολόκληρη την Ευρώπη συνεχίζει να ανακάμπτει από τη βαθιά ύφεση του Μαρτίου και του Απριλίου. Ωστόσο, μετά τα αισιόδοξα οικονομικά στοιχεία την περίοδο Μαΐου - Ιουλίου, ο ρυθμός ανάκαμψης επιβραδύνεται. Τα απογοητευτικά αποτελέσματα του δείκτη υπευθύνων προμηθειών (PMI) του Αυγούστου, για την Ευρωζώνη, τη Γερμανία και τη Γαλλία, υποδεικνύουν ότι ο ρυθμός της ανάκαμψης ενδέχεται να είναι πολύ βραδύτερος από το αναμενόμενο. Εξαιτίας της νέας έξαρσης τις τελευταίες εβδομάδες, οι ευρωπαϊκές χώρες επανέφεραν ορισμένα περιοριστικά μέτρα, ώστε να καταστείλουν τη μετάδοση του κορωνοϊού. Ως αποτέλεσμα, η καταναλωτική εμπιστοσύνη και η ζήτηση για την παροχή υπηρεσιών υποχώρησαν. Οι ανησυχίες σχετικά με τη διασπορά του ιού φαίνεται πως επηρέασαν ιδιαιτέρως τη Γαλλία. Ο γαλλικός δείκτης PMI υποχώρησε από 57,3 μονάδες τον Ιούλιο στις 51,7 τον Αύγουστο, που υποδηλώνει μια σημαντική επιβράδυνση. Τα οικονομικά δεδομένα της Γαλλίας ήταν παρ' όλα αυτά καλύτερα σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης, με εξαίρεση τη Γερμανία. Παρά την αύξηση των κρουσμάτων, ο γερμανικός δείκτης PMI ανήλθε στις 53,7 μονάδες τον Αύγουστο από 55,3 τον Ιούλιο, εν μέρει χάρη στην ανθεκτικότητα του κλάδου μεταποίησης.

Εξαιτίας της νέας έξαρσης του κορωνοϊού, οι ευρωπαϊκές χώρες επανέφεραν ορισμένα περιοριστικά μέτρα.

Ωστόσο, θα έπρεπε κανείς να λάβει υπ' όψιν τα στοιχεία του Αυγούστου με μεγάλη επιφυλακτικότητα, καθώς ακολουθούν μια εκπληκτική ανάκαμψη τον Ιούλιο. Επίσης, η ερμηνεία των τελευταίων στοιχείων ήταν δυσκολότερη απ' ό,τι συνήθως. Οσον αφορά το βρετανικό PMI, ενισχύθηκε από 57 μονάδες τον Ιούλιο στις 60,3 τον Αύγουστο. Επειτα από ένα παρατεταμένο lockdown, η ανάκαμψη της Βρετανίας ξεκίνησε περίπου ένα μήνα αργότερα από άλλες χώρες της Ευρώπης. Επομένως, το βρετανικό ΑΕΠ υποχώρησε περισσότερο το δεύτερο τρίμηνο σε σχέση με την ύφεση που σημείωσε η Ευρωζώνη (-20,4% η Βρετανία σε τριμηνιαία βάση και -12,1% η Ευρωζώνη). Τώρα, η Βρετανία εξακολουθεί να βρίσκεται στην πρώιμη φάση της ανάκαμψης. Τα ισχυρά αποτελέσματα του Αυγούστου ενδέχεται να αντικατοπτρίζουν μια κατάσταση ανακούφισης, ότι δηλαδή τα χειρότερα έχουν τελειώσει, όπως ακριβώς και τα στοιχεία της Ευρωζώνης τον Ιούλιο.

Το PMI του Αυγούστου δείχνει ότι οι αξιωματούχοι είναι διατεθειμένοι να κάνουν «ό,τι χρειαστεί». Παρότι οι επιχειρήσεις μείωσαν τα αποθέματα προϊόντων τους, οι παραγγελίες παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα. Ως αποτέλεσμα, αναζητούν τρόπους να μειώσουν τα έξοδά τους. Ο δείκτης απασχόλησης στην Ευρωζώνη υποχώρησε τον Αύγουστο εξαιτίας της ασθενούς ζήτησης. Συνεπώς, οι κυβερνήσεις οφείλουν να εξετάσουν σοβαρά το ενδεχόμενο παράτασης ή έστω σταδιακής άρσης των προγραμμάτων στήριξης.

* Ο κ. Florian Hense είναι οικονομολόγος της τράπεζας Berenberg.

ΑΝΑΛΥΣΗ Του ALEXANDER WEBER / BLOOMBERG

Δύσκολος χειμώνας για τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά

Η Ευρώπη θα αντιμετωπίσει ακόμη περισσότερη οικονομική αναστάτωση, καθώς προγραμματίζει τη λήξη της πρωτοφανούς στήριξης που διοχέτευσε σε επιχειρήσεις και εργαζομένους κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Οργανώσεις που βοηθούν τους Ευρωπαίους με οικονομικά προβλήματα προειδοποιούν πως θα αυξηθεί κατακόρυφα ο αριθμός των νοικοκυριών που αδυνατούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς τους. Ακόμα και πολίτες σε χώρες με υψηλό επίπεδο αποταμιεύσεων, όπως η Γερμανία και η Αυστρία, έχουν αρχίσει να ανησυχούν.

«Σε ορισμένες περιοχές βλέπουμε ήδη περισσότερα αιτήματα ανθρώπων που αναζητούν οικονομικές συμβουλές σε σχέση με πέρυσι. Το φθινόπωρο αναμένουμε αύξηση της συμβουλευτικής παντού έως και 40%», σχολίασε η Μαρία Κεμετμίλερ, υψηλόβαθμο στέλεχος συμβουλευτικής στην Αυστρία.

Ο πλήρης οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας δεν έχει ακόμη ξεδιπλωθεί, καθώς βρίσκονται σε ισχύ τα προγράμματα στήριξης εργαζομένων.

Αυτού του είδους οι ανησυχίες είναι μόνον μερικές από τις απειλές για την ανάκαμψη, διότι οδηγούν σε μείωση των δαπανών. Παράλληλα, ορισμένες έρευνες καταλήγουν ότι όσο περισσότεροι αδυνατούν να αποπληρώσουν τα χρέη τους, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος για ευρύτερη χρηματοπιστωτική αστάθεια.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Υπερχρέωσης (ECDN) υπολογίζει ότι έως και 10% των νοικοκυριών της Ε.Ε. αντιμετωπίζει ήδη οικονομικά προβλήματα, ενώ ορισμένοι εκτιμούν ότι το ποσοστό αυτό θα υπερδιπλασιαστεί. Σύμφωνα με έρευνα του Bruegel, σχεδόν το ένα τρίτο των ευρωπαϊκών νοικοκυριών πίστευε ότι δεν θα μπορούσε καλύψει κάποια έκτακτη δαπάνη ακόμα και πριν από την επέλαση αυτής της κρίσης. Οι οικογένειες στις χώρες της Νοτίου Ευρώπης ήταν πιο «εύθραυστες» οικονομικά. Βασικός παράγων των οικονομικών προβλημάτων είναι βεβαίως η απώλεια του εισοδήματος.

Συνεπώς, ο πλήρης οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας δεν έχει ακόμα ξεδιπλωθεί, καθώς βρίσκονται σε ισχύ τα προγράμματα στήριξης εργαζομένων. Ωστόσο, πολλές κυβερνήσεις, οι οποίες ανησυχούν για τα δικά τους χρέη, προγραμματίζουν τη μείωση αυτής της στήριξης, που ενδέχεται να οδηγήσει σε αύξηση της ανεργίας.

Το ζήτημα αναδεικνύει τον κίνδυνο που δημιουργεί η τρέχουσα κρίση για διεύρυνση της ανισότητας. Ο ΟΟΣΑ προειδοποίησε τον προηγούμενο μήνα για αρκετά σοβαρή επίπτωση στους χαμηλόμισθους, στις γυναίκες, στους μετανάστες και στους νέους ανθρώπους.

Είναι λιγότερο πιθανό πως θα μπορούν να εργαστούν από το σπίτι και συχνά απασχολούνται σε τομείς που χτυπήθηκαν περισσότερο από την πανδημία, όπως οι λιανικές πωλήσεις, ο τουρισμός και η φιλοξενία. Οι υψηλόμισθοι επίσης κινδυνεύουν. Οι αυτοαπασχολούμενοι είναι ευάλωτοι, διότι συνήθως εξαρτώνται από έναν μικρό αριθμό πελατών και ενδεχομένως να μην έχουν πρόσβαση σε όλα τα κρατικά προγράμματα στήριξης.

Σε ακόμη μεγαλύτερη κλίμακα, η ΕΚΤ δήλωσε πως ένας από τους κινδύνους για την οικονομία είναι η βιωσιμότητα του χρέους των νοικοκυριών. Η προσωρινή ανακούφιση από την εξόφληση των χρεών θα μπορούσε να μετριάσει το πρόβλημα, αλλά μόνοβραχυπρόθεσμα.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Νέα στρατηγική

Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας είναι η προτιμητέα στρατηγική της ομοσπονδιακής τράπεζας αυτήν την περίοδο και ως εκ τούτου, ο πληθωρισμός θα αφεθεί να ακολουθήσει ανοδική πορεία χωρίς οποιαδήποτε παρέμβαση από την FED. Ο Αμερικανός κεντρικός τραπεζίτης σε σχετική δήλωσή του ανέφερε ότι ο πληθωρισμός θα αφεθεί να κινηθεί πάνω από το στόχο του 2% για όσο διάστημα κριθεί απαραίτητο προκειμένου να είναι επιτυχής η νέα στρατηγική. Απώτερος στόχος, σύμφωνα με τον κ. Πάουελ, είναι η ανάκαμψη της απασχόλησης σε περιοχές με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, εξέλιξη που εκτιμάται ότι θα είναι ευεργετική για την αμερικανική οικονομία στο σύνολό της.

Ελληνικό startup

Τεράστια επιτυχία για το ελληνικό οικοσύστημα των startups αποτελεί η εξαγορά της Instashop από το γερμανικό κολοσσό Delivery Hero, για το ποσό των 360 εκ. δολαρίων που αποτελεί την υψηλότερη τιμή που έχει καταγραφεί στην Ελλάδα για τέτοιου είδους συναλλαγές. Το Instashop δραστηριοποιείται στον τομέα του «on demand grocery» και διέγραψε σημαντική επιτυχία κατά την περίοδο του lockdown, όταν επέτρεψε στους συνδρομητές του να πραγματοποιούν τις αγορές τους από σουπερμάρκετ και άλλα τοπικά καταστήματα με χρόνους παράδοσης ακόμη και μέχρι 30 λεπτά μετά την παραγγελία. Η μεγάλη επιτυχία δεν έμεινε ασχολίαστη ούτε από τον Έλληνα πρωθυπουργό, ο οποίος έσπευσε να δώσει τα συγχαρητήριά του μέσω twitter.

Μεσογειακός τουρισμός

Το επτάμηνο του 2020, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, οι παραδοσιακές μεσογειακές χώρες υποδέχθηκαν 55 εκ. λιγότερους τουρίστες σε σχέση με ένα χρόνο πριν. Στις υπό αναφορά χώρες περιλαμβάνονται -εκτός από την Κύπρο- οι Ελλάδα, Τουρκία και Ισπανία. Στην περίπτωση της Κύπρου, το επτάμηνο του 2020 αφίχθηκαν περίπου 1,8 εκ. λιγότεροι τουρίστες από ότι το 2019 στην αντίστοιχη περίοδο. Η πτώση ανέρχεται περίπου στο 85% ενώ ο μήνας Ιούλιος παρουσιάζεται ελαφρώς χειρότερος καταγράφοντας πτώση περίπου 88% σε σχέση με την περσινή χρονιά.

Τηλεπικοινωνιακό πισωγύρισμα

Η τελευταία απόφαση της Ουάσιγκτον για νέες κυρώσεις κατά της Huawei αποτελεί σύμφωνα με αναλυτές ένα καθοριστικό πλήγμα για τον κινεζικό κολοσσό, τις επιπτώσεις του οποίου θα βιώσουν αρκετοί ευρωπαϊκοί τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι στο λανσάρισμα του 5G. Η αμερικανική κυβέρνηση, σε μια κίνηση κλιμάκωσης της αντιπαράθεσης με την Huawei, απαγόρευσε την προσφορά οποιωνδήποτε εξαρτημάτων που προέρχονται από την Αμερική για χρήση πάνω στα δίκτυα κινητής και τηλέφωνα της Huawei. Η απόφαση της ΕΕ στην αρχή του έτους, για μείωση της εξάρτησης από κινεζικό εξοπλισμό, δεν εμπόδισε τα κράτη-μέλη να εφαρμόσουν τα δικά τους χρονοδιαγράμματα -με τη Γαλλία να δηλώνει πως αυτό θα γίνει σε βάθος. Σημειώνεται, επίσης, η μεγάλη εξάρτηση των ευρωπαϊκών δικτύων κινητής 4G στην κινεζική υποδομή και συγκεκριμένα σε αυτήν της Huawei.

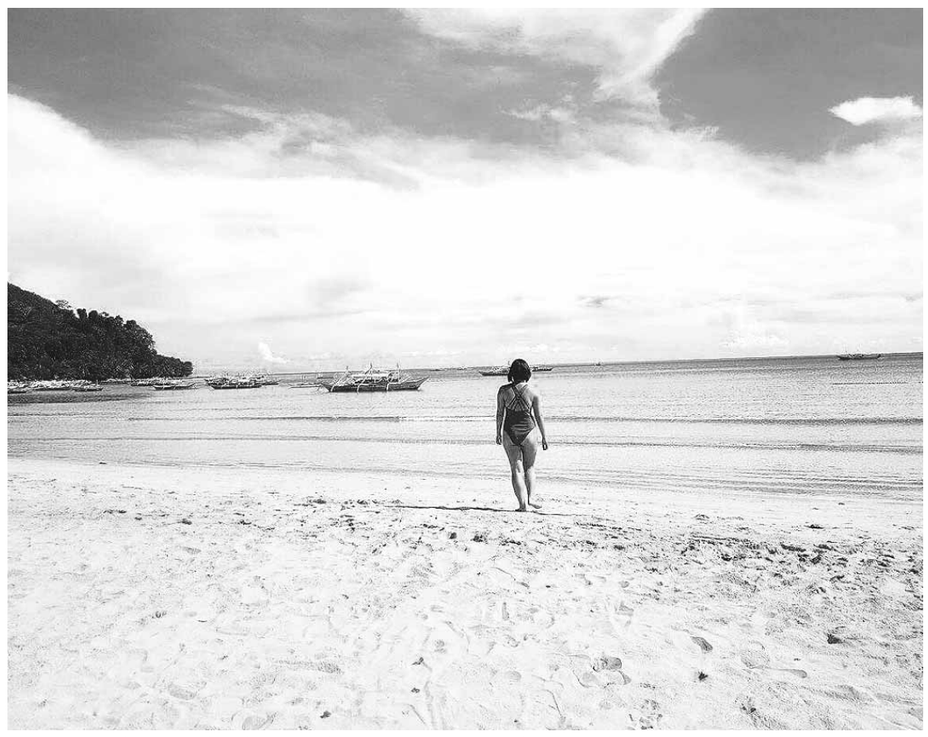

Μπορεί αυτό το αλλιώτικο καλοκαίρι να μας αποχαιρετά με εξελίξεις στα τραπεζικά, δεν αποτελούν όμως κεραυνό εν αιθρία.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Υπεραξία Χρεογράφου

Υπεραξία χρεογράφου καλείται η θετική διαφορά, η οποία προκύπτει από τη σύγκριση της τρέχουσας τιμής ενός επενδυτικού τίτλου (ομολόγου, αξιογράφου, ομολογίας, κ.ά.) που εκδίδεται από νομικό πρόσωπο (κυβέρνηση, εταιρία ή άλλο οργανισμό), σε σχέση με την αξία απόκτησής του.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing, The Cyprus Business School

Ορατή προοπτική

Όσο περνά ο καιρός όλο και περισσότεροι καταλαβαίνουν ότι η επιστροφή στην οικονομική κανονικότητα θα έρθει μόλις η προοπτική ενός επιτυχημένου εμβολίου θα είναι ορατή. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας), για την αντιμετώπιση αυτής της πανδημίας έχει επιλεγεί, αντί της ανοσίας αγέλης, ο μαζικός εμβολιασμός προκειμένου να αποφευχθεί το σοβαρό ενδεχόμενο για ένα ανεξέλεγκτο αριθμός νέων θανάτων. Όπως δήλωσε η επικεφαλής για την παρούσα κρίση του κορωνοϊού, Maria Van Kerkhove, η διακοπή της μετάδοσης θα επιδιωχθεί μέσω ενός ασφαλούς και αποτελεσματικού εμβολίου που θαμπορεί να φτάσει στον ευρύτερο πληθυσμό σε ποσοστό τουλάχιστον 65%. Αυτήν τη στιγμή δοκιμάζονται 48 εμβόλια συνολικά, αλλά μόνο 8 είναι σε προχωρημένο στάδιο.

Νεκρά δελφίνια σε παραλίες του Μαυρίκιου

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ. Τουλάχιστον 18 δελφίνια ξεβράστηκαν νεκρά το βράδυ της Τετάρτης σε ακτές της νήσου του Μαυρίκιου στον Ινδικό ωκεανό, σύμφωνα με ανακοίνωση των τοπικών αρχών, οι οποίες έσπευσαν να αποκλείσουν κάθε σχέση του περιστατικού με την πρόσφατη ρύπανση από ναυάγιο εμπορικού πλοίου στην περιοχή, στα τέλη Ιουλίου.

Τα δελφίνια αυτά των τροπικών, γνωστά με την ονομασία «Δελφίνια της Ηλέκτρας», εντοπίσθηκαν στη δημοφιλή τουριστική παραλία του νησιού, Γκραν Σαμπλ, στο νοτιοανατολικό τμήμα του Μαυρίκιου. Κάποια από τα θηλαστικά ψυχορραγούσαν, ενώ κάποια άλλα έφεραν εμφανή τραύματα. Ο υπουργός Αλιείας του Μαυρίκιου, Σουντέρ Μαντού, ανακοίνωσε ότι οι αρχές περισυνέλεξαν 18 πτώματα δελφινιών, τα οποία υποβλήθηκαν σε νεκροτομή. «Δεν υπήρχε κανένα ίχνος υδρογονάνθρακα πάνω τους ή στο αναπνευστικό τους σύστημα», ανέφερε ο υπουργός. Πριν γνωστοποιηθούν τα αποτελέσματα της νεκροψίας των θηλαστικών, ο Οουεν Γκρίφιθ, ωκεανολόγος της μη κυβερνητικής περιβαλλοντικής οργάνωσης Mauritius Marine Conservation Society, εκτίμησε ότι ο θάνατος των δελφινιών ίσως οφείλεται σε ατυχή σύμπτωση, αναφερόμενος σε ανάλογο περιστατικό από το 2005. «Μπορεί να ακολούθησαν κοπάδι μικρών ψαριών στη λιμνοθάλασσα, να έχασαν τον προσανατολισμό τους και να μην κατάφεραν να ξαναβγούν στα βαθιά μέσα από τον στενό υποθαλάσσιο πορθμό. Προσπάθησαν να βγουν από τον ύφαλο σκαρφαλώνοντας πάνω από τα κοράλλια και αυτό προκάλεσε τις πληγές τους. Πέθαναν από εξάντληση προσπαθώντας να βρουν την έξοδο», λέει ο κ. Γκρίφιθ.

Πολλοί κάτοικοι του μικρού νησιωτικού κράτους, που εξαρτάται από τον τουρισμό και τις άδειες αλιείας που χορηγεί σε ξένους αλιευτικούς στόλους, είχαν εκφράσει φόβους ότι ο θάνατος των δελφινιών οφείλεται στην πετρελαιοκηλίδα του ναυαγίου του πλοίου χύδην φορτίου «MV Wakashio», ιαπωνικής ιδιοκτησίας. Το πλοίο είχε προσκρούσει στις 25 Ιουλίου σε ύφαλο του ακρωτηρίου Πουέντ ντ' Ενί του Μαυρίκιου. Τρεις εβδομάδες αργότερα, το ναυάγιο κόπηκε στα δύο, ενώ ειδικά συνεργεία προχώρησαν στη μερική απάντληση των καυσίμων που περιείχε το πλοίο στο μηχανοστάσιο και στις δεξαμενές του.

Οι αρχές του Μαυρίκιου περισυνέλεξαν 18 πτώματα δελφινιών, γνωστών με την ονομασία «Δελφίνια της Ηλέκτρας», τα οποία εντοπίσθηκαν στη δημοφιλή τουριστική παραλία του νησιού, Γκραν Σαμπλ.

Πριν από ένα μήνα, ιαπωνικό πλοίο ναυάγησε σε ύφαλο του νησιού ρυπαίνοντας προστατευόμενες περιοχές.

Από το ναυάγιο, και συγκεκριμένα από τα ύφαλά του, διέρρευσαν τουλάχιστον 1.000 τόνοι μαζούτ. Τα καύσιμα αυτά μόλυναν δεκάδες χιλιόμετρα ακτογραμμής τού μοναδικής ομορφιάς ηφαιστειογενούς νησιού, απειλώντας προστατευμένες περιοχές, όπως τα δάση της απειλούμενης υδρόβιας μανγκρόβιας, αλλά και τα σπάνια μαλακά κοράλλια στους υφάλους του Μαυρίκιου. Η ποικιλία της θαλάσσιας και επίγειας πανίδας και χλωρίδας είναι ένας από τους κυριότερους πόλους έλξης τουριστών στο νησί του Ινδικού ωκεανού. Σε χθεσινή ανακοίνωση της, η περιβαλλοντική οργάνωση Greenpeace κάλεσε σε «επείγουσα έρευνα» για το περιστατικό. Οι αρχές του Μαυρίκιου, επικουρούμενες από ξένους ειδικούς, συνεχίζουν τις προσπάθειες εκτίμησης των επιπτώσεων της διαρροής καυσίμων από το πλοίο «Wakashio», ενώ, σύμφωνα με τις πρώτες αισιόδοξες προβλέψεις, η διαρροή δεν επηρέασε τον πυθμένα και τον κοραλλιογενή ύφαλο. Η πλώρη του πλοίου παραμένει βυθισμένη, ενώ τα καύσιμα από τις δεξαμενές έχουν ήδη μολύνει σπάνια δάση μανγκρόβιας.

Α.Ρ.

Νέο παγκόσμιο ρεκόρ υψηλής θερμοκρασίας

Ιστορικό ρεκόρ στα χρονικά των μετεωρολογικών καταγραφών σημειώθηκε την Κυριακή στο Εθνικό Πάρκο της Κοιλάδας του Θανάτου στην πολιτεία της Καλιφόρνιας, καθώς το θερμόμετρο έφτασε τους 54,4 βαθμούς Κελσίου, σηματοδοτώντας την υψηλότερη θερμοκρασία που έχει καταγραφεί ποτέ στον πλανήτη. Η εξαιρετικά υψηλή θερμοκρασία σημειώθηκε κοντά στο κέντρο επισκεπτών του «Φέρνας Κρικ» και επιβεβαιώθηκε από την Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία των ΗΠΑ το απόγευμα της Κυριακής, εν μέσω ενός έντονου κύματος καύσωνα που πλήττει τη δυτική ακτή της χώρας τις τελευταίες ημέρες, και με τους επιστήμονες να προβλέπουν πως οι θερμοκρασίες αναμένεται να ανέβουν ακόμη περισσότερο κατά τη διάρκεια της τρέχουσας εβδομάδας.

Οι πρωτόγνωρες συνθήκες του καύσωνα έχουν μάλιστα οδηγήσει σε διήμερη διακοπή ρεύματος σε τμήματα της αμερικανικής πολιτείας, έπειτα από δυσλειτουργία ενός σταθμού παραγωγής ενέργειας το Σάββατο, η οποία προκλήθηκε από τις υψηλές θερμοκρασίες.

Η περιοχή της Κοιλάδας του Θανάτου κατείχε επίσης το προηγούμενο αξιόπιστο ρεκόρ υψηλότερης καταγεγραμμένης θερμοκρασίας στον πλανήτη, η οποία σημειώθηκε το καλοκαίρι του 2013 όταν τα θερμόμετρα των μετεωρολόγων κατέγραψαν θερμοκρασία ύψους 54 βαθμών Κελσίου. Μία ακόμη υψηλότερη καταγραφή, η οποία άγγιζε τους 56,6 βαθμούς Κελσίου είχε σημειωθεί πριν από περίπου έναν αιώνα στην ίδια περιοχή, ωστόσο η εγκυρότητά της αμφισβητείται από την πλειονότητα της επιστημονικής και μετεωρολογικής κοινότητας. Παρομοίως, ένα προηγούμενο ρεκόρ θερμοκρασίας ύψους 55 βαθμών Κελσίου, το οποίο είχε καταγραφεί στην Τυνησία το 1931 εγείρει επίσης σοβαρά ζητήματα αξιοπιστίας σύμφωνα με τους σύγχρονους επιστήμονες.

REUTERS

Πινακίδα προειδοποιεί τους επισκέπτες της Κοιλάδας του Θανάτου για τις επικίνδυνες θερμοκρασίες.

Το πρόσφατο κύμα καύσωνα το οποίο πλήττει τις ΗΠΑ και προκαλεί πολλαπλά τοπικά ρεκόρ υψηλής θερμοκρασίας εκτείνεται από την πολιτεία της Αριζόνας στα νοτιοδυτικά, έως και την πολιτεία της Ουάσιγκτον στα βορειοδυτικά. Αναμένεται να φτάσει στο αποκορύφωμά του την Τρίτη, προτού οι θερμοκρασίες σημειώσουν μικρή πτώση μέσα στην εβδομάδα. Ο καύσωνας έχει ήδη προκαλέσει έντονες ζημιές στη δυτική ακτή, με το σπάνιο και εξαιρετικά επικίνδυνο φαινόμενο ενός «πυροστρόβιλου» –δηλαδή μιας περιστρεφόμενης δίνης πάνω από φλόγες– να σημειώνεται το Σάββατο στην περιοχή Λόγιαλτον της Καλιφόρνιας.

Αργοσβήνει η ιστορική Αγίου Ανδρέου

Γύρω στα 25 καταστήματα παραμένουν κλειστά μετά την επανεκκίνηση – Επιχειρήσεις απειλούνται με λουκέτο

Της **ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ**

Τεράστιο πρόβλημα επιβίωσης αντιμετωπίζουν οι καταστηματάρχες της ιστορικής οδού, Αγίου Ανδρέου στη Λεμεσό. Η οδός που παλαιότερα χαρακτηριζόταν ως το στολίδι της πόλης και κατακλυζόταν από καταναλωτές, πλέον μοιάζει ν' «αργοσβήνει». Τα προβλήματα στην περιοχή διαιωνίζονται με αποτέλεσμα πολλοί καταστηματάρχες να παλεύουν να κρατήσουν ζωντανή την επιχείρησή τους.Η πανδημία του κορωνοϊού ήταν ακόμη ένα γερό «χαστούκι» στους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

Ορισμένες κινήσεις που έγιναν σε συνεργασία με τον Δήμο Λεμεσού προ κορωνοϊού, όπως η τοποθέτηση τεντών, ανθών αλλά και αψίδας φαίνεται ότι έπεσαν στο κενό. Ο εκπρόσωπος των καταστηματαρχών της οδού Αγίου Ανδρέου, Πάμπος Μιτσιγκας, ανέφερε στην «Κ» ότι γύρω στα 25 καταστήματα παραμένουν κλειστά ακόμη και μετά την επανεκκίνηση και την άρση των περιοριστικών μέτρων για την πανδημία. Η οδός Αγίου Ανδρέου είναι ένας εμπορικός πεζόδρομος, ο οποίος στηριζόταν διαχρονικά στην τουριστική κίνηση. Με δεδομένη την κατάσταση που επικρατεί και την μείωση στον τουρισμό αυτή την περίοδο λόγω και της πανδημίας, η εμπορική κίνηση είναι κατά πολύ μειωμένη. Μάλιστα, όπως αναφέρουν αρκετοί καταστηματάρχες, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σχεδόν ανύπαρκτη.

Επιχειρηματίας που διατηρεί κατάστημα ειδών ένδυσης στην οδό, υποστηρίζει ότι εδώ και δυο εβδομάδες δεν εξυπηρέτησε ούτε ένα πελάτη.

Όπως αναφέρουν αρκετοί καταστηματάρχες, η εμπορική κίνηση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σχεδόν ανύπαρκτη.

«Πριν από τον κορωνοϊό η κατάσταση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί από κακή μέχρι τραγική. Περιμέναμε να έρθει το καλοκαίρι με την ελπίδα ότι με τον τουρισμό θα βελτιωνόταν η κατάσταση για να πάρουμε μία ανάσα και ν΄ αντέξουμε τον χειμώνα. Ωστόσο, όλα ανατράπηκαν κι από το φιλί της ζωής που περιμέναμε φθάσαμε με τα προβλήματα του τουρισμού να έρθει και η ταφόπλακά μας. Με τα τελευταία στοιχεία του Υφυπουργείου Τουρισμού και τη μείωση κατά 88% σε σύγκριση με πέρυσι, εξυπακούεται η τραγικότητα της κατάστασης. Πιστεύω ότι δεν υπάρχει επάνοδος. Πολλά καταστήματα σε μία απόσταση των 300 μέτρων δεν τόλμησαν καν να ανοίξουν. Κάποια απ' αυτά που είναι κλειστά για επτά μήνες είναι προς ενοικίαση. Με αυτήν την κατάσταση δεν

Η πανδημία του κορωνοϊού ήταν ακόμη ένα γερό «χαστούκι» στους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

το βλέπω να μπορεί κάποιος να πάρει το ρίσκο και να ενοικιάσει ένα μαγαζί στην περιοχή», σημειώνει ο εκπρόσωπος των καταστηματαρχών.

Όπως αναφέρει ο Μαρίνος Δημητρίου, ο οποίος διατηρεί εδώ και 25 χρόνια κοσμηματοπωλείο στην οδό, ο αγώνας επιβίωσης είναι καθημερινός. «Εάν δεν υπήρχαν τα σχέδια της κυβέρνησης για να μας στηρίξει θα κλείναμε. Τα έξοδα τρέχουν όπως π.χ τα ενοίκια και το πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζουμε είναι τεράστιο. Σε ό,τι αφορά τον τζίρο έχει πέσει κάτω από το ποσοστό του 50%. Μέρα με τη μέρα το κέντρο καταστρέφεται. Εάν δεν γίνει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο, αυτό θα συμβεί», σημειώνει ο κ. Δημητρίου.

Σύμφωνα με τον κ. Μιτσιγκα, θα πρέπει να γίνουν κινήσεις και εκ μέρους του Δήμου Λεμεσού ώστε να υπάρξει αλλαγή της υφιστάμενης εικόνας που παρουσιάζεται.

«Θα ήταν χρήσιμο να γινόταν επαναφορά των λεωφορείων που δεν περνούν από το κέντρο της πόλης εκτός από 1-2 λεωφορεία την ημέρα και να μην υπάρχει ο προγραμματισμός του να ξεκινούν τα λεωφορεία από τα ξενοδοχεία και να καταλήγουν όλα στο εμπορικό κέντρο (mall)», σημειώνει ο κ. Μιτσιγκας.

Οι καταστηματάρχες έχουν ζητήσει να δημιουργηθούν κάποιες στάσεις για λεωφορεία σε σημεία κοντά στους δρόμους – πυρήνες πλησίον της οδού Ανεξαρτησίας. Ήδη, ο Δήμος Λεμεσού προχώρησε στη δημιουργία μίας διάβασης πεζών, ωστόσο, οι καταστηματάρχες ζητούν επίσης τη δημιουργία μίας στάσης τουλάχιστον σε απόσταση 20 μέτρων από τον δρόμο ώστε να είναι πιο ευδιάκριτη η οδός στους επισκέπτες της περιοχής και ειδικότερα στους τουρίστες.

«Το 80% των πωλήσεών μας προερχόταν από τον τουρισμό. Ζούμε από τον τουρισμό», σημειώνει ο κ. Μιτσιγκας.

Ο ίδιος αναφέρει ότι ένα ακόμη μεγάλο πρόβλημα, το οποίο οι καταστηματάρχες θεωρούν ότι επηρεάζει αρνητικά την εμπορική κίνηση, είναι η έλλειψη χώρων στάθμευσης.

Οι επιχειρηματίες είχαν ζητήσει εδώ και αρκετό διάστημα τη δημιουργία street parking κοντά στη θάλασσα όπου εφάπτεται η οδός, ωστόσο κάτι τέτοιο δεν έχει γίνει εφικτό μέχρι σήμερα. Επιπλέον, ένα από τα αιτήματα των καταστηματαρχών είναι να γίνει σωστή μονοδρόμηση του κέντρου.

Τα τελευταία χρόνια, οι προσβάσεις προς το κέντρο της πόλης έκλεισαν, έγιναν πεζόδρομοι με αποτέλεσμα το πρόβλημα της έλλειψης χώρων στάθμευσης να διογκώνεται και ολοένα και περισσότερα καταστήματα να βάζουν λουκέτο. Να σημειωθεί ότι ο κ. Μιτσιγκας διατηρούσε στην οδό Αγίου Ανδρέου συνολικά έξι καταστήματα. Τα τελευταία δύο χρόνια, τα τρία απ' αυτά έχουν κλείσει.

Η θέση του Δήμου

Όπως ανέφερε στην «Κ» ο Δημοτικός Σύμβουλος, Κρίστης Δημητρίου, τα πλείστα καταστήματα στον ιστορικό δρόμο της Αγίου Ανδρέου αποτείνονται στους τουρίστες, τα πράγματα δεν είναι εύκολα. «Δοκιμάσαμε με διάφορα αισθητικά έργα να προσελκύσουμε επισκέπτες αλλά πάλι το πρόβλημα είναι ο τουρισμός. Επεξεργαζόμαστε κάποια κίνητρα για νέες χρήσεις. Όσον αφορά τους Κύπριους επισκέπτες το πρόβλημα της εύκολης πρόσβασης υφίσταται διότι από την οδό Άγκυρας μέχρι την Ανεξαρτησίας η Αγίου Ανδρέου έχει πέντε διαφορετικές κυκλοφοριακές ρυθμίσεις. Μετρούμε καθημερινά τις επιπτώσεις της πανδημίας και προσπαθούμε να βρούμε λύσεις», καταλήγειι ο κ. Δημητρίου.

Κάνουμε check-in στη μάχη

στη μάχη
ενάντια στον καρκίνο

Φέτος, κάνουμε check-in στη μάχη που δίνουμε κάθε χρόνο και στηρίζουμε τον **Αντικαρκινικό Σύνδεσμο Κύπρου** και τους συνανθρώπους μας με εμπειρία καρκίνου.

Αναζητήστε το ειδικό σύμβολο, για να βρείτε πού και πώς μπορείτε να κάνετε τη δική σας εισφορά.

Κάντε εισφορά τώρα και μάθετε όλα τα σημεία εισφοράς στο www.stimaxi.com.cy

Υποστηρικτές
SUPPORT CY
αντιμοιβή
ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΟΙΝΟ ΚΥΠΡΙΩΝ

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος
www.nup.ac.cy

ΚΑΝΕ ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΗ!

ΤΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ
δίπλα σου!

ΣΠΟΥΔΑΣΕ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ!

Συνέχισε τις σπουδές σου με αναγνωρισμένα προγράμματα σπουδών σε συνεργασία με Πανεπιστήμια της Αγγλίας.

Ζήσε την ακαδημαϊκή εμπειρία!

Μάθε περισσότερα:
T.: +357 26843331
E: recruitment@nup.ac.cy
W: www.nup.ac.cy

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ:
In partnership with Middlesex University London
UNIVERSITY OF HULL

Πιθανή νέα αναβολή γεωτρήσεων ένεκα ιού

Νατάσα Πειλίδου: Πιστές στα νέα χρονοδιαγράμματα που έχουν τεθεί λόγω κορωνοϊού παραμένουν οι εταιρείες

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Η πώληση του κυπριακού ΦΑ αναμένεται να πραγματοποιηθεί το 2025 με 2026 στη βάση των σημερινών προγραμματισμών. Ευελπιστούμε ότι μέχρι τότε θα έχουν ανακάμψει οι αγορές, δηλώνει η Νατάσα Πειλίδου.

Πιθανές διαφοροποιήσεις στο πρόγραμμα γεωτρήσεων των εταιρειών ένεκα ενός δεύτερου κύματος της πανδημίας και συνέχισης των περιορισμών βλέπει η Υπουργός Ενέργειας. Η Νατάσα Πηλείδου, σε συνέντευξή της στην «Κ», διαβεβαιώνει πως οι εταιρείες παραμένουν εντός της ΑΟΖ και πως η κυβέρνηση δεν έχει πληροφόρηση για διαφοροποίηση του σχεδιασμού έναρξης εργασιών μέσα στο 2021. Η κ. Πηλείδου, λαμβάνοντας υπόψη την αντίδραση των εταιρειών, θεωρεί πως οι τουρκικές προκλήσεις δεν επηρεάζουν το έργο τους. Για την πώληση της Noble στην αμερικάνικη Chevron η εκτίμηση είναι πως δεν θα διαφοροποιηθούν οι αρχικοί σχεδιασμοί εκμετάλλευσης του κοιτάσματος «Αφροδίτη». Η Υπουργός Ενέργειας μιλά για τον προκάτοχό της Γιώργο Λακκοτρύπη και την παρουσία του ως συμβούλου του Προέδρου της Δημοκρατίας ενώ καταθέτει και τις προτεραιότητες του έργου της στο υπουργείο πέρα από τα ενεργειακά.

-Με βάση τις εξαγγελίες που έχουν γίνει από τις εταιρείες (ExxonMobil, ENI-TOTAL) οι γεωτρητικές δραστηριότητες έχουν μετακινηθεί για το 2021. Υπάρχει κάποια άλλη διαφοροποίηση;

-Όχι δεν μας έχει κοινοποιηθεί οποιαδήποτε διαφοροποίηση στον επαναπρογραμματισμό, ο οποίος έγινε αναγκαστικά λόγω της πανδημίας, μετακινώντας τα χρονοδιαγράμματα για ένα περίπου χρόνο. Σίγουρα η κατάσταση, όπως είναι σήμερα, δεν επιτρέπει, δυστυχώς, την πραγματοποίηση των γεωτρήσεων όπως είχαν σχεδιασθεί αρχικά, διότι λόγω των υγειονομικών μέτρων η διακίνηση του προσωπικού είναι προβληματική, όπως και οι αλλαγές πληρωμάτων και γενικότερα οι μετακινήσεις. Επίσης είναι υψηλό το ρίσκο της παρουσίας κρούσματος ή περιστατικού σε πλατφόρμα. Κρίθηκε, λοιπόν, ορθό και απαραίτητο, να γίνει αυτή η αναβολή.

-Με τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην κυπριακή ΑΟΖ έχετε μιλήσει;

-Βεβαίως έχουμε μιλήσει με όλες τις εταιρείες, εκ του μακρόθεν αναγκαστικά λόγω της πανδημίας, και είμαστε σε συνεχή επαφή. Ευελπιστώ ότι σύντομα, μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες της πανδημίας, θα μπορέσουμε να πραγματοποιήσουμε συναντήσεις εντός ή εκτός Κύπρου.

-Οι εταιρείες παραμένουν στην αρχική θέση τους ότι αναβολή των εργασιών δεν συνιστά αποχώρηση από την κυπριακή ΑΟΖ;

-Ασφαλώς. Όλες οι εταιρείες έχουν επαναλάβει τη δέσμευσή τους να παραμείνουν στην κυπριακή ΑΟΖ, γεγονός που θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντικό αν ληφθεί υπόψη ότι διάφορα έργα ανά το παγκόσμιο έχουν ακυρωθεί, λόγω της πανδημίας αλλά και των οικονομικών επιπτώσεων που επέφερε.

-Με τα σημερινά δεδομένα έχει γίνει ένας πρώτος χρονικός προγραμματισμός επανέναρξης των εργασιών;

-Ένας αρχικός χρονικός προγραμματισμός ναι έχει γίνει, όμως επειδή η κατάσταση με την πανδημία είναι ρευστή, οι λεπτομέρειες θα καθοριστούν όταν θα πλησιάζουμε χρονικά την περίοδο εκείνη και μιλάμε για το 2021.

-Ο αρχικός προγραμματισμός για τον αριθμό των γεωτρήσεων έχει διαφοροποιηθεί;

-Όχι δεν έχει διαφοροποιηθεί στο παρόν στάδιο.

-Το γεγονός ότι παγκοσμίως μεγάλες εταιρείες στη βιομηχανία υδρογονανθράκων προχωρούν σε ακυρώσεις έργων και επανασχεδιασμό επενδύσεων μας δημιουργεί ανησυχία;

-Σίγουρα η κατάσταση όσον αφορά τις αγορές δεν είναι εύκολη. Τα μειωμένα έσοδα των εταιρειών, ως αποτέλεσμα της πτώσης στην τιμή του πετρελαίου, έχουν προκαλέσει όντως παγκόσμια μία δραματική μείωση των δαπανών τους για έρευνες. Ωστόσο, θεωρούμε πολύ σημαντικό το γεγονός ότι έχουν παραμείνει δεσμευμένες οι αδειοδοτημένες από την ΚΔ εταιρείες στις συμβατικές τους υποχρεώσεις, και έχουν επιβεβαιώσει το πρόγραμμα γεωτρήσεών τους. Ελπίζουμε ότι σταδιακά οι αγορές θα ανακάμψουν. Είμαστε αισιόδοξοι ότι οι σχεδιασμοί θα προχωρήσουν, αλλά σίγουρα χρειάζεται χρόνος και να μην υπάρξει ένα δεύτερο κύμα της πανδημίας.

-Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνέπειες της πανδημίας θα επιμηκυνθούν χρονικά, το σενάριο μιας νέας αναβολής, από πλευράς εταιρειών, είναι κάτι που παρακολουθείται;

-Παρακολουθούμε τις εξελίξεις, όμως ακόμα και στην περίπτωση ενός δεύτερου κύματος αναμένουμε ότι θα είναι διαφορετικός ο τρόπος αντιμετώπισής του. Δεν θα υπάρξουν μέτρα ανάλογα με αυτά που λήφθηκαν κατά την αρχική φάση της πανδημίας κι ευελπιστώ ότι θα μπορέσουμε να διαχειριστούμε την κατάσταση, με την εμπειρία που έχουμε ήδη παγκόσμια και δεν θα οδηγηθούμε στα αδιέξοδα της πρώτης φάσης. Όμως, σίγουρα παραμένουν οι δυσκολίες αναφορικά με τα ταξίδια και τους περιορισμούς στα αεροδρόμια. Εάν συνεχίσουν να υφίστανται περιορισμοί πιθανόν να βρεθούμε μπροστά στο ενδεχόμενο να υπάρξει αναβολή. Ευελπιστούμε ότι δεν θα χρειασθεί. Όλα αυτά βεβαίως στην παρούσα φάση είναι υποθετικά.

> **Οι συμβάσεις που έχουμε με τις εταιρείες και το ενεργειακό πρόγραμμα δεν επηρεάζονται με οποιονδήποτε τρόπο από τις έκνομες ενέργειες. Θεωρούμε ότι θα συνεχισθεί κανονικά το πρόγραμμα και αυτή είναι η ένδειξη που έχουμε από τις εταιρείες.**

Οι τουρκικές προκλήσεις

-Η Τουρκία συνεχίζει τις παράνομες δραστηριότητές της εντός της ΑΟΖ. Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να επηρεάσει το έργο των εταιρειών;

-Όχι. Οι συμβάσεις που έχουμε με τις εταιρείες και το ενεργειακό πρόγραμμα δεν επηρεάζονται με οποιοδήποτε τρόπο από τις έκνομες ενέργειες. Θεωρούμε ότι θα συνεχισθεί κανονικά το πρόγραμμα και αυτή είναι η ένδειξη που έχουμε από τις εταιρείες. Σίγουρα η παράνομη τουρκική δραστηριότητα στην Ανατολική Μεσόγειο είναι κάτι το ανησυχητικό, το οποίο η Κυπριακή Δημοκρατία επιθυμεί να τερματισθεί άμεσα και όπως βλέπετε γίνονται διάφορες ενέργειες προς διαφορετικές κατευθύνσεις.

-Λέγεται ότι κάποιες εταιρείες δεν προχώρησαν ένεκα των τουρκικών δραστηριοτήτων…

-Δεν πιστεύω να ισχύει κάτι τέτοιο και ούτε προέκυψε μέσα από τις συζητήσεις που είχαμε με τις εταιρείες. Σαφέστατα η αιτία των αναβολών ήταν η πανδημία.

-Η αποχώρηση της Noble από το κοίτασμα «Αφροδίτη» δημιουργεί προβληματισμό για το ενεργειακό πρόγραμμα της Δημοκρατίας;

-Θα χαρακτήριζα πολύ σημαντική την παρουσία της Chevron στο κοίτασμα «Αφροδίτη», λόγω του μεγέθους της εταιρείας και του οικονομικού της προφίλ. Αναμένουμε να δούμε πώς θα ολοκληρωθεί η εξαγορά της Noble, διαδικαστικά τι αλλαγές θα γίνουν, την ομάδα η οποία θα διαχειρίζεται το έργο και πώς όλα αυτά επηρεάζουν τα σχέδια για το «Αφροδίτη». Όμως σε γενικές γραμμές δεν θα έλεγα ότι είναι ανησυχητική εξέλιξη η εξαγορά. Η Chevron, μία εταιρεία διεθνούς εμβέλειας, μας έχει διαβεβαιώσει ότι βλέπει την περιοχή και το κοίτασμα ως ένα σημαντικό περιουσιακό στοιχείο. Αναμένουμε να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες προκειμένου να προχωρήσουμε με τον σχεδιασμό.

Η πώληση ΦΑ

-Η εξαγορά του μεριδίου της Noble στο κοίτασμα «Αφροδίτη» από την Chevron μπορεί να διαφοροποιήσει ή να καθυστερήσει τους σχεδιασμούς ανάπτυξης του κοιτάσματος. Έχετε μιλήσει με την αμερικάνικη εταιρεία;

-Το κοίτασμα θα αξιολογηθεί από την Chevron. Έχω μιλήσει με υψηλόβαθμα στελέχη της εταιρείας, τα οποία με διαβεβαίωσαν ότι είναι δεσμευμένοι με τις συμβατικές υποχρεώσεις που απορρέουν από το συμβόλαιο της κοινοπραξίας του «Αφροδίτη». Το εάν θα μπορέσουν να επιταχύνουν τους σχεδιασμούς αυτό δεν είναι σίγουρο. Πιθανότατα να παραμείνουμε στα υφιστάμενα χρονοδιαγράμματα για την ανάπτυξη του κοιτάσματος.

-Ο συνδυασμός πανδημίας και χαμηλών τιμών του ΦΑ στις διεθνείς αγορές μπορεί να επηρεάσει την πώληση κυπριακού ΦΑ;

-Η πώληση του κυπριακού ΦΑ αναμένεται να πραγματοποιηθεί το 2025 με 2026 στη βάση των σημερινών προγραμματισμών. Ευελπιστούμε ότι μέχρι τότε θα έχουν ανακάμψει οι αγορές. Αν όλα εξελιχθούν καλά και δεν έχουμε ένα δεύτερο κύμα πανδημίας, θα μπούμε σε μια ροή και πορεία ανάκαμψης, αργής αλλά σταθερής.

-Νοουμένου ότι η Chevron συνεχίσει από εκεί που παρέλαβε από τη Noble μπορείτε να μας δώσετε τα χρονοδιάγραμμα των βημάτων που απομένουν να γίνουν για έναρξη παραγωγής ΦΑ;

-Η ανάπτυξη και παραγωγή ενός κοιτάσματος είναι μία διαδικασία με πολλά στάδια τα οποία εξαρτώνται το ένα από το άλλο. Συνεπώς υπάρχουν πολλά που πρέπει να γίνουν, ένα εκ των οποίων η επιβεβαιωτική γεώτρηση που με βάση τα σημερινά χρονοδιαγράμματα και όπως μας έχει ενημερώσει η εταιρεία, αν όλα πάνε καλά θα γίνει περί τα τέλη 2021, αρχές του 2022. Θα ακολουθήσουν μελέτες. Έχουμε επίσης την απόφαση της Shell να εξάγει το ΦΑ μέσω των υποδομών υγροποίησης στην Αίγυπτο.

-Το γνωρίζετε ότι η εισαγωγή ΦΑ για την εσωτερική αγορά είναι μια «πονεμένη» ιστορία σχεδόν 15 ετών. Γιατί η παρούσα προσπάθεια να μην έχει την ίδια τύχη με τις προηγούμενες;

-Αυτή τη φορά διαφοροποιήσαμε την προσέγγισή μας διαχωρίζοντας τη διαδικασία υλοποίησης των απαραίτητων υποδομών από τη διαδικασία προμήθειας φυσικού αερίου. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίσαμε αφενός ότι οι κρατικές υποδομές θα έχουν χαμηλό ποσοστό απόδοσης της επένδυσης και, αφετέρου πως στην προμήθεια φυσικού αερίου θα επιτυγχάνεται η μέγιστη ευελιξία με ένα συνδυασμό αγοράς άμεσης παράδοσης και συμβολαίων βάσης, ο οποίος μειώνει και το ρίσκο που υπάρχει από τη σύναψη μακροχρόνιων συμβολαίων με «take or pay» ρήτρες. Επιπλέον, εξασφαλίσαμε χορηγία από την ΕΕ για το ένα τρίτο των κεφαλαιουχικών δαπανών για υλοποίηση των απαραίτητων υποδομών, καθώς και δανεισμό με πολύ ευνοϊκούς όρους από την ΕΙΒ και EBRD. Έχουμε δημιουργήσει, λοιπόν, τις προϋποθέσεις επιτυχίας του εγχειρήματος με αποτέλεσμα να υπογράψουμε συμβόλαιο για υλοποίηση των απαραίτητων υποδομών με την επιτυχούσα στον σχετικό διαγωνισμό κοινοπραξία. Ήδη οι κατασκευαστικές εργασίες έχουν ξεκινήσει και, έχει ανατεθεί σε project manager η επίβλεψη, ενώ τα χρονοδιαγράμματα της ολοκλήρωσης είναι τα δύο χρόνια.

Asset ο Λακκοτρύπης

-Υπάρχει ένα ανοικτό ζήτημα εδώ και 10 χρόνια. Πρόκειται για τις διαβουλεύσεις με το Ισραήλ για συμφωνία σε θέματα κοιτασμάτων ΦΑ στη μέση γραμμή. Είμαστε κοντά ή όχι σε συμφωνία;

-Είμαστε αρκετά κοντά, από την άποψη ότι έχουμε μπει στο τεχνικό κομμάτι της συζήτησης. Η κυπριακή πλευρά έστειλε τις απόψεις της, αγγίζοντας όλες τις τεχνικές πτυχές. Το Ισραήλ έχει εξετάσει τις απόψεις μας και τώρα είναι έτοιμοι να τα συζητήσουν στη λεπτομέρεια τον επόμενο μήνα. Απ' ό,τι μας έχουν πει κινούμαστε προς τη σωστή κατεύθυνση. Επομένως θεωρώ και ελπίζω ότι θα υπάρξουν συγκλίσεις οι οποίες θα οδηγήσουν σε μια τελική συμφωνία.

-Η παρουσία του προκατόχου σας ως συμβούλου του Προέδρου της Δημοκρατίας σε θέματα ενέργειας πώς αντιμετωπίζεται;

Πάρα πολύ θετικά. Ο κ. Λακκοτρύπης είναι ένας άνθρωπος με τεράστια γνώση και εμπειρία στα ενεργειακά ζητήματα. Είχαμε μια εξαιρετική συνεργασία και στο παρελθόν και θεωρώ πως είμαστε πολύ τυχεροί που διατηρούμε αυτή την εμπειρογνωμοσύνη που είμαι σίγουρη ότι έτσι και αλλιώς θα ήταν διαθέσιμη λόγω της καλής του διάθεσης. Όμως είναι ιδιαίτερα θετικό ότι θα τον έχουμε μαζί μας πιο επίσημα ως σύμβουλο του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Στα σκαριά σχέδια χορηγιών για επιχειρήσεις και νοικοκυριά

-Εκτός από τα ενεργειακά, ποια άλλα ζητήματα είναι ψηλά στις προτεραιότητές σας;

-Στρατηγικός στόχος πάνω στον οποίο εργαζόμαστε εντατικά είναι η ενίσχυση του επιχειρηματικού οικοσυστήματος που θα έχει άμεσο θετικό αντίκτυπο και στην ανάπτυξη της οικονομίας. Προχωρούμε με τη δημιουργία Κέντρου Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων, το οποίο σκοπό θα έχει τη διευκόλυνση των διαδικασιών αδειοδότησης για σύσταση μιας επιχείρησης και την παροχή τόσο πληροφόρησης για την καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων εργαλείων χρηματοδότησης όσο και εξατομικευμένης συμβουλευτικής καθοδήγησης. Την ίδια ώρα, αναγνωρίζοντας τις δυσχέρειες στις οποίες έχουν οδηγηθεί οι επιχειρήσεις λόγω της πανδημικής κρίσης, προχωρούμε με ταχείες διαδικασίες στις προκηρύξεις των σχεδίων χορηγιών για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά για την προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Οι προτάσεις μας αφορούν στα διπλάσια κονδύλια από την προηγούμενη περίοδο και ανέρχονται συνολικά στα €271 εκατομμύρια, ενώ αρχές του φθινοπώρου σκοπεύουμε να δημοσιοποιήσουμε τους οδηγούς των σχεδίων και τις ημερομηνίες προκήρυξης, δίνοντας το χρόνο στους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες να προετοιμαστούν κατάλληλα και να υποβάλουν ολοκληρωμένες και ώριμες επενδυτικές προτάσεις με το άνοιγμα των σχεδίων τον Ιανουάριο. Η εντατικοποίηση της εφαρμογής της νέας μας Εθνικής Βιομηχανικής Πολιτικής, η οποία προνοεί ψηφιοποίηση της βιομηχανίας μας και δίνει έμφαση στην κυκλική οικονομία, είναι ένας δεύτερος στρατηγικός στόχος τον οποίο προωθούμε μέσα από συγκεκριμένες δράσεις. Όλο αυτό το πακέτο το οποίο σας έχω περιγράψει είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ανάπτυξη και με τη διατήρηση και αύξηση των θέσεων εργασίας. Περαιτέρω εργαζόμαστε για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το κλίμα για την περίοδο 2021-2030, στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που έχουμε αναλάβει για επίτευξη των εθνικών στόχων για περαιτέρω διείσδυση των ΑΠΕ. Προχωρούμε με την απλοποίηση των διαδικασιών για αδειοδότηση μεγάλων εμπορικών έργων ΑΠΕ, αλλά και στον σχεδιασμό των σχεδίων χορηγιών για ενεργειακή απόδοση τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα νοικοκυριά.

Ήδη κάποια σχέδια χορηγιών είναι ανοικτά και δέχονται αιτήσεις. Μία ακόμη προσπάθεια στην οποία δίνουμε έμφαση είναι η πλήρης ψηφιακή μετάβαση του τμήματος Εφόρου Εταιρειών, με στόχο τη δημιουργία μίας αποτελεσματικής, σύγχρονης και γρήγορης υπηρεσίας η οποία να λειτουργεί με πιο απλοποιημένες διαδικασίες προς όφελος των επιχειρήσεων.

Λάδι από τον τόπο τους αγοράζουν οι Κύπριοι

Το 70% της εγχώριας ζήτησης καλύπτεται από εγχώρια παραγωγή, μειωμένες φέτος οι εισαγωγές

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το κυπριακό ελαιόλαδο προτιμούν οι καταναλωτές από τα ράφια των υπεραγορών, αλλά και οι κυπριακές επιχειρήσεις στον τομέα εστίασης και λιγότερο το εισαγόμενο. Όπως καταγράφεται από σχετική έρευνα, το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών της κυπριακής αγοράς καλύπτεται από την εγχώρια παραγωγή. Όπως καταγράφει το γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών υποθέσεων

Οι κυπριακές εξαγωγές παρθένου ελαιολάδου είναι πολύ περιορισμένες, συγκριτικά με τις εισαγωγές. Το 2019, ανήλθαν σε 362.596 ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 184% έναντι του 2018.

της ελληνικής πρεσβείας στην Κύπρο, συγκεκριμένα, την περίοδο 2018/19, η Κύπρος παρήγαγε, 2.428 τόνους ελαιολάδου. Ποσότητα η οποία αν και καταγράφει μείωση της τάξης του 8% σε σχέση με την περίοδο 2017/2018 εντούτοις, θεωρείται αρκετή για να καλύψει την εγχώρια ζήτηση σε ποσοστό της τάξης του 70,4%, που εκτιμάται ότι ανήλθε σε 3.449 τόνους. Το υπόλοιπο 29,6% της ζήτησης καλύφθηκε από τις εισαγωγές, οι οποίες τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν ανοδική πορεία.

Πρώτη η Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι, με διαφορά από τους άλλους προμηθευτές, ο σημαντικότερος εξαγωγέας ελαιολάδου στην κυπριακή αγορά, τουλάχιστον από το 2004 και μετέπειτα, όπως δείχνουν τα διαθέσιμα στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας, που καταγράφουν ανοδική τάση την τελευταία τριετία. Το 2019, ανήλθαν σε 2,85 εκ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 1,2% συγκριτικά με το 2018. Το μερίδιο της γειτονικής χώρας επί του συνόλου των κυπριακών εισαγωγών στο ελαιόλαδο ανέρχεται στο 88% το 2019, σε σχέση με 90% το 2018 και 86% το 2017. Μετά την Ελλάδα η Κύπρος εισάγει ελαιόλαδο από την Ισπανία (με μερίδιο 8% επί του συνόλου, έναντι 6% το 2018), το Ηνωμένο Βασίλειο (με ποσοστό 2% επί του συνόλου, το οποίο δεν παρουσιάζει μεταβολή, συγκριτικά με το 2018), η Ιταλία (με 1% έναντι 0,8% το 2018) και η Ολλανδία (με 1% επί του συνόλου). Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2016 μέχρι το 2018 η Ισπανία διατηρούσε σταθερά την θέση του 2ου κατά σειρά προμηθευτή ελαιολάδου στην Κύπρο μετά την Ελλάδα.

Στην 3η θέση βρισκόταν η Βουλγαρία, η οποία το 2019 δεν εμφανίζεται καθόλου μεταξύ των προμηθευτών. Όσον αφορά το παρθένο ελαιόλαδο, μετά την Ελλάδα ακολουθεί η Ισπανία με εξαγωγές ύψους 275.177 ευρώ και μέση τιμή τα 2,4 ευρώ/kg), η Ιταλία με εξαγωγές ύψους 35.095 ευρώ και μέση τιμή τα 7,2 ευρώ/kg) και το Ηνωμένο Βασίλειο (με εξαγωγές ύψους 24.196 ευρώ και μέση τιμή τα 1,5 ευρώ/kg). Οι εξαγωγές αυτών των τριών χωρών αποτέλεσαν αθροιστικά μόλις το 13% του συνόλου των κυπριακών εισαγωγών.

Πάγωμα της λειτουργίας των εστιατορίων και των ξενοδοχείων τον Απρίλιο και το Μάιο μείωσε την ζήτηση του ελαιόλαδου στην κυπριακή αγορά.

Εισαγωγές ελαιολάδου στην Κύπρο (2019)

Ελλάδα	88%
Ισπανία	8%
Ην. Βασίλειο	2%
Ιταλία	1%
Άλλες χώρες	1%

Μειώνονται οι εισαγωγές

Μείωση στις εισαγωγές ελαιολάδου αναμένεται το 2020, κάτι που συνδέεται έμμεσα με τα δεδομένα της κυπριακής αγοράς ένεκα πανδημίας. Η αδρανοποίηση του κλάδου HORECA, κυρίως κατά το δίμηνο Απριλίου – Μαΐου 2020, λόγω της λήψης περιοριστικών μέτρων προς αντιμετώπιση της πανδημίας θα επηρεάσει αρνητικά τις εισαγωγές. Φυσικά η μείωση της ζήτησης συνεχίστηκε και τους επόμενους μήνες, λόγω της συρρίκνωσης των τουριστικών αφίξεων στο νησί που είχε ως αποτέλεσμα χαμηλές πληρότητες και μειωμένη επισκεψιμότητα σε όσα ξενοδοχεία και εστιατόρια επέλεξαν να επαναδραστηριοποιηθούν την καλοκαιρινή περίοδο. Πέραν όμως του κορωνοϊού, η αυξημένη παραγωγή ελαιολάδου κατά την ελαιοκομική περίοδο 2019 – 2020, είχε ως αποτέλεσμα να υπάρχει πλεόνασμα των αποθεμάτων στα ελαιοτριβεία και να μειωθεί η τρέχουσα ζήτηση και κατά συνέπεια και οι εισαγωγές.

Δεν εξάγουμε

Όπως καταγράφεται, από το σύνολο της εγχώριας παραγωγής, ένα πολύ μικρό ποσοστό του κυπριακού ελαιολάδου εξάγεται στο εξωτερικό. Μάλιστα οι κυπριακές εξαγωγές στο παρθένο ελαιόλαδο αν και καταγράφουν αύξηση, είναι πολύ περιορισμένες σε σχέση με τις εισαγωγές. Σύμφωνα με την έρευνα, το

Ετοιμάζονται σχέδια στήριξης των παραγωγών ελαιολάδου από το Υπουργείο Γεωργίας, μετά τις ζημιές που υπέστη η παραγωγή τον Μάιο και η ζήτηση λόγω πανδημίας.

2019, οι εξαγωγές ελαιολάδου ανήλθαν σε 362.596 ευρώ, παρουσιάζοντας άνοδο κατά 184% σε σχέση με το 2018. Κύριοι προορισμοί εξαγωγών για το κυπριακό παρθένο ελαιόλαδο είναι η Κίνα και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Πόσο πάει το λάδι

Σύμφωνα με στοιχεία Ιουνίου, οι τιμές πώλησης στην λιανική αγορά για το ελληνικό ελαιόλαδο κυμαίνεται από 6,39 ευρώ για πλαστική φιάλη του ενός λίτρου (ΜΙΝΕΡΒΑ ΧΩΡΙΟ ΚΛΑΣΣΙΚΟ), και 5,70 για μεταλλική συσκευασία των 500 ml (ΓΑΙΑ ΠΟΠ ΣΗΤΕΙΑ), μέχρι τα 10,50 ευρώ για συσκευασία του ενός λίτρου (ΓΑΙΑ ΠΟΠ ΚΑΛΑΜΑΤΑ και ΜΙΝΕΡΒΑ ΧΩΡΙΟ). Στην περίπτωση των κυπριακών ελαιολάδων οι τιμές στα ράφια των υπεραγορών παρουσιάζουν μεγαλύτερη ποικιλία και απόκλιση. Ξεκινούν από 2,39 ευρώ για γυάλινη φιάλη των 250 ml (King Olives) και φτάνουν μέχρι τα 45 ευρώ για γυάλινη φιάλη των χιλίων ml (Το περιβόλι του Θεόδωρου). Τα στοιχεία δείχνουν ότι τιμές των εισαγόμενων ελαιολάδων θεωρούνται ιδιαίτερα ανταγωνιστικέςκαι ευνοούν την αύξηση των εισαγωγών εις βάρος της κατανάλωσης του εγχώριου προϊόντος. Σύμφωνα με την έρευνα, το 2019, οι κυπριακές εισαγωγές ελαιολάδου ανήλθαν σε στα 3,23 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2018, ποσό που κατέγραψε αύξηση της τάξης του 3,3% σε σχέση με το 2018. Μέση αξία του εισαγόμενου ελαιολάδου για το 2019, τα 3,17 ευρώ/ κιλό, τιμή η οποία ακολουθεί φθίνουσα πορεία από το 2017. Κοντά σε αυτή την τιμή βρίσκεται το ελαιόλαδο από την Ελλάδα με μέση αξία τα 3,20 ευρώ/kg, ενώ τα ελαιόλαδα από Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο εισήχθησαν σε χαμηλότερες τιμές (2,39 ευρώ/kg και 2,98 ευρώ/kg αντίστοιχα).

Σε πρόγραμμα στήριξης

Πέραν των εισαγωγών, μειωμένη αναμένεται φέτος και η εγχώρια παραγωγή ελαιολάδου. Όπως εξηγεί ο γ.γ. του Παναγροτικού Τάσος Γιαπάνης, ο καύσωνας Μαΐου έχει επηρεάσει τον ανθό της ελιάς, με αποτέλεσμα τα ελαιόδεντρα να μην μπορούν να δώσουν τις ποσότητες ελαιολάδου και ελιών προηγούμενων ετών. Αυτό έχει επηρεάσει γύρω στο 40-50% της ελαιοπαραγωγής. Σημειώνεται ότι δεν αναμένεται να υπάρχει έλλειψη στην αγορά, λόγω του ότι οι ανάγκες θα συνεχίσουν να καλύπτονται από το στοκ που δεν διατέθηκε λόγω της απουσίας της τουριστικής κατανάλωσης. Ωστόσο, οι ζημιές για την ελαιοτριβία είναι τεράστια σημειώνει ο Παναγροτικός και καλεί το Υπουργείο να διευρύνει τον κατάλογο των αγροτικών κλάδων οι οποίοι θα πρέπει να συμπεριληφθούν στα προγράμματα στήριξης. Σύμφωνα με τον Υπουργό Γεωργίας Κώστα Καδή πάντως ήδη έχει εξασφαλιστεί απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για ετοιμασία σχεδίων στήριξης του τομέα του ελαιόλαδου.

ΑΡΘΡΟ / *Της* **ΕΛΕΑΝΑΣ ΓΙΑΜΠΑΝΑ***

Ελλάδα 2020: πρέπει να είμαστε μόνο μια τουριστική χώρα;

Τον τελευταίο καιρό διαβάζω αρκετά νέα σχετικά με τη στήριξη της ελληνικής οικονομίας και, φυσικά, όλα έχουν να κάνουν με το πώς θα μπορέσει η χώρα τα επόμενα χρόνια να γίνει πιο ανταγωνιστική μέσα από μειώσεις φορολογίας, καλύτερα ασφαλιστικά συστήματα και ενίσχυση υποδομών. Νιώθω όμως πως κανένα από τα μέτρα αυτά δεν έχει μέχρι τώρα συμπεριλάβει έναν τομέα που θα μπορούσε να αποτελέσει την «καρδιά» για όσα επιθυμούμε να γίνουμε στο μέλλον, και μιλάω βεβαίως για τον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού.

Κανείς δεν αμφισβητεί ότι στο μέλλον η βιοτεχνολογία και η τεχνολογία θα είναι από τους κλάδους με τη μεγαλύτερη ανάπτυξη παγκοσμίως. Η ζήτηση για ειδικότητες όπως Software Engineer, Big Data Analyst, Artificial Intelligent Engineer, Cloud Computing, 5G Communication είναι ήδη πολύ υψηλή και, τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η προσφορά δυναμικού δεν καλύπτει την ολοένα αυξανόμενη ζήτηση. Ενδεικτικά αναφέρω ότι μόνο ένας από τους μεγαλύτερους παγκόσμιους τηλεπικοινωνιακούς κολοσσούς εκτιμά ότι έως το 2024 θα έχει ανάγκη να καλύψει 7.500 θέσεις εργασίας με ειδικότητες τεχνολογίας και αυτό μόνο στη Γερμανία. Αν στο νούμερο αυτό προστεθούν και οι ανάγκες των άλλων χωρών στις οποίες δραστηριοποιείται, τότε θα μπορούσαμε με σιγουριά να μιλήσουμε για τουλάχιστον 10.000 ειδικούς τεχνολογίας στα επόμενα λίγα χρόνια και μόνο στην Ευρώπη. Επομένως η ερώτηση είναι: πού θα βρεθούν οι άνθρωποι αυτοί; Σύμφωνα με την εταιρεία ερευνών Gartner, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως η προσφορά και η ζήτηση ειδικοτήτων τεχνολογίας (συνεπώς και την ευκολία να βρεθούν οι άνθρωποι στη συγκεκριμένη αγορά εργασίας), καθώς και το κόστος εργασίας, η Σαγκάη είναι η πλέον ανταγωνιστική πόλη σε διεθνές επίπεδο. Όμως το χαμηλό γενικά επίπεδο αγγλικών του κόσμου μειώνει την εμπιστοσύνη που νιώθουν οι επιχειρήσεις, ειδικά αυτές που προσβλέπουν σε αναπτυξιακές δραστηριότητες για τις οποίες απαιτούνται κέντρα υψηλής τεχνολογίας (niche tech hubs). Το Δελχί προσφέρει επίσης έναν πολύ καλό συνδυασμό εξειδικευμένου προσωπικού, που, μαζί με το χαμηλό κόστος εργασίας και τα φιλικά μέτρα επιχειρηματικότητας που έχει λάβει η ινδική κυβέρνηση, το καθιστά πολύ ελκυστικό. Όμως το υψηλό ποσοστό κινητικότητας στον χώρο εργασίας (attrition rate) και το χαμηλό επίπεδο αγγλικών δημιουργούν στις επιχειρήσεις επιφυλάξεις. Επιπλέον, για μια κατά κύριο λόγο ευρωπαϊκή επιχείρηση, η συνεργασία με μια χώρα που ξυπνάει και κοιμάται με διαφορά πολλών ωρών από τις ευρωπαϊκές δεν είναι πάντα εύκολη.

Επομένως, μήπως πρέπει να υπάρξει λύση εντός ευρωπαϊκών δεδομένων; Σύμφωνα πάντα με τη διεθνή εταιρεία ερευνών Gartner, οι πλέον ανταγωνιστικές πόλεις στην Ευρώπη, όσον αφορά την ευκολία εύρεσης ειδικευμένου προσωπικού (προσφορά και ζήτηση) και το μισθολογικό κόστος, είναι το Ζάγκρεμπ, η Βαρσοβία, το Βορονέζ, η Μόσχα, το Βουκουρέστι, η Αγία Πετρούπολη, η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη. Αυτό με λίγα λόγια σημαίνει ότι είμαστε ανάμεσα στις λίγες ευρωπαϊκές χώρες που μπορούν να αναπτυχθούν σε «οικοσύστημα» ταλέντων για τον χώρο της τεχνολογίας. Με δεδομένο ότι οι επιχειρήσεις πλέον πηγαίνουν εκεί όπου υπάρχει το δυναμικό που θα τις στελεχώσει, θα μπορούσε η Ελλάδα να γίνει πόλος έλξης επιχειρήσεων τεχνολογίας. Ενα άλλο σενάριο είναι ότι θα μπορούσαμε να εξυπηρετούμε σε στελεχικό δυναμικό και εταιρείες με δραστηριότητες εκτός Ελλάδας, οι οποίες θα ενδιαφέρονταν να δημιουργήσουν στη χώρα μας κέντρα εξειδικευμένης γνώσης (niche tech hubs) που να τους εξυπηρετούν σε παγκόσμια κλίμακα. Αρκεί μια καλή συνεργασία μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα για να αναπτυχθεί μια ακαδημία με το γνωστικό αντικείμενο αυτών των ειδικοτήτων και να προετοιμάζει τους ανθρώπους για την αγορά εργασίας παράλληλα με μια οικονομία που θα είναι ελκυστική και φιλική προς την επιχειρηματικότητα.

Δεν χρειάζεται να απαριθμήσω τα θετικά που θα είχε μια τέτοια εξέλιξη για τη χώρα. Θα μπορούσε να σημαίνει πολλές χιλιάδες θέσεις εργασίας, κυρίως για τους νέους, σοβαρή μείωση του brain drain, ακόμη και re-branding της χώρας μας, από μια χώρα σχεδόν αμιγώς τουριστική σε μια χώρα υψηλής τεχνολογίας. Εν κατακλείδι, βρισκόμαστε σε μια μεταβατική και κρίσιμη εποχή με πολλές δυσκολίες, όμως και με ευκαιρίες. Ο κορωνοϊός μάς έδειξε έμπρακτα ότι το να βασίζουμε μεγάλο μέρος της οικονομίας μας σε έναν κλάδο, αυτόν του τουρισμού, είναι ιδιαιτέρως ριψοκίνδυνο και μας καθιστά εξαιρετικά ευάλωτους. Μήπως πρέπει λοιπόν να στρέψουμε το βλέμμα μας προς κλάδους που δεν είναι τόσο αυτονόητα ταυτισμένοι με το ελληνικό προϊόν και να προσπαθήσουμε να εξελιχθούμε –γιατί όχι– σε Καλιφόρνια της Ευρώπης; Σίγουρα, αν δεν αδράξουμε την ευκαιρία εμείς, θα το κάνει κάποιος άλλος.

* Η κ. Ελεάνα Γιαμπανά είναι ειδική σε θέματα στελέχωσης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού.

Νέα έξοδος στις αγορές έως το τέλος Οκτωβρίου

Στα 34,5 δισ. ευρώ ανέρχονται τα ταμειακά διαθέσιμα του κράτους

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Εως το τέλος Οκτωβρίου σχεδιάζει το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης να προχωρήσει σε ακόμη μία έξοδο στις αγορές, προκειμένου να ενισχύσει τα ταμειακά διαθέσιμα της χώρας αλλά και να διατηρήσει ζωντανή την επικοινωνία του ελληνικού Δημοσίου με την αγορά, σε μια εποχή που οι όροι –δεδομένων των συνθηκών– είναι ευνοϊκοί.

Στην πραγματικότητα, τα ταμειακά διαθέσιμα του κράτους αυτή τη στιγμή επαρκούν ώστε να μην καθίσταται απαραίτητη η έξοδος στις αγορές. Συγκεκριμένα, ανέρχονται περίπου σε 34,5 δισ. ευρώ, έναντι 37,5 δισ. ευρώ που ήταν στην αρχή της κρίσης, παρά το γεγονός ότι εν τω μεταξύ δαπανήθηκαν περίπου 14 δισ. ευρώ για τις ανάγκες του κορωνοϊού. Πώς έγινε αυτό; Χάρη στις εξόδους στις αγορές, που εξασφάλισαν 7,5 δισ. ευρώ, την αύξηση των εκδόσεων εντόκων κατά 3 δισ. ευρώ (στα 13 δισ. ευρώ από 10 δισ. ευρώ), την είσπραξη περίπου 1 δισ. ευρώ από το ΕΣΠΑ και 700 εκατ. ευρώ από τα SMPs και ANFAs, εξηγούν αρμόδιες πηγές του οικονομικού επιτελείου.

Εως το τέλος του χρόνου, οι ίδιες πηγές υπολογίζουν ότι θα χρειαστούν άλλα 4 δισ. ευρώ, ανεβάζοντας έτσι το συνολικό ύψος των δημοσιονομικών παρεμβάσεων φέτος σε 18 δισ. ευρώ. Μεταξύ άλλων, υπολογίζουν ότι τα αναδρομικά στις συντάξεις δεν θα ξεπεράσουν το 1,1 δισ. ευρώ καθαρά, αν αφαιρεθούν οι φόροι. Οι ανάγκες αυτές έως το τέλος του χρόνου προβλέπεται να καλυφθούν από την εισροή πόρων από το ΕΣΠΑ (1 δισ. ευρώ), το SURE (η πρώτη δόση από τα 2,7 δισ. ευρώ υπολογίζεται ότι θα είναι κι αυτή περίπου 1 δισ. ευρώ), το δάνειο από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και άλλη μία δόση των SMPs

Μέχρι το τέλος του χρόνου θα χρειαστούν άλλα 4 δισ., ανεβάζοντας το συνολικό ύψος των δημοσιονομικών παρεμβάσεων φέτος σε 18 δισ.

και ANFAs (κάπου 700 εκατ. ευρώ). Η επόμενη έξοδος στις αγορές θα προσθέσει και αυτή άλλο 1,5 με 2,5 δισ. ευρώ.

Ετσι, ο στόχος του οικονομικού επιτελείου να μην πέσουν τα ταμειακά διαθέσιμα κάτω από τα 30 δισ. ευρώ έως το τέλος του χρόνου θεωρείται εξασφαλισμένος.

Αισιοδοξία επικρατεί, άλλωστε, και ως προς τον στόχο που είχαν θέσει για το χρέος, όπως λένε, να μην ξεπεράσει τα 340 δισ. ευρώ, από 333 δισ. ευρώ, που δεν παύει να είναι όμως στο επίπεδο του 200% του ΑΕΠ.

Το σχέδιο για έξοδο στις αγορές δεν έχει οριστικοποιηθεί. Αυτή τη στιγμή φαίνεται να κερδίζει έδαφος η ιδέα της επανέκδοσης μιας από τις παλαιές εκδόσεις, της 7ετίας, 10ετίας ή και 15ετίας, έναντι μιας νέας έκδοσης που θα ήταν είτε πολύ κοντινή (5ετία) είτε πολύ μακρινή (30ετία). Το σκεπτικό είναι να αποκτήσει βάθος η αγορά και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών που έχουν αγοράσει τις παλαιές εκδόσεις. Ομως, όλα θα εξαρτηθούν από τις διαθέσεις που θα δείξει το προσεχές διάστημα η επενδυτική κοινότητα, αναφέρουν πηγές της αγοράς ομολόγων.

Στο οικονομικό επιτελείο, εκτιμούν επίσης ότι το έλλειμμα συνολικά θα φτάσει φέτος τα 14 με 15 δισ. ευρώ, περίπου 8% του ΑΕΠ, ενώ το πρωτογενές έλλειμμα θα είναι περίπου 9 δισ. ευρώ ή 5% του ΑΕΠ. Οι εκτιμήσεις αυτές κινούνται στο δυσμενές άκρο των μέχρι πρόσφατων προβλέψεων, ακολουθώντας τις αναθεωρήσεις προς το χειρότερο για το μέγεθος της ύφεσης.

Γενικώς, παρότι τα ταμειακά διαθέσιμα της χώρας δεν εμπνέουν ανησυχία, η δημοσιονομική της εικόνα εμφανίζει σαφώς επιδείνωση, αφού εκεί αποτυπώνεται ο νέος δανεισμός.

Το οικονομικό επιτελείο θέλει να διατηρήσει ζωντανή την επικοινωνία του ελληνικού Δημοσίου με την αγορά, σε μια εποχή που οι όροι –δεδομένων των συνθηκών– είναι ευνοϊκοί.

Τέταρτη σε ψηφιακές δεξιότητες στην Ε.Ε. η νέα γενιά Ελλήνων

Παρότι η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια συνήθως δεν περιλαμβάνεται στις πρώτες θέσεις των ευρωπαϊκών κατατάξεων που σχετίζονται με την υιοθέτηση της ψηφιακής τεχνολογίας, πρόσφατα στοιχεία της Eurostat δείχνουν ότι η χώρα μας ξεχωρίζει σε έναν βασικό δείκτη, που αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες των νέων.

Το 92% των νέων ηλικίας 16 έως 24 ετών διαθέτει τουλάχιστον τις βασικές ή υψηλότερες από τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες, με την Ελλάδα να επιτυγχάνει την τέταρτη καλύτερη επίδοση μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. Την πρώτη θέση καταλαμβάνει η Κροατία, ενώ αρκετά χαμηλά είναι η Ρουμανία και η Βουλγαρία. Αν και τα στοιχεία αναφέρονται στην περυσινή χρονιά, καθιστούν σαφές ότι οι νέοι αυτών των ηλικιών τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα διέθεταν τα κατάλληλα ψηφιακά εφόδια ώστε να ανταποκριθούν στις ψηφιακές προκλήσεις κατά την περίοδο του lockdown.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, τα οποία αναδημοσιεύει ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδος (ΣΕΠΕ), το 2019 τέσσερις στους πέντε νέους, ήτοι το 80%, ηλικίας 16-24 ετών είχαν βασικές ή πάνω από τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Μάλιστα, όπως υποδεικνύει η Eurostat, το ποσοστό αυτό ήταν κατά 24 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερο από την αντίστοιχη επίδοση στα άτομα ηλικίας 16 έως 74 ετών (56%). Τους τελευταίους μήνες, πολλοί νέοι 16-24 ετών χρειάστηκε να παρακολουθήσουν διαδικτυακά μαθήματα, καθώς τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν ως αποτέλεσμα της COVID-19 οδήγησαν σε κλείσιμο των σχολείων, των πανεπιστημίων καθώς και άλλων ιδρυμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ωστόσο, όπως προκύπτει και από τα στοιχεία της Eurostat, οι νέοι διέθεταν τις απαραίτητες ψηφιακές δεξιότητες για να έχουν πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες μέσω Διαδικτύου.

Μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε., την πρώτη θέση καταλαμβάνει η Κροατία, η οποία έχει το υψηλότερο ποσοστό ατόμων ηλικίας 16-24 ετών με βασικές ή υψηλότερες από τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες (97%). Στην κατάταξη ακολουθούν η Εσθονία, η Λιθουανία και η Ολλανδία, με το 93% των νέων και των τριών χωρών να διακρίνεται για το υψηλό επίπεδο των ψηφιακών δεξιοτήτων του, ενώ σημαντική θέση καταλαμβάνει η Ελλάδα, καθώς πάνω από 9 στους 10 διαθέτει βασικές ή ακόμη υψηλότερες δεξιότητες. Αντιθέτως, όπως σημειώνει ο ΣΕΠΕ, η αντίστοιχη επίδοση της χώρας μας στον συγκεκριμένο τομέα

Το 92% των νέων ηλικίας 16 έως 24 ετών έχει υψηλές επιδόσεις στην ψηφιακή τεχνολογία.

ήταν 85% το 2017, 89% το 2016 και 84% το 2015. Συνεπώς, οι νέοι εξακολουθούν να έχουν υψηλή κατάρτιση όσον αφορά τις νέες τεχνολογίες, ξεπερνώντας σημαντικά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Χειρότερες επιδόσεις από την Ελλάδα ως προς τις ψηφιακές δεξιότητες των νέων ηλικίας 16 έως 24 ετών έχουν η Τσεχία, η Αυστρία, η Φινλανδία, η Πορτογαλία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Μάλτα, η Δανία και η Σουηδία. Τα χαμηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στη Ρουμανία (56%), στη Βουλγαρία (58%), στην Ιταλία (65%), στην Ουγγαρία (68%), στη Λετονία και στο Λουξεμβούργο (75% και οι δύο χώρες). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ψηφιακές δεξιότητες αποτελούν πλέον ένα από τα βασικότερα κριτήρια για την εύρεση εργασίας, καθώς, σύμφωνα με τον ΣΕΠΕ, περίπου το 85% όλων των θέσεων εργασίας στην Ε.Ε. απαιτούν τουλάχιστον βασικό επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Την πρώτη θέση καταλαμβάνει η Κροατία και ακολουθούν η Εσθονία, η Λιθουανία και η Ολλανδία.

Ενστάσεις για το «φρένο» στην εκτός σχεδίου δόμηση

Την αντίδραση των ιδιοκτητών στις διατάξεις τού υπό διαβούλευση νομοσχεδίου του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με τις οποίες περιορίζεται η εκτός σχεδίου δόμηση, εξέφρασε χθες η ΠΟΜΙΔΑ, μέσω σχετικής επιστολής που απέστειλε στους αρμόδιους φορείς. Οπως ανέφερε η ΠΟΜΙΔΑ, «με τις διατάξεις αυτές απαξιώνεται σημαντικότατο τμήμα της ιδιωτικής ακίνητης περιουσίας, μέσω της ουσιαστικής κατάργησης της νόμιμης δόμησης στις εκτός σχεδίου περιοχές της χώρας».

Υπενθυμίζεται ότι, με βάση όσα προτείνονται στο νομοσχέδιο, προβλέπεται η κατάργηση όλων των υφιστάμενων παρεκκλίσεων στην εκτός σχεδίου δόμηση, η οποία θα επιτρέπεται μόνο σε οικόπεδα με ελάχιστη αρτιότητα 4 στρεμμάτων. Προκειμένου να είναι ομαλή η μετάβαση στο νέο καθεστώς, ορίζεται ότι η αλλαγή αυτή θα ισχύσει σε δύο χρόνια από την ψήφιση των σχετικών διατάξεων. Ουσιαστικά δεν θα υφίσταται πλέον η δυνατότητα, υπό προϋποθέσεις, δόμησης σε οικόπεδα 750 τ.μ., 1.200 τ.μ. και δύο στρεμμάτων. Αντιθέτως, το ελάχιστο όριο για την οικοδόμηση θα είναι τα τέσσερα στρέμματα, με ελάχιστη πρόσοψη τα 45 μέτρα (από 10-45 μέτρα που είναι σήμερα ανάλογα με τη δημιουργία του οικοπέδου και το είδος του δρόμου).

Σύμφωνα με την ΠΟΜΙΔΑ, οι διατάξεις αυτές κινδυνεύουν να σηματοδοτήσουν την έναρξη μιας νέας γενιάς αυθαιρέτων στη χώρα, ενώ μια σειρά ακινήτων, που σήμερα είναι άρτια και οικοδομήσιμα, θα απαξιωθούν μελλοντικά, χωρίς δυνατότητα αξιοποίησής τους, κάτι που θα υποχρεώσει τους σημερινούς ιδιοκτήτες τους να τα «ξεπουλήσουν» σε μεγαλοεπενδυτές, που θα σπεύσουν να τα συνενώσουν ώστε να κατοχυρώσουν το δικαίωμα οικοδόμησης. Επίσης, σύμφωνα με την ΠΟΜΙΔΑ, η μεταβατική διετία για έκδοση άδειας, εν μέσω κορωνοϊού, διακινδυνεύει το να γεμίσει η χώρα με ημιτελή «κουφάρια».

Ως εκ τούτου, η ομοσπονδία καλεί το υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας να αποσύρει τις εν λόγω διατάξεις από το νομοσχέδιο. Εφόσον όμως αυτό δεν είναι εφικτό, προτείνεται η νομοθέτηση μεταβατικής διάταξης, που να ορίζει ότι «ο ιδιοκτήτης εκτός σχεδίου γηπέδου απολαμβάνει του πολεοδομικού καθεστώτος και των όρων δόμησης που ίσχυαν κατά το χρόνο της υπ' αυτού απόκτησης του συγκεκριμένου γηπέδου».

«Βροχή» αιτήσεων για επιδότηση αγοράς ηλεκτρικών ποδηλάτων

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Ενθαρρυντικά για την πορεία του προγράμματος «Κινούμαι Ηλεκτρικά» είναι τα στοιχεία καταγραφής της ζήτησης ηλεκτρικών οχημάτων, δικύκλων και ποδηλάτων στις πρώτες ώρες λειτουργίας του.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε το ΥΠΕΝ, από την στιγμή που άνοιξε η ηλεκτρονική πλατφόρμα υποβολής αιτήσεων για την επιδότηση αγοράς ηλεκτρικών οχημάτων και σε διάστημα 18 ωρών, κατατέθηκαν 938 αιτήσεις και απορροφήθηκε περί το 1 εκατ. ευρώ από τα συνολικά 45 εκατ. ευρώ του προϋπολογισμού επιδότησης για το 2020. Πρωταγωνιστής στη ζήτηση αναδεικνύεται το ηλεκτρικό ποδήλατο καταλαμβάνοντας ποσοστό που αγγίζει το 80%, ακολουθούν τα ηλεκτρικά δίκυκλα και τρίκυκλα, ενώ καλή επίδοση παρουσίασαν και τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα, καθώς μέσα σε 18 ώρες επιδοτήθηκαν 80, αριθμός που αντιστοιχεί στις ετήσιες πωλήσεις των τελευταίων ετών.

Στις πρώτες 18 ώρες που άνοιξε η πλατφόρμα του προγράμματος απορροφήθηκε το 1 εκατ. από τα συνολικά 45 εκατ. του προϋπολογισμού.

Αναλυτικότερα, ενδιαφέρον εκδηλώθηκε για 742 ηλεκτρικά ποδήλατα (79,10%), 116 δίκυκλα/τρίκυκλα, 77 επιβατικά Ι.Χ. αυτοκίνητα (8,21%), 2 επαγγελματικά οχήματα βαν (0,21%) και 1 επαγγελματικό όχημα βαν υβριδικό.

Το ενδιαφέρον γεωγραφικά επικεντρώνεται στα μεγάλα αστικά κέντρα, με την Αττική να προπορεύεται συγκεντρώνοντας το 39% των αιτήσεων.

Ακολουθεί η Θεσσαλονίκη με το 12,5% των αιτήσεων, το Ηράκλειο με το 9% και η Πάτρα με το 4%. Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι από τις 25 Αυγούστου έχουν γίνει 901 τηλεφωνικές κλήσεις στο ενημερωτικό κέντρο (Help Desk) που έχει συσταθεί στο υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για ερωτήσεις ενδιαφερομένων και έχουν αποσταλεί 162 ηλεκτρονικές αλληλογραφίες (e-mails).

SHUTTERSTOCK

Οκτώ στις δέκα αιτήσεις για το πρόγραμμα «Κινούμαι Ηλεκτρικά» αφορούν ηλεκτρικά ποδήλατα.

Στο υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας επικρατεί αισιοδοξία για την πορεία του προγράμματος, η οποία θα αποτελέσει και βαρόμετρο για την επίτευξη του εθνικού στόχου της αντικατάστασης του ενός τρίτου του στόλου οχημάτων της χώρας με ηλεκτρικά έως το 2030.

Ο αρμόδιος υπουργός Κωστής Χατζηδάκης χαρακτήρισε πολύ ενθαρρυντικά τα πρώτα στοιχεία ενδιαφέροντος των πολιτών για την ηλεκτροκίνηση. «Είναι εξαιρετικά θετικό ότι θα δούμε και στους ελληνικούς δρόμους πολλά ηλεκτροκίνητα ποδήλατα από νέους ανθρώπους, αλλά και σκούτερ και ηλεκτρικά οχήματα», τόνισε ο υπουργός και απαντώντας στις επικρίσεις της αξιωματικής αντιπολίτευσης συμπλήρωσε με νόημα: «Με το ενδιαφέρον που εκδηλώνεται φαίνεται τελικά ότι η ηλεκτροκίνηση δεν είναι για λίγους, αλλά καθημερινά για ολοένα περισσότερους. Και αυτό το πρόγραμμα είναι μόνον η αρχή».

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι μοναδικό κριτήριο αξιολόγησης των αιτήσεων είναι η χρονική προτεραιότητα. Από τη στιγμή της υποβολής αίτησης κι εφόσον αυτή εγκριθεί, ο ενδιαφερόμενος έχει περιθώριο έξι μηνών για να προχωρήσει σε αγορά. Μέσω του προγράμματος, το οποίο θα χρηματοδοτηθεί με 100 εκατ. ευρώ, το ΥΠΕΝ φιλοδοξεί να βγάλει στους δρόμους περί τις 15.000 ηλεκτρικά οχήματα και 12.500 ηλεκτρικά ποδήλατα και δίκυκλα μέσα στο επόμενο 17μηνο.

Η μεγαλύτερη εξαγορά ελληνικής εταιρείας τεχνολογίας

Η InstaShop εξαγοράστηκε από τη γερμανική Delivery Hero έναντι 305 εκατ.

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Τις ισχυρές προοπτικές ανάπτυξης που διαθέτουν οι startups φανερώνει η απόκτηση της πλατφόρμας ειδών διατροφής InstaShop από τη γερμανική πολυεθνική Delivery Hero, έναντι 305 εκατ. ευρώ (360 εκατ. δολ.), ποσό που είναι το μεγαλύτερο που έχει δοθεί ποτέ για εξαγορά ελληνικής νεοφυούς εταιρείας. Για την επιτυχία αυτή ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, χθες με ανάρτησή του στο Twitter, συνεχάρη την InstaShop, που συνιστά «τη μεγαλύτερη, έως σήμερα, εξαγορά ιδρυθείσας ελληνικής startup».

«Με τη δραστηριότητα έρευνας και ανάπτυξης (R&D) να βρίσκεται στην Ελλάδα και την αρχική επένδυση να είναι ελληνική (σ.σ.: η εξαγορά) καταδεικνύει ότι το οικοσύστημα των startups θριαμβεύει και ενδυναμώνεται συνεχώς», δήλωσε.

Εως σήμερα το ρεκόρ της μεγαλύτερης εξαγοράς ελληνικής εταιρείας τεχνολογίας διατηρούσε η Softomotive, που εξαγοράστηκε τον περασμένο Μάιο από τον αμερικανικό κολοσσό Microsoft έναντι ποσού άνω των 100 εκατ. ευρώ.

Το μυστικό επιτυχίας της InstaShop έγκειται στο ότι οι ιδρυτές της, ο Γιάννης Τσιώρης και η Ιωάννα Αγγελιδάκη, εντόπισαν έγκαιρα το κενό που είχε η αγορά, εν προκειμένω της Μέσης Ανατολής. Πριν από πέντε χρόνια, ο Γιάννης Τσιώρης, ενώ ήταν επικεφαλής του τμήματος Marketing Intelligence της Philips για τη Μέση Ανατολή και την Τουρκία, διαπίστωσε ότι στο Ντουμπάι δεν υπήρχε η δυνατότητα διαδικτυακής προμήθειας και αποστολής ειδών διατροφής. Ετσι, αφότου ανέπτυξε τη βασική ιδέα της εφαρμογής, το Minimum Viable Product (MVP) όπως είναι ο όρος στον χώρο των νεοφυών εταιρειών, παραιτήθηκε από τη Philips, δημιουργώντας μια ολιγομελή ομάδα με την Ιωάννα Αγγελιδάκη, συνιδρύτρια της Instashop.

Η InstaShop είναι πλατφόρμα για παραγγελίες προϊόντων και δραστηριοποιείται σε Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Κατάρ, Μπαχρέιν, Αίγυπτο και Λίβανο.

«Δοκίμασε τα νερά», πραγματοποιώντας το πρώτο συμβόλαιο με τοπικό σούπερ μάρκετ, και ύστερα από λίγους μήνες το ελληνικό fund VentureFriends με συνιδρυτή και Managing Partner τον Απόστολο Αποστολάκη, που τοποθετείται σε νεοφυείς εταιρείες, μαζί με την Jabbar, που χρηματοδοτεί εταιρείες τεχνολογίας στη Μέση Ανατολή, επένδυσαν στην Instashop. Παράγοντες της αγοράς αναφέρουν ότι στη χρηματοδότηση της εταιρείας ήταν καθοριστική και η συμβολή του Equifund, που έχει ως αντικείμενο την ενίσχυση επιχειρηματικών εγχειρημάτων και το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του προέρχεται από το ΕΣΠΑ 2014-2020. Και αυτό επειδή είχε χρηματοδοτήσει το Venture Friends, το οποίο με τη σειρά του τοποθετήθηκε στην InstaShop, η οποία διατηρεί το τεχνολογικό κέντρο της στη Θεσσαλονίκη.

Το κενό που είχε η αγορά της Μέσης Ανατολής στη διαδικτυακή προμήθεια και αποστολή ειδών διατροφής εντόπισε πριν από πέντε χρόνια ο άνθρωπος που δημιούργησε τη startup, Γιάννης Τσιώρος.

Μέσα σε μία πενταετία και ύστερα από συνολική επένδυση μόλις 6 εκατ. ευρώ, η εταιρεία κατάφερε να καταστεί κερδοφόρος και να αυξήσει τον ημερήσιο αριθμό παραγγελιών σε δεκάδες χιλιάδες, με δραστηριότητα σε Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Κατάρ, Μπαχρέιν, Αίγυπτο και Λίβανο.

Η επέλαση του κορωνοϊού εκτόξευσε τη ζήτηση για την εφαρμογή που κάλυπτε τις αυξημένες ανάγκες για προμήθεια φαγητού και φαρμάκων χωρίς να απαιτείται μετακίνηση εκτός σπιτιού.

Η μεγέθυνση της Instashop μόνο απαρατήρητη δεν πέρασε από την Delivery Hero, η οποία μόλις την περασμένη Δευτέρα εντάχθηκε στον δείκτη DAX, που αντιπροσωπεύει τις 30 μεγαλύτερες εταιρείες του γερμανικού χρηματιστηρίου. Η απόκτηση της Instashop έχει στόχο την περαιτέρω επέκταση της γερμανικής εταιρείας στην αγορά του «γρήγορου» ηλεκτρονικού εμπορίου (τροφίμων κτλ.), της οποίας η αξία εκτιμάται ότι θα αγγίξει τα 450 δισ. ευρώ μέχρι το τέλος του 2030, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Delivery Hero. Δεν είναι τυχαίο, εξάλλου, ότι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην οικονομία διαμοιρασμού, όπως η Uber, έχουν αρχίσει να προσφέρουν υπηρεσίες μεταφοράς ειδών τροφίμων.

Στη χώρα μας, η Delivery Hero δραστηριοποιείται από το 2012, έχοντας ιδρύσει την πλατφόρμα efood, ενώ το 2014 δημιούργησε την ιστοσελίδα «Deliveras», που συνεργάζεται με περισσότερα από 3.000 εστιατόρια σε 60 πόλεις.

Μειωμένος 11% φέτος ο τζίρος των καλλυντικών

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Απώλειες της τάξεως του 11% αναμένεται να καταγράψει φέτος η εγχώρια βιομηχανία ομορφιάς, καθώς η επέλαση του ιού δεν άφησε ανεπηρέαστη την ελληνική αγορά καλλυντικών. Η συρρίκνωση της ελληνικής οικονομίας λόγω της COVID-19 ανέκοψε την ανοδική πορεία που είχε σημειώσει ο κλάδος των καλλυντικών τα τελευταία χρόνια, στην προσπάθειά του να ανακάμψει έπειτα από μία επταετία κρίσης. Σύμφωνα με στοιχεία της ICAP, τα οποία έχει στη διάθεσή του ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Βιομηχάνων και Αντιπροσώπων Καλλυντικών και Αρωμάτων (ΠΣΒΑΚ), η ελληνική αγορά καλλυντικών εκτιμάται ότι θα καταγράψει απώλειες 11% και θα διαμορφωθεί στα 772 εκατ. ευρώ, από 867 εκατ. ευρώ (τιμές χονδρικής) το 2019. Ωστόσο, ο κλάδος των καλλυντικών αναμένεται να επανέλθει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης από το 2021, φθάνοντας τα 803 εκατ. ευρώ το επόμενο έτος (+4%) και τα 860 εκατ. το 2022 (+7,1%).

Η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των καταναλωτών, η πτώση της τουριστικής κίνησης καθώς και η υποχρεωτική αναστολή λειτουργίας των καταστημάτων καλλυντικών επιλεκτικής διανομής θα επηρεάσουν, σύμφωνα με στελέχη της αγοράς, καθοριστικά τα μεγέθη της εγχώριας αγοράς καλλυντικών προϊόντων φέτος. Ειδικότερα, το πλήγμα που έχει υποστεί ο κλάδος του τουρισμού έχει αρνητικές επιπτώσεις στις πωλήσεις των μικρών καταστημάτων σε ξενοδοχεία που πωλούν καλλυντικά προϊόντα, στα επαρχιακά φαρμακεία, στα τουριστικά καταστήματα αλλά και στα monobrands καταστήματα, που διαθέτουν μία και μόνο μάρκα καλλυντικών. Ωστόσο, το κανάλι της ευρείας διανομής (σούπερ μάρκετ) αλλά και των φαρμακείων, τα οποία δεν ανέστειλαν τη λειτουργία τους, αντιστάθμισαν –έως ένα βαθμό– τις απώλειες που σημείωσε ο κλάδος την περίοδο του lockdown. Ακόμη μεγαλύτερη ώθηση έδωσαν και οι ηλεκτρονικές πωλήσεις, με τα e-shops μεγάλων παικτών του λιανεμπορίου, όπως το atticabeauty των πολυκαταστημάτων Attica, να καταγράφουν τριψήφιους ρυθμούς αύξησης των πωλήσεών τους. Επίσης, το scarletbeauty της οικογένειας Σαράντη, το οποίο προϋπήρχε ως ιδέα, ενεργοποίησε τη λειτουργία του κατά τη διάρκεια της πανδημίας, διαθέτοντας στο καταναλωτικό κοινό brands επιλεκτικής διανομής. Εκτός από τη στροφή πολλών καταναλωτών στα e-shops, αρκετοί άλλαξαν την αγοραστική συμπεριφορά τους εξαιτίας και της συρρίκνωσης του διαθέσιμου εισοδήματός τους. Παράγοντες του κλάδου αναφέρουν ότι το μειωμένο εισόδημα θα στρέψει το ενδιαφέρον των καταναλωτών φέτος σε πιο οικονομικά προϊόντα ή σε προϊόντα τα οποία διατίθενται περισσότερο μέσω εκπτώσεων ή προσφορών. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τελευταία στοιχεία της Cosmetics Europe, η κατά κεφαλήν καταναλωτική δαπάνη στην Ελλάδα διαμορφώθηκε το 2019 στα 82 ευρώ, από 80 ευρώ το 2018 και 79 ευρώ το 2017, παραμένοντας μακριά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο των 28 κρατών-μελών (130 ευρώ το 2019).

Στο σύνολο του έτους εκτιμάται ότι θα φτάσει τα 772 εκατ., καθώς η πανδημία ανέκοψε την ανάκαμψη των τελευταίων ετών.

Αποταμιεύουν περιμένοντας έναν δύσκολο χειμώνα

Αυξήθηκαν κατά 3,2 δισ. οι καταθέσεις επιχειρήσεων, νοικοκυριών τον Ιούλιο

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Εκτίναξη της χρηματοδότησης και σημαντική αύξηση των καταθέσεων που τηρούν οι επιχειρήσεις προς τις τράπεζες καταγράφεται τον Ιούλιο, ενδεικτικό της αυξημένης ρευστότητας που έχει δημιουργηθεί στην αγορά από τα μέτρα στήριξης της οικονομίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, η πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις εκτινάχθηκε τον Ιούλιο στο 5,8% από 3,7% τον Ιούνιο, ενώ αντίστοιχα οι καταθέσεις το ίδιο διάστημα αυξήθηκαν κατά 24,8% από 19,1%. Συγκεκριμένα, οι καταθέσεις που διατηρούν οι επιχειρήσεις στις τράπεζες αυξήθηκαν σε ένα μόλις μήνα κατά 2,6 δισ. ευρώ και ανήλθαν στο τέλος Ιουλίου στα 31,8 δισ. ευρώ – από 29,2 δισ. ευρώ τον Ιούνιο.

Συγκράτηση εξόδων

Η σημαντική ενίσχυση των καταθέσεων είναι αποτέλεσμα της βελτίωσης της ρευστότητας που καταγράφουν οι επιχειρήσεις από τη συγκράτηση των εξόδων και την αύξηση της δανειοδότησής τους μέσα από τα εργαλεία που έχουν επιστρατευθεί από τις εμπορικές τράπεζες και την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, αλλά και των άλλων μέτρων στήριξης που έχει εφαρμόσει η κυβέρνηση, όπως η επιστρεπτέα προκαταβολή.

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΤτΕ, στο σκέλος του δανεισμού των επιχειρήσεων η καθαρή ροή χρηματοδότησης, δηλαδή τα νέα δάνεια που δόθηκαν αφού αφαιρεθούν οι αποπληρωμές, ανήλθε στο τέλος Ιουλίου στο 1,4 δισ. ευρώ από 359 εκατ. ευρώ τον Ιούνιο και συνολικά τα επιχειρηματικά δάνεια ανήλθαν στα 73,5 δισ. ευρώ. Ενδεικτικό της γενναίας στήριξης που έχουν προσφέρει οι τράπεζες το τελευταίο διάστημα είναι ότι ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης του τομέα της βιομηχανίας τον Ιούλιο καταγράφει αύξηση του ρυθμού χρηματοδότησης κατά 8,8% από 6,6% τον Ιούνιο, του εμπορίου καταγράφει αύξηση κατά 7,7% από 2,9%, του τουρισμού κατά 6,9% από 1,9% και των μεταφορών κατά 14,6% από 3,5% τον Ιούνιο.

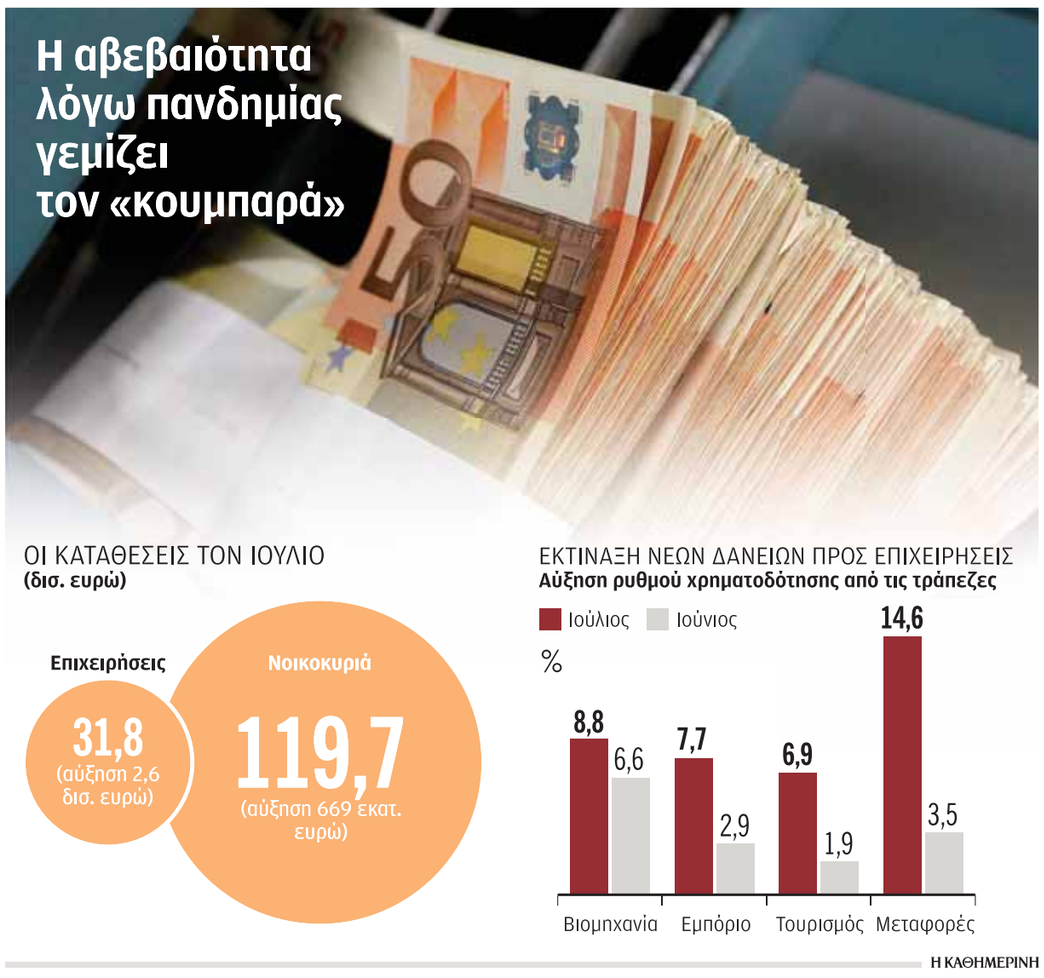

Η βελτίωση των χορηγήσεων οφείλεται και στην εκτίναξη των νέων δανείων που δόθηκαν προς τις επιχειρήσεις, ύψους 1,4 δισ. ευρώ.

Αρμόδιοι παράγοντες εξηγούν ότι «η οικονομική κρίση και ο φόβος του κορωνοϊού προκαλούν μείωση της ζήτησης και οδηγούν τις επιχειρήσεις σε συγκράτηση των δαπανών τους και διακράτηση της ρευστότητας που διοχετεύεται μέσα από κεφάλαια κίνησης, προκειμένου να διαχειριστούν αποτελεσματικότερα το δύσκολο διάστημα που προμηνύεται η εκ νέου έξαρση της πανδημίας». Αντίθετα, πτωτικά διαμορφώθηκε η χρηματοδότηση του κλάδου των κατασκευών, στον οποίο τον Ιούλιο υπήρξε πιστωτική συρρίκνωση κατά -3,7% από -4%, στοιχείο που είναι ενδεικτικό της πτώσης της οικονομικής δραστηριότητας.

Στη συγκράτηση των δαπανών τους, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΤτΕ, καταφεύγουν και τα νοικοκυριά, οι καταθέσεις των οποίων αυξήθηκαν στο τέλος Ιουλίου κατά 6% και συγκεκριμένα κατά 669 εκατ. ευρώ. Το σύνολο των καταθέσεων των νοικοκυριών διαμορφώθηκε στα 119,7 δισ. ευρώ, με περαιτέρω ενίσχυση ωστόσο της στροφής που παρατηρείται το τελευταίο διάστημα στις καταθέσεις ταμιευτηρίου. Η αύξηση των καταθέσεων ταμιευτηρίου κατά 579 εκατ. ευρώ στα 61,8 δισ. ευρώ συνολικά, γίνεται εις βάρος των καταθέσεων προθεσμίας, που υποχώρησαν κατά 421 εκατ. ευρώ, στα 40 δισ. ευρώ, και αποτυπώνει την ανάγκη των νοικοκυριών να διαθέτουν περισσότερα ρευστά διαθέσιμα αντί να αποταμιεύουν, ειδικά σε περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων που η αποταμίευση δεν επιβραβεύεται πλέον με υψηλές αποδόσεις.

Δεν δανείζονται

Σε ό,τι αφορά το σκέλος της χρηματοδότησης των νοικοκυριών, συνεχίζεται η τάση συγκράτησης της χρηματοδότησης, με συνέπεια ο ρυθμός χρηματοδότησης να είναι αρνητικός στο -2,6% από -2,7% τον Ιούνιο. Η καθαρή ροή χρηματοδότησης των νοικοκυριών, δηλαδή τα νέα δάνεια αφού αφαιρεθούν οι αποπληρωμές και οι διαγραφές δανείων, υπήρξε τον Ιούλιο αρνητική κατά 123 εκατ. ευρώ, με έμφαση κυρίως στα στεγαστικά δάνεια και λιγότερο στην καταναλωτική πίστη, τομέα στον οποίο υπάρχει οριακή αύξηση της καθαρής ροής δανείων.

Πρωτογενές έλλειμμα 7,4 δισ. στο επτάμηνο εξαιτίας της πανδημίας

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Στα 7,463 δισ. ευρώ διαμορφώθηκε το πρωτογενές έλλειμμα του προϋπολογισμού το 7μηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου, έναντι στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα 1,166 δισ. ευρώ, με τα έσοδα από ΦΠΑ και ειδικούς φόρους κατανάλωσης να ευθύνονται στον μεγαλύτερο βαθμό συγκριτικά με τις υπόλοιπες κατηγορίες για την υστέρηση των φορολογικών εσόδων.

Τα αναλυτικά στοιχεία για την εκτέλεση του προϋπολογισμού που έδωσε το υπουργείο Οικονομικών επιβεβαίωσαν ότι το «άνοιγμα» μεταξύ προβλέψεων και πραγματοποιήσεων στον προϋπολογισμό ξεπέρασε τα 8,6 δισ. ευρώ. Βεβαίως, στη συνέχεια συντάχθηκαν αναθεωρημένες προβλέψεις και σε σύγκριση με αυτές η απόκλιση δεν είναι μεγάλη. Μάλιστα, ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας είπε χθες μιλώντας στο Θέμα FM ότι ούτε τον Αύγουστο υπήρξε απόκλιση στα έσοδα σε σύγκριση με τις αναθεωρημένες προβλέψεις.

Σύμφωνα με τα στοιχεία εκτέλεσης του υπουργείου Οικονομικών, τα έσοδα από φόρους ανήλθαν σε 22,676 δισ. ευρώ, μειωμένα κατά 3,621 δισ. ευρώ ή 13,8% έναντι του στόχου που έχει περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2020. Ωστόσο, σε σύγκριση με τις επικαιροποιημένες εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Σταθερότητας που κατατέθηκε στην Ε.Ε. στις 30 Απριλίου 2020 και οι οποίες περιέχουν τις επιπτώσεις των μέτρων για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, η υστέρηση είναι περίπου 31 εκατ. ευρώ, επισημαίνει η ανακοίνωση του υπουργείου.

Μένοντας στη σύγκριση με τον προϋπολογισμό του 2020, τις μεγαλύτερες μειώσεις κατέγραψαν ο ΦΠΑ και οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης, καθώς δόθηκαν και οι σχετικές αναστολές πληρωμών, ενώ «βουτιά» έκανε και ο φόρος εισοδήματος, αλλά για τεχνικούς λόγους, καθώς δόθηκε παράταση στην προθεσμία υποβολής δηλώσεων για ένα μήνα, από το τέλος Ιουλίου στο τέλος Αυγούστου.

Ειδικότερα, οι κυριότερες μειώσεις εσόδων ήταν οι εξής κατά κατηγορία:

- ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή και στα παράγωγα αυτών κατά 308 εκατ. ευρώ ή 26,4%.
- ΦΠΑ λοιπών προϊόντων και υπηρεσιών κατά 1.401 εκατ. ευρώ ή 15,8%.
- ΕΦΚ ενεργειακών προϊόντων κατά 248 εκατ. ευρώ ή 10,0%.
- ΕΦΚ καπνικών προϊόντων κατά 87 εκατ. ευρώ ή 7,0%.
- ΕΦΚ λοιπών προϊόντων κατά 99 εκατ. ευρώ ή 27,2%.
- Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας κατά 74 εκατ. ευρώ ή 12,4%, εκ των οποίων: ΕΝΦΙΑ κατά 65 εκατ. ευρώ ή 11,6%.
- Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από φυσικά πρόσωπα κατά 887 εκατ. ευρώ ή 14,1%.
- Πωλήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων κατά 314 εκατ. ευρώ ή 98,8%.

Μεγάλη μείωση εσόδων από ΦΠΑ και φόρους κατανάλωσης.

Εκτίναξη δαπανών

Οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού το 7μηνο ήταν 34,757 δισ. ευρώ, αυξημένες κατά 4,599 δισ. ευρώ έναντι του στόχου. Οι κυριότερες αιτίες ήταν:

α) Η δαπάνη αποζημίωσης ειδικού σκοπού λόγω της πανδημίας COVID-19 (σε μισθωτούς και επιστήμονες), ύψους περίπου 1,118 δισ. ευρώ.

β) Η δαπάνη ενίσχυσης επιχειρήσεων με τη μορφή επιστρεπτέας προκαταβολής, ύψους περίπου 864 εκατ. ευρώ, η οποία πληρώθηκε από το υπουργείο Οικονομικών.

γ) Η δαπάνη έκτακτης επιχορήγησης προς τον ΕΦΚΑ και τον ΕΟΠΥΥ για την κάλυψη υστέρησης εσόδων από τις μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές λόγω της πανδημίας, ύψους 262 και 263 εκατ. ευρώ, αντιστοίχως.

δ) Οι αυξημένες εκροές του ΠΔΕ κατά 2,293 δισ. ευρώ, κυρίως λόγω των δαπανών για την αποζημίωση ειδικού σκοπού επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων, για την επιδότηση τόκων δανείων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, για το μέτρο της επιστρεπτέας προκαταβολής επιχειρήσεων και για τη σύσταση Ταμείου Εγγυοδοσίας επιχειρήσεων λόγω της πανδημίας COVID-19.

Σε ελεύθερη πτώση πληρότητα και έσοδα για τα ξενοδοχεία της Αθήνας

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Πτώση της τάξεως του 60%, στο 36,5%, σημείωσε η πληρότητα στα ξενοδοχεία της Αττικής τον Ιούλιο, παρά το γεγονός ότι η μέση τιμή του δωματίου μειώθηκε κατά 42,7%. Αλλά και στο πρώτο επτάμηνο του έτους η μέση πληρότητα στα ξενοδοχεία της Περιφέρειας διαμορφώθηκε στο 39,2% έναντι 77,2% πέρυσι, δηλαδή υποχώρησε κατά 49,2%. Στην πραγματικότητα, τα στοιχεία αυτά είναι ωραιοποιημένα από τις καλές επιδόσεις του Ιανουαρίου και του Φεβρουαρίου, που είχαν οριακή μόνο μεταβολή σε σχέση με πέρυσι. Η μέση τιμή ανά διαθέσιμο δωμάτιο υποχώρησε τον Ιούλιο στα 69,49 ευρώ, από 121,32 τον περυσινό Ιούλιο, και συνολικά για το διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου στα 78,95 ευρώ, από 105,57 το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι.

Δραματικές επιπτώσεις

Τα δεδομένα αυτά μεταφράζονται σε μείωση του εσόδου ανά διαθέσιμο δωμάτιο σε μόλις 25,36 ευρώ τον Ιούλιο και 30,99 για το επτάμηνο, από 108,69 πέρυσι τον Ιούλιο και 81,56 το επτάμηνο του 2019. Η μεταβολή στα έσοδα ήταν -76,7% τον Ιούλιο και -62% για το διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου. Αποκαλύπτεται έτσι το βάθος της κρίσης στον τουρισμό στην Περιφέρεια Αττικής. Τα δεδομένα αυτά προκύπτουν από έκθεση της Ενωσης Ξενοδόχων Αθηνών - Αττικής και Αργοσαρωνικού (ΕΞΑΑΑ) και της GBR Consulting. Να σημειωθεί πως, σύμφωνα με τα στοιχεία κίνησης και απόδοσης ξενοδοχείων, η πληρότητα των καταλυμάτων έκλεινε αρνητικά καθ' όλη τη διάρκεια του 2020. Οι δραματικές επιπτώσεις της κλιμακούμενης πανδημίας στην πληρότητα των ξενοδοχείων άρχισαν να γίνονται ορατές από τα μέσα Φεβρουαρίου 2020 στις κρατήσεις και προκρατήσεις από όλες τις αγορές, στον επαγγελματικό τουρισμό και στην οργάνωση συνεδρίων, εταιρικών συναντήσεων και εκδηλώσεων, αναφέρει η ΕΞΑΑΑ.

Η μέση τιμή ανά διαθέσιμο δωμάτιο υποχώρησε τον Ιούλιο στα 69,49 ευρώ, από 121,32 πέρυσι.

Οι μήνες Απρίλιος και Μάιος ήταν ως γνωστόν οι μήνες του lockdown και των κλειστών, με απόφαση της πολιτείας, ξενοδοχείων, πλην αυτών που ορίσθηκε από το κράτος να λειτουργούν ανά περιφερειακή ενότητα. Από 1η Ιουνίου τα ξενοδοχεία δωδεκάμηνης λειτουργίας μπορούσαν να επαναλειτουργήσουν, κάτι που δεν υλοποιήθηκε στο σύνολο των μονάδων της Αττικής.

Οπως δείχνουν τα στοιχεία, παρότι ο αριθμός των εν λειτουργία ξενοδοχείων και κλινών Αττικής που συγκέντρωναν το ενδιαφέρον της ζήτησης ήταν εντυπωσιακά περιορισμένος σε σχέση με το 2019 (τουλάχιστον κατά 35%-40%), παρότι σταδιακά επανήλθαν οι διεθνείς αεροπορικές συνδέσεις και παρότι η Ελλάδα κέρδισε εγκαίρως τότε το συγκριτικό πλεονέκτημα του ασφαλούς τουριστικού προορισμού, τόσο ο Ιούνιος όσο και ο Ιούλιος αποδείχθηκαν απολύτως απογοητευτικοί για τα ξενοδοχεία της Αθήνας - Αττικής.

Το ποσοστό της μέσης πληρότητας δεν ξεπέρασε για τον Ιούνιο 2020 το 25,7% και για τον Ιούλιο 2020 το 36,5%, κάτι που αντιστοιχεί σε κατακόρυφη πτώση της πληρότητας έναντι των αντίστοιχων μηνών του 2019, της τάξεως του -72,3% και -59,3%, αντιστοίχως. Εντυπωσιακή ήταν και η πτώση κατά 79,0% και 76,7% του εσόδου ανά διαθέσιμο δωμάτιο (ReVpar) και της μέσης τιμής δωματίου κατά 24,0% και 42,7%, αντιστοίχως.

Αντίστοιχη είναι όμως η εικόνα και από τις άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές ανταγωνιστικές πόλεις, αν και σε ορισμένες η κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη. Η Αθήνα, το Λονδίνο, η Μαδρίτη και η Κωνσταντινούπολη αποδείχθηκαν οι μόνες πόλεις-προορισμοί με πτώση πληρότητας της τάξεως του 50%. Οι υπόλοιπες πόλεις παρουσίασαν ακόμη μεγαλύτερη πτώση πληρότητας. Ενδεικτικά παραδείγματα η Ρώμη (-66,5%), η Βαρκελώνη (-61,2%) και η Βιέννη (-60,3%). Ωστόσο, η Αθήνα παρουσίασε τη μεγαλύτερη πτώση (-25,2%) στη μέση τιμή δωματίου (ADR) έναντι όλων.

Λάθος πολιτικές

Η Ενωση Ξενοδόχων Αθηνών - Αττικής και Αργοσαρωνικού υπενθυμίζει ότι «πτωτικές τάσεις στην πληρότητα των ξενοδοχείων καταγράφονται από τα τέλη του 2018» και εκτιμά πως τότε «το φαινόμενο δεν είχε σχέση με το παγκόσμιο πρόβλημα υγείας, αλλά με λάθος πολιτικές που υιοθετήθηκαν ως προς τη διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης και οι οποίες επέτρεψαν την υπερπροσφορά κλινών κάθε τύπου στην Αθήνα και όχι μόνον».

Οι επιδόσεις των ξενοδοχείων της Αττικής

ΕΠΤΑΜΗΝΟ			ΙΟΥΛΙΟΣ		
39,2% η πληρότητα	-62,0% το έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο	-25,2% η μέση τιμή δωματίου	36,5% η πληρότητα	-76,7% το έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο	-42,7% η μέση τιμή δωματίου

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Δουλέψαμε 178 ημέρες για πληρωμή φόρων, εισφορών

Ο μισός ετήσιος μισθός καταλήγει σε εφορία και ασφαλιστικά Ταμεία

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Δουλεύουμε για το κράτος σχεδόν τις μισές ημέρες του χρόνου. Σύμφωνα με το ΚΕΦiΜ - Μάρκος Δραγούμης, το 2019, από τις 365 ημέρες του χρόνου, τις 178 εργαστήκαμε για να πληρώσουμε φόρους και εισφορές.

Ετσι, κατά το ΚΕΦiΜ, «Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας» για την Ελλάδα ήταν η 28η Ιουνίου του 2019, αφού έως τότε κάθε μισθός και ημερομίσθιο προοριζόταν για τα κρατικά ταμεία.

«Την τελευταία πενταετία, σταθερά σχεδόν το μισό εισόδημα που παράγεται στην Ελλάδα (48%-50%) πηγαίνει στο κράτος. Το 2018 η Ελλάδα σημείωσε την 9η χειρότερη επίδοση ανάμεσα στις 27 χώρες της Ε.Ε. σχετικά με τις ημέρες που οι πολίτες εργάζονται για το κράτος».

Το 2019 ήταν, παρ' όλα αυτά, μια σχετικώς καλύτερη χρονιά, υπό την έννοια ότι δουλέψαμε 3 ημέρες λιγότερο για το κράτος, σε σύγκριση με το 2018. Το ΚΕΦiΜ μάλιστα προέβλεπε ότι η βελτίωση αυτή θα συνεχιζόταν και φέτος με άλλη μία ημέρα λιγότερης δουλειάς για το κράτος, αλλά η έλευση του κορωνοϊού ανέτρεψε τα σχέδια αυτά.

Το γεγονός ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην 9η χειρότερη θέση κατά το ΚΕΦiΜ σε ό,τι αφορά το πόσους φόρους πληρώνουμε, δεν θα ήταν ίσως τόσο δυσάρεστο αν η ανταποδοτικότητα των φόρων, με τη μορφή των προσφερόμενων κρατικών υπηρεσιών, ήταν υψηλού επιπέδου. Ο πίνακας κατάταξης των χωρών δείχνει πως πολλές ανεπτυγμένες χώρες πληρώνουν υψηλούς φόρους: Ιταλία, Φινλανδία, Αυστρία, Σουηδία, Δανία, Βέλγιο, Γαλλία και Λουξεμβούργο δουλεύουν περισσότερες μέρες από την Ελλάδα για το κράτος. Προφανώς, όμως, οι περισσότερες από αυτές, αν όχι όλες, έχουν πολύ υψηλότερου επιπέδου δημόσιες υπηρεσίες. Αντίθετα, τις λιγότερες ημέρες δουλεύουν για

ΠΗΓΕΣ: ΕΛΣΤΑΤ, 2020 και Eurostat, 2020 / ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ: ΚΕΦiΜ, Μάρκος Δραγούμης Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το 2019 δουλέψαμε 3 ημέρες λιγότερο για το κράτος, σε σύγκριση με το 2018.

το κράτος οι πολίτες της Ρουμανίας, της Λιθουανίας, της Κύπρου, της Εσθονίας, της Λετονίας και της Μάλτας.

Μία ακόμη σύγκριση που προκύπτει από τα στοιχεία του ΚΕΦiΜ είναι εντυπωσιακή: Το ποσό που πληρώνουν κάθε χρόνο οι Ελληνες για φόρους και ασφαλιστικές εισφορές είναι διπλάσιο σε σύγκριση με αυτό που πληρώνουν για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών.

Συγκεκριμένα, για διατροφή, ένδυση, στέγαση, οικιακά αγαθά, μεταφορές και επικοινωνίες πλήρωσαν το 2018 43,1 δισ. ευρώ, ενώ για φόρους και ασφαλιστικές εισφορές, πολίτες και επιχειρήσεις στην Ελλάδα πλήρωσαν το 2019 76,5 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με τον απολογισμό του ΚΕΦiΜ, τα συνολικά φορολογικά έσοδα 76,5 δισ. ευρώ του 2019 ήταν κατά 1,5 δισ. ευρώ λιγότερα απ' όσα προέβλεπε ο ψηφισμένος προϋπολογισμός και κατανέμονται ως εξής: 31,7 δισ. από έμμεσους φόρους, 17,8 δισ. ευρώ από άμεσους φόρους, 26,7 δισ. ευρώ από κοινωνικές εισφορές και 269 εκατ. ευρώ από φόρους επί του κεφαλαίου.

«Το καθαρό εθνικό εισόδημα για το 2019 προβλέπεται να ανέλθει στα 157,5 δισ. ευρώ. Από τη διαίρεση των φορολογικών εσόδων με το προβλεπόμενο καθαρό εθνικό εισόδημα, προκύπτει ότι οι Ελληνες και οι Ελληνίδες το 2019 εργάστηκαν 178 ημέρες για το κράτος».

Το γεγονός ότι η «Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας» ήρθε το 2019 τρεις ημέρες νωρίτερα από τον προηγούμενο χρόνο οφείλεται κατά το ΚΕΦiΜ στη συγκράτηση των φορολογικών εσόδων το 2019 στο ίδιο επίπεδο με το 2018 και τη μεγέθυνση της εθνικής οικονομίας κατά 1,9%.

Η αύξηση των ημερών που δουλεύουμε για το κράτος ήταν αλματώδης την περίοδο της κρίσης. Ως το 2010, δουλεύαμε 137-147 ημέρες τον χρόνο, ενώ στη συνέχεια, προφανώς λόγω δραματικής πτώσης του ΑΕΠ, αλλά και φοροεισπρακτικών μέτρων, φτάσαμε έως και τις 182 ημέρες το 2016. Φέτος, λόγω κορωνοϊού προβλέπεται νέα επιδείνωση.

Στις συντάξεις το μεγαλύτερο μέρος των φόρων

Το μεγαλύτερο σε σύγκριση με τις άλλες χώρες μέρος των εσόδων του κράτους δαπανά η Ελλάδα για πληρωμή συντάξεων, σύμφωνα με τη μελέτη του ΚΕΦΙΜ. Κάτι που αναδεικνύει πόσο μεγάλο πρόβλημα παραμένει διαχρονικά το ασφαλιστικό, παρά τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν.

Δαπάνες

Συγκεκριμένα, το κράτος δαπάνησε το 2018 το 40,5% των συνολικών εσόδων του στην κοινωνική προστασία και το μεγαλύτερο μέρος αυτών, το 28,1% των συνολικών εσόδων, αφο-

Το κράτος δαπάνησε το 2018 το 40,5% των συνολικών εσόδων του στην κοινωνική προστασία.

ρούσε συντάξεις γήρατος. «Το ποσοστό αυτό είναι το μεγαλύτερο σε όλες τις χώρες της Ε.Ε., 6,1 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο», επισημαίνει η μελέτη.

Για τα επιδόματα προς τους οικονομικά ασθενέστερους κατευθύνεται το 12,4% των κρατικών εσόδων.

Από εκεί και πέρα, μετά την κοινωνική προστασία, το μεγαλύτερο μερίδιο των κρατικών δαπανών, 17,7% του συνόλου, κατανέμεται στις γενικές δημόσιες υπηρεσίες.

Ακολουθεί ο τομέας της υγείας, που απορροφά το 10,6%, των οικονομικών υποθέσεων, με 9,3%, της εκπαίδευσης με 8,3%, της δημόσιας τάξης και ασφάλειας με 4,4%, της άμυνας με 4,3%, της προστασίας περιβάλλοντος με 2,8% και της αναψυχής, πολιτισμού και θρησκείας, με 1,7% του συνόλου των κρατικών εσόδων.

Για τη φετινή χρονιά, η μελέτη του ΚΕΦiΜ επισημαίνει πως «η αναμενόμενη μεγάλη μεταβολή των μεγεθών της ελληνικής οικονομίας ακυρώνει εκ των πραγμάτων κάθε πρόβλεψη που βασίζεται στον προϋπολογισμό. Το ΚΕΦiΜ θα υπολογίσει την Ημέρα Φορολογικής Ελευθερίας απολογιστικά, βάσει των σχετικών δημοσιονομικών στοιχείων, όπως αυτά θα διαμορφωθούν στην πράξη».

Οδηγίες για τη σωστή χρήση των cookies από τις επιχειρήσεις

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Εναν πρακτικό οδηγό συμμόρφωσης για τη χρήση των cookies έθεσε από χθες στη διάθεση των επιχειρήσεων - μελών του ο ΣΕΒ με σκοπό να αποτελέσει μια χρήσιμη πηγή πρακτικής πληροφόρησης για την ενίσχυση των ψηφιακών σχέσεων των επιχειρήσεων με τους καταναλωτές και την ενδυνάμωση της ψηφιακής τους παρουσίας.

Ο οδηγός που καταρτίστηκε σε συνεργασία με τη δικηγορική εταιρεία KBVL, μέλος του δικτύου Deloitte Legal, απευθύνεται σε όλες τις επιχειρήσεις και στόχος του είναι να βοηθήσει με όσο το δυνατόν πιο πρακτικό τρόπο στη συμμόρφωση ως προς τη σωστή χρήση και διαχείριση των cookies, που είναι βασική προϋπόθεση για τη νόμιμη επεξεργασία των ψηφιακών δεδομένων, προσωπικών και μη.

Ο οδηγός αναφέρεται στην κατηγοριοποίηση των cookies σε:

- αναγκαία,
- προτίμησης,
- επίδοσης και
- διαφήμισης.

Η πρώτη κατηγορία δεν απαιτεί τη συγκατάθεση του χρήστη. Για τις άλλες τρεις κατηγορίες που απαιτείται συγκατάθεση, πρέπει να καθοριστεί σύννομος τρόπος για έγκυρη λήψη συγκατάθεσης και δη, διακριτής συγκατάθεσης, καθώς και ανάκλησης αυτής.

Ο χρήστης θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι σε θέση να επιλέξει διακριτά συγκεκριμένους σκοπούς cookies, δηλαδή να μην έχει μόνο την επιλογή «όλα ή τίποτα». Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι, μέσω ενός κουμπιού «Προσαρμογή» (ενδεικτική ονομασία), δίπλα από τα κουμπιά «Αποδοχή» και «Απόρριψη» (ενδεικτικές ονομασίες), ο χρήστης θα πρέπει να οδηγείται σε οθόνη-πάνελ που προσφέρει εμφανώς διακριτά tick-boxes, ή άλλου είδους κουμπιά, με προεπιλεγμένο (χωρίς δυνατότητα αποεπιλογής) μόνο το tick-box των «Αναγκαίων» cookies και εμφανώς αποεπιλεγμένα τα τρία tick-boxes των cookies «Προτίμησης», «Επίδοσης» και «Διαφήμισης».

Για την επιβεβαίωση της διακριτής επιλογής του χρήστη, σε ορατό σημείο στο πάνελ επιλογών θα πρέπει να υπάρχει αντίστοιχο κουμπί «Αποθήκευση επιλογών» (ενδεικτική ονομασία), το οποίο μπορεί να συνοδεύεται από επανάληψη των γενικών επιλογών «Αποδοχή» και «Απόρριψη» (ενδεικτικές ονομασίες). Και σε αυτήν την περίπτωση, όλες οι επιλογές πρέπει να είναι παρουσιασμένες αισθητικά όμοια.

Στόχος του πρακτικού οδηγού του ΣΕΒ είναι να ενισχύσει τις ψηφιακές σχέσεις των επιχειρήσεων με τους καταναλωτές.

Προσωπικά δεδομένα

«Για τον ΣΕΒ, η διασφάλιση ενισχυμένης προστασίας των προσωπικών δεδομένων από τις επιχειρήσεις δεν αποτελεί τυπική εκπλήρωση μιας λίστας υποχρεώσεων υπό την απειλή υψηλών προστίμων.

Συνιστά μια αναγκαία συνθήκη εμπιστοσύνης μεταξύ της επιχείρησης και των συναλλασσομένων μαζί της, εργαζομένων, συνεργατών και καταναλωτών, που παράγει με τη σειρά της προστιθέμενη αξία και μεγέθυνση του αποτυπώματός της», επισημαίνει ο γενικός διευθυντής του ΣΕΒ Αλέξανδρος Χατζόπουλος, με αφορμή την έκδοση του οδηγού.

Για τον ΣΕΒ, η διασφάλιση ενισχυμένης προστασίας των προσωπικών δεδομένων από τις επιχειρήσεις συνιστά μια αναγκαία συνθήκη εμπιστοσύνης μεταξύ της επιχείρησης και των συναλλασσομένων μαζί της.

Το πακέτο μέτρων θα εκτινάξει πάνω από το 5% του ΑΕΠ το πρωτογενές έλλειμμα

Ανω του 5% του ΑΕΠ θα διαμορφωθεί το πρωτογενές έλλειμμα εξαιτίας της πανδημίας, εκτιμά η Alpha Bank.

Η επιδείνωση οφείλεται κυρίως στο πακέτο μέτρων στήριξης της ελληνικής οικονομίας που έθεσε σε εφαρμογή η κυβέρνηση, με σκοπό την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, αλλά και στη μείωση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού. Τα έσοδα από φόρους ήταν μειωμένα το πρώτο επτάμηνο, σε σύγκριση με τις εκτιμήσεις του προϋπολογισμού, κατά 13,6% συνολικά, ενώ οι πρωτογενείς δαπάνες υπερέβησαν κατά 16,3% τις προϋπολογισθείσες.

Σύμφωνα με τους αναλυτές της τράπεζας, οι κύριες αιτίες απόκλισης του πρωτογενούς αποτελέσματος του κρατικού προϋπολογισμού από τον στόχο του 2020, στο διάστημα Ιανουαρίου - Ιουλίου, ήταν:

- Οι αυξημένες δαπάνες στην κα-

Παρά την αύξηση του δημοσίου χρέους, δεν τίθεται ζήτημα βιωσιμότητάς του μεσοπρόθεσμα.

τηγορία των μεταβιβάσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν τις δαπάνες για την αποζημίωση ειδικού σκοπού που καταβλήθηκε σε μισθωτούς και επιστήμονες, και το σχήμα της επιστρεπτέας προκαταβολής.
- Οι αυξημένες εκροές του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων, από τον οποίο χρηματοδοτήθηκαν η αποζημίωση ειδικού σκοπού προς αυτοαπασχολουμένους και επιχειρήσεις, η επιδότηση των τόκων ενήμερων δανείων μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η σύσταση του ταμείου εγγυοδοσίας επιχειρήσεων της Ελ-

Ο στόχος του 3,5% για το πρωτογενές πλεόνασμα δεν θα τεθεί σε ισχύ φέτος, ενώ οι δαπάνες για την αντιμετώπιση της κρίσης της πανδημίας θα εξαιρεθούν από το δημοσιονομικό αποτέλεσμα.

ληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας.

Επιπλέον, το φθινόπωρο αναμένεται να ενεργοποιηθούν τα επιπρόσθετα μέτρα στήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων, τα οποία ανακοινώθηκαν στις αρχές Ιουλίου και αφορούν το δεύτερο τρίμηνο του 2020, συνολικού ύψους 3,5 δισ. Επίσης, εντός του Σεπτεμβρίου η κυβέρνηση θα ανακοινώσει νέο πακέτο μέτρων στήριξης της οικονομίας, ενώ αναμένεται να ξεκινήσει η καταβολή αναδρομικών συντάξεων (1,4 δισ.).

«Ως εκ τούτου, το δημοσιονομικό αποτέλεσμα θα επιβαρυνθεί περαιτέρω, με το πρωτογενές έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης να εκτιμάται ότι θα υπερβεί το 5% το 2020 (ως ποσοστό του ΑΕΠ της περασμένης χρονιάς). Ο στόχος του 3,5% για το πρωτογενές πλεόνασμα δεν θα τεθεί σε ισχύ το 2020, ενώ οι δαπάνες για τη συγκράτηση της εξάπλωσης της πανδημίας και την υποστήριξη της οικονομικής δραστηριότητας θα εξαιρεθούν από το δημοσιονομικό αποτέλεσμα.

Ωστόσο, χώρες όπως η Ελλάδα, που έχουν υψηλούς λόγους χρέους προς ΑΕΠ ή/και αυξημένο κόστος εξυπηρέτησης του χρέους, αναμένεται να έχουν λιγότερο δημοσιονομικό χώρο για την άσκηση αντικυκλικών δημοσιονομικών πολιτικών. Το δημόσιο χρέος της Ελλάδας προβλέπεται να ανέλθει το 2020 σε 196,4% του ΑΕΠ. Εντούτοις το προφίλ του ελληνικού δημοσίου χρέους παραμένει ευνοϊκό, λαμβάνοντας υπ' όψιν πως οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες του ελληνικού Δημοσίου για τα επόμενα δύο έτη παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα (χαμηλότερα του ορίου του 15% του ΑΕΠ), προσεγγίζοντας τα 18 δισ. ή 9,5% του ΑΕΠ, καθώς επίσης και τη μεγάλη περίοδο ωρίμανσης του χρέους (μέση σταθμική διάρκεια του χρέους: 20,2 έτη). Επομένως, διαφαίνεται πως ο συνδυασμός ενός ευνοϊκού προφίλ χρέους με χαμηλό κόστος εξυπηρέτησης του χρέους (ετήσιο μεσοσταθμικό επιτόκιο: 1,93%, Ιούνιος 2019-20) επιτρέπει την άσκηση λελογισμένης αντικυκλικής δημοσιονομικής πολιτικής, χωρίς να θέσει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους μεσοπρόθεσμα.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η στήριξη τελειώνει, η ανάκαμψη επιβραδύνεται

Των **NIRAJ CHOKSHI** και **BEN CASSELMAN / THE NEW YORK TIMES**

Η American Airlines προειδοποίησε αυτή την εβδομάδα ότι θα απολύσει έως και 19.000 εργαζομένους την 1η Οκτωβρίου, καθώς δεν υπάρχουν ενδείξεις για γρήγορη ανάκαμψη του κλάδου της αεροπλοΐας. Η εταιρεία εξετάζει την απόλυση χιλιάδων αεροσυνοδών, πιλότων, τεχνικών και άλλων εργαζομένων. Μαζί με τις εθελούσιες εξόδους, τις συνταξιοδοτήσεις και τις ειδικές άδειες, η αεροπορική αναμένει πως την 1η Οκτωβρίου θα απασχολεί 40.000 λιγότερους εργαζομένους σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία, δηλαδή θα μειώσει το προσωπικό της κατά 30%.

Η American Airlines είναι απλώς η τελευταία που προχωρεί σε μια τέτοια ανακοίνωση. Στην αρχή του καλοκαιριού, η United Airlines ανακοίνωσε ότι το φθινόπωρο θα θέσει σε διαθεσιμότητα έως και 36.000 εργαζομένους. Τη Δευτέρα, η Delta Air Lines προειδοποίησε ότι ενδέχεται να θέσει σε διαθεσιμότητα έως και 1.941 πιλότους τον Οκτώβριο, παρότι περίπου άλλοι τόσοι έχουν ήδη φύγει με εθελουσία έξοδο.

Αυτά είναι τα αποτελέσματα της κατακόρυφης μείωσης της ζήτησης για αεροπορικά ταξίδια. Όλο και περισσότερα στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης επιβραδύνεται. Οι προσλήψεις μειώθηκαν τον Ιούλιο και φαίνεται πως υποχώρησαν ακόμη περισσότερο τον Αύγουστο. Οι εβδομαδιαίες αιτήσεις για το επίδομα ανεργίας ξεπέρασαν ξανά το ένα εκατομμύριο, αναστρέφοντας την πτωτική πορεία των προηγούμενων εβδομάδων. Επίσης, η καταναλωτική εμπιστοσύνη υποχώρησε τον Αύγουστο στο χαμηλότερο επίπεδο από την επέλαση της πανδημίας.

Οι οικονομολόγοι αποδίδουν την επιβράδυνση, μεταξύ άλλων, και στη μείωση της κρατικής στήριξης για οικογένειες και επιχειρήσεις. Τα επιπρόσθετα εβδομαδιαία επιδόματα στήριξης 600 δολαρίων, τα οποία η Γερουσία είχε εγκρίνει τον Μάρτιο, έληξαν στο τέλος Ιουλίου. Το πρόγραμμα στήριξης μικρών επιχειρήσεων έληξε τον Αύγουστο. Και η επιστροφή φόρων 1.200 δολαρίων, που εμφανίστηκε στους τραπεζικούς λογαριασμούς και στα γραμματοκιβώτια στα μέσα Απριλίου, δεν επαναλήφθηκε. Οι προσπάθειες των Δημοκρατικών και της κυβέρνησης για συμβιβασμό κατέρρευσαν και τα μέλη του Κογκρέσου έφυγαν για τις καλοκαιρινές διακοπές τους χωρίς να έχουν καταλήξει σε μια συμφωνία.

Για πολλές επιχειρήσεις ο χρόνος στερεύει. Τα κρούσματα μειώνονται, αλλά παραμένουν αρκετά υψηλά, ώστε να καθιστούν αδύνατη την πλήρη επανεκκίνηση της οικονομίας. Ολόκληροι κλάδοι, όπως η ψυχαγωγία, η φιλοξενία και τα ταξίδια, παραμένουν είτε κλειστοί είτε αυστηρότατα περιορισμένοι. Παράλληλα, οι ειδικοί προειδοποιούν ότι όσο περισσότερο διαρκέσει η κρίση τόσο μεγαλύτερη διάρκεια θα έχει η μετέπειτα ζημία: Οι αναστολές συμβάσεων θα μετατραπούν σε μόνιμες απολύσεις, οι παύσεις στη λειτουργία των μικρών επιχειρήσεων θα οδηγήσουν σε χρεοκοπίες και τομείς που ήταν σχετικά ασφαλείς από την πανδημία θα πληγούν, καθώς η κρίση της δημόσιας υγείας θα αρχίσει να μοιάζει όλο και περισσότερο με μια παραδοσιακή ύφεση.

Η πανδημία «βύθισε» περισσότερο τη διεθνή οικονομία από τη Lehman

ΟΟΣΑ: Πρωτοφανής η παγκόσμια οικονομική κρίση και αβέβαιη η ανάκαμψη

Ιστορικών διαστάσεων αποδεικνύονται η οικονομική κρίση που προκάλεσε η πανδημία και η αναστολή της οικονομικής δραστηριότητας, καθώς είναι πολύ μεγαλύτερη από εκείνη της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Οπως ανέφερε ο ΟΟΣΑ, το συνολικό ΑΕΠ των χωρών-μελών του συρρικνώθηκε κατά 9,8% στη διάρκεια του δευτέρου τριμήνου όταν η πανδημία βρισκόταν στην κορύφωσή της και οι περισσότερες χώρες είχαν αναστείλει κάθε δραστηριότητα στην προσπάθεια να την αναχαιτίσουν. Μπροστά στην πρωτοφανή αυτή για καιρό ειρήνης συρρίκνωση, ωχριά η μείωση κατά 2,3% που είχε σημειώσει και πάλι το συνολικό ΑΕΠ των χωρών-μελών του το πρώτο τρίμηνο του 2009, λίγους μήνες δηλαδή μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers, όταν η παγκόσμια οικονομία βυθιζόταν στη δίνη της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Ο διεθνής οργανισμός απέδωσε τη δραματική συρρίκνωση αποκλειστικά «στα μέτρα ανάσχεσης του κορωνοϊού που υιοθέτησε όλος ο κόσμος από τον Μάρτιο». Υπογραμμίζοντας, δε, τη βαρύτητα των στοιχείων αυτών, ο ΟΟΣΑ τόνισε πως το σύνολο των χωρών-μελών του και των εταίρων τους αντιπροσωπεύουν το 80% του εμπορίου και των επενδύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Ανάμεσα στις χώρες-μέλη του, τη βαθύτερη ύφεση κατέγραψε η Βρετανία με το ΑΕΠ της να συρρικνώνεται το δεύτερο τρίμηνο κατά 20,4%, αλλά και η Γαλλία, της οποίας η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 13,8% καθώς υιοθέτησε αυστηρότερα μέτρα για την ανάσχεση της πανδημίας ενώ διολίσθαινε ήδη σε ύφεση, με το προηγούμενο τρίμηνο να έχει καταγράψει ήδη συρρίκνωση 5,9%.

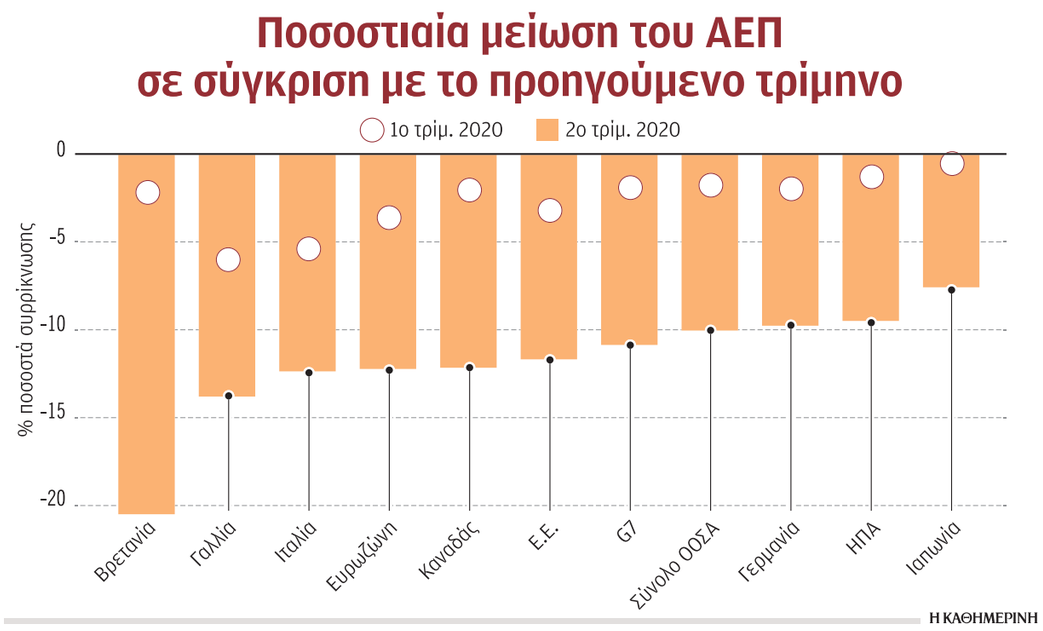

Συνολικά το ΑΕΠ των χωρών-μελών του ΟΟΣΑ μειώθηκε κατά 9,8% το δεύτερο τρίμηνο.

Ακολουθούν, πάντως, με επίσης διψήφια ποσοστά συρρίκνωσης των οικονομιών τους, η Ιταλία με 12,4% και ο Καναδάς με 12%. Στο σύνολό της η Ευρωζώνη κατέγραψε επίσης συρρίκνωση της οικονομίας της κατά 12,1%. Δραματική για τα δεδομένα της Γερμανίας είναι και η συρρίκνωση 9,7% που παρουσίασε. Η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία ανακοίνωσε χθες ότι παρατείνει μέχρι το τέλος του επόμενου έτους το πρόγραμμα στήριξης των μισθών, με την κυβέρνηση να αναλαμβάνει, έτσι, περαιτέρω δαπάνες ύψους 10 δισ. ευρώ. Σημειωτέον ότι στη Βρετανία έχουν προκαλέσει πολιτική αντιπαράθεση οι πιέσεις που υφίσταται η κυβέρνηση Μπόρις Τζόνσον για να κάνει ακριβώς το ίδιο, να παρατείνει τη στήριξη των μισθών στον ιδιωτικό τομέα προκειμένου να αποφύγει ένα μαζικό κύμα απολύσεων.

Σε ό,τι αφορά την υπερδύναμη, η αμερικανική οικονομία συρρικνώθηκε κατά 9,5%. Και βέβαια, ο διεθνής οργανισμός προειδοποιεί πως η ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας παραμένει αβέβαιη και προπαντός «ευάλωτη στην περίπτωση ενός δεύτερου κύματος της πανδημίας». Σημειωτέον ότι έχει προηγηθεί τον Ιούνιο η εξαμηνιαία έκθεση του ΟΟΣΑ, στην οποία ο διεθνής οργανισμός προβλέπει ότι στο σύνολο του έτους η παγκόσμια οικονομία θα συρρικνωθεί κατά 6% ενώ η ανεργία θα φτάσει το 9,2% σε παγκόσμιο επίπεδο. Προεξοφλεί, άλλωστε, ότι η παγκόσμια οικονομία δεν πρόκειται να επιστρέψει στα προ της πανδημίας επίπεδα για τουλάχιστον δύο χρόνια ακόμη.

Βαρύ κλίμα

Οι δυσοίωνες διαπιστώσεις και εκτιμήσεις του διεθνούς οργανισμού δίνονται στη δημοσιότητα καθώς οι επικεφαλής των μεγαλύτερων κεντρικών τραπεζών του κόσμου ετοιμάζονται για την ετήσια συνάντησή τους στο Τζάκσον Χολ. Αναμένεται, έτσι, να επιδεινώσουν περαιτέρω το ήδη βαρύ κλίμα στο οποίο θα διεξαχθεί η συνάντηση αφού έχει προηγηθεί η πρόβλεψη του ΔΝΤ πως η παγκόσμια οικονομία θα συρρικνωθεί φέτος κατά 4,9% εξαιτίας βεβαίως της πανδημίας. Αν επιβεβαιωθεί, θα είναι η χειρότερη επίδοσή της από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, οπότε και άρχισαν οι ετήσιες αυτές συνεδριάσεις των μεγαλύτερων κεντρικών τραπεζών του κόσμου.

Εκτόξευση κερδών για πολωνική βιομηχανία γαντιών

Μια από τις πιο κερδοφόρες δραστηριότητες την περίοδο της πανδημίας αποδείχθηκε πως είναι η παραγωγή ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού και προστατευτικών ειδών, όπως οι μάσκες και τα γάντια μιας χρήσεως. Η πολωνική εταιρεία Mercator Medical, που κατασκευάζει γάντια για ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, χάρις στην εκτίναξη της μετοχής της, είδε την αποτίμησή της από τα 25 εκατ. δολάρια πέρυσι να εκτινάσσεται στα 924 εκατ. δολάρια. Από τις αρχές της χρονιάς η τιμή της μετοχής της έχει σημειώσει θεαματική άνοδο κατά 3.227%, διότι μια θανατηφόρος πανδημία έχει και τέτοιες προεκτάσεις. Βέβαια, όπως παρατηρεί το Bloomberg, η συγκεκριμένη επένδυση χρειάστηκε αρκετά χρόνια για να αποδώσει καρπούς. Η Mercator Medical απέκτησε το πρώτο της εργοστάσιο στην Ταϊλάνδη το 2006 και τη δεκαετία που ακολούθησε τριπλασίασε την παραγωγική της ικανότητα. Αρχικά η επένδυση αυτή δεν είχε βοηθήσει στην αποτίμηση της πολωνικής επιχείρησης, η οποία διαμορφωνόταν τα τελευταία χρόνια στα περίπου 25 εκατ. δολάρια, αλλά η πανδημία άλλαξε άρδην τα δεδομένα.

Η τιμή της μετοχής της αναρριχήθηκε 72% χάρις στο ότι τα καθαρά της κέρδη του δευτέρου τριμήνου έφθασαν τα 54 εκατ. δολάρια, δηλαδή τετραπλασιάστηκαν από όσα συνολικά είχε αποκομίσει τα τελευταία δέκα χρόνια. Την Τρίτη η άνοδος συνεχίστηκε κατά 16%, αφότου η διοίκηση της Mercator Medical ανακοίνωσε πως τα κέρδη-ρεκόρ θα συνεχιστούν και δεν επρόκειτο για ένα μεμονωμένο γεγονός.

Η Mercator Medical εμφάνισε κέρδη τριμήνου 54 εκατ. δολ., τετραπλάσια από τα συνολικά της τελευταίας 10ετίας.

Αξίζει να αναφερθεί πως με την άνοδο της μετοχής της 3.227% από την αρχή του 2020 έχει υπερακοντίσει την αντίστοιχη επίδοση των μεγαλύτερων ανταγωνιστριών της, που έχουν έδρα στη Μαλαισία – λόγου χάριν, μία από τις μεγαλύτερες σε όλο τον κόσμο, η Supermax, που έχει τη βάση της στη χώρα αυτή, είχε άνοδο στην τιμή της μετοχής της μόλις... 394% φέτος.

Πάντως, ο ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της Mercator Medical Βιεσλαβ Ζιζνόβσκι, ο αποκαλούμενος και «βασιλιάς του καουτσούκ», δεν εξετάζει το ενδεχόμενο να ρευστοποιήσει το τεράστιο μερίδιό του, το οποίο ανέρχεται σε 76%. Αντ' αυτού, έχει σχέδια να προχωρήσει σε μεγαλύτερες επενδύσεις και να κατασκευάσει πρόσθετες παραγωγικές εγκαταστάσεις στην Ταϊλάνδη. Επιπλέον, ο κ. Ζιζνόβκσι ενδιαφέρεται να επεκταθεί και σε συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Είναι χαρακτηριστικά τα σχόλιά του. «Κατά τη διάρκεια του πολέμου, θα πρέπει να προετοιμαζόμαστε για την ειρήνη», παρατηρεί ο διευθύνων σύμβουλος της Mercator Medical, ο οποίος είναι και διδάκτωρ Φιλοσοφίας. «Επεξεργαζόμαστε όλα τα πιθανά σενάρια εξέλιξης για την εταιρεία μας, αφ' ης στιγμής η πανδημία υποχωρήσει και ο κορωνοϊός τεθεί υπό έλεγχο».Η αλήθεια είναι ότι οι εταιρείες οι οποίες έχουν δραστηριότητες στην κατασκευή γαντιών για ιατρική χρήση, και ως επί το πλείστον είναι μαλαισιανές, συνέβαλαν στη συγκέντρωση κερδών για τα διοικητικά τους στελέχη.

Η χώρα αυτή, η οποία παράγει το 65% των παγκόσμιων προμηθειών σε γάντια, έχει τέσσερις δισεκατομμυριούχους στον κλάδο, εκ των οποίων οι δύο μπήκαν στην κατηγορία αυτή φέτος. Και η πορεία αυτή θα συνεχιστεί, όπως αναφέρει το Bloomberg. Σύμφωνα με την ένωση των εταιρειών γαντιών της Μαλαισίας, η παγκόσμια ζήτηση φέτος θα αυξηθεί 11% στα 330 δισ. τεμάχια, εκ των οποίων τα δύο τρίτα θα παραχθούν εκεί.

Από τις αρχές της χρονιάς η τιμή της μετοχής της πολωνικής εταιρείας, η οποία κατασκευάζει γάντια για ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, έχει σημειώσει θεαματική άνοδο κατά 3.227%.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΩΡΑ ΘΑΥΜΑΤΑ

Η Πρόεδρος του Συνδέσμου Μωρά Θαύματα, Έλενα Μεγαλέμου, αναφέρει ότι τα έσοδα του Συνδέσμου από την εκδήλωση με αρ. εράνου 44/2020, η οποία είχε μεγάλη επιτυχία, ανήλθαν σε €13,520. Από τα 13 έργα ζωγραφικής του εικαστικού Θανάση Λάλα πωλήθηκαν τα 11.

Τα έσοδα του Συνδέσμου από την πώληση των έργων ήταν €2750 δωρεά από τον καλλιτέχνη και € 2,750 εισφορά απο την Alpha C.K. Art Gallery. Τα έσοδα από την πώληση των 100 Limited edition t-shirts τα οποία φιλοτέχνησε ο Θανάσης Λάλας ήταν € 4000. Επιπλέον οικονομική βοήθεια € 4020 δόθηκε υπέρ του Συνδέσμου από εισφορές. Τα έξοδα του Συνδέσμου ανήλθαν σε € 529.55

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή,Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/2532/2020
Πωλητής/τές:
1. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΟΣΙΝΗ 1, 2565 ΛΥΘΡΟΔΟΝΤΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
2. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ13, 2565 ΛΥΘΡΟΔΟΝΤΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
3. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΝΤΡΕΑ ΑΔΑΜΟΣ, ΓΡΙΒΑ ΔΙΓΕΝΗ 12, 2565 ΛΥΘΡΟΔΟΝΤΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
4. ΛΑΖΑΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΑΖΑΡΗΣ, ΦΙΛΙΑΣ37, 2573ΠΟΤΑΜΙΑ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
5. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 1, 2540 ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ, ΔΗΜΟΣ ΙΔΑΛΙΟΥ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Αγοραστής:
AG PORT-PLANT LIMITED, ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΓΙΩΡΚΑΤΖΙΗ 1, 2236, ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΤΣΙΩΝ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο
Αρ. Εγγραφής: 0/8765
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 40/11/0/770/5
Είδος Ακινήτου: ΓΗ
Υποιδιοκτησίες: ΑΜΠΕΛΙ
Εμβαδό τ.μ.: 5352
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΛΥΜΠΙΑ
Τοποθεσία: ΒΟΥΝΑΡΙ ΤΟΥ ΑΘΚΙΟΥ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακίνητο: 2/5
Ποσό Πώλησης: 21,000,00 ευρώ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ
Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πληρωμής.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω.

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/2529/2020
Πωλητής/τές:
1. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΟΣΙΝΗ 1, 2565 ΛΥΘΡΟΔΟΝΤΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
2. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ 13, 2565 ΛΥΘΡΟΔΟΝΤΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
3. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΝΤΡΕΑ ΑΔΑΜΟΣ, ΓΡΙΒΑ ΔΙΓΕΝΗ 12, 2565 ΛΥΘΡΟΔΟΝΤΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αγοραστής:
AG PORT-PLANT LIMITED, ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΓΙΩΡΚΑΤΖΙΗ 1, 2236 ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΤΣΙΩΝ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο:
Αρ.Εγγραφής: 0/8654
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 40/11/0/780/5
Είδος Ακινήτου: ΓΗ
Υποϊδιοκτησίες: ΑΜΠΕΛΙ
Εμβαδό τ.μ.:
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΛΥΜΠΙΑ,
Τοποθεσία: ΒΟΥΝΑΡΙ ΤΟΥ ΑΘΚΙΟΥ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακίνητο: 1/5
Ποσό Πώλησης: € 21.450,00 ευρώ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ
Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α. , ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η έντονη αβεβαιότητα προβληματίζει τη Fed

Της **ANN SAPHIR / REUTERS**

Πέρυσι ο πρόεδρος της Fed Τζερόμ Πάουελ προειδοποίησε τους κεντρικούς τραπεζίτες για τους σημαντικούς κινδύνους από την αβεβαιότητα που περιβάλλει την εμπορική πολιτική και από την έλλειψη προηγούμενων σχετικών μέτρων νομισματικής πολιτικής. Οσο ο Πάουελ προετοιμάζεται για το ετήσιο συνέδριο της Fed αυτή την εβδομάδα, η αβεβαιότητα και οι κίνδυνοι που αυτή προκαλεί στην οικονομική ανάπτυξη φαίνονται σημαντικότερα από ποτέ.

Αυτή τη στιγμή όλα είναι αβέβαια. Το πόσο γρήγορα θα εξαπλωθεί ο κορωνοϊός, πόσοι ακόμη νεκροί θα υπάρξουν, εάν οι Αμερικανοί γερουσιαστές θα μπορέσουν να εξασφαλίσουν ένα νέο πακέτο στήριξης της οικονομίας και πόσο ευρύ θα είναι. Εκτός αυτού, επικρατεί πολιτική αναστάτωση ενόψει των προεδρικών εκλογών του Νοεμβρίου σχετικά με την αξιοπιστία της εκλογικής διαδικασίας και του αποτελέσματος.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο Πάουελ αναμένεται πως θα ανοίξει το συνέδριο με μια ενημέρωση για τα σχέδια της Fed όσον αφορά την αναπροσαρμογή της νομισματικής πολιτικής της, αφού ο χαμηλός πληθωρισμός και τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού αποδυναμώνουν τα αποτελέσματα των επεκτατικών της μέτρων. Η αυξανόμενη αβεβαιότητα σχετικά με την πορεία της οικονομίας, που περιορίζει τις δαπάνες των νοικοκυριών, τις επιχειρηματικές επενδύσεις και την παραγωγή των εργοστασίων, ενδέχεται να ασκεί πίεση στη Fed για ενίσχυση του οπλοστασίου της.

Μετά μια ιστορική ύφεση το τελευταίο τρίμηνο, η αμερικανική οικονομία έχει δείξει έντονα σημάδια ανάπτυξης. Οι επισκέψεις στα καταστήματα και η απασχόληση σε όλους τους κλάδους της οικονομίας ενισχύθηκαν τις τελευταίες εβδομάδες, έπειτα από μια περίοδο σταθεροποίησης στις αρχές του καλοκαιριού, όταν σημειώθηκε έξαρση στα κρούσματα. Οι δαπάνες με πιστωτικές κάρτες επίσης αυξήθηκαν, σύμφωνα με στοιχεία της JP Morgan. Ωστόσο, τα στοιχεία αυτά ενδέχεται να μην συμπεριλαμβάνουν τα περίπου 28 εκατ. Αμερικανών που θα υποστούν μείωση στα επιδόματα ανεργίας.

Παρ' όλα αυτά, η πρόσφατη βελτίωση των οικονομικών στοιχείων σε συνδυασμό με τη μείωση των νέων κρουσμάτων τον τελευταίο μήνα έχει οδηγήσει ορισμένους οικονομολόγους στο συμπέρασμα ότι η ανάπτυξη ενδέχεται να είναι ταχύτερη από το προσδοκώμενο. Οι αξιωματούχοι της Fed, όμως, ανησυχούν ότι η αβεβαιότητα ασκεί πτωτική πίεση στην ανάπτυξη.

«Η αβεβαιότητα είναι αρκετά μεγάλη και πιστεύω ότι έχει μεγάλη σημασία για τους παίκτες στην οικονομία και συνεπώς για την οικονομία την ίδια», σχολίασε αυτόν τον μήνα ο πρόεδρος της Fed στο Ρίτσμοντ, Τόμας Μπάρκιν. «Πολλοί φαίνονται παγωμένοι εξαιτίας αυτής της αβεβαιότητας», συμπλήρωσε ο ίδιος.

Στη διάσκεψη αυτής της εβδομάδας ο Πάουελ θα έπρεπε να δώσει ένα σαφέστερο σχέδιο για αυτό που ο ίδιος και οι συνάδελφοί του έχουν τη δυνατότητα να ελέγξουν: τη νομισματική πολιτική. Από τα μέτρα που έχουν συζητηθεί, οποιοδήποτε και εάν εφαρμοστεί θα επιφέρει χαμηλότερη νομισματική πολιτική και κατά συνέπεια –με τα τωρινά δεδομένα– ενίσχυση της ανάπτυξης.

Καταστροφή βιοτόπων λόγω κατακρήμνισης του τουρισμού

Εκθεση του ΟΗΕ για τις έμμεσες επιπτώσεις – Πλήττονται οι πιο ευάλωτοι, τονίζει

Πιθανότατα είναι ο κλάδος που επλήγη στον μέγιστο βαθμό από την πανδημία, ενώ αναμφίβολα είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας από τον οποίο εξαρτώνται εκατομμύρια άνθρωποι. Ο λόγος για τον τουρισμό, που απασχολεί έναν στους δέκα εργαζομένους στον κόσμο και διασφαλίζει την επιβίωση εκατοντάδων εκατομμυρίων ανθρώπων. Δεδομένου, όμως, ότι η ανάσχεση της πανδημίας υπαγόρευσε τη διακοπή ταξιδιών και μετακινήσεων, ο κλάδος έχει δεχθεί ίσως το χειρότερο πλήγμα από όλους τους τομείς της οικονομίας.

Σύμφωνα με τον οργανισμό τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών, εξαιτίας της πανδημίας μόνο μέσα σε πέντε μήνες ο κλάδος έχασε παγκοσμίως 320 δισ. δολ. Από το πλήγμα αυτό υπάρχει άμεσος κίνδυνος να χαθούν από 100 έως 120 εκατ. θέσεις εργασίας. Σύμφωνα, άλλωστε, με την υπηρεσία του ΟΗΕ για το εμπόριο και την ανάπτυξη (UNCTAD), ο αντίκτυπος για την παγκόσμια οικονομία από το πλήγμα που υπέστη ο τουρισμός θα είναι μια μείωση του παγκόσμιου ΑΕΠ κατά 1,5% έως 2,8%.

Αύξηση κυνηγιού

Παρουσιάζοντας την τελευταία έκθεση των Ηνωμένων Εθνών για τον τουρισμό, ο γενικός γραμματέας του διεθνούς οργανισμού, Αντόνιο Γκουτέρες, αναφέρθηκε στις έμμεσες επιπτώσεις της κρίσης που έπληξε τον τουρισμό. Μεταξύ άλλων επισήμανε ότι έχει σημειώσει αύξηση το παράνομο κυνήγι, καθώς σε πολλές χώρες εξαρτημένες από τον τουρισμό οι άνθρωποι προσπαθούν να βρουν εναλλακτικές πηγές εισοδήματος. Αναπόφευκτο συνεπακόλουθο, όμως, είναι η καταστροφή ορισμένων βιοτόπων και οικοσυστημάτων συχνά σε περιοχές προστατευμένες. Προκειμένου, άλλωστε, να αναχαιτισθεί η πανδημία, έκλεισαν πολλές από τις περιοχές που έχουν χαρακτηρισθεί Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς και είναι τουριστικού ενδιαφέροντος, με αποτέλεσμα να στερηθούν έναν ζωτικό πόρο οι πληθυσμοί των περιοχών αυτών.

Η κάμψη του τουρισμού επηρεάζει αρνητικά ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού όπως είναι οι γυναίκες, οι αγροτικές κοινότητες και οι γηγενείς πληθυσμοί σε χώρες απολύτως εξαρτημένες από τον τουρισμό, τονίζει ο γενικός γραμματέας του διεθνούς οργανισμού, Αντόνιο Γκουτέρες.

Σε 5 μήνες ο τουρισμός έχασε παγκοσμίως 320 δισ. δολ. – Κίνδυνος να χαθούν 120 εκατ. θέσεις εργασίας.

Οπως υπογράμμισε ο κ. Γκουτέρες, η κάμψη του τουρισμού επηρεάζει αρνητικά ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού όπως είναι οι γυναίκες, οι αγροτικές κοινότητες και οι γηγενείς πληθυσμοί σε χώρες απολύτως εξαρτημένες από τον τουρισμό. Οπως τόνισε, πολλοί από τους απασχολουμένους στον τουρισμό «εργάζονται σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις που απασχολούν κυρίως γυναίκες και νέους».

Ο κ. Γκουτέρες υπογράμμισε επίσης ότι ειδικότερα για τις γυναίκες, τα μέλη αγροτικών κοινοτήτων και τους γηγενείς τουριστικών περιοχών όπως και πολλές άλλες κατηγορίες του πληθυσμού που παραδοσιακά είναι περιθωριοποιημένες, «ο τουρισμός αποτελεί το όχημα για την κοινωνική τους ενσωμάτωση, τη βελτίωση της θέσης τους και την άντληση εισοδήματος».

Ετσι, διά στόματος του κ. Γκουτέρες ο ΟΗΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να αποκατασταθούν οι ζημίες που έχει υποστεί ο κλάδος, αλλά κατά τρόπο «ασφαλή, δίκαιο και φιλικό προς το περιβάλλον». Ο διεθνής οργανισμός προειδοποιεί πως μπορεί ο κόσμος ταχύτατα να επιστρέψει στα ίδια επίπεδα εκπομπών καυσαερίων με αυτά που είχαν καταγραφεί πριν από την πανδημία και την αναστολή της οικονομικής δραστηριότητας, «αν η ανάκαμψη της οικονομίας αλλά και του τουρισμού ειδικότερα δεν γίνει κατά τρόπο προσαρμοσμένο στους στόχους για την αποτροπή της κλιματικής αλλαγής».

Πέντε προτεραιότητες

Ο διεθνής οργανισμός εντοπίζει πέντε προτεραιότητες προκειμένου να δοθεί ώθηση στην οικονομική ανάκαμψη κατά τρόπο ασφαλή για τις τοπικές κοινότητες, τους εργαζομένους στον κλάδο αλλά και για τους ίδιους τους ταξιδιώτες.

Αμεση προτεραιότητα, σύμφωνα πάντα με τον ΟΗΕ, είναι να αμβλυνθεί ο κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος της κρίσης ειδικότερα σε ό,τι αφορά την απασχόληση και την οικονομική ασφάλεια των γυναικών. Δεύτερον, να διασφαλισθεί η αντοχή των κτιρίων σε όλον τον κλάδο του τουρισμού ανά τον κόσμο. Τρίτον, να μεγιστοποιηθεί η χρήση της τεχνολογίας σε όλη την τουριστική βιομηχανία με την προώθηση της καινοτομίας και την αύξηση των επενδύσεων στην ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων. Τέταρτον, να προωθήσουν οι αρμόδιοι φορείς τη βιώσιμη και την πράσινη ανάπτυξη και τη στροφή σε μια τουριστική βιομηχανία με μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα. Και τέλος, καλεί τις Αρχές των διαφόρων χωρών να συνεργαστούν στενά, προκειμένου να συντονίσουν υπεύθυνα τη χαλάρωση και την άρση των περιορισμών στα ταξίδια και να μετασχηματίσουν την τουριστική βιομηχανία έτσι ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης.

Φόβοι για σαρωτικό κύμα απολύσεων στην Ευρώπη

Από την επέλαση της πανδημίας η ευρωπαϊκή αγορά εργασίας κατάφερε σε μεγάλο βαθμό να αντέξει χάρη στην πρωτοφανή στήριξη που διοχέτευσαν άμεσα οι κυβερνήσεις της Γηραιάς Ηπείρου. Μάλιστα, ιδιαίτερα μεγάλη επιτυχία είχαν τα προγράμματα ενίσχυσης της εργασίας που –βάσει του γερμανικού μοντέλου «kurzarbeit»– κατέβαλαν στους εργαζομένους ένα μεγάλο ποσοστό των αποδοχών τους, επιτρέποντας στον εργοδότη είτε να μειώσει το ωράριό τους είτε να τους θέσει σε διαθεσιμότητα. Η εν λόγω επιτυχία διαφαίνεται άλλωστε στο ποσοστό ανεργίας της Ευρώπης, το οποίο, σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, συγκρατείται ακόμη σε μονοψήφιο αριθμό.

Παρ' όλα αυτά, πληθαίνουν οι προειδοποιήσεις ότι το φθινόπωρο θα αποτελέσει σημείο καμπής για την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Πολλοί οικονομολόγοι και αναλυτές της αγοράς προεξοφλούν ότι ένα σαρωτικό κύμα απολύσεων θα αναστρέψει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην αγορά εργασίας από την περίοδο της χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Εως και 59 εκατ. εργαζόμενοι θα βρεθούν στον αέρα μετά το ψαλίδισμα των μέτρων στήριξης, προειδοποιεί η McKinsey.

Οι ανησυχίες αυτές οφείλονται κατά κύριο λόγο στην επικείμενη λήξη ή στον περιορισμό των προγραμμάτων στήριξης εργαζομένων σε ολόκληρη την Ευρώπη, αφού τα προγράμματα αυτά αποτέλεσαν μια προστατευτική ασπίδα για την αγορά εργασίας έναντι της πανδημίας.

Ενας άνδρας έξω από γραφείο αναζήτησης εργασίας στην Ισπανία. Η ισπανική και η ιταλική κυβέρνηση αποφάσισαν την παράταση των προγραμμάτων στήριξης μέχρι τον Δεκέμβριο.

Ενδεικτικά, από τη στιγμή που τέθηκαν σε ισχύ, τα κρατικά προγράμματα στήριξαν περίπου το ένα τρίτο του εργατικού δυναμικού της Ευρώπης. Σύμφωνα με σχετική έρευνα της McKinsey & Company, τους επόμενους μήνες, όταν δηλαδή περιοριστούν ή καταργηθούν εντελώς τα προγράμματα αυτά, έως και 59 εκατομμύρια εργαζόμενοι πρόκειται να τεθούν σε διαθεσιμότητα, να απολυθούν ή να δουν τα ωράριά τους να μειώνονται. Σε εξαιρετικά ευάλωτη θέση βρίσκονται ιδίως όσοι απασχολούνται σε τομείς που επλήγησαν περισσότερο από την πανδημία, όπως για παράδειγμα οι μεταφορές και οι λιανικές πωλήσεις.

Ηδη ορισμένες χώρες, μεταξύ αυτών η Ιταλία και η Ισπανία, αποφάσισαν την παράταση των προγραμμάτων στήριξης μέχρι τον Δεκέμβριο. Ωστόσο, η ενίσχυση για τις επιχειρήσεις μειώθηκε και ορισμένα προνόμια καταργήθηκαν. Η γαλλική κυβέρνηση επίσης παρέτεινε το αντίστοιχο πρόγραμμα για δύο ακόμα χρόνια, περιορίζοντας όμως παράλληλα την εμβέλειά του.

Εκτός αυτού, οι ειδικοί προειδοποιούν για ένα «τσουνάμι» απολύσεων, διότι με την έναρξη της καινούργιας σεζόν μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις θα έχουν την ευκαιρία να αναθεωρήσουν τις ανάγκες τους και θα προτιμήσουν να συρρικνωθούν. Η γενναιόδωρη στήριξη που διοχετεύτηκε στις ευρωπαϊκές οικονομίες, αλλά και παγκοσμίως, έδινε αρχικά την εντύπωση στις επιχειρήσεις ότι η κρίση θα είναι βραχυπρόθεσμη. Αλλωστε, τα μέτρα στήριξης που ελήφθησαν είχαν στόχο την προσωρινή ανακούφιση των πληγμάτων, μέχρι να βρεθεί μια μόνιμη λύση. Πλέον, όμως, είναι ξεκάθαρο πως η ζήτηση δεν θα επανέλθει σύντομα στα επίπεδα του 2019. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις –ελλείψει παράλληλα των προγραμμάτων στήριξης– θα προχωρήσουν σε επανεκτίμηση των αναγκών τους και σε μαζικές απολύσεις.

Τέλος, έπειτα από τη μεγάλη ύφεση στο δεύτερο τρίμηνο του έτους, ο ρυθμός ανάκαμψης στην Ευρώπη αναμένεται πως θα επιβραδυνθεί, αφού το δεύτερο κύμα της πανδημίας βρίσκεται ήδη προ των πυλών. Αναπόφευκτα η επιβράδυνση αυτή θα καταφέρει ακόμη περισσότερα πλήγματα στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

ΑΝΑΛΥΣΗ Του **LIAM PROUD / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Ο εθισμός των τραπεζών στα κρατικά ομόλογα επιστρέφει

Οι ισπανικές και ιταλικές τράπεζες εθίζονται για άλλη μία φορά στο κρατικό χρέος. Εάν οι φόβοι περί διάσπασης της Ευρωζώνης επιστρέψουν, τότε η αυξημένη έκθεσή τους σε κρατικά ομόλογα θα τις καταστήσει ευάλωτες. Επιπλέον, δυσχεραίνει την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης και κατά συνέπεια των διασυνοριακών εξαγορών και συγχωνεύσεων.

Η παλιά συνήθεια επανήλθε εξαιτίας την ανταπόκρισης της ΕΚΤ και των κυβερνήσεων στην πανδημία. Η πρόεδρος της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, διοχετεύει φθηνό χρήμα στις τράπεζες μέσω προγραμμάτων. Στόχος για τις τράπεζες είναι να χρησιμοποιήσουν τα χρήματα για τη στήριξη των πληττόμενων επιχειρήσεων και να αποκτήσουν κίνητρο, ώστε να αγοράσουν κρατικά ομόλογα. Αυτό είναι θετικό για τις κυβερνήσεις, καθώς εκδίδουν τεράστια χρέη προκειμένου να προστατεύσουν τις οικονομίες τους από τον ιό.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΚΤ, οι ισπανικές τράπεζες έφεραν συνολικά κρατικό χρέος ύψους 206 δισ. ευρώ ή, άλλως, 16% περισσότερο από το τέλος του 2019. Οι ιταλικές τράπεζες αύξησαν τις αγορές τους σε κρατικά ομόλογα κατά 15% στα 442 δισ. ευρώ. Η μεγαλύτερη έκθεσή τους σε κρατικό χρέος ενδέχεται να επαναφέρει τις ανησυχίες για το λεγόμενο doom loop, δηλαδή τον χρηματοοικονομικό εναγκαλισμό μεταξύ κρατών και των εγχώριων τραπεζών τους, όπως συνέβη κατά τη διάρκεια της κρίσης του 2011-2012. Οι απώλειες των τραπεζών από τα κρατικά ομόλογα οδήγησε σε κατάρρευση των τιμών των μετοχών τους και αύξησε την πιθανότητα ανάγκης για διάσωση.

Η μικρή πρόοδος που έχει σημειωθεί έκτοτε στην αποσύνδεση των τραπεζών από τις κυβερνήσεις αναιρείται ήδη. Τα κρατικά ομόλογα της Ισπανίας στις τράπεζες της χώρας αντιστοιχούν στο 78% των κεφαλαίων και των αποθεματικών τους, το υψηλότερο επίπεδο από το 2016. Στην Ιταλία, το ποσοστό αυτό ανήλθε στο 120% για πρώτη φορά εδώ και δεκαετίες. Εάν το νέο Ταμείο Ανάκαμψης της Ε.Ε. σημάνει την έναρξη μιας δημοσιονομικής ένωσης, τότε τέτοιου είδους ανησυχίες μπορεί να μην έχουν καμία σημασία. Διαφορετικά, το doom loop θα μπορούσε να επανέλθει στην επόμενη οικονομική επιβράδυνση.

Το QE της ΕΚΤ και τα προγράμματα στήριξης των κυβερνήσεων έχουν οδηγήσει σε υπερέκθεση των τραπεζών σε κρατικό χρέος.

Η μεγάλη έκθεση των τραπεζών στο κρατικό χρέος θα μπορούσε να δυσχεράνει την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης της Ευρωζώνης, που απαιτείται για τη σύναψη διασυνοριακών συμφωνιών. Στις διαπραγματεύσεις σχετικά με κοινή ασφάλεια καταθέσεων, αποτρεπτικός παράγων ήταν πάντοτε η μεγάλη έκθεση των τραπεζών της νότιας Ευρώπης σε κρατικό χρέος. Ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών, Ολαφ Σολτς, άσκησε πέρυσι πιέσεις για μεγαλύτερες χρεώσεις σε ανάληψη κρατικών ομολόγων, αλλά ακόμη και πριν από την επέλαση της πανδημίας, η ιδέα αυτή δεν είχε εντυπωσιάσει την Ιταλία. Η επιστροφή στον εθισμό του κρατικού χρέους καθιστά ακόμη δυσκολότερο αυτόν τον συμβιβασμό.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2020

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Μην είστε ο ανόητος των «αστικών μύθων»

Ίσως η πιο παρεξηγημένη και πιο παρερμηνευμένη κατηγορία ακινήτων από το πλατύ κοινό να είναι αυτή των κενών τεμαχίων γης.

Σκεφτείτε πως ακόμη και σήμερα υπάρχουν αρκετά άτομα που δεν είναι σε θέση να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ ενός χωραφιού και ενός οικοπέδου, πόσο μάλλον να εισέλθουν σε μια πορεία ψαξίματος πιο βαθιών εννοιών και χαρακτηριστικών που μπορεί να αποτελούν μέχρι και λόγο διακοπής μιας συμφωνίας αγοράς.

Όπως και σε τόσα άλλα πράγματα στη ζωή μας, εμείς οι κύπριοι προσπαθούμε να βρίσκουμε τρόπους να πετυχαίνουμε το μέγιστο, με την ελάχιστη προσπάθεια. Δεν λέω, μπορεί πριν αρκετές δεκαετίες το να περπατούσαμε με βάση την «αρχή» πως «η γη πάντα βάζει πάνω (σε αξία)…», ή πως το «να έχουμε ένα περβολούι, κάποτε θα μας βρεθεί για να κτίσουν τα κοπελλούθκια…», να μας έβγαινε επειδή ίσως οι πολεοδομικοί νόμοι

Δεν αρκεί λοιπόν να γνωρίζουμε αν η ζώνη είναι οικιστική. Πρέπει να ξέρουμε και ποιες είναι οι μέγιστες αναπτυξιακές δυνατότητες που προσφέρει.

και κανονισμοί να ήταν ανύπαρκτοι ή αδύναμοι ή χαλαροί. Με την εξέλιξη της κοινωνίας, της οικονομίας, της πολιτείας και του κράτους γενικότερα, αυτές οι «αρχές» είναι εδώ και αρκετά χρόνια αστικοί μύθοι παρά κάτι άλλο και όσο εξελισσόμαστε εισέρχονται περισσότερο στη σφαίρα των γραφικών αστικών μύθων.

Η γη είναι η πρώτη ύλη για τη δημιουργία του τεράστιου οικοδομήματος που ονομάζεται ακίνητη περιουσία. Γι' αυτό καλό είναι αν μας ενδιαφέρει να επενδύσουμε σε αυτήν, να μην την βλέπουμε μόνο σε δύο διαστάσεις. Η γη δεν είναι μόνο έκταση και σχήμα είναι πολύ περισσότερα πράγματα που πρέπει να ξετυλίξουμε και να κατανοήσουμε όσο γίνεται καλύτερα πριν επενδύσουμε σε αυτή.

Ας αναφερθούμε σε κάποιες παραμέτρους που θεωρούμε πολύ σημαντικές να γνωρίζουμε πριν βάλουμε το χέρι στην τσέπη μας. Η πρώτη είναι η πολεοδομική ζώνη στην οποία εμπίπτει η οποία παράλληλα καθορίζει το εύρος χρήσεων που επιτρέπονται σε αυτήν, αλλά και οι συντελεστές ανάπτυξης που συμπεριλαμβάνει. Αυτό δηλαδή θα καθορίσει αν η χρήση είναι οικιστική, εμπορική, γεωργική, τουριστική κλπ, αλλά επίσης ποια κατηγορία σε κάθε περίπτωση. Για παράδειγμα είναι οικιστική που επιτρέπει μέχρι 60% συντελεστή δόμησης μέχρι δύο ορόφους ή οικιστική που επιτρέπει μέχρι 140% συντελεστή δόμησης, μέχρι τέσσερις ορόφους;

Δεν αρκεί λοιπόν να γνωρίζουμε αν η ζώνη είναι οικιστική. Πρέπει να ξέρουμε και ποιες είναι οι μέγιστες αναπτυξιακές δυνατότητες που προσφέρει. Αν εμείς θέλουμε να κτίσουμε μια κατοικία – ας πούμε μέχρι 300μ^2, τότε ενδεχομένως θα πρέπει να κοιτάζουμε σε περιοχές οικοπέδων όπου ο συντελεστής δόμησης είναι 60% και όχι ψηλότερος. Αν είναι ψηλότερος, τότε μάλλον πληρώνουμε πιο ακριβά κάτι που στην πραγματικότητα θα μπορούσαμε να είχαμε εξασφαλίσει κάπου αλλού πιο φθηνά για κάλυψη των αναγκών μας. Συνεπώς πρέπει να βρούμε τους τρόπους να υπολογίσουμε και να αναλύσουμε την βέλτιστη δυνατή χρήση της κάθε περίπτωσης.

Αν είναι χωράφι πρέπει να γνωρίζουμε αν διαθέτει κανονική πρόσβαση σε δημόσιο οδικό δίκτυο ή αν η πρόσβαση που διαθέτει είναι με δικαίωμα διάβασης, ή αν δεν έχει καθόλου πρόσβαση. Αυτό είναι σημαντικό να το γνωρίζουμε επειδή η κανονική πρόσβαση σε δημόσιο οδικό δίκτυο του προσδίδει τις μέγιστες αναπτυξιακές δυνατότητες που μπορεί να του παρέχει η πολεοδομική του ζώνη. Το δικαίωμα διάβασης μπορεί να του προσδώσει περιορισμένα δικαιώματα ανάπτυξης στην καλύτερη περίπτωση, ενώ στην χειρότερη, καθόλου δικαιώματα. Αν δεν έχει καθόλου πρόσβαση, θεωρείται περίκλειστο και τότε δεν έχει κανένα δικαίωμα ανάπτυξης μέχρι να εισέλθει σε μια από τις άλλες δύο κατηγορίες. Εδώ χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή. Μπορεί να εφάπτεται ή να διασχίζεται από κάποιο δρόμο επιτόπου ο οποίος να μην είναι εγγεγραμμένος ως δημόσιος. Αυτός δεν έχει καμία νομική ή άλλη ισχύ και άρα είναι σαν να μην υπάρχει.

Μετά είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τι δημόσιες υπηρεσίες εξυπηρετούν ή δύνανται να εξυπηρετούν το κτήμα. Σαν τέτοιες είναι ο ηλεκτρισμός, η υδατοπρομήθεια, οι τηλεπικοινωνίες και άλλες. Δηλαδή αν σας προσφέρει κάποιος ένα αγρόκτημα για ενός εκταρίου για €15.000 και το θεωρήσετε «μούχτιν», τι θα λέγατε αν ανακαλύπτατε πώς χρειάζεστε άλλες €20.000 για να μεταφέρετε ηλεκτρικό ρεύμα σε αυτό;

Το υπέδαφος το σκεφτήκατε; Αν θέλετε να δημιουργήσετε ένα περιβόλι, είστε βέβαιοι πως άμα σκάψετε δεν θα βρείτε βράχους παντού; Τι θα στοίχιζε η προετοιμασία του υπεδάφους για να μπορεί να φυτευτεί σαν περιβόλι; Μήπως τελικά ήταν πιο συμφέρουσα η άλλη επιλογή που απορρίψατε επειδή ζητούσαν πέντε χιλιάρικα παραπάνω; Αλλά και οικιστικό οικόπεδο να είναι, φανταστήκατε τι ζόρι θα τραβήξετε αν ανακαλύπτατε πως το λοφώδες οικόπεδο που ερωτευτήκατε είναι στην ουσία προϊόν μπαζώματος με ό,τι ανδία είχε βρει ο εργολάβος τότε που έκανε τον διαχωρισμό;

Τα πιο πάνω είναι απλά παραδείγματα περιπτώσεων ατόμων που την πάτησαν επειδή δεν έλεγξαν. Που να αναφερθώ σε περιπτώσεις Natura, Λευκών Ζωνών για μελλοντική διέλευση αυτοκινητοδρόμων, ηλεκτροφόρων καλωδίων υψηλής τάσης, υπόγειων σωλήνων Νοτίου Αγωγού, διαίρεση και ανεξαρτητοποίηση περίκλειστων γεωργικών τεμαχίων, ύπαρξη διάσπαρτων αιωνόβιων πεύκων, σχεδόν επιφανειακή στάθμη υπόγειων νερών κλπ.

Παρόλο που μπορώ να επιχειρηματολογήσω υπεύθυνα πως η επένδυση στη γη είναι από τις καλύτερες επιλογές που έχουμε στο τραπέζι, δεν προβαίνουμε σε καμία επένδυση αν πριν δεν μάθουμε όσα περισσότερα μπορούμε. Και κάτι τελευταίο: πάντα να κοιτάζετε γύρω από αυτό που σας προτείνεται. Αν η περιοχή και το ακίνητο ενώπιον σας δεν είναι ανεπτυγμένα, τότε προφανώς και υπάρχει τουλάχιστον ένας λόγος γιατί δεν έχουν αναπτυχθεί. Αν τα σπίτια μιας γειτονιάς παρουσιάζουν προβλήματα στατικής φύσης, τότε προφανώς και υπάρχει κάποιο θέμα με το υπέδαφος. Όλα αυτά και άλλα τόσα πρέπει να μπουν σε κάποια εξίσωση. Συμβουλευτείτε αυτούς που πρέπει για το πώς και το πού πρέπει να μπουν για να έχετε το σωστό αποτέλεσμα. Αλλιώς διατρέχετε τον κίνδυνο να είστε ο τελευταίος ανόητος των αστικών μύθων επειδή ο προτελευταίος τελικά την άραξε σε μια παραλία και απολαμβάνει το μοχίτο του με τα χρήματα που του δώσατε.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Καταφύγιο τα logistics για τις επενδυτικές ακινήτων

Υψηλές αποδόσεις και ζήτηση καθιστούν τις αποθήκες ιδανική επιλογή

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Επενδύσεις άνω των 60 εκατ. ευρώ πραγματοποίησαν τις προηγούμενες εβδομάδες εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητα, για την απόκτηση ή την ανάπτυξη ακινήτων logistics. Μάλιστα, όλες οι κινήσεις αφορούν ακίνητα στον Ασπρόπυργο, ο οποίος εξελίσσεται στην πιο ελκυστική περιοχή για τέτοιες εγκαταστάσεις. Η εξέλιξη αυτή φανερώνει τη στροφή των εταιρειών ακινήτων σε κατηγορίες κτιρίων που διαθέτουν «αμυντικά» χαρακτηριστικά, στοιχείο απαραίτητο εν μέσω πανδημίας και γενικής αβεβαιότητας για τη μελλοντική πορεία τόσο της οικονομίας όσο και της αγοράς ακινήτων. «Τα logistics αποδείχθηκαν ένα πολύ αμυντικό προϊόν εν μέσω κρίσης. Προσφέρουν υψηλότερες αποδόσεις από άλλες κατηγορίες ακινήτων και η ζήτηση για σύγχρονες εγκαταστάσεις είναι υψηλή, καθώς ανεξάρτητα από το ποιο είναι το κανάλι διάθεσης/διανομής που επιλέγει ο εκάστοτε όμιλος λιανικού εμπορίου, οι αποθήκες θα είναι πάντα απαραίτητες», τονίζει στην «Κ» ο Αρις Καρυτινός, διευθύνων σύμβουλος της Prodea Investments, η οποία έχει προχωρήσει σε τμηματική ανάπτυξη σειράς ακινήτων logistics στην περιοχή. Όλες οι εταιρείες του κλάδου προχωρούν σε τοποθέτηση στον συγκεκριμένο τομέα. Για παράδειγμα, η Briq Properties του κ. Θ. Φέσσα (Infoquest κ.λπ.) ανακοίνωσε πριν από λίγες εβδομάδες ότι ξεκινάει την ανάπτυξη οικοπέδου 57,5 στρεμμάτων που είχε αγοράσει στον Ασπρόπυργο, στις αρχές Ιουνίου, αντί 3,45 εκατ. ευρώ. Η εταιρεία θα κατασκευάσει ένα

Ανεξάρτητα από το ποιο είναι το κανάλι διάθεσης/διανομής που επιλέγει ο εκάστοτε όμιλος λιανικού εμπορίου, οι αποθήκες θα είναι πάντα απαραίτητες, τονίζει στην «Κ», ο κ. Αρις Καρυτινός, διευθύνων σύμβουλος της Prodea Investments.

Τις τελευταίες εβδομάδες, οι επενδυτικές εταιρείες του real estate έχουν διαθέσει 60 εκατ. ευρώ για αγορά ή ανάπτυξη νέων εγκαταστάσεων.

σύγχρονο κέντρο αποθηκών και διανομής, συνολικής επιφάνειας 20.764 τ.μ. Για τον σκοπό αυτό θα καταβάλει ποσό της τάξεως των 9,6 εκατ. ευρώ.

Αντιστοίχως, η Trastor ΑΕΕΑΠ προχώρησε σε μία ακόμα κίνηση (την τρίτη συνολικά) επένδυσης στον τομέα των logistics. Η εταιρεία ανακοίνωσε την εξαγορά της εταιρείας Δωρίδα Κτηματική, η οποία είναι η ιδιοκτήτρια αποθήκης 25.000 τ.μ. σε οικόπεδο 62,7 στρεμμάτων στη θέση «Ρουπάκι» στον Ασπρόπυργο. Το ακίνητο είναι μισθωμένο πλήρως και το τίμημα ανήλθε σε 9,5 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας, Τάσο Καζίνο, «δημιουργούμε σταθερά ένα σημαντικό χαρτοφυλάκιο ποιοτικών κέντρων logistics, που διαθέτουν ή δύνανται μελλοντικά να αποκτήσουν προστιθέμενη αξία».

Τη μεγαλύτερη επένδυση του είδους δρομολογεί, πάντως, η υπό νέα διοίκηση Pasal Development, με την υποστήριξη του νέου μεγαλομετόχου, της σουηδικής Sterner Stenhus. Η εταιρεία έχει έρθει σε συμφωνία για την απόκτηση ενός χαρτοφυλακίου τριών κτιρίων logistics. Η αξία της αγοράς των προς απόκτηση ακινήτων logistics ανέρχεται σε 38 εκατ. ευρώ, με διαφορά η μεγαλύτερη του είδους. Η συνολική εκμισθώσιμη επιφάνεια ανέρχεται σε 62.500 τ.μ., ενώ η Pasal έχει ήδη καταβάλει προκαταβολή 1,5 εκατ. ευρώ, έως ότου ολοκληρωθεί η εξαγορά. Υπολογίζεται ότι τα εν λόγω ακίνητα προσφέρουν ετήσια απόδοση άνω του 8%. «Πιστεύουμε πολύ στις προοπτικές των ακινήτων logistics και γι' αυτό τα έχουμε καταστήσει έναν από τους βασικούς πυλώνες για τη μελλοντική ανάπτυξη της Pasal Development, που σύντομα θα διαθέτει 100.000 τ.μ. εγκαταστάσεων logistics», αναφέρει ο Κωνσταντίνος Μαρκάζος, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας.

Προσεγγίζουν τις 50.000 οι απούλητες εξοχικές κατοικίες

Ένα από τα βασικά ερωτήματα που εγείρονται στο πλαίσιο της προσπάθειας ανάπτυξης της «ασημένιας» οικονομίας και στην Ελλάδα είναι ασφαλώς το πού θα στεγαστούν οι άνθρωποι που θα επιλέξουν να έρθουν στη χώρα μας. Σε μια πρώτη προσέγγιση, είναι σαφές ότι η κρίση των προηγούμενων σχεδόν δέκα ετών έχει δημιουργήσει ένα απόθεμα απούλητων εξοχικών κατοικιών της τάξεως των 50.000 πανελλαδικά. Ωστόσο, στη μεγάλη τους πλειονότητα τα σπίτια αυτά δεν εντάσσονται σε οικιστικά συγκροτήματα και δεν συνδυάζονται με τις υπηρεσίες συντήρησης, διαχείρισης και φροντίδας που ζητούν πολλοί από τους πιθανούς αγοραστές. Σύμφωνα με την έρευνα της διαΝΕΟσις, σε περιοχές όπου υπάρχει ήδη μεγάλη πυκνότητα ξένων, το πρόβλημα μπορεί να λυθεί από ανεξάρτητες επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, που αναλαμβάνουν πολλές μονές κατοικίες στην ίδια περιοχή. Αυτό συμβαίνει ήδη σε ορισμένα τουριστικά νησιά. Στην υπόλοιπη χώρα, η προσέλκυση ξένων που αναζητούν δεύτερη κατοικία είναι δύσκολη με βάση το υπάρχον απόθεμα κτιρίων. Αν συμβεί σε μερικά μέρη, αυτό θα γίνει σταδιακά, καθώς πρώτα έρχονται οι πιο περιπετειώδεις, δημιουργούν μια μικρή κοινότητα που ζητεί υπηρεσίες και σταδιακά δημιουργείται και η κρίσιμη μάζα.

Ως εκ τούτου, μια στοχευμένη πολιτική για δευτερεύουσα κατοικία ή μακρά παραμονή ξένων τρίτης ηλικίας μπορεί να στηριχτεί στα σπίτια που ήδη υπάρχουν μόνο αν κάποιες επιχειρήσεις ενοικιάσουν ή αγοράσουν πολλές κατοικίες στην ίδια περιοχή και τις διαθέσουν στη

Είναι σημαντικό να βελτιωθούν οι υποδομές εξυπηρέτησης στις περιοχές υποδοχής τουριστών μεγάλης ηλικίας.

διεθνή αγορά μαζί με τις συμπληρωματικές υπηρεσίες. Το μόνο βέβαιο είναι ότι η αγορά υφιστάμενων κατοικιών από ξένους μπορεί να έχει πολύ θετική επίδραση για την εθνική οικονομία.

Αποταμίευση

Απελευθερώνει την αποταμίευση των νοικοκυριών που το έχουν ανάγκη και σε πολλές περιπτώσεις τα χρήματα μπορούν να στραφούν σε νέες παραγωγικές χρήσεις, είτε από τους ίδιους τους ιδιοκτήτες που πούλησαν είτε μέσω των τραπεζών όπου θα καταθέσουν το κεφάλαιο. Οι δε ξένοι αγοραστές, όσο κατοικούν στην Ελλάδα, θα προσθέτουν ενεργό ζήτηση στην οικονομία. Ασφαλώς, τα πλεονεκτήματα της στρατηγικής για την προσέλκυση της συγκεκριμένης κατηγορίας επενδυτών είναι δεδομένα και όσον αφορά τον οικοδομικό κλάδο. Επρόκειτο για έναν από τους μεγαλύτερους κλάδους της οικονομίας έως το 2008, ο οποίος συρρικνώθηκε περισσότερο (συγκριτικά με άλλους) την περίοδο της κρίσης. Η απασχόληση μειώθηκε από τις 402.000 εργαζομένους το 2008 σε 149.000 το 2017. Αντιστοίχως, οι ενεργές επιχειρήσεις του κλάδου μειώθηκαν από 37.400 το 2009 σε 19.700 το 2016. Είναι, λοιπόν, προφανές ότι το δυναμικό υπάρχει και είναι σε θέση να αναλάβει πολλά έργα, είτε μεγάλης είτε μικρότερης κλίμακας. Ωστόσο, οι κατοικίες που θα κατασκευαστούν θα πρέπει να έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά από τις υφιστάμενες, καθώς θα πρέπει να είναι κατάλληλες για διαμονή συνταξιούχων. Αυτό μεταφράζεται στην ανάγκη να κατασκευαστούν οργανωμένοι οικισμοί, με πληθώρα κοινόχρηστων υποδομών και παροχή υπηρεσιών υποστήριξης, υγείας, ακόμα και ψυχαγωγίας.

Σημειώνεται, επίσης, ότι οι ειδικότερες ανάγκες που έχουν οι ξένοι ιδιοκτήτες για τη συντήρηση και τη διαχείριση των κατοικιών μπορούν να καλυφθούν σχετικά εύκολα είτε από τους ίδιους τους κατασκευαστές των οικιστικών συγκροτημάτων είτε από μικρά τοπικά συνεργεία. Ειδικό ζήτημα είναι οι υπηρεσίες υγείας και φροντίδας για τις περιπτώσεις υποβοηθούμενης διαβίωσης. Στην περίπτωση αυτή, η ευθύνη της παροχής είναι κατ' αρχήν της επιχείρησης που σχεδιάζει και διαθέτει τις κατοικίες. Οι υπηρεσίες εντάσσονται στο γενικό πακέτο που αγοράζει ή μισθώνει ο συνταξιούχος. Προκειμένου βέβαια να έχουν τη δέουσα επιτυχία πρωτοβουλίες όπως η ρύθμιση για τους συνταξιούχους από χώρες της Βόρειας Ευρώπης, απαιτούνται και άλλες κινήσεις, που θα διευκολύνουν ακόμα περισσότερο την έλευσή τους στην Ελλάδα για περισσότερο χρόνο από δύο εβδομάδες το καλοκαίρι. Οπως τονίζει η έρευνα της διαΝΕΟσις, μεταξύ των μέτρων που θα πρέπει να ληφθούν είναι κατ' αρχάς η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου που εμποδίζει τις μεγάλες επενδύσεις σε οργανωμένα συγκροτήματα κατοικιών εκτός σχεδίου πόλης, που περιλαμβάνουν και υπηρεσίες ψυχαγωγίας και υγείας.

Επίσης, πρέπει να αποσυνδεθούν οι μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων και κέντρων ημερήσιας νοσηλείας από ιδρύματα προνοιακού χαρακτήρα και να δοθεί η δυνατότητα λειτουργίας διαφορετικών ειδών επιχειρήσεων στο πλαίσιο αυτών ή σε σύνδεση με αυτά. Παράλληλα, είναι σημαντικό να βελτιωθούν οι υπηρεσίες και οι υποδομές εξυπηρέτησης, μετακίνησης, πρόσβασης και ασφάλειας σε όλες τις περιοχές υποδοχής τουριστών τρίτης ηλικίας και να διευκολυνθούν οι διαδικασίες έγκρισης βίζας για μακρόχρονη παραμονή σε άτομα τρίτης ηλικίας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2020

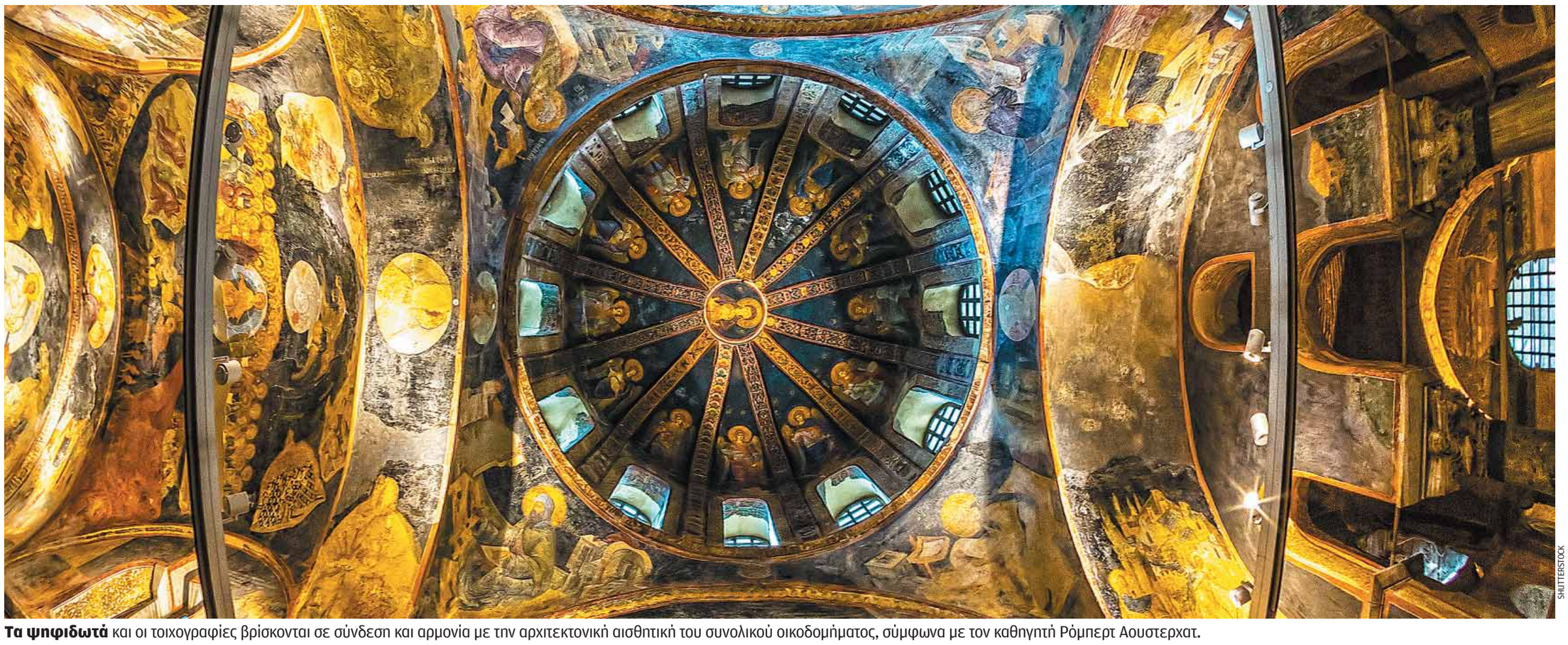

SHUTTERSTOCK

Τα ψηφιδωτά και οι τοιχογραφίες βρίσκονται σε σύνδεση και αρμονία με την αρχιτεκτονική αισθητική του συνολικού οικοδομήματος, σύμφωνα με τον καθηγητή Ρόμπερτ Αουστερχατ.

Ενα τρισδιάστατο έργο τέχνης

Η μνημειακή σημασία της Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη, που αναμένεται να μετατραπεί και αυτή σε τζαμί

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Σε μία ασπρόμαυρη φωτογραφία του 1978, ένας νεαρός με μουστάκι κάθεται χαμογελαστός στην κρύπτη που οδηγεί στον τάφο του Θεόδωρου Μετοχίτη, του Βυζαντινού λόγιου που κατέκτησε τα υψηλότερα αξιώματα στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, ανακαίνισε τη Μονή Χώρας στην Κωνσταντινούπολη τον 14ο αιώνα και στο τέλος πέθανε σε αυτήν ως μοναχός. Ο νεαρός είναι ο 28χρονος τότε υποψήφιος διδάκτωρ Ρόμπερτ Αουστερχατ, ένας από τους κορυφαίους σήμερα ειδήμονες της βυζαντινής αρχιτεκτονικής και ιστορίας της βυζαντινής τέχνης με μεγάλο συγγραφικό και ακαδημαϊκό έργο.

«Οταν ήμουν φοιτητής και πριν από τη διδακτορική διατριβή μου είχα δει ότι είχαν γραφτεί πολλά για τα ψηφιδωτά και τα φρέσκο της μονής, αλλά κανείς δεν είχε κάνει μια εμπεριστατωμένη μελέτη για την αρχιτεκτονική του μνημείου», μας λέει από την άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής ο ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου της Πενσιλβάνια.

«Οσο περισσότερο το κοιτούσα, τόσο καταλάβαινα τη μνημειακή σημασία του. Δεν ήταν ένα μέτριο κτίριο που μπορούσες απλώς να το ξεγράψεις. Δεν συγκρίνεται με τις εσωτερικές τοιχογραφίες αλλά πραγματικά καθόρισε την πορεία της ύστερης βυζαντινής αρχιτεκτονικής», μας λέει, και έτσι το 1978 έκανε το πρώτο, από τα πολλά που θα ακολουθούσαν, ταξίδι στην Κωνσταντινούπολη.

Η τελευταία φορά που επισκέφθηκε τη Μονή, η οποία μέχρι πρόσφατα λειτουργούσε ως μουσείο, ήταν την περασμένη άνοιξη λίγο πριν ξεσπάσει η επιδημία του κορωνοϊού. Μαζί με έναν συνάδελφό του από το πανεπιστήμιο οργανώνουν ένα σεμινάριο με θέμα τη Μονή Χώρας και την ύστερη βυζαντινή περίοδο. «Είχαμε οργανώσει με τις Αρχές μια επίσκεψη στο μνημείο κατά τη διάρκεια των εργασιών αναστήλωσής του για να συναντήσουμε τους συντηρητές», σημειώνει. Ωστόσο, προσθέτει, η ενημέρωσή του για το μνημείο σταμάτησε τον περασμένο Μάρτιο. «Οπως γνωρίζετε, τον Νοέμβριο η τουρκική κυβέρνηση εξέδωσε ένα διάταγμα για τη μετατροπή του μουσείου σε τζαμί. Σκέφτηκα ότι αυτή ήταν μια κίνηση πρόκλησης – το ίδιο σκέφτηκαν όλοι όσοι γνωρίζω. Δεν υπήρχε ποτέ σκοπός να μετατραπεί· η απόφαση του δικαστηρίου θα ήταν απλώς μια προκλητική κίνηση απέναντι στη Δύση. Οι συντηρητές που δούλευαν στο κτίριο δεν είχαν ιδέα ότι αυτό θα συνέβαινε, οπότε οι ανακοινώσεις της περασμένης εβδομάδας για τη μετατροπή του σε τζαμί ήταν για όλους ένα σοκ».

EPA / SEDAT SUNA

Επισκέπτες στη Μονή της Χώρας που λειτουργούσε ως μουσείο πριν από την απόφαση της τουρκικής κυβέρνησης για τη μετατροπή της σε τζαμί.

Ο Αμερικανός καθηγητής, ειδήμων της βυζαντινής αρχιτεκτονικής και της ιστορίας της βυζαντινής τέχνης, Ρόμπερτ Αουστερχατ μιλάει στην «Κ».

Ακόμη και αν κανείς μπορεί, σύμφωνα με τον καθηγητή, να εντοπίσει τους πολιτικούς λόγους πίσω από τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, στο πλαίσιο του νεοοθωμανικού πνεύματος που προωθεί ο Τούρκος πρόεδρος, δεν ισχύει το ίδιο για τη Μονή Χώρας. «Η Αγία Σοφία ήταν πάντα ένα σημαντικό κτίσμα ακόμη και μέσα στην οθωμανική περίοδο», σχολιάζει ο κ. Αουστερχατ, «αλλά δεν ισχύει το ίδιο για τη Μονή Χώρας, πρόκειται για ένα κτίριο που δεν είχε ποτέ πολιτική σημασία». Αντιθέτως, μας λέει, επιβίωσε μέσα στους αιώνες επειδή ήταν μακριά από το πολιτικό κέντρο της περιοχής και δεν έπαιξε κάποιον ρόλο στην πολιτική ή στη θρησκευτική ζωή της χώρας. Οταν μάλιστα άρχισε η έρευνα και η αποκατάστασή του τη δεκαετία του '40 από το Βυζαντινό Ινστιτούτο της Αμερικής, το μνημείο είχε εγκαταλειφθεί και κινδύνευε με κατάρρευση. «Οπότε η μετατροπή του ως κάτι που αντιπροσωπεύει τις ευρύτερες ανησυχίες της τουρκικής ιστορίας δεν βγάζει κανένα νόημα», σημειώνει.

ΑΡΧΕΙΟ ΡΟΜΠΕΡΤ ΑΟΥΣΤΕΡΧΑΤ

Ο Αμερικανός Ρόμπερτ Αουστερχατ, φοιτητής το 1978 στη Μονή της Χώρας.

Τι είναι αυτό ωστόσο που κάνει το μνημείο τόσο σημαντικό για τη μελέτη της βυζαντινής τέχνης; Τα ψηφιδωτά του θα ήταν μάλλον η εύκολη απάντηση. Ο καθηγητής Αουστερχατ, όμως, πιστεύει ότι για να καταλάβει κάποιος τη σημασία της Μονής πρέπει να τη δει ως σύνολο, ως έργο όπου η αρχιτεκτονική συνυπάρχει με τις τοιχογραφίες. «Το μνημείο είναι ένα τρισδιάστατο έργο τέχνης. Τα ψηφιδωτά και οι τοιχογραφίες αποκρίνονται στη θέση τους στον χώρο. Στην πραγματικότητα είναι ένα κτίσμα όπου η αρχιτεκτονική και η τέχνη σχεδιάστηκαν μαζί και θα ήθελα να πιστεύω ότι αυτό που βλέπουμε σήμερα ήταν στο μυαλό ενός μόνο καλλιτέχνη, όπως γινόταν και στην Ιταλία την ίδια περίοδο», λέει ο κ. Αουστερχατ και προσθέτει ότι ο λόγιος Μετοχίτης άφησε στη μονή την προσωπική του σφραγίδα, καθώς υπάρχουν αρκετά κοινά στοιχεία μεταξύ της καλλιτεχνικής και λογοτεχνικής αισθητικής του Βυζαντινού αξιωματούχου με το αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό στυλ του μνημείου.

Η αρχιτεκτονική αξία του πάντως είναι αδιάσπαστη από τις τοιχογραφίες του. «Είναι αδύνατον να κατανοήσουμε το μνημείο βλέποντάς το μόνο μέσα από φωτογραφίες. Πρέπει να δούμε το ίδιο και τα έργα τέχνης του στις τρεις διαστάσεις και αυτή είναι μία από τις μεγαλύτερες ανησυχίες μου από τη μετατροπή του σε τζαμί. Οτι πια δεν θα μπορούμε να δούμε τη συνολική εικόνα και να αντιληφθούμε τη μοναδικότητα αυτού του τρισδιάστατου έργου τέχνης», τονίζει.

Το πρόβλημα είναι ότι ο Ερντογάν και η τουρκική κυβέρνηση δεν ακούν απόψεις που προέρχονται εκτός της Τουρκίας, επισημαίνει ο καθηγητής όταν τον ρωτάμε εάν έχει υπάρξει κάποια κινητικότητα μεταξύ των ακαδημαϊκών της Αμερικής για την έγγραφη διαμαρτυρία τους προς τις τουρκικές αρχές. «Είναι αποφασισμένοι να θέσουν την Τουρκία σε μια δική της πορεία. Αισθάνονται ότι το ΝΑΤΟ τούς έχει φερθεί άδικα και έχουν ευθυγραμμιστεί περισσότερο με τον ισλαμικό κόσμο παρά με τη δυτική Ευρώπη, και βλέπουμε τις συνέπειες σε μνημεία όπως η Αγία Σοφία ή η Χώρα, που αντιπροσωπεύουν την πλούσια ετερογένεια του τουρκικού παρελθόντος και ως ετερογένεια εννοούμε τους χριστιανούς, τους Ευρωπαίους, τους δυτικούς», σχολιάζει ο κ. Αουστερχατ και συμπληρώνει ότι όλες οι βυζαντινές εκκλησίες στην Τουρκία που είχαν μετατραπεί από τεμένη σε μουσεία τώρα γίνονται ξανά τζαμιά και η Μονή της Χώρας ήταν το τελευταίο από αυτά τα μνημεία. «Αυτό είναι ένα σημείο καμπής στην απομάκρυνση της Τουρκίας από το προ-οθωμανικό παρελθόν της», καταλήγει.

Και πώς θα μοιάζει το εσωτερικό μετά τη μετατροπή του; «Δεν γνωρίζουμε ακριβώς», μας λέει ο βυζαντινολόγος και προϊστάμενος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων Δημήτρης Αθανασούλης, ο οποίος φοβάται ότι θα καλυφθούν όλες οι τοιχογραφίες και τα ψηφιδωτά. Χρόνια συνεργάτης και φίλος του καθηγητή Αουστερχατ, επισημαίνει ότι η εικόνα του μνημείου θα αλλοιωθεί και ότι οι παρεμβάσεις θα επιβαρύνουν το ίδιο το κτίσμα. «Η Αγία Σοφία συμβολίζει την αρχή της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και η Μονή της Χώρας το τέλος της. Είναι δύο μνημεία φορτισμένα συμβολικά. Τώρα χάνουμε και το τελευταίο μνημείο από μια σημαντική περίοδο του Βυζαντίου».

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

30.8 - 5.9.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«We are still alive»

Συνεχίζεται η ομαδική έκθεση «We are still alive»-«Είμαστε ακόμα ζωντανοί» στην Isnotgallery contemporary! Συμμετέχουν οι Μαρία Κοφτερού, Αντρέας Σκουφάρης, Άντρος Ευσταθίου και ο Μιχάλης Βρυωνίδης. Την επιμέλεια της έκθεσης έχει ο Άντρος Ευσταθίου. Η έκθεση αντικατοπτρίζει τον τίτλο της, αφού και οι τέσσερις καλλιτέχνες κατά κάποιον τρόπο δηλώνουν το εικαστικό τους παρών με μια μικρή έκθεση με δώδεκα έργα τέχνης και θέλει να περάσει το μήνυμα ότι είμαστε ακόμη ζωντανοι. Isnotgallery, Οδυσσέως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99569498.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Μια Ζωή Γερμανική» του Χάμπτον

Έχοντας δώσει την Πανελλήνια Πρώτη στις 6 Μαρτίου, και συνολικά μόνο τρεις παραστάσεις, η Δέσποινα Μπεμπεδέλη επιστρέφει τον Σεπτέμβριο για πέντε παραστάσεις στη Λευκωσία, μία στη Λεμεσό και μία στην Πάφο! Το έργο «Μια Ζωή Γερμανική» είναι βασισμένο στη ζωή και την μαρτυρία της Brunhilde Pomsel – μια ζωή που καλύπτει τον εικοστό αιώνα. Πέρασε δύσκολους καιρούς για να τα βγάλει πέρα ως γραμματέας τη δεκαετία του 1930 στο Βερολίνο, με τελευταίο της εργοδότη τον Τζόζεφ Γκέμπελς. Το έργο του πολυβραβευμένου Κρίστοφερ Χάμπτον βασίζεται στην μαρτυρία που έδωσε η Pomsel όταν επιτέλους έλυσε τη σιωπή της σε μια ομάδα Αυστριακών κινηματογραφιστών το 2016, λίγο πριν πεθάνει, στην ηλικία των 106 χρόνων. Σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου, σε μια πρώτη σύμπραξη μεταξύ του Σατιρικού Θεάτρου και της Alpha Square. Κεντρική Σκηνή, Σατιρικό Θέατρο, Λευκωσία, 4, 5, 10, 11 και 12 Σεπτεμβρίου 2020, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες, κρατήσεις 22312940, 22421609.**

ΣΙΝΕΜΑ

«Ευτυχία» στο Κωνστάντια

Το έργο «Ευτυχία» σε σκηνοθεσία Άγγελου Φραντζή απέσπασε 6 Βραβεία Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου εκ των οποίων Καλύτερης Ταινίας. Από το Αϊδίνι της Μικράς Ασίας στην Αθήνα η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου αποφασίζει να μην αφήσει τη μοίρα να ορίσει τη ζωή της. Γράφει ακατάπαυστα και καταφέρνει να γίνει η μεγαλύτερη Ελληνίδα στιχουργός του εικοστού αιώνα. Συνεργάζεται με σπουδαίες προσωπικότητες του μουσικού χώρου. Θα χρειαστεί να παλέψει σε μία έντονα ανδροκρατούμενη κοινωνία, όχι μόνο για να γίνει σεβαστή ως στιχουργός αλλά και για να ζήσει τη ζωή της όπως θέλει. Παίζουν: Καρυοφυλλιά Καραμπέτη, Κάτια Γκουλιώνη, Πυγμαλίων Δαδακαρίδης. Θερινός Κινηματογράφος Κωνστάντια, Σόλωνος Μιχαηλίδη, Λευκωσία. Παρασκευή 4 Σεπτέμβριου, ώρα 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22348203 – 22349085.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ταξιδιώτες σε αναγκαστική παύση

«**Η γυναίκα,** η Ινγκεμποργκ, ταξίδευε κατά μήκος του πρώτου μεσημβρινού. Ήταν από την Ισλανδία και είχε ξεκινήσει την εξόρμησή της στα νησιά Σέτλαντ. Παραπονιόταν που δεν κατάφερνε, προφανώς, να κινείται σε μια ευθεία, επειδή ήταν εξαρτημένη από τους δρόμους στην πορεία της, τις πορείες των πλοίων ή τις γραμμές των σιδηροδρόμων. Ωστόσο προσπαθούσε να τηρήσει την αρχή της: να ταξιδεύει κατά μήκος του μεσημβρινού, ελισσόμενη γύρω από την ευθεία σε ζικ ζακ.

»Διηγιόταν με τέτοια ζέση, με τόσα χρώματα, που δεν τολμούσα να ρωτήσω για ποιο λόγο το έκανε. Αλλωστε είναι γνωστό πως σε κάτι τέτοιες περιπτώσεις απαντάνε συνήθως "και γιατί όχι;". Οσο μιλούσε, φανταζόμουν μια σταγόνα που γλιστρούσε αργά πάνω στην επιφάνεια της υδρογείου».

Το απόσπασμα από το μυθιστόρημα της Πολωνής, βραβευμένης με το Νομπέλ Λογοτεχνίας 2018, Ολγκα Τοκάρτσουκ, «Πλάνητες» (εκδ. Καστανιώτη), το οποίο αν κρίνω από τις πλείστες όσες παρουσιάσεις και αναφορές, πρέπει να διαβάστηκε κατά κόρον τους τελευταίους μήνες. Το ταξίδι στο επίκεντρο των εκκεντρικών χαρακτήρων και ιστοριών· η περιπλάνηση σε τοπία επινοημένα ή πραγματικά, που αποτυπώνονται μέσα από τη δεινότητα ενός βλέμματος το οποίο έχει ασκηθεί στην επίμονη παρατήρηση.

Το φετινό, ανήσυχο, καθόλου ξέγνοιαστο, καλοκαίρι, οι συζητήσεις στις παρέες, όποτε δεν περιστρέφονταν γύρω από τον κορωνοϊό, εστίαζαν σε περιγραφές ταξιδιών. Η επισήμανση είναι εντελώς εμπειρική και ο καθένας μπορεί να διαφωνήσει. Ομως, ποτέ άλλοτε οι άνθρωποι γύρω μου δεν είχαν τόση ανάγκη να μιλήσουν για ταξίδια. Να θυμηθούν λεπτομέρειες, περιστατικά, ανοίγοντας πάνω στα τραπέζια του φαγητού ή στις παραλίες έναν νοητό χάρτη, ασαφή τις περισσότερες φορές και ακατάστατο, όχι ακριβή και μεθοδικό.

Ηταν διαφορετική αυτή η ανάγκη. Δεν είχε καμία σχέση ούτε με τον «αγχώδη χρόνο των μεγαλουπόλεων» ούτε με τον «οκνηρό χρόνο των ακατοίκητων πεδιάδων που βλέπει κανείς από το αεροπλάνο» («Πλάνητες» και πάλι). Δεν ήταν η αιτία η φυγή ούτε η ανάγκη μετακίνησης ούτε το «σύνδρομο της επαναλαμβανόμενης αποτοξίνωσης». Αυτή η υποχρεωτική παύση, λόγω της πανδημίας, η αναστολή των, αεροπορικών κυρίως, ταξιδιών μάς ωθεί σε μια νέα εσωτερική ταξινόμηση. Τίποτα πειθαρχημένο ή αρχειοθετημένο. Ούτως ή άλλως το βίωμα ενός ταξιδιού φωτίζεται κάθε φορά διαφορετικά. Εξαρτάται από την ηλικία, τη χρονική απόσταση, τα ενδιαφέροντα των συνομιλητών στους οποίους απευθυνόμαστε, τη διάθεση της στιγμής, τη διαδικασία αποθήκευσης αναμνήσεων που, για τον καθένα μας, είναι ένας ξεχωριστός μηχανισμός.

Οι ταξιδιώτες, όχι οι βουλιμικοί τουρίστες και συλλέκτες... μιλίων, αναδιπλώθηκαν με ένα αίσθημα τρυφερής θλίψης και, κατά κάποιον τρόπο, αποχαιρετισμού. Γιατί τα ταξίδια, όταν, με το καλό, επανέλθουν, δεν θα είναι όπως την εποχή πριν από τον κορωνοϊό. Κι αυτό δεν οφείλεται μόνο στη βεβαιότητα ότι η αλόγιστη μετακίνηση (ένα Σαββατοκύριακο στο Παρίσι, στη Ρώμη, στο Λονδίνο ή κάπου πιο εξωτικά) επέτεινε τη μετάδοση αλλά και μετάλλαξη ιών και μικροβίων. Οφείλεται και στην «καχυποψία» που εγκαθίσταται οριστικά, για τον διπλανό, τον άγνωστο συνταξιδιώτη, η ανασφάλεια για την υγεία, η οποία προστίθεται στη λίστα με τους φόβους του καθενός. Θα λείψει, για απροσδιόριστο διάστημα, αυτό το ερώτημα διατυπωμένο ως απάντηση, όπως γράφει η Τοκάρτσουκ: «και γιατί όχι;». Η ζιγκ ζαγκ διαδρομή, «η σταγόνα που γλιστράει αργά πάνω στην επιφάνεια της υδρογείου».

Το φετινό καλοκαίρι χαρτογραφήσαμε το κενό από την έλλειψη ακόμη και του σχεδιασμού για την επόμενη πτήση. Δεν έχει γούστο ούτε η φαντασία όταν η πραγματοποίηση της επιθυμίας συναντά τόσο ανυπέρβλητα εμπόδια: ποιος θα διακινδυνεύσει –και τη ζωή του ακόμη– από τη μόλυνση με έναν άγνωστο ιό για να πάει μια εκδρομή στο εξωτερικό;

Ετσι, τη «σταγόνα» υποκατέστησαν οι λέξεις. Οι αφηγήσεις διαδρομών, συναντήσεων, εκπλήξεων, ανατροπών. Μικρών θαυμάτων, που αποκαλύπτονταν εκεί που δεν το περιμέναμε, απογοητεύσεων από υπερεπενδύσεις και αναμονές, αλλόκοτων αισθήσεων από άγνωστες γεύσεις, επαφές, χρώματα και μυρωδιές. Η πανδημία έκανε τις αποστάσεις αδιάβατες. Κι άλλες, πάλι, τις γονιμοποίησε, δίνοντας στην εμπειρία τον αναγκαίο χρόνο να μεταβολιστεί σε πλούτο εσωτερικό και μόνιμο.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Man on the Roof από τους SRSLY yours Ensemble & Φίλους

Το Θέατρο Ριάλτο επιλέγει να αρχίσει τη σεζόν του με μια παράσταση από το καινούργιο πρόγραμμα του FlashArt@Rialto, ακολουθώντας όλα τα μέτρα και πρωτόκολλα ασφάλειας και υγείας. Συνδυάζοντας θέατρο και ζωντανή μετάδοση, οι Achim Wieland (σκηνοθέτης/δραματουργός), Μάριος Ιωάννου (πρωταγωνιστής/δραματουργός) και Sakari Laurila (σκηνοθέτης) δημιουργούν ένα διαδραστικό μανιφέστο στο επίκεντρο του οποίου κυριαρχεί το Θέατρο, αποκαλύπτοντας τις οικουμενικές του αξίες μέσα από τις σωματικές, εννοιολογικές και πνευματικές δυνατότητές του. Με ένα σύγχρονο αλλά και συγκινητικό τρόπο, η παράσταση υπερασπίζεται τις παραστατικές τέχνες και το ζωντανό θέατρο ως ένα ιερό χώρο, θέτοντας υπό αμφισβήτηση τη δύναμη του ψηφιακού θεάματος να αντικαταστήσει τη ζωντανή συνάντηση του καλλιτέχνη με το κοινό του. Μάριος Ιωάννου (The Man on the Roof), Νεκτάριος Θεοδώρου (Άμλετ), Αρίστη Σπύρου @ Αγγέλω Παπαγγελοδήμου (Circus Spirits), Μαριάννα Δήμου (Woman by the Mirror), Anoki von Arx (Soprano), Νιόβη Χαραλάμπους (Ελένη), Θεόδωρος Σουρμελής (Τραγουδιστής), Anna Luchyna (Nina),Έλενα Γαβριήλ (Χορεύτρια), Έλενα Καλλινίκου (Εκάβη), Κατερίνα Νικολάου (Μητέρα), Θεόδωρος Αντωνιάδης (Νεαρό Αγόρι), Στέφανη Νεοφύτου (Τραγουδίστρια), Christian Fohtung (Τειρεσίας), Σπύρος Σωκράτους Stilobate (Κοντραμπάσο),Τάσος Ανδρέου (Άνθρωπος από το παρελθόν) και μέλη του Θεάτρου Ριάλτο. Παρασκευή 4 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **@Rialto Open Air Περιορισμένος αριθμός θέσεων @www.rialto.com.cy**

ΒΙΒΛΙΟ

«Ρινίσματα» του Βαγγέλη Γέττου

Ο Βαγγέλης Γέττος, 7 χρόνια μετά το «Προσάναμμα»' (Εκδόσεις των Συναδέλφων, 2013), επιδίδεται σε μια δεύτερη ποιητική απόπειρα. Ένας κατακερματισμένος δρόμος με αλλόκοτη σήμανση που ωστόσο περπατούμε, χωρίς να παραιτούμαστε. Με αφορμή τα «Ρινίσματα» συνομιλούν οι Απόστολος Κουρουπάκης, δημοσιογράφος, Νάσια Διονυσίου, συγγραφέας, Αντώνης Ανδρουλιδάκης, ψυχοθεραπευτής. Αυτοσχεδιάζουν live: Βασιλική Κυπραίου, ηθοποιός, Βαγγέλης Γέττος στην κιθάρα, Ευαγόρας Μπεκιάρης στην κιθάρα. Artnaldas Concept Experience, Αρνάλδας 2, Λευκωσία. Παρασκευή 4 Σεπτεμβρίου, ώρα 8 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22350355.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ελευθερία Αρβανιτάκη – Καλοκαίρι 2020

Η Ελευθερία Αρβανιτάκη στη Κύπρο για δύο συναυλίες στη Λευκωσία και Λεμεσό. Η Ελευθερία Αρβανιτάκη θα ερμηνεύσει τα αγαπημένα μας τραγούδια, αλλά και τραγούδια που διασκεύασε, καθώς και κάποια από τα καινούργια της τραγούδια από το πρόσφατο άλμπουμ της «Τα μεγάλα ταξίδια» (μουσική Θέμης Καραμουρατίδης, στίχοι Λήδα Ρουμάνη) που κυκλοφόρησε τον περασμένο Οκτώβριο από την Panik Oxygen. Μαζί της σε μια ειδική συμμετοχή ο νέος ερμηνευτής και σολίστας του βιολιού Παναγιώτης Λάμπουρας. Την Ελευθερία Αρβανιτάκη πλαισιώνουν σταθερά τα τελευταία χρόνια οι μουσικοί: Γιώργος Γεωργιάδης (μπάσο), Δημήτρης Τσάκας (σαξόφωνο, κλασσική κιθάρα), Γιάννης Κυριμκυρίδης (πιάνο, πλήκτρα), Νίκος Μέρμηγκας (λαούτα, μαντολίνο, μπουζούκι, λαούτο) και Αλέξανδρος Δράκος Κτιστάκης (τύμπανα, ενορχηστρώσεις). Δευτέρα 31 Αυγούστου, ώρα 9:00 μ.μ., «Σκαλί» Αγλαντζιάς, Αγίου Γεωργίου 15 Αγλαντζιά,. Τρίτη 1η Σεπτέμβριου στο Κηποθέατρο Λεμεσού, Λόρδου Βύρωνα Λεμεσός. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77777040.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Μπάτε, επισκέπτες...

Δωρεάν είσοδο στα δώδεκα μουσεία του Τμήματος Αρχαιοτήτων αποφάσισε το Υπουργικό Συμβούλιο, διάβασα και λίγο ακόμα θα αναφωνούσα γιούπι. Τέτοια ήταν η χαρά μου, ειλικρινά σας το γράφω. Κατ' αρχάς χάρηκα για δύο πράγματα, πρώτον γιατί κοτζαμάν Υπουργικό Συμβούλιο κάθισε και ασχολήθηκε με τα Μουσεία, που τα έχω μαράζι και καημό. Συζήτησαν και μπράβο του του κ. Καρούσου που το εισήγαγε, την εφαρμογή ενός προγράμματος υπό την ονομασία «Μουσεία για όλους».

Στόχος, όπως είπε υπουργός Μεταφορών (ναι, αυτή η αναχρονιστική αντίληψη είναι ακόμα σε ισχύ) Γιάννης Καρούσος, είναι να αυξηθεί η επισκεψιμότητα των μουσείων σε όλη την Κύπρο. Από τέσσερα εκατομμύρια τουρίστες οι επισκέψεις στα μουσεία περιορίζονται σε 83 χιλιάδες επισκέψεις ανά έτος... Τραγικό, έτσι δεν είναι; Κανείς δεν θέλει τα μουσεία μας; Μα γιατί; Εντάξει, μερικά είναι κλειστά, εδώ και χρόνια, και πριν κλείσουν ήταν σαν να έμπαινες σε χρονοκάψουλα, όχι λόγω εκθεμάτων, όχι, αλλά επειδή είχαν μείνει ίδια και απαράλλακτα όπως όταν πρωτοεγκαινιάστηκαν, ή όπως τα ανακαίνισαν μετά την Ανεξαρτησία. Τέλος πάντων, χάρηκα λοιπόν γιατί εκεί που λες ότι στο Υπουργικό συζητάνε μόνο κάτι ανιαρά θέματα και πού και πού θυμούνται και τίποτα του πολιτισμού, έρχεται αυτή η πρόταση και λες εντάξει, αργούν, αλλά αν το αποφασίσουν... Ο δεύτερος λόγος είναι ότι επιτέλους μάθαμε ποια είναι τα μουσεία που ανήκουν στο κράτος και στα οποία πλέον θα επιτρέπεται η δωρεάν είσοδος, σας τα αναφέρω, σε περίπτωση που δεν τα είδατε: Το Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία, αυτό που θα μεταφερθεί, κάποια στιγμή στο μέλλον, αυτό που είναι σαν να λέμε το Εθνικό Αρχαιολογικό μας. Το εθνολογικό μουσείο – οικεία Χατζηγιωργάκη Κορνέσιου, αυτό στην Παλιά Πόλη, το οποίο επιβουλεύεται ο αρχιεπίσκοπος και θέλει να το κάνει εκκλησιαστικό και τόσος χαμός έγινε πριν ο κορωνοϊός και η αρχιεπισκοπική σιωπή σταματήσουν τα πάντα. Μετά έχουμε το Τοπικό Μουσείο Κεντικής και Αργυροχοΐας στα Λεύκαρα, λίγοι το ξέρουν, ακόμη λιγότεροι το επισκέπτονται... το αυτό και για το Τοπικό εθνολογικό μουσείο Φικάρδου. Μετά έχουμε τα Αρχαιολογικά μουσεία Πάφου, Λάρνακας και Λεμεσού, το μεν πρώτο είναι ακόμη κλειστό και ευελπιστούμε ότι σύντομα θα συρρεύσουν ο Λαρνακείς σύσσωμοι και της Λεμεσού, το δε δεύτερο οι Λεμεσιανοί το ξέρουν, δεν πολυπάνε γιατί έχουν ολόκληρη μαρίνα, τους μη Λεμεσιανούς δεν τους πολυκόφτει, έχουν τα δικά τους για να μην πηγαίνουν. Ως γνωστόν, Λεμεσός σημαίνει Καρναβάλι. Υπάρχουν και τα τοπικά αρχαιολογικό μουσείο Κουρείου-Επισκοπής και Μάριου Αρσινόης στην Πόλη Χρυσοχούς, το Μουσείο Αρχαίου Ιδαλίου, μικρά, αλλά κάπως ξεχασμένα... από θεούς και ανθρώπους. Μετά πάμε στο Μουσείο Λαϊκής Τέχνης στη Γεροσκήπου, κάπως σου κάνει, αν πας και μετά έχουμε και το Μουσείο Κυπριακού σιδηρόδρομου στην Ευρύχου, που εντάξει, το βαγόνι, οι ράγες και οι φωτογραφίες έχουν το ενδιαφέρον τους...

Πάντως, αυτό που δεν κατάλαβα και επιφυλάσσομαι είναι ποιες δράσεις θα αναπτυχθούν δράσεις για την αύξηση των εσόδων των μουσείων, αλλά και πότε θα ξεκινήσει η ανάπτυξη διαδραστικών εφαρμογών για η διαδικτυακή προώθηση των μουσείων... Αφού εισιτήριο δεν θα πληρώνουμε, τα πωλητήρια είναι αυτά που είναι... πώς αλλιώς θα αυξηθούν τα έσοδα... Κι εδώ έρχεται και μου γκρεμίζεται η χαρά, θα επιτρέπεται είπε ο κ. Καρούσος τέλεση πολιτικών γάμων σε συγκεκριμένα αρχαία μνημεία και μουσεία... πώς, γιατί, ποιος είχε την ιδέα να ντύσει πολεμίστρες, πύλες, εισόδους και κηπάρια με ροζ τούλια, μπαλόνια και λουλούδια; Ποιοι θα είναι οι όροι και οι προϋποθέσεις που θα θέσει το Τμήμα Αρχαιοτήτων και πώς κοστολογήσουν το τέλος; Ανά καλεσμένο; Ανά μήνα; Το θέλουν λέει διάφορες Εταιρείες Τουριστικής Ανάπτυξης, καθώς κρίνουν ότι θα λειτουργήσει ως συγκριτικό πλεονέκτημα (με τι το συγκρίνουν;), αναβαθμίζοντας τη θέση της Κύπρου ως ποιοτικό προορισμό γάμων, ενισχύοντας έτσι την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Τουρισμού. Αλλά το καλύτερο: Η τοποθέτηση κιβωτίου εισφορών και η δημιουργία ειδικής ενότητας στην ιστοσελίδα του Τμήματος Αρχαιοτήτων ούτως ώστε να παρέχεται η δυνατότητα καταβολής εισφορών ηλεκτρονικά. Ελεήστε οι πλούσιοι και ίσως σας παντρέψουμε με φόντο τον αυτοκράτορα Σεπτήμιο Σεβήρο.

Η ιστορία ως πρωταγωνίστρια στο σανίδι

Ο Ανδρέας Αραούζος μιλάει στην «Κ» για την θεατρική παράσταση «Μια ζωή γερμανική» με τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Μετά από μόλις τρεις παραστάσεις η παράσταση «Μια ζωή γερμανική», του Κρίστοφερ Χάμπτον, κατέβηκε εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού. Η παράσταση επέστρεψε, αφού οι συνθήκες το επιτρέπουν, τηρώντας φυσικά όλα τα απαραίτητα μέτρα και ο Ανδρέας Αραούζος μιλάει και πάλι στην «Κ» για την παράσταση, με τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη στον ρόλο της Μπρουνχίλντε Πόμσελ, γραμματέα του Γιόζεφ Γκέμπελς. Η Alpha Square, μαζί με το Σατιρικό Θέατρο, στην πρώτη τους σύμπραξη παρουσιάζουν ένα ενδιαφέρον έργο που μιλάει για τη συλλογική ευθύνη, τις ενοχές και τον ρόλο της ιστορίας εγκιβωτισμένης στη θεατρική πράξη.

–Ανδρέα, επιστρέφετε στο σανίδι…

–Είναι μια δουλειά για την οποία είμαστε όλη η ομάδα πολύ περήφανοι και δεν προλάβαμε να τη ζήσουμε και να τη χαρούμε, παρά τα υπέροχα λόγια του κόσμου, ακόμα και τα δημοσιεύματα από τις τρεις παραστάσεις που δόθηκαν τον Μάρτιο. Ήρθε η στιγμή η Μπρουνχίλντε να αγγίξει καλά και το υπόλοιπο θεατρόφιλο κοινό της Κύπρου και να μοιραστούμε κι εμείς τη συναρπαστική ιστορία της και της δουλειά μας. Ανυπομονούμε!

–Πώς έγινε η επιλογή αυτού του έργου;

–Μια μέρα στο καμαρίνι των «Χάλκινων Χρόνων», μου λέει ο Λάκης Γενεθλής, «άκουσες ότι ο Μάγκι Σμιθ επιστρέφει στη σκηνή»; «Αλήθεια;» είπα. Είναι είδηση, γιατί πρόκειται για τις κορυφαίες ηθοποιούς της υφηλίου. «Ναι,» μου λέει «παίζει τη γραμματέα του Γιόζεφ Γκέμπελς». Έμουν στο μακιγιάζ εκείνη τη στιγμή και ανατρίχιασα, γιατί είχα ήδη τελειώσει τον «Επισκέπτη» και έκανα το «Ένας Πικάσο», και τα δύο έργα είχαν να κάνουν με τους Ναζί… Σκέφτηκα «Ναζιστική τριλογία, ίσως;» «Wow, και ποιος έγραψε αυτό το έργο;» τον ρώτησα. Μπαίνει ο Λάκης να το ψάξει και μου λέει «Κρίστοφερ Χάμπτον». Άφησα τη μακιγιέζ με το πινέλο στο χέρι και φώναζα μέσα στο καμαρίνι… «Αυτό το έργο θα γίνει από την Alpha Square και εσύ θα είσαι ο σκηνογράφος! Αμέσως!» Ο Χάμπτον δεν είναι μόνο ο αγαπημένος μου συγγραφέας, αλλά και ένας από τους λόγους που μπήκα στο θέατρο, λόγω των «Επικίνδυνων Σχέσεών» του. Έτσι, λοιπόν, έγινε η επιλογή του έργου – αρκετά δραματικά…!

«Η τακτική όμως της χειραγώγησης ή της εκμετάλλευσης του κόσμου, των ψηφοφόρων, είναι μια τακτική που δεν σταμάτησε ποτέ, και που μάλλον εξελίσσεται σε επιστήμη σήμερα… Με πολύ πιο προσεκτικούς τίτλους από «Υπουργείο Προπαγάνδας»!».

–Είναι η πρώτη σου συνεργασία με τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη, πώς προέκυψε;

–Μόνο λίγες μέρες πριν το πιο πάνω συμβάν, συνέβη η πρώτη μας προσωπική γνωριμία με την κυρία Μπεμπεδέλη. Ήταν σε ένα πάρτι, όπου και για πρώτη φορά μιλήσαμε. Ένιωσα τόση χαρά που ανταλλάξαμε δυο κουβέντες. Θυμάμαι που πήρα τηλέφωνο ένα φίλο μόνο και μόνο για να του πω αυτό! Και μετά εμφανίζεται αυτό το κείμενο. Δεν υπήρχε αμφιβολία… Βρήκα το τηλέφωνό της, ζήτησα συνάντηση και εκεί μου είπε το «ναι». Ευτυχία…!

–Ποιο ήταν το ζητούμενό σου από την ηθοποιό-πρωίδα σου, σκηνοθετώντας τη; Σε δυσκόλεψε ότι ήταν μία αληθινή ιστορία;

–Καθόλου. Το ζητούμενο από τον ηθοποιό έχει να κάνει πάντα με το θεατρικό κείμενο και με τις προσδοκίες (και αντοχές) των θεατών. Το ότι είναι αληθινή ιστορία μπορεί να επηρεάζει τον θεατή, να έρχεται δηλαδή προϊδεασμένος για κάποια πράγματα. Σε αυτή την περίπτωση η Μπρουνχίλντε, ανεπίσημα, δικάζεται από το κοινό. Καλείται ο θεατής να αποφασίσει αν την πιστεύει, αν την κατανοεί, αν την «απαλλάσσει» από τον συσχετισμό με τη μεγαλύτερη φρικαλεότητα της ανθρωπότητας… Η ηθοποιός, όμως, έχει έναν μόνο άξονα για την ενσάρκωσή της: το κείμενο, λέει ο Ανδρέας Αραούζος.

ΝΙΚΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ

«Καλείται ο θεατής να αποφασίσει αν την πιστεύει, αν την κατανοεί, αν την «απαλλάσσει» από τον συσχετισμό με τη μεγαλύτερη φρικαλεότητα της ανθρωπότητας... Η ηθοποιός, όμως, έχει έναν μόνο άξονα για την ενσάρκωσή της: το κείμενο, λέει ο Ανδρέας Αραούζος.

Η ηθοποιός, όμως, έχει έναν μόνο άξονα για την ενσάρκωσή της: το κείμενο.

–Ασχολούμενος με αυτό το έργο τι σκέφτηκες πριν από τις πρόβες, και τι όταν είχες μπροστά σου ολοκληρωμένη θεατρική εικόνα;

–Δεν φοβήθηκα ούτε τη θεματολογία ούτε το «μονόλογος». Με εργαλεία και συστατικά τον Χάμπτον και την Μπεμπεδέλη ήμουν ανυπόμονος να πιάσω δουλειά! Είχαμε αποφασίσει ότι παρά το ότι είναι μονόλογος, ταιριάζει σε αυτή την παράσταση η κεντρική σκηνή του Σατιρικού. Είχα κάποιες εικόνες στο μυαλό μου, αλλά οφείλω να πω ότι βλέποντας τώρα το σκηνικό του Λάκη και τους φωτισμούς που κάναμε με τον Βικέντιο, η εικόνα με ικανοποιεί περισσότερο κι από το αρχικό όραμα, έστω κι αν είναι δευτερεύουσας σημασίας: γιατί πρωταγωνίστρια είναι η ερμηνεία, η ενσάρκωση της Μπρουνχίλντε Πόμσελ…

–Τι έχει να προσφέρει σήμερα η ιστορία μιας αμφιλεγόμενης προσωπικότητας;

–Μια ματιά κάτω από την επιφάνεια του ατόμου που «κρίνουμε». Κάτω από την επιφάνεια της ιστορίας, της επικεφαλίδας, της ετικέτας. Και δεν υπάρχει τίποτα πιο διαχρονικό από αυτό: Το πώς και πόσο και γιατί κρίνουμε και αποδεχόμαστε τον συνάνθρωπο…

–Υπουργείο Προπαγάνδας τότε, fake news σήμερα, μπορούν νομίζεις να παραλληλιστούν;

–Είχα τεράστια απορία πώς γίνεται ένα ολόκληρο Υπουργείο (σε όποια «πεποίθηση» κι αν ανήκει) να προσκολλά τη λέξη προπαγάνδα στην ονομασία του! Η λέξη όμως, αρχικά, σημαίνει «η διάδοση μιας ιδεολογίας» –αυτό, ως σκοπός, θα μπορούσε να ήταν και μια θετική προσπάθεια, θεωρητικά. Θα μπορούσε, σήμερα, να συγκαταλέγεται κάτω από το «Επικοινωνία και Προβολή». Από τους Ναζί, λοιπόν, και μετά, η λέξη προπαγάνδα έγινε, σαφέστατα, συνώνυμο με την «πλύση εγκεφάλου». Λέει η Μπρουνχίλντε: «Δεν υπήρξε Υπουργείο Προπαγάνδας πριν από τον πόλεμο, και δεν υπήρξε ούτε μετά τον Πόλεμο.» Η τακτική όμως της χειραγώγησης ή της εκμετάλλευσης του κόσμου, των ψηφοφόρων, είναι σίγουρα μια τακτική που δεν σταμάτησε ποτέ, και που μάλλον εξελίσσεται σε επιστήμη σήμερα… Με πολύ πιο προσεκτικούς τίτλους από «Υπουργείο Προπαγάνδας»!

–Σκέφτηκες καθόλου ότι μπορεί να είναι εξευμένιση της συνείδησής της η μαρτυρία της στην ηλικία των 106; Ή και «ξέπλυμα»;

–Λύνει τη σιωπή της σε αυτή την ηλικία. Πολύ λίγο είχε μιλήσει νωρίτερα. Ναι, δεν μπορεί να είναι τυχαίο, μετά από ένα αιώνα ζωής (και τι ζωή, όπως θα ακούσετε στην παράσταση!) ότι αποφασίζει να πει ό,τι θυμάται. Δεν παρουσιάζει τίποτε με ελαφρυντικά, δεν κάνει τίποτε ρόδινο, δεν έχει διάθεση απολογίας, ούτε μετάνοιας. Καταθέτει. Είναι άσκηση μνήμης – και ίσως είναι ο πιο αντικειμενικός τρόπος να «καθαρίσεις». Χωρίς συναισθηματισμούς: με γεγονότα και την ερμηνεία αυτών. Η υποκειμενικότητα βρίσκεται στον κάθε ακροατή/δικαστή…!

Μια ζωή γερμανική...

Το έργο «Μια ζωή γερμανική» είναι βασισμένο στη ζωή και την μαρτυρία της Μπρουνχίλντε Πόμσελ – μια ζωή που καλύπτει τον εικοστό αιώνα. Πέρασε δύσκολους καιρούς για να τα βγάλει πέρα ως γραμματέας τη δεκαετία του 1930 στο Βερολίνο, με τελευταίο της εργοδότη τον Τζόζεφ Γκέμπελς. Το έργο του Χάμπτον βασίζεται στην μαρτυρία που έδωσε η Πόμσελ όταν επιτέλους έλυσε τη σιωπή της σε μια ομάδα Αυστριακών κινηματογραφιστών το 2016, λίγο πριν πεθάνει, στην ηλικία των 106.

Πληροφορίες: «Μια ζωή γερμανική» του Κρίστοφερ Χάμπτον. Σατιρικό Θέατρο, Κεντρική Σκηνή, Λευκωσία. Παραστάσεις: 4, 5, 10, 11 και 12 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Παραστάσεις σε Λεμεσό (23 Σεπτεμβρίου) και Πάφο (24 Σεπτεμβρίου). Κρατήσεις: 22312940, 22421609, satiriko.tameio@cytanet.com.cy.

Μακέτα του κεντρικού αιθρίου του πρώτου δημόσιου Κέντρου Αποτέφρωσης Νεκρών (ΚΑΝ), όπως το σχεδίασαν οι αρχιτέκτονες Στέλιος Ανδρικόπουλος, Κώστας Γρίβας και Αλεξάνδρα Στράτου.

Ενα κτίριο λειτουργικό και μυστικιστικό

Οι αρχιτέκτονες του μελλοντικού δημοτικού αποτεφρωτηρίου στην Πάτρα μιλούν για την εναλλακτική πρότασή τους

Της **ΤΖΙΝΑΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Οι θάνατοι από την COVID-19 αγγίζουν τις 900.000 παγκοσμίως. Η νόσος του κορωνοϊού 2019 έχει προκαλέσει θλίψη, οργή και πόνο, θέτοντας ταυτόχρονα ερωτήματα για το πώς αντιμετωπίζονται οι νεκροί που άφησε πίσω της η πανδημία. Οι παραδοσιακές κηδείες την περίοδο της καραντίνας εξαλείφθηκαν πλήρως εξαιτίας του φόβου της εξάπλωσης της ασθένειας, αναγκάζοντας τους πενθούντες να θρηνούν από απόσταση. Οι προσωρινές μαζικές ταφές, τα νεκροταφεία έκτακτης ανάγκης σε νησιά ή πάρκα, χωρίς αποχαιρετιστήριες τελετές, δεν βοήθησαν καθόλου στην «εξομάλυνση της καμπύλης» θλίψης. Σε περιόδους πένθους, ένα καταπραϋντικό περιβάλλον αντιπροσωπευτικό των διαφορετικών ηθικών και υπαρξιακών αρχών του καθενός απαλύνει τον πόνο των θρηνούντων.

Η διαχείριση της θνητότητας ήταν ανέκαθεν μεγάλο ζητούμενο. Για χρόνια, το δόγμα της σωματικής ανάστασης οδήγησε στην εμφατική απόρριψη της καύσης στη Δύση, ενώ στην Ανατολή η αποτέφρωση ήταν ευρέως διαδεδομένη, με την Ιαπωνία να κατέχει το υψηλότερο ποσοστό καύσης στον κόσμο. Το πρώτο σύγχρονο κέντρο αποτέφρωσης στη Δύση κατασκευάστηκε στο Μιλάνο το 1876. Μερικά από τα πιο εμβληματικά κέντρα είναι το Crematorium Woodland του Ερικ Γκούναρ Ασπλούντ στη Στοκχόλμη (1940), το Kakamigahara (2006) του Τόγιο Ιτο στην Τζιφού της Ιαπωνίας, το Heimolen (2008) των KAAN Architecten στο Βέλγιο και το Communal Crematorium (2013) του Χένινγκ Λάρσεν στο Ρίνγκστεντ στη Δανία.

Στην Ελλάδα, η αποτέφρωση των νεκρών θεσμοθετήθηκε με νόμο μόλις το 2006, τον Σεπτέμβριο του 2018 λειτούργησε το πρώτο ιδιωτικό κέντρο στην Ελλάδα –σε μελέτη του αρχιτεκτονικού γραφείου Monogon, στη Ριτσώνα– και τέλος Απριλίου, με τη σφραγίδα της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, άνοιξε ο δρόμος για τη λειτουργία του Κέντρου Αποτέφρωσης Νεκρών στον Ελαιώνα του Δήμου Αθηναίων. Για την ιστορία, να αναφερθεί ότι στο αποτεφρωτήριο της Ριτσώνας κατέληξε περίπου το 10% των σορών θυμάτων του κορωνοϊού στη χώρα μας.

Το πιο ελπιδοφόρο μήνυμα, όμως, έρχεται από την Πάτρα. Αποτέλεσμα αρχιτεκτονικού διαγωνισμού ιδεών που προκήρυξε ο Δήμος Πατρέων το 2019, το πρώτο δημόσιο Κέντρο Αποτέφρωσης Νεκρών (ΚΑΝ) θα αρχίσει να χτίζεται –ελπίζουμε σύντομα– στις παρυφές του Παναχαϊκού όρους, στη βιομηχανική ζώνη του ΒΙΟ.ΠΑ. Γλαύκου Πατρών. Το Α΄ βραβείο κέρδισαν οι αρχιτέκτονες Στέλιος Ανδρικόπουλος, Κώστας Γρίβας (επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών) και Αλεξάνδρα Στράτου (εντεταλμένη διδάσκουσα στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών).

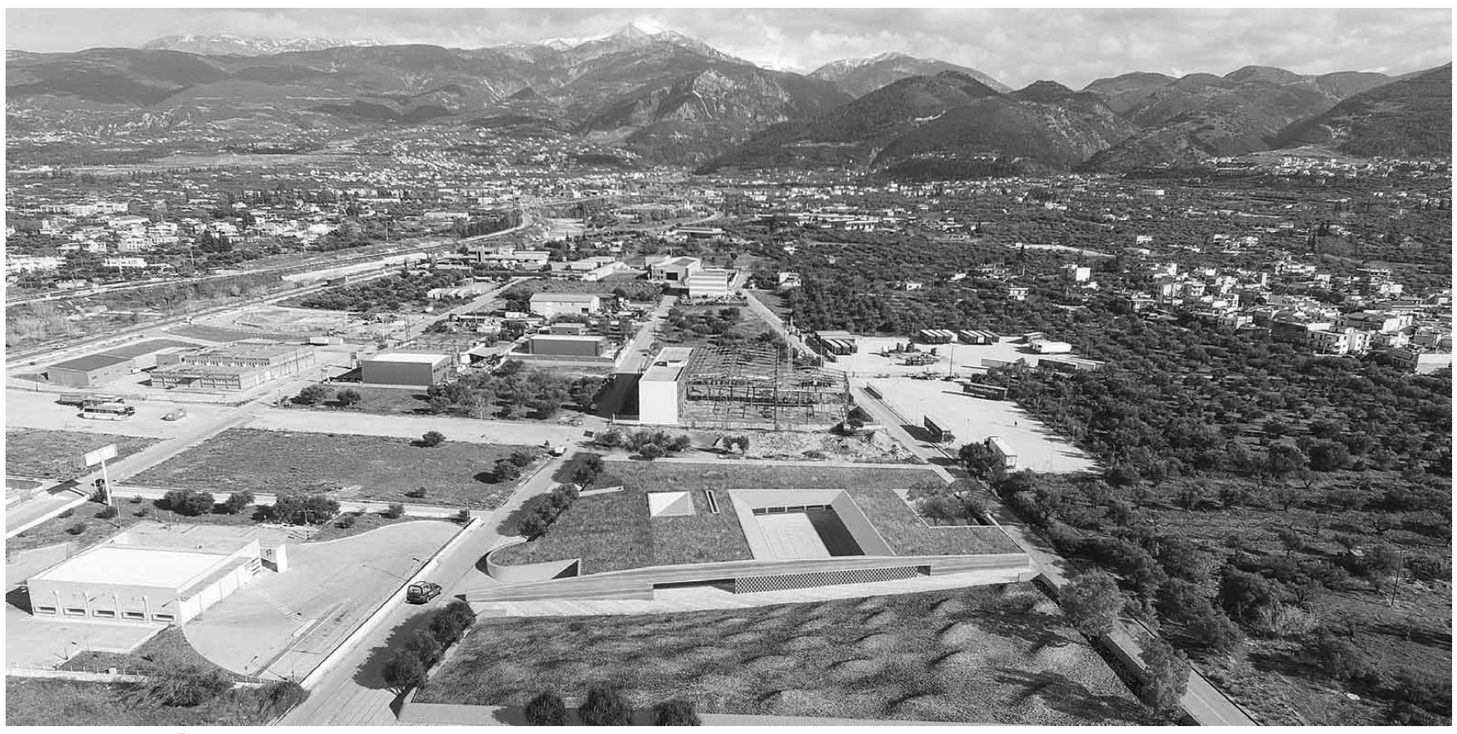

Αεροφωτογραφία, με κατεύθυνση ανατολική, της περιοχής όπου θα ανεγερθεί το πρώτο δημόσιο Κέντρο Αποτέφρωσης Νεκρών, έξω από την Πάτρα.

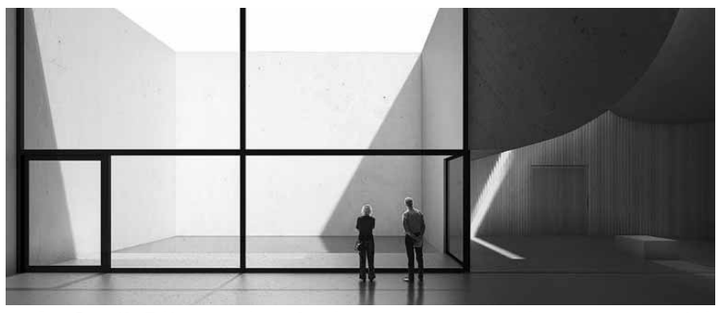

Η είσοδος (δεξιά) του πρώτου δημόσιου ΚΑΝ, που αναμένεται να ανεγερθεί στις παρυφές του Παναχαϊκού Ορους. Αριστερά, άποψη της αυλής καύσης.

Στο αποτεφρωτήριο της Ριτσώνας κατέληξε περίπου το 10% των σορών θυμάτων του κορωνοϊού στη χώρα μας.

«Ηταν μια θαρραλέα κίνηση του Δήμου Πατρέων να διεξαγάγει τον διαγωνισμό. Δεν έχουμε ενημέρωση σχετικά με τα επόμενα στάδια, αλλά ο δήμος έχει εκφράσει την επιθυμία να εφαρμόσει τη μελέτη μας. Το πρέπον θα ήταν να εμπλακούμε ως αρχιτέκτονες μελετητές και ως επικεφαλής των υπολοίπων μελετών στα επόμενα στάδια, καθώς διατηρούμε την πατρότητα της πρότασης. Είναι ένα κτίριο που το οραματιστήκαμε, το αγαπάμε και το γνωρίζουμε καλά – το έχουμε "κατοικήσει"». Ενα δημόσιο κέντρο αποτέφρωσης θα δώσει τον τόνο για περαιτέρω εκσυγχρονισμό του αστικού κράτους, ενισχύοντας τη θρησκευτική ελευθερία και αυτοδιάθεση. «Ενα δημόσιο κέντρο αναλαμβάνει την υποχρέωση να κάνει τη διαδικασία της αποτέφρωσης ευρύτερα προσβάσιμη, επικυρώνοντάς την ως αποδεκτή εναλλακτική, αλλά και εξασφαλίζοντας το δυνατόν χαμηλότερο κόστος», αναφέρουν οι αρχιτέκτονες στην «Κ».

Σέβεται τον πολίτη

Η μελέτη διαθέτει όλες τις αισθητικές και λειτουργικές ποιότητες, αποτελώντας αρχιτεκτονικό παράδειγμα για κτίρια δημοσίων υπηρεσιών που σέβονται τον πολίτη. «Τα δημόσια κτίρια λειτουργούν, ιδανικά, ως υπόδειγμα για την αρχιτεκτονική ηθική κάθε εποχής. Στη χώρα μας αυτό είναι επιτακτικό, καθώς έχει εκλείψει. Βασικές σύγχρονες επιταγές για τη δημιουργία υποδειγματικών δημόσιων χώρων θεωρούμε πως είναι η βιώσιμη κατασκευή και η ανοικτή προσβασιμότητα για όλους (inclusivity)».

Μιας και το αποτεφρωτήριο θα συντηρείται από τον δήμο, η οικολογική, βιοκλιματική και βιώσιμη διάσταση της πρότασης αποτελεί σαφώς ζητούμενο. «Το συγκρότημα έχει μόνο μία εκτεθειμένη εξωτερική όψη, κατασκευασμένη από πεπιεσμένη γη, ένα απόλυτα φιλικό προς το περιβάλλον υλικό. Το υπόλοιπο εξωτερικό κέλυφος καλύπτεται από ένα φυσικό τοπίο χαμηλής συντήρησης. Χώμα γόνιμο με άγρια ποώδη βλάστηση της περιοχής. Αγρωστώδη, αγριολούλουδα, βολβοί, φρύγανα, μικροί θάμνοι, και ενδημικά δέντρα».

Ο πυρήνας του, ένα μεγάλο κεντρικό αίθριο και η μικρή εσωτερική αυλή καύσης, φιλτράρει το φως και καδράρει τον τόπο.

«Με την κατάργηση φινιρίσματος του εξωτερικού κελύφους μειώνεται το κόστος κατασκευής και η μακροχρόνια συντήρηση του κτιρίου. Τα προϊόντα των εκσκαφών θα αξιοποιηθούν για να κατασκευάσουν το μεγαλύτερο μέρος του συγκροτήματος: τον τύμβο, το τοπίο ενθύμησης και τη βασική όψη. Η ίδια η χρήση του χώματος ως φυσική μόνωση μειώνει σημαντικά τις ενεργειακές απαιτήσεις του κέντρου», αναφέρουν στην «Κ» οι αρχιτέκτονες του έργου και προσθέτουν: «Το κτιριολογικό είναι πολύπλοκο και άγνωστο για τα ελληνικά δεδομένα. Το αποτεφρωτήριο είναι ένα παράξενο υβρίδιο – συνδυασμός μιας βιομηχανικής (σχεδόν) μονάδας με έναν βαθιά τελετουργικό και συναισθηματικά φορτισμένο χώρο. Ηταν πολύ σημαντικό να βρεθεί κοινός τόπος για τους θρηνούντες και για τους εργαζομένους, δύο ομάδες ανθρώπων που το κατοικούν μέσα σε δύο τελείως διαφορετικές συνθήκες. Επιχειρήσαμε να χορογραφήσουμε τις κινήσεις και τις συναντήσεις τους με φυσικότητα και τη λιγότερη δυνατή αμηχανία».

Οι αρχιτέκτονες εμπνέονται από τις πρωτογενείς ταφικές δομές των τύμβων και σχεδιάζουν ένα σχεδόν υπόσκαφο συγκρότημα, εσωστρεφές, απολύτως λειτουργικό και ταυτόχρονα μνημειακό και μυστικιστικό. Ο πυρήνας του κτιρίου, ένα μεγάλο κεντρικό αίθριο και η μικρή εσωτερική αυλή καύσης, φιλτράρει το φως και καδράρει τον ουρανό και τον τόπο. Ο επισκέπτης κατηφορίζει στην αχαϊκή γη έχοντας πλάι του το υδάτινο στοιχείο. «Η κεντρική ιδέα είναι ένας χωμάτινος τύμβος που ο πυρήνας του τρυπιέται γεμίζοντας με φως. Κάτι "βαρύ" και "σκοτεινό" μετουσιώνεται σε ελαφρύ και φωτεινό. Είναι μια αισιόδοξη προσέγγιση», εξηγούν στην «Κ».

Οι αρχιτέκτονες σχεδιάζουν ένα διάτρητο διάφραγμα από κιβωτοΰστεφροδόχους προσανατολισμένους ώστε να επιτρέπεται στο φως της δύσης να εισχωρεί στο αίθριο, αναδεικνύοντας το ανάγλυφο δάπεδο. Το χαραγμένο μοτίβο του έχει αναφορές στον γεωμετρικό διάκοσμο των κεραμικών της Αρχαϊκής περιόδου, με σύμβολα οικεία σε πολλές θρησκείες και πολιτισμούς. Πόσο σημαντική είναι η μικροκλίμακα αλλά και οι συμβολισμοί σε έργα τέτοιας χρήσης; «Οι συμβολισμοί είναι άχρηστοι αν δεν υποστηρίζονται από φροντίδα στη μικροκλίμακα που αγγίζει το χέρι και το μάτι των ανθρώπων. Ο διάκοσμος δεν είναι συμβολικός, αλλά έχει ουσιαστικό, διαμεσολαβητικό ρόλο, φέρνοντας τα "μεγάλα" (π.χ. ιστορική - πολιτισμική συνέχεια, ερωτήματα για την ύπαρξη και τη θνητότητα) στην κλίμακα που μπορεί να βιώσει και να απολαύσει ο άνθρωπος», απαντούν οι αρχιτέκτονες.

«Τα υλικά που πρωταγωνιστούν είναι το χώμα και η φυσική φύτευση, οι κατακόρυφες επιφάνειες από πεπιεσμένη γη, το λευκό ανεπίχριστο σκυρόδεμα που δέχεται με ομορφιά το φυσικό φως και το συνεχώς μεταβαλλόμενο σε κατεύθυνση, ένταση, διαύγεια και χρώμα φως. Το φως αναδεικνύει με τη σειρά του την υλικότητα των χώρων. Οι γεωμετρίες των σκιών λειτουργούν σαν ηλιακό ρολόι, οργανώνοντας με ήπιο τρόπο την καθημερινότητα του κέντρου, αλλά και δίνοντας αφορμές για στοχασμό σχετικά με τη ροή του χρόνου και την κυκλικότητα της ζωής».

Ο αποχωρισμός και η ενθύμηση

Πώς τελικά διαχειρίζεται κανείς «αρχιτεκτονικά» τη θλίψη; Πώς οικειοποιείται τον θάνατο και την απώλεια; Οι αρχιτέκτονες τονίζουν εμφατικά πως το αποτεφρωτήριο που σχεδίασαν δεν φιλοξενεί τον θάνατο. «Φιλοξενεί τον αποχωρισμό, αλλά και την ενθύμηση, και κυρίως δίνει τη δυνατότητα να επιλέξει κανείς τη δική του τελετουργία, τον δικό του τρόπο, για να ζήσει και να τιμήσει αυτές τις τόσο σημαντικές στιγμές στη ζωή των ανθρώπων. Η θλίψη ζητάει παρηγοριά, χρόνο, συντροφιά και την υπόσχεση ότι μπορεί κανείς να περάσει μέσα και πέρα από αυτήν, στο φως και στη "μεγαλύτερη εικόνα" των πραγμάτων».

«Το φλαμένκο είναι τρόπος επιβίωσης»

Η «Κ» συνάντησε τον Ισραέλ Γκαλβάν στην Καλαμάτα

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Τα λευκά παπούτσια του φλαμένκο, εκκεντρικά, πολύ κομψά, με μια μαύρη καμπύλη γραμμή στο μπροστινό τους μέρος.

Ερχεται στη συνάντηση για τη συνέντευξη φορώντας μαύρα γυαλιά, βερμούδα και αθλητικά παπούτσια. Μόνο τα μαλλιά, που έχουν χτενιστεί προς τα πίσω και γυαλίζουν, παραπέμπουν σε χορευτή του φλαμένκο – εκείνο το χτένισμα του τσιγγάνου γόη που κάποτε κολλούσε τα μαλλιά του με μπριγιαντίνη. Ομως, ο Ισραέλ Γκαλβάν δεν συμπαθεί διόλου τα στερεότυπα. Εχει βάψει τα νύχια του με ένα ωραίο σκούρο βερνίκι, και μόλις ολοκληρώσουμε τη συνέντευξη θα φύγει για την πρόβα του στο αμφιθέατρο του ενετικού κάστρου της Καλαμάτας. Τα άνετα ρούχα θα αντικατασταθούν από εφαρμοστό μαύρο τζιν παντελόνι κι ένα απλό μαύρο T-shirt και τα snickers από ένα ζευγάρι λευκά παπούτσια του φλαμένκο, εκκεντρικά, πολύ κομψά, με μια μαύρη καμπύλη γραμμή στο μπροστινό μέρος τους.

Ομως, ακόμη δεν είδα τίποτε από όλα αυτά. Εχουμε μπροστά μας μερικές ώρες ώς τη σόλο παράστασή του, την «Επανάσταση χωρίς μουσική» (Revolution Without Music), και συζητάμε με τη βοήθεια του Γερμανού μάνατζέρ του, μια και ο ίδιος μιλάει μόνον ισπανικά. Ο κόσμος του χορού εξακολουθεί να είναι διεθνής παρά τον κορωνοϊό και οι καλλιτέχνες –ιδίως εκείνοι του διαμετρήματος του Γκαλβάν– συνεχίζουν να ταξιδεύουν για να παρουσιάσουν τη δουλειά τους. Ετσι πριν από το 26ο Διεθνές Φεστιβάλ Χορού της Καλαμάτας βρισκόταν στη Βόρεια Ευρώπη και ακολουθεί μια περιοδεία με πολλές στάσεις στη Γαλλία. Ηταν ο πρώτος καλλιτέχνης που «άνοιξε» τις μεγάλες σκηνές της Ισπανίας μετά το lockdown με μια δυναμική εμφάνιση στη Μαδρίτη. Αυτή η κινητικότητα συνεπάγεται αλλεπάλληλα μοριακά τεστ ανίχνευσης για COVID-19 πριν από την άφιξη σε κάθε χώρα και άλλα στην πορεία, αυξημένη προσοχή από όλη την ομάδα και, βεβαίως, πολλή υπομονή, μια και το πρόγραμμα έχει ακυρώσεις την τελευταία στιγμή και διαρκώς αναπροσαρμόζεται.

Αλλά ο ίδιος μοιάζει να μην προβληματίζεται με όλα αυτά. Η αντισυμβατική προσωπικότητά του και η ακόμη πιο ανατρεπτική δουλειά του ως χορογράφου και χορευτή σε ένα παραδοσιακό είδος χορού, που με τη συμβολή του ανανεώθηκε ριζικά, τον κρατούν προσηλωμένο στον εαυτό του. Το σόλο για το οποίο προετοιμάζεται είναι μια περφόρμανς απολύτως προσωπική: μόνος του στη σκηνή, χωρίς μουσική, σε διάλογο με το σώμα, τη ψυχή του και τον χώρο. «Χρειάζομαι απόλυτη συγκέντρωση», λέει, «για να ακούω τους χτύπους της καρδιάς μου. Και να συντονίζομαι μαζί τους. Εκτός από τον χορό σε αυτό το κομμάτι αντιλαμβάνομαι τον εαυτό μου και ως μουσικό. Χορεύω χρησιμοποιώντας τον ήχο φυσικών κρουστών: χτυπώ τα χέρια μου, τα πόδια, το σώμα και αντικείμενα που βρίσκονται γύρω μου. Η σκηνή με μια ειδική εγκατάσταση μετατρέπεται σε μεγάφωνο πάνω στο οποίο κινούμαι. Ο ρυθμός έρχεται φυσικά και βρίσκεται σε απόλυτη συνάρτηση με τον χώρο στον οποίο "ανεβαίνει" η παράσταση».

Η σημασία του χώρου

Εξηγεί ότι έχει παρουσιάσει το συγκεκριμένο σόλο σε πολλά μέρη –ένα διαμέρισμα, μια μικρή σκηνή, μια εκκλησία, αλλά και ένα μεγάλο μουσείο– και κάθε φορά το αποτέλεσμα είναι διαφορετικό. «Ο χώρος επηρεάζει τον τρόπο της ερμηνείας», σχολιάζει. «Μου αρέσει να δοκιμάζω νέες σκηνικές συνθήκες, νέες καταστάσεις. Υπάρχει πάντα αλληλεπίδραση μεταξύ του χορευτή, της σκηνής και του κοινού. Πόσο μάλλον σε αυτή την παραγωγή, που είναι τόσο μοναχική και πειραματική. Η συγκεκριμένη σκηνή του κάστρου που βρίσκεται στον ανοιχτό αέρα και χωρίς τεχνητά φώτα –θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε το φυσικό φως του απογεύματος μέχρι τη δύση του ηλίου– αποτελεί μια διαφορετική πρόκληση, και εξελίσσεται σε άμεση επαφή με τους θεατές».

«Χρειάζομαι απόλυτη συγκέντρωση για να ακούω τους χτύπους της καρδιάς μου. Και να συντονίζομαι μαζί τους. Εκτός από τον χορό, σε αυτό το κομμάτι αντιλαμβάνομαι τον εαυτό μου και ως μουσικό», λέει ο Ισραέλ Γκαλβάν.

Στο παρελθόν, κυρίως οι Ισπανοί λάτρεις του παραδοσιακού φλαμένκο είχαν διακόψει παραστάσεις του Γκαλβάν θεωρώντας τις υπερβολικά νεωτερικές. Εκείνος έχει απαντήσει κατά καιρούς οργισμένα, αλλά όπως λέει, με τα χρόνια ο θυμός έφυγε από τη ζωή και τις χορογραφίες του. Σε παλαιότερη συνέντευξή του είχε πει ότι μάλλον έμαθε φλαμένκο από την κοιλιά της μητέρας του, αφού η Ευχένια ντε λος Ρέγιες, από τις σημαντικότερες χορεύτριες του είδους, χόρευε μέχρι τον έβδομο μήνα της εγκυμοσύνης της. Ο Ισραέλ, όπως τον φωνάζουν όλοι, είναι γέννημα-θρέμμα της Σεβίλλης και γιος του Χοσέ Γκαλβάν, επίσης χορευτή του φλαμένκο. Ανέβηκε με τους γονείς του στη σκηνή όταν ήταν μόλις δύο ετών. Εκτοτε το φλαμένκο έγινε η ζωή του και δεν το έχει εγκαταλείψει σε καμιά από τις συνεργασίες του με σημαντικούς χορογράφους του σύγχρονου χορού, όπως ο Ακραμ Καν, με τον οποίο έχει δουλέψει. Μόνο που το κάνει με τον δικό του τρόπο. «Αντιλαμβάνομαι τον χορό ως τρόπο επιβίωσης», λέει. «Ολη μου τη ζωή βρίσκομαι επάνω στη σκηνή. Μεγαλώνω και εξελίσσομαι μαζί με την τέχνη μου. Καθώς γεννήθηκα σε μια οικογένεια χορευτών του φλαμένκο, έχω γαλουχηθεί μέσα σε αυτή την παράδοση. Συνεπώς, το παραδοσιακό φλαμένκο αποτελεί τη βάση επάνω στην οποία πατώ και συνεχώς συνδιαλέγομαι μαζί του τεχνικά και δημιουργικά. Η ανάγκη αλλαγής αποτελεί μέρος μιας προσωπικής διαδικασίας ωρίμανσης». Τον είδα το απόγευμα της ίδιας ημέρας να χορεύει από τη μία άκρη της σκηνής στην άλλη, με απόλυτη αυτοσυγκέντρωση, σε μια παράσταση που ήταν ένα είδος σωματικής συνομιλίας με το κοινό, το περιβάλλον, την τέχνη του και τον εαυτό του. Εκανε ζέστη κι εκείνος μετά μία ώρα αδιάκοπης κίνησης ήταν κάθιδρος. Ο ήχος που έκλεισε το σόλο ήταν ένα κοφτό χτύπημα στα δόντια του, που βεβαίως δεν ακούστηκε. Το νιώσαμε, όμως, σαν δυνατό κρότο.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο σύμμαχος χρόνος

«**Μαμά,** δεν θέλω να τελειώσει αυτό το καλοκαίρι. Αν ήταν δυνατό, να το δέσω, να μείνει για πάντα εδώ». Την ίδια στιγμή που άκουγα αυτή τη φράση από την κόρη μου, σκεφτόμουν ότι για πολλούς αυτό το καλοκαίρι θα έπρεπε να σβηστεί από τη μνήμη, τόσο δύσκολο, ανάποδο, απειλητικό που ήταν. Κανείς δεν θέλει να ζει σε χρόνους δύσκολους, μεγαλώνοντας συνειδητοποιούμε όμως ότι δεν έχουμε δυνατότητα επιλογής.

Τα παιδιά νομίζουν πως μπορούν να επιλέξουν. Εχουν τη δική τους ζωή, έχουν το παιχνίδι και μαζί με αυτό την επιθυμία να σταματούν τον χρόνο όταν περνάνε ωραία.

Κοιτώντας σαν όνειρο την επιθυμία της, θυμήθηκα την ίδια παλιά παιδική μου επιθυμία.

Πόσο μελαγχολικό ήταν και για εμένα το τέλος του καλοκαιριού. Πόση στενοχώρια έφερνε η απώλεια της καλοκαιρινής παρέας, της παρέας των διακοπών, που κανένα σχολείο δεν τη διέκοπτε. Το καλοκαίρι οι φίλοι μπορούν να συναντιούνται όλη μέρα. Δεν κοιτάνε ρολόγια, αδιαφορούν εάν είναι μέρα ή νύχτα.

Κάτω από τον ουρανό του κυκλαδίτικου τοπίου, όπου όλα μοιάζουν ακίνητα στον χρόνο, οι άνθρωποι βιώνουν τον χρόνο διαφορετικά. Στη νησιωτική επαρχία, όπως ίσως και γενικότερα στα χωριά, το καλοκαίρι αλλά και η καραντίνα είναι για αυτούς σχετικές έννοιες. Αυτοί την περασμένη άνοιξη δεν κλείστηκαν στα σπίτια τους. Ζουν σε κλειστούς τόπους έτσι κι αλλιώς. Οι λιγοστοί άνθρωποι με τους οποίους συναναστρέφονται μοιράζονται τις ίδιες συνήθειες, ο χρόνος κυλάει με τον ίδιο ρυθμό. Συνεχίζουν να φροντίζουν τα ζώα τους, τη λάτρα τους, κάνουν τις βόλτες τους στη φύση. Ποτέ δεν είχαν έτσι κι αλλιώς εναλλακτικές. Μαζί με τον χρόνο, διαφορετικά βιώνεται και ο φόβος. Ενώ εμείς τρέμουμε τι θα συμβεί τον χειμώνα, εκείνοι αισθάνονται πιο ασφαλείς στη ζωή τους, γειωμένοι, συμφιλιωμένοι ίσως με τη φθορά. Από την άλλη, το καλοκαίρι για αυτούς είναι ένα αναγκαίο κακό. Οι απλοί άνθρωποι χαίρονται με τους επισκέπτες, πολύ γρήγορα βαρυγκομούν. Θέλουν την ησυχία τους.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ

Στη νησιωτική επαρχία, όπως ίσως και γενικότερα στα χωριά, το καλοκαίρι αλλά και η καραντίνα είναι για τους κατοίκους σχετικές έννοιες.

Κανείς στο φάσμα της ζωής δεν είναι αληθινά νικητής, κανείς αληθινά ηττημένος. Κανένας δεν αδικήθηκε από τον ρουν της ιστορίας.

Πόσο παράδοξος είναι ο χρόνος; Πόσες αντιφάσεις κρύβει εντός του; Πόσο διαφορετικός είναι ο εξωτερικός χρόνος από τον ψυχικό; Πόσο διαφοροποιείται η ζωή και πώς κυλάει ανεξάρτητα από το τι συμβαίνει έξω ή γύρω μας. Μιλάμε πάντα για τα αρνητικά, όμως η προσωπική ιστορία του καθενός δεν συμπορεύεται πάντα με τα ιστορικά γεγονότα μιας πανδημίας ή ενός πολέμου. Μπορεί κάποιος να είναι ευτυχισμένος και δυστυχισμένος ταυτόχρονα.

Οι γονείς των μικρών παιδιών και οι εραστές, για παράδειγμα, θέλουν πάντα να σταματούν αλλά και να επιταχύνουν τον χρόνο. Οσο είσαι νέος και έχεις μικρό παιδί συνειδητοποιείς ότι αυτή η ηλικία δεν ξανάρχεται και θέλεις να κρατήσεις το παιδί σου μικρό. Θέλεις όμως να το μεγαλώσεις, να γίνει ανεξάρτητο. Αλλά και οι εραστές βρίσκονται μέσα στον πυρήνα του χρόνου. Ζουν μέσα τους μια συνάντηση που δεν έχει μνήμη και θέλουν να χτίσουν το παρόν τους, κρατώντας αναλλοίωτη την ένταση. Βιάζονται όμως να χτίσουν και παρελθόν, να βρουν στοιχεία που θα τους εδραιώσουν.

Ο εξωτερικός, ο συμβατικός χρόνος είναι διαφορετικός από τον ψυχικό. Σπάνια αυτοί οι δύο συναντιούνται. Για αυτό κάθε φορά ζούμε σε διαφορετικές διαστάσεις.

Πόσοι δεν είναι αυτοί που μένουν κολλημένοι σε στιγμές του παρελθόντος. Στην εφηβεία, στη νεότητα, σε μια καλή επαγγελματική συγκυρία, στις αρχές ενός γάμου ή μιας σχέσης. Πόσοι δεν είναι αυτοί που δυσκολεύονται να δουν τον χρόνο πάνω τους, στο σώμα τους, στο πρόσωπό τους. Πόσοι δεν είναι αυτοί που επιλέγουν μόνον τις καλές στιγμές. Τη ζωή χωρίς τις οδύνες της, τον φόβο, τις απώλειες. Σαν να είναι ακόμα παιδιά.

Ο χρόνος τρέχει χωρίς εμάς, είτε το θέλουμε είτε όχι. Αλλά μέσα σε αυτό το τρεχαλητό, τον καλπασμό των αιώνων, οι πτυχώσεις του χρόνου εμπεριέχουν εσωτερικές ποιότητες, να μπορούμε να δημιουργούμε –μέσα στην αέναη κίνηση– χώρο. Χώρο για να στοχαστούμε τον εαυτό μας και τους άλλους ως ήρωες μιας κοινής ταινίας που προβάλλεται ανά τους αιώνες. Ξανά και ξανά. Μόνον έτσι σταματάει για λίγο ο χρόνος.

Κανείς στο φάσμα της ζωής δεν είναι αληθινά νικητής, κανείς αληθινά ηττημένος. Κανένας δεν αδικήθηκε από τον ρουν της ιστορίας. Λίγο από όλα είμαστε, παιδιά μιας κίνησης που άλλοτε την ελέγχουμε, άλλοτε μας ξεφεύγει. Κάποιες στιγμές βρισκόμαστε στη σκοτεινή πλευρά της σελήνης και μαυρίζουμε, όμως ο χρόνος αναποδογυρίζει και μπαίνουμε ξανά στο φως. Ο χώρος καλλιεργείται σε μια κρύπτη όπου ο χρόνος γίνεται φύλακας. Συντηρεί μέσα στην κυκλικότητα, στα άπειρα μπρος-πίσω, στη γραμμική πορεία, ένα κέλυφος όπου μέσα βάζουμε ό,τι πολύτιμο μας έφεραν τα χρόνια. Και πρέπει να μπορούμε να το δούμε. Και να το κουβαλάμε, στην αρχή απρόθυμα, μα όσο περνούν τα χρόνια αυτό να γίνεται ανάλαφρο, το απαραίτητο φορτίο της προσωπικής μας ρύθμισης. Ενός ψυχικού χρόνου που διατηρεί μερικά ώριμα χαρακτηριστικά, ανεξάρτητα από τους κλυδωνισμούς της περιρρέουσας.

Τότε κανένα καλοκαίρι δεν θα σταματάει στο τέλος του Αυγούστου και καμία πανδημία δεν θα είναι ικανή να ανακόψει τη γραφή της προσωπικής μας ιστορίας. Το τέλος σε αυτό το έργο μόνον εμείς θα μπορούμε να το γράψουμε. Μένει να επιλέξουμε συνειδητά πώς θα τοποθετήσουμε τον χρόνο. Αν θα είναι σύμμαχος ή εχθρός μας.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Η νόσος του νοήματος

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΑΝΤΟΝΑΣ
Ο πολτός των πραγμάτων
εκδ. Αντίποδες, **σελ.** 122

Ενας άνδρας πάσχει από απέχθεια για τις τσάντες και τον πολτό των πραγμάτων που σαπίζει μέσα τους. Ενα βράδυ σβήνει τη λάμπα, κουρασμένος από το αναίτιο φως της, και βγαίνει στον δρόμο. Περπατώντας στο σκοτάδι τον ελκύει μια φωτισμένη βιτρίνα, όπου εκτίθενται ένας μαχαιρωμένος άνδρας και η ξεκοιλιασμένη τσάντα του. Το θέαμα τον σημαδεύει με μια σφοδρή αίσθηση ενοχής. Εμοιαζε σαν ο φόνος να είχε ξεπηδήσει από τη σκέψη του. Η βιτρίνα αντανακλούσε τη σκέψη του για τα πράγματα. Η σκέψη του είχε γίνει πράξη και κατόπιν έκθεμα. Ο άπλετος φωτισμός της προθήκης συσκότιζε ένα νόημα, που του ήταν αναγκαίο να διαλευκάνει. Το θέαμα που φώτιζε η βιτρίνα ήταν ένα σύμβολο και ως σύμβολο υπέβαλλε ένα συγκεκριμένο νόημα.

Ο Αριστείδης Αντονάς δουλεύει σε μικρές επιφάνειες, τις οποίες ανασκάπτει με διανοητικό μένος μέχρι να φανερώσει τη χοάνη ανύποπτων αβύσσων. Τα έργα του έχουν τη μορφή αποπνικτικών αρχιτεκτονημάτων, που αναπαριστούν την ψυχική πνιγμονή των πρωταγωνιστών. Οι σελίδες μετατρέπονται σε χώρους δυστοπικούς, όπου ενεδρεύουν οι δαίμονες του ασυνείδητου, φοβίες, αποτυχίες και μάταιες προσμονές. Τώρα ο αφηγητής, ωθούμενος από το μίσος για τα πράγματα, προχωράει ολοένα και πιο βαθιά σε απόκοσμους χώρους, εγχάρακτους από υπαρξιακές εμμονές. Οδηγημένος «στα παρασκήνια της βιτρίνας», φεύγει από τον τόπο του εγκλήματος, την εικόνα του φόνου, και αρχίζει να βηματίζει «προς το εσωτερικό της κατάστασης». Από την πράξη μεταφέρεται στη θεωρία.

Από τη στιγμή που απομακρύνεται από τη βιτρίνα, ο αφηγητής παλεύει να ερμηνεύσει τον φωτισμό της, να συνειδητοποιήσει τι ακριβώς φώτιζε. Το παραπανίσιο φως υπαινισσόταν ένα παραπανίσιο νόημα. Ο νεκρός άνδρας τον απασχολούσε λιγότερο από τη μαχαιρωμένη τσάντα, διότι η τσάντα ήταν ο κατ' εξοχήν χώρος των ξεπεσμένων πραγμάτων, όλων εκείνων των ερειπίων, που είχαν εκπέσει από τη δυνατότητα να σημαίνουν. Ο πολτός των πραγμάτων λοιδορούσε την «ακαταμάχητη ροπή προς το νόημα».

Η προσπάθεια της επεξήγησης αναδαυλίζει την ανδία του αφηγητή για επεξηγήσεις. Το μόνο που ήθελε ήταν να απαλλαγεί από την έξη της ερμηνείας· «θέλω να μην ερμηνεύω, να ξεκουραστώ σε κάποια απλότητα». Απεχθανόταν τα πράγματα επειδή απαιτούσαν νοηματοδότηση, επειδή υπέθαλπαν τη μανία των ανθρώπων να αναζητούν «κάτι διαφορετικό πίσω από τα πράγματα». Η μανία της κατανόησης ήταν η τραγωδία του πνεύματος. «Ερμηνεία σαν υπέρβαση των εμποδίων που κουβαλάνε τα πράγματα, ερμηνεία σαν υποκατάσταση του φανερού από κάτι αόρατο». Η επιθυμία του να απαλλαγεί από τα πράγματα υπέκρυπτε τον πόθο για έναν κόσμο που δεν θα ζητούσε πια νόημα.

Είθισται οι συγγραφείς να μεταγγίζουν στους ήρωές τους τις έμμονες ιδέες τους. Για παράδειγμα, ο τωρινός αφηγητής εξοργίζεται από τους άπειρους τρόπους που έχουν τα πράγματα να αντιστέκονται στην ερμηνεία τους. Το δάνειο βάσανό του αντικατοπτρίζει την εξαντλητική προσήλωση του Αντονά στο επιφανειακό, απ' όπου πασχίζει να εξορύξει το βαρυσήμαντο. Η πιο κοινή εμπειρία, όπως ένα παραπανίσιο βήμα σε έναν οικείο δρόμο, γιγαντώνεται σε απίθανες μεγεθύνσεις. Φυσικά όταν ο ήρωας καταπιάνεται με τον Ντελέζ, χάνεται κάθε πιθανότητα μιας αναπαυτικής απλότητας.

Εχω την εντύπωση ότι ο Αντονάς δυσκολεύει υπέρ το δέον τα πράγματα, με συνέπεια να απομακρύνεται από τη λογοτεχνία για να προσεταιριστεί τη φιλοσοφία. Οι σκέψεις του είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσες και αρκούντως δουλεμένες, όπως επίσης τα προσχήματα που τις αναρριπίζουν είναι αναντίρρητα ευρηματικά. Πιστεύω, ωστόσο, πως όσο κρυπτική ή προσχηματική και αν είναι η μυθοπλασία, οφείλει να δηλώνει την παρουσία της στην αφήγηση.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΜΗΝΗ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

Η Ισμήνη Καρυωτάκη γεννήθηκε στα Γιάννενα. Σπούδασε Αρχιτεκτονική στο ΕΜΠ στην Αθήνα και Σκηνογραφία στην Beaux Arts στο Παρίσι. Από το 1997 ασχολείται με την αρχιτεκτονική της γραφής. Το τελευταίο της βιβλίο είναι «Οι λησταί της "Ανθολογίας του μαύρου χιούμορ"», εκδ. Ποταμός, 2020.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
– «Ανέμελη δυστυχία» του Πέτερ Χάντκε, «Τι όμορφη που είναι η ζωή» της Μαρίας Λαϊνά και «Το θέατρο του παραλόγου» του Μάρτιν Εσλιν.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
– Ταυτίζομαι απόλυτα με την Πάτι Σμιθ στο «M Train». Το μικρό καφέ στο Γκρίνουιτς Βίλατζ όπου έπαιρνε καθημερινά το πρωινό της είναι ακριβώς ο χώρος όπου θα μπορούσα να διασταλώ. Τα καφενεία και η περιπλάνηση σαν οδικός χάρτης της ζωής είναι και το δικό μου στίγμα.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
– Την Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, τον Τάσο Δενέγρη και τον Ισπανό ποιητή Πέδρο Ματέο. Οσο ζούσαν ήταν προσκεκλημένοι μου επανειλημμένα και είχα την τύχη και τη χαρά να συνευρεθώ μαζί τους.

Η ατμόσφαιρα και η ευωχία εκείνων των δείπνων επανέρχονται εμμονικά στη μνήμη μου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
– Το ότι «οι άγγελοι είναι άστατοι» από το «Το αρχέγονο και άλλοι καιροί» της Ολγκα Τοκάρτσουκ.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
– Το «Ανακόντα» του Οράτιο Κιρόγα.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
– Ενα από τα πολλά είναι το «Θέατρο σκιών» του Λου-Κιάνγκ-Τσέου.

Τι συμβολίζουν τα Εξάρχεια των δεκαετιών '80-'90 και πώς καθορίζουν τη φιλία των δύο αγοριών του βιβλίου;
– Τα Εξάρχεια και η Νεάπολη Εξαρχείων είναι η γειτονιά όπου –ήδη από τις δεκαετίες του '80 και του '90– επιμένει και ανθεί η ισορροπία των αντιθέσεων. Η ενέργεια και η ζωντάνια χέρι χέρι με την ένταση και την επικινδυνότητα, η ομορφιά της ριζωμένης ιστορικότητας αγκαλιά με τη φθορά, σε γεωμετρική ίσως πρόοδο από τότε μέχρι σήμερα. Αυτή η αύρα και η διάθεση, λοιπόν, είναι που κατακλύζουν τους κατοίκους –όσους...–, τους διαβάτες και περαστικούς της Νεάπολης, αυτό το ίδιο αίσθημα που διακατέχει και τους ήρωες της «Ανθολογίας» μου, τον Λουκά και τον Μανόλο και την Ξένη, τη Νιόβη και τη Μυρσίνη.

Θα μας δώσετε έναν ωραίο ορισμό του μαύρου χιούμορ;
– «Πώς; Δεν έχετε τζάμια χρωματιστά; Ροζ τζάμια, τζάμια κόκκινα, τζάμια μαγικά, παραδεισένια τζάμια, που να κάνουν τη ζωή να φαίνεται ωραία;». Το ερώτημα του Μποντλέρ, στο διήγημα «Ο κακός υαλοπώλης», είναι αυτό που διατρέχει και το βιβλίο μου «Οι λησταί της "Ανθολογίας του μαύρου χιούμορ"».

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, δοκίμια, βιογραφίες

1. **«Το δώρο»** του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)
2. **«Ζακέτα να πάρεις!»** του Ανδρέα Κονάνου (Ψυχογιός)
3. **«Η ευγενής τέχνη του να τα γράφεις όλα στα...»** του Μαρκ Μάνσον (Εσοπτρον)
4. **«Ζευγάρια που έγραψαν την Ιστορία της Ελλάδας»** της Λένας Διβάνη (Πατάκη)
5. **«Τι να κάνεις με τους ηλίθιους»** του Μάξιμ Ρόβερ (Ψυχογιός)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1. **«Ποιήματα»** του Ντίνου Χριστιανόπουλου (ΙΑΝΟΣ)
2. **«Εκεί που τραγουδάνε οι καραβίδες»** της Ντέλια Οουενς (Δώμα)
3. **«Οι τρεις άσοι»** της Λένας Μαντά (Ψυχογιός)
4. **«Μακρύ πέταλο από θάλασσα»** της Ιζαμπέλ Αλιέντε (Ψυχογιός)
5. **«Κόντρα στο κύμα»** της Αλκυόνης Παπαδάκη (Διόπτρα)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα βιβλιοπωλεία ΙΑΝΟΣ (Αθήνα, Θεσσαλονίκη).

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΛΟΝΔΙΝΟ
Ραντεβού το 2023
Κλειστή θα παραμείνει έως το 2023 η National Portrait Gallery του Λονδίνου, που αξιοποιεί αυτή την παράδοξη εποχή προχωρώντας το εκτενές πρόγραμμα επανασυγκρότησης του μουσείου. Το πρόγραμμα έχει τίτλο «Inspiring People» και υπογράφεται από τους Jamie Fobert Architects με χρήματα του Εθνικού Ταμείου για την πολιτιστική κληρονομιά. Η μόνιμη συλλογή θα επανεκτεθεί με άλλη λογική και το παλαιό, όμορφο κτίριο θα αποκατασταθεί για τις επόμενες γενιές.

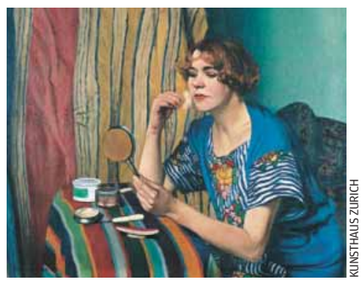

KUNSTHAUS ZÜRICH

ΖΥΡΙΧΗ
Η δεκαετία του 1920
Στο Kunsthaus της Ζυρίχης, μια νέα έκθεση ξετυλίγει τον κόσμο της τέχνης όπως διαμορφωνόταν πριν από 100 χρόνια. Η δεκαετία του '20 (του εικοστού αιώνα, πρέπει να τονίζουμε πια) παρουσιάζεται μέσα από τις θελκτικές αντιφάσεις της, τον ντανταϊσμό και τον μοντερνισμό, την τζαζ, το Μπάουχαους, τον εξπρεσιονισμό, τον βωβό κινηματογράφο και τα νέα ήθη για το σώμα και τα φύλα. Το ωραίο έργο στη φωτογραφία είναι του Félix Valloton (La poudreuse, 1921).

ΡΩΜΗ
Για τον Μπερνίνι
Η αγάπη για τη Ρώμη είναι οικουμενική και υπάρχει και ένας κλάδος της αγγλικής ιταλομανίας που εστιάζει σε όσα προσέφερε στον κόσμο το μπαρόκ του 17ου αιώνα. Δημοφιλής ως παρουσιαστής, συγγραφέας και δηλωμένος εραστής της Ρώμης, ο 70χρονος Βρετανοαμερικανός Λόιντ Γκρόσμαν έγραψε ένα νέο βιβλίο, 320 σελίδων, για το θαύμα της Ρώμης και τη διάνοια του Τζαν Λορέντσο Μπερνίνι (An Elephant in Rome: Bernini, The Pope and The Making of the Eternal City).

THE MET

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Γιόκο Ονο
Δύο μεγάλα λευκά μπάνερ, αριστερά και δεξιά της εισόδου, δεσπόζουν στην πρόσοψη του Μητροπολιτικού Μουσείου της Νέας Υόρκης. Είναι η εγκατάσταση της Γιόκο Ονο, που επέλεξε να προβάλει δύο λέξεις που φέρουν αισιόδοξα μηνύματα: Dream Together. Η παρέμβασή της συμπίπτει με την επαναλειτουργία του μουσείου καθώς και με την ετήσια εγκατάσταση γλυπτών στην πρόσοψη του κτιρίου, όπου φέτος ο χώρος δόθηκε στον Wangechi Mutu με τα τέσσερα μπρούντζινα γλυπτά του.

NATIONAL GALLERY OF CANADA

ΟΤΤΑΒΑ
Γουίλιαμ Κέντριτζ
Η μεγάλη διαδραστική εγκατάσταση του Νοτιοαφρικανού Γουίλιαμ Κέντριτζ απλώνεται σε μήκος 35 μέτρων στην Εθνική Πινακοθήκη του Καναδά, στην Οττάβα. Είναι ένα έργο που χρησιμοποιεί τη ζωγραφική, την κινούμενη εικόνα και το βίντεο για να προκαλέσει σύνθετα και ισχυρά συναισθήματα στον επισκέπτη, καθώς είναι απολύτως πολιτική η στόχευσή του. Είναι ένας μακάβριος χορός ήχων και κινήσεων που οργανώνεται σαν ζωφόρος για να μιλήσει για την ανισότητα στον κόσμο μας.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

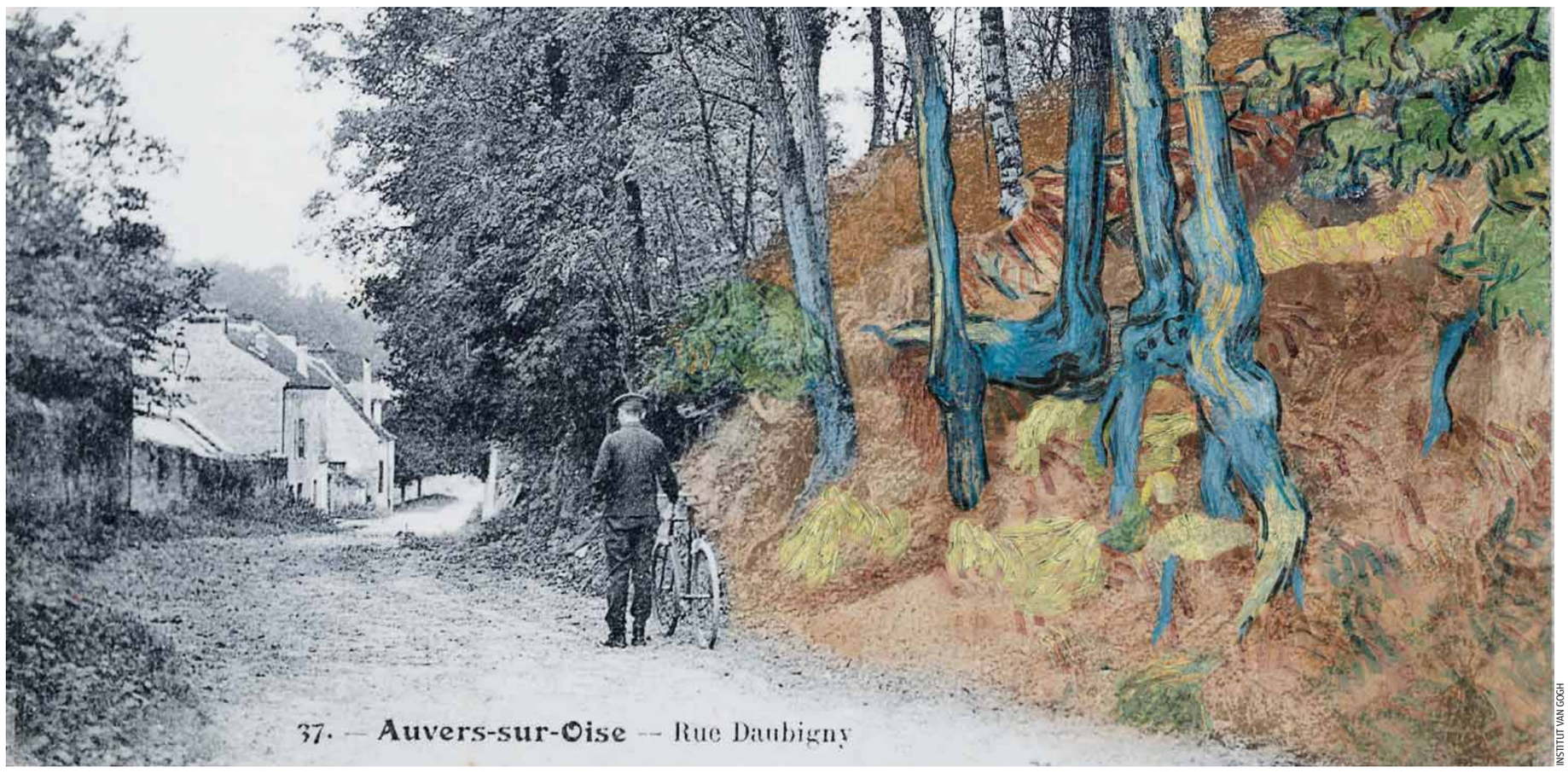

INSTITUT VAN GOGH

Το τελευταίο τοπίο που ενέπνευσε τον Βαν Γκογκ

Η ταυτοποίηση του τόπου όπου ο Βίνσεντ βαν Γκογκ ζωγράφισε το τελευταίο του έργο, πριν αυτοκτονήσει, έχει προκαλέσει μεγάλο ενδιαφέρον στην επιστημονική κοινότητα των ιστορικών τέχνης. Η ανακάλυψη έγινε από τον Wouter van der Veen, επιστημονικό διευθυντή του Ινστιτούτου Βαν Γκογκ, που έχει έδρα το Auvers-sur-Oise, το καλλιτεχνικό χωριό στη Γαλλία όπου ο Βαν Γκογκ έζησε τα τελευταία χρόνια του και αυτοκτόνησε. Ο Wouter van der Veen ερεύνησε το τοπίο που αποτύπωσε ο Βαν Γκογκ στο τελευταίο του έργο με τίτλο «Ρίζες», με θέμα ένα εξοχικό μονοπάτι μέσα σε ένα δάσος. Εντόπισε μια παλιά καρτ ποστάλ της περιόδου 1900-1910, στην οποία το τοπίο έδειχνε παρόμοιο. Το θέμα της κάρτας είναι η rue Daubugny από το Auvers-sur-Oise. (Ο Σαρλ-Φρανσουά Ντομπινί, 1817-1878, ήταν ένας από τους ζωγράφους της καλλιτεχνικής κοινότητας σε αυτό το ξεχωριστό, γαλλικό χωριό.) Οι ομοιότητες στο τοπίο ήταν εντυπωσιακές. Ο Wouter van der Veen ήρθε σε επαφή με τους ερευνητές στο Μουσείο Βαν Γκογκ στο Αμστερνταμ, στους οποίους υπέβαλε τα πορίσματα της έρευνάς του. Η μελέτη του δόθηκε για περαιτέρω γνωμάτευση στον Bert Maes, δενδρολόγο και ειδικό των ιστορικών δρυμών. Όλοι οι ειδικοί που μελέτησαν το σκεπτικό της έρευνας και τα δεδομένα που προβάλλονται τόσο στο συγκεκριμένο έργο του Βαν Γκογκ όσο και στην καρτ ποστάλ, αποφάνθηκαν πως οι ομοιότητες είναι πολλές. Ήδη, κυκλοφορεί το βιβλίο του Der Veen, γραμμένο στα γαλλικά («Attaqué à la racine», λογοπαίγνιο για την αποτελεσματική ταυτοποίηση αλλά και τις μεγάλες ρίζες δέντρων στο έργο του Βαν Γκογκ), στο οποίο αναλύει πώς βρήκε το τελευταίο τοπίο που ενέπνευσε τον Βαν Γκογκ. Το σημείο αυτό βρίσκεται 150 μέτρα από το Auberge Ravoux, όπου ο Βαν Γκογκ πέρασε τις τελευταίες 70 ημέρες της ζωής του. Το μεγάλο δέντρο με τις τεράστιες ρίζες που διακρίνεται στο έργο (και στην καρτ ποστάλ) επιζεί ακόμη και μπορεί κανείς να κάνει την αντιπαραβολή και σήμερα. Το Ινστιτούτο Βαν Γκογκ σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές προχώρησε σε προστασία των εκτεθειμένων ριζικών συστημάτων των δέντρων καθώς είναι μέρος, πια, όχι μόνο του φυσικού πλούτου αλλά και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στη δικαιοδοσία του Ινστιτούτου Βαν Γκογκ είναι η λειτουργία του Auberge Ravoux, που είναι τόπος επίσκεψης πολλών φιλότεχνων που επιθυμούν να γνωρίσουν το Auvers-sur-Oise με την καλλιτεχνική αύρα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Το παντοτινό βαλς για την Ντέμπι

Μπαίνοντας από την κεντρική είσοδο του Νοσοκομείου Παίδων «Αγία Σοφία», στρίβοντας αριστερά, προς την ογκολογική-αιματολογική κλινική «Μαριάννα Γ. Βαρδινογιάννη - Ελπίδα», περνάω από το πιο άσχημο σημείο του κεντρικού κτιριακού συμπλέγματος.

Είναι ένα θαμμένο στενό πλάι στο «Αγλαΐα Κυριακού», λίγο πριν από τη μοντέρνα αερογέφυρα που συνδέει το «Αγία Σοφία» με το «Ελπίδα». Το μοναδικό ζωντανό, ζεστό στοιχείο είναι οι γάτες που σουλατσάρουν αμέριμνες.

Εκεί, από τη μεριά του «Αγία Σοφία», υπάρχει μια μόνιμα ανοικτή τζαμένια πόρτα με εσωτερικά σκαλοπάτια, που κατεβαίνουν σε μια άλλη πόρτα η οποία, με τη σειρά της, οδηγεί σε μια ημιυπόγεια αίθουσα, σαν σπηλιά.

Κατάλαβα τι είναι όταν, μήνες μετά το σχεδόν καθημερινό μου πέρασμα από αυτό το σημείο, η ματιά μου έπεσε πάνω στην πρόχειρη, (κακο) γραμμένη πινακίδα: ΜΗΝ ΠΑΡΚΑΡΕΤΕ ΕΞΟΔΟΣ ΝΕΚΡΟΘΑΛΑΜΟΥ.

Σιγοτραγουδάω και χαζεύω τις γάτες: μου υπενθυμίζουν το θαύμα που είναι η ζωή.

Εχω μπει στο παρελθόν σε νεκροθάλαμο (άλλου) νοσοκομείου. Αναζητούσα αγαπημένο φίλο που χάθηκε αιφνίδια μέσα στη νύχτα. Ο νοσοκόμος πήγαινε από το ένα μεταλλικό φορείο στο άλλο, σήκωνε το σεντόνι και ρωτούσε ξερά: «Αυτός είναι;».

Είδα τότε πολλά ανέκφραστα πρόσωπα αγνώστων. Εξω από τον νεκροθάλαμο του «Αγία Σοφία», με σούβλισε η σκέψη: αυτό είναι νοσοκομείο παιδιών. Αρα, αν έχει ανέκφραστα παγωμένα πρόσωπα εκεί μέσα, εκεί κάτω, θα είναι πρόσωπα παιδιών. Αν βγάζουν έξω σώματα για να τα παραλάβει η νεκροφόρα (εξ ου και η πινακίδα που απαγορεύει το παρκάρισμα), θα είναι σώματα παιδιών. Μικρά, εύθραυστα, άγουρα κορμιά που δεν πρόλαβαν να ζήσουν. Προς μεγάλη μου ανακούφιση, δεν είδα ποτέ κανένα μαύρο στέισον βάγκον σταθμευμένο εκεί έξω.

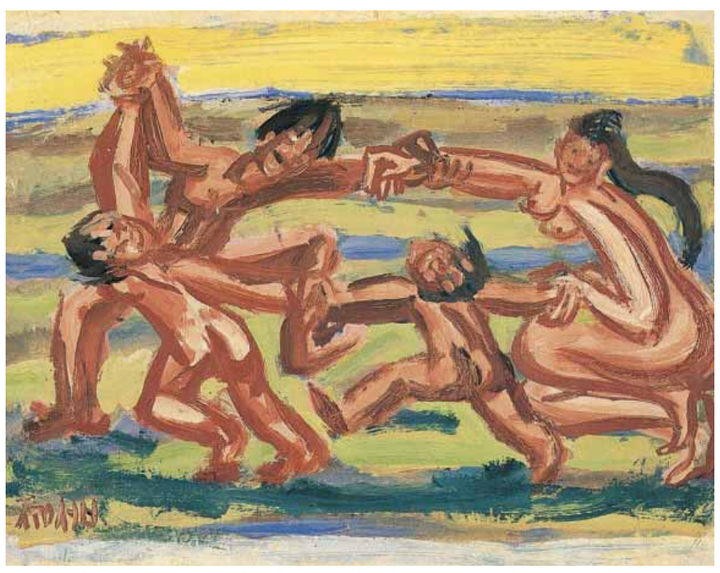

«Οικογένεια που χορεύει όλη μαζί», έργο του μεγάλου Κορεάτη ζωγράφου Λι Γιουνγκ Σεόμπ (1916-1956).

Κάθε φορά που περνάω από εκεί, για να παρηγορηθώ, σκέφτομαι μουσικές. Το «Calling all Angels» που η Τζέιν Σίμπερι και η Κ. Ντ. Λανγκ τραγουδούν στο σάουντρακ του «Μέχρι το τέλος του κόσμου». Το «Μαρί» του Γιαν Τιρσέν, που τραγουδάει η Ελίζαμπεθ Φρέιζερ στο άλμπουμ «Les Retrouvailles». Σκέφτομαι τα «Τραγούδια για τα νεκρά παιδιά» του Μάλερ. Στο τέλος, σιγομουρμουρίζω μία μπαλάντα για ένα παιδάκι που έζησε και μεγάλωσε, το «Βαλς για την Ντέμπι», που ο μεγάλος πιανίστας της τζαζ Μπιλ Εβανς έγραψε το 1956 για την ανιψιά του. Σιγοτραγουδάω και χαζεύω τις γάτες: μου υπενθυμίζουν το θαύμα που είναι η ζωή.

Το μεγάλο θαύμα, όμως, με περιμένει λίγο παρακάτω. Περνάω κάτω από την αερογέφυρα και πάω στα παιδιά που δεν έχουν μαλλάκια. Πάω στο «Ελπίδα», με τις φωνές και τα χαμόγελα των παιδιών που αγωνίζονται μαζί με τους γιατρούς και τις νοσηλεύτριες, μαζί με τους γονείς, μαζί με τις μοναχικές μανάδες από την επαρχία που το περνούν όλο αυτό μοναχές τους.

Πάω στην «Ελπίδα».

Η διάσωση της Επισκοπής στη Σίκινο

Ενα μοναδικό μνημείο, που κρύβει πολλά μυστικά, αναστηλώνεται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων

Της **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ**

Δεν τολμήσαμε να πλησιάσουμε την περίφραξη της Επισκοπής στη Σίκινο, και η Αρίθα έτρεξε φουριόζα να μας σταματήσει, με γαβγίσματα που έφταναν σε ισχύ τη φωνή της τραγουδίστριας από την οποία πήρε το όνομά της. Είναι το σκυλάκι της Σουζάνας Πούλιου, της αρχιτέκτονος που συμμετέχει στα έργα αποκατάστασης του ναού από το 2018. Ολόκληρη η ομάδα, με αρχαιολόγους, συντηρητές και εργάτες, ήρθε να μας καλωσορίσει, βγαίνοντας από το σκοτάδι που επικρατεί στο εσωτερικό του ναού στο δυνατό κυκλαδίτικο φως του μεσημεριού. Οι συνθήκες εργασίας είναι αντίξοες όλη τη διάρκεια του έτους. Ζέστη το καλοκαίρι, κρύο τον χειμώνα, μποφόρ όλες τις εποχές του χρόνου. Ομως η αφοσίωση για τη διάσωση και ανάδειξη ενός από τα πιο εμβληματικά μνημεία του Αρχιπελάγους τούς δίνει κουράγιο και ενθουσιασμό.

Μαυσωλείο του 3ου αιώνα μ.Χ., είχε μετατραπεί σε χριστιανικό ναό που λειτουργούσε κανονικά μέχρι και τη δεκαετία του 1960.

Είναι άλλωστε ένα μέρος που ασκεί τρομερό μαγνητισμό, ακόμα και προτού βρουν οι αρχαιολόγοι τον ασύλητο τάφο μιας μυστηριώδους γυναίκας του περίπου 200 μ.Χ. με το όνομα Νεικώ. Την έλξη αυτή την ξέρω από πρώτο χέρι: είδα την Επισκοπή –ένα ρωμαϊκό μαυσωλείο του 3ου αιώνα μ.Χ. που είχε μετατραπεί σε χριστιανικό ναό ο οποίος λειτουργούσε κανονικά μέχρι και τη δεκαετία του ’60 στο κυκλαδονήσι– το 2017 σε μια φωτογραφία. Μου έκανε τόσο μεγάλη εντύπωση, που αποφάσισα εκείνο το καλοκαίρι να πάω στη Σίκινο για να την επισκεφθώ. Είδα μπροστά μου ένα απίστευτα γοητευτικό και αινιγματικό θραύσμα του παρελθόντος να στέκει μονάχο σε μια ανεμοδαρμένη πλαγιά με ξερολιθιές. Γνώριζα ότι το μνημείο ήταν ετοιμόρροπο και δεν επιτρεπόταν η είσοδος, όμως η τύχη μού χαμογέλασε. Τη στιγμή που πάτησα το πόδι μου, οι αρχαιολόγοι ξεκλείδωναν τον ναό για πρώτη φορά ύστερα από χρόνια, για να κάνουν αυτοψία. Βρήκα την ευκαιρία να τρυπώσω μέσα, αλλά τα υποστυλώματα και το ημίφως δεν με άφησαν να καταλάβω πολλά.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Αυτήν την περίοδο, σκαλωσιές περιβάλλουν την Επισκοπή στη Σίκινο. Τα έργα αποκατάστασης αναμένεται να ολοκληρωθούν τον Σεπτέμβριο του 2021.

Φαίνεται πάντως ότι δεν ήμουν μόνον εγώ η τυχερή, αλλά και η ίδια η εκκλησία. Λίγο ακόμα να είχαν αργήσει οι αρχαιολόγοι και μπορεί η φθορά του οικοδομήματος να ήταν τέτοια, που να το σώριαζε στο έδαφος. Ο λόγος που κρατιόταν όρθιο ύστερα από τόσες παρεμβάσεις στο κέλυφός του ήταν η ποιότητα της κατασκευής αλλά και οι πολλές εργασίες συντήρησης που είχαν γίνει ανά τους αιώνες· να ένα απροσδόκητο στοιχείο που απεκάλυψε η συστηματική πρόσφατη μελέτη του. Ευτυχώς, ο επικεφαλής της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, ο δραστήριος και αποτελεσματικός βυζαντινολόγος Δημήτρης Αθανασούλης αντελήφθη αμέσως το κατεπείγον του έργου αποκατάστασης και ετοίμασε τη μελέτη για να ξεκινήσει η διάσωση του μνημείου από την εφορεία. Είχε προηγηθεί μια κινητοποίηση για το θέμα που είχε ήδη προχωρήσει ο Δήμος Σικίνου επί δημαρχίας Γιάννη Συρίγου με τη βοήθεια της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού και έτσι το νερό μπήκε στο αυλάκι, με τη συνδρομή του δημάρχου Βασίλη Μαράκη και του περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου Γιώργου Χατζημάρκου. Αν όλα πάνε καλά, τον Σεπτέμβριο του 2021 θα είναι έτοιμο, με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ Νοτίου Αιγαίου.

Οι κάτοικοι, ήδη από τα μεσοβυζαντινά χρόνια, έκαναν διαρκώς έργα συντήρησης στο μνημείο, ιδίως έπειτα από σεισμούς, για να το κρατήσουν όρθιο.

TERRY HARRIS

Παλαιότερη φωτογραφία με Σικινιώτες συγκεντρωμένους, στην εορτή της Παναγίας τον Δεκαπενταύγουστο, στον αύλειο χώρο της εκκλησίας.

THANOS KARTSOGLOU

Αυτή την εικόνα αντίκρισαν οι αρχαιολόγοι όταν άνοιξαν την ταφή της Νεικούς. Διακρίνονται τα οστά και κάποια κοσμήματα.

Η ομάδα αποκατάστασης: Χ. Καραμπάτου, Στ. Πελεκάνος, Θ. Αρσενικός, Γ. Μακρυγέννη, Η. Τσερεγκούνη, Σ. Πούλιου (αγκαλιά της η Αρίθα) και Γ. Μαργέτης.

Νεικώ, η θαμμένη σε κρύπτη για αιώνες μυστηριώδης γυναίκα

Η αλήθεια είναι ότι για 17 αιώνες η Επισκοπή κρατούσε πεισματικά τα μυστικά της και ακόμα και σήμερα, που ερευνάται από τους ειδικούς, δεν τα έχει αποκαλύψει όλα. Βρίσκεται μακριά από το λιμάνι και τη Χώρα του νησιού, στην περιοχή όπου τοποθετείται η νεκρόπολη της αρχαίας Σικίνου. Στο υπόγειό της υπήρχαν θολωτές κρύπτες από την κατασκευή της, ενώ το ισόγειο μετατράπηκε από μαυσωλείο σε ναό με διάφορες φάσεις και μετατροπές, που χρονολογούνται από τον 8ο μέχρι και τον 17ο αιώνα μ.Χ. Απέκτησε τρούλο και τέμπλο, όμως κανένας από τους πιστούς ή τους ιερείς δεν υποψιαζόταν πως μια παγανίστρια είναι θαμμένη κάτω από το ιερό, την ώρα που τελούνταν με σεβασμό όλα τα Μυστήρια της Ορθοδοξίας. Βέβαια η ίδια η ύπαρξη ενός τόσο πολυτελούς και καλοφτιαγμένου μαυσωλείου στη Σίκινο δημιουργεί μεγάλα ερωτήματα.

Το νησί δεν είχε ποτέ ασφαλές λιμάνι, με αποτέλεσμα να κρατήσει ένα είδος εσωστρεφούς αυτάρκειας και λιτότητας από την προϊστορία μέχρι τους νεότερους χρόνους. Δεν πλούτισε ποτέ σε τέτοιο βαθμό που να δικαιολογείται η δημιουργία ενός μοναδικού ταφικού μνημείου για κάποιον από τους κατοίκους του. Στους ρωμαϊκούς χρόνους, όταν έγινε η ανέγερσή του, η Σίκινος ήταν τόσο μακριά από όλα τα κέντρα εξουσίας, που χρησίμευε ως τόπος εξορίας. Θα μπορούσε η γυναίκα που βρέθηκε θαμμένη στο ναόσχημο μαυσωλείο να είναι σύζυγος ή θυγατέρα κάποιου σημαντικού εξορίστου; Τα αρχαιολογικά ευρήματα ενισχύουν μια άλλη, πολύ πιο ενδιαφέρουσα θεωρία, που έχει να κάνει με δεισιδαιμονίες.

Σε αυτή μου την επίσκεψη, η Επισκοπή ήταν ζωσμένη από σκαλωσιές ενώ ο αύλειος χώρος της ήταν γεμάτος από τις αριθμημένες πλάκες του δαπέδου που είχαν βγάλει οι αρχαιολόγοι. Στις εργασίες στερέωσης του ναού εντοπίστηκε μια εντοιχισμένη ταφή. Ηταν τόσο καλά κρυμμένη ανάμεσα στο ισόγειο και το υπόγειο, που κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί την ύπαρξή της. Εξάλλου στα μαυσωλεία η ταφή γίνεται ή στις κρύπτες ή σε σαρκοφάγους στο εσωτερικό τους.

Το θειάφι και η πίσσα που είχαν τοποθετηθεί στο στέρνο της οδηγούν τους επιστήμονες στην εκδοχή της τελετής εξορκισμού.

Παράλληλα, στις έρευνες βρέθηκε και μια επιγραφή που αναφέρει ότι το μαυσωλείο χτίστηκε για τη Νεικώ, όνομα σπάνιο και σίγουρα ελληνικότατο. Η γυναίκα ήταν μεταξύ 35-40 ετών, θαμμένη με τα κοσμήματά της. Προφανώς ανήκε σε ανώτερη τάξη. Ομως, όταν οι ειδικοί εξέτασαν τον σκελετό, διαπίστωσαν ασυνήθιστες αλλοιώσεις, ίσως από χτυπήματα.

Αλλα περίεργα ευρήματα στον τάφο, ένα κομμάτι θειάφι και ένα κομμάτι ορυκτή άσφαλτος (πίσσα), οδηγούν τους αρχαιολόγους, με βάση και τις αρχαίες πηγές, να υποθέσουν ότι η γυναίκα ετάφη πιθανότατα με κάποια ειδική τελετή και η τελευταία της κατοικία σφραγίστηκε με ιδιαίτερη επιμέλεια, όχι μόνον για να μη συληθεί αλλά και για λόγους νεκροφοβίας. Ο Δημήτρης Αθανασούλης μάλιστα, σε μια διάλεξή του στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, υπέθεσε πως μπορεί η κτητορική οικογένεια του μαυσωλείου, εκτός από τη Σίκινο, να είχε σχέσεις και με τη Μικρά Ασία –καθώς υπάρχει σαφής αρχιτεκτονική σύνδεση με τα εκεί μαυσωλεία– και να επελέγη η Σίκινος ως τόπος ταφής τη γυναίκας και λόγω της απόστασης του νησιού. Ολοι πάντως ελπίζουν ότι οι εργασίες θα φέρουν και άλλα στοιχεία στο φως.

Διαρκείς επεμβάσεις

Το πιο σπουδαίο είναι πως οι Σικινιώτες ήδη από τα μεσοβυζαντινά χρόνια επεμβαίνουν διαρκώς στο μνημείο, μιας και η αρχαιολογική σκαπάνη τεκμηριώνει πως έκαναν έργα συντήρησης έπειτα από σεισμούς, καθώς και αλλεπάλληλες μετατροπές για να το διατηρήσουν. Αυτό είναι σπάνιο για ένα αρχαίο μνημείο που μετατράπηκε σε χριστιανικό, καθώς θα μπορούσαν απλώς να το έχουν γκρεμίσει όταν ήταν ετοιμόρροπο και να ξαναχρησιμοποιήσουν το οικοδομικό υλικό. Ομως φαίνεται ότι πλείστες φορές μπήκαν στη βάσανο να βρουν λύσεις με μια υπέρβαση των γνώσεων και των τεχνικών τους, για να διατηρήσουν εν μέρει το σχήμα του μαυσωλείου, έστω και με τις επεμβάσεις που άλλαξαν το κέλυφος σε εκκλησία, επισημαίνει ο Δημήτρης Αθανασούλης. Ο ίδιος το αποδίδει σε μια αγάπη προς τους προγόνους αλλά και σε μια αίσθηση ιστορικής συνέχειας.

Οπως και οι Βυζαντινοί κάτοικοι του Αρχιπελάγους, έτσι και οι σημερινοί αναστηλωτές εργάζονται με τρομερό ζήλο. Εφυγα με μια αίσθηση αισιοδοξίας ότι το μνημείο είναι σε εξαιρετικά χέρια και βέβαια, για ξεπροβόδισμα, είχαμε και τα γαβγίσματα της Αρίθας...

Η επόμενη μέρα της καταστροφής

Μια εξαιρετική νουβέλα πλήρης συμβολισμών για την αρρωστημένη συνύπαρξη του ανθρώπου με το περιβάλλον του

ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΣ
Η θάλασσα
εκδ. Κίχλη, 2020, **σελ.** 80

Της **ΤΕΣΥΣ ΜΠΑΪΛΑ**

Ενας γοητευτικός συγκερασμός λυρισμού και επιστημονικής φαντασίας. Μια δυστοπική ιστορία για το τέλος της ανθρωπότητας ή μήπως για την αρχή μιας νέας εποχής της; Σίγουρα μια καταβύθιση στα κύματα της ανθρώπινης συνύπαρξης σε ένα μέλλον που διαγράφεται άκρως προβληματικό. Κυρίως όμως μια εξαιρετικά δυναμική αφήγηση με τη χαρακτηριστική ευαισθησία του Μιχάλη Μακρόπουλου που κατορθώνει να παρουσιάζει την προσωπική του ανησυχία για το μέλλον του κόσμου με έναν εξαιρετικά ήπιο, λυρικό τόνο, χωρίς εξάρσεις, μεγαλόσχημες και βαρύγδουπες φράσεις αλλά με έναν λυγμικό υπαινιγμό, ίδιον της λογοτεχνικής αξίας ενός κειμένου.

«Η θάλασσα» του Μιχάλη Μακρόπουλου αποτελεί αναντίλεκτα μια ιστορία για τον αφανισμό και την αναδημιουργία, για την αναγέννηση που θα συντελεστεί μετά το τέλος που ο άνθρωπος δημιούργησε με τις επιλογές του. Για την επιστροφή στο ιδεατό των νοητών διεργασιών όσων θα καταφέρουν να γλιτώσουν από την καταστροφή που ο συγγραφέας οραματίζεται.

Υστερα από μια καταστροφή με τους πάγους να λιώνουν και έναν μετεωρίτη να ερημώνει τη Γη, η πρωϊδα του βιβλίου –της οποίας το όνομα δεν αναφέρεται ποτέ αφού και η ίδια είναι απλώς ένα σύμβολο– ανακαλύπτει την απαρχή της νέας ζωής στη θάλασσα, στο πρωταρχικό υγρό στοιχείο, στοιχείο μνήμης και καταγωγής του ανθρώπου. Η αναγέννηση άλλωστε θα ξεκινήσει εκεί όπου η ζωή επιστρέφει στην απλότητα. Η πρωϊδα θα χρειαστεί να διασχίσει την πορεία από τον υπόγειο κόσμο των επιζώντων –όσων κατάφεραν να μεταλλαχθούν και επομένως να επιβιώσουν– προς το φως, προς την ενηλικίωση και την αυτογνωσία. Αυτός είναι ο αφηγηματικός άξονας στον οποίο περιστρέφεται η νουβέλα και πάνω στον οποίο στηρίζονται οι συμβολισμοί της πρωταρχικής μνήμης της ουσίας του κόσμου που εμπεριέχονται στο βιβλίο. Η ανακάλυψη και ανάκτηση της αθωότητας, όπως αυτή διαμορφώνεται από το ξεφλούδισμα ενός φρούτου, από το λεκιασμένο τραπεζομάντιλο, τη μυρωδιά της ρίγανης και το κριτσάνισμα των χαλικιών ή την ύπαρξη μιας πέτρας, αποτυπώνονται στη ζωή της κεντρικής πρωϊδας και καθορίζουν την απόφασή της να επιχειρήσει την επιστροφή της στον νοητό έως τότε κόσμο, στο σύμπαν της προσωπικής της ωρίμανσης. Από τη νοσταλγική επιστροφή του Ταρκόφσκι μέχρι τη χαρακτηριστική φράση της Αποκάλυψης: «Και είδον ουρανόν και γην καινήν· ο γαρ πρώτος ουρανός και η πρώτη γη απήλθον, και η θάλασσα ουκ έστιν έτι» και από τον αμμωνίτη που «βρίσκεται «[…]πάνω στο βουνό διακόσια χιλιόμετρα μακριά απ' τη θάλασσα» μέχρι το κλειδί που την περιμένει είκοσι χρόνια μετά για να ανοίξει το σπίτι της και να το ξαναβρεί, σκουριασμένο, στον βυθό της θάλασσας ο αναγνώστης καταβυθίζεται σε έναν κόσμο συμβολισμών όπου ανακαλύπτει εκ νέου την αγωνιώδη μορφή της πορείας προς την αυτοσυνείδηση και τη γνώση της αρρωστημένης συνύπαρξης του ανθρώπου με το περιβάλλον του.

«Ένιωθα πως ήμουν παντού, μοιρασμένη στα πάντα, και ταυτόχρονα στεκόμουν απέναντι σε καθετί σαν αντίκρυ σε καθρέφτη μα αν αυτό ήταν εγωισμός, ήταν εξίσου νοιάξιμο, γιατί αναγνώριζα έτσι στα πάντα ένα βάθος. Μια πέτρα δεν ήταν ποτέ απλώς μια πέτρα. Ενα πουλί δεν ήταν ποτέ απλώς ένα πουλί. Ενα σύννεφο δεν ήταν ποτέ απλώς ένα περαστικό σύννεφο», σκέφτεται η πρωϊδα και αφήνεται να αφουγκραστεί την ενεργειακή σχέση των πραγμάτων, τη δύναμη της καθαρότητας που εμπεριέχουν και γι' αυτόν τον λόγο μπορούν να διασώζονται στη μνήμη και να διασώζουν στο διηνεκές.

Αναμφίβολα ο μεγαλύτερος συμβολισμός του βιβλίου είναι η ίδια η θάλασσα. Πηγή ζωής και ερωτικής ολοκλήρωσης αποτελεί το στοιχείο εκείνο που φέρνει από τη λήθη τα αρχέγονα μητρικά υγρά της ύπαρξης, συνδέοντας τη μορφή της μητέρας και της ερωμένης, την απαραίτητη μορφή του θηλυκού στοιχείου για τη ζωή, στη «γλυκιά αρμύρα» της μνήμης και επομένως της αθανασίας.

Πέρα από την αξία του θέματος και της αφηγηματικής τεχνικής που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας, η νουβέλα διακρίνεται αδιαμφισβήτητα για τη λεκτική και αισθητική αγωγή του συγγραφέα, την ποιητική εκφραστική που επιλέγει, την πλαστικότητα της αφήγησης και των φραστικών συναρμογών του που αναδεικνύουν τη σημασία της λογοτεχνικής εκφραστικής. Ακατάβλητος στοχασμός, ρωμαλέα και πυκνή αφηγηματικότητα που αποπνέει συγγραφική αποφασιστικότητα σε ένα ολιγοσέλιδο κείμενο που αναδεικνύει περίτρανα τη δύναμη της μεγάλης αφήγησης στη μικρή φόρμα.

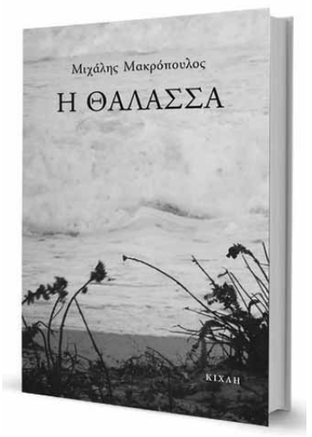

Αδιαμφισβήτητη είναι η λεκτική και αισθητική αγωγή του συγγραφέα.

Η πρωϊδα θα χρειαστεί να διασχίσει την πορεία από τον υπόγειο κόσμο των επιζώντων –όσων κατάφεραν να μεταλλαχθούν και επομένως να επιβιώσουν– προς το φως.

Πηγή ζωής και ερωτικής ολοκλήρωσης, η θάλασσα αποτελεί το στοιχείο εκείνο που φέρνει από τη λήθη τα αρχέγονα μητρικά υγρά της ύπαρξης, συνδέοντας τη μορφή της μητέρας και της ερωμένης.

Μυστηριώδης αποστολή στον χωροχρόνο

Ενα υπερθέαμα όπου παρελθόν, παρόν και μέλλον συμπλέκονται επικίνδυνα

Tenet ★★★½
ΘΡΙΛΕΡ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2020)
Σκηνοθεσία: Κρίστοφερ Νόλαν
Ερμηνείες: Τζον Ντ. Ουάσιγκτον, Ρόμπερτ Πάτινσον, Ελίζαμπεθ Ντεμπίκι

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η ταινία για την οποία ανυπομονούσε ολόκληρη η κινηματογραφική υφήλιος, ώστε μεταξύ άλλων να αναζωογονηθεί κάπως και το ημιθανές box office, φτάνει και στη χώρα μας. Μετά την αριστουργηματική από κινηματογραφικής άποψης «Δουνκέρκη», ο Κρίστοφερ Νόλαν επανέρχεται στα πιο συνηθισμένα του μονοπάτια της επιστημονικής φαντασίας, βομβαρδίζοντας τον θεατή με αινίγματα και τολμηρές υποθέσεις από αυτά που προκαλούν σχεδόν... πονοκέφαλο. Για να το κάνει ωστόσο, παίρνει τον χρόνο του· το πρώτο κομμάτι του φιλμ διαβάζεται (περίπου) ως απλό κατασκοπικό θρίλερ. Ο επονομαζόμενος «Πρωταγωνιστής», άνδρας με προηγμένη στρατιωτική εκπαίδευση, αναλαμβάνει μια μυστηριώδη αποστολή, οπλισμένος μονάχα με τη λέξη «tenet», η οποία ερμηνεύεται ως «αρχή». Σύντομα αντιλαμβάνεται πως το ταξίδι του θα τον οδηγήσει να αναμετρηθεί με τον ίδιο τον χωροχρόνο.

Στηριζόμενος πάνω σε ιδέες που έχουμε ξαναδεί στα δικά του «Inception» και «Interstellar», ο Νόλαν συγκροτεί μια πλοκή, η οποία γίνεται πλήρως αντιληπτή μόνο προς το τέλος του φιλμ, όπου τα πάντα μπαίνουν όντως στη θέση τους, σαν ένας πελώριος πύργος τζένγκα. Στο μεταξύ έχει περάσει από μπροστά μας ένα γεμάτο δράση υπερθέαμα, το οποίο χρησιμοποιεί τους νόμους –και περισσότερο τα παραθυράκια– της φυσικής προκειμένου να στηθεί. Ο χρόνος και η διαδικασία αναστροφής του εξηγούνται, μέχρι το σημείο τουλάχιστον που αυτό έχει σημασία: όταν ο Πρωταγωνιστής φαίνεται σε κάποιο σημείο μπερδεμένος, μια γυναίκα του λέει απλά «μην προσπαθείς να καταλάβεις», ενώ εμείς αισθανόμαστε τον ίδιο τον Νόλαν να μας κλείνει περιπαικτικά το μάτι.

Παρ' όλα αυτά, όσα μας προβληματίζουν (σχεδόν μόνο) περιγραφικά στην πρώτη μία ώρα και βάλε, μας αφήνουν πραγματικά με το στόμα ανοιχτό στο δεύτερο κομμάτι, όπου πλέον τα βλέπουμε να ξετυλίγονται μπροστά στα μάτια μας. Ανθρωποι, αυτοκίνητα, φυσικά φαινόμενα, ολόκληρα τοπία αλλάζουν χρονική ρότα πηγαίνοντας αντίστροφα, ενώ ταυτόχρονα οι ήρωες συνεχίζουν κανονικά, πασχίζοντας να ανοίξουν δρόμο, νομίζεις, μέσα στην ίδια τη σκόνη του πανδαμάτορα. Παρελθόν, παρόν και μέλλον συμπλέκονται επικίνδυνα ή και συναντιούνται με ακρίβεια δευτερολέπτου. Παράλληλα όλο αυτό μοιάζει και με παραβολή πάνω στην τέχνη του σινεμά, της κάμερας συγκεκριμένα, η οποία μέσα στο –έστω ψηφιακό– φιλμ εγκλωβίζει τον χρόνο, δίνοντάς μας με έναν τρόπο τη δυνατότητα να ταξιδέψουμε ένα λεπτό ή και ολόκληρους αιώνες πίσω.

Μνεία αξίζει τέλος και στους ρόλους, εκεί όπου ο Νόλαν αυτή τη φορά δεν χρησιμοποιεί κάποιον σταρ επιπέδου Λεονάρντο ντι Κάπριο ή Μάθιου Μακόναχι, αλλά εμπιστεύεται μια γενιά νέων ηθοποιών, όπως ο Τζον Ντ. Ουάσιγκτον του «Blackkklansman», ο ολοένα ωριμότερος Ρόμπερτ Πάτινσον και η εντυπωσιακή Ελίζαμπεθ Ντεμπίκι.

Ο σκηνοθέτης εμπιστεύεται μια γενιά νέων ηθοποιών, όπως ο Τζον Ντ. Ουάσινγκτον (φωτ.), ο Ρόμπερτ Πάτινσον και η εντυπωσιακή Ελίζαμπεθ Ντεμπίκι.

HOME CINEMA

Από την επαρχιακή Αμερική στα ερείπια της Αθήνας

Σκηνές από το «Lovecraft County» (πάνω) και το «Park».

Lovecraft County
ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2020)
Δημιουργοί: Μίσα Γκριν, Τζόρνταν Πιλ
Ερμηνείες: Τζόναθαν Μέιτζορς, Τζέρνι Σμολέτ, Κόρτνι Μπ. Βανς

Μια καινούργια πολύ ενδιαφέρουσα σειρά σύστησε πρόσφατα το HBO, με επίκαιρο χαρακτήρα αλλά και γενναίες δόσεις από το γοητευτικό σύμπαν του φανταστικού. Βρισκόμαστε στη δεκαετία του 1950 και ο Ατικους «Τικ» Φρίμαν, ένας νεαρός Αφροαμερικανός βετεράνος του πολέμου της Κορέας, επιστρέφει στη γενέτειρά του για να διαπιστώσει πως ο πατέρας του έχει εξαφανιστεί. Μαζί με τον θείο του και τη δυναμική φίλη του, Λέτι, ξεκινά ένα ταξίδι βαθιά στην επαρχιακή Αμερική, όπου οι διακρίσεις και ο ρατσισμός αποτελούν νόμο. Τα τέρατα, ωστόσο, που κρεμάνε ανθρώπους από τα δέντρα δεν είναι τα μόνα που σουλατσάρουν εκεί έξω...

Μια σειρά που θα αποτελούσε μάλλον καθαρή περιπέτεια, αποκτά έξτρα διάσταση χάρη στον διευθυντή παραγωγής Τζόρνταν Πιλ· ο δημιουργός του οσκαρικού «Τρέξε» βάζει εδώ σίγουρα το χέρι του, ώστε η ιστορία να μπει στα μονοπάτια του τρόμου αλλά και του έντονου κοινωνικού σχολιασμού. Οι σερίφηδες της μικρής επαρχιακής πόλης πρώτα πυροβολούν τη μαύρη συντροφιά και μετά ζητούν τον λόγο. Επιπλέον, σε μια μάλλον ειρωνική κίνηση, η σειρά αντλεί έμπνευση από τις ιστορίες φαντασίας του (διαβόητου ρατσιστή) συγγραφέα Χ. Π. Λάβκραφτ, εισάγοντας μυθικά πλάσματα, απεικονισμένα με εξαιρετικά ειδικά εφέ, τα οποία παραμονεύουν επίσης ανάμεσα σε δάση και χωράφια στον δρόμο των ηρώων.

Park ★★★
ΔΡΑΜΑ
Σκηνοθεσία: Σοφία Εξάρχου
Ερμηνείες: Δημήτρης Κίτσος, Δήμητρα Βλαγκοπούλου, Λένα Κιτσοπούλου

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε την πρώτη μεγάλου μήκους ταινία της Σοφίας Εξάρχου, η οποία είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου γυρισμένη στο Ολυμπιακό Χωριό και στις αθλητικές εγκαταστάσεις των Αγώνων του 2004. Οι ήρωές της είναι μια παρέα παιδιών που περιφέρονται παίζοντας ή απλώς αράζοντας άσκοπα, σε αυτούς τους χώρους-ερείπια, σύμβολα μιας άλλης, παρηκμασμένης σήμερα, Ελλάδας. Ο 17χρονος Δημήτρης και η λίγο μεγαλύτερη Αννα προσπαθούν να ξεφύγουν από τη μιζέρια, αναζητώντας (μάταια) την τύχη τους στις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις των νοτίων προαστίων.

Ο φακός της Εξάρχου έχει χώρο μόνο για την παρακμή και τη διάλυση. Οι λήψεις της περισσότερο και από τον ρεαλισμό (προφανώς και δεν είναι τα πάντα έτσι στη σημερινή Αθήνα) υπηρετούν μια πολύ στοχευμένη συμβολική εικονοποιία. Τα παιδιά, κυρίαρχοι ενός κατεστραμμένου βασιλείου, παίζουν παιχνίδια που αντιγράφουν, ως κακέκτυπα, τα ολυμπιακά αγωνίσματα. Μεγαλώνοντας μέσα σε έναν κόσμο που προσφέρει ελάχιστη παρηγοριά, αναζητούν ταυτότητα, ενώ παράλληλα παλεύουν να συντηρήσουν τα όνειρα και την αθωότητά τους.

Η ίδια η νεότητα, αλλά και η συμπόνια που αναπτύσσεται μεταξύ τους, μοιάζει να είναι ο μοναδικός σύμμαχος.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Συναυλία Αντώνη και Γιάννη Βαρδή - (Ε)
10.00 Καμώματα τζι αρώματα, V - (Ε) Κωμική σειρά εποχής.
11.00 EU4U, II - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή.
12.00 Στην άκρη του παράδεισου - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 Art Café, III - (Ε) Εκπομπή πολιτισμού.
15.15 Σπίτι στη φύση, III - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.00 Μαζί / Birlikte - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.25 Η κυρά του μεταξιού - (Ε) Δραματική σειρά εποχής.
18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών.
19.25 Οι γενιές της σιωπής Δραματική σειρά εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή - (Ε) Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.15 Χωρίς αποσκευές -(Ε)
23.45 Μαζί / Birlikte - (Ε)
02.45 Αθλητική Κυριακή - (Ε)
04.45 Συνέχεια επαναλήψεων

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

22.00 Μικρά αθώα ψέματα
07.30 Ο μάγος με τα χρώματα Παιδική παράσταση.
08.45 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός
δ. Γουίσπερ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
16.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
16.30 Μανώλης και Κατίνα-(Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
17.00 Τρεις κι ο Κόκος - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
17.55 Τάφοι των Βασιλέων -(Ε) Ντοκιμαντέρ.
18.30 Μονόλογοι - (Ε) Πολιτιστικές εκπομπές, με τους Κωστή Κολώτα και Κώστα Χαραλαμπίδη.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
21.05 Η κόρη του Θόδωρου Κυπριακή σειρά, με τους Στέλιο Καυκαρίδη, Ανδρέα Τσουρή, κ.ά.
22.00 Μικρά αθώα ψέματα (Les Petits Mouchoirs / Little White Lies). Δραματική κομεντί με τους Μάριον Κοτιγιάρ, Φρανσουά Κλιζέ, κ.ά.
23.45 Μονόλογοι - (Ε)
00.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
00.40 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

22.00 The Great Gatsby
07.00 Σημεία και τέρατα - (Ε) Κωμική σειρά.
08.00 The Booth - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.45 Kitchen Health Εκπομπή μαγειρικής, με τη Μαρία Εκμεκτσίογλου.
10.20 Life is a beach Ταξιδιωτική εκπομπή με τους Χάρη Κιαγιαδάκη, Αλέξανδρο Προκοπάκη, Γιάννη Βαρελά.
11.20 Μπάτσο αγάπη μου - (Ε) Κωμική σειρά.
12.20 Για πάντα παιδιά - (Ε) Κωμική σειρά.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Η μαμά λείπει ταξίδι για δουλειές - (Ε) Κωμική σειρά.
16.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Fars Attack - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
19.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Αλέξαν. Ταραμουντά.
20.10 OMEGA NEWS
21.10 Ο τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
22.00 The Great Gatsby Δράμα, με τους Λεονάρντο Ντι Κάπριο, Τόμπι Μαγκουάιρ, κ.ά.
23.30 It's showtime Ψυχαγωγική εκπομπή.
01.30 Daddy cool - (Ε)
02.30 Μουσικό κουτί - (Ε)
04.00 DanSing Junior - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

22.10 La Pasta Pomilώri
06.00 Πρωινή ενημέρωση
06.20 Papa A Toda Madre, I Κωμική σειρά.
08.00 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) Κωμική σειρά.
08.50 Santa Γιολάντα - (Ε) Κωμική σειρά.
10.15 Δεληγιάννειο παρθεναγωγείο - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Food N' Friends Εκπομπή μαγειρικής.
13.45 Football Stories - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
14.40 Την πάτησα - (Ε) Κωμική σειρά.
15.20 Λίτσα.com - (Ε) Κωμική σειρά.
16.50 Papa A Toda Madre Κωμική μεξικανική σειρά.
18.00 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.40 Ο πόλεμος των άστρων Κωμική σειρά.
20.20 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.20 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) Κωμική σειρά.
22.10 La Pasta Pomilώri - (Ε) Κωμική σειρά.
23.00 The gladiator Ιστορική ταινία με τους Ράσελ Κρόου, Γιοακίν Φινίξ, κ.ά.
01.00 Τίτλοι ειδήσεων
01.10 Το σόι μου μέσα - (Ε) Κωμική σειρά.
02.00 Ο γητευτής - (Ε) Κοινωνική σειρά.
02.50 Πόσο γλυκά με σκοτώνεις

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.20 Στην υγειά μας ρε παιδιά
06.20 Όταν μεγαλώσω - (Ε) Κωμική σειρά.
07.00 Μια βαλίτσα γεύσεις - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τον Άκη Πετρετζίκη.
08.00 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε) Κωμική σειρά.
08.40 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τον Αλέξ. Παπανδρέου.
09.30 Καλό μεσημεράκι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
11.30 Στο χωρκόν μας - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.30 Προορισμός Ευτυχία - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
13.20 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
14.50 Ζωή ποδήλατο - (Ε) Κωμική σειρά.
15.50 Οι Τάκκοι - (Ε) Κωμική σειρά.
16.50 Happy Traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
17.50 Guess my age - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Guess my age Συνέχεια.
18.50 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
20.10 Τομές στα γεγονότα
21.20 Στην υγειά μας ρε παιδιά «Αφιέρωμα στον Γιώργο Θεοφάνους».
00.20 Γεγονότα σε τίτλους
00.30 Άλλα λόγια θκειε παπά - (Ε)
01.30 Το στέκι της παρέας - (Ε)
04.00 Καταιγίδα - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

22.45 Κάρμα
06.00 Η κουζίνα της μαμάς (Ε) Εκπομπή μαγειρικής
06.45 Έρωτας με επιδότηση ΟΓΑ Κωμική σειρά.
07.30 60΄ Ελλάδα - (Ε) Οδοιπορικό, με τον Νίκο Μάνεση.
08.45 24 ώρες - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
09.45 Παραμύθι αλλιώς - (Ε) Κωμική σειρά.
10.30 Deal - (Ε) Τηλεπαιχνίδι,
11.15 Στην υγειά μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
15.15 Μη μασάς - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τον chef Γιώργο Τσούλη.
16.45 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.10 Κρατάς μυστικό - (Ε) Κωμική σειρά.
19.00 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 ALPHA NEWS
21.20 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
22.45 Κάρμα - (Ε) Δραματοποιημένη σειρά.
23.45 Μεσάνυχτα Ψυχαγωγική εκπομπή με την Ελεονώρα Μελέτη.
01.30 Οι ιστορίες του αστυνόμου Μπέκα - (Ε)
02.15 Στην υγειά μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.10 Τηλεαγορά
08.20 Ξένη ταινία
10.05 Διακοπές στον παράδεισο
11.50 Τηλεαγορά
12.25 Ποιος Θανάσης
14.00 Τηλεαγορά
15.35 Κατά λάθος μπαμπάς
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.05 Ξένη ταινία
01.00 Δασκάλα της αποπλάνησης
02.45 Σάντρα Τσέις

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.15 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Travel Guide
13.50 ANNITA κοίτα - (Ε)
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, II - (Ε)
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.50 Ξένες σειρές

THT ΤΗΛ.: 22270745

07.55 Ξυπνάμε αλλιώς
08.00 Comedy Club Ψυχαγωγική εκπομπή.
12.00 Comedy Woman Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Comedy Club
18.00 Patriot - Κωμική σειρά.
20.00 Κάποτε στη Ρωσία Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.00 Stand Up Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.00 Haters Κωμική εκπομπή.
01.00 Σπίτι 2 Reality Show.
03.00 THT Best

MOVIES BEST

21.00 Damascus Cove
06.15 The Dinner
08.30 The Wild
10.00 Knightfall, II
12.00 We Don't Live Here Anymore
14.00 Deutschland 86
19.00 Reformation
21.00 Damascus Cove
22.45 Down A Dark Hall
00.00 Modus 2
01.00 We Don't Live Here Anymore
03.00 Senor, Dame Paciencia

GREEK CINEMA

22.00 Κορίτσια για φίλημα
05.35 Οι γενναίοι πεθαίνουν δύο φορές
07.10 Για ποιον χτυπάει η κουδούνα
08.40 Ο μάγκας με το τρίκυκλο
10.30 Ο Ηλίας του 16ου
12.00 Η φωνή της καρδιάς
13.25 Γαμπρός με φούντες
15.35 Ο γυναικάς
17.15 Ο σκληρός άνδρας
18.40 Αγάπη για πάντα
20.20 Μανταλένα
22.00 Κορίτσια για φίλημα
23.55 Εκείνο το καλοκαίρι
01.40 Κολωνάκι διαγωγή μηδέν
03.05 Να πεθερός!... Να μάλαμα!

Νέα Υόρκη, στα παρασκήνια ενός «ναού» της τέχνης

Το Μετροπόλιταν συμπληρώνει 150 έτη

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Πολλοί άνθρωποι είχαν τα γενέθλιά τους την άνοιξη, στη διάρκεια της καραντίνας, και δεν μπόρεσαν να τα γιορτάσουν. Το ίδιο και ένα από τα σημαντικότερα μουσεία στον κόσμο, το Μητροπολιτικό της Νέας Υόρκης. Εκατόν πενήντα χρόνια γιορτάζει φέτος το Μετροπόλιταν, που ιδρύθηκε καθώς ανθούσε η αισιοδοξία μετά τη λήξη του αμερικανικού εμφυλίου. Πριν από το lockdown, επτά εκατ. άνθρωποι απ' όλο τον κόσμο το επισκέπτονταν κάθε χρόνο για να θαυμάσουν περισσότερα από 1,5 εκατ. εκθέματα, ενώ 30 εκατ. εξερευνούν την ιστοσελίδα του. Το κλείσιμό του στις 13 Μαρτίου συνδέθηκε, όπως και σε άλλα μουσεία, με απολύσεις προσωπικού (80 υπάλληλοι τον Μάιο), μειώσεις μισθών (των υψηλόβαθμων στελεχών του) και, μεγάλες απώλειες εσόδων: εκτιμάται πως φέτος θα είναι της τάξεως των 150 εκατ. δολαρίων. Τώρα, το άνοιγμα στις 29 Αυγούστου συνδέεται με περιορισμένο αριθμό επισκεπτών (το 25% της μέγιστης χωρητικότητάς του) και με κρατήσεις. Η έκθεση με την οποία θα υποδεχθεί το μουσείο το διεθνές κοινό αφορά την ίδια την ιστορία του: «Δημιουργώντας το Μετ» (το υποκοριστικό του Μετροπόλιταν) και ανατρέχει σε δέκα σταθμούς της πορείας του μουσείου, ώσπου να γίνει ο μεγάλος οργανισμός των 2.000 υπαλλήλων.

Ανάμεσα σε ημερίδες και δραστηριότητες που ετοιμάζονται είναι και εκείνες που εισάγουν το κοινό στους συναρπαστικούς τρόπους με τους οποίους συντηρητές με νέες επιστημονικές μεθόδους συντηρούν τα εκθέματα. Διαφημίζοντας την έκθεση που ανοίγει τον Σεπτέμβριο, το Μετ δίνει μια ιδέα διαλέγοντας έξι εντελώς διαφορετικά μεταξύ τους αντικείμενα, καλώντας μας να ταξιδέψουμε στα παρασκήνιά του.

Οι μεταμορφώσεις της «Μικρής χορεύτριας»

Οταν ο Ντεγκά πρωτοπαρουσίασε αυτό που έμελλε να γίνει ένα από τα διασημότερα γλυπτά του, τη «Μικρή χορεύτρια ετών δεκατεσσάρων», άλλοι το ύμνησαν και άλλοι το κατηγόρησαν. Ενα γλυπτό κατασκευασμένο, μεταξύ άλλων, από χρωματισμένες κηρήθρες, ανθρώπινα μαλλιά, λινό και βαμβακερό ύφασμα, δεν ήταν ό,τι πιο συνηθισμένο στο τέλος του 19ου αιώνα.
Σε μια επίσκεψή της στο εργαστήριο του περίφημου Γάλλου γλύπτη, ζωγράφου και χαράκτη, η Λουιζίν Χαβμέγιερ ζήτησε να το αγοράσει. Ο Ντεγκά ήθελε να σμιλέψει μια καλύτερη εκδοχή από κερί ή από μπρούντζο, αλλά η Αμερικανίδα συλλέκτρια και πρωτοπόρος φεμινίστρια επέμενε στο πρωτότυπο. Μετά τον θάνατο του Ντεγκά, το 1917, οι κληρονόμοι του αποφάσισαν να αναπαραγάγουν τα γλυπτά του σε μπρούντζο, προκαλώντας μια διαμάχη γύρω από τις αληθινές προθέσεις που είχε εκείνος. Μαζί με τη «Μικρή χορεύτρια», βρέθηκαν στο εργαστήριό του φθαρμένα και πολλά άλλα γλυπτά από κερί ή πηλό.
Παλιός φίλος του Ντεγκά, ο γλύπτης Πολ Αλμπέρ Μπαρτολομέ συντήρησε 22 από αυτά για περιορισμένη σειρά σε μπρούντζο. Για να μείνουν πιστά στα πρωτότυπα, η οδηγία ήταν τα τελευταία να μην καθαριστούν. Πανταχού παρούσα, η Χαβμέγιερ εξασφάλισε και πάλι την πρώτη σειρά από τα μπρούντζινα και πρόσφερε πολλά από αυτά στο Μετροπόλιταν, στο οποίο, άλλωστε, θα χάριζε συνολικά 2.000 έργα τέχνης της μονάκριβης συλλογής που κατείχε με τον σύζυγό της.
Κοιτάζοντας προσεκτικά τη «Μικρή χορεύτρια», ένα από τα πιο πολυφωτογραφημένα εκθέματα του αμερικανικού μουσείου, μπορεί κανείς να δει λεπτομέρειες του πρωτότυπου που έχουν απαθανατιστεί στον μπρούντζο, από ίχνη του κεριού στα μαλλιά έως ελαττώματα σαν το σπάσιμο στον αριστερό ώμο του κοριτσιού. Οι αναλυτές και συντηρητές του Μετροπόλιταν αποφάνθηκαν ότι το έργο κατασκευάστηκε από κράμα χαλκού, κασσίτερου και ψευδαργύρου, παρόμοιο με εκείνο που χρησιμοποιήθηκε και σε άλλες μελέτες γλυπτών του Ντεγκά. Οι ακτίνες Χ έδειξαν ότι το μέταλλο χύθηκε ομοιόμορφα στο καλούπι και μόνο σε ελάχιστα σημεία του κεφαλιού υπάρχει κάποια αραιότητα.
Η «Μικρή χορεύτρια» άλλαξε πολλές φορές φούστα κατά την παραμονή της στο μουσείο: Το 1922, έπειτα το 1968. Το 1998 «φόρεσε» μια ρεπλίκα της πρώτης φούστας και το 2018 μια βασισμένη στο αυθεντικό κέρινο γλυπτό, η οποία θεωρήθηκε πιο κοντινή σε αυτό που ο Ντεγκά είχε αρχικά στον νου του.

«Το μεγάλο κύμα» δεν ξεθύμανε ποτέ

Λίγο πριν από τον εορτασμό της Πρωτοχρονιάς του 1831, η εκτυπωτική εταιρεία Εϊτζούντο διαφήμισε μια σειρά από 36 εκτυπώσεις του ιερού βουνού της Ιαπωνίας, του Φούτζι, που περιελάμβαναν μια απόχρωση που μόλις τότε υπήρχε διαθέσιμη στην αγορά του χρώματος: το πρωσικό μπλε.
Το κυανούν του Βερολίνου ή σιδηροκυανιούχος σίδηρος εισήχθη στην Ιαπωνία από Ολλανδούς εμπόρους. Μία από αυτές τις εκτυπώσεις, με τίτλο «Κάτω από το κύμα του Καναγκάουα», που θα γινόταν γνωστή με τον τίτλο «Το μεγάλο κύμα», έμελλε να ταυτιστεί σε όλο τον κόσμο όχι μόνο με τον δημιουργό της, Κατσουσίκα Χοκουσάι, αλλά και με την ίδια την ιαπωνική τέχνη.
Ακόμη ένα διάσημο απόκτημα του Μετροπόλιταν, «Το μεγάλο κύμα» επέτρεψε στους ειδικούς του Τμήματος Επιστημονικής Ερευνας του μουσείου να μάθουν πολλά για τον τρόπο εργασίας στα περίφημα ιαπωνικά εργαστήρια των μέσων του 19ου αιώνα.
Η σπεκτροσκοπική ανάλυση και η παρατήρηση με μικροσκόπιο τριών διαστάσεων έδειξε, π.χ., ότι οι τεχνίτες τότε ανέμειξαν το εξωτικό, για την εποχή, πρωσικό μπλε με το παραδοσιακό ίντιγκο και τύπωσαν το ένα χρώμα πάνω από το άλλο για να σκουρύνουν το φωτεινό πρωσικό μπλε χωρίς να ελαττώσουν την ένταση της απόχρωσής του.
Η μετάβαση από το βαθύ μπλε, που παρήγε η διπλή εκτύπωση, προς το φωτεινό και κορεσμένο πρωσικό μπλε δίνει ζωή στην επιφάνεια του κύματος, προσθέτοντας οπτικό βάθος και κίνηση.

Ο Πικάσο κάτω από τον Πικάσο

Το 1946, όταν η Γερτρούδη Στάιν κληροδότησε το πορτρέτο της στο Μετροπόλιταν, ήταν το πρώτο έργο του Πικάσο που απέκτησε το μουσείο. Ο Ισπανός ζωγράφος το είχε φιλοτεχνήσει 40 χρόνια πριν. Η Στάιν μνημόνευε αργότερα τον ζωγράφο να χρησιμοποιεί «καφέ-γκρι χρώμα, να το ανακατεύει με περισσότερο καφέ-γκρι και να ξεκινά να ζωγραφίζει». Οταν πια είχε ποζάρει μερικές φορές, φίλοι και συγγενείς πήγαν στο εργαστήριο του Πικάσο να δουν το έργο. Λέγεται ότι ενθουσιάστηκαν τόσο με την πρώτη εκδοχή του, ώστε τον ικέτευσαν να το αφήσει όπως ήταν. Εκείνος αρνήθηκε. Κανείς δεν γνωρίζει πώς ήταν ακριβώς το έργο. Οι συντηρητές του Μετροπόλιταν προσπάθησαν να επαληθεύσουν τις ιστορίες και να δουν πώς ήταν το σχέδιο κάτω από το πορτρέτο. Καθώς ο Πικάσο έσβηνε ό,τι δεν του άρεσε καθώς πόζαρε το μοντέλο, μόνο ίχνη έχουν απομείνει. Ωστόσο, η σύγχρονη τεχνολογία στάθηκε δυνατό να δείξει περισσότερα: όχι μόνο κάτι από τα χρώματα που χρησιμοποίησε στα πρώτα σχέδια, αλλά ακόμη και την ένταση και την ταχύτητα με την οποία ζωγράφιζε.

Προστατεύοντας το Στέμμα των Ανδεων

Εξαιρετικό δείγμα της τέχνης στα αποικιακά ισπανοαμερικανικά εργαστήρια, είναι φιλοτεχνημένο από χρυσό και διακοσμημένο με 400 σμαράγδια. Το μεγαλύτερο από αυτά ζυγίζει 24 καράτια και είναι γνωστό ως το σμαράγδι του Ατασουάλπα.
Το Στέμμα της Παρθένου της Αμωμης Σύλληψης κατασκευάστηκε γύρω στα 1660 στην Κολομβία, αλλά δεν έπαψε να εμπλουτίζεται πολλά χρόνια μετά.
Προοριζόταν να στολίσει ένα άγαλμα της Παρθένου που περιφερό-ταν στις σημαντικές γιορτές, αποφασίστηκε το 1914 από τον Πάπα Πίο τον Ι΄ να πωληθεί και το 1936 βρέθηκε στις ΗΠΑ.
Τότε άρχισε η ταλαιπωρία του.
Το Στέμμα των Ανδεων, όπως έγινε διάσημο, εκτέθηκε με διάφορες αφορμές μέχρι και στην General Motors και στο Macy's στο Μανχάταν. Μέχρι και σε περιοδεία υποβλήθηκε ως «το ακριβότερο αντικείμενο του κόσμου».
Οταν, το 2013, κατέληξε στο Μετροπόλιταν, οι καμάρες του ήταν έτοιμες να καταρρεύσουν.
Τότε κατασκευάστηκε ένα διακριτικό στήριγμα, προκειμένου να τις συγκρατεί στη θέση τους.
Στη συνέχεια, οι συντηρητές βοήθησαν ώστε να ανακτήσει τη λαμπρότητα και τη σταθερότητα που θα του επιτρέψει να επιβιώσει για τις επόμενες γενιές.

Το άγαλμα της φαραώ Χατσεψούτ της αρχαίας Αιγύπτου

Μετά τον θάνατο της Χατσεψούτ, της πιο επιτυχημένης γυναίκας φαραώ της αρχαίας Αιγύπτου, ο διάδοχός της κατέστρεψε όλα τα αγάλματά της για να σβήσει την ανάμνησή της.
Ωστόσο, διασώθηκαν πολλά κομμάτια και στο τέλος της δεκαετίας του '20 το Μετροπόλιταν απέκτησε βασικά μέρη ενός γλυπτού που φιλοτεχνήθηκε μεταξύ 1479 και 1458 π.Χ. για το τέμπλο της φαραώ.
Το 1929, το αμερικανικό μουσείο έκανε μια ανταλλαγή με το Αιγυπτιακό Μουσείο του Βερολίνου, που κατείχε από το 1845 το κάτω μέρος του αγάλματος.
Ετσι, συγκέντρωσε όλα εκείνα τα κομμάτια, που μετά τρεις αποκαταστάσεις και συντηρήσεις σε διαφορετικές εποχές επέτρεψαν ώστε το άγαλμα να φαίνεται πλέον ολοκληρωμένο.
Σήμερα, δύσκολα μπορεί κάποιος να φανταστεί ότι κατασκευάστηκε από διασκορπισμένα κομμάτια που συγκεντρώθηκαν από διαφορετικά μουσεία.

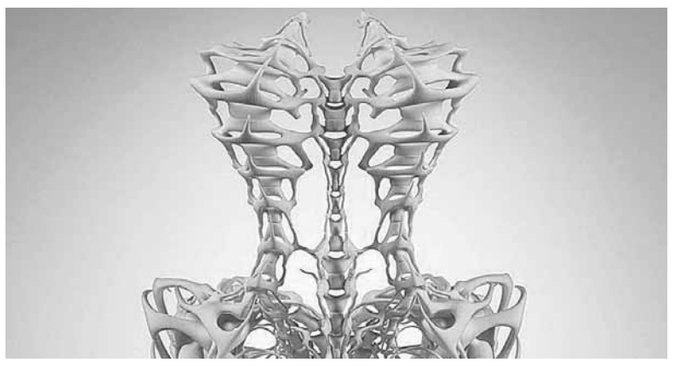

«Σκελετός» που φοριέται

Ενα έκθεμα το οποίο μέχρι πριν από μερικά χρόνια κανείς δεν φανταζόταν ότι θα υπήρχε. Το σχεδίασε το 2011 η Ολλανδή σχεδιάστρια Ιρις βαν Χέρπεν: ένα φόρεμα στράπλες που αγκαλιάζει το σώμα, κατασκευασμένο από νάιλον σε εκτυπωτή τριών διαστάσεων σε ελεγχόμενο περιβάλλον γεμάτο με αέριο άζωτο. Το Μετ το απέκτησε το 2015. Προορισμένος, αντίθετα από τα περισσότερα εκθέματα, να έχει σύντομη ζωή, ο «Σκελετός», όταν παρελήφθη από το μουσείο είχε ήδη σημάδια φθοράς και παραδόθηκε αμέσως στους συντηρητές. Η Βαν Χέρπεν καθόλου δεν πτοήθηκε· όπως είπε, το έργο επιβεβαιώνει ότι «η σύντομη ζωή της μόδας είναι εδώ».

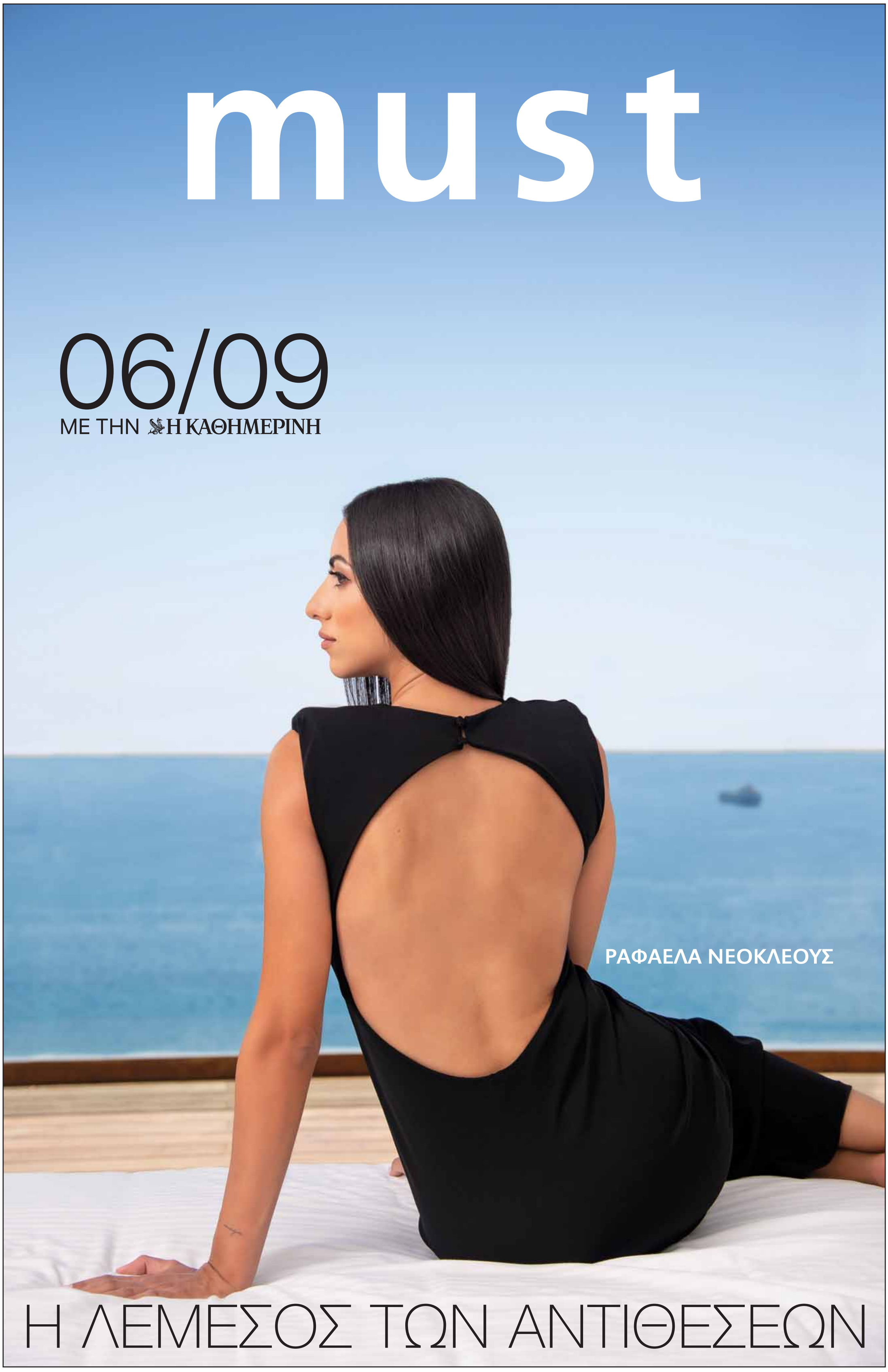
must
06/09
ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΡΑΦΑΕΛΑ ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ
Η ΛΕΜΕΣΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ